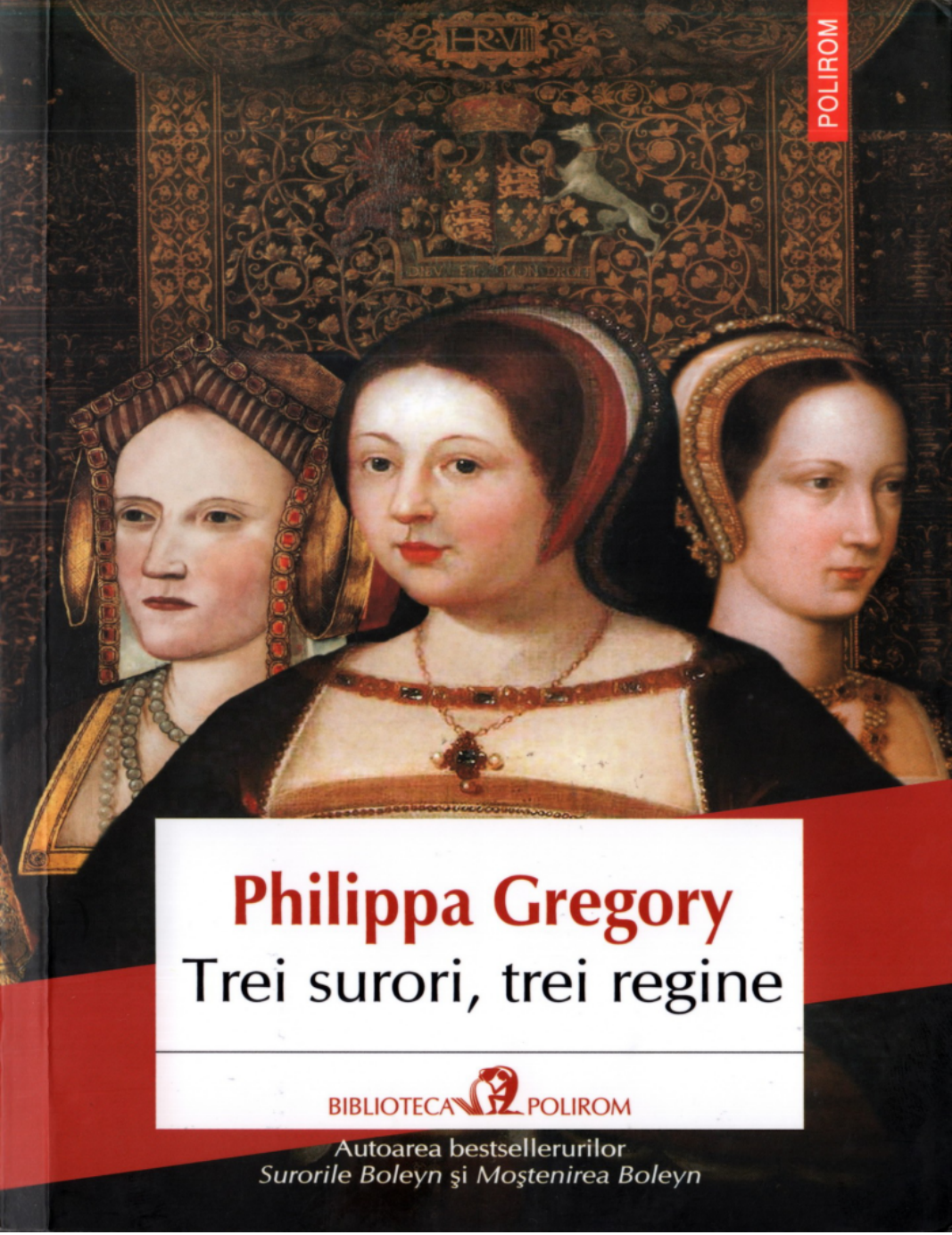

POLIROM

# Philippa Gregory

## Trei surori, trei regine

BIBLIOTECA POLIROM

Autoarea bestsellerurilor
*Surorile Boleyn* şi *Moştenirea Boleyn*

**Războiul verilor 08**

# Trei surori, trei regine

BIBLIOTECARA POLIROM ACTUAL
Scriitori contemporani, voci și tendințe în literatura universală de azi.
Colecția BIBLIOTECA POLIROM este coordonată de Bogdan-Alexandru Stănescu.
Philippa Gregory, Three Sisters, Three Queens Copyright © 2016 by Levon Publishing Ltd.
Originally published by Touchstone, a Division of Simon & Schuster, Inc.
All rights reserved
© 2017 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română
Www.polirom.ro
Editura POLIROM
Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506 București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, se. 1, et. 1, sector 4, 040031, O.P. 53
Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:
GREGORY, PHILIPPA
Trei surori, trei regine I Philippa Gregory; trad. Din lb. engl. Și note de Mihaela Negrilă. — Iași: Polirom, 2017
ISBN print: 978-973-46-6515-0 ISBN epub: 978-973-46-6880-9 ISBN PDF: 978-973-46-6881-6
I. Negrilă, Mihaela (trad.) (note)
821.111
Printed în ROMANIA
Philippa Gregory
Trei surori, trei regine
Traducere din limba engleză și note de Mihaela Negrilă
POLIROM
2017

# Dinastia Tudor în 1501

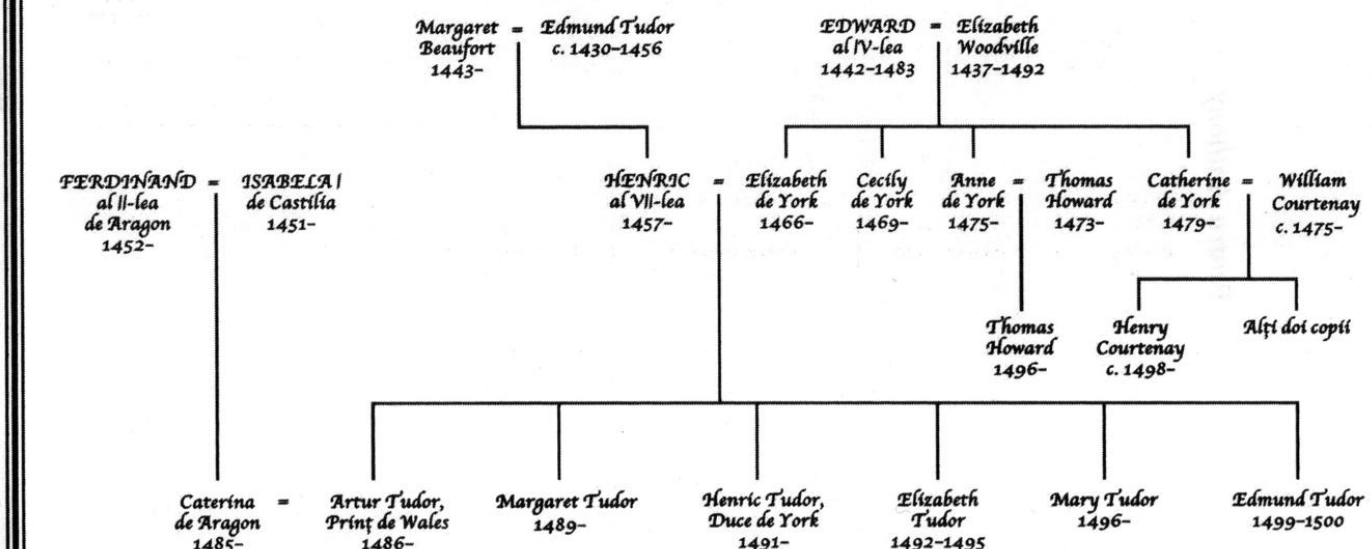

# Dinastia Stewart in 1501

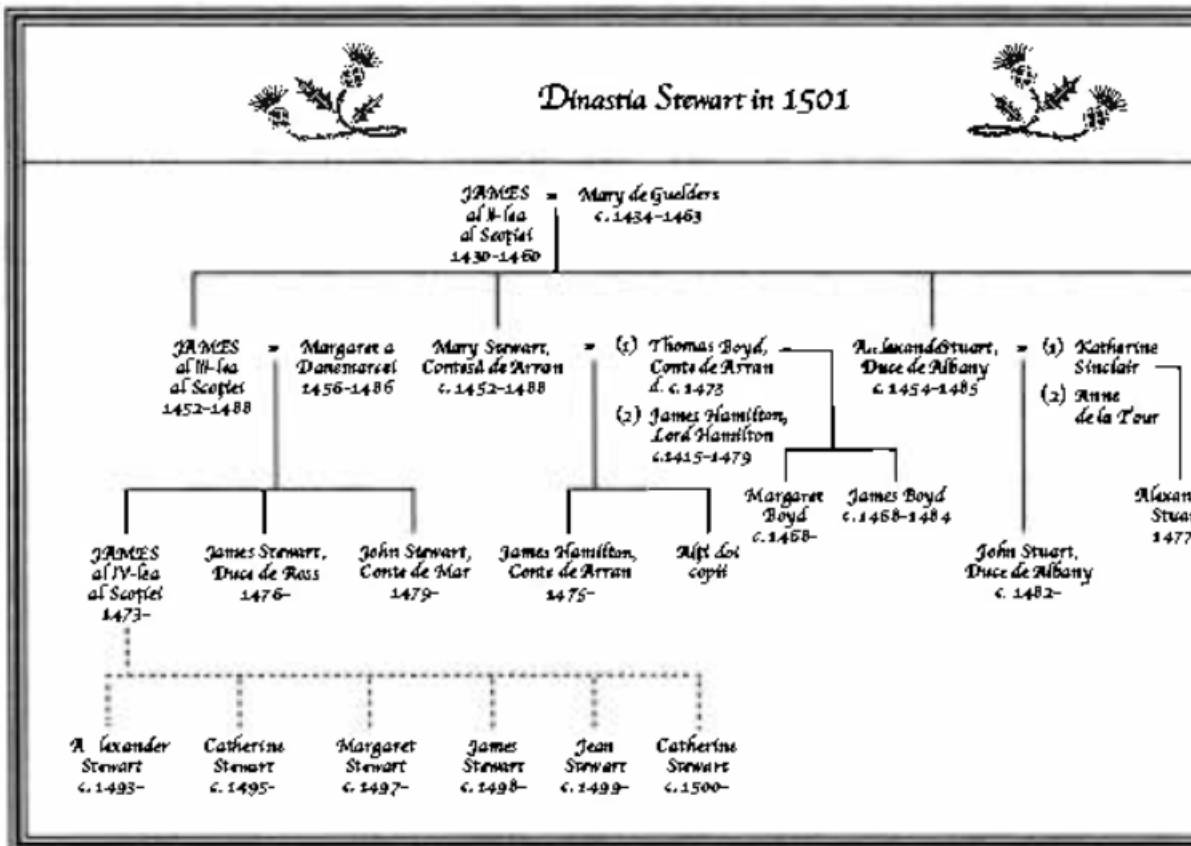
JAMES al II-lea al Scoției 1430–1460
Mary de Guelders c. 1434–1463
JAMES al III-lea al Scoției 1452–1488
Margaret a Danemarcei 1456–1486
Mary Stewart, Contesă de Arran c. 1452–1488
(1) Thomas Boyd, Conte de Arran d. c. 1473
(2) James Hamilton, Lord Hamilton c. 1415–1479
Alexander Stuart, Duce de Albany c. 1454–1485
(1) Katharine Sinclair
(2) Anne de la Tour
Margaret Stewart c. 1459–
Margaret Boyd c. 1468–
James Boyd c. 1468–1484
Alexander Stuart 1477–
Margaret Crichton c. 1483–
JAMES al IV-lea al Scoției 1473–
James Stewart, Duce de Ross 1476–
John Stewart, Conte de Mar 1479–
James Hamilton, Conte de Arran 1475–
Alți doi copii
John Stuart, Duce de Albany c. 1482–
Alexander Stewart c. 1493–
Catherine Stewart c. 1495–
Margaret Stewart c. 1497–
James Stewart c. 1498–
Jean Stewart c. 1499–
Catherine Stewart c. 1500–

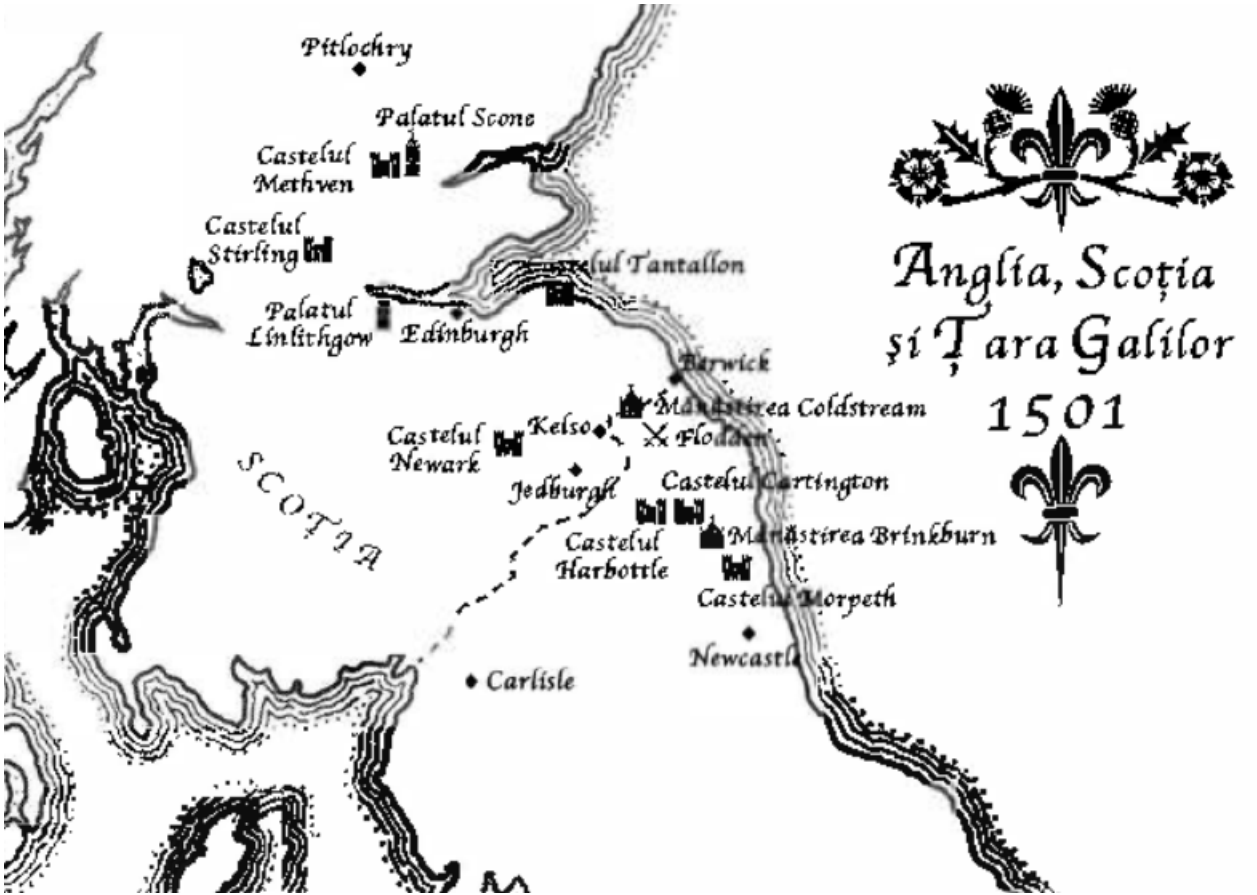
Pitlochry
Palatul Scone
Castelul Methven
Castelul Stirling
Palatul Linlithgow
Edinburgh
Tantallon
Berwick
Mănăstirea Coldstream
Kelso
Floddon
Castelul Newark
Jedburgh
Castelul Cartington
SCOȚIA
Castelul Harbottle
Mănăstirea Brinkburn
Morpeth
Newcastle
Carlisle
Anglia, Scoția
și Țara Galilor
1501

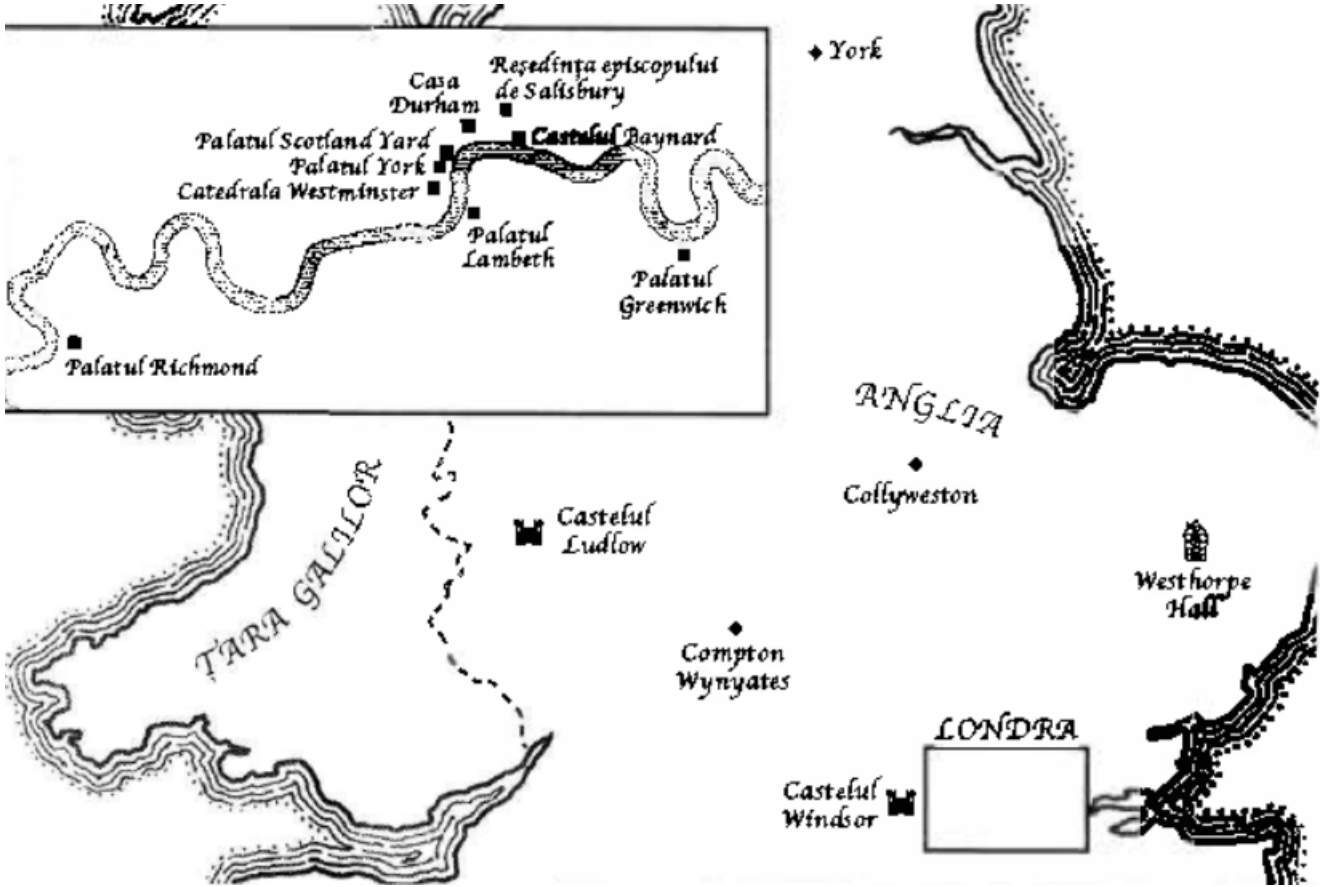
Casa Durham
Reședința episcopului de Salisbury
Palatul Scotland Yard
Castelul Baynard
Palatul York
Catedrala Westminster
Palatul Lambeth
Palatul Greenwich
Palatul Richmond
York
ANGLIA
Collyweston
TARA GALILOR
Castelul Ludlow
Westhorpe Hall
Compton Wynyates
LONDRA
Castelul Windsor

## Castelul Baynard, Londra, Anglia, noiembrie 1501

Ca prințesă Tudor, trebuie să port alb și verde. De fapt, mă consider singura prințesă Tudor, căci sora mea, Mary, e atât de mică, încât doar e adusă de doica ei la ora cinei, și apoi dusă înapoi. Mă asigur că îngrijitoarelor le este limpede că Mary trebuie arătată noii noastre cumnate, după care n-au decât să o ia de acolo. Nu ne folosește la nimic dacă o lăsăm să stea la masă sau să se îndoape cu pere confiate. Mâncărurile copioase îi fac rău și zbiară dacă obosește. Are doar cinci ani, e mult prea mică pentru ocazii formale. Spre deosebire de mine; eu am 12 ani. Trebuie să-mi joc rolul la nuntă; nu ar fi desăvârșită fără mine. Bunica mea, mama regelui, a zis ea însăși asta.

Apoi a spus ceva ce n-am auzit prea bine, dar știu că lorzii scoțieni vor fi cu ochii pe mine, să vadă dacă par îndeajuns de puternică și de matură ca să fiu măritată fără întârziere. Eu sunt sigură că sunt. Toată lumea zice că sunt o mândrețe de fată, scundă și îndesată ca un ponei galez, sănătoasă ca o lăptăreasă, bălaie, la fel ca fratele meu mai mic, Harry, cu ochi mari și albaștri.

— Tu vei fi următoarea, îmi zice zâmbind. Se spune că după o nuntă urmează negreșit alta.

— Eu nu va trebui să călătoresc atât de departe ca prințesa Caterina, îi zic. Voi veni în vizită acasă.

— Cu siguranță. Promisiunea bunicii mele face din acest lucru o certitudine. Tu te măriți cu vecinul nostru și astfel el ne va deveni prieten și un bun aliat.

Prințesa Caterina a fost nevoită să vină tocmai din Spania, de la mare depărtare. Cum noi suntem învrăjbiți cu Franța, a trebuit să călătorească pe marea încercată de furtuni groaznice și era cât pe ce să naufragieze. Când voi merge în Scoția să mă mărit cu regele, un alai grandios mă va însoți de la Westminster la Edinburgh pe o distanță de aproape 400 de mile. N-o să merg pe mare, n-o să ajung acolo bolnavă și udă până la piele și o să fac drumuri dus-întors de la noul meu cămin la Londra ori de câte ori o să poftesc. Însă prințesa Caterina n-o să-și mai vadă vreodată casa. Se zice că plângea atunci când l-a întâlnit prima oară pe fratele meu. Mi se pare ridicol. Și la fel de pueril ca Mary.

— Voi dansa la nuntă? întreb.

— Tu și Harry veți dansa, poruncește bunica. După ce prințesa spaniolă și doamnele ei de onoare ne vor prezenta un dans spaniol. Apoi o să-i arăți de ce e în stare o prințesă engleză. Vom vedea cine e

cea mai bună, zâmbește ea viclean.

„Eu”, mă rog în sinea mea, apoi adaug cu glas tare:

— *Basse danse*[1]?

E un dans pentru adulți pe care îl execut foarte bine; de fapt, presupune mai degrabă mers decât dans.

— O galiardă.

Nu o contrazic. Nimeni nu o contrazice pe bunica. Ea decide ce se întâmplă în fiecare reședință regală, în fiecare palat și castel; mama mea, regina, doar încuviințează.

— Va trebui să repetăm, spun.

Pot să-l fac pe Harry să exerseze promițându-i că toată lumea se va uita la noi. Adoră să fie în centrul atenției și tot timpul câștigă curse și se ia la întrecere la trasul cu arcul și la trucuri de călărie pe ponei. E la fel de înalt ca mine, deși are doar zece ani, așa că dăm bine împreună dacă nu se prostește. Vreau să-i arăt prințesei spaniole că sunt la fel de bună ca fiica Regatului Castiliei și Aragonului. Mama mea e din dinastia Plantageneților, iar tata e un Tudor. Sunt nume îndeajuns de măreț pentru oricine. Caterina nu trebuie să creadă că suntem recunoscători că se află aici. Eu una nu îmi doresc în mod deosebit încă o prințesă la curte.

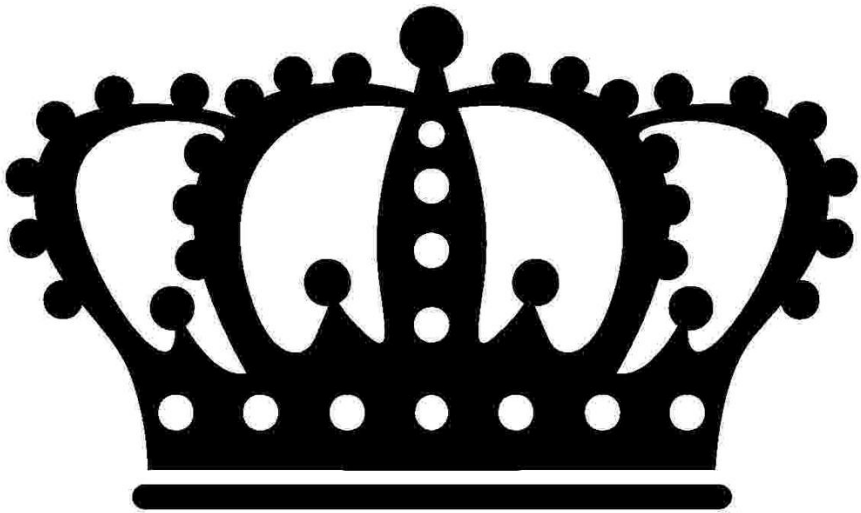

Mama este cea care insistă ca prințesa Caterina să ne viziteze la Castelul Baynard înainte de nuntă; e însoțită de propria-i curte, care a venit tocmai din Spania — pe cheltuiala noastră, după cum remarcă tatăl meu. Ei intră pe ușile duble precum o armată cotropitoare, cu hainele, limba și podoabele de pe cap cu totul diferite de ale noastre și, în mijlocul lor, minunat înveșmântată, cea căreia ei îi zic „infanta”. Asta e de-a dreptul ridicol, căci are 15 ani și e prințesă, iar ei îi zic „bebe” Îi arunc o privire lui Harry, să văd dacă o să chicotească în caz că mă strâmb și zic „beee-be”, așa cum o tachinăm pe Mary, dar el nu se uită la mine. Se uită la ea cu ochii holbați, de parcă vede un cal nou sau vreo armură italiană ori ceva pe care i s-a pus pata. Îi observ expresia și îmi dau seama că încearcă să se îndrăgostească de ea, asemenea unui cavaler de o domniță într-o poveste. Lui Harry îi plac poveștile și baladele despre domnițele de neatins, aflate în turnuri sau legate de stânci ori rătăcite în pădure, și, cumva, Caterina l-a impresionat atunci când a întâlnit-o înainte de intrarea ei în Londra. Poate datorită lecticii ei decorate cu voaluri, poate datorită faptului că e învățată — vorbește trei limbi străine. Mă enervează foarte tare — mi-aș dori ca el să fie suficient de aproape ca să-l pot ciupi. Exact ăsta

este motivul pentru care cineva mai mic decât mine n-ar trebui să ia parte la festivitățile regale.

Nu e deosebit de frumoasă. E cu trei ani mai mare decât mine, dar eu sunt mai înaltă. Are părul șaten deschis cu o nuanță arămie, doar un pic mai închis la culoare ca al meu. Asta este, desigur, enervant: cine ar vrea să fie comparată cu o cumnată frumoasă? Însă nu prea pot să-i văd părul, pentru că poartă o bonetă înaltă și un văl gros, care îl ascunde. Are ochi albaștri ca ai mei, dar sprâncene și gene foarte blonde; în mod limpede, nu i se dă voie să și le coloreze, așa cum fac eu. Are pielea deschisă la culoare, ceea ce presupun că e admirabil. E micuță: talie mică, bine strânsă în corset, de-abia poate să respire, picioare mici cu cei mai ridicoli pantofi pe care i-am văzut vreodată, brodați cu aur la vârf și cu șireturi aurite. Nu cred că bunica m-ar lăsa să port așa ceva. N-ar fi decât pură vanitate și pompă mondenă. Sunt sigură că spaniolii sunt foarte mondeni. Sau cel puțin ea este.

Mă asigur că gândurile nu mi se citesc pe chip în timp ce o cercetez cu privirea. Cred că e norocoasă că a venit aici, că a fost aleasă de tata să se mărite cu fratele meu mai mare, Arthur, și să aibă o cumnată ca mine, o soacră ca mama și — mai ales — o bunică prin alianță ca lady Margaret Beaufort, care se va îngriji

 ca prințesa Caterina să nu-și depășească locul ce i-a fost hărăzit de Dumnezeu.

Face o reverență, o sărută pe mama și apoi pe bunica. Așa se cade, dar va învăța în curând că ar face bine să îi fie pe plac bunicii mai degrabă decât oricui altcuiva. Imediat după asta, mama îmi face semn din cap și pășesc în față, iar prințesa spaniolă și cu mine facem câte o reverență în același timp, ambele la fel de adânci, iar ea se apropie și ne sărutăm pe un obraz, apoi pe celălalt. Obrajii îi sunt calzi și văd că roșește, ochii umplându-i-se de lacrimi de parcă i-ar fi dor de surorile ei adevărate. Îi arăt expresia mea aspră, exact ca tatăl meu atunci când îi cere cineva mai mulți bani. Nu am de gând să o îndrăgesc pentru ochii ei albaștri și manierele alese. Nu trebuie să-și închipuie că o să vină la curtea noastră engleză și o să ne facă să părem grași și proști.

Nu se trage deloc îndărăt; se uită țintă la minte. Născută și crescută la o curte cu trei surori unde competiția era la ea acasă, știe ce e rivalitatea. Mai rău, mă privește de parcă expresia mea aspră nu i se pare deloc înfricoșătoare, ci, poate, chiar un pic comică. În acest moment îmi dau seama că aceasta nu e o tânără precum doamnele mele de onoare, care trebuie să fie drăguțe cu mine indiferent ce fac, sau ca Mary, care trebuie să mă asculte negreșit. Această tânără mi-e egală, mă va evalua, s-ar putea chiar să mă judece. Îi zic în franceză:

— Bine ai venit în Anglia.

— Sunt încântată să o salut pe sora mea, răspunde ea într-o

engleză pompoasă.

Mama se străduiește să fie amabilă cu această prințesă, prima ei noră. Vorbesc una cu cealaltă în latină și nu pot să pricep ce spun, așa că stau lângă mama și mă uit la pantofii cu șireturi aurite ai Caterinei. Mama poruncește să cânte muzica, iar Harry și cu mine începem o rondă, pe un cântec popular englezesc. Suntem foarte grațioși, curtea se apucă să fredoneze refrenul, și dansul continuă până când oamenii încep să chicotească și se ridică de la locurile lor. Însă Caterina nu râde. Arată de parcă niciodată nu s-ar prosti și nu s-ar veseli ca mine și Harry. Este excesiv de formală, desigur, spaniolă fiind. Însă remarc cum stă așezată — complet nemișcată, cu mâinile împreunate în poală, ca și când ar poza pentru un portret — și mă gândesc: de fapt, așa trebuie să fie ținuta unei regine. Cred că o să învăț să stau și eu așa.

Sora mea, Mary, este adusă ca să-și facă reverența, iar Caterina pare ridicolă când se lasă în genunchi ca fețele lor să fie la același nivel și să-i poată auzi șoapta copilărească. Bineînțeles că Mary nu înțelege o vorbă nici în latină, nici în spaniolă, însă își pune brațele pe după gâtul Caterinei, o pupă și îi zice „șoră”.

— Eu sunt sora ta, o corectez eu, trăgând-o ferm de mânuță. Doamna aceasta este cumnata ta. Poți să spui cumnată?[2]

Nu poate, desigur. Vorbește peltic și toată lumea râde din nou, minunându-se cât de încântătoare e, iar eu zic:

— Mamă, Mary n-ar trebui să fie în pat?

Atunci toată lumea își dă seama cât de târziu e și ieșim toți afară, cu torțe în mâini, să o conducem pe Caterina la plecare, de parcă ar fi o regină încoronată, și nu doar simpla fiică mezină a regelui și reginei Spaniei, foarte norocoasă să se mărite cu cineva din familia noastră, a Tudorilor.

Ea sărută pe toată lumea de noapte bună și, când îmi vine rândul, își lipește obrazul cald de al meu și zice, cu accentul ăla stupid și în maniera ei condescendentă:

— Noapte bună, soră.

Se trage înapoi, îmi vede expresia acră și scoate un mic hohot de râs.

— Oho! exclamă ea, și mă lovește ușurel pe obraz, de parcă indispoziția mea nu o tulbură. Asta e o prințesă adevărată, îi este la fel de firesc să se poarte ca o regină precum îi este și mamei mele; ea e cea care va fi regina Angliei; așa că nu mă simt ofensată de gestul ei, care seamănă mai mult cu o mângâiere. Descopăr că îmi place și nu-mi place de ea, ambele în același timp.

— Sper că vei fi amabilă cu Caterina, îmi zice mama pe când ieșim

din capela ei personală după utrenia de a doua zi.

— Nu și dacă are impresia că o să vină aici și o să domnească peste noi toți, răspund eu tăios. Nu și dacă își închipuie că o să se poarte de parcă ne face o favoare. I-ai văzut șireturile de la pantofi?

Mama râde, sincer amuzată.

— Nu, Margaret. Nu i-am văzut șireturile și nici nu ți-am cerut părerea despre ea. Ți-am spus doar ceea ce nădăjduiesc: că vei fi amabilă cu ea.

— Bineînțeles, îi zic, uitându-mă în jos la misalul meu cu copertă ornată cu nestemate. Sper că sunt amabilă cu toată lumea.

— E departe de casă și e obișnuită cu o familie mare, spune mama. Cu siguranță va avea nevoie de o prietenă și s-ar putea să-ți facă plăcere compania unei fete mai mari. Eu aveam o mulțime de surori alături când eram mică și le prețuiesc tot mai mult cu fiecare an ce trece. S-ar putea să descoperi și tu că prietenii tăi de parte femeiască sunt cei mai sinceri prieteni pe care îi ai, surorile tale sunt cele care păstrează vii amintirile tale și speranțele în viitor.

— Ea și Arthur vor sta aici? întreb eu. Vor locui cu noi?

Mama își așază mâna pe umărul meu, spunând:

— Mi-aș dori să poată sta aici, dar tatăl tău crede că ei ar trebui să meargă în principatul lui Arthur și să locuiască la Ludlow.

— Ce crede bunica despre asta?

Mama ridică ușor din umeri. Asta înseamnă că hotărârea a fost luată.

— Zice că prințul trebuie să guverneze Țara Galilor.

— Mă vei avea totuși pe mine acasă. Îmi pun mâna peste a ei, ca să o rețin lângă mine. Eu voi fi încă aici.

— Mă bazez pe tine, spune ea liniștitor.

Înainte de nuntă, am doar un moment în care sunt singură cu fratele meu, Arthur. Străbatem împreună galeria cea lungă. Jos, se aud muzicanții, dând tonul unui alt dans, și hărmălaia oamenilor care beau, pălăvrăgesc și râd.

— Nu e musai să te înclini atât de adânc în fața ei, îi zic dintr-odată. Tatăl și mama ei sunt nou-veniți la tron, exact ca tatăl nostru. Nu are niciun motiv să fie atât de mândră. Nu sunt cu nimic mai presus decât noi. Nu sunt de viță regală veche.

Arthur se îmbujorează.

— De ce o consideri mândră?

— Fără motiv.

Am auzit-o pe bunica spunându-i exact asta mamei, așa că știu că e o replică bună.

Dar Arthur mă contrazice:

— Părinții ei au cucerit Spania și au luat-o înapoi de la mauri. Sunt cei mai de vază cruciați din lume. Mama ei este o regină luptătoare. Au o avere enormă și stăpânesc jumătate din lumea necartografiată. Există de bună seamă niște motive de mândrie în asta, nu?

— Mda, bănuiesc că da, răspund eu în silă. Dar noi suntem Tudori.

— Da, suntem, aprobă el râzând ușor. Însă asta nu impresionează pe toată lumea.

— Ba bineînțeles că da. Mai ales acum…

Niciunul din noi nu zice mai mult; amândoi suntem conștienți că există mulți moștenitori la tronul Angliei, zeci de băieți Plantageneți, rudele mamei, care încă trăiesc la curtea noastră sau au fugit în exil. Tata i-a ucis pe verii mamei în bătălii și a nimicit un om mai însemnat decât un simplu pretendent la tron: l-a executat pe vărul nostru Edward în urmă cu doi ani.

— O consideri mândră? mă întreabă el. A fost nepoliticoasă cu tine?

Îmi întind mâinile, imitând gestul de capitulare pe care îl face mama când i se spune că bunica a trecut peste o hotărâre de-a ei.

— O, nu catadicsește să stea de vorbă cu mine, nu o interesează o biată soră. E prea ocupată să fie fermecătoare, mai ales în fața tatei. Oricum, abia e în stare să vorbească în engleză.

— Oare nu e doar timidă? Știu că eu sunt.

— De ce să fie timidă? Urmează să se mărite, nu? O să fie regina Angliei, așa-i? Va fi soția ta. De ce ar fi altcumva decât încântată de ea însăși?

— Crezi că nu e nimic mai bun pe lume decât a fi regina Angliei? râde Arthur, îmbrățișându-mă.

— Nimic, zic eu cu naturalețe. Ar trebui să-și dea seama de asta și să fie recunoscătoare.

— Dar tu vei fi regina Scoției, îmi atrage el atenția. Și asta e ceva măreț. Ar trebui să fii nerăbdătoare.

— Dar sunt, și fără îndoială că n-o să fiu niciodată îngrijorată, singură sau suferind să mă-ntorc acasă.

— Regele James va fi un bărbat norocos să aibă o mireasă atât de mulțumită.

Asta e tot ce reușesc să fac ca să-l avertizez că prințesa Caterina de Aragon e cu nasul ei spaniol lung pe sus. O poreclesc Caterina de Arogant, și Mary mă aude spunând asta, de vreme ce e peste tot, trăgând mereu cu urechea la cei mai mari și mai de seamă decât ea. Reține porecla și mă apucă râsul de fiecare dată când o aud rostind-o și o văd pe mama încruntându-se și corectând-o cu glas scăzut.

Nunta e minunată, organizată de bunica, desigur, în așa fel încât să

arătăm lumii întregi cât de bogați și de măreți suntem acum. Tata a cheltuit o avere pe o săptămână de turniruri, festivități și ospețe, în piața Smithfield se frig boi și oamenii se îmbulzesc pe covorul de nuntă, ca să poată avea cu toții câte o bucățică din gloria Tudorilor pe bufetul de acasă. Acesta este primul meu prilej să văd o nuntă regală și o examinez pe mireasă din cap până în picioare, de la frumosul șal din dantelă albă de pe cap, pe care ei îl numesc mantilă, până la tocurile pantofilor cu broderie.

E frumușică, nu zic nu, dar ăsta nu e motiv ca toată lumea să se poarte de parcă ar străluci de frumusețe. Părul ei lung are culoarea aurului și bronzului și i se revarsă pe umeri până aproape de talie. E la fel de elegantă ca un tablouaș, ceea ce mă face să mă simt stânjenită, fiindcă picioarele și mâinile mele sunt prea mari. Ar fi meschin și aș păcătui să gândesc rău despre ea, dar recunosc în sinea mea că va fi mai bine pentru toată lumea când o să facă un fiu și un moștenitor Tudor și o să dispară pentru multe luni în izolarea impusă de sarcină și o să se îngrașe.

De îndată ce se încheie ospățul, ușile duble de la capătul sălii se deschid și apare un car alegoric imens, tras de dansatori învești mântați în verdele specific Tudorilor. E un castel uriaș, splendid decorat, cu opt doamne înăuntru, dansatoarea principală fiind îmbrăcată ca o prințesă spaniolă, și la fiecare turn e un băiat din corul capelei care îi cântă imnuri de slavă. Urmează un car alegoric aranjat ca o corabie cu pânzele din mătase portocalie fâl- fâind, cu un echipaj din opt cavaleri. Corabia ancorează la castel, dar doamnele refuză să danseze, așa că cei opt cavaleri atacă castelul prefăcându-se că luptă în turnir, până când doamnele le aruncă flori din hârtie și apoi coboară. Castelul și corabia sunt luate de acolo și dansează toți împreună. Caterina de Arogant bate din palme și se înclină spre tatăl meu, regele, în semn de mulțumire pentru complimentul ales. Sunt atât de furioasă că nu mi s-a oferit un rol în asta, încât nu reușesc să mă silesc să zâmbesc. O prind uitându-se la mine și am siguranța că îmi face în ciudă cu onoarea pe care i-o acordă tatăl meu. Ea e în centrul atenției tuturor, fapt care mă îngrețoșează în toiul cinei.

Apoi este rândul lui Arthur. Dansează cu una dintre doamnele de onoare ale mamei și pe urmă eu și cu Harry luăm în primire cercul de dans pentru galiarda noastră. E un dans rapid, vesel, cu muzică la fel de ademenitoare ca o gigă de la țară. Muzicanții întețesc ritmul, și eu și Harry suntem parteneri excelenți, ne potrivim și suntem bine antrenați. Niciunul din noi nu încurcă vreun pas, nimeni altcineva nu l-ar putea executa mai bine. Însă la partea în care merg în cerc cu brațele întinse, dansând un pas mic pe loc, cu tălpile picioarelor și gleznele zărindu-se de sub rochia care se rotește, și când toți ochii sunt ațintiți asupra mea — exact în acel moment —, Harry se dă într-o

parte și își aruncă de pe el haina greoaie, după care sare înapoi lângă mine în cămașa de pânză fluturând. Mama și tata aplaudă, Harry e îmbujorat și pare atât de chipeș, cu aerul lui tineresc, încât toată lumea îl aclamă. Eu zâmbesc în continuare, dar sunt teribil de furioasă și, când ne ținem de mână în timpul dansului, îl ciupesc de palmă cât pot de tare.

Desigur, nu mă surprinde deloc faptul că s-a dat în spectacol; mă cam așteptam să facă ceva ca să atragă toate privirile asupra lui. Toată ziua a murit de ciudă că e nevoit să joace rolul celui de-al doilea fiu. A însoțit-o pe Caterina până la altar, dar a trebuit să se retragă și s-o lase acolo, lumea uitând de îndată de existența lui. Acum, după dansul reținut al lui Arthur, Harry are ocazia să strălucească. Dacă aș putea să-l calc pe picior, aș face-o, însă surprind privirea lui Arthur, care îmi face cu ochiul fără să se ferească. Amândoi ne gândim la același lucru — Harry e tratat mereu cu indulgență și toată lumea, în afară de mama și de tata, observă ce vedem și noi: un băiat răsfățat peste măsură.

Dansul ia sfârșit, iar Harry și cu mine facem o reverență, ținându-ne de mână, zâmbind frumos, așa cum facem întotdeauna. Arunc o privire spre lorzii scoțieni, care se uită la mine scrutător. Măcar pe ei nu-i interesează Harry. Unul dintre ei, James Hamilton, e rudă cu regele Scoției. E bucuros să vadă că voi fi o regină veselă; vărului său, regele James, îi place să danseze și să se ospăteze și voi fi o pereche minunată pentru el. Bag de seamă cum lorzii schimbă repede câteva cuvinte și am convingerea că ei sunt de acord că următoarea nuntă, a mea, va avea loc în curând. Iar Harry n-o să danseze la ea și n-o să se dea în stambă, căci nu voi permite asta, și Caterina va trebui să-și poarte părul ascuns sub bonetă, iar eu voi fi cea care se va ridica și va întâmpina corabia cu pânze din mătase portocalie și toți dansatorii.

Nici mie, nici lui Harry nu ni se îngăduie să rămânem până la sfârșitul banchetului, când prințesa e condusă până la patul nupțial și se rostesc rugăciuni. Cred că e foarte greșit și nepoliticos să fim tratați ca niște copii. Bunica ne trimite în camerele noastre și, deși îi arunc mamei o privire, așteptând-o să spună că Harry trebuie să plece, dar că eu pot să mai stau, ea privește binevoitoare într-o parte. Întotdeauna cuvântul bunicii e lege: ea e judecătorul care taie și spânzură, mama doar acordă rara grațiere regală ocazională. Așa că ne facem reverențele către rege, către mama, către bunica și scumpii Arthur și Caterina de Arogant, iar apoi plecăm, mergând cât de agale îndrăznim, din sălile luminoase în care ard lumânări de ceară albă, de parcă n-ar costa mai mult decât seul, și muzicanții cântă de parcă ar avea de gând să o țină așa toată noaptea.

— O să am o nuntă exact ca asta, zice Harry pe când urcăm scările.

— Mai ai de așteptat niște ani, îi zic, ca să-l enervez. Însă eu mă

voi căsători foarte curând.

Când ajung în camera mea, îngenunchez pe băncuța de rugăciune și, deși aveam de gând să mă rog pentru viața lungă și fericirea lui Arthur și să-i amintesc lui Dumnezeu de datoria Sa specială față de Tudori, mă pomenesc rugându-mă doar ca trimișii scoțieni să-i spună regelui să trimită după mine de îndată, căci îmi doresc o nuntă la fel de măreață ca aceasta și un șifonier cu haine la fel de alese ca ale Caterinei și pantofi — o să am sute de perechi de pantofi, jur, și fiecare va avea vârful brodat și șireturi aurite.

## Palatul Richmond, Anglia, ianuarie 1502

Rugăciunea mea primește răspuns, căci Dumnezeu ascultă întotdeauna rugăciunile Tudorilor, și regele Scoției le poruncește trimișilor săi să negocieze cu sfetnicii tatălui meu. Se pun de acord cu privire la un preț pentru zestrea mea, slujitorii mei, alocația mea, pământurile care îmi vor deveni proprietate în Scoția, și pe toată perioada sărbătorii Crăciunului există un schimb de scrisori între curtea scoțiană și Palatul Richmond, până când bunica vine la mine și-mi zice:

— Prințesă Margaret, îmi face plăcere să-ți spun că voia Domnului este să te măriți.

Mă ridic din reverența respectuoasă și mă arăt cât se poate de feciorelnică și mirată. Cum însă mi s-a zis chiar în această dimineață că bunica și mama vor să mă vadă înainte de cină și că trebuie să port cea mai bună rochie a mea, așa cum se cuvine pentru o ocazie deosebită, nu sunt prea uimită. De fapt, ele sunt destul de ridicole.

— Da? zic suav.

— Da, îmi confirmă mama. A intrat în cameră înaintea bunicii, dar cumva a reușit să se țină în spate când mi s-a dat vestea. Urmează să te măriți cu regele James al Scoției.

— Este dorința tatălui meu? întreb eu, așa cum m-a învățat guvernanta.

— Da, spune bunica, deși nu ea ar trebui să-mi răspundă. Fiul meu, regele, a încheiat un acord. Va domni pacea mulți ani de acum între noi și Scoția; căsătoria ta o va pecetlui. Însă eu am cerut să rămâi cu noi, aici, în Anglia, până vei fi femeie în toată firea.

— Poftim? Sunt absolut îngrozită că bunica o să strice tot, așa cum face mereu. Dar când voi merge? Trebuie să merg acum!

— Când vei avea 14 ani, decretează ea, iar când mama dă să spună ceva, bunica ridică o mână și continuă: Știu — nimeni nu știe mai bine

decât mine — că un măritiș timpuriu este foarte periculos pentru o femeie tânără. Și regele scoțian nu este… Nu se poate avea încredere în el că n-o să… Ni s-a părut că regele Scoției ar putea să…

Pentru prima oară, pare să nu-și găsească cuvintele. Asta nu s-a mai întâmplat niciodată în istoria Angliei care se întinde de la Arthur al britonilor la bunica mea într-o linie complet neîntreruptă. Bunica n-a fost niciodată incapabilă să termine o propoziție; nimeni n-a întrerupt-o vreodată.

— Dar când mă voi căsători? Și unde? întreb, gândindu-mă la Catedrala St. Paul, cu pardoseala acoperită cu covor roșu și la miile de oameni înghesuindu-se să mă vadă, și la coroana de pe capul meu și la trena aurie prinsă de umeri, și la șireturi aurite și bijuterii, la turnirurile organizate în cinstea mea și la un bal mascat, la macheta corabiei cu pânze portocalii și la toată lumea admirându-mă.

— Chiar luna aceasta! zice mama triumfator. Regele își va trimite reprezentantul și te vei logodi prin intermediul acestuia.

— Un reprezentant? Nu regele însuși? Nu la St. Paul? întreb.

Parcă nici nu prea merită efortul. Să nu plec în următorii doi ani? În momentul ăsta mi se pare o viață de om. Nu la St. Paul, precum Caterina de Arogant? De ce să aibă ea o nuntă mai bună decât mine? Nu regele însuși? Doar vreun lord bătrân?

— Aici, în capelă, zice mama, de parcă rostul căsătoriei n-ar fi să impresioneze miile de oameni cu fântânile din care curge vin și să fiu privită de toată lumea.

— Însă va mai fi o slujbă mare de cununie când vei ajunge la Edinburgh, mă liniștește bunica. Când vei avea 14 ani. Se întoarce spre mama și adaugă: Iar ei vor suporta toată cheltuiala.

— Dar eu nu vreau să aștept, n-am nevoie să aștept!

Zâmbește, dar clatină din cap.

— Noi am hotărât, zice ea.

Vrea să spună că ea a hotărât și că n-are rost să aibă cineva o altă părere.

— Dar vei fi regina Scoției. Mama știe cum să îmi aline dezamăgirea. Vei fi regina Scoției încă de anul ăsta, de îndată ce vei fi logodită, și apoi vei căpăta întâietate față de toate doamnele de la curte, în afară de mine.

Arunc o privire furișă la chipul împietrit al bunicii. Vei avea întâietate față de ea; n-o să-i placă asta. Exact așa cum mă așteptam, buzele i se mișcă în tăcere. Se roagă să nu devin din cale-afară de trufașă, să nu sufar de păcatul mândriei. Se gândește cum să mă facă să rămân într-o stare de bună-cuviință ca o biată păcătoasă și nepoată juruită să i se supună. Se gândește cum să se asigure că sunt o slujnică umilă servindu-mi familia, și nu o prințesă cu nasul pe sus — nu o regină! —, plină de ifose. Dar sunt ferm hotărâtă să fiu o regină plină

de ifose și o să am cele mai frumoase haine și pantofi ca ai Caterinei de Arogant.

— O, nu-mi pasă de asta, tot ce vreau e să mă căsătoresc cu voia lui Dumnezeu și să slujesc interesele familiei mele, zic cu istețime, și bunica zâmbește, pentru prima oară sincer mulțumită de mine în această după-amiază.

Mai știu pe cineva căruia o să-i pese că am întâietate în fața tuturor, că sunt egala mamei. Știu cui o să-i pese atât de mult, încât mai c-o să moară de invidie. Fratele meu Harry, un păunaș vanitos, un mic pungaș și un închipuit, o să fie ca un păcătos bolnav de Sudoare[3] când o să-i spun. Mă duc să-l caut la grajduri, unde intră venind de la o lecție de călărie și aruncat cu sulița la țintă. I se permite să călărească spre țintă cu o suliță boantă, iar ținta e căptușită. Toată lumea vrea ca Harry să fie neînfricat și iscusit, însă nimeni nu îndrăznește să-l învețe cum se cuvine. El se roagă mereu să aibă un adversar la exercițiile de călărie, dar nimeni nu se încumetă să-l lase să își asume vreun risc. E un prinț Tudor, unul dintre cei doi prinți. Noi, Tudorii, suntem ghinioniști la băieți, familia din partea mamei are prea mulți. Tata a fost singur la părinți, a avut trei fii și a pierdut unul. Nici el, nici bunica nu îndrăznesc să-l lase pe Harry să treacă prin vreun pericol. Mai mult, mama nu poate să-i spună nu. Așa că Harry e nespus de răsfățat. Nimeni nu l-ar trata astfel dacă el ar urma să fie rege într-o zi; îl transformă într-un tiran. Însă asta nu contează, pentru că o să între în rândurile clerului și probabil că va fi papă. Aș putea să jur că o să fie un papă foarte ridicol.

— Ce vrei? întreabă el neprietenos, conducându-și calul în curtea imensă.

Știu imediat că lecția lui a mers prost. De obicei, Harry e vesel și zâmbitor; de obicei, călărește extraordinar de bine. E bun la toate sporturile și, de asemenea, e extrem de bun la învățătură. E un prinț în toate privințele, ceea ce va face ca vestea mea să fie deosebit de enervantă pentru el.

— Ai căzut de pe cal?

— Bineînțeles că nu. Calul ăsta prost a pierdut o potcoavă; trebuie potcovit. N-am călărit deloc. A fost o pierdere totală de vreme. Grăjdarul ar trebui dat afară. Ce faci aici?

— A, am venit doar să-ți spun că urmează să mă logodesc.

— S-au pus în sfârșit de acord, așa-i? Își aruncă frâiele unui grăjdar și își freacă mâinile ca să-și încălzească degetele. Le-a luat o veșnicie. Trebuie să spun că nu păreau foarte nerăbdători să te ia. Când pleci?

— Nu plec, îi răspund.

Era nerăbdător să fie singurul dintre tinerii Tudori, ca să acapareze

toate momentele importante de la curte; cu Arthur la Ludlow și Mary încă în odaia copiilor, o fi sperat că toți ochii vor fi îndreptați asupra lui.

— Mai durează câțiva ani până plec, îi zic. Așa că dacă speri asta, vei fi dezamăgit.

— Înseamnă că n-o să fii măritată, zice el cu naturalețe. Învoiala o să pice. N-o să se însoare cu tine ca să te lase în Anglia. Vrea o nevastă în castelele lui foarte friguroase, nu una la Londra, care cumpără haine. Vrea să te rupă de restul lumii și să aibă un moștenitor. Ce altceva? Crezi că te vrea pentru frumusețea ta? Pentru grația și înălțimea ta? Râde grosolan, neluându-mi în seamă îmbujorarea provocată de comentariul jignitor despre înfățișarea mea.

— Mă voi căsători acum, zic eu supărată. Așteaptă și-ai să vezi. Mă voi mărita acum și voi pleca în Scoția când voi împlini 14 ani, iar între timp voi fi numită regina Scoției și voi locui aici, la curte. Voi avea odăi mai mari, propriile mele doamne de onoare și voi avea întâietate în fața tuturor, în afară de mama, regina, și de tatăl meu, regele.

Vreau să mă asigur că înțelege pe deplin ce zic, ce glorie mi se așterne dinainte, cât de tare va fi el pus în umbră.

— Voi păși înaintea ta, subliniez. Indiferent dacă voi crește mai înaltă sau nu. Indiferent dacă mă consideri frumoasă sau nu. Voi avea întâietate în fața ta. Și va trebui să te pleci dinaintea unei asemenea regine.

Obrajii i se fac stacojii, de parcă ar fi fost pălmuit. Gura lui mică, precum un boboc de trandafir, rămâne căscată, dând la iveală dinții perfect albi. Ochii lui albaștri stau să iasă din orbite.

— N-o să mă plec niciodată în fața ta.

— Ba sigur că da.

— N-o să faci pe regina cu mine. Eu sunt prințul. Sunt ducele de York!

— Duce, zic eu de parcă aud pentru prima oară acest titlu. Da. Foarte bine. Un duce cu sânge albastru, foarte de seamă. Dar eu voi fi regină.

Sunt uluită să văd că pur și simplu tremură de mânie. Îi dau lacrimile.

— Ba nu! Ba nu! Nici măcar nu ești măritată!

— Ba da. Voi avea o cununie oficiată printr-un delegat și voi primi toate bijuteriile și titlul.

— Nu bijuteriile! urlă el ca un lup hăituit. Nu titlul!

— Regina Scoției! îl necăjesc eu. Regina Scoției! Și tu nu ești nici măcar prinț de Wales.

Scoate un urlet de furie și pleacă valvârtej de lângă mine, pe o ușiță care duce în palat. Îl aud cum țipă furios în timp ce urcă scările

în salturi. O să dea fuga la mama — îi aud cizmele de călărie bocănind prin galerie. O să dea fuga în odăile ei să-i plângă în poală și s-o implore să nu mă lase să am întâietate, să nu mă lase să fiu regină, când el nu e decât al doilea fiu și duce, să o roage să mă pună într-o poziție mai prejos de a lui, să mă reducă la statutul meu lipsit de importanță — acela de fată, să mă dea jos de pe tron.

Nu alerg după el. Nici măcar nu îl urmez. Îl las să plece. Mama nu poate să facă nimic nici dacă ar vrea — bunica a decis tot. Urmează să fiu logodită și să trăiesc la curte vreme de doi ani minunați, amețitori, voi fi regină acolo unde am fost doar prințesă, voi fi mai presus de toată lumea în afară de părinții mei, împodobită în țesătură cu fir de aur și acoperită cu bijuterii. Și chiar cred că șocul primit de vanitatea lui Harry o să-l ucidă. Îmi las ochii în jos, așa cum face bunica atunci când obține ce vrea și îl laudă pe Dumnezeu pentru asta, și zâmbesc cu satisfacția ei tăcută. Cred că frățiorul meu o să se îmbolnăvească de atâta plâns.

## Palatul Greenwich, Londra, primăvara anului 1502

Îi scriu fratelui meu, prințul de Wales, ca să îi spun despre cununia mea oficiată prin intermediul unui delegat și să-l întreb când are de gând să se întoarcă acasă. Îi povestesc că ziua cununiei a fost un mare eveniment oficial, s-a semnat tratatul, au avut loc o slujbă de cununie și apoi un schimb de jurăminte în sala mare a mamei, în fața a sute de oameni care m-au admirat. Îi spun că am purtat o rochie albă, cu mâneci brodate cu fir de aur și pantofi albi din piele, cu șireturi aurite. James Hamilton, ruda soțului meu, a fost amabil cu mine, în calitate de delegat, și mi-a fost alături toată ziua. Apoi am cinat la aceeași masă cu mama, și noi am mâncat din același platou pentru că amândouă suntem regine.

Îi reamintesc, pe un ton stăruitor, că urmează să plec în Scoția în vara de dinainte să împlinesc 14 ani și că vreau să-l văd înainte de a pleca. De bună seamă că vrea și el să mă vadă înainte să fiu regina Scoției atât cu numele, cât și în persoană. Fac o listă cu toate cele trebuincioase și o să am un convoi de bagaje format din o sută de care. De asemenea, o gândesc, dar nu i-o spun, acum sunt mai mare în rang decât soția lui și ea va merge în urma mea, căci eu sunt regină, iar ea e doar o simplă prințesă. Dacă va veni la curte, va afla că trebuie să îmi facă reverențe și să păşească în spatele meu atunci când intrăm la cină. Nu vor mai exista reverențe egale, atent măsurate; ea trebuie să se plece atât cât trebuie să se plece o prințesă în fața unei

regine. Îmi doresc să o văd făcând asta. Îmi doresc ca el să o aducă numai ca să-i pot vedea orgoliul rănit.

Îi spun că Harry nu-și poate reveni din șocul că eu merg înaintea lui la toate ocaziile oficiale, că sunt servită cu plecăciuni, că sunt o regină la fel de importantă ca mama noastră. Îi spun lui Arthur că tuturor ne este dor de el la curte, chiar dacă a fost vesel Crăciunul. Îi zic că tata cheltuiește o mică avere pe hainele pe care le voi lua cu mine în Scoția, deși consemnează fiecare bănuț. Trebuie să am totul nou, draperii roșii din mătase pentru baldachin, totul brodat cu fir de aur. Cu toate astea, ei cred că toate vor fi gata până vara viitoare și că voi porni la drum de îndată ce regele Scoției va confirma căsătoria, oferindu-mi pământurile pentru zestre. Dar Arthur trebuie să vină acasă să ne luăm la revedere. Arthur trebuie să vină acasă să mă vadă plecând. Dacă nu — când îi voi vedea din nou? „Mi-e dor de tine", îi scriu.

Expediez scrisoarea către Ludlow laolaltă cu teancul de la mama și bunica. Mesagerului îi va lua multe zile să ajungă la curtea lui Arthur. Drumurile către vest sunt ca vai de ele; tata zice că nu sunt bani ca să fie îmbunătățite. Mesagerul va fi nevoit să își ia cu el cai de schimb, de teamă că nu va găsi alții de închiriat pe drum. Va trebui să își petreacă nopțile la abațiile și mânăs- tirile ce-i vor ieși în cale sau, de se va pomeni înzăpezit sau dacă îl va prinde noaptea, va trebui să se roage să fie găzduit la vreun conac sau la vreo fermă. Toată lumea e obligată să-l ajute pe mesagerul regelui; însă dacă drumul devine mlaștină sau dacă vreun pod a fost distrus de o inundație, nimeni nu prea poate face altceva decât să-l sfatuiască să o ia pe un drum ocolitor, iar el să-și croiască o cale după cum îi stă în putință.

Așa că nu aștept un răspuns rapid și nu mă gândesc prea mult la asta până când, într-o dimineață de aprilie, foarte devreme, când intru în camera mea cu o lumânare în mână după ce am asistat la utrenie cu bunica, văd un mesager al regelui coborând de pe o galeră și mergând iute pe chei, apoi intrând pe ușa ce dă spre așezămintele regale. Pare epuizat, sprijinindu-se de stâlpul sculptat în timp ce îi zice încet unui străjer ceva ce-l face pe acesta din urmă să-și azvârle sulița și să vină în fugă înăuntru.

Bănuiesc că se duce în odăile tatălui meu, regele, așa că-mi părăsesc postul de observație de la fereastră și merg de-a lungul coridorului să văd ce e atât de urgent, încât mesagerul a sosit la prima geană de lumină, și gărzile își lasă jos armele și fug. Dar chiar înainte să ajung la ușă, îi văd pe străjer și pe doi-trei sfetnici ai tatălui meu coborând în grabă scările spre curtea de jos. Curioasă, privesc cum se strâng laolaltă și apoi cineva iese din grup, aleargă în sus pe scări și se duce la capelă să-l ia pe duhovnicul tatălui meu. Preotul vine imediat afară.

— Ce se întâmplă? întreb făcând un pas înainte.

Chipul călugărului Peter e palid, de parcă i s-a scurs tot sângele din obraji și s-a transformat într-o foaie de hârtie.

— Iertați-mă, Alteța Voastră, zice el, cu o mică plecăciune. Am de îndeplinit o treabă pentru tatăl Domniei Voastre și nu pot să mă opresc.

Zicând asta, trece pe lângă mine! Trece în fugă! De parcă nici n-aș fi regina Scoției și nu îmi voi lua în primire tronul vara viitoare! Aștept un moment, întrebându-mă dacă ar fi nedemn să alerg după el și să insist să aștepte până când o să-i spun eu că poate pleca; dar pe urmă îl aud întorcându-se, urcând scările atât de încet, încât nu pricep de ce s-a năpustit pe ele în jos. Acum, nu mai e nicio grabă; își târâie picioarele, arătând de parcă și-ar dori să nu meargă spre odăile tatălui meu. Sfetnicii vin încet în spatele lui, arătând ca și cum ar fi fost otrăviți. Mă vede că aștept, dar parcă se uită prin mine, căci nu face nicio plecăciune — nici măcar nu îmi acordă vreo atenție. Trece pe lângă mine de parcă ochii lui ar fi ațintiți asupra unei fantome și nu poate să vadă bieți muritori, nici măcar pe cei de spiță regală.

Atunci știu sigur. Cred că am știut dinainte. Cred că am știut de cum l-am văzut pe mesager rezemându-se vlăguit de stâlp, dorindu-și parcă să fi murit înainte să ne aducă această veste. Pășesc dinaintea preotului și zic:

— E vorba de Arthur, nu-i așa?

Numele scumpului meu frate îl face să se uite la mine, dar zice doar atât:

— Duceți-vă la mama Domniei Voastre! Rostește asta de parcă ar putea să-mi poruncească, apoi îmi întoarce spatele și se strecoară în odăile tatălui meu, fără să bată la ușă, fără ca acesta să fie anunțat, cu o mână pe ușă, iar cu cealaltă strângând crucifixul pe care-l are prins la cingătoare, de parcă acesta i-ar da putere.

Mă duc, dar nu pentru că trebuie să fac așa cum îmi spune duhovnicul tatălui meu, căci sunt regină și ascult doar de părinții și de soțul meu, ci pentru că mă tem că vor merge la mama și îi vor spune ceva înfiorător. Aproape îmi închipui cum voi bloca ușa odăii ei, pentru ca nimeni să nu poată intra. Dacă nu știm, poate că nu s-a întâmplat. Dacă nu ne spune nimeni că s-a petrecut ceva cumplit cu Arthur, atunci poate că el e totuși bine la Ludlow, vânând, bucurându-se de vremea de primăvară, călătorind prin Țara Galilor ca oamenii să-și vadă prințul, învățând cum să își conducă principatul. Poate că e fericit cu Caterina de Arogant; aș fi bucuroasă să-i văd chiar dacă ea ar fi motivul fericirii lui. Poate că e însărcinată și ni s-au adus vești bune. Mi-ar plăcea să aud până și vești bune despre ea. Mă gândesc la toate veștile minunate pe care ar fi putut să le aducă mesagerul cu atâta grabă. Mă tot gândesc că Arthur e așa un scump, atât de îndrăgit de

toată lumea, atât de drag mie, încât nu se poate să se fi întâmplat nimic rău. Vestea nu poate fi rea.

Mama e încă în pat, odaia ei parcă tocmai se trezește la viață. Doamna de onoare îi aduce rochii să își aleagă ce va purta azi, bonetele grele sunt întinse pe masă. Ridică privirea când intru agale în dormitorul ei. Mă gândesc că ar trebui să zic ceva, dar nu știu ce.

— Te-ai trezit devreme, Margaret, constată ea.

— Am mers la utrenie cu bunica.

— Ni se alătură la micul dejun?

— Da.

Și mă gândesc: bunica va ști ce să facă atunci când duhovnicul va veni înăuntru cu chipul alb ca hârtia și îndurerat.

— E totul în regulă, micuță regină? mă întreabă ea duios.

Nu pot să-i răspund. Mă așez lângă fereastră și mă uit la grădină și ascult pașii care se apropie tot mai tare, călcând apăsat pe coridor. Apoi, în sfârșit, după ceea ce pare un răstimp foarte lung, aud ușile de la sala ei de audiențe deschizându-se, zgomotul pașilor, ușile de la odăile reginei dându-se în lături și apoi, în final, de neoprit, ușa de la dormitorul ei se deschide, și duhovnicul tatălui meu intră cu capul plecat, precum cel mai umil slujbaș care trage un plug. Sar în picioare când intră și îmi întind mâna de parcă aș putea să-l împiedic să vorbească.

— Nu! Nu! izbucnesc.

Însă el spune cu glas domol:

— Alteța Voastră, regele vă roagă să veniți imediat în odaia lui.

Îngrozită, mama se întoarce spre mine.

— Ce e? Tu știi, nu-i așa?

Îngrozită, îi răspund:

— E vorba de Arthur. A murit.

Ei zic că a murit de Sudoare, și asta nu face decât să înrăutățească lucrurile pentru noi, Tudorii. Molima a pătruns în țară din temnițele din Franța, odată cu armata de ocnași a tatei. Oriunde mărșăluia el, din Țara Galilor, prin Bosworth, până la Londra, oamenii mureau într-o clipită. Anglia nu mai cunoscuse niciodată o asemenea boală. Tatăl meu a câștigat bătălia împotriva lui Richard al III-lea cu armata lui aducătoare de boală, dar a trebuit să își amâne încoronarea din pricina grozăviei ce venise odată cu ei. A fost denumită blestemul Tudorilor și se zicea că o domnie care a început cu Sudoare va sfârși în lacrimi. Și iată-ne acum, deloc aproape de sfârșitul domniei noastre, dar adânciți în sudoare și lacrimi, iar blestemul armatei invadatoare a căzut asupra nevinovatului meu frate.

Tata și mama sunt foarte afectați de pierderea fiului cel mare. Nu

numai că își pierd băiatul — care nu avea nici 16 ani încă —, își pierd moștenitorul, băiatul pe care l-au pregătit să fie următorul rege, un Tudor care urma să vină la tron cu surle și trâmbițe, un Tudor pe care poporul îl voia, nu unul care le era impus. Tatăl meu a trebuit să lupte pentru tronul lui, și apoi să-l apere. Încă mai trebuie să-l apere, chiar și acum; împotriva familiei regale mai vechi care l-ar lua înapoi dacă ar putea, împotriva verilor Plantageneți care ne poartă o dușmănie fățișă în Europa sau chiar împotriva celor care se află la curte și despre care nu știm încă. Arthur urma să fie primul Tudor pe care toată Anglia îl primea cu bucurie pe tron, atât fiul vechii familii regale, cât și al celei noi. Îl numeau trandafirul dulce, trandafirul Tudor, vlăstarul care unea două roze, roșul Lancasterilor și albul familiei York.

Acesta e sfârșitul copilăriei mele. Arthur a fost fratele meu, scumpul meu, prietenul meu. Îl admiram în calitate de frate mai mare, îl recunoșteam ca prințul meu, credeam că îl voi vedea urcând pe tron ca rege. Mi-l închipuiam conducând Anglia, iar pe mine ca regină a Scoției, cu un tratat de pace veșnică și un schimb regulat de vizite și scrisori, iubindu-ne ca frate și soră și monarhi învecinați. Și acum, că el e mort, îmi dau seama cu câtă înverșunare detest zilele pe care nu le-am petrecut împreună, lunile când el a fost cu Caterina în mlaștinile din Țara Galilor și în care nici nu l-am văzut, nici nu i-am scris suficient de des. Mă gândesc la zilele din copilăria noastră, când eram școliți de profesori particulari diferiți, când eram separați pentru ca eu să învăț să cos și el să învețe greacă, și la cât de puține zile am fost alături de el, de fratele meu. Nu știu cum o să pot să suport viața fără el. Am fost patru copii în familia Tudor, iar acum suntem doar trei, primul născut și cel mai bun a murit.

Mă îndepărtez de odăile mamei pășind de-a lungul coridorului când, îl zăresc venind din direcție opusă pe Harry, cu fața umflată și ochii roșii de plâns. Când mă vede, colțurile gurii lui mici se lasă în jos de parcă ar fi cât pe ce să plângă și toată mânia și durerea mea se îndreaptă asupra lui, acest băiat bun de nimic, acest răsfățat care își îngăduie să plângă de parcă ar fi singurul om din lume care pierde un frate.

— Taci! mă răstesc la el. Pentru ce plângi?

— Fratele meu! își înghite el lacrimile. Fratele nostru, Margaret!

— Tu nu erai vrednic nici să-i lustruiești cizmele! Simt că mă sufoc de nervi. Nu erai vrednic să-i îngrijești calul! Nu va mai exista altul ca el. Nu va mai exista niciodată un prinț ca el.

Uimitor, Harry se oprește din plâns. Se face palid și are un aer aproape lugubru. Înalță capul, își îndreaptă umerii, își scoate înainte pieptul firav, de băiețel, își pune mâinile în șolduri, mai că reușește să facă pe grozavul.

— Va mai exista un alt prinț ca el, promite solemn. Mai bun ca el. Eu. Eu sunt noul prinț de Wales și eu voi fi regele Angliei în locul lui, și n-ai decât să te obișnuiești cu asta.

## Castelul Windsor, Londra, vara anului 1502

Și chiar ne obișnuim. Aceasta e diferența între a fi de viță regală și a fi un om de rând, lipsit de orice importanță. Putem să jelim, să ne rugăm și să ni se frângă inima, dar, cu toate astea, trebuie să păstrăm aparențele, iar curtea să rămână centrul frumuseții, modei și artei; tata trebuie să aprobe legi și să se întâlnească cu Consiliul de Coroană și să se păzească de rebeli și de amenințarea permanentă a francezilor, iar noi trebuie să avem un prinț de Wales, chiar dacă adevăratul prinț, scumpul prinț Arthur, n-o să-și mai ocupe niciodată locul la tron. Harry este acum prințul de Wales și, așa cum a declamat, mă obișnuiesc cu asta.

Însă nu vor să-l trimită la Ludlow. Asta mă înfurie mai mult ca orice; dar, cum suntem de viță regală, nu pot să zic nimic. Scumpul Arthur a trebuit să meargă la Ludlow să-și conducă principatul, să învețe să fie rege, să se pregătească pentru măreția care urma să fie a lui; dar acum că l-au pierdut, nu vor să-l scape din ochi pe Harry.. Mama îl dorește acasă pe singurul ei fiu în viață. Tata se teme că s-ar putea să-și piardă unicul moștenitor. Iar bunica îi spune tatei că ei doi pot să-l învețe pe Harry tot ce are nevoie să știe pentru a fi rege și că ar fi mai bine să-l țină la curte. Prețiosul Harry nu e nevoit să plece departe, nici să se însoare cu o prințesă străină. Nu va fi adusă nicio frumusețe acoperită cu văluri să domnească peste noi toți. Harry poate să fie sub ochii bunicii, sub aripa ei, la porunca ei, de parcă ar vrea cu toții ca el să rămână veșnic un copilaș răsfățat.

Caterina de Arogant — deloc arogantă acum, ci trasă la față, slabă și palidă — se întoarce de la Ludlow într-o lectică acoperită. Mama este neînchipuit de indulgentă cu ea, deși nu a făcut nimic pentru familia noastră, în afară de a-l lua pe Arthur de lângă noi în ultimele sale luni de viață. Mama plânge pentru ea și o ține de mână, se plimbă și se roagă împreună. O invită adesea în vizită, așa că prezența ei spaniolă prostească, mătăsurile și catifelele ei negre, mantila ei neagră incredibil de somptuoasă mătură galeriile încolo și încoace tot timpul, iar mama poruncește ca noi toți să nu spunem nimic ce ar putea să o supere.

Dar zău așa, ce ar supăra-o? Se preface că nu înțelege nici engleză, nici franceză când îi vorbesc; și n-am de gând să încerc o conversație

în latină. Chiar de-aș vrea să-i împărtășesc durerea și gelozia, n-aș fi în stare să găsesc cuvinte pe care să le înțeleagă. Când îi vorbesc în franceză, se uită complet lipsită de expresie; iar când stau chiar lângă ea la cină, îi întorc spatele ca să-i arăt că nu am nimic să-i spun. Ea a plecat în Țara Galilor cu cel mai frumos, amabil și iubitor prinț pe care l-a cunoscut vreodată lumea și nu a reușit să-l păstreze, așa că acum el e mort și ea e izolată în Anglia — iar eu ar trebui să n-o supăr? Oare n-ar fi cazul ca mama să se gândească că poate ea mă supără pe mine?

Ea trăiește, cu o cheltuială enormă, la Durham House, pe Strand. Presupun că o vor trimite acasă în Spania, dar tata nu e dispus să plătească partea ei de moștenire în calitate de văduvă, când el nici măcar n-a primit zestrea ei completă în calitate de mireasă. Nunta zadarnică costă numai ea mii: castelul cu dansatorii, velele de mătase portocalie ale carului alegoric în formă de corabie! Vistieria Angliei e mereu săracă. Trăim pe picior mare, așa cum ar trebui să facă o familie regală, dar tata plătește o avere pe spioni și mesageri pentru a supraveghea curțile din Europa, de teamă ca verii noștri Plantageneți aflați în exil să nu comploteze să se întoarcă și să pună mâna pe tronul nostru. Straja regatului prin mituirea prietenilor și spionarea dușmanilor este groaznic de costisitoare; tata și bunica născocesc tot timpul dări și impozite ca să strângă banii de care au nevoie. Nu cred că tata poate să facă rost de banii necesari să o trimită pe Caterina acasă în țara Aroganței, așa că o ține aici, zicând că va fi consolată de familia răposatului ei soț, în timp ce el tratează cu tatăl ei cel zgârcit să încheie un acord, astfel încât să o poată trimite acasă în Spania și să obțină un profit.

Ea ar trebui să fie în doliu, să trăiască în izolare, însă e mereu aici. Într-o după-amiază, intru în odaia copiilor și găsesc hărmălaie, iar ea se află în chiar în mijloc, jucându-se de-a turnirul cu sora mea Mary. Au înșirat perne pentru a sluji drept balustrada despărțitoare care separă un cal de celălalt și aleargă de o parte și de alta a acesteia și se lovesc cu perne în timp ce trec una pe lângă cealaltă. Mary, care a început să scoată mici hohote de plâns neconvingătoare de fiecare dată când se roștește numele lui Arthur în rugăciunile noastre de pomenire din capelă, se zbenguie acum și râde și boneta i-a căzut de pe cap, părul auriu și buclat i s-a desfacut, și rochia îi e trasă în sus și băgată în betelia de la mijloc, ca să poată țopăi de parcă ar fi o lăptăreasă care aleargă după vaci. Caterina, care nu mai e văduva tăcută, învești mântată în negru, are rochia neagră strânsă într-o mână ca să poată lovi podeaua cu pantoful scump din piele neagră, să meargă în galop pe partea ei și să o lovească pe surioara mea în cap cu o pernă. Femeile din odaia copiilor, cărora nici nu le trecuse prin cap să facă apel la bună-cuviință, pun pariuri, râd și le încurajează cu

urale să continue.

Intru cu pași apăsați și mă răstesc de parcă aș fi bunica:

— Ce e asta?

Doar atât am de zis, dar jur, Caterina înțelege. Râsul îi dispare din privire și se întoarce spre mine, ridicând din umeri de parcă mi-ar sugera că nu se petrece nimic foarte serios, că doar se joacă în odaia copiilor cu sora mea.

— Nimic. Nu e nimic, zice ea în engleză, cu un puternic accent spaniol.

Văd că înțelege perfect engleza, exact așa cum mi-am închipuit întotdeauna.

— Astea nu sunt zile potrivite pentru jocuri prostești, spun eu răspicat și cu glas tare.

Ea ridică din nou ușor din umeri. Mă gândesc cu un junghi de durere că poate lui Arthur i se părea fermecător acest gest mărunt.

— Suntem în doliu, zic cu asprime, privind de jur împrejur prin încăpere, ațintindu-mi ochii asupra fiecărui chip plecat, exact așa cum face bunica atunci când mustră întreaga curte. Nu jucăm jocuri stupide ca proștii pe izlaz.

Mă îndoiesc că pricepe „proștii pe izlaz”, dar nimeni n-ar putea să înțeleagă greșit tonul meu disprețuitor. Roșește în timp ce își îndreaptă corpul ca să fie cât mai înaltă. Nu e înaltă, dar acum pare a fi deasupra mea. Ochii ei de un albastru închis se uită fix într-ai mei, și eu îi întorc privirea, provocând-o să mă contrazică.

— Mă jucam cu sora ta, zice ea cu glas scăzut. Are nevoie măcar de puțină bucurie. Arthur nu voia…

Nu suport să o aud pe fata asta care a venit din Spania și l-a luat de la curte și s-a uitat la el cum moare rostindu-i numele. Cum îndrăznește să zică atât de nepăsător „Arthur“ în fața mea, care nu pot să-i rostesc numele de durere?

— Alteța Sa ar vrea ca sora lui să se poarte ca o prințesă a Angliei, mă rățoiesc, semănând cu bunica mai mult ca niciodată. Mary scoate un vaiet și aleargă la una dintre femei să-i plângă în poală. O ignor complet și continui: Curtea e în doliu, nu sunt permise jocuri zgomotoase, dansuri sau activități nepotrivite. O măsor cu dispreț pe Caterina din cap până în picioare. Mă uimești, prințesă văduvă. O să-mi pară rău să-i spun bunicii că uiți care e locul tău.

Mă gândesc că am făcut-o de rușine în fața tuturor și mă întorc spre ușă radiind triumfător. Însă chiar când dau să plec, ea zice încet și simplu:

— Nu, tu ești cea care greșește, soră. Prințul Arthur m-a rugat să mă joc cu prințesa Mary și să mă plimb și să stau de vorbă cu tine. Știa că va muri și m-a rugat să vă alin pe toți.

Mă răsucesc pe loc, alerg la ea și o trag de braț, luând-o de lângă

ceilalți, ca să nu poată auzi nimeni altcineva.

— Știa? Ți-a lăsat vreun mesaj pentru mine?

În clipa asta sunt sigură că el mi-a trimis vorbe de adio. Arthur mă iubea, eu îl iubeam, eram totul unul pentru altul. Sunt convinsă că mi-a trimis un mesaj de adio, doar pentru mine.

— Ce ți-a spus să-mi zici? Ce a spus?

Își ferește ochii și mă gândesc: e ceva ce nu-mi spune. Nu am încredere în ea. O lipesc de mine de parcă aș îmbrățișa-o.

— Îmi pare rău, Margaret. Îmi pare foarte rău, zice ea, desprinzându-se din strânsoarea mea puternică. N-a zis nimic mai mult decât că speră ca nimeni să nu se întristeze din cauza lui și că eu îi voi consola surorile.

— Și ție? Ție ți-a poruncit să nu te întristezi din cauza lui?

Își lasă pleoapele în jos; acum știu că îmi ascunde ceva.

— Am vorbit între patru ochi înainte ca el să moară, e tot ce zice ea.

— Despre ce? o întreb nepoliticos.

Ea ridică brusc privirea și ochii ei de un albastru închis ard de pasiune.

— I-am dat cuvântul meu, izbucnește ea. M-a rugat să-i fac o promisiune și am făcut-o.

— Ce ai promis?

Genele blonde îi ascund din nou ochii; ea se uită iar în jos, păstrându-și secretul, tăinuindu-mi ultimele cuvinte ale fratelui meu.

— *Non possum dicere*[4] zice ea.

— Ce? O scutur un pic de braț, de parcă ar fi Mary și aș putea s-o plesnesc. Vorbește în engleză, proasto!

— Nu pot să zic, spune ea, aruncându-mi din nou privirea aceea arzătoare. Dar te asigur că sunt călăuzită de ultimele lui dorințe. Întotdeauna voi fi călăuzită de dorințele lui. Am jurat.

Mă simt complet neputincioasă în fața îndârjirii ei. Nu pot să o conving și nu pot să o forțez.

— Oricum, n-ar trebui să alergi și să faci gălăgie, zic eu înciudată. Bunicii n-o să-i placă, iar mama se odihnește. Probabil că deja ai deranjat-o.

— Așteaptă un copil? mă întreabă încet tânăra femeie.

Zău așa, nu e treaba ei. În plus, mama n-ar fi fost nevoită să conceapă un alt copil dacă n-ar fi murit Arthur. Practic, e vina Caterinei că mama e epuizată și nevoită iarăși să stea departe de lume.

— Da, zic eu pompos. Așa cum ar trebui să fii și tu. Am trimis o lectică la Ludlow să te aducă aici ca să nu fii nevoită să călărești, fiindcă am crezut că ești însărcinată. Ne făceam griji pentru tine, dar se pare că nu era nevoie de gestul nostru curtenitor.

— Vai, nu ni s-a întâmplat niciodată, zice ea cu tristețe, și sunt atât

de furioasă, încât ies din cameră trântind ușa, înainte să am vreme să mă întreb ce vrea să spună mai exact cu asta. „Vai, nu ni s-a întâmplat niciodată.”

Ce nu s-a întâmplat niciodată?

## Catedrala Westminster, Londra, Anglia, februarie 1503

Cred că asta este cea mai groaznică zi din viața mea. Am crezut că nimic nu va fi mai rău decât pierderea lui Arthur, dar acum, la doar un an, mi-am pierdut mama, în timp ce dădea naștere — încercând să ofere tatălui meu și țării un fiu care să-l înlocuiască pe cel pe care l-am pierdut. De parcă vreun copil ar putea să-i ia vreodată locul lui Arthur! A fost o insultă față de el și numai să se gândească la asta, a fost o nebunie din partea ei să încerce așa ceva. Voia să-l consoleze pe tata, să-și facă datoria de regină bună și să ofere doi moștenitori, însă a avut o sarcină grea și în cele din urmă n-a adus pe lume decât o fată; deci n-a meritat efortul. Sunt furioasă și îndurerată, furioasă pe ea, pe tata, pe Dumnezeu însuși, pentru felul în care acea pierdere îngrozitoare s-a preschimbat în trei: mai întâi Arthur, apoi mama, iar pe urmă bebelușul. Și totuși o avem încă pe Caterina de Arogant. De ce să-i pierdem pe ei trei și s-o păstrăm pe ea?

Funeraliile sunt o dovadă măreață a capacității bunicii de a pune la cale un spectacol grandios. Întotdeauna a spus că familia regală trebuie să strălucească în fața poporului precum sfinții din altar, și moartea mamei e prilejul de a reaminti țării că ea a fost o prințesă Plantagenet care s-a măritat cu un rege Tudor. Ea a făcut ceea ce ar fi trebuit să facă țara: s-a supus Tudorilor și a învățat să-i iubească. Sicriul mamei e drapat în negru, cu fir de aur formând o cruce pe dric. S-a făcut o efigie frumoasă cu ea pentru capacul sicriului, iar surioara mea Mary crede că e mama ei adevărată, care doar doarme, și că se va trezi în curând și totul va fi ca înainte. Asta nu reușește să mă emoționeze până la lacrimi, deși o face pe prințesa Caterina să-și lase capul în jos și să o ia de mână pe Mary. Cred că e doar parte din toată prostia enervantă tipică familiei mele și încă o dovadă că, în afară de bunica, nu putem fi niciodată altfel decât ridicoli. Acum tata a dispărut, refuză să domnească, refuză să mănânce, refuză să vadă pe vreunul dintre noi, chiar și pe mine. Toate astea sunt atât de jalnice, încât abia pot să vorbesc de nervi și de durere.

Eu ar trebui să fiu, în calitate de regină a Scoției, cea care preia odăile mamei și conducerea curții. Ar fi cazul să am cele mai bune odăi, și doamnele ei de onoare — să mă slujească pe mine. Dar totul

se face anapoda: slujitorii ei sunt puși pe liber fără să fiu consultată, iar doamnele ei de onoare se duc să locuiască la familiile lor în casele lor din Londra, în odăi de la curte sau la moșiile lor de la țară. Deși acum sunt cea mai importantă lady Tudor și singura regină din Anglia, îmi păstrez vechile odăi. Nu am nici măcar haine de doliu noi, ci trebuie să port aceleași lucruri de când a murit Arthur. Mă tot aștept să o văd, ascult întruna așteptându-mă să-i aud glasul. Într-o zi, mă pomenesc că merg în odăile ei să o văd, și pe urmă îmi aduc aminte că e închis și pustiu. E ciudat ca o persoană care era atât de liniștită și discretă, care era mereu fericită să renunțe și să plece capul, să lase o tăcere atât de dureroasă în urma ei. Dar așa s-a întâmplat.

Bunica îmi spune că moartea mamei este modul lui Dumnezeu de a-mi arăta că în fiecare bucurie există durere și că titlurile și fastul lumesc sunt plăceri trecătoare. Nu mă îndoiesc că Dumnezeu vorbește direct cu bunica mea, căci e întotdeauna foarte sigură în privința a orice, iar duhovnicul ei, episcopul Fisher, este cel mai sfânt om pe care-l cunosc. Însă Dumnezeu nu reușește să mă învețe să disprețuiesc fastul lumesc; din contră, moartea mamei, venind atât de curând după pierderea fratelui meu, mă face să tânjesc chiar mai mult decât înainte după siguranța pe care mi-o oferă averea și propria coroană. Mă simt de parcă toți cei pe care îi iubesc cel mai mult au părăsit această lume și nu mai pot avea încredere în nimeni. Singurele lucruri pe care te poți baza în lumea asta sunt tronul și averea, iar tot ce mi-a mai rămas este noul meu titlu. Nu mai am încredere decât în caseta mea cu bijuterii, garderoba pentru nuntă și averea enormă care îmi va reveni la căsătorie.

Urmează să părăsesc Anglia la vară; planurile sunt neschimbate și mă bucur de asta, căci nu e nimic pentru care să rămân aici. Regele James al Scoției se ține de cuvânt cu privire la alianța prin căsătorie și voi avea o avere din arende — șase mii de lire de pe urma pământurilor pe care mi le-a dat, precum și o mie de lire scoțiene pe an pentru renta mea. El va plăti simbriile celor 24 de slujitori englezi și cheltuielile curții mele. Dacă va avea ghinionul să moară — și asta e posibil, căci e foarte bătrân —, atunci voi primi o avere considerabilă în calitate de văduvă a lui: voi avea Castelul Newark și pădurea Ettrick și mult, mult mai mult. Asta e ceva pe care mă pot baza: această avere și coroana mea. Tot restul, orice altceva, chiar și dragostea mamei mele, poate dispărea peste noapte. Știu asta acum.

Însă sunt surprinsă să simt că nu vreau să plec de acasă fără să mă împrietenesc cu fratele meu Harry și mă duc să-l caut. E în odăile bunicii, citindu-i acesteia dintr-o psaltire în latină. Aud prin ușă glasul lui cristalin de băiat și pronunția sa frumoasă; nu se oprește când ușile sunt date în lături de străjer, deși ridică privirea și mă vede. Cei doi sunt încadrați de arcada din piatră sculptată a ferestrei, de parcă ar

poza pentru un tablou despre Tinerețe și Bătrânețe. Amândoi sunt frumos îmbrăcați în catifea neagră; o rază de soare luminează, ca o aureolă, capul blond al lui Harry. Bunica poartă o bonetă albă, austeră, un testemel ca de călugăriță. Amândoi ar trebui să se oprească și să se încline, dar bunica dă din cap și îi face semn lui Harry să continue, ca și cum cuvintele lui sunt mai importante decât întâietatea mea. Mă uit la ei cu ranchiună ostenită. Amândoi sunt atât de zvelți și înalți, iar eu sunt atât de scundă și îndesată, bățoasă și pusă pe harță. Ei par pe de-a-ntregul altețe regale, ca niște sfinți, iar eu parcă sunt doar frumos îmbrăcată.

Îi fac în tăcere o reverență bunicii și mă așez pe o pernă pe locul de la fereastră care mă face un pic mai înaltă ca ea, în timp ce Harry termină de citit. Durează o veșnicie până când zice:

— A fost frumos, Alteța Ta, scumpul meu băiat, mulțumesc.

El se înclină și închide cartea, i-o înapoiază și spune:

— Eu sunt cel care ar trebui să-ți mulțumească pentru că mi-ai pus în mâini asemenea cuvinte înțelepte, atât de minunat ilustrate.

Apoi se uită unul la altul cu admirație reciprocă, și ea se duce la micuța ei capelă personală să se roage, cu doamnele de onoare urmând-o îndeaproape, iar eu și Harry rămânem singuri.

— Harry, îmi pare rău pentru ce am spus atunci când a murit Arthur, îi zic fără ocolișuri.

Își înalță capul cu eleganță. Lui Harry îi plac la nebunie scuzele.

— Eram atât de nefericită, adaug eu. Nu știam ce spun.

— Iar apoi a fost și mai rău.

Momentul lui de mândrie a trecut. Mai că pot să-i miros nefericirea — nefericirea unui băiat, care nu e încă bărbat, care și-a pierdut mama, singura persoană care l-a iubit sincer.

Cu stânjeneală, mă ridic în picioare și îmi întind brațele spre el, îl cuprind cu ele. E aproape ca atunci când îl îmbrățișam pe Arthur, e foarte înalt și puternic.

— Fratele meu, zic, alegându-mi cu grijă cuvintele; n-am simțit niciodată duioșie față de Harry până acum. Fratele meu, repet eu.

— Sora mea, zice el.

Ne îmbrățișăm în tăcere câteva clipe și mă gândesc: asta aduce alinare. Acesta e fratele meu — puternic precum un mânz și singur, așa cum sunt și eu. Cred că aș putea să mă încred în el. El cu siguranță poate să aibă încredere în mine.

— Știi, într-o bună zi voi fi regele Angliei, zice el, cu fața lipită de umărul meu.

— Mai sunt mulți ani până atunci, îi zic pentru a-l alina. Tata va reveni la curte și totul o să fie cum era.

— Și urmează să mă însor cu Caterina, zice el sfios. Îmi dă drumul, adăugând: N-a fost niciodată cu adevărat soția lui Arthur — se va

mărita cu mine.

Sunt atât de uluită, încât doar casc gura și nu scot un cuvânt, mută de uimire. Harry observă chipul meu lipsit de expresie și râde ușor, jenat.

— Nu imediat, desigur. Vom aștepta până voi împlini 14 ani. Dar ne vom logodi de îndată.

— Nu din nou! izbucnesc pe neașteptate, pe când mă gândesc la șireturile aurite și la nunta extravagantă.

— S-a stabilit.

— Dar e văduva lui Arthur, zic eu.

— Nu cu adevărat, replică el, cu o expresie stânjenită.

— Ce vrei să spui? Apoi, într-o clipă, înțeleg. Mă gândesc la Caterina de Arogant spunând: „Vai, nu ni s-a întâmplat niciodată" și la cum m-am întrebat ce a vrut să zică cu asta și de ce ar spune așa ceva.

— Vai, zic eu privindu-l cu atenție. Lor nu li s-a întâmplat niciodată.

— Nu, spune el ușurat. Pot să pun rămășag că până și el recunoaște cuvintele. Nu, vai, nu li s-a întâmplat, repetă el.

— Ăsta e planul ei? întreb furioasă. Asta e modalitatea prin care va reuși să rămână aici pentru totdeauna? Așa o să fie prințesa de Wales și apoi regina Angliei, chiar dacă soțul ei a murit? Pentru că asta și-a dorit. N-a fost niciodată îndrăgostită de Arthur, mereu a fost vorba de tron.

— E planul tatei, zice Harry cu inocență. A fost convenit înainte de… înainte de moartea mamei.

— Nu, trebuie să fie planul ei, zic eu, și sunt convinsă. I-a promis ceva lui Arthur înainte de a muri. Cred că asta a fost.

Harry zâmbește angelic și radios.

— Atunci am binecuvântarea fratelui meu, zice el. Își înalță capul, ca atunci când citea psalmul latinesc, și repetă din memorie: „De vor trăi frații împreună și unul din ei va muri, fără să aibă fiu, femeia celui mort să nu se mărite în altă parte după străin, ci cumnatul ei să între la ea, să și-o ia soție și să trăiască cu ea"[5]

— Asta e din Biblie? întreb eu, afectată de neștiința mea, dar gândindu-mă că e admirabil ca Dumnezeu să plănuiască acest aranjament convenabil pentru văduva cea costisitoare. În felul ăsta obținem zestrea ei și nu-i plătim moștenirea cuvenită. Nebănuite sunt căile Domnului! Ce bine de ea și ce convenabil pentru tata!

— Deuteronomul, zice fratele meu, cărturarul. E voia Domnului să mă căsătoresc cu Caterina.

Harry pleacă la lecția de echitație, și eu rămân în odaia bunicii până iese din capela ei, urmată de doamnele de onoare, și văd că, în

spatele ei, prințesa Caterina o ține de mână pe Mary. Se pare că prințesa Caterina se roagă adesea cu sora mea în capela ei. Îi cercetez repede boneta, rochia, pantofii și remarc că nu are nimic nou. Poalele rochiei par noi, dar de fapt materialul a fost întors pe dos; pantofii sunt tociți. Caterina de Arogant e nevoită să facă economie, părinții ei nu-i trimit bani până nu se confirmă logodna, iar tatăl meu nu-i plătește moștenirea dacă în curând nu va mai fi văduvă. Nu-mi pot reține sentimentul de mulțumire când văd că propria ei ambiție i-a venit de hac.

Bunica mă vede și îmi face semn să intru în capelă în timp ce celelalte pleacă și rămânem singure în încăperea întunecoasă, în care întotdeauna persistă un ușor iz de tămâie și cărți.

— Ai vorbit vreodată între patru ochi cu prințesa văduvă? mă întreabă ea.

— Nu prea mult, îi zic.

Nu știu ce răspuns vrea să audă. Îmi dau seama după ridurile sumbre din jurul gurii că e foarte nemulțumită de cineva. Sper doar că nu de mine.

— Ți-a spus ceva despre preaiubitul nostru fiu Arthur?

Bag de seamă că bunica se referă acum la Arthur ca la preaiubitul nostru fiu, de parcă mama n-ar fi existat niciodată.

— Mi-a spus o dată că el a rugat-o să ne aline pentru pierderea suferită.

— Nu mă interesează asta, se răstește bătrâna doamnă. Nu mă interesează asta! A zis ceva despre cum era căsătoria ei înainte ca el să fie bolnav?

„Vai, nu ni s-a întâmplat niciodată”, gândesc în sinea mea. Cu glas tare, zic:

— Nu. Nu prea îmi vorbește.

Vădehipul bunicii încruntându-se, trădând profunda ei nemulțumire. S-a întâmplat ceva ce îi displace — și cineva o să regrete asta. Își pune mâna osoasă peste a mea, cu un rubin magnific strălucindu-i pe deget, inelul apăsându-mi tare încheietura degetului.

— Întreab-o, poruncește ea. Cere-i sfatul. Ești o femeie tânără, pe cale să se mărite. Cere-i sfatul, ca de la fiică la mamă. Întreab-o ce se întâmplă în patul conjugal. Dacă i-a fost teamă sau dacă a avut dureri în noaptea nunții.

Nu-mi vine să-mi cred urechilor. Sunt o mireasă cu sânge albastru. Nu trebuie să știu nimic. Nu trebuie să întreb.

Bunica scoate un icnet slab de nerăbdare.

— Întreab-o, zice ea. Și apoi vino să-mi zici exact ce spune.

— Dar de ce? întreb nedumerită. De ce trebuie să fac asta? S-a petrecut cu mai mult de un an în urmă.

Își întoarce spre mine chipul palid de mânie. N-am mai văzut-o

niciodată așa.

— Zice că nu s-au culcat niciodată împreună, șuieră ea. Are 16 ani și a fost măritată timp de aproape șase luni, iar acum zice că nu s-au culcat niciodată împreună? Condusă în patul nupțial sub privirile întregii curți și trezindu-se dimineața zâmbind, fără a tăgădui vreo clipă asta? Iar acum zice că e o fecioară neprihănită.

— Dar de ce să zică așa ceva?

— Mama ei! exclamă bunica, de parcă aceste cuvinte ar fi o insultă. Mama ei cea vicleană și rea, Isabela de Castilia, trebuie să-i fi spus să-l renege pe Arthur, astfel încât să se poată mărita cu Harry fără dispensă, ca o mireasă fecioară.

E atât de furioasă, încât nu mai poate sta locului. Se ridică de pe băncuța de rugăciune și merge cu pași mari prin spațiul mic, cu fustele ei negre măturând de colo-colo covorul de plante uscate de pe jos, astfel încât în cameră se împrăștie un miros înecăcios de sânziene, creț șcă și levănțică.

— Mireasă fecioară? O mireasă viperă! Știu la ce se gândesc ei. Știu ce pun la cale. Dar mai degrabă o văd moartă decât să ia tronul fiului meu.

Sunt înspăimântată. Mă ghemuiesc pe taburetul meu ca un pui de rață gras în cuib atunci când pe deasupra zboară un prădător agil. Bunica se oprește brusc, își pune mâinile pe umărul meu ca un șoim care își atacă prada. Strânsoarea ei e strașnică precum o gheară. Mă uit la ea șovăitor.

— Nu vrei ca ea să se mărite cu Harry? șoptesc eu. Nici eu nu vreau. Schițez un zâmbet lingușitor, apoi adaug: Nu-mi place de ea. Nu vreau să se mărite cu fratele meu.

— Tatăl tău, zice ea, și parcă se fărâmă în o mie de cioburi ascuțite de gelozie și durere. Sunt sigură că vrea să-l seducă pe tatăl tău și să se mărite cu el! A pus ochii pe fiul meu! Băiatul meu, scumpul meu băiat! Însă n-o să facă niciodată asta. N-o să-i permit în veci.

## Casa Durham, Londra, Anglia, martie 1503

Fără tragere de inimă și șovăind, îi dau ascultare bunicii și merg să o vizitez pe cumnata mea, Caterina. O găsesc stând jos în odaia ei, aplecată deasupra unui foc mic. E înfășurată într-un șal închis la culoare și poartă o rochie neagră, în doliu dublu, așa cum suntem toți, dar ridică privirea și sare în picioare când mă vede, cu un zâmbet radios.

— Ce mă bucur să te văd! Ai adus-o pe Mary?

— Nu, îi răspund iritată. De ce s-o aduc?

Râde de proasta mea dispoziție.

— Nu, nu, sunt foarte încântată că ai venit singură, acum putem să ne simțim în largul nostru. Dă din cap spre servitoarea care m-a condus în odaie. Poți să mai pui un buștean, zice ea, de parcă lemnele pentru foc ar trebui folosite cu chibzuință. Se întoarce spre mine: Vrei să bei un pahar de bere slabă?

Accept paharul și apoi mă umflă râsul când o văd sorbind din al ei și punându-l deoparte.

— Tot nu-ți place?

Ea scutură din cap în semn că nu și râde, zicând:

— Nu cred c-o să-mi placă vreodată.

— Ce beți în Spania?

— O, avem apă de băut, zice ea. Avem sucuri de fructe și șerbeturi, vinuri slabe și gheață de la ghețării.

— Gheață? Apă?

Ea dă din umeri, cu gestul acela modest, de parcă ar vrea să uite de bogățiile din casa ei de la Palatul Alhambra.

— Tot felul de lucruri, spune ea. Nu mai contează acum.

— Îmi lași impresia că ai vrea să mergi acasă, zic, abordând acest subiect pentru a-i da ascultare bunicii.

— Tu ai vrea? întreabă ea, de parcă o interesează părerea mea. Ai vrea să te duci acasă și să părăsești țara soțului tău dacă ai fi văduvă?

Nu m-am gândit la asta.

— Așa cred.

— Eu nu. Anglia este căminul meu acum. Și sunt prințesa văduvă de Wales.

— Nu vei fi niciodată regină, zic eu dintr-odată.

— Voi fi, dacă mă voi mărita cu fratele tău, spune ea.

— N-o să te măriți cu tatăl meu?

— Nu. Ce idee!

Rămânem tăcute amândouă.

— Bunica a crezut că asta ai de gând, zic eu stânjenită.

Se uită pieziș la mine ca și cum i-ar veni să râdă.

— Te-a trimis aici ca să mă împiedici?

Nu mă pot abține să chicotesc.

— Nu tocmai, dar… știi tu…

— Să mă tragi de limbă, spune ea afabil.

— Nu poate suporta gândul ca el să se recăsătorească. De fapt, nici eu nu pot.

Mă cuprinde cu brațul pe după umeri. Părul ei miroase a trandafiri.

— Bineînțeles că nu. Nici prin cap nu-mi trece una ca asta, iar mama mea n-ar îngădui niciodată așa ceva.

— Dar ei nu insistă să mergi înapoi acasă?

Se uită la foc și am răgazul să-i studiez profilul minunat. Cred că s-ar putea mărita cu oricine dorește.

— Mă aștept ca ei să rezolve plățile pentru zestre și să mă logodească cu Harry.

— Dar dacă n-o vor face? stărui eu. Dacă bunica mea îl vrea pe Harry pentru o altă prințesă?

Se întoarce și mă privește drept în ochi, cu chipul ei frumos expus întru totul ochilor mei scrutători.

— Margaret, mă rog să nu ți se întâmple niciodată asta. Să iubești și să pierzi un soț e o durere cumplită. Însă singura alinare pe care o am e că voi face ce-mi cer părinții mei, ce a vrut Arthur și ceea ce Dumnezeu însuși mi-a hărăzit. Voi fi regina Angliei. Mi s-a spus prințesa de Wales de când eram bebeluș în odaia copiilor, am învățat acest titlu în timp ce-mi învățam numele. N-o să-mi schimb numele acum.

Sunt uluită de siguranța ei.

— Și eu sper că n-o să mi se întâmple niciodată. Dar dacă s-ar întâmpla — n-aș rămâne în Scoția. Aș veni acasă în Anglia.

— Când ești prințesă, nu poți să faci ce vrei, zice ea cu naturalețe. Trebuie să te supui lui Dumnezeu și regelui și reginei, mamei și tatălui tău. Nu ești liberă, Margaret. Nu ești ca fiica unui plugar. Înfaptuiești voia Domnului, vei fi mama unui rege, doar îngerii sunt mai presus de tine, ai un destin de împlinit.

Mă uit în jur la încăperea goală și bag de seamă pentru prima oară că de pe pereți lipsesc una sau două tapiserii și că sunt goluri în colecțiile de argintărie de pe bufet.

— Ai destui bani? o întreb sfios. Îți ajung pentru casă?

Ea clatină din cap fără jenă.

— Nu. Tata nu vrea să-mi trimită o rentă, zice că regele e responsabil pentru soarta mea, iar tatăl tău nu vrea să-mi dea ce mi se cuvine ca văduvă până când nu i se vor plăti banii de zestre. Sunt între ciocan și nicovală, iar asta îmi face rău.

— Dar ce-o să faci?

Îmi zâmbește ca și cum nu s-ar teme deloc.

— Voi îndura. Voi fi mai puternică decât ei doi. Pentru că destinul meu e să fiu regina Angliei.

— Aș vrea să fiu ca tine, spun cu sinceritate. Eu nu sunt sigură de nimic.

— Vei fi. Când vei fi pusă la încercare, și tu vei fi sigură. Suntem prințese, ne-am născut să fim regine, suntem surori.

Mă îndepărtez de casă călare pe buiestrașul meu scump, cu capa din blană încheiată până la nas, și mă gândesc că îi voi raporta bunicii cum Caterina de Arogant e la fel de mândră și de frumoasă ca

întotdeauna, dar că nu are de gând să se mărite cu tatăl meu. N-o să-i spun că, prin încăpățânarea ei de neclintit, prințesa mi-a amintit de bunica însăși. De se va ajunge la o luptă a îndârjirii, vor face pereche bună — dar, de fapt, aș paria pe Caterina.

Nu-i voi spune nici că, pentru prima dată, îmi place de Caterina. Nu pot să nu mă gândesc că va fi o regină a Angliei minunată.

## Reședința episcopului de Salisbury, Londra, Anglia, iunie 1503

Nu știu ce-i spune bunica fiului ei, tatăl meu, însă el renunță la doliu, schimbă câteva scrisori cu Spania și nu mai auzim vreodată vreo vorbă cum că el ar urma să o curteze pe Caterina. În schimb, urmărește încheierea contractului de căsătorie care o să-l scutească de cheltuirea a foarte mulți bani cu la fel de mult entuziasm ca mama Caterinei în îndepărtata Spanie. Împreună, ei îl pun pe papă să trimită o dispensă potrivit căreia, un frate și o cumnată au voie să se căsătorească, iar Caterina de Arogant se îmbracă în albul feciorelnic și își lasă părul auriu peste umeri pentru încă o nuntă grandioasă.

Măcar ceremonia asta nu are loc în catedrală și nu cheltuim o avere pe ea. Este o logodnă, nu o cununie propriu-zisă — făgăduința de a se căsători când Harry va împlini 14 ani. Ea intră în capela episcopului, la fel de zâmbitoare și cu același aer regal ca în urmă cu doar 19 luni, și îl ia pe Harry de mână de parcă e bucuroasă că se dăruiește unui băiat cu cinci ani mai mic ca ea. E ca și cum Arthur, nunta lor și relația lor conjugală n-au existat niciodată. Acum e mireasa lui Harry și va fi cunoscută din nou ca prințesa de Wales. Tăgăduirea ei senină „„ Vai, nouă nu ni s-a întâmplat niciodată”, pare a fi ultimul cuvânt ce se va rosti vreodată despre asta.

Bunica e și ea acolo. Nu încuviințează această uniune, dar nici nu i se opune. Pentru mine, este doar încă un eveniment lipsit de importanță în această lume de nimic. O mamă poate să moară, un frate poate să moară și o femeie poate să-și renege soțul și să-și păstreze titlul. Singura care pare să aibă un rost din punctul meu de vedere este Caterina însăși. Ea știe ce vrea de la viață; mi-aș dori să am siguranța ei. Când mă urmează afară din capelă, încerc să-mi țin capul așa cum și-l ține ea — de parcă aș purta deja o coroană.

## Palatul Richmond, Anglia, iunie 1503

Mă duc în odaia copiilor să-i spun la revedere lui Mary, sora mea, și pe cine găsesc acolo? Pe Caterina, care o învață pe Mary să cânte la lăută, de parcă n-am fi tocmit un profesor de muzică special pentru asta, iar Caterina n-ar avea nimic mai bun de făcut. Nu catadicsesc să-mi ascund iritarea.

— Am venit să-mi iau rămas-bun de la sora mea, zic eu, sugerându-i fățiș Caterinei să ne lase singure.

— Și iată-le aici pe surorile tale amândouă!

— Trebuie să-mi iau la revedere de la Mary. O ignor pe Caterina și o conduc pe Mary la locul de lângă fereastra foișorului și o trag în jos să se așeze alături de mine. Caterina stă în picioare în fața noastră și ascultă. Bine, mă gândesc, acum poți să vezi că și eu știu ce îmi doresc de la viață.

— Plec în Scoția la soțul meu; o să fiu o mare regină, îi spun lui Mary. O să am avere, o avere demnă de o regină. O să-ți scriu și trebuie să-mi răspunzi. Trebuie să scrii așa cum se cuvine, nu o mâzgăleală prostească, iar eu o să-ți povestesc cum o duc ca regină la propria mea curte.

Mary are șapte ani, nu mai e un copil, dar chipul i se schimonosește de plâns și întinde brațele spre mine. Mi se lasă cu toată greutatea în poală și plânge în hohote.

— Nu plânge, îi zic. Nu plânge, Mary. Voi veni în vizită. Poate vei veni și tu la mine.

Însă ea plânge și mai cu foc și întâlnesc privirea îngrijorată a Caterinei ațintită asupra umerilor care se scutură de plâns.

— Îmi închipuiam că o să se bucure pentru mine, zic. Mă gândeam că ar trebui să-i spun — știi tu — că o prințesă nu e ca fiica unui plugar.

— Pentru ea e greu să piardă o soră, răspunde Caterina, înduioșată. Și tocmai și-a pierdut mama și un frate.

— Și eu i-am pierdut! îi atrag atenția.

Fata mai mare zâmbește și își așază ușor mâna pe umărul meu.

— E greu pentru noi toți.

— N-a fost foarte greu pentru tine.

Bag de seamă o umbră ce i se ivește pe chip.

— Este, spune ea tăios. Îngenunchează lângă noi două și își petrece brațul în jurul umerilor firavi, tremurând de plâns, ai surorii mele. Micuță prințesă Mary, zice ea duios, o soră te părăsește, dar a sosit încă una. Eu sunt aici. Și toate o să ne scriem una alteia și vom fi mereu prietene. Iar într-o bună zi, vei merge într-o țară frumoasă și o să te căsătorești și o să ne aducem mereu aminte de surorile noastre regine.

Mary își ridică fața udă de lacrimi și o cuprinde pe Caterina cu o mână pe după gât, astfel că acum ne ține pe amândouă. De parcă am fi toate trei înlănțuite de dragostea între surori. Nu pot să mă trag înapoi și îmi dau seama că nici nu vreau să o fac. Le cuprind pe Mary și pe Caterina cu ambele brațe, și capetele noastre aurii se apropie, de parcă am depune un jurământ.

— Prietene pentru totdeauna, zice Mary solemn.

— Noi suntem surorile Tudor, spune Caterina, deși evident că ea nu e.

— Două prințese și o regină, zic eu.

Caterina îmi zâmbește, cu chipul aproape de al meu, cu ochii sclipind.

— Sunt sigură că toate vom fi regine într-o zi, spune ea.

## Pe drum, Richmond<br>către Collyweston, Anglia, iunie 1503

Călătoria noastră este neînchipuit de măreață, ceva între un bal mascat și o partidă de vânătoare. Primii, în față, neatinși de praf și dând ritmul, mergem eu, regina Scoției, și tatăl meu, regele. El călărește în spatele steagului său regal, iar eu, în spatele steagului meu. Îmi schimb hainele de călărie, iar acestea sunt curățate cu peria de fiecare dată când ne oprim, uneori de câte trei ori pe zi. Port verdele Tudorilor, roșu închis, un galben atât de închis, încât seamănă cu portocaliul, și un albastru pal. Tatăl meu are tendința să poarte negru — întotdeauna culori închise —, dar pălăria, mănușile și jiletca lui strălucesc de nestemate, iar pe umeri îi atârnă o mulțime de lanțuri din aur. Caii noștri sunt cei mai buni dintre câți există. Eu am un buiestraș, o iepșoară pentru doamne, special dresată ca să fie obișnuită cu mulțimile și artificiile, cât să fim sigure că nimic nu o poate speria, iar grăjdarul meu mână un cal de rezervă. Călăresc bărbătește, pe o șa moale, astfel încât să putem parcurge multe mile în fiecare zi, sau pot să călăresc în spatele intendentului grajdurilor mele, pe o șa de însoțitor brodată cu emblema Scoției, ciulinul. Dacă sunt obosită, am o lectică purtată de catâri și pot să stau înăuntru, să trag draperiile și să dorm în timp ce mă leagănă ușor.

În urma noastră vin curtenii, ca și cum ar fi ieșit la plimbare, cu mânecile lungi ale doamnelor unduindu-se în timp ce mergem în galop mărunt și cu pelerinele gentlemenilor fluturând ca niște stindarde. Gentlemenii din odăile tatălui meu și doamnele mele de onoare merg alături fără să mai țină seama de vreo etichetă, râzând și cochetând necontenit. În spatele lor vine cavaleria, deși se presupune

că în Anglia e pace, însă tatăl meu este mereu în gardă, se teme întotdeauna că oamenii proști și răi sunt încă loiali fostei familii regale. În spatele cavaleriei vine trăsura cu șoimii și ulii, cu draperiile din piele strâns legate pentru a o proteja de praf, și cu toate păsările cocoțate pe stinghii, cu capetele lor micuțe acoperite cu glugi din piele, oarbe la tot zgomotul și la agitație ca să nu se sperie.

În jurul lor, lătrând și scheunând, sunt ogarii cei mari — câinii ciobănești și câinii de vânătoare, cu vânătorii și hăitașii călărind lângă ei și având grija lor. Din când în când, unul dintre câini simte vreun miros și începe să latre, întărâtându-i și pe ceilalți, însă nu putem să ne oprim să vânăm, căci ne îndreptăm spre banchetul oficial de bun venit. În unele zile, vânăm înainte de micul dejun, iar uneori, seara, pe răcoare, și atunci câinii sunt liberi să adulmece mirosul unui animal și să alerge după el, iar curtenii dau pinteni cailor, avântându-se peste vaduri și prin păduri necunoscute, râzând și chiuind. Dacă reușim să vânăm ceva, oferim carnea gazdei noastre la următoarea oprire peste noapte.

În fața noastră, pornind la drum cu o jumătate de zi înainte să urcăm noi pe cai, merge convoiul cu bagaje. Primele sunt cele șase căruțe care îmi transportă hainele, cu una păzită în mod special, în care sunt bijuteriile mele. Intendentul și servitorii merg fie sus pe capră alături de căruțași, fie călare pe lângă căruțe, ca să se asigure că nu se pierde nimic. Căruțele sunt legate cu curele din piele, vopsite în verdele Tudorilor și poartă sigiliul meu regal. Fiecare dintre doamnele mele de onoare își are propria căruță pentru garderobă, cu propriul blazon, și când căruțele se hurducă una după alta seamănă cu un copac plin de blazoane din timpul unui turnir, ca și cum Cavalerii Mesei Rotunde au decis să invadeze nordul toți deodată.

Tata nu e o companie prea plăcută în această mare călătorie. E nemulțumit de starea drumurilor și de costul deplasării. Îi e dor de mama, bănuiesc, dar nu durere este ceea ce simte, ci o permanentă nemulțumire: „Dacă Alteța Sa ar fi aici, ea ar face asta” sau „N-a trebuit niciodată să poruncesc așa ceva, e treaba reginei” Mama era atât de îndrăgită și familia ei era atât de obișnuită să domnească, după ce fusese pe tron timp de multe generații, încât ea obișnuia să-l îndrume la marile festivități și toată lumea se simțea mai liniștită când era ea în fruntea unui alai. Încep să cred că ar fi fost foarte bine să o fi silit pe Caterina de Arogant să se mărite cu tata; ar fi fost o umilință mult mai mare pentru ea să-l slujească decât să se mărite cu Harry. O să-l domine pe Harry, știu, dar tata ar fi pus-o la treabă.

E bucuros când ajungem la casa bunicii de la Collyweston, pentru că aici totul e poruncit de ea până în cel mai mic detaliu, și el poate să se odihnească și să nu facă nimic. S-ar putea să fie bolnav; cu siguranță, pare obosit, iar mama lui se agită pe lângă el cu tot felul de

poțiuni făcute de ea și cu băuturi întăritoare. Aici ne vom despărți — el se va întoarce la Londra, iar eu îmi voi continua drumul spre Scoția. N-o să-l mai văd până când voi reveni în Anglia într-o vizită.

Mă întreb dacă tata e mâhnit de plecarea mea și ascunde asta sub proasta dispoziție, dar, de fapt, cred că va simți pierderea mea tot atât de puțin pe cât o voi simți eu pe a lui. N-am fost niciodată apropiați; niciodată nu mi-a acordat prea multă atenție. Sunt fiica lui, dar semăn cu blondele înalte și zâmbitoare din familia mamei. Nu sunt o prințesă micuță și drăgălașă, cu chip de păpușă, ca Mary. I-am moștenit temperamentul, dar mama lui a avut grijă să-l țin ascuns. Am curajul lui — și-a petrecut viața în exil, apoi a venit în Anglia în ciuda condițiilor potrivnice —, cred că și eu pot fi curajoasă. Am optimismul mamei; tata crede ce e mai rău despre toată lumea și abia așteaptă să-i prindă cu mâța-n sac. Oricine ne vede unul lângă altul — el, atât de uscățiv și brunet, și eu, rotundă la față și lată în umeri — nu ne-ar lua niciodată drept tată și fiică, nu-i de mirare că nu ne simțim deloc înrudiți.

Îngenunchez să-mi dea binecuvântarea, pe când alaiul meu de curteni așteaptă în soare și bunica mă scrutează cu privirea, căutând orice posibil cusur, iar când mă ridic, el mă sărută pe ambii obraji.

— Știi ce trebuie să faci, zice el scurt. Asigură-te că soțul ăla al tău va menține pacea. Anglia nu va fi niciodată în siguranță dacă Scoția îi e dușman și încurajează mereu răzvrătirea ținuturilor din nord. Nu degeaba se numește Tratatul de Pace Veșnică. Te afli acolo ca să ai grijă să fie veșnică.

— Voi face ce pot, Sire.

— Să nu uiți niciodată că ești o prințesă engleză, zice el. Dacă i se întâmplă ceva lui Harry, Doamne ferește, vei fi mama următorului rege al Angliei.

— Cel mai măreț lucru din lume, adaugă bunica. Ea și fiul ei schimbă o privire afectuoasă. Slujește-l pe Dumnezeu, îmi spune ea. Și amintește-ți de sfânta protectoare a ta și a mea, binecuvântata Margaret.

Îmi plec capul la auzul numelui femeii care a fost salvată de la a fi mâncată de un dragon, atunci când crucifixul ei a zgâriat burta acestuia și el a vomitat-o.

— Fie ca viața ei să-ți servească drept pildă, mă îndeamnă bunica.

Îmi pun mâna pe crucifixul de la gât ca să arăt că, de-ar fi să fiu înghițită de un dragon pe drumul de aici până la Edinburgh, sunt pe deplin pregătită.

— Dumnezeu să te binecuvânteze, zice ea. Fața ei îmbătrânită exprimă o hotărâre de neclintit; nici nu se pune problema ca ea să izbucnească în lacrimi din pricina despărțirii noastre. Oi fi eu nepoata ei preferată, dar nici eu, nici Mary nu suntem mai presus de iubirea ce

le-o poartă fiului și nepotului ei. Ea pune bazele unei dinastii; are nevoie doar de băieți.

Mă sărută și mă ține strâns în brațe preț de o clipă.

— Încearcă să ai un fiu, îmi șoptește. Nimic altceva nu contează în afară de faptul că fiul tău trebuie să urce pe tron.

E un rămas-bun rece față de o fată rămasă fără mamă, dar înainte să apuc să răspund, intendentul grajdurilor mele face un pas înainte și mă ridică în șa, trompetele răsună, în chip de salut, și toată lumea știe că suntem gata să pornim iar la drum. Curtea regelui ne face cu mâna, slujitorii bunicii aclamă și eu pornesc în fruntea curții mele, care flutură stindardul meu, pe lungul drum ce duce spre nord, către Edinburgh.

## Pe drum, din York către Edinburgh, iulie 1503

Mă îndrept către hotarul dintre Anglia și Scoția cuprea puține regrete pentru ceea ce las în urmă. S-a dus deja atât de mult din copilăria mea. În ultimul an, mi-am pierdut fratele mult iubit și apoi mama și, împreună cu ea, și o surioară nou-născută. Dar descopăr că nu le simt lipsa atât de mult, în această nouă viață în care pășesc. În chip curios, Caterina este cea de care mi-e dor în timp ce călătoresc spre nord. Aș vrea să-i povestesc despre magnificele manifestări de bun venit care mă întâmpină în fiecare oraș și aș vrea s-o întreb despre momentele stânjenitoare pe care le presupune un drum îndelungat călare, când ai nevoie de garderobă. Imit felul ei minunat de a-și ține capul, ba chiar exersez felul ei subtil de a da din umeri. Încerc să zic „ridicol” cu accent spaniol. Mă gândesc că ea va fi regina Angliei și eu voi fi regina Scoției și că lumea o să ne compare pe una cu cealaltă și că eu voi învăța să fiu la fel de elegantă ca ea.

Zilnic găsesc prilejuri de a exersa ținuta ei, căci încep să descopăr că una dintre cele mai grozave particularități în a avea sânge albastru e să poți să te gândești în tăcere la lucruri interesante, în timp ce lumea se roagă pentru tine sau îți vorbește ori chiar îți închină imnuri de slavă. Ar fi nepoliticos să casti când cineva îi mulțumește lui Dumnezeu pentru sosirea ta, așa că am învățat trucul de a mă lăsa purtată de gânduri fără să adorm. Stau asemenea Caterinei, cu spatele foarte drept și capul cât mai sus ca gâtul să-mi pară mai lung. Cel mai adesea, îmi ridic rochia foarte puțin și mă uit la pantofii mei. Am început să comand conduri cu vârful brodat cu modele fanteziste, astfel încât aceste meditații pioase să fie și mai interesante.

Îmi privesc mult vârfurile pantofilor la fiecare lungă și plictisitoare

oprire, în timp ce nobilii rostesc discursuri în cinstea mea, pe tot drumul spre nord. Tata a poruncit ca voiajul meu să fie cu un alai magnific, iar rolul meu este să fiu frumoasă, etalând cât mai multe rochii minunate, și să-mi plec ochii cu modestie când oamenii îi mulțumesc lui Dumnezeu pentru venirea Tudorilor și, mai ales, pentru trecerea mea prin orășelul lor murdar, atins de ciumă. Acela e momentul în care mă uit la vârfurile pantofilor și mă gândesc că în curând voi fi în propria mea țară, Scoția. Și atunci voi fi regină. Și apoi eu voi fi cea care va hotărî unde merg și cât timp vor dura cuvântările.

În drumul nostru spre nord, sunt uimită de ținuturile câmpenești. E aproape ca și cum cerul se deschide precum capacul unui cufăr. Brusc, orizontul se îndepărtează din ce în ce mai mult, retrăgându-se în timp ce urcăm și coborâm dealurile micuțe verzi și vedem tot mai multe coline în fața noastră, de parcă toată Anglia vălurește sub picioarele noastre. Deasupra noastră, se arcuiește mărețul cer al nordului. Aerul e apos și curat, parcă ne-am afla sub apă. Am sentimentul că suntem niște oameni micuți, un șir mic de creveți care se târăsc printr-o lume uriașă, și că ulii care se rotesc deasupra noastră și vulturul care zboară încă și mai sus decât aceștia văd bine că suntem fire de praf pe pantele unor dealuri gigantice.

Habar n-am avut că e atât de mult de mers și că atât de mult din nordul Angliei e nelocuit: fără garduri, fără vaduri, necultivat, nelucrat deloc, doar un ținut gol, pustietate, nicimăcar cartografiat.

Desigur, sunt câțiva oameni care își duc cu greu traiul în acest ținut virgin. Când și când, vedem în depărtare un turn din piatră neprelucrată și uneori auzim sunetul unui clopot de alarmă atunci când paznicii din ele ne zăresc. Aceștia sunt bărbații aprigi din nord care gonesc călare pe aceste meleaguri, furându-și unii altora recoltele, caii și vitele, trudind din greu în slujba arendașilor ca să poată trăi, și apoi jefuind alți oameni. Nu ne apropiem de avanposturile lor și suntem prea numeroși și prea bine înarmați ca să ne atace; însă conducătorul escortei mele, Thomas Howard, conte de Surrey, scrâșnește din dinții lui bătrâni și galbeni numai când se gândește la ei. A cutreierat ținuturile astea în lung și-n lat, luptând și dând foc acestor forturi jalnice ca să-i pedepsească pe acești oameni pentru nesupunerea lor, pentru sărăcia lor, pentru ura lor față de bogăția și viața ușoară a celor din sud.

El e cel care mă împiedică să poruncesc ca lucrurile să se facă așa cum aș vrea, pentru că totul e poruncit de el și de soția lui, la fel de dezagreabilă, Agnes. Din cine știe ce motiv, tatălui meu îi place de Thomas Howard, are încredere în el și i-a încredințat sarcina să mă ducă la Edinburgh și să se asigure că mă port întocmai cum se cuvine reginei Scoției. Cred că ar fi cazul de-acum să aibă încredere în mine

și fără un Howard în coasta mea, care să-mi dea sfaturi. El se află aici și în calitate de spion, de vreme ce a luptat nu o dată contra scoțienilor, și se întâlnește cu lorzii din nord la o mică adunare în fiecare oraș în care ne oprim, ca să afle în ce ape se scaldă lorzii scoțieni de la graniță și dacă pot fi mituiți și mai mulți dintre ei să fie de partea noastră. Le promite lorzilor noștri că vor avea arme și bani ca să poată apăra Anglia de Scoția, deși simplul fapt că eu sunt aici va aduce o pace permanentă.

Howard pare să nu înțeleagă ce schimbare s-a produs în lume prin căsătoria mea cu regele Scoției. Mă tratează cu un respect fals, își scoate pălăria, face reverențe, acceptă să mănânce la masa mea, însă în purtarea lui e ceva ce nu-mi place. Pare că nu își dă seama de natura divină a regalității. Crede că l-a văzut pe tatăl meu poticnindu-se prin noroiul de pe Câmpia Bosworth[6] ca să-și ia de pe jos coroana și are impresia că s-ar putea s-o scape din nou într-o bună zi.

Howard a luptat împotriva noastră atunci, însă l-a convins pe tatăl meu că asta a fost o dovadă de loialitate demnă de laudă, nu trădare. El susține că în acea zi n-a făcut decât să fie loial coroanei, așa cum se pretinde și acum. Dacă coroana Angliei ar fi pe capul unui babuin din Africa, atunci el i-ar fi credincios acestuia. Coroana este cea care inspiră loialitatea lui Howard — coroana și bogăția aferentă acesteia. Nu cred că ne iubește vreun pic pe tatăl meu și pe mine. De n-ar fi un general atât de strălucit, n-aș fi nevoită să-i suport compania. Dacă mama ar fi în viață, ar fi însărcinat cu asta pe cineva din familia ei. Dacă fratele meu ar fi în viață, atunci bunica n-ar fi pironită la curte ca să vegheze asupra singurului moștenitor care ne-a mai rămas. Însă totul s-a întors pe dos de când a venit Caterina și l-a luat pe Arthur, iar soții Howard sunt doar un exemplu de cum interesele mele nu sunt pe primul loc, așa cum ar trebui.

Antipatia mea față de ei crește cu fiecare popas la care ei mă privesc cum ascult cuvântări în care oamenii își mărturisesc credința față de mine și îmi suflă când trebuie să răspund, deși știu prea bine că trebuie să îmi declar admirația în York și încântarea în Berwick, cel mai nordic oraș al nostru, o micuță bijuterie de castel plasat într-o mandră a râului, în apropiere de mare. Nu trebuie să mi se spună să admir fortificațiile; pot și eu să văd cât de primitor este Berwickul cu mine, știu cât de în siguranță mă simt înăuntrul acelor ziduri impunătoare. Însă Thomas Howard dictează, practic, discursul de mulțumire pe care îl rostesc în fața intendentului castelului. Se mândrește cu cunoștințele sale despre etichetă. Într-un fel sau altul, e descendentul lui Edward I și asta înseamnă că el crede că poate să-mi dea lecții despre cum să stau mai dreaptă în șa și să nu privesc în jur la felurile de mâncare ce intră în sală, în timp ce discursurile de înainte de cină nu se mai sfârșesc.

Pe când ajungem la hotarul scoțian, la doar două ore de mers călare de Berwick, sunt de-a dreptul sătulă de soții Howard și iau hotărârea că primul lucru pe care o să-l fac când îmi voi organiza curtea este să îi trimit acasă cu un bilet către tatăl meu în care să spun că le lipsesc calitățile pe care le cer de la curtenii mei. Or fi îndeajuns de buni pentru el, dar nu și pentru mine. N-au decât să slujească la curtea Caterinei și n-are decât să se bucure ea de Thomas Howard. Să se hotărască ea dacă îi place un om atât de loial coroanei, încât nu-i pasă pe capul cui stă aceasta. Ambiția lui nestăvilită poate o să-i aducă aminte Caterinei că și ea s-a măritat cu un prinț de Wales, dar acum e soția fratelui său; pentru soții Howard nu contează decât coroana, și pentru Caterina la fel.

Dar nimic din toate astea nu mai au importanță atunci când trecem în sfârșit granița și suntem în cele din urmă în Scoția, și doamna de la Castelul Dalkeith, contesa de Morton, îmi șoptește:

— Vine regele!

A fost o călătorie atât de lungă, încât aproape că am uitat că la capătul ei mă așteaptă: tronul Scoției, coroana, dar și un bărbat, un bărbat adevărat, nu doar unul care trimite daruri și complimente înflorite prin intermediul emisarilor — un bărbat adevărat, care e în drum spre mine să mă vadă.

Trebuia să mă întâmpine la intrarea în Edinburgh, dar există o tradiție prostească potrivit căreia mirelui — asemenea unui prinț din basme — se presupune că îi e cu neputință să-și stăpânească nerăbdarea și pornește călare mai devreme, ca un „cavaler galant fără cusur” dintr-o poveste de dragoste, ca să-și întâlnească mireasa. Asta mă duce din nou cu gândul la Arthur, care a călărit prin ploaie până la Dogmersfield ca să o întâlnească pe Caterina cea distantă, și îmi vine să râd și să plâng în același timp, amintindu-mi de primirea proastă de care el a avut parte și de stânjeneala lui. Însă asta arată măcar că regele Scoției știe cum ar trebui făcute lucrurile și vădește un interes măgulitor față de mine.

Ne agităm toți cu ultimele pregătiri și însăși prima mea doamnă de onoare, Agnes Howard, pare un pic neliniștită când vine în odaia mea. Sunt îmbrăcată într-o rochie verde închis, cu mâneci aurii, și port cele mai bune perle ale mele. Suntem așezate de parcă am poza pentru un pictor, ascultând muzică și încercând să nu părem nerăbdătoare. Thomas Howard vine înăuntru și se uită prin încăpere ca și cum ar posta santinele. Se apleacă peste umărul meu și îmi șoptește la ureche că ar trebui să par cu totul surprinsă de sosirea regelui. N-ar trebui să bage de seamă că îl aștept. Îi zic că știu asta și apoi așteptăm cu toții. Trec multe ore până când, în sfârșit, se aude un zăngănit la poartă și un rând de urale, un duduit la ușa principală, pași iuți în cizme zgomotoase de călărie urcând scările, santinelele deschid ușa și intră

el: soțul meu.

Aproape că scot un țipăt când îl văd. Are cea mai mare și ridicolă barbă, roșie ca o vulpe, aproape de aceeași mărime ca o vulpe. Sar în picioare și scot un ușor icnet. Agnes Howard îmi aruncă o privire aspră și, dacă ar fi mai aproape, cred că m-ar ciupi ca să-mi amintească de bunele mele maniere. Însă nu contează, pentru că regele mă ia de mână și se înclină, cerându-și scuze că m-a speriat. Ia mirarea mea, ochii holbați și gura căscată, drept un compliment la sosirea lui neașteptată și râde de el însuși pentru că este un trubadur al iubirii, apoi le salută pe toate doamnele mele de onoare zâmbitor și sigur pe el, se înclină deasupra mâinii lui Agnes Howard și îl salută pe Thomas Howard, de parcă vor fi cei mai buni prieteni, și a uitat complet că acesta a invadat deja Scoția de două ori.

E frumos îmbrăcat, ca un prinț european, în catifea roșie tivită cu fir de aur, și remarcă faptul că amândoi am ales catifeaua. Jiletca e croită ca o haină de călărie, dar materialul e neprețuit, și în loc de un arc prins pe spate, ca și cum ar vâna, poartă o liră. Îi zic, un pic sfârșită, că e într-adevăr un trubadur dacă își cară lira peste tot, și îmi spune că adoră muzica, poezia și dansul și că speră că și eu le îndrăgesc.

Îi zic că da și mă îndeamnă insistent să dansez. Agnes Howard se ridică în picioare odată cu mine, și muzicanții cântă o pavană, pe care știu că o execut foarte grațios. Se servește cina și ne așezăm unul lângă altul și acum; în timp ce el vorbește cu Thomas Howard, pot să mă uit la el cum trebuie.

E un bărbat chipeș. E bătrân, desigur, căci are 30 de ani, dar nu are nimic din rigiditatea sau solemnitatea unui bărbat în vârstă. Are o față frumoasă: sprâncene bine arcuite și ochi calzi și inteligenți. Toată rapiditatea gândurilor și intensitatea trăirilor par să-i strălucească în ochii negri, iar gura lui e bine conturată și, dintr-un motiv sau altul, mă face să mă gândesc la sărutări. Dacă n-ar avea barba, desigur. N-ai cum să treci cu vederea barba. Mă îndoiesc că ai cum să treci de ea. Măcar e pieptănată și parfumată; nu e o barbă în care ai putea să dai peste vreun șoarece aciuat. Dar aș fi preferat ca el să fie bărbierit și nu pot să nu mă întreb dacă se poate să pomenesc asta. Cu siguranță e îndeajuns de rău că trebuie să mă mărit cu un bărbat atât de bătrân, încât poate să-mi fie tată, și care are un regat mai mic decât cel de acasă, deci nu mai e nevoie ca el să aducă în pat o coadă de vulpe, nu?

Pleacă la asfințit și recunosc față de Agnes Howard că poate ar trebui să-i spună soțului ei că aș prefera ca regele să fie bărbierit. Fără îndoială, ea îi spune imediat, de parcă preferințele mele ar fi ridicole, așa că, înainte să merg la culcare, am parte de o prelegere dinpartea amândurora, cum că sunt norocoasă să devin regină și că niciun soț,

mai ales un rege miruit, nu o să primească sfaturi în legătură cu înfățișarea lui de la o femeie tânără.

— Bărbatul e creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu; nicio femeie, care a fost făcută după ce Dumnezeu și-a desăvârșit cea mai de seamă creație, nu e potrivită să critice, îmi zice Thomas Howard de parcă ar fi papă.

— O, amin, spun eu bosumflată.

În următoarele patru zile dinainte de nuntă, proaspătul meu soț vine în vizită în fiecare zi, dar în general stă de vorbă cu Thomas Howard, nu cu mine. Bătrânul s-a luptat cu scoțienii la nord și la sud de granițe, dar în loc ca ei doi să fie dușmani pe viață, așa cum s-ar aștepta oricine, sunt inseparabili și își împărtășesc povești despre campanii militare și bătălii. Logodnicul meu, care ar trebui să mă curteze, deapănă amintiri despre războaie de demult cu escorta mea, și Thomas Howard, care ar trebui să se îngrijească de confortul meu, uită că sunt acolo și îi povestește regelui despre lungii ani în care s-a îngrijit de campanii militare. Nu cred că i-am văzut vreodată mai fericiți decât atunci când desenează o hartă a locului unde s-au luptat sau când regele James descrie armele pe care le proiectează și pe care poruncește să fie construite pentru castelele lui. Amândoi se comportă, așa cum fac întotdeauna soldații când sunt împreună, de parcă femeile sunt cu totul lipsite de importanță pentru mersul lumii, de parcă singura activitate demnă de luat în seamă ar fi cotropirea pământurilor cuiva și uciderea acestuia. Chiar și când stau cu doamnele mele de onoare și intră regele împreună cu Thomas, el nu pierde decât câteva momente pentru a fi curtenitor cu mine, după care îl întreabă pe Thomas dacă a văzut noile tunuri — tunul Dardanele, noul tun ușor —, dacă știe de faimosul tun scoțian Mons, cel mai mare din Europa — care i-a fost dăruit bunicului lui James de către ducele de Burgundia. E foarte enervant. Caterina nu ar accepta așa ceva, sunt sigură.

Ziua intrării noastre în Edinburgh este ultima mea zi ca prințesă Tudor înainte să fiu încoronată în noul meu regat, și regele mă suie în spatele lui pe cal, de parcă aș fi o simplă lady, și el ar fi intendentul grajdurilor mele ori de parcă m-ar fi capturat și m-ar aduce acasă. Când intrăm în Edinburgh, stau pe cal în spatele lui, lipită de el, cu brațele în jurul mijlocului său, ca o țărăncuță ce vine acasă de la târg. Toată lumea pare încântată. Le place că arătăm destul de romantic, ca o gravură în lemn cu un cavaler și domnița pe care a salvat-o; le place ca o prințesă engleză să fie adusă în capitala lor asemenea unui trofeu.

Scoțienii ăștia sunt un popor nesimandicos și afectuos. Nu pricep o iotă din ce zic, dar chipurile radioase, mâinile pe care și le sărută și apoi le flutură spre noi, precum și uralele vădesc încântarea lor la vederea regelui cel chipeș, cu înfățișare năvalnică și cu păr și barbă lungi și roșcate, și a prințesei bălaie așezate în spatele lui pe cal.

Orașul e fortificat, cu porți frumoase, și în spatele zidurilor, casele sunt un amestec de cocioabe și bordeie, unele dintre ele măricele, cu pereții tencuiți și acoperișuri groase din stuf, și vreo câteva nou construite din piatră. La un capăt al orașului, chiar în vârful unui povârniș incredibil de abrupt, e cocoțat un castel, înconjurat peste tot de râpe și stânci, cu un singur drum îngust ce duce spre culme; însă în valea de la celălalt capăt se află un palat nou construit și în afara zidurilor bine fortificate ale orașului sunt dealuri înalte și păduri. De la castel la palat se întinde în pantă abruptă în josul dealului un drum lat, pietruit, lung de o milă, pe lângă care se găsesc cele mai bune case ale negustorilor și meșteșugarilor, cu caturile de sus ieșite un pic în afară. În spatele lor sunt curți frumoase și ulițe întunecate ce duc spre casele ascunse din interior și grădini mari, livezi, îngrăditure ale pământurilor obștești cu alte case în spatele lor, cu poteci tainice ce șerpuiesc în josul dealului.

La fiecare colț de stradă dai peste actori ambulanți costumați în îngeri, zeițe și sfinți care se roagă pentru o regină iubită și roditoare. E un orășel frumos, nu prea mare, iar castelul se înalță ca un munte deasupra lui, cu turnurile până la cer și steagurile fluturând printre nori. Totul arată ca un talmeș-balmeș, căci orașul a fost reconstruit, cocioabele fiind transformate în case, trecându-se de la lemn la piatră, acoperișurile din plăcuțe de ardezie înlocuind stuful. Însă la fiecare fereastră, indiferent dacă este deschisă sau închisă cu obloane din lemn sau cu sticlă, flutură un stindard sau steguleț, și între balcoanele de deasupra drumului au legat șiruri de eșarfe și ghirlande de flori. În dreptul fiecărei uși mici se înghesuie familia care locuiește acolo, adunată laolaltă ca să-mi facă cu mâna, iar unde casele din piatră au un foișor sau un cat superior și un balcon, copiii se apleacă în afară ovaționând. Zarva creată de toți acei oameni înghesuiți pe străzile micuțe și strigătele gărzilor noastre în timp ce își croiesc drum prin mulțime sunt copleșitoare. În fața și în urma noastră trebuie să fie călare cel puțin o mie de lorzi scoțieni și englezi amestecați, pentru a întări noua alianță pe care am adus-o Scoției, și cu toții înaintăm pe străzile pietruite, înguste și șerpuite, și apoi în josul dealului spre Palatul Holyroodhouse.

**Palatul Holyroodhouse, Edinburgh,**
**Scoția, august 1503**

A doua zi, doamnele mele mă trezesc la șase dimineața în lumina rece a cerului albastru. Asist la slujba de dimineață în capela mea, apoi iau micul dejun în salonul meu, doar în prezența doamnelor de onoare. Nimeni nu mănâncă foarte mult, toate suntem prea agitate, și aproape că mi se face rău de la gustul pâinii și al berii foarte slabe. Mă duc înapoi în odaia de dormit, unde a fost adusă o scăldătoare imensă, umplută cu apă din care ies aburi, iar rochia de mireasă a fost așezată pe pat. Doamnele mă spală și mă îmbracă de parcă aș fi o marionetă din lemn, și apoi îmi piaptănă părul, astfel încât să mi se reverse moale și ondulat peste umeri. Este cea mai bună trăsătură fizică a mea, această bogăție de păr blond, și toate ne luăm răgazul să-l admirăm și să-l legăm cu numeroase funde. Apoi, brusc, nu mai e timp și trebuie să ne grăbim. Îmi amintesc întruna o mulțime de lucruri pe care le vreau și pe care aveam de gând să le fac. Am deja în picioare pantofii de mireasă, cu vârfurile brodate și șireturi aurite, la fel de splendizi ca ai Caterinei de Arogant, și Agnes Howard e gata să pășească în urma mea, toate doamnele se aliniază în spatele ei și trebuie să plec.

Cobor cu pas ușor pe scările din piatră și ies afară în lumina strălucitoare a soarelui spre locul unde ușa imensă a catedralei învecinate mi se deschide dinainte, iar apoi intru în catedrală, care este ticsită cu lorzi și cu doamnele lor îmbrăcate în rochii, în aerul parfumat cu tămâie, și în care răsună muzica intonată de cor. Îmi amintesc că am pășit pe culoar spre James, care era sus pe trepte, și îmi aduc aminte vâlvătaia de auriu de la relicva- riile de pe altar, de căldura emanată de miile de lumânări și de tavanul boltit înalt. Îmi amintesc fereastra magnifică în piatră de deasupra altarului, la o înălțime de multe caturi, cu un vitraliu multicolor ce strălucea, și apoi… nu-mi mai amintesc nimic altceva.

Cred că e la fel de grandioasă ca nunta lui Arthur. Nu e catedrala St. Paul, desigur, dar port o rochie la fel de bună cum a fost a Caterinei în acea zi. Regele de lângă mine este acoperit cu nestemate și este rege cu adevărat, pe când Caterina s-a măritat doar cu un prinț. Și sunt încoronată. Ea n-a fost încoronată, bineînțeles, era o simplă prințesă, iar acum este chiar mai puțin de atât. Însă eu am parte de o dublă ceremonie: sunt cununată și apoi sunt încoronată regină. E atât de grandios și durează așa de mult, încât sunt năucită. Am venit călare până aici de foarte departe, de la sute și sute de mile, tocmai de la Richmond, și am fost văzută de foarte mulți oameni. Ani în șir am tot așteptat această zi; tata a pus-o la cale cam toată viața mea, este marele triumf al bunicii. Ar trebui să mă simt din cale afară de entuziasmată, dar sunt prea emoționată ca să-mi mai dau seama. Am

doar 13 ani. Mă simt precum surioara mea Mary, când i se dă voie să stea până târziu la un banchet. Sunt uluită de propria-mi glorie și le trăiesc pe toate — mesa de cununie, încoronarea și jurămintele de loialitate, banchetul, balul mascat, ultima slujbă la capelă și apoi alaiul până în patul nupțial — de parcă ar fi un vis. Regele și-a ținut brațul în jurul mijlocului meu întreaga zi — de n-ar fi el, cred că m-aș prăbuși. Ziua pare nesfârșită, iar apoi el merge să se spovedească și să se roage în odăile lui, în timp ce doamnele mele mă conduc spre pat.

Agnes Howard le supraveghează în timp ele îmi desfac șireturile de la mâneci și le pun deoparte în săculeți cu lavandă, îmi desfac rochia și mă ajută să ies din corsetul strâmt. Trebuie să port cea mai frumoasă cămașă de olandă, garnisită cu dantelă franțuzească, și peste ea am o rochie de satin pentru noapte. Mă așază în pat, rezemată de perne, îmi aranjează rochia în jurul picioarelor și trag și sucesc de mâneci de parcă aș fi o efigie din ceară, ca mama în sicriul ei. Agnes Howard îmi răsucește părul bălai în bucle, mi-l așază în jurul umerilor și mă ciupește de obraji ca să-i îmbujoreze.

— Cum arăt? o întreb. Dă-mi o oglindă.

— Arătați bine, zice ea cu un mic surâs. Ești o mireasă frumoasă.

— Precum Caterina?

— Da, zice ea.

— Ca mama?

Îmi privesc în oglindă fața rotundă, de copilă. Ea mă cercetează, măsurându-mă cu ochi critici.

— Nu chiar. Căci ea a fost cea mai frumoasă dintre toate reginele Angliei.

— Atunci, mai frumoasă decât sora mea? zic eu, încercând să găsesc ceva care să-mi dea încredere cât să-mi înfrunt soțul în noaptea asta.

Din nou, privirea directă, scrutătoare.

— Nu, zice ea fără tragere de inimă. Însă n-ar trebui să vă comparați cu ea. Mary o să fie excepțională.

Scot o mică exclamație de nervi și îi dau înapoi oglinda.

— Fiți împăcată, îmi recomandă ea. Sunteți cea mai frumoasă regină a Scoției. Să vă fie de ajuns. Iar regele este în chip limpede încântat de Domnia Voastră.

— Mă întreb dacă m-o fi văzut de barba aia, zic eu supărată. Mă întreb dacă o putea să vadă ceva.

— Vă vedea, îmi zice ea. Nu îi scapă multe.

Lorzii de la curtea lui îl însoțesc până la ușa dormitorului, fredonând cântece obscene și făcând glume, dar el nu le dă voie să-l însoțească în camera noastră. Când intră, le spune noapte bună doamnelor de onoare, așa că toată lumea ne părăsește, renunțând la speranța că poate li se îngăduie să privească noaptea nunții. Îmi dau

seama că face asta nu din timiditate, căci nu e deloc timid, ci din delicatețe față de mine. De fapt, nu era nevoie să o facă. Nu sunt copil, sunt prințesă; m-am născut și am fost crescută pentru asta. Mi-am trăit toată viața sub privirea aspră a curții. Îmi dau seama că toată lumea știe întotdeauna totul despre mine și mă compară tot timpul cu alte prințese. Oamenii nu mă iau niciodată drept ceea ce sunt cu adevărat, căci am fost întotdeauna privită precum unul dintre cei patru copii Tudor, iar acum sunt una dintre cele trei surori regine, și judecată ca atare. Nu e niciodată corect.

James se dezbracă, asemenea unui om de rând, azvârlind cât colo frumosul halat lung, astfel încât rămâne în fața mea în cămașa de noapte, și apoi o trage și pe aceasta peste cap. Aud un clinchet ca de colier greu în timp ce goliciunea lui se dezvăluie treptat pe măsură ce cămașa de noapte e înlăturată. Are picioare puternice, acoperite cu păr negru și des, o claie de păr negru la împreunarea picioarelor și mădularul îi stă ridicat în chip ciudat, ca al unui armăsar, părul întunecat i se întinde până pe burta lui plată și apoi…

— Ce e aia? întreb când văd un cerc de inele din metal în jurul mijlocului.

Din cauza asta se auzise clinchetul.

— Bărbăția mea, zice el, interpretându-mi greșit vorbele în mod voit. N-o să te rănesc, o să fiu blând.

— Nu aia, spun.

Am fost crescută la curte, dar m-am aflat toată viața în preajma grajdurilor și animalelor de fermă.

— Știu totul despre aia. Ce e în jurul mijlocului tău?

Își atinge ușor centura cu degetul.

— A, asta.

Acum bag de seamă că l-a rănit până la sânge. Are țepi și îl zgârie de fiecare dată când face o mișcare. Pielea îi e aspră și plină de cicatrici în jurul mijlocului; trebuie că poartă asta de mulți ani. De ani de zile trăiește un chin necontenit, de vreme ce fiecare mișcare pe care o face îi sfâșie pielea.

— Ăsta e un ciliciu, zice el. Trebuie să fi văzut așa ceva până acum. Tu, care știi atât de multe despre lume, încât vezi mădularul soțului tău în noaptea nunții și știi deja totul despre el.

Chicotesc ușor.

— Nu asta am vrut să spun. Dar pentru ce este ciliciul?

— Ca să-mi amintească de păcatul pe care l-am săvârșit, răspunde el. Când eram tânăr, cam de vârsta ta, am făcut ceva prostesc, ceva foarte greșit. Am făcut ceva care mă va trimite în iad. Port acest brâu ca să-mi aduc aminte că sunt un prost și un păcătos.

— Dacă aveai vârsta mea, atunci nimeni nu te poate învinui, îl liniștesc eu. Poți pur și simplu să te spovedești. Te spovedești și ți se

dă o penitență.

— Nu pot fi iertat doar pentru că eram tânăr, zice el. Și să nu crezi nici tu asta. Nu poți fi iertat pentru că ești tânăr sau pentru că ești de viță regală ori, în cazul tău, pentru că ești femeie și mintea ta e mai puțin fermă decât a unui bărbat. Ești regină; trebuie să respecți cele mai înalte standarde. Trebuie să fii înțeleaptă, trebuie să fii credincioasă, trebuie să te ții de cuvânt, trebuie să dai socoteală lui Dumnezeu, nu unui preot care ar putea să te ierte. Nimeni nu poate să te ierte pentru prostie și păcat, chiar dacă în vine îți curge sânge albastru. Trebuie să ai grijă să nu comiți niciodată o prostie sau un păcat.

Îl privesc un pic înfricoșată, în timp ce stă impunător în iatacul meu nupțial, cu mădularul ridicat și pregătit, cu un brâu lat ce-i sfâșie mijlocul, sever ca un judecător.

— Trebuie să-l porți acum? întreb. Adică… acum?

El râde ușor.

— Nu, îmi zice, și își lasă capul în jos, desface brâul și îl scoate. Se apropie de pat și urcă lângă mine.

— Cred că e mai bine să-l scoți, zic încurajându-l, în speranța că poate îl lasă deoparte pentru totdeauna.

— Nu ai de ce să te zgârii și tu pentru păcatele mele, zice el cu blândețe. Îl voi da jos când sunt cu tine. Nu există niciun temei ca tu să te rănești cu acest brâu.

## 1

Nu simt durere fiindcă el e blând și iute și nu își lasă greutatea pe mine — nu e stângaci ca un armăsar de pe câmp, ci îndemânatic și grațios. E foarte plăcut să fii mângâiată peste tot, ca o pisică în poala cuiva, iar mâinile lui mi se plimbă pe tot trupul, pe după urechi și în păr, în jos pe spate și între picioare, de parcă nu există loc în care n-ar putea să-mi transforme pielea în mătase și apoi în smântână. A fost o zi grea și mă simt ametită și somnoroasă, însă niciun pic de durere nu mă tulbură, ci un fel de pătrundere neașteptată, apoi un fior plăcut și, chiar când încep să simt o apăsare puternică, prea mult pentru mine, se termină și nu rămân decât cu senzația de căldură și alint.

— Asta-i tot? întreb eu, mirată, când el scoate un suspin și apoi se dă repede la o parte și se culcă pe pernă.

— Asta-i tot, spune el. Sau, în orice caz, asta e tot pentru noaptea asta.

— Credeam că doare și că o să curgă sânge.

— E un pic de sânge, zice el. Suficient ca să se vadă pe cearșafuri dimineață. Destul pentru ca lady Agnes să o înștiințeze pe bunica ta; dar n-ar trebui să doară. Ar trebui să fie o plăcere, chiar și pentru o femeie. Unii doctori sunt de părere că trebuie să existe plăcere ca să

poți concepe un copil, dar eu unul mă îndoiesc.

Se dă jos din pat și își așază din nou brâul.

— Trebuie să-ți pui ăla?

— Da. Îl prinde la loc și văd cum se strâmbă ușor când metalul îi zgârie pielea rănită.

— Ce ai făcut atât de grav? întreb, de parcă ar putea să-mi spună o poveste înainte de culcare.

— I-am condus pe lorzii răsculați împotriva tatălui meu, regele, răspunde el, dar nu zâmbește și nu pare deloc o poveste plăcută. Aveam 15 ani. Am crezut că voia să mă ucidă și să-l pună pe fratele meu să-mi ia locul. Le-am dat ascultare lorzilor și le-am condus armata într-o răzmeriță, ca un trădător. M-am gândit că o să-l luăm prizonier și că apoi va domni din nou cu sfetnici mai buni. Dar când m-a văzut, el nu a înaintat; nu a vrut să-și atace propriul fiu: mi-a fost un tată mai credincios decât i-am fost eu ca fiu, astfel că rebelii conduși de mine au câștigat bătălia, iar el a fugit. Însă l-au prins și l-au ucis.

— Poftim? Cu o asemenea poveste îngrozitoare, îmi sare somnul de-a binelea.

— Da…

— Te-ai răzvrătit împotriva tatălui tău și l-ai omorât?

Ăsta e un păcat împotriva firii, împotriva lui Dumnezeu și împotriva tatălui său.

— Ți-ai ucis propriul tată?

Umbra lui de pe peretele din spate tresaltă, în timp ce din lumânarea de la marginea patului se preling picături de ceară.

— Da, să mă ierte Dumnezeu, șoptește el. Așadar plutește asupra mea un blestem, pentru că am fost răzvrătit, uzurpator și pentru că mi-am ucis propriul rege: sunt un fiu care și-a omorât tatăl. Sunt un regicid și un paricid. Și port ăsta ca să nu uit niciodată să fiu cu băgare de seamă în privința aliaților mei, iar când pornesc la război, mă gândesc întotdeauna la cei care ar putea să fie uciși din întâmplare. Sunt un mare păcătos. Nu voi fi niciodată izbăvit.

Patul scârțâie când se așază lângă mine — acest ucigaș de rege, acest criminal.

— Nu poți să mergi în pelerinaj? întreb cu glas pierit. Nu poți să mergi într-o cruciadă? Nu îți poate da Sfântul Părinte o dispensă pentru păcatul tău?

— Nădăjduiesc să fac asta, zice el încet. În țara asta n-a fost niciodată îndeajuns de multă liniște ca să pot pleca cu inima împăcată, dar mi-ar plăcea să pornesc într-o cruciadă. Sper ca într-o bună zi să merg la Ierusalim — asta mi-ar alina sufletul.

— N-am știut, îi spun în șoaptă. N-am știut nimic despre asta.

El ridică din umeri și își trage plapuma peste burtă, întinzându-se

în tot patul, cu picioarele la ambele colțuri, brațele încrucișate peste pieptul lat, de parcă tot patul e al lui, și eu trebuie să încap într-un colț sau să mă lipesc de el.

— Chiar și tatăl tău a condus o revoltă împotriva unui rege încoronat de drept, spune el, de parcă n-ar fi cel mai groaznic lucru. Și s-a însurat cu mama ta împotriva voinței ei și le-a ucis pe rudele ei, bărbați tineri cu sânge albastru. Ca să pui mâna pe tron și ca să-l poți păstra trebuie să faci uneori lucruri groaznice.

Scot un mic țipăt de protest.

— Nu, n-a făcut așa ceva! Niciunul dintre lucrurile alea sau, în orice caz, nu așa!

— Păcatul e păcat, îmi spune ucigașul, și apoi se culcă.

Dimineața următoare este cea mai grozavă din viața mea. E o tradiție ca regii scoțieni să le ofere mireselor pământurile din zestre în dimineața de după nuntă și mă duc în odăile lui James, unde stăm așezați de o parte și de alta a unei mese masive, în timp ce el semnează, unul după altul, actele prin care trece pe numele meu niște păduri imense și niște castele impunătoare până când știu că sunt, într-adevăr, la fel de bogată ca orice regină. Sunt fericită, și curtea se bucură pentru mine. Au primit cu toții daruri datorită mie. James Hamilton, care a negociat tratatul de căsătorie, urmează să fie conte de Arran, un titlu creat special pentru el, drept răsplată pentru munca lui, și prin care este recunoscută înrudirea lui cu regele. Tuturor doamnelor mele de onoare li se oferă cadouri, tuturor nobililor scoțieni li se dau bani, iar unii dintre ei primesc titluri.

Apoi regele se întoarce spre mine și zice zâmbind:

— Mi s-a spus că nu-ți place barba mea, Alteța Ta. Și asta poate fi după cum poruncești. Iată, sunt un Samson de bunăvoie. Voi fi tuns în numele iubirii.

M-a luat prin surprindere.

— Ai să faci asta? întreb eu. Cine ți-a spus? Eu n-am zis așa ceva.

— Ai prefera s-o păstrez?

Își mângâie barba lungă de la bărbie până pe burtă.

— Nu! Nu! scutur din cap, iar el pufnește iarăși în râs.

Se întoarce și face semn din cap spre unul dintre însoțitorii săi, care deschide ușa spre încăperea pentru oaspeți. Toți oamenii de acolo ne aruncă priviri furișe să vadă ce fac cei de rang mai mare decât ei, în timp ce un slujitor intră cu un castron și un ulcior, pânză și o foarfecă mare din aur.

Imediat, doamnele mele izbucnesc în râs și încep să aplaude, dar eu mă simt stânjenită și mă bucur când ușa se închide și oaspeții veniți fie în vizită, fie cu vreo doleanță nu ne mai pot vedea.

— Nu știu ce ai de gând să faci. Nu putem trimite după un bărbier?

— Tu ai s-o faci, zice el, tachinându-mă. Ție nu-ți place barba mea, tu s-o dai jos. Sau ți-e frică?

— Nu mi-e frică, zic încrezătoare.

— Ba cred că ți-e, spune el, cu un zâmbet ce i se întrezărea prin barba enormă. Însă o să te ajute lady Agnes.

Arunc o privire spre ea, încercând să aflu dacă așa ceva e permis, dar ea râde.

— Am voie? întreb îndoită.

— Dacă Samson vrea să fie tuns, cine poate să-l refuze? zice Agnes Howard. Însă nu vrem să vă răpim puterea, Alteța Voastră. Nu v-am face rău pentru nimic în lume.

— Mă veți face la fel de chipeș ca un curtean englez, o asigură el. Dacă Alteța Sa, micuța regină a Scoției, nu vrea o frumoasă barbă scoțiană în patul ei, nu e nevoie să o suporte. E de ajuns că mă are pe mine, prea năvalnic pentru orice femeie, nu e nevoie și de o ditamai barba.

Se așază pe un taburet, își pune șervetul în jurul gâtului și îmi oferă foarfeca. O iau și tai la întâmplare de emoție. Un mănunchi întreg de păr roșu îi cade în poală. Înfricoșată, mă opresc, dar regele râde și zice:

— Bravo, bravo, regină Margaret! Dă-i înainte!

Și mai tai o dată, și apoi încă o dată, până când isprăvesc toată barba. Mai are încă o barbă scurtă, dar claia de păr care i se revărsa pe piept zace acum pe jos.

— Acum, lady Agnes, pot să jur că știi să bărbierești un bărbat, zice el. Arată-i Alteței Sale cum se face și asigură-te că nu-mi tăiați bietul meu gât.

— Să nu trimitem după un bărbier? întreabă ea, întocmai cum am făcut eu.

El râde.

— O, vreau să fiu bărbierit de mâini nobile, zice, și lady Agnes trimite după apă fierbinte, brici și cel mai fin săpun și se apucă să-l radă în timp ce eu privesc, iar regele se amuză de expresia mea îngrozită.

La sfârșit, ea îl înfășoară într-o pânză caldă, și el își lovește ușor fața proaspăt dezgolită, apoi dă la o parte pânza ca să-mi arate.

— Ce părere ai? întreabă el. Acum îți sunt pe plac, Alteța Ta?

În partea inferioară a feței are pielea albă, mult mai palidă decât restul, din cauză că a fost apărată de soare și vânt de barbă, în timp ce obrajii și fruntea îi sunt foarte bronzate și în jurul ochilor are riduri de expresie albe. Arată ciudat, dar bărbia lui e proeminentă, cu o gropiță mică, și gura, senzuală, cu buze pline și frumos conturate.

— Da, spun, căci nu pot rosti nimic altceva.

Mă sărută afectuos pe gură, și Agnes Howard bate din palme de parcă totul i se datorează ei.

— Așteaptă numai până mă vor vedea ceilalți, zice el. Lorzii mei credincioși vor ști că sunt cu adevărat însurat cu o prințesă engleză, căci am devenit englez în purtare și înfățișare.

Stăm la Palatul Holyroodhouse până toamna și au loc în permanență turniruri și tot felul de festivități. Cavalerul francez Antoine d'Arcy, Sieur de la Bastie, e un mare favorit și se jură că ar fi cavalerul meu, de nu ar fi deja făgăduit lui Anne de Bretania. Mă prefac ofensată, dar apoi îmi mărturisește că în onoarea ei poartă armură și valtrap de paradă de un alb imaculat și că nimic nu i se potrivește mai bine. Chiar nu poate să treacă la verde. Asta mă face să râd și încuviințez că trebuie să fie „Cavalerul Alb" pentru tot restul vieții sale, dar că el și cu mine vom ști că inima lui îmi aparține. Sunt doar niște aiureli simpatice, mai ales din partea unui tânăr atât de năucitor de chipeș, și fac parte din atribuțiile unei regine frumoase.

## Pe drum, Scoț ia,<br>toamna anului 1503

Când se face un pic mai frig, iar frunzele încep săse usuce și să-și schimbe culoarea, soțul meu mă duce în călătorie să văd unele dintre pământurile care îmi aparțin în calitate de regină. Mă gândesc la strictețea cu care își administrează bunica mea pământurile și la lăcomia cu care dorește să-și sporească avutul, și privesc în jurul meu în timp ce călărim spre vest dincolo de zidurile orașului, de-a lungul urmelor ridicate care șerpuiesc prin ținuturile mlăștinoase de la marginea unui râu mare, Forth, și sper că pământul meu este administrat în așa fel încât să-mi aducă vreun câștig.

Copacii cresc până la marginea apei și își scutură picăturile de ploaie de pe frunze pe noi, de parcă am fi la paradă și lumea ar arunca flori. Pădurile sunt colorate în arămiu și auriu, roșu și cafeniu, și pantele mai înalte sunt învăpăiate de roșul scorușilor de munte. Cele câteva sate de pe drum sunt înconjurate de o amestecătură de câmpuri micuțe și toate șirurile de tufișuri sunt viu colorate de la măceșe și fructele de păducel, iar în pâlcurile mai dese sclipesc o mulțime de porumbe negre ca lignitul. Deasupra capetelor noastre, gâștele care zboară spre sud brăzdează cerul în roluri uriașe, una în spatele alteia, și auzim adesea zgomotul aripilor mari când stoluri de lebede se îndreaptă spre sud, departe de vremea rece a nordului. În fiecare

dimineață și la fiecare amurg vedem cete de căprioare dispărând printre copaci, mișcându-se atât de tăcut, încât doar ogarii le simt mirosul și latră după ele, iar noaptea auzim uneori lupi.

Drumul e plăcut. James îndrăgește muzica, eu îi cânt la un instrument, iar muzicanții curții ne însoțesc. Are o pasiune pentru poezie și scris și curtea lui târăște peste tot propriu-i bard — un poet care călătorește cu noi oriunde mergem, asemenea unui bucătar, de parcă am avea nevoie de poezie la fel ca de cină când facem un popas peste noapte. Spre uimirea mea, James chiar are nevoie de poezie în felul ăsta; o vrea ca pe vin înainte de cină și are o poftă enormă pentru discuții despre cărți și filosofie. Așteaptă de la mine să le învăț graiul, căci dacă n-o voi face nu voi aprecia niciodată frumusețea poemelor seara. Zice că nu pot fi traduse, trebuie să le auzi așa cum au fost cântate prima oară. Zice că ele vorbesc despre popor și țară și nu pot fi traduse în engleză.

— Englezii nu gândesc ca noi, zice el. Ei nu iubesc țara și poporul așa cum o fac scoțienii.

Când îl contrazic, îmi spune că și mai în nord oamenii vorbesc doar propriul lor grai, numit *erse*[7], și că ar trebui să-l învăț și pe acesta. Oamenii de pe insulele îndepărtate din mările reci din nord vorbesc o limbă care e pe jumătate daneză și a trebuit să fie forțați să recunoască domnia lui, ei crezându-se un popor și un regat de sine stătătoare.

— Și ce e dincolo de ei? întreb.

— Departe, foarte departe, e un tărâm cu totul alb, zice el. Unde nu există noapte și zi, ci anotimpuri întregi de întuneric și apoi multe luni de lumină albă și pământul este numai gheață.

James e foarte interesat de orice și, pe oriunde mergem, se duce la clopotnițe să vadă mecanismele orologiilor sau la morile de apă ca să afle o metodă nouă de încărcare a grâului în pietrele de moară. Într-un sătuc există o pompă acționată de vânt cu care se scoate apa din șanțuri, și el petrece jumătate de zi cu olandezul care a construit-o, mergând în susul și în josul stăvilarelor și urcând și coborând scările până la aripile morii de vânt, până când înțelege pe deplin cum funcționează. Pot să împărtășesc unele dintre preocupările lui; însă el mi se pare adesea complet de neînțeles. E fascinat de corpul omenesc, chiar și de trupurile murdare ale săracilor, și stă de vorbă cu doctorii despre aerul pe care îl respirăm, încercând să afle dacă din noi iese același aer care intră și unde se duce și ce face, sau despre sângele care țâșnește din gât, dar curge foarte încet din braț și de ce oare o fi așa? Nu are nicio rușine și nu îi e niciodată scârbă. Când zic că nu vreau să știu de ce venele de la încheietura mâinii mele sunt albastre, dar sângele care curge din ele e roșu, el spune:

— Margaret, dar asta este chintesența vieții, asta este lucrarea lui

Dumnezeu. Trebuie să vrei să o înțelegi pe toată.

Când ne apropiem de Stirling, tot urcând călare pe străzile întortocheate ale orășelului cocoțat pe panta muntelui, până la porțile castelului, unde, mă previne el, se află un filosof, care locuiește într-unul dintre turnuri și studiază natura existenței. Îmi mai spune că acesta are o forjă și o urnă de distilare și că nu trebuie să mă las tulburată de zgomotul ciocănitului sau de mirosul ciudat al fumului.

— Dar ce face acolo? întreb eu, nedumerită. Ce sperați să descoperiți?

— Dacă am fi binecuvântați, am descoperi al cincilea element, îmi răspunde el. Există foc, apă, pământ și aer și mai există ceva, însăși esența vieții. Toate acestea trebuie să fie prezente pentru ca viața să fie posibilă și știm că ele trăiesc înlăuntrul nostru, dar trebuie să mai fie încă un element, nevăzut, dar simțit, care ne animă. Dacă l-aș descoperi, aș putea face piatra filosofală și aș avea putere asupra vieții.

— În toată lumea sunt filosofi care caută secretul vieții veșnice și piatra care transformă materia simplă în aur, spun. Și totuși speri că tu vei fi cel care îl va descoperi înaintea oricui altcuiva?

— Suntem tot mai aproape cu fiecare zi, mă asigură el. Și el studiază, de asemenea, cum zboară păsările, pentru ca și noi să putem zbura.

Din tunurile castelului răsună un duduit în chip de salut când stindardul nostru se vede apropiindu-se pe ulița care șerpuiește pe muntele abrupt, iar podul mobil se lasă cu zgomot și por- țile-ghilotină se ridică zornăind. Zidurile imense din piatră sunt compacte, cu excepția porții din fața noastră. Văd — întinzându-se la dreapta și la stânga — cum zidurile urcă de-a lungul stâncii, tot mai sus, până când devin o margine îngustă deasupra râpei de sub ele, parte a stâncii înseși.

— Este cel mai bun dintre castelele mele, zice James cu satisfacție. Numai un prost spune că o fortăreață nu poate fi cucerită — însă aceasta, Margaret, aceasta este broșa care prinde laolaltă Highlands[8] și Lowlands[9], aceasta este cea pe care aș paria împotriva oricărei alte fortărețe din lumea creștină. Este așezată atât de sus, încât din turnuri poți vedea mile întregi în depărtare în toate direcțiile și niciun dușman n-are cum să reușească să urce până la baza zidurilor nevăzut, darămite să le escaladeze. Sunt construite pe rocă solidă, nimeni n-ar avea cum să sape prin ele. Aș putea controla acest castel cu doar douăzeci de oameni, care ar face față unei armate de mii de oșteni. Musai să-i spui asta tatălui tău când îi vei scrie. El nu are nimic atât de sigur precum această fortăreață, nimic atât de frumos.

— Însă el nu are nevoie de așa ceva, căci acum e pace, slavă Domnului, zic eu recitând parcă ceva ce învățasem pe de rost. Iar

apoi, cu un glas foarte diferit, întreb: Și cine sunt acești oameni?

Pe când intrăm călare pe poarta principală solidă, la fel de lungă ca un tunel, zăresc în față o curte mare, construită pe panta muntelui. Servitorii se aliniază și cad în genunchi și, deodată, adunați la sunetul salvelor de tun, șase copii de vârste diferite, îmbrăcați la fel de somptuos ca niște micuți nobili, coboară alergând treptele de pe cea mai înaltă parte a clădirii și vin în goană în curte de parcă ar fi încântați să ne vadă, înclinându-se sau făcând reverențe precum o gloată de supuși credincioși. Se apropie de James țopăind, în timp ce acesta sare din șa și îi cuprinde pe toți într-o îmbrățișare largă, mormăind nume după nume și binecu- vântându-i în limba galică, așa că nu pricep o iotă din ce se zice.

Intendentul grajdurilor mele mă coboară din șa și mă așază în picioare. Mă folosesc de brațul lui ca să-mi găsesc echilibrul în timp ce mă întorc spre soțul meu.

— Cine sunt acești oameni? îl întreb din nou.

El e în genunchi pe bolovanii uzi din pavaj, ca să-l poată săruta pe cel mai mic dintre copii, și când se ridică ia un bebeluș din brațele unei doici. Ochii îi sclipesc de iubire — nu l-am mai văzut niciodată așa. Ceilalți micuți aleargă în jurul lui, trăgându-l de haina de călărie, și cel mai mare dintre băieți stă mândru lângă rege, de parcă ar fi atât de însemnat încât ar trebui să-mi fie prezentat și se așteaptă să mă bucur să-l cunosc.

— Cine sunt acești oameni?

James zâmbește radios datorită frumoasei surprize de care a avut parte.

— Aceștia sunt copiii mei! anunță el, gestul lui cu brațul larg întins cuprinzând cele șase căpșoare și pe cel din brațele lui. Copilașii mei. Se întoarce spre ei și le zice: Micuții mei lorzi și lady, aceasta este noua regină a Scoției, soția mea. Aceasta este regina Margaret, care a venit tocmai din Anglia ca să-mi facă cinstea de a fi soția mea și buna voastră mamă.

Toți se înclină sau fac reverențe cu o grație studiată. Dau din cap, dar sunt complet pierdută și nu am nici cea mai mică idee ce ar trebui să fac. Mă întreb, într-o doară, dacă a fost căsătorit înainte și nu mi-a spus nimeni. Cu siguranță nu poate să aibă o soție secretă, mama tuturor acestor copii, ascunsă aici, în castelul meu. Ce să fac? Dacă s-ar confrunta cu o asemenea situație îngrozitoare, ce ar face Caterina?

— Au o mamă? întreb.

— Mai multe, răspunde James vesel nevoie mare.

Băiatul cel mare îmi face o plecăciune, dar nu-l bag în seamă. Nu zâmbesc către căpșoarele plecate și, încetișor, James îi dă înapoi bebelușul doicii. Una dintre doamnele de la Stirling, văzându-mi chipul glacial, ia copilașul de mână și îi îndrumă pe ceilalți spre ușa

deschisă a turnului.

— Mame, spune regele, fără să arate vreo urmă de stânjeneală. Una, Dumnezeu s-o binecuvânteze, Margaret Drummond, a murit. Scumpa mea prietenă Marion nu va mai veni la curte. Janet locuiește în altă parte, la fel și Isabel, cu cei trei prunci ai ei, cei mai mici copii ai mei. Nu trebuie să-ți faci griji din pricina lor, nu trebuie să te gândești la ele. Nu vor fi prietenele tale sau doamnele tale de onoare.

Să nu mă gândesc la ele? Patru amante? Patru amante și numai una dintre ele moartă, din fericire? S-o creadă el că nu-mi voi pune întrebări și nu mă voi compara cu ele în fiecare clipă tot restul vieții mele. De parcă aș putea să mă uit la fețele drăgălașe ale fetițelor, fără să mă întreb dacă seamănă cu mamele lor. De parcă aș putea să nu mă gândesc, de fiecare dată când James va pleca de la curte, că se duce să o viziteze pe vreuna dintre femeile astea fertile sau să o jelească pe cea care, adevărată binecuvântare, a murit.

— Aceștia vor fi frații vitregi și surorile vitrege ale copilului nostru, când va veni, zice regele voios. Nu că sunt ca o ceată de îngerași? Am crezut că vei fi încântată să-i cunoști.

— Nu, nu sunt, e tot ce sunt în stare să îi răspund.

## Castelul Stirling, Scoția, toamna anului 1503

Îi scriu bunicii că soțul meu e un mare păcătos. Petrec ore în șir în genunchi în capelă întrebându-mă ce pot să-i povestesc ca să fiu sigură că va fi la fel de revoltată ca mine. Sunt cu mare băgare de seamă când pomenesc de faptul că e osândit la chinurile iadului, pentru că nu vreau să pomenesc despre răzvrătirea lui și despre moartea tatălui său. Răzvrătirea e un subiect stânjenitor pentru noi, Tudorii, fiindcă le-am luat tronul Planta- geneților, când ei erau regi miruiți de drept și toți englezii le juraseră credință. Sunt convinsă că bunica a pus la cale răzvrătirea împotriva regelui Richard după ce a depus un jurământ de credință ce nu putea fi încălcat. Cu siguranță, ea era buna prietenă a soției lui și i-a purtat trena la încoronare.

Așa că nu îi vorbesc bunicii despre răzvrătirea soțului meu contra tatălui său, dar insist asupra faptului că e un mare păcătos și că sunt uluită și nefericită să-i întâlnesc pe acești copii din flori. Nu știu ce să cred despre băiatul cel mare, Alexander, care e așezat lângă tatăl lui la cină, unde stau ca o familie, în ordine descrescătoare de la Alexander, care are zece ani, până la bebelușul din poala doicii, care lovește masa cu lingura ei de argint — cu un ciulin pe mâner! Emblema regală! James se poartă de parcă ar trebui să fiu fericită să îi am pe toți la

masă, de parcă acești copii frumoși ne fac cinste amândurora.

Acesta este un păcat, îi scriu bunicii. Și, de asemenea, este o insultă la adresa mea, regina. Dacă tatăl meu a știut ceva despre ei înainte de căsătorie, ar fi trebuit să ordone ca acești copii să nu poată sta în castelul meu. Ar trebui să locuiască departe de pământurile care fac parte din moștenirea mea. De bună seamă nu se poate aștepta de la mine să le ofer o casă, nu? De fapt, ar fi trebuit să nu se fi născut. Însă nu știu ce pot face ca să scap de ei.

Măcar pot să-i țin departe de odăile mele. Camera copiilor și sala de clasă sunt într-un turn, filosoful — ca și cum n-ar fi de ajuns că trebuie să-l găzduiesc — este în altul. Eu am odăile reginei, legate între ele — sala de audiențe, odăile reginei și dormitorul, cel mai frumos pe care l-am văzut vreodată. Le spun clar doamnelor mele onoare și intendentului regelui că numai doamnele mele au voie să între în odăile reginei. Nu au voie să alerge pe acolo „prunci“ de nicio vârstă, indiferent cine le sunt părinții, căci nu-mi doresc compania lor.

Trebuie să știu mai multe ca să-mi dau seama ce pot să fac. În timp ce aștept sfaturi de la bunica, mă sfatuiesc cu una dintre doamnele mele de onoare, lady Katherine Huntly. Face parte din clanul Gordon și e rudă cu soțul meu. A trăit la curtea noastră din Anglia mulți ani, poate vorbi limba galică la fel ca el — așa cum vorbesc toți — și îi cunoaște pe oamenii ăștia; probabil că le știe și pe mamele copiilor. Presupun că jumătate dintre ele sunt înrudite cu ea. Ăștia nu sunt nobili, sunt un trib — iar copiii sunt niște mici sălbatici nelegitimi.

Aștept până când muzicanții mei termină de cântat și ne așezăm, ca să ne apucăm de lucrul de mână. Coasem un antimis[10] care o înfățișează pe Sfânta Margaret înfruntând dragonul. Cred că și eu sunt silită să înfrunt un dragon al păcatului, și Katherine îmi poate spune cum să-l învinge.

— Lady Katherine, poți să iei loc lângă mine, îi spun, iar ea se așază pe un taburet și începe să lucreze la un colț din broderia mea. Poți să lași aia, îi zic, și, veselă ca întotdeauna, ea lasă jos lucrul și își scoate ața din ac, punându-l apoi în siguranță în cutia lui de argint. Voiam să vorbesc cu dumneata despre rege, zic.

Își întoarce spre mine fața impasibilă, gata să mă asculte.

— Despre copiii ăștia.

Rămâne tăcută.

— Copiii ăștia foarte mulți.

Ea dă aprobator din cap.

— Trebuie să plece! exclam dintr-odată.

Ea se uită la mine, chibzuind.

— Alteță, aceasta e o chestiune între rege și Domnia Voastră.

— Da, dar nu știu nimic despre ei. Nu știu ce se obișnuiește pe aici. Nu pot să-i poruncesc lui.

— Nu, nu puteți să-i porunciți. Dar cred că ați putea să întrebați.

— Oricum, cine sunt acești copii?

Se gândește o clipă.

— Sunteți sigură că vreți să știți?

Dau din cap, iritată, și ea mă privește cu milă și blândețe.

— Cum doriți, Alteța Voastră. Nu uitați că regele e un bărbat cu puțin peste 30 de ani. Este regele Scoției de când era un băietan. A ajuns la tron prin forță și e un bărbat pasional care are multă putere, un bărbat viguros, cu dorințe înflăcărate. Bineînțeles că a zămislit copii. El e neobișnuit doar prin faptul că îi ține pe toți împreună în cel mai bun castel al său și că îi iubește atât de mult. Majoritatea bărbaților au copii în afara căsătoriei și îi lasă să fie crescuți de mamele lor sau, uneori, sunt dați altora spre creștere și neglijați. Poate că regele ar trebui onorat pentru că i-a recunoscut pe ai săi.

— Nu, n-ar trebui, zic eu sec. Tatăl meu ne are doar pe noi. Nu și-a luat niciodată o amantă.

Ea se uită în jos, la mâini, ca și cum ar ști mai bine. Întotdeauna am urât asta la Katherine Huntly; tot timpul pare să aibă un secret.

— Tatăl dumneavoastră a fost binecuvântat cu soția sa, mama dumneavoastră, zice ea. Poate că regele James nu își va mai lua niciodată o amantă, acum că vă are pe dumneavoastră.

Mă înfurii numai când mă gândesc că cineva ar putea să-mi ia locul, că ar fi preferată în detrimentul meu. Nu-mi place nici măcar gândul ca cineva să mă compare cu altă femeie. În parte m-am simțit ușurată să părăsesc Anglia fiindcă nimeni nu va mai putea să mă compare cu grațioasa și eleganta Caterina, că nimeni nu mă mai poate asemui cu sora mea Mary. Urăsc să fiu comparată — și acum descopăr că soțul meu are jumătate de duzină de iubite.

— Cine a fost această Marion Boyd, mama lui Alexander, băiatul cel mare, căruia i se permite să fie atât de obraznic?

Sprâncenele ei ridicate parcă mă întreabă dacă sunt sigură că vreau să aflu toate astea.

— Cine e? Și ea a murit?

— Nu, Alteța Voastră. E rudă cu contele de Angus. O familie foarte importantă, clanul Douglas, știți.

— A fost multă vreme amanta soțului meu?

Katherine se gândește.

— Cred că da. Alexander Stewart are un pic peste zece ani, nu-i așa?

— De unde să știu eu? întreb tăios. Nu mă uit la el.

— Da, zice ea, și se oprește din vorbit.

— Continuă, îi zic supărată. E singurul copil nelegitim pe care îl are regele de la ea?

— Nu, a avut trei copii cu regele, un băiat a murit. Dar fiica ei,

Catherine, este aici, cu fratele ei mai mare.

— Fetița cu părul blond? De vreo șase ani?

— Nu, aceea este Margaret, e fiica lui Margaret Drummond.

— Margaret! exclam eu. I-a dat bastardei lui numele meu?

Ea lasă capul în jos și tace. Doamnele mele îi aruncă o privire de parcă o compătimesc că e prinsă la fereastra foișorului cu mine. Sunt cunoscută pentru temperamentul meu și niciuna dintre ele nu vrea să-mi dea vreodată vești proaste.

— Le-a dat tuturor numele lui, zice ea încet. Toți se numesc Stewart.

— De ce nu poartă numele soților, dacă sunt toți copii din flori?

Sunt furioasă acum.

— De ce nu poruncește regele ca soții lor să le ofere un cămin atât soțiilor cât și copiilor? Să le țină pe femei la locul lor, acasă?

Ea nu zice nimic.

— Însă pe unul l-a numit James. Care este James?

— E fiul lui Janet Kennedy, zice ea încet.

— Janet Kennedy? recunosc numele. Și unde e ea? Nu-i aici?

— O, nu, zice repede Katherine, de parcă asta ar fi imposibil. Locuiește departe, la Castelul Darnaway. N-o veți întâlni niciodată.

Măcar asta mă bucură.

— Regele încă se mai întâlnește cu ea?

Katherine apucă de colțul tapiseriei ca și cum și-ar dori să lucreze la ea.

— Nu știu, Alteță

— Așadar se mai întâlnește cu ea?

— N-aș putea spune.

— Și ceilalți? îmi continui tirada.

— Ceilalți?

— Toți ceilalți copii. Pe Sf. Margareta, trebuie să fie o jumătate de duzină!

Se apucă să-i numere pe degete:

— Sunt Alexander și Catherine, copiii lui Marion Boyd, Margaret, fiica lui Margaret Drummond, și James, băiatul lui Janet Kennedy, și cei trei care sunt încă atât de mici, încât locuiesc cu mama lor, Isabel Stewart, departe de curte: Jean, Catherine și Janet.

— Câți sunt în total?

O văd cum îi numără.

— Sunt șapte aici. S-ar putea să fie mai mulți, desigur, nerecunoscuți.

Mă uit la ea cu privirea în gol.

— Nu-l voi accepta pe niciunul dintre ei sub același acoperiș cu mine, îi spun. M-ai înțeles? Va trebui să-i spui regelui.

— Eu? Clatină din cap cu calm. N-aș putea să-i spun regelui Scoției

că odraslele lui nu sunt binevenite la Castelul Stirling, Alteță.

— Ei bine, șambelanul meu va trebui să facă asta. Sau duhovnicul meu. Cineva trebuie să-i spună. Nu voi accepta una ca asta.

Lady Huntly nu tresare la tonul meu ridicat.

— Va trebui să-i spuneți chiar dumneavoastră, Alteță, îmi zice ea cuviincios. Sunteți soția lui. Dar dacă aș fi în locul dumneavoastră…

— N-ai putea să fii în locul meu, îi spun eu tăios Eu sunt o prințesă Tudor, cea mai mare dintre ele. Nu e nimeni care să-mi semene.

— Dacă aș fi atât de binecuvântată încât să fiu în poziția dumneavoastră…, se corectează ea.

— Ai fost soția unui pretendent la tron, îi zic cu răutate. E limpede că nu ai izbutit să ajungi la poziția mea.

Ea își înclină capul.

— Tot ce vreau să spun e că dacă aș fi proaspăta soție a unui rege atât de măreț, i-aș cere să facă asta de dragul meu, în niciun caz nu i-aș impune acest lucru, ca și cum aș avea acest drept. E bun cu dumneavoastră și își iubește foarte mult copiii. E un om blând, care dăruiește multă dragoste și afecțiune. I-ați putea cere acest lucru ca pe-o favoare. Deși…

— Deși ce? mă răstesc eu.

— Se va întrista, zice ea. Își iubește nespus copiii.

Ca prințesă Tudor, nu mă pot înjosi să cer favoruri, mă aștept să primesc ce mi se cuvine. Când a ajuns la Ludlow, Caterina de Arogant nu a împărțit castelul cu nimeni în afară de verișoara noastră Plantagenet, Margaret Pole, și soțul ei, tutorele lui Arthur. Nici nu i-ar fi trecut cuiva prin cap să-i ceară așa ceva. Când surioara mea, prințesa Mary, se va căsători — cel mai probabil cu un prinț spaniol — și va merge în noua ei țară, va avea parte de onoruri, nu de bastarzi, copii vitregi sau târfe. Nu voi accepta să fiu tratată mai prejos decât aceste prințese care îmi sunt inferioare fie prin naștere, fie ca vârstă.

Aștept până a doua zi, când mergem la mesă la capelă și, înainte să părăsim spațiul sacru, îmi pun mâna pe brațul soțului meu, îl opresc pe treptele capelei și îi zic:

— Domnul meu, nu cred că este potrivit ca odraslele tale nelegitime să fie găzduite în castelul meu. Acesta e moștenirea mea, proprietatea mea, iar eu nu îi vreau aici.

Îmi ia mâna într-a lui și se uită în ochii mei de parcă ne-am lua acest angajament în fața altarului.

— Draga mea, copiii aceștia sunt concepuți de trupul și de inima mea. Nădăjduiam că vei fi bună cu ei și că le vei oferi un frățior.

— Fiul meu se va naște din doi părinți căsătoriți și de neam regal, îi răspund înțepat, și nu va împărți odaia cu copii din flori. Va crește

alături de alți copii ca el de viță nobilă.

— Margaret, zice el cu și mai multă blândețe, pruncii ăștia nu te privează de nimic; mamele lor nu îți sunt rivale. Tu ești mai presus de toate celelalte, ești regină și singura mea soție. Când va veni pe lume, fiul tău, va fi prințul Scoției și moștenitorul Angliei. Copiii mei pot să locuiască și ei aici fără să te încurce. Venim la acest castel doar de câteva ori pe an, abia dacă o să-i vezi. Pentru tine nu va însemna nimic, dar eu voi ști că sunt în siguranță.

Nu zâmbesc, deși el îmi leagănă ușor mâna. Nu mă topesc, deși atingerea lui e caldă. L-am văzut pe tatăl meu terorizat de fiii, verii și copiii nelegitimi ai bunicului meu. Plantageneții își iau numele de la o buruiană care crește fără oprire și, prin ei, noi, Tudorii, suntem împletiți cu copii de același sânge și copii vitregi, băieți care se vor rudele noastre și băieți-fantomă, cu care nu ne înrudim în niciun fel. Nu voi îngădui ca acest castel al meu să se umple de copii apăruți de niciunde. Tatăl meu a pus sub secure gâtul verișorului propriei sale soții, încât să știe toată lumea cine va moștenitorul tronului Angliei. Părinții Caterinei au cerut uciderea lui înainte să ajungă ea în Anglia. Nu voi accepta niciodată să fiu mai prejos decât ea. Nu voi îngădui ca fiul meu să aibă rivali la tron înainte ca măcar să se fi născut. Nu voi accepta să am eu rivali.

— Nu, spun eu fermă, deși îmi bubuie inima și mă tem să-l sfidez pe soțul meu.

El își lasă capul în jos pentru o clipă și mă gândesc că am câștigat. Apoi văd că e tăcut, deloc umilit, încercând să-și stăpânească mânia. Când se uită din nou la mine, privirea lui e foarte tăioasă.

— Prea bine, zice el. Dar e meschin din partea ta, Alteță. Meschin și plin de răutate și — mai presus decât orice — prostesc.

— Să nu îndrăznești!

Îmi trag deodată mâna dintr-a lui și mă răstesc la el înfuriată. Dar el înclină ușor capul spre mine, face o plecăciune adâncă spre altar și se îndepărtează tocmai când sunt pe cale să-mi ies din fire și să-i arăt ce-nseamnă mânia Tudorilor. Nu-i pasă de mânia mea și pleacă lăsându-mă să tremur de furie, fără ca nimeni să mă audă.

Îi scriu din nou bunicii mele. Cum de îndrăznește să mă facă proastă? Cum poate el- cu un castel plin de bastarzi și care și-a ucis propriul tată — să mă facă proastă? Care dintre noi e mai prost? O prințesă Tudor care se luptă să își apere drepturile de regină? Sau un bărbat care ziua stă cu filosofii, și noaptea cu târfele?

**Castelul Edinburgh, Scoția,**

## iarna anului 1503

Scrisoarea mea către bunica e pe același drum cu răspunsul ei la scrisoarea de dinainte. Mesagerii se încrucișează, fără ca măcar să se vadă unul pe altul pe drumul prăpăstios, iar când sosește scrisoarea ei, noi suntem înapoi la Edinburgh pentru cea de-a paisprezecea aniversare a zilei mele de naștere și pentru festivitățile de Crăciun. Sigiliul de pe scrisoarea ei a fost rupt. Nu e stricat, a fost tăiat intenționat și, în felul acesta, îmi dau seama că soțul meu a citit răspunsul ei către mine și probabil că a aflat care sunt nemulțumirile mele.

Bunica îmi scrie:

*Palatul Richmond,*
*Perioada Crăciunului, 1503 Către Margaret, Regina Scoției*
*Salutări, Margaret, fiica mea,*

*Mi-a părut rău să aud că ești necăjită din pricina copiilor nelegitimi ai soțului tău care stau în castelul tău și te îndemn stăruitor să te rogi la Dumnezeu ca el să-și îndrepte purtările. Dumnezeu și legile din țările noastre îl pun mai presus de tine și nu poți decât să-l călăuzești spre o purtare mai bună, fiind răbdătoare și chemând ajutorul Sfintei noastre Fecioare. Ține minte că tu i-ai jurat lui supunere și fidelitate, nu el ție.*

*Copiii ar trebui să fie crescuți după rangul lor și vei vedea că e un privilegiu să ai o familie nobilă pe care să o conduci. Amintește-ți întotdeauna că te afli într-o țară în care oamenii au un caracter îndoielnic, iar lorzii sunt niște desfrânați. Trebuie să ți-i apropii pe cei care-ți potfi loiali ție și familiei tale. Copiii aceștia de care spui potfi încurajați și atrași să devină prietenii prințului tău când acesta se va naște. Nimic nu e mai important decât siguranța și viitorul lui. După cum ai văzut, eu mi-am ținut aproape rudele și le-am ocrotit tocmai din acest motiv: ca fiul meu să aibă prieteni pe tot cuprinsul țării care să poată fi chemați la ceas de nevoie. Ba chiar m-am măritat cu un mare lord pentru a-i oferi fiului meu un aliat puternic. Tot ce veiface de-acum încolo trebuie îndreptat spre acest țel: să ai grijă ca fiul tău să ajungă la tron și să rămână acolo. Trebuie să-i ții pe lângă tine pe acești copii nelegitimi ca să-ți îndeplinești țelul. Vei fi dorind să ai vești de la curtea noastră. Regele, fiul meu, e bolnav și asta mă îndurerează și îmi pricinuiește cea mai mare îngrijorare. Fac tot ce pot pentru sănătatea lui și încerc să-i iau de pe umeri multe dintre poverile guvernării. Caterina de Aragon nu ne face necazuri la curte și o vedem rar. Încearcă să se descurce singură, în casa ei, și din ce am auzit are*

*greutăți în a o scoate la capăt cu banii. Noi nu-i datorăm nimic și nu-i oferim aproape nimic. Părinții ei nu vor să o primească înapoi până ce nu le vom plăti moștenirea ce i se cuvine ca văduvă, iar noi nu îi vom îngădui să plece, până nu ne vor plăti suma finală din zestrea ei. Prințesa Mary crește, e politicoasă și ascultătoare și plănuim o căsătorie foarte bună pentru ea, încrezându-ne în Dumnezeu și în voia lui.*

*Rămân la deosebita bunăvoință a lui Dumnezeu, așa cum se arată ea prin numeroasele Sale binecuvântări asupra mea și mă dedic lui prin rugăciune și fapte bune. Te rog să ai grijă să fii supusă și să te faci plăcută soțului tău. Mai curând ar trebui să nești tu un fiu, decât să te preocupi pentru bastarzii lui. Și apropie-ți-i degrabă ca să-i poți folosi în viitor.*

*Margaret R*

Se semnează „Margaret R“, ceea ce ar putea însemna Margaret Richmond — titlul ei nobil — sau Margaret Regina. Și-a născocit semnătura singură, fără să întrebe pe cineva, așa cum face de atâtea ori. Și nu din modestie, ci pentru că obișnuiește să facă totul în taină. Își face prieteni și aliați în secret, dar nu din dragoste față de ei, ci pentru ziua când ar putea să aibă nevoie de ei. S-a măritat de două ori pentru ceea ce puteau soții ei să facă pentru fiul ei. A chinuit-o pe mama, aproape că nu i-a vorbit, și a trecut sub tăcere tot ce a făcut în timpul domniei lui Richard. Mi-aș dori să fiu la fel de îndrăzneață și iscusită ca ea. Însă eu sunt o prințesă Tudor și m-am născut mândră. Cu siguranță n-ar trebui să-mi doresc să fiu altfel, nu?

În orice caz, important e că voi obține ce vreau. Cei doi băieți care poartă numele Stewart vor fi trimiși la colegiu în Italia, o onoare la care cred că nu s-au așteptat, iar ceilalți urmează să fie trimiși în altă parte, tot în Scoția, dar nu știu unde și, cu siguranță, nu voi întreba.

Îmi pare rău de Caterina că e ținută fără bani, îmi pare rău că se chinuie să țină o casă mare în Londra, cu mulți servitori, fără vreun ajutor din partea bunicii sau a tatălui meu; dar nu pot să nu mă bucur că nu mi-a luat locul la curte, că nu a devenit fiica preferată, care asistă la toate festivitățile, așezată lângă logodnicul ei, fratele meu Harry, dansând cu el. O iubesc mult mai mult de când știu că nu mi-a furat locul.

Vestea care m-a indispus cel mai tare este că sora mea Mary va avea parte de o partidă grozavă din Europa. Mă neliniștește gândul că soțul ei ar putea fi un bătrân sau un tiran tânăr și nemilos. Mary e o frumusețe, e mică și încântătoare ca o pisicuță, splendidă ca un înger sculptat. Nu vreau să fie vândută celui care dă cel mai mult sau să fie aruncată în ghearele unei curți necuviincioase. A rămas fără mamă, iar eu sunt cuprinsă de îngrijorare. Știind-o inocentă și vulnerabilă, simt nevoia să o protejez. Mi-aș dori pentru ea un soț bun și iubitor și,

de fapt, fără un rang prea mare. Căci n-aș suporta ca ea să se mărite cu un rege de seamă. Ar fi foarte greșit ca ea să fie mai sus decât este acum. Eu sunt sora mai mare și trebuie să-i fiu superioară, nu doar ca ani, ci și în măreție. E limpede pentru toată lumea, nu? De bună seamă, bunica mea, cu înțelepciunea ei strategică și cu dragostea ei pentru avere și titlu, își va aminti oare că eu, tiza ei, nu pot fi întrecută, nu trebuie să fiu întrecută niciodată de surioara mea, nu?

## Castelul Edinburgh, Scoția,
## primăvara anului 1504

În ianuarie, chiar la sfârșitul sărbătorii de Crăciun, primim vestea că fratele mai mic al lui James, ducele de Ross, a murit. Trebuie să fie foarte dureros pentru soțul meu, deși nimic nu se compară cu ce am simțit eu când a murit Arthur; el, însă, își ascunde atât de bine durerea, încât mă face să cred că nu o simte deloc.

— Mi-a fost frate, dar a fost și o mare povară pe umerii mei, îmi explică el, și mă ia de braț în timp ce pășim de-a lungul galeriei, printre fețele întunecate și posace ale numeroșilor James care ne priveau din tablouri, pe când curtenii pălăvrăgesc și se uită după noi cu coada ochiului.

— Așa sunt frații, încuviințez eu, gândindu-mă la Harry. La fel și surorile.

— Mă temeam că tata îl prefera pe el, iar una dintre pricinile înfruntării noastre a fost că el avea de gând să-i ofere fratelui meu locul meu, să-l numească moștenitor și să-l pună pe tron.

— Ăsta e un păcat, zic eu cu evlavie prefăcută. Copilul cel mare trebuie să fie onorat înaintea celorlalți. Dumnezeu a ales ordinea în familie, iar aceasta nu ar trebui răsturnată.

— Vorbești ca o soră mai mare! îmi zice cu un ușor zâmbet mâhnit.

— Acesta este adevărul, zic eu, cu gravitate. Părinții mei au greșit atunci când i-au permis lui Mary să iasă în față și, chiar mai rău, când Caterina de Aragon a încercat să capete întâietate în fața mea, devenind prințesă Tudor prin căsătorie, în vreme ce eu eram deja prin naștere. Dumnezeu le hotărăște pe toate și trebuie să ne supunem voinței Lui.

— Ei, bine, moartea fratelui meu mă lasă cu încă o dificultate. Îmi pare rău dacă n-o să-ți placă asta, dar va trebui să îmi numesc, de îndată moștenitorul, zice el, fără menajamente, ca întotdeauna.

— De ce? întreb.

— Draga mea, știu că nu ai încă nici cincisprezece ani, dar ești regină și trebuie să te gândești! Moștenitorul meu era, desigur, fratele meu, iar acum că el a murit, am rămas fără urmaș la tron.

— Voi numi un moștenitor? întreb și mi se taie de îndată respirația, la gândul că aș putea fi eu.

— Sunt nevoit.

— Mă vei numi pe mine?

Și dintr-odată izbucnește într-un hohot de râs care îi face pe toți să se întoarcă spre noi.

— O, Dumnezeu să te binecuvânteze! Nu! zice el. Nu se poate să fii tu, draga mea. După doar o lună, ai lua-o la fugă numai în cămașă de noapte. După o singură zi! Dacă noi trăim în pace și liniște este pentru că eu merg tot timpul — tot timpul — de la un capăt al țării la celălalt, impunându-mi voința în fața lorzilor care ar proceda după bunul lor plac, cerșind prietenia altora, îmbunându-i pe cei mânioși din fire, mângâindu-i pe cei nedreptățiți. Construiesc nave! Forjez tunuri! Numai un bărbat iubitor de pace, cu o întreagă armată în spate, poate păstra țara asta întreagă; numai un bărbat cu o oștire de neînfrânt. Nicio femeie n-ar putea să facă asta. Conduc țara asta spre pace și prosperitate după mulți ani de luptă. Să ne ferească Dumnezeu să ne conducă o regină. Totul s-ar prăbuși.

Mă simt atât de jignită, că abia pot vorbi.

— Cum dorești, Alteța Ta, zic eu, foarte rece și mândră. Îmi pare rău că ai o asemenea părere despre mine.

— Nu e vorba doar despre tine, scumpo, spune el, și îmi strânge brațul sub al lui. Nicio femeie nu poate domni. Tu nu ai deprins arta de a conduce treburile țării, tu iubești să fii regină, dar nu înțelegi că în spatele acestui titlu e o muncă istovitoare.

— Vorbești asemenea unui fierar, îi zic tăios.

— Păi, chiar sunt, răspunde el. Făuresc un regat dintr-o țară de clanuri pe care încerc să le aduc laolaltă. În momentul acesta, lupt să păstrez de partea mea Insulele[11], să veghez granițele, ba chiar să revendic proprietatea pământurilor disputate. Tatăl tău a fost nevoit să facă la fel atunci când a urcat pe tron, iar sarcina lui a fost chiar și mai grea, pentru că toată lumea îl știa ca fiind contele de Richmond cel exilat. Eu, măcar, m-am născut rege și așa am rămas. La fel ca mine, tatăl tău se chinuie și el cu lorzii lui. Pe acești oameni trebuie să-i înveți să-ți fie loiali, credincioși și statornici. Apoi se uită la mine, zâmbind, și zice: La fel și pe tine.

— Dar pe cine vei numi moștenitor? întreb.

Am simțit un gol în stomac atunci când, dintr-odată, îmi trece prin minte că ar putea să-l onoreze pe fratele meu Harry. N-aș putea suporta ca Harry să aibă un titlu mai bun decât al meu și cât de groaznic ar fi dacă acesta i-ar fi acordat de către propriul meu soț.

— Doar nu pe Harry, nu?

— Harry? Nu, zice el. Tu nu asculți deloc ce-ți spun? Niciunul dintre lorzii scoțieni n-ar accepta vreodată un rege englez. Trebuie să avem un rege al nostru. Următorul succesor după mine este John Stewart, ducele de Albany, vărul meu.

Clipesc. E chiar mai rău decât dacă ar fi Harry.

— Nici măcar nu știu despre cine vorbești. Cine e acest om?

— Nu l-ai cunoscut. Trăiește în Franța, a fost crescut acolo și n-a fost deloc printre preferații tatălui meu. Însă, ne place sau nu, el va

deveni moștenitorul meu până când îmi vei dărui un fiu. Până atunci, îl voi recunoaște ca fiu legitim pe Alexander. Mi-aș dori mai mult ca orice să înveți să-i îndrăgești pe copiii mei. Dacă l-ai crește pe Alexander ca pe copilul tău, l-aș numi de îndată moștenitorul meu. Așa, pot, cel puțin, să-l recunosc în mod public.

Pentru mine acest lucru este mai umilitor decât dacă l-ar fi ales pe Harry.

— E cineva care să nu știe de el? Toată lumea știe câți copii ai! Nu poți să-mi bagi pe gât un bastard în felul ăsta! N-o să-ți permit să dezonorezi tronul.

— Nu e nicio dezonoare, zice. E cunoscut ca fiind fiul meu meu încă de când a fost zămislit și la fel toți ceilalți. Departe de mine gândul să te rănesc, draga mea, dar, până când vom avea un fiu împreună, vreau un băiat care să-mi poarte numele și să aibă binecuvântarea mea. O să-i recunosc ca legitimi pe Alexander și pe James.

— Ăsta care mai e? întreb cu răceală. Căci erau atât de mulți când i-am văzut dincolo de zidurile de la Stirling, încât n-aș putea să spun că am ținut minte pe vreunul

— E băiatul meu. Amândoi sunt băieții mei dragi, spune el cu afecțiune. Mama lui Alexander a fost Marion Boyd, Dumnezeu s-o binecuvânteze, iar James e băiatul lui Janet Kennedy. Și cred că i-ai ținut minte îndeajuns, încât să-mi ceri să te scap de ei. Alexander și fratele său vitreg James vor studia în Italia, iar sora lor, Catherine, va trăi la Castelul Edinburgh. Vreau să-mi țin copiii lângă mine, draga mea. Până acum, tu nu mi-ai dăruit niciunul pe care să-l pun în locul lor.

Îmi trag mâna de sub brațul lui.

— Nu voi accepta niciodată ca vreunul dintre copiii tăi din flori să stea la masă cu mine sau, mai ales, în apropierea tronului, îi zic furioasă. Și nu voi lua cina diseară. Nu mă simt bine. Poți să mergi fără mine.

El nici măcar nu clipește.

— Prea bine, spune. Voi veni în odaia ta după cină și voi petrece noaptea cu tine.

Îmi stă pe limbă să-i spun: „Nu vreau”, dar mimica lui mă descurajează să-l sfidez.

— Prea bine, îi zic, făcând apoi o reverență, și în timp ce se îndepărtează, strigând către lorzi că e licnit, șoptesc în urma lui, către spinarea lui latră „„ Țăranule”, dar destul de încet încât să nu mă poată auzi.

Nu îndrăznesc să-mi arăt în fața soțului meu iritarea, dar nu mă

feresc deloc în fața doamnelor mele. Leg câinii, îmi biciuiesc caii și toată lumea trebuie să rabde fără să crâcnească. James îl numește pe băiatul său la episcopia St. Andrews, proprietatea fratelui său, și colectează dări imense. Pe băiatul de zece ani îl trimite în Italia, unde va studia cu nimeni altul decât Erasmus, marele savant care l-a vizitat pe fratele meu Harry și a fost impresionat de învățătura lui. L-a adus chiar Thomas More. Acel Erasmus, așadar! Pentru doi bieți scoțieni bastarzi! Filosoful a vizitat curtea regală engleză și a venit la noi, în odaia copiilor din Greenwich, și, împreună cu fratele meu Harry, și-au spus poezii unul altuia. Noi am fost elevi demni de un asemenea învățat. James, însă, nu ia în seamă rangul și meritul. El se încăpățânează ca bastarzii lui să studieze la Padova și nimic nu îl poate face să vadă că îi ridică prea sus.

Eu știu că greșește. Chiar dacă nu mă vede potrivită să conduc regatul, am și eu habar de câte ceva. Mi-am văzut tatăl hăituit de copii, de Plantageneți; unul dintre ei chiar s-a declarat prinț Plantagenet. Tata a cheltuit o avere pe spioni ca să-l găsească, iar apoi i-a mituit pe toți mincinoșii din Flandra să împrăștie zvonul că este fiul unui barcagiu din Tournai. Am văzut cât de mult s-a luptat să scape de el după aceea. Pierdea vremea la curtea noastră, pe jumătate prinț și pe jumătate pretendent la tron. Singurul lucru de făcut cu un rival e să-l ucizi de îndată. Acum James educă doi băieți care vor deveni rivalii fiului meu, ba chiar îl numește moștenitor pe unul dintre ei. E absurd. Fiecare prinț, fiecare prințesă, vrea să fie unicul.

## Palatul Holyroodhouse, Edinburgh, Scoția, primăvara anului 1506

Regele mă copleșește tot timpul cu daruri — pentru că am împlinit șaisprezece ani, cu prilejul Crăciunului, al Anului Nou și pentru plăcerea lui de a-mi dărui aur și bijuterii. Sărbătoarea Crăciunului a fost mai veselă și mai însuflețită decât oricare alta de până acum. John Damien, alchimistul lui James, a venit de la Sterling ca maestru de ceremonii al spectacolului pentru curteni și am avut parte de dans, deghizări, focuri de artificii, bal mascat și surprize în fiecare zi. Bătrânul vrăjitor a preschimbat vinul în culoarea cernelii, a făcut ca flăcările care ardeau să aibă culoarea verde. Am avut poezii și cântece noi în fiecare zi, curtea a fost veselă, iar regele a fost darnic cu prietenii săi și iubitor cu mine.

Singurul lucru care ne umbrește fericirea este că, deși suntem cununați de aproape trei ani, nu avem încă un copil. Regele nu are nicio vină; în căsnicia mea nu există „Vaai, nouă nu ni s-a întâmplat

niciodată.” El vine la mine, fără greș, în fiecare noapte în care nu există vreo oprelişte bisericească, mai cu seamă în zilele dinaintea menstruației mele. Cred că ține socoteala ciclului meu și este grijuliu atunci când simte că este momentul cel mai prielnic să rămân grea. Poate că împreună cu alchimistul lui îl calculează după lună sau desenează diagrame. Nu știu nimic și nici nu întreb. De unde să știu ce citește el în cărțile lui din greacă, pline de poze cumplite cu trupuri jupuite de piele, cu toate vasele alea de distilare și șerpi?

În pachetul cu scrisori sosit din Anglia, primesc un bilet de la sora mea, Mary, în care se laudă cât de minunat s-a distrat primăvara asta. Isabela de Castilia a murit, și, moștenitorii Spaniei, Filip și soția lui, Juana, s-au întors acasă. În timp ce navigau spre țara lor, vântul i-a împins pe coastă, la Dorset, iar tatăl meu și întreaga curte i-au invitat să stea la Windsor și apoi la Richmond. Caterina a fost târâtă afară din bârlogul ei și împinsă să o întâmpine pe sora ei Juana. În tot acest timp, Mary i-a fost parteneră la dansuri, la cântat și la călărit, împreună cu restul musafirilor, la tras cu arcul — unde au și câștigat — și la vânătoare — unde au prins de toate în afară de unicorni. Au avut loc și spectacole de pantomimă, și banchete… Iar lista continuă la nesfârșit. Mary dă amănunte despre petreceri și chiar și despre hainele pe care le-a purtat. Mă miră că bunica îi permite să facă paradă în felul ăsta, deși în scrisoare îmi zice că se gândesc la Carlos de Castilia[12] ca soț pentru ea, înțeleg atunci că au etalat-o ca pe o tavă cu plăcinte, pentru a ademeni cumpărătorul. Firește, Caterina a făcut și ea parte din alaiul de negustori care a scos aceste mărfuri proaspete la piață. Sunt uimit că s-a înjosit să-i cânte în strună tatălui meu, când el n-a mișcat un deget pentru ea. Ar trebui să aibă mai multă mândrie. Eu aș fi avut. Și, fără îndoială, o asemenea atenție față de Mary a fost ridicolă.

*Toată lumea a fost atât de prietenoasă cu mine și au zis că trebuie să învăț spaniolă! scrie Mary*, literele ei șerpuiesc pe pagină, iar la colțuri devin mici și înghesuite. *Când te gândești că dacă m-aș mărita cu Carlos, aș deveni Împărăteasa Sfântului Imperiu Roman! Imaginează-ți cât de minunat ar fi! Și toate trei am fi regine.*

Ăsta e un plan atât de naiv, încât îmi vine să râd în hohote și îmi trezește afecțiunea față de ea. Carlos de Castilia este un copilaș de șase ani. Mary se va pomeni logodită și, cel puțin opt ani, va rămâne țintuită în Anglia, asta dacă n-o vor lua în Castilia, ca dădacă pentru soțul ei. Desigur, el va avea un titlu important, însă nu e deloc sigur că va apuca să-l folosească, iar ea va îmbătrâni până să își poată spune regină.

*Eu și Caterina petrecem mult timp împreună, acum că a venit să locuiască la curte*, scrie Mary, neînțelegând nimic, ca de obicei, căci aceasta este o insultă gravă adusă Caterinei, care, după cum se vede,

nu și-a putut păstra propria casă și trebuie să trăiască pe spinarea tatălui meu, ca o linge-blide.

*Tata a încetat să-i mai dea banii cuveniți și a concediat-o pe însoțitoarea ei din cauza sfaturilor pe care i le dădea. Mă bucur atât de mult! Sunt încântată să o avem la curte, chiar dacă se descurcă greu cu banii și nu poate cina în fiecare zi pentru că nu are haine potrivite. Are niște rochii groaznic de ponosite, fiindcă tatăl ei nu vrea să-i trimită bani; iar bunica nu îmi dă voie să-i dau nimic și zice că nu-i pasă de soarta ei.*

Mă întreb de ce tata și bunica o împing pe Caterina la asemenea lipsuri. Bănuiesc că o mai pedepsesc încă pentru întâmplarea cu zestrea ei. Așa că îi transmit toată dragostea mea și o felicit pe Mary pentru viitorul ei strălucit, chicotind în timp ce scriu. Îi zic că sunt fericită pentru ea, că e un lucru minunat să fie regină într-o țară atât de frumoasă. Îi zic că sunt fericită cu soțul meu, un om minunat, un bărbat în toată firea, un bărbat adevărat, și că îi doresc și ei să aibă parte de toată fericirea, atunci când mirele ei va crește — peste un deceniu de acum încolo. Sărmana Mary! Prostuța Mary! E atât de orbită de titlul lui, încât nu își dă seama că nu se va mărita decât peste mulți ani. Și nimeni nu știe când se va căsători Caterina cu Harry. S-ar putea ca cele două surori ale mele, rivalele mele, să fie amândouă logodite cu cele mai strălucite partide din Europa, dar Caterina nu-și poate permite o rochie în care să danseze cu mirele ei, iar logodnicul lui Mary abia dacă e în stare să stea fără ajutor pe poneiul lui. Mai că nu pot să mă semnez de atâta râs, gândindu-mă la ambițiile lor prostești.

Iar apoi, în vară, bucuria mea este desăvârșită. Plină de mândrie scriu o misivă către Anglia, în care o anunț pe bunica, îi anunț pe toți, de fapt, că sunt, în sfârșit, însărcinată.

## Palatul Holyroodhouse, Edinburgh, Scotia, martie 1507

Pentru mine nu există nici cea mai mică îndoială că dintre cele trei prințese, eu, cumnata mea, Caterina de Aragon, și sora mea Mary, eu sunt cea mai de seamă. Caterina nu a reușit să conceapă un copil cu Arthur, și apoi a spus la toată lumea: „Vai, nouă nu ni s-a întâmplat niciodată", iar acum măritișul ei nu mai este pomenit și ea nu e decât o rudă săracă, un parazit. Oricât de lăudate sunt frumusețea și farmecele lui Mary, logodna ei cu Carlos de Castilia este încă numai

un gând, căci el e doar un copil. Tatăl lui a murit, așa că el e acum moștenitorul Sfântului Imperiu Roman de Apus. Cu toate astea, e un băiețel, iar în următorii zece ani, Mary nu se va putea căsători cu el și nici să le ofere un moștenitor Habsburgilor. Însă eu am conceput și născut un băiat. Deși asta aproape că m-a costat viața. Am fost pe moarte, cu toții s-au speriat crezând că o să-mi dau duhul. Dar atunci, soțul meu a mers în pelerinaj, pe jos, cale de sute de mile — cel puțin o sută — până la St. Ninian la Whithorn și, în chiar clipa în care a îngenuncheat în fața altarului, mi-am revenit. Acesta este un miracol, un fiu și un moștenitor pentru Scoția și un mesaj de la Dumnezeu că binecuvântează domnia mea ca regină și căsnicia noastră.

Copilul nostru este moștenitor și pentru Anglia. De-ar fi să pățească Harry ceva (Doamne ferește, desigur), copilașul meu ar fi urmaș la tronul Angliei, prin mine. Caterina și Mary nu pot nici să viseze, în vreme ce eu aș putea fi mama regelui și la fel de importantă ca bunica noastră, care conduce curtea engleză prin fiul ei și care a făcut asta încă de când el a urcat pe tron, căsătorit sau văduv.

Am pus la cale un fastuos turnir pentru a sărbători nașterea moștenitorului Scoției, unde a ieșit câștigător detașat un cavaler misterios, numit „Sălbaticul”. A înfruntat Cavalerul Alb — Sieur de la Bastie, chipeșul cavaler de origine franceză care a luptat dinaintea mea când l-am chemat la nuntă. Acum a încântat din nou mulțimea și a fermecat toate doamnele de la curte cu armura lui strălucitoare ca gheața și eșarfa ce-i flutură pe lance. A făcut un pariu cu James legat de leacul potrivit pentru picioarele unui cal de luptă. James a pierdut și îi dă cavalerului un butoi de vin ca să spele copitele calului. Cea mai grozavă înfruntare e cea dintre Cavalerul Alb și Sălbatic. Totul s-a transformat într-o încleștare a lăncilor, iar noi țipăm cu toții de încântare când Sălbaticul își dă jos coiful și își leapădă masca — și vedem că este chiar soțul meu, care s-a luptat cu toți participanții de până acum și i-a învins pe toți! E mândru de el, de mine, de fiul nostru, pe care îl cheamă tot James și care acum e prinț al Scoției și al Insulelor și duce de Rothesay, așa că Alexander al lui Marion Boyd poate să se întoarcă la soarta lui de copil din flori și să se joace de-a arhiepiscopul.

Totul ar trebui să fie perfect, de vreme ce căsnicia noastră, în mod limpede, este binecuvântată de Dumnezeu, numai că soțul meu se îndoiește sau zice că se îndoiește de buna credință a tatălui meu. Tâlhari scoțieni năvălesc pe pământurile fermierilor englezi, furând oi și vaci, uneori jefuind chiar călătorii, iar tatăl meu se plânge, pe bună dreptate, că acest lucru încalcă Tratatul de Pace Veșnică. Pe de altă parte, James se plânge cu tratamentul aplicat de tatăl meu flotei comerciale scoțiene și nu mai sfârșesc în a se plânge despre legile care nu prezintă încredere și despre permanenta stare de război din

ținuturile de graniță.

Tatăl meu se aștepta ca acest mariaj să aducă o pace lungă între Anglia și Scoția, dar nu știu cum ar trebui să o fac eu să se întâmple. James nu e omul care să se lase copleșit de admirația pentru un rege experimentat și mai în vârstă, așa cum îmi spune Mary că a fost Harry față de Filip de Castilia. James e bărbat în toată firea, nu vrea să se supună autorității tatălui meu. Nu i-ar trece vreodată prin cap să-mi ceară sfatul, iar când i-l ofer, nu-l ia în seamă — chiar dacă sunt o prințesă a Angliei. Îi zic cu mare mândrie că, în calitate de prințesă a Angliei, regină a Scoției și mamă a următorului rege, am și eu câte ceva de spus uneori și că mă aștept ca părerile mele să fie prețuite.

Atunci el face o plecăciune adâncă și zice:

— Dumnezeu s-o apere pe regină!

## Palatul Holyroodhouse, Edinburgh, Scotia, Crăciunul anului 1507

Înainte de Crăciun sunt din nou însărcinată și numai acest triumf mă mai ajută să rămân senină ca o madonă, când primesc vestea că sora mea Mary s-a logodit oficial cu Carlos de Castilia. Va avea o zestre de 250.000 de coroane de aur, iar bunicul lui Carlos, împăratul, i-a trimis un rubin atât de mare, încât un nătăfleață a scris chiar o poezie despre el. Logodna s-a făcut printr-un mijlocitor care a ținut un discurs într-o franceză impecabilă, iar Mary capătă titlul de Prințesă de Castilia.

Vestea o primesc de la ea personal, ca să se laude cu triumful ei, printr-o scrisoare atât de grosolan scrisă, ortografiată atât de stângaci, încât îmi ia aproape o oră să pricep.

*O să mă căsătoresc când prințul va împlini 14 ani, peste șapte ani, și nu mă deranjează deloc să aștept, deși e o veșnicie, deoarece urmează să rămân acasă și să învăț spaniolă. Este o limbă extrem de dificilă, dar Caterina zice că o să mă învețe ea și cred că ar trebui să o plătesc de vreme ce trăiește foarte modest la curte, părinții ei nu o ajută și noi nu vrem să-i plătim moștenirea cuvenită ca văduvă până când ei nu îi vor fi plătit zestrea. Însă nu am voie să o vădfoarte des sau să-i dăruiesc ceva. Urmează să am o nuntă foarte mare, dar până atunci voi sta acasă. Îmi voi primi titlul imediat, îl am acum! Sunt Prințesă de Castilia și mi se coase coroana pe toate lucrurile. Voi avea întâietate în fața bunicii și, desigur, a Caterinei, la toate ocaziile — poți să-ți imaginezi cam cât de mult îi place asta bunicii! Mi-a ținut o prelegere nesfârșită despre mândria falsă și mi-a spus să mă uit la Caterina, care e o prințesă văduvă și, cu toate acestea, e umilită peste*

*măsură în fiecare zi. Când vei verit în vizită, vei putea să-mi vezi rubinul. E cea mai mare nestemată pe care am văzut-o în viața mea, ai putea să înec o mâță cu ea.*

*Cu drag, Mary*

Nici nu merită efortul de a desluși această împletire de biruință asupra cumnatei ei și lauda fățișă pentru propria-i bogăție, dar nu o să las asta să mă necăjească. Alinarea mea este că eu chiar sunt regină și voi continua să fiu mai mare în rang mulți ani de-acum încolo; însă este foarte greu să-mi aduc aminte că trebuie să fiu calmă ca o madonă când văd că îmi trimite poezia despre rubinul ei și un desen cu tatăl și fratele meu, prințul Harry, luând cu toții parte la triumful ei, stând pe un postament sub un baldachin țesut cu fir de aur. Ambasadorul englez i-a povestit lui James că toată lumea a mâncat din farfurii de aur. Farfurie din aur pentru Mary! Ce idee ridicolă! Ridicolă.

## Castelul Stirling, Scoția, primăvara anului 1508

De fiecare dată când am fost aici, am simțit că acest castel îmi aduce ghinion. Aici am avut prima ceartă cu soțul meu și, deși am scăpat de bastarzii lui, mă gândesc adesea că acesta a fost căminul lor și al alchimistului care se adăpostea chiar în turn. E ca și cum le-aș simți lipsa de fiecare dată când intru pe sub poarta-ghilotină a castelului și o iau în sus prin curtea în pantă.

Acesta e locul în care se întâmplă cel mai rău lucru. Cel mai groaznic lucru cu putință. Copilașul meu, prințul James al Scoției și al Insulelor, duce de Rothesay, moare în somn, în leagănul lui de prinț. Nu știe nimeni de ce și nici dacă l-am fi putut fi salva în vreun fel. Nu mai sunt mama viitorului rege al Scoției. Port în pântec următorul copil, dar am un leagăn gol și cred că n-o să mă opresc niciodată din plâns.

Soțul meu vine la mine, iar asta îmi amintește de acel du-te-vino între camerele mamei și tatălui meu, atunci când a murit Arthur, așa că ridic privirea când intră James și mă gândesc că vine să mă aline.

— Sunt atât de nenorocită, îi spun plângând în hohote. Îmi doresc să fi murit și eu.

— Afară, îl aud zicându-le tăios doamnelor mele de onoare, iar ele dispar de parcă ar fi o răsuflare în aer rece. Îți voi cere să fii curajoasă, pentru că sunt nevoit să te întreb ceva.

Îl privesc și e încruntat, ca atunci când ascultă pe cineva explicându-i ceva mecanic, de parcă aș fi o enigmă care trebuie

deslușită, și nu o soție pe care trebuie s-o alini și să-i aduci daruri.

— Ce? răspund cu răsuflarea tăiată.

— E posibil, oare, să fii blestemată?

Mă ridic în capul oaselor, plânsul mi se oprește în gât și fac ochii mari, fără să știu ce să spun.

— Tatăl tău a avut trei fii, și doi dintre ei au murit. Fratele tău a murit la 16 ani fără să lase în urmă un moștenitor. Tu ai fost stearpă aproape trei ani, iar când ai dat naștere fiului nostru, la scurt timp acesta a murit. E o întrebare pe care nu pot s-o alung.

Mă arunc cu capul în pernă și încep să bocesc și să strig, deopotrivă furioasă și îndurerată. Asta e atât de obișnuit pentru el, așa cum e atras să afle ce face ca unui cerșetor să-i cadă dinții îl fascinează orice, oricât de scârbos. Nu știu cum de Arthur a murit de Sudoare, iar Caterina a fost cruțată. De unde să știu? Nici măcar nu îmi aduc bine aminte de Edmund, frățiorul meu, care a murit înainte de a fi înțărcat. Nu știu nici de ce Arthur și Caterina n-au avut niciun copil, nu vreau să mă gândesc ce a vrut ea să spună cu: „Vai, nouă nu ni s-a întâmplat niciodată” și n-am nicio dorință să vorbesc despre asta acum, când am inima frântă de durere, iar oamenii ar trebui să mă aline și să mă înveselească, nu să între odaia mea ca să-mi pună întrebări cumplite cu o voce care nu trădează niciun pic de milă.

— Însuși prințul Richard mi-a spus că Tudorii sunt blestemați, continuă el.

Îmi pun mâinile la urechi ca să nu mai aud asemenea blasfemii. Pentru mine e de neconceput ca un soț atât de bun și de blând, într-un moment atât de greu pentru mine, când sunt paralizată de durere, să-mi spună asemenea lucruri. Cuvintele lui sunt precum vrăjile rele ale alchimistului său, care transformă viața în moarte, aurul în zgură, vrăji care transformă totul în materie neagră.

— Margaret, trebuie să-mi răspunzi, zice fără să ridice vocea, ca și cum ar ști sigur că aud tot ce spune.

— Presupun că te referi la Perkin Warbeck, spun ursuză, ridicând capul din pernă.

— Toată lumea știe că nu ăsta era numele lui, zice cu mare seninătate. Știm cu toții că ăsta e numele pe care i l-a dat tatăl tău. Însă el a fost prințul Richard și unchiul tău. E unul dintre cei doi prinți pe care Richard al III-lea i-a închis în Turnul Londrei și despre care tatăl tău zice că, din fericire, nu i-a mai văzut nimeni niciodată. Știu că așa a fost. Richard a venit la mine înainte ca noi să invadăm Anglia. Era prietenul meu cel mai drag. Am trăit împreună ca regi-frați. I-am dat-o în căsătorie pe verișoara mea, doamna ta de onoare, Katherine Huntly. Am luptat călare alături de el. Și el mi-a spus că cel care a încercat să-i omoare pe el și pe fratele lui Edward, e blestemat.

— Ce nu știi e că nu era câtuși de puțin prinț, e tot ce reușesc să

bâigui. Nimeni nu știe asta. Să spui asta e o sfidare. Iar Katherine Huntly nu vorbește niciodată despre soțul ei.

— Eu știu că e prinț. Mi-a spus chiar el.

— Ei bine, n-ar trebui să-mi zici mie! izbucnesc eu.

— Așa e, încuviințează el. Dar ă trebuie să știu. Richard zicea că există un blestem asupra celui care l-a ucis pe fratele lui, tânărul rege. Cea care a aruncat blestemul e mama mamei tale, regina vrăjitoare albă, Elizabeth Woodville, iar acest blestem zice că oricine ar fi provocat moartea tânărului rege își va pierde fiul, iar acesta își va pierde, la rândul lui, fiul și tot așa până când neamul se va sfârși cu o fată stearpă.

Îmi mângâi pântecul țanțoș. Eu nu sunt stearpă.

— Dar sunt iarăși însărcinată, îi zic sfidător.

— Tocmai ne-am pierdut fiul, spune el, tăios și cu calm, așa că sunt silit să te întreb. Crezi că asta s-a întâmplat pentru că există un blestem asupra voastră, a Tudorilor?

— Nu, zic eu ieșindu-mi din fire. Cred că l-am pierdut pentru că țara ta împuțită e murdară și geroasă, și jumătate dintre copiii născuți vor muri pentru că nu pot să respire în odăile pline de fum și nici să iasă afară în aerul ucigător de rece. De vină e țara ta mizerabilă, moașele tale îngălate, doicile tale bolnăvicioase cu laptele lor slab. Nu blestemul meu.

El dă aprobator din cap, ca și cum ar fi aflat ceva interesant.

— Dar ceilalți copii ai mei trăiesc, zice el. În țara asta mizerabilă, cu moașe proaste și doici bolnăvicioase cu lapte slab.

— Nu toți. Și, oricum, sunt însărcinată. Nu sunt stearpă.

El dă din nou din cap, ca și cum de data asta aș fi spus ceva de luat în seamă, ceva ce ar putea să-și noteze în caiet și să discute cu alchimistul său.

— Așa e. Și îți doresc multă sănătate. Încearcă să nu jelești prea mult după cel care a murit, căci îl vei pune în primejdie pe acesta pe care-l porți în pântec. Băiețelul nostru nevinovat e în rai acum. A fost creștinat. Și chiar dacă a fost pe jumătate al tău, urmașă a unui uzurpator care a ucis copii, și pe jumătate al meu, părtaș al unui regicid și paricid, el s-a curățat de păcatele noastre prin botez și trebuie să ne rugăm să fie în rai acum.

— Mi-aș dori să fiu și eu acolo în rai, cu el, urlu eu.

— Cu toate păcatele familiei tale, cum ai putea să ajungi tu în rai? întreabă și, dintr-odată, se ridică și pleacă. Fără ca măcar să facă o plecăciune.

*Dragă Caterina,*

*Mi-am pierdut băiatul, soțul meu se poartă foarte crud cu mine. A spus cele mai cumplite lucruri. Singura mea alinare este că sunt însărcinată din nou și nădăjduiesc că vom avea un alt băiat. Mary îmi*

*zice că trăiești foarte sărăcăcios și că nimeni nu mai zice nimic de nunta ta cu fratele meu. Îmi pare rău pentru tine. Acum că am ajuns eu însămi atât de rău, înțeleg mai bine. Înțeleg cât de nefericită trebuie să fii și mă gândesc la tine tot timpul. Cine ar fi crezut că totul ar putea să ne meargă atât de rău nouă, care trebuie să fim preferatele lui Dumnezeu? Poate exista vreo pricină? Nu poate fi, desigur, vorba de un blestem, nu-i așa? Mă voi ruga pentru tine,*

*Regina Margaret*

## Palatul Holyroodhouse, Edinburgh, Scoția, primăvara anului 1508

James călărește împreună cu mine pe drumul de la Castelul Stirling către Holyroodhouse. Culmile munților sunt acoperite de zăpadă, iar de-a lungul râului cenușiu, pământul a înghețat. Călăresc un cal blând, care mă poartă în siguranță cu pântecul meu din ce în ce mai rotund. Nu mai vorbim de băiatul nostru mort, ci îl așteptăm pe cel care va veni la vară.

De îndată ce ajungem la Edinburgh, James pleacă la portul din Leith[13], unde construiește vase și testează tunuri. Are de gând să construiască încă un port mare, departe de bancurile de nisip. Îi zic că nu înțeleg de ce are nevoie de atât de multe vase; tatăl meu conduce și el o țară înconjurată de ape și, cu toate astea, nu are o întreagă flotă sub comanda sa. James zâmbește și mă prinde de bărbie, de parcă aș fi un biet muncitor care repară nave într-unul din atelierele lui și care poate visează să stăpânească mările. Apoi mă întreabă dacă mi-ar plăcea să fiu regina tuturor oceanelor.

Așa că el nu se află la curte când sosește un emisar trimis de tatăl meu, un slujbaș cu ochi de vultur, pe nume Thomas Wolsey, care vrea să vorbească cu James în legătură cu menținerea păcii. Și din această pricină sunt foarte stânjenită să spun că regele nu e la curte, ci a mers să încerce cum trag noile tunuri și să vegheze la construirea unor vase de război.

Însă Wolsey nu se dă bătut, căci Scoția a încălcat alianța, iar el are sarcina să se asigure că James are de gând să mențină pacea. E numai vina bastarzilor lui, care îmi fac iarăși necazuri. James Hamilton, numit recent conte de Arran, înnobilat chiar în ziua nunții mele, i-a însoțit pe cei doi frați ai săi până în Italia și s-a întors acasă prin Anglia, fără a avea un permis de liberă trecere, astfel că a fost arestat. Atenția ridicolă pe care o acordă soțul meu bastarzilor săi are încă o dată urmări rele, de data aceasta a dat naștere unei adevărate încurcături.

N-oi înțelege eu prea bine, deși toată lumea încearcă să-mi explice termenii și clauzele nesfârșite ale tratatului, dar până și una ca mine poate pricepe despre ce vorbește Thomas Wolsey, în vreme ce așteptăm să se întoarcă James din Leith. Acesta zice că Franța încearcă să-l facă pe soțul meu să reînnoiască vechea lor alianță, iar tatăl meu se luptă să-l facă să respecte Tratatul de Pace Veșnică. Cum căsătoria noastră a fost o parte din acest tratat, soțul meu ar trebui să-l respecte așa cum respectă căsătoria noastră. S-a însurat cu o prințesă a Angliei, așa că ar trebui să păstreze pacea pentru totdeauna: asta înseamnă veșnic. N-ar trebui să facă o alianță cu Franța și nu are nevoie de arme, de o flotă și de cel mai mare tun din lume.

Thomas Wolsey trebuie să-i explice aceste lucruri soțului meu, așa că trimit imediat după el. Wolsey vorbește fără încetare cu mine, în speranța că îl voi convinge pe James să renunțe la alianța cu Franța și s-o aleagă pe cea cu Anglia. Soțul meu, însă, este foarte alunecos, iar atunci când în sfârșit se întoarce la curte și reușim să vorbim între patru ochi, mă mângâie ușor pe obraz și zice:

— Care este mottoul meu? Care va fi mottoul fiului nostru?

— În apărarea mea, spun eu, pe un ton posac.

— Întocmai, zice el. Felul în care îmi duc viața, aliențele și tot ce fac în fiecare zi e ca să-mi apăr și să-mi întăresc regatul și, nici măcar tu, prințesă fără seamăn, nu mă vei îndupleca să-mi pun în primejdie țara, insultându-i pe francezi.

— Francezii nu ne sunt de niciun folos, îi spun. Singura alianță de care avem nevoie e cu Anglia.

— Sunt sigur că ai dreptate, nobila mea soție, zice. Iar dacă Anglia va deveni un vecin mai de nădejde decât este în acest moment, atunci alianța noastră va continua vreme îndelungată.

— Sper să nu uiți că înainte de a fi regina Scoției, m-am născut prințesă a Angliei, îi zic.

Mă plesnește ușor peste fund, de parcă aș fi una dintre târfele lui.

— Nu uit niciodată însemnătatea ta, spune el zâmbind. N-aș îndrăzni să fac una ca asta.

— Prin urmare, ce-i vei spune lui Thomas Wolsey? insist eu.

— Mă voi întâlni cu el și vom vorbi pe îndelete, promite el. Și în cele din urmă, îi voi spune că țelurile mele sunt aceleași dintotdeauna: să păstrez pacea cu Anglia și să mențin relații apropiate cu Franța. De ce m-aș împrieteni cu una și nu cu cealaltă? Când amândouă sunt la fel de primejdioase? Când tot ceea ce vor este să mă înghită, și își amintesc de noi numai pentru a se amenința reciproc.

Wolsey mi-a adus o scrisoare de la Caterina și, în timp ce el și James discută cu înflăcărare, merg să o citesc singurică, în odaia mea. Caterina e plină de compasiune și blândețe când îmi vorbește despre multele femei care pierd un copil, mai cu seamă pe primul, și mă

îndeamnă să mă odihnesc și să-mi păstrez nădejdea că Dumnezeu îmi va dărui un fiu și un moștenitor. *Nu cunosc niciun motiv să nufiifertilă și să te bucuri de fericire, scrie ea afectată. Nu am habar să existe un blestem împotriva Tudorilor.* Încerc să mă gândesc că aceste cuvinte ale Caterinei nu sunt decât exprimarea unei afecțiuni între surori, în niciun caz nu vreau să mă gândesc la blesteme și la morți provocate de naștere.

*Cât despre mine*, încheie ea scrisoarea, de parcă situația ei ar fi cu mult mai fericită decât a mea, *treburile nu merg bine. Tatăl meu nu vrea să trimită restul zestrei până când nu mă mărit cu prințul, iar tatăl tău nu vrea să-mi plătească moștenirea de văduvă până când nu primește zestrea. Sunt un pion între doi regi de seamă și nu am deloc bani, nici companie, căci, deși locuiesc la curte, nu sunt luată în seamă și sunt adesea trecută cu vederea. Îl văd pe fratele tău atât de rar, încât mă întreb dacă măcar își amintește că suntem logodiți; mă tem că a fost pus la cale împotriva mea. Pe Mary o văd numai atunci când tatăl tău vrea să-l impresioneze pe ambasadorul Spaniei. Pe măsură ce crește e tot mai frumoasă și e atât de drăgălașă că nici nu-ți pot spune! E singura mea prietenă la curte. Am început s-o învăț spaniolă, dar nu i se dă voie să vină des la mine. Sunt prinsă în capcană la Londra, în sărăcie, nici văduvă, nici mireasă.*

*Oare ai putea să-i vorbești despre mine bunicii tale, oare s-ar putea îngriji măcar ca servitorii mei să fie plătiți? Aș fi recunoscătoare să-mi împrumute rochii din garderoba regală. Fără rochii, nu pot merge la cină și sunt nevoită să merg la culcare flămândă dacă cei de la bucătărie uită să-mi trimită ceva în cameră. Oare ai putea să mă ajuți? Nu știu încotro s-o apuc, iar bărbații care ar trebui să mă sfătuiască sunt hotărâți să mă folosească pentru propriile lor țeluri.*

## Palatul Holyroodhouse, Edinburgh, Scoția, iulie 1508

Mă ascund în odăile întunecate și stătute, unde o să-mi duc sarcina săptămâni în șir, în izolare și tăcere. Îmi jur că nu mă voi gândi la blestemul de care a pomenit James, că nu voi lua în seamă vorbele lui — sunt ridicole, el însuși e ridicol. Toată lumea știe că tiranul de Richard al III-lea e cel care i-a aruncat pe prinți în Turn și i-a ucis, ca să poată pune mâna pe tronul nepotului său.

Toată lumea știe că tatăl meu a salvat Anglia de acest monstru. Noi, Tudorii, suntem binecuvântați pentru asta; nu există niciun blestem asupra noastră.

Bătălia de la Bosworth arată că Dumnezeu a fost de partea Tudorilor. Mama mea s-a măritat cu Henric Tudor, deși ea era

Plantagenet — roza roșie a cuprins-o pe cea albă și au dat naștere rozei Tudor. Ei l-au conceput pe Arthur, apoi m-au avut pe mine. Aceasta este o mărturie grăitoare că acest neam este binecuvântat de Dumnezeu, neîntinat, ocolit de orice blestem. Ar trebui să fie îndeajuns de grăitor pentru oricine. Pentru mine este, cu siguranță, grăitoare căci bunica m-a ținut departe de orice superstiție și erezie și am crescut știind că Tudorii sunt aleșii lui Dumnezeu și spița regală aleasă a Anglie, iar Dumnezeu e cel care m-a chemat în poziția mea de vază, pentru că sunt aleasa Lui și a ei.

Îmi este de ajuns să mă gândesc, de asemenea, la Caterina, care nu mai este arogantă; acum este o prințesă care imploră să fie măritată în familia Tudorilor și care mă asigură că nu există nicio umbra aruncată asupra noastră. Mă gândesc la ea, împovărată de sărăcie și singurătate, în cămărușele destinate paraziților la curte, în timp ce eu stau în cele mai bune odăi, în cel mai frumos palat din regiune și mă gândesc la ea cu duioșie și bunătate. Îi răspund cu multă înțelegere:

*Draga mea soră,*

*Bineînțeles că-i voi scrie bunicii și, de asemenea, tatălui meu, voi face ce-mi va sta în puteri pentru tine. Cine s-arfi gândit când ai venit în Anglia atât de fastuos — țin minte că am fost foarte fascinată de șireturile tale din aur! — ca acum să te afli într-o poziție atât de joasă? Te compătimesc din toată inima și mă voi ruga pentru întoarcerea ta în siguranță în Spania dacă nu se pot aranja lucrurile în Anglia.*

*Sora ta, regina Margaret*

Am artoforul pregătit în odaia mea pentru această perioadă, iar duhovnicul meu și bunele femei de la mânăstirea Holyrood se roagă pentru mine tot timpul. Nu am nicio temere, în ciuda a tot ce zice soțul meu. În sinea mea îmi spun, cu dispreț, că el e un bărbat care poartă cămașă de penitență din păr de animal, care se încinge la brâu cu un ciliciu, care și-a ucis propriul tată, un rege miruit — bineînțeles că vede pretutindeni blesteme și moarte. Zău așa, ar trebui să meargă la Ierusalim cât mai degrabă cu putință. Cum altfel poate recăpăta ajutorul lui Dumnezeu, dacă nu printr-o cruciadă? Păcatele lui nu sunt niște greșeli nevinovate, pe care să le poți îndrepta spunând de câteva ori Ave Maria, povățuit de un preot neatent. El nu e ca mine, care m-am născut pentru măreție cu binecuvântarea lui Dumnezeu.

Nu mă tem de această naștere, căci este una ușoară. Bebelușul e o mare dezamăgire, pentru că este o prințesă, dar cred că îi voi pune numele de Margaret și o voi ruga pe bunica mea să-i fie nașă și să vină la botezul ei. Copilul e luat de doică la sânul ei, dar nu suge cum trebuie și văd că femeia schimbă priviri cu una dintre slujitoarele care se ocupă de legănatul fetiței, cu oarecare neliniște. Mie nu-mi zic nimic și le las să mă spele și să-mi lege părțile intime cu mușchi și

plante medicinale și mă duc la culcare. Când mă trezesc, copila e moartă.

De această dată, soțul meu îmi vorbește cu blândețe. Vine în odaia mea de lehuzie, deși niciun bărbat nu ar avea voie să între — până și preotul s-a rugat cu mine de pe partea cealaltă a unui paravan din voal. Însă James intră în liniște, făcându-le semn femeilor să se dea la o parte, în timp ce ele se plimbă de colo-colo și îl mustră, și mă ține de mână pe când stau întinsă în pat, cu toate că încă nu mi s-a făcut o slujbă după naștere și sunt încă impură. Nu plâng; e ciudat că el nu zice nimic de tăcerea mea. Nu-mi vine să plâng. Îmi vine să dorm. Mi-aș dori să dorm și să nu mă mai trezesc niciodată.

— Biata mea iubită, zice el.

— Îmi pare rău.

Abia pot să vorbesc, dar trebuie să-i cer iertare. Trebuie să fie ceva în neregulă cu mine, de mi-au murit doi prunci unul după altul. Vestea va ajunge și în Anglia, iar Caterina o să creadă că s-a abătut ceva asupra mea, asupra Tudorilor și „Vaai, nici uneia dintre noi nu i s-a întâmplat niciodată”. Mary e prea tânără și prostuță ca să știe că pierderea unui copil este cel mai rău lucru care i se poate întâmpla unei regine, dar Caterina se va grăbi să mă compare cu mama ei care a dat naștere atâtor copii și cu simbolul rodiei și va aduce vorba de măritișul ei cu Harry.

— E doar ceasul rău, zice James, de parcă n-a auzit niciodată de vreun blestem și nici n-a adus vorba despre asta. E bine că știm că putem face copii și că tu poți să duci sarcina la bun sfârșit. Asta e încercarea cea mai grea, draga mea, crede-mă. Următorul va trăi, sunt sigur de asta.

— Băiat, spun eu încet.

— Mă voi ruga să fie așa. Voi merge în pelerinaj. Tu să te odihnești și să te înzdrăvenești, iar când vom fi bătrâni și curtea va fi plină de nepoți și strănepoți, ne vom ruga pentru sufletele acestor micuți. Ne vom aduce aminte de ei în rugăciunile noastre, dar vom uita această durere. Totul va fi bine, Margaret.

— Ziceai de un blestem…, încep eu.

James schițează un gest, ca pentru a alunga acest gând.

— Am vorbit mânat de durere, de frică și de mânie. Am greșit vorbindu-ți astfel. Ești prea tânără și ai fost crescută să te consideri mai presus de greșeală. Viața îți va arăta că e tocmai pe dos. N-ai nevoie de mine să te zoresc să capeți înțelepciunea deznădejdii.

— Nu sunt o proastă, spun cu trufie.

El își plecă capul.

— Asta e bine, căci eu cu certitudine sunt.

Cred c-o să-i scriu surorii mele Mary, de vreme ce acum e logodită cu moștenitorul celui mai de seamă dintre regii creștini, ca să o previn să nu fie din cale-afară de mândră, căci s-ar putea să se mărite cu un bărbat de seamă, dar să nu-i ofere un moștenitor. Toate veștile din Anglia spun la nesfârșit că Mary devine din ce în ce mai frumoasă, dar asta nu înseamnă că va fi fertilă sau capabilă să crească un prunc puternic. Cred c-ar trebui să știe că durerea mea ar putea fi și durerea ei; nu trebuie să se încreadă că o să scape basma curată. Cred c-o să-i spun că s-ar putea ca Tudorii să nu fie atât de grozavi și de binecuvântați de Dumnezeu. Cred c-o să-i zic că s-ar putea să nu aibă un destin atât de măreț cum îi prevede încrezătoare toată lumea și că n-ar trebui să creadă că ea va fi ocolită doar pentru că a fost mereu febleța tuturor și cel mai frumos copil.

Însă apoi ceva mă împiedică. E ciudat că, acum că am tocul și hârtia în față, mă pomenesc că nu vreau să o avertizez. Nu vreau să arunc o umbră asupra ei. Bineînțeles, gândul că ea dansează prin castelul Richmond, că face pe stăpâna la Greenwich, că ea e inima modei, a frumuseții și a extravaganței la o curte bogată mă calcă pe nervi, dar nu vreau să fiu cea care-i spune că familia noastră s-ar putea să nu fie atât de binecuvântată pe cât ne-am închipuit. S-ar putea să nu fim mereu norocoși. S-ar putea să existe o umbră care plutește deasupra numelui nostru; s-ar putea să trebuiască să plătim pentru moartea lui Edward de Warwick, pentru spânzurarea celui pe care noi l-am numit Perkin Warbeck, indiferent cine a fost el. Fără îndoială, noi am fost cei care am tras foloase de pe urma dispariției celor doi prinți Plantagenet din Turn. Poate că noi n-am făcut nimic, dar am avut cel mai mult de câștigat.

Așa că, în loc de asta, îi scriu bunicii și îi povestesc despre dezamăgirea și durerea mea și o întreb — pentru că poate știe ea — dacă există vreun motiv pentru care Dumnezeu și-ar întoarce fața de la mine și nu m-ar binecuvânta cu un fiu. De ce n-ar fi în stare o prințesă Tudor să aibă și să păstreze un băiat? Nu pomenesc de blestemul asupra Tudorilor sau despre Caterina aflată în sărăcie la curte — căci de ce m-ar asculta pe mine? — însă o întreb dacă știe de vreun motiv pentru care neamul nostru să nu fie puternic. Chiar mă întreb ce îmi va răspunde. Mă întreb dacă o să-mi spună adevărul.

**Castelul Stirling, Scoția,**
**Paști, 1509**

Venim la Stirling de Paști, pe un ger cumplit, caii chinuindu-se prin troienele de zăpadă și căruțele doldora împotmolindu-se și sosind cu zile întârziere, astfel că pereții mei sunt goi, fără tapiserii, nu am perdele în jurul patului, trebuie să dorm în pânză aspră, și pe pernele mele nu sunt brodate blazoane.

Soțul meu râde și spune că am fost răsfățată de vremea blândă din Anglia, dar mie tot nu îmi vine să cred că poate fi atât de frig și de întuneric în această perioadă a anului. Tânjesc după priveliștea oferită de iarba verde care răsare și după cântul vioi al păsărilor dis-de-dimineață. Spun că voi rămâne în pat până se luminează, iar dacă asta se va dovedi a fi la amiază, atunci așa să fie.

Îmi promite că voi rămâne în pat și că el însuși va aduce lemne pentru șemineu, că va încălzi și va pune mirodenii într-o cană cu bere slabă pentru mine, lângă patul meu, pentru micul dejun. E vesel și se poartă foarte frumos cu mine, iar eu sunt din nou grea, însuflețită de speranță și încredere: cred că de data asta voi avea noroc. Am suferit destul.

James intră în odaia mea într-o după-amiază, cu o hârtie în mână, să-mi citească din nou și sper doar că nu e poezie scoțiană iarăși. Acum înțeleg galica vorbită în Scoția, dar poemele pe care mi le citește el sunt foarte lungi. Nu se așază pe scaunul lui obișnuit, lângă șemineu, ci stă pe marginea patului meu, iar chipul îi este posomorât în timp ce se uită în jur după Eleanor Verney, doamna mea de onoare mai în vârstă, și îi face un semn din mână să rămână cu noi. Îmi dau imediat seama că am primit vești proaste din Anglia.

— E vorba de bunica? întreb.

— Nu, zice el. Va trebui să fii curajoasă, draga mea. E vorba de tatăl tău. A plecat dintre noi, Dumnezeu să-l odihnească.

— Tata a murit?

El dă din cap.

— Atunci Harry e rege? șoptesc eu, nevenindu-mi să cred.

— El va fi regele Henric al VIII-lea.

— Nu se poate.

James îmi aruncă un zâmbet forțat.

— M-am temut că vei fi foarte îndurerată.

— O, sunt, sunt, îl asigur eu, nesimțind nimic. E un șoc, deși știam că era bolnav. Bunica zicea întotdeauna că e bolnav.

— Va fi greu pentru țară, zice el. Fratele tău e destul de necunoscut și e lipsit de pricepere. Tatăl tău nu i-a oferit nicio putere. Nu l-a învățat arta guvernării.

— Întotdeauna a fost vorba să fie Arthur.

— Nu mai e așa de mulți ani.

Simt cum mă podidesc lacrimile.

— Sunt orfană, zic eu, jelindu-mă.

El stă lângă mine și mă cuprinde cu brațul.

— Ai o familie aici. Iar dacă Harry va păstra pacea așa cum ar trebui să o facă, poate vei putea să mergi în vizită când va urca pe tron.

— Mi-ar plăcea să fac asta, încuviințez eu.

— Dacă va păstra pacea. Ce crezi că o să facă? Este obligat de Tratatul de Pace Veșnică să ne respecte granițele și suveranitatea. Cu tatăl tău mă certam din cauza tâlharilor și piraților și pentru că el a încercat să-mi interzică o prietenie cu Franța. Crezi că Harry poate fi convins că pacea este în interesul nostru, al tuturor? Crezi că va fi un vecin mai puțin dificil decât tatăl tău? Ai vreo influență asupra lui?

— O, sunt sigură că pot să-l înduplec. Sunt sigură că pot să-i explic. Aș putea merge la Londra să-i spun.

— După ce vei fi dat naștere unui băiețel frumos. Atunci vei fi ambasador. Nu poate fi vorba de călătorit până când nu veți fi amândoi sănătoși și puternici.

— O, da, dar atunci…

Mă gândesc la cât de minunat va fi să mă întorc în Anglia, cu fratele meu mai mic ca Rege al Angliei, cu mama regelui având o poziție inferioară și redenumită Bunica Regelui și cu Mary, o simplă prințesă, pe când eu voi fi o regină cu un prinț în leagăn, care a adus pace celor două țări. Voi avea un convoi de bagaje care să se întindă mile întregi. Vor vedea bijuteriile pe care James mi le-a dăruit; îmi vor admira rochiile.

— Și ai o moștenire, spune soțul meu.

— Da?

— Da. Nu știu exact ce anume vei avea, dar el a murit fiind extrem de bogat. Va fi o sumă destul de mare.

— Va fi doar a mea? întreb. Nu trebuie să meargă la tine?

El clatină din cap.

— Tu o să o păstrezi pe toată, micuța mea zgârcită. Îți va reveni în întregime.

Simt cum mă podidesc din nou lacrimile.

— Va fi o alinare. În durerea mea. În marea mea durere.

— O, și n-o să-ți vină să crezi, zice soțul meu, ștergându-mi cu blândețe lacrimile cu dosul palmei. Prima acțiune a fratelui tău este să-i pedepsească pe sfetnicii tatălui său care impuneau poporului dări excesive.

— O, da?

Dările nu mă interesează deloc.

— Iar a doua este să anunțe căsătoria lui cu prințesa văduvă. Urmează să se însoare în sfârșit cu Caterina de Aragon. A fost sub ochii lui vreme de șapte ani; se vor căsători în câteva zile. Sau poate că deja sunt căsătoriți. Drumurile sunt foarte proaste și scrisoarea asta

e datată acum multe zile.

Mă cuprinde un sentiment vecin cu groaza. S.

— Nu. Sigur nu. Nu ea. Trebuie să fi înțeles tu greșit. Lasă-mă să văd scrisoarea.

Mi-o dă. Este o veste oficială venită direct de la herald. Vorbește doar de moartea tatălui meu și de declarația pentru Harry. Mă uit la titlul lui de parcă tot nu-mi vine să cred. Urmează apoi vestea că Harry se va însura cu prințesa văduvă. E negru pe alb, cu scris de mână înflorit. Sunt sigilii în partea de jos — nu poate exista vreo îndoială.

— Ea va fi regina Angliei, zic eu.

Îndată, compasiunea mea pentru anii ei de singurătate la periferia curții, ignorată de toată lumea, încercând să supraviețuiască din vânzarea veselei, mă părăsește complet. Nu-mi pot redeștepta mila pentru sărmana mea soră văduvită. În schimb, mă gândesc că a jucat un joc de noroc monstruos și acesta a dat roade. Și-a pus în jos sănătatea și siguranța și a câștigat. A mizat că va rezista mai mult decât tatăl meu. L-a învins trăind mai mult ca el; pur și simplu, și-a dorit ca el să moară.

— Prefăcuta aia a câștigat.

James râde sincer amuzat de disprețul din vocea mea.

— Credeam că o iubești.

— O iubesc! zic eu, dar sunt cuprinsă de un val de gelozie. Am iubit-o. Pur și simplu o iubesc în mod firesc mai mult când e săracă și nefericită decât când triumfă împotriva mea.

— Nu, de ce? A așteptat îndeajuns de mult pentru răsplata ei. Și-a câștigat-o pe merit. Se zice că aproape a murit de foame în ultima vreme.

— Nu înțelegi. L-a dezamăgit pe Arthur și am crezut că tata o va pedepsi nelăsând-o să se mărite cu Harry, nici să se întoarcă în Spania. Caterina e cu mulți ani mai mare decât Harry. Căsătoria este foarte nepotrivită.

— Sunt doar cinci ani.

— E văduva fratelui lui!

— Au o dispensă de la papă.

— Ea nu e…

Îmi încleștez mâinile în pumni. Nu pot să-i explic.

— N-o cunoști. E ambițioasă — vrea tronul, nu pe Harry. Bunica mea nu… Eu nu… E mândră. Nu e potrivită. Nu se va ridica niciodată la nivelul mamei mele.

James mă ia tandru de mâini.

— Harry va trebui să ia locul tatălui tău, iar ea va trebui să ia locul mamei tale. Nu în inima ta, desigur. Dar pe tron. Anglia trebuie să aibă un rege și o regină și vor fi Harry și Caterina de Aragon.

Dumnezeu să-i binecuvânteze și să-i apere.

— Amin, zic eu bosumflată, dar nu pot să spun asta din suflet și nu o fac.

## Castelul Stirling, Scoția, vara anului 1509

Pe când zăpada stăruie pe culmile munților noștri scoțieni, și vânturile înghețate șuieră dinspre est, mă gândesc la cei doi, în Anglia, în această primă vară miraculoasă a lui Harry, bucurându-se de titlurile pe care le-au câștigat printr-un ghinion al tatălui meu: rege și regină, profitând de moartea celor mai buni decât ei. Mă gândesc la Caterina, spunând că acesta este destinul ei, așteptând și trăgând de timp. Mă gândesc la ea spunând că va trăi mai mult decât tatăl meu și așa s-a întâmplat. Mă gândesc că acolo nu e vorba de iubire adevărată, ci doar de ambiție și vanitate. Harry a furat-o pe soția fratelui său; Caterina l-a prins în mreje pe moștenitorul Angliei. Cred că amândoi sunt vrednici de dispreț și că nu există durere adevărată atunci când băiatul mai mic poartă pantofii răposatului său frate, și văduva își leapădă doliul.

Iar apoi sosește un alt mesager, luptându-se cu noroiul înghețat și râurile Angliei ieșitedin matcă, aducând vești urgente. Bunica mea a murit. Se zice că a mâncat prea mult la banchetul de încoronare — alinându-și durerea cu lebădă friptă. Dar eu mă gândesc că poate nu mai avea nimic pentru care să trăiască, odată ce și-a văzut nepotul pe tron și și-a dat seama că munca ei pentru Tudori — atât cea publică, cât și cea secretă — s-a încheiat, știind că tronul e în mâinile noastre și așa o să rămână pentru totdeauna încerc un sentiment de durere pentru bunica mea, care m-a crescut și m-a îndrumat cu atâta rigoare, dar mintea mea se întoarce întruna la gândul că, odată dispărută bătrâna lady, Caterina va fi stăpâna absolută a curții și nu va fi nimeni care să treacă peste ea. Nici măcar mamei mele nu i se dădea voie în odăile reginei — ele au fost întotdeauna rezervate pentru mama regelui. Dar Caterina se va descurca chiar mai bine decât mama; va fi regină fără o soacră care să o pună în umbră, liberă să facă ce vrea. În mod cert, Harry nu va ști cum s-o pună la locul ei. Se va purta cu ea de parcă ar fi regină de drept, asemenea mamei ei lipsite de trăsături feminine, Isabela a Spaniei. Va fi triumfătoare, sărind de la sărăcie la a fi regină, dintr-un capriciu al lui Harry. Se va crede învingătoare în toate, se va crede aleasa lui Dumnezeu Însuși. Mama ei s-a autointitulat conchistadora. Caterina a fost crescută să domnească cu mână de fier peste toți.

Îi scriu lui Mary:

*Sunt sigură că încoronarea și nunta vor fi grandioase și sunt sigură că te vei distra la ele; dar trebuie să-i fii o soră bună Caterinei și să-i amintești să-i fie recunoscătore lui Harry că a ridicat-o în această poziție de seamă, când ea căzuse atât de jos. Fratele nostru afostgeneros să recunoască logodna lui cu ea, deși nu era obligat să facă asta. Ar trebui să o avertizezi asupra mândriei și lăcomiei care își pot face loc în noua ei poziție. Desigur, mă bucur nespus de extraordinara ei înălțare, dar n-am fi niște surori bune dacă nu am preveni-o să nu cadă în păcatul ambiției și rivalității cu noi, care suntem născute Tudor.*

## Palatul Holyroodhouse, Edinburgh, Scotia, toamna anului 1509

James are ambasadori la noua curte a lui Harry, iar aceștia ne dau de știre că, întocmai cum m-am temut, tânărul cuplu cheltuiește peste măsură pe haine, festinuri, turniruri și muzică. Sunt dansuri în fiecare seară și, pare-se, Harry compune cântece pentru propriii săi coriști, și chiar poezii. Sarcina mea nu este una ușoară și grețurile mele se înrăutățesc, jur, din pricina acestor vești despre Caterina dansând în rochii din țesătură cu fir de aur., despre draperiile de la loja ei de turnir, cusute peste tot cu litere micuțe de K și H din aur, despre blazonul ei cu rodie gravat pe fiecare ornament din piatră, despre barca ei cu perdele din mătase, despre caii ei nemaipomeniți, garderoba ei frumoasă și lăcomia cu care își cumpără bijuterii.

Sunt atât de însetată să primesc aceste vești despre cea mai frumoasă curte din Europa, încât lumea crede că ador să aud despre fericirea fratelui meu. Zâmbesc ușor, spun „da”. Toate astea sunt îndeajuns de neliniștitoare, însă veștile despre bogăția și libertatea surorii mele Mary sunt încă și mai rele pentru mine. Va fi complet nesupravegheată — deoarece Caterina nu-i va porunci niciodată — și Harry pur și simplu o va îneca în bijuterii și rochii splendide ca să se dea mare cu ea. Toată lumea îmi spune că e cea mai frumoasă prințesă din întreaga Europă. Harry o va folosi ca marionetă pentru a etala bijuteriile coroanei; va pune să i se picteze portretul și îl va trimite prin toată Creștinătatea pentru a se grozăvi cu cât e de frumoasă. Îmi imaginez că se fac deja pariuri dacă Mary o să-l lase baltă pe Carlos de Castilia și o să se mărite cu un alt pretendent, dacă vor putea găsi pe cineva mai de vază. Nu cred că pot îndura să văd un alt tablou cu o altă logodnă. Nu pot să suport să primesc o altă scrisoare de la Mary în care să se laude cu darurile ei de logodnă — rubinul ăla! Și n-or s-o

oblige să-l returneze, sunt sigură.

Îmi scrie chiar Caterina. Este prima ei scrisoare împodobită cu sigiliul regal în partea de jos. Mi se pare extrem de enervantă:

*Am fost mereu surori și acum sunt sora ta și o regină-soră. Eu și fratele tău i-am plâns pe scumpul vostru tată și pe buna voastră bunică și suntem foarte fericiți împreună. Am fi foarte bucuroși dacă ai putea să faci o vizită la curte la vară, când drumurile vor fi bune.*

*Desigur vrei vești despre surioara ta. Locuiește cu noi la curte și cred că se face mai frumoasă pe zi ce trece. Suntfoarte fericită că e logodită cu cineva din familia mea și, astfel, când ne va părăsi, se va duce înfostul meu cămin și știu că vorfi încântați de pielea ei albă și părul ei auriu și de frumusețea firii ei blânde. Folosește garderoba și bijuteriile mele și uneori dansăm împreună seara și lumea exclamă la imaginea pe care o oferim: ni se zice Grația și Frumoasa — foarte nostim. O să-ți scrie data viitoare. Încerc să o fac să se țină de studiile ei — dar știi cât de jucăușă și năzdrăvană e.*

*Sper că în curând voi două veți fi mătușile regale ale unui mic prinț. Da, sunt însărcinată! Voi fi foarte fericită să-i dăruiesc fratelui tău un fiu și un moștenitor. Cât de binecuvântați suntem!*

*Mă rog pentru tine în fiecare zi și știu că te gândești la mine și la sora noastră Mary și la scumpul meu soț, fratele vostru, regele. Știu că în mod sigur simți, așa cum simțim cu toții, că anii noștri întunecați au rămas în urmă și noi trei trebuie să ne rugăm ca binecuvântările noastre să continue. Dumnezeu să te binecuvânteze, soră.*

*Caterina*

Scrâșnesc din dinți. Scriu un răspuns. Spun cât de încântată sunt pentru ea. Explic că mi-e rău dimineața, dar unii zic că asta dovedește că va fi băiat. Zic că mi se dă supă de vită. Nu mi-e frică de naștere, pentru că am mai trecut prin asta, și sunt, de asemenea, foarte tânără, am doar 19 ani. Este mult mai puțin primejdios să ai copii când ești o mamă tânără, toată lumea zice asta. Și Caterina cum se simte? Cum îi e la vârsta de 23 de ani? Însărcinată cu primul copil la 23 de ani?

Nu-mi răspunde la asta și mai întâi râd în sinea mea la gândul de a o chinui cu vârsta ei și a-i aminti de anii lungi în care a așteptat ca văduvă, anii când ar fi putut să se mărite cu Harry și să conceapă un copil, și apoi — când tăcerea ei continuă — mă simt jignită, gândindu-mă că se crede prea importantă pentru a fi obligată să răspundă prompt. De asemenea, a zis că Mary îmi va scrie și nu-i face nicio favoare copilei dacă îi dă voie să fie neglijentă și leneșă. Ar trebui să-și aducă aminte că sunt cumnata ei și eu însămi regină în toată legea. Ar trebui să-și aducă aminte că prietenia mea e valoroasă, că pacea veșnică este creația mea, că suntem vecine regale și că soțul meu e un rege mare. De bună seamă, ar fi trebuit să-mi răspundă prompt când m-am ostenit să-i scriu.

În octombrie, neavând nicio vorbă de la niciuna dintre așa-zisele mele surori, le scriu de pe patul de lăuză ca să le spun că am născut un băiat. Știu că scriu ca și cum ar fi triumful meu. Nu sunt în stare să-mi stăpânesc avântul — chiar este triumful meu. I-am dăruit un băiat vigurosului meu soț, și orice ar înfap- tui Caterina în viitoarea ei sarcină eu am făcut deja asta și am făcut-o înaintea ei, așa că trebuie să se știe asta la Londra. I-am dăruit soțului meu un fiu și un moștenitor, iar acest băiat este și fiul și moștenitorul Angliei — până când Caterina își va face datoria așa cum mi-am făcut-o eu. Până atunci, moștenitorul coroanelor Scoției și Angliei e în leagănul meu aurit, eu sunt cea care dă dă naștere primului Tudor din a treia spiță regală. Fără nepoți care să-i urmeze la tron tatălui meu, nu suntem o dinastie, nu suntem nimic fără fii, iar eu, nu Mary și nici Caterina, sunt cea care are un prinț Tudor în odaia copiilor în seara asta.

## Palatul Holyroodhouse, Edinburgh, Scotia, Crăciunul anului 1509

Sărbătorim Crăciunul în cel mai grandios mod pe care și-l poate permite Scoția, cu spectacole de bal mascat și deghizări, dansuri și banchete, iar John Damien, alchimistul, construiește un aparat care poate zbura prin cameră precum o pasăre captivă, ceea ce-i face pe oameni să țipe înspăimântați. James îmi dăruiește un lănțișor din aur și bijuterii care se pun în păr și îmi spune că sunt cea mai frumoasă regină pe care a avut-o vreodată Scoția. Arăt bine, știu. Rochiile mele sunt prea strâmte și li s-a dat drumul la cusături, iar șireturile mi-au fost strânse mai slab, dar James zice că sunt frumoasă și veselă, așa cum ar trebui să fie o nevastă și că el n-are nimic împotriva unui trup plinuț.

## Palatul Holyroodhouse, Edinburgh, Scoția, primăvara anului 1510

James și cu mine suntem atât de fericiți, încât nici măcar întoarcerea de la Padua a celor doi bastarzi nu ne învrăjbește. Alexander, care a fost numit arhiepiscop de St. Andrews, și fratele lui vitreg James, conte de Moray, vin să-și prezinte omagiile, iar euâiântâm- pin cu o politețe rece. Li-l arăt amândurora pe fiul legitim al tatălui lor și le spun că acesta este Arthur, prințul Scoției și al

Insulelor și duce de Rothesay. Amândoi îngenunchează lângă micuțul leagăn și jură credință, iar Alexander clipește din ochii miopi din spatele ochelarilor rotunzi cocoțați pe vârful nasului și zice șovăitor:

— E atât de mic pentru un titlu atât de mare.

Asta mă face să râd.

Nici măcar nu mă împotrivesc când soțul meu îl numește pe Alexander lord cancelar.

— Am nevoie de cineva în care să mă pot încrede pe deplin, zice el.

— E un copil, spune eu, pe un ton iritat.

— În Scoția, ne maturizăm devreme.

— Ei bine, atâta timp cât știe că toată învățătura lui a fost în folosul fratelui său vitreg…

— Sunt sigur că Desiderius Erasmus n-a uitat asta nicio clipă, zice James, cu surâsul lui prefacut.

Spre uimirea mea, Caterina îmi răspunde în sfârșit, scriindu-mi cu mâna ei, punând sigiliul ei cu rodie. Este o scrisoare particulară pentru a-mi spune că este foarte tristă și rușinată, că a pierdut copilul pe care-l purta în pântece, deși ar fi fost o fetiță, simte că a eșuat în a înfăptui singurul lucru care-i lipsește lui Harry, singurul lucru de care au nevoie pentru a face ca fericirea lor să fie desăvârșită.

Șocul acestei vești alungă sentimentul meu întemeiat de jignire. Mă face să mă gândesc la fetița mea care a murit și la fiul de dinaintea ei. Îmi dau seama cât de crudă am fost necăjind-o că va fi mamă pentru prima oară la 23 de ani. A fost o glumă proastă când a citit asta și a pierdut copilul. Sunt cuprinsă de remușcare și mi-e rușine că am îngăduit ca rivalitatea noastră să se transforme în venin. Iau scrisoarea și mă duc la capelă să mă rog pentru micul suflet al pruncului pierdut. Mă rog pentru alinarea durerii Caterinei, mă rog pentru alinarea dezamăgirii fratelui meu și pentru tronul Angliei. Mă rog să li se dăruiască un fiu și un moștenitor Tudor, să i se dăruiască un fiu tinerei femei care mi-e soră de opt ani, pe care când am iubit-o, când am invidiat-o, dar care s-a aflat în inima și în rugăciunile mele de atâta timp.

Iar apoi îmi plec capul și îi șoptesc Sfintei Margareta, cea care a fost înghițită de un dragon și care trebuie să fi cunoscut, așa cum cunosc eu, tainicul salt către bucuria de a fi salvată de la cel mai rău lucru care se poate întâmpla. Margareta a ieșit nevătămată din pântecul dragonului, iar eu am scăpat din chinurile facerii cu un fiu și un moștenitor — singurul fiu și moștenitor Tudor. Nu i-aș dori niciodată Caterinei răul, nici lui Harry sau lui Mary — de fapt, o compătimesc sincer pentru pierderea pe care au suferit-o —, dar fiul meu Arthur este moștenitor al Scoției și al Angliei și așa va fi până când ea va avea un băiat. Fiul ei, când va veni pe lume, îl va da la o

parte pe al meu. Cine m-ar putea învinovăți pentru o mică bucurie ascunsă că eu am un fiu, și ea nu?

Ambasadorul la Londra scrie pentru a ne da de știre că, deși a pierdut un copil, o fată, Caterina era — slavă Domnului — însărcinată cu gemeni și are totuși un prunc.

— Asta e neobișnuit, spune soțul meu pe când citește scrisoarea cu glas tare lângă foc, în dormitorul meu, după ce a poruncit doamnelor mele de onoare să plece. E norocoasă.

Simt că-mi ies din fire la gândul că ea avea un băiat în pântec în timp ce mă rugam în genunchi să-și găsească alinarea pentru suferința ei. Ce ridicol să-mi scrie o scrisoare atât de tragică, deși încă era însărcinată cu un copil. Atâta zgomot pentru nimic!

— Cum adică neobișnuit? întreb pe un ton înțepat, enervată că soțul meu este atât de pasionat de activitatea medicilor, citind el însuși cărțile lor groaznice și uitându-se la desene scârboase cu inimi bolnave și intestine umflate.

— Este surprinzător că nu a pierdut ambii copii când a pierdut unul, zice el, recitind scrisoarea. Dumnezeu s-o binecuvânteze, sper că așa este, dar e foarte neobișnuit să pierzi un geamăn și să-l păstrezi pe celălalt. Mă întreb cum de și-a dat seama. Mare păcat că nu poate fi examinată de un medic. S-ar putea doar să nu-i fi revenit menstruația, dar să nu fie însărcinată.

Îmi astup urechile.

— Nu poți vorbi despre menstruația reginei Angliei! protestez eu.

El râde de mine, dându-mi mâinile la o parte.

— Știu că așa crezi, dar e o femeie ca oricare alta.

— Nu aș accepta niciodată un medic, chiar dacă aș fi pe moarte în timpul nașterii! spun eu răspicat. Cum să se apropie un bărbat de o regină într-un asemenea moment? Bunica mea a scris clar că regina trebuie să între într-o perioadă de izolare în timpul sarcinii și să fie slujită numai de femei, în întunericul unei camere încuiate și cu obloanele trase. Regina nu poate nici măcar să-l vadă pe preotul care vine să-i țină mesa — acesta trebuie să-i dea anafura printr-un paravan.

— Dar dacă o femeie însărcinată are nevoie de cunoștințele unui medic? se împotrivește el. Dacă e ceva în neregulă? Bunica ta n-a fost ea însăși cât pe ce să moară când a născut? N-ar fi fost mai bine pentru ea dacă ar fi avut un medic care să o sfătuiască?

— Ce să știe un bărbat despre asemenea lucruri?

— O, Margaret, nu fi prostuță! Nu e nicio taină. Vaca face viței și purceaua purcei. Crezi că o regină naște un copil altfel decât femela unui animal?

Scot un mic țipăt.

— Nu vreau să aud așa ceva. E o erezie. Sau trădare. Sau ambele.

El îmi dă mâinile la o parte de pe fața uluită și mi le sărută pe amândouă cu blândețe

— Nu-i nevoie să auzi nimic din toate astea, îmi zice. Eu nu sunt precum ghicitorii de la crucea iarmarocului. Pot să am habar de ceva fără să strig în gura mare.

— În orice caz, trebuie să fie cea mai norocoasă femeie din lume, zic eu cu ciudă. Să atragi compasiunea cuiva pentru că ai pierdut o fiică și să fii însărcinată în continuare cu un fiu geamăn.

— Poate că e, încuviințează el. Chiar sper asta.

Se îndepărtează de mine și își dă jos cămașa. Ciliciul de la brâu scot un mic zăngănit.

— O, scoate-ți grozăvia aia, îi spun.

Se uită la mine.

— Cum dorești. Orice pentru a o mulțumi pe a doua cea mai norocoasă femeie din lume — dacă o poate mulțumi ceva, fiind mereu pe locul doi, o regină de mâna a doua, într-un regat de mâna a doua, așteptând ca băiatul ei nou-născut să fie silit să ocupe locul doi.

— Nu asta am vrut să spun, protestez eu.

James mă ia în brațe și nu se sinchisește să-mi răspundă.

## Palatul Linlithgow, Scoția, vara anului 1510

În mai, primesc o scurtă scrisoare de la Caterina scrisă de mâna ei, zicând că, până la urmă, se pare că nu exista un alt copil. Îmi scrie cu un scris mărunt și înghesuit, de parcă și-ar fi dorit să nu scrie deloc.

*L-am implorat pe tatăl meu să nu-mi reproșeze. N-am făcut nimic nechibzuit sau greșit. Mi s-a spus că am pierdut un prunc, dar că i-am păstrat geamănul și nu am știut că nu era nimic acolo până când burta mi s-a retras din nou ca după o balonare și mi-a început menstruația. Cum aveam să știu? Nu mi-a spus nimeni. Cum aveam să știu?*

Caterina zice că soțul ei a fost bunătatea întruchipată, dar că ea nu se poate opri din plâns. Dau scrisoarea la o parte și nu mă pot urni să-i răspund la cât de furioasă sunt pe amândoi. Gândul că Harry este bun cu soția lui — frățiorul meu care niciodată nu s-a putut gândi decât la el însuși! — și Caterina de Arogant umilindu-se pentru a-și cere scuze pentru ceva ce nu putea împiedica mă înfurie un pic. Cum ar fi fost dacă nu m-aș fi putut opri din plâns când mi-am pierdut copilul? N-aș mai fi făcut niciodată altul. De ce Caterina să se desfete în durere și să o arate lumii întregi? N-ar trebui să arate un curaj de regină, așa cum

am făcut eu?

Trebuie poate să-i dau dreptate soțului meu în privința consultării ei de către un medic. Cum a putut lumea să-i spună că e însărcinată când tocmai lepădase un prunc? Cum de moașele au fost atât de proaste? Cum a putut ea să fie atât de proastă încât să le asculte?

Presupun că toată lumea încearcă să-i facă pe plac lui Harry, ca de obicei. Nimeni nu îndrăznește să-i dea vești proaste, de vreme ce el nu îngăduie nimic ce contrazice propria-i voință. Întocmai precum bunica mea, are o idee despre cum ar trebui să fie lucrurile și nu vrea să asculte dacă cineva zice că lumea nu este așa. A fost dintotdeauna nespus de răsfățat. Îmi imaginez că atunci când i-au zis că soția lui a pierdut fetița, el s-a uitat la ei de parcă o astfel de dezamăgire ar fi pur și simplu imposibilă, iar pe urmă au simțit cu toții că trebuie să-i spună că ea încă e însărcinată, probabil cu un băiat. Acum, minciuna a fost dezvăluită, și Caterina se va simți mai rău ca oricând. Dar cine e de vină?

Mă duc în odaia regală a copiilor să-mi văd bebelușul, moștenitorul Scoției și Angliei, rotofei și puternic, în brațele celei care-l leagănă.

— E bine? întreb.

Femeile îmi zâmbesc și-mi spun că bebelușul e foarte bine, mănâncă și crește pe zi ce trece

Mă întorc în odaia mea și îi scriu Caterinei:

*Slavă Domnului, fiul meu e puternic și foarte sănătos. Suntem binecuvântați cu adevărat să-l avem. Îmi pare foarte rău să aud de încurcătura petrecută. Mă rog pentru tine în durerea și stânjeneala ta.*

— Nu-i scrie asta, zice soțul meu, uitându-se peste umărul meu și citind nepoliticos scrisoarea mea personală.

O presar cu nisip ca să se usuce cerneala și o flutur deasupra capului ca el să nu poată citi vorbele mele compătimitoare.

— E doar o scrisoare între surori, îi spun.

— N-o trimite. Are ea destule necazuri, n-o mai împovăra și cu mila ta.

— Mila nu e o povară.

— E una dintre cele mai rele.

— Oricum, de ce poate fi necăjită o femeie ca ea? întreb eu. Are tot ce a visat vreodată în afară de un copil și de bună seamă va avea unul.

Îl văd ferindu-și privirea de parcă ar avea ceva de ascuns.

— James! Spune-mi! Ce-ai auzit?

El trage un taburet și se așază, zâmbind în sus la mine.

— Nu trebuie să te bucuri de necazul altora, mă povățuiește el.

Nu-mi pot ascunde zâmbetul.

— Știi că n-aș fi atât de rea. E vorba de necazul Caterinei?

— Vei scrie altă scrisoare.

— Așa voi face. Dacă o să-mi spui ce știi.

— Ei bine, în ciuda educației sale nobile, fratele tău sfânt Harry nu e cu nimic mai bun decât un biet păcătos ca mine, zice el. Cu toate că tu îmi reproșezi copiii din flori și îi alungi din odăile lor, fratele tău Harry nu e un soț mai bun decât sunt eu; nu e deloc mai bun decât noi, ceilalți. În timp ce soția lui era însărcinată, el a fost prins în pat cu una dintre doamnele ei de onoare.

— O! Nu! Cu care dintre ele? Cinee? îngaim eu cu răsuflarea tăiată. Chiar în pat cu ea?

— Anne Hastings, zice el. Așa că acum s-a iscat un mare scandal între ducele de Buckingham, fratele ei, întreaga familie Stafford și rege.

Oftez de parcă tocmai mi-a oferit un dar neprețuit.

— Ce nenorocire, îi zic încântată. Ce ghinion. Sunt absolut năucită.

— Iar familia Stafford e una foarte de seamă, îmi amintește el. Și de viță nobilă după Edward al III-lea. N-o să le placă să fie facuți de rușine, n-o să-i permită lui Harry să-și facă de cap cu cineva din familia lor. E un prost dacă-și face dușmani printre lorzii lui.

— Bănuiesc că tu nu faci așa niciodată.

— N-o fac, zice el cu mândrie reținută. Dacă îmi fac un dușman, atunci îl ucid sau îl întemnițez, nu-l întărât și apoi las liber pe pământurile lui, să-mi facă necazuri. Știu ce trebuie să fac pentru a păstra întreg regatul ăsta. Fratele tău e nou la tron și e nechibzuit.

— Anne Hastings, zic eu tărăgănat. Chiar doamna de onoare a Caterinei. Trebuie să fie absolut scoasă din minți și răpusă de dezamăgire. Sigur scuipă flăcări de mânie. După nunta ei fastuoasă! După căsătoria ei din dragoste! Toate madrigalele alea ridicole!

James ridică un deget ca pentru a mă preveni.

— Să nu mă mai certi niciodată pentru amante, îmi zice. Spui mereu că tatăl tău nu s-a uitat niciodată la altă femeie și că fratele tău s-a însurat din dragoste. Acum vezi și tu. E absolut normal ca un bărbat să-și ia amantă, mai ales dacă soția lui e însărcinată. E absolut normal ca un rege să-și aleagă pe cine vrea de la curte. Să nu-mi mai reproșezi niciodată.

— Nu este nici normal, nici moral, îl contrazic eu. E împotriva legii lui Dumnezeu și a oamenilor.

Nu pot păstra tonul bunicii mele și continui:

— O, James, spune-mi mai multe! Caterina are de gând s-o păstreze pe lady Anne ca doamnă de onoare? Are de gând să treacă totul cu vederea? Harry o s-o păstreze pe Anne ca târfa lui? Suspin, năucită: N-o s-o țină la curte ca amanta lui, asemenea unui rege francez, nu? N-o s-o lase să conducă peste curtea lui și n-o s-o alunge pe Caterina, nu-i așa?

— Nu știu, zice el, ciupindu-mă de bărbie. Ce fetiță clevetitoare

ești să vrei să știi toate amănuntele! Să-i spun ambasadorului meu să raporteze de îndată?

— O, da, îi răspund. Vreau să știu tot!

## Castelul Edinburgh, Scoția, vara anului 1510

Următoarele vești care sosesc din Anglia nu mai sunt despre vreun scandal nostim, ci despre un lucru îmbucurător: foarte îmbucurător. Caterina este iar însărcinată. Îmi fac cruce când aud, pentru că sunt îngrijorată cu privire la fiul meu, Arthur. Eu și Caterina am făcut tot timpul cu rândul când a fost vorba de noroc și ghinion — logodna mea a coincis cu văduvia ei, moartea tatălui meu a însemnat căsătoria și încoronarea ei —, încât mă tem că nașterea unui moștenitor pentru tronul Tudorilor în Anglia va aduce moartea actualului moștenitor din Scoția.

James nu râde de temerile mele, ci își trimite cel mai bun medic la castelul Edinburgh, unde avem reședința acum. Acesta intră în odaia copiilor unde toată lumea merge pe vârfuri în jurul doicii care îl dezbracă pe fiul meu de cămășuța din pânză și jură că acesta e cuprins de fierbințeală.

Copilașul are numai nouă luni, e mititel. Nu pare să fie îndeajuns de mare să învingă dogoarea care îi mistuie trupul și îi face ochii să se afunde în orbite. Femeile îi îmbibă așternu- turile cu apă rece, închid obloanele pentru a alunga soarele, dar fierbințeala tot nu piere. I se pun ventuze, i se ia sânge din călcâiul lui mic și rozaliu, i se fac purgații, încât vomită și plânge de durere, dar nimic nu pare să-l facă bine. Pe când stau în genunchi pe podea, lângă prima doica, uitându-mă la ea cum îi șterge trupul plin de sudoare cu un prosop ud, el închide ochii și se oprește din plâns. Își întoarce capul de parcă ar vrea doar să doarmă, apoi rămâne nemișcat, iar femeia zice, cu glasul plin de groază:

— S-a prăpădit.

*Dragă soră,*

*Sunt atât de nefericită din cauza pierderii lui. Nu pot să scriu mai mult. Roagă-te pentru sufletelul lui și roagă-tepentru mine, sora ta, în ceasul acesta de durere pentru mine. Am fost vinovată de mândrie și invidie, dar nu se poate săfi primit această lovitură pentru a mă învăța umilința, nu? Îmi pare foarte rău că am păcătuit împotriva ta. Te rog să mă ierți pentru orice am spus sau făcut vreodată împotriva ta.*

*Iartă-mi gândurile rele și nepotrivite pentru o soră pe care nu le-am rostit niciodată. Transmite-i lui Mary dragostea mea. Mi-e foarte dor de voi amândouă. Sunt descumpănită și m-au lăsat puterile. N-am mai cunoscut o asemenea durere.*

*Margaret*

**Palatul Holyroodhouse, Scoția,**

## primăvara anului 1511

În ianuarie, pentru Caterina începe perioada de izolare pricinuită de sarcină, iar vestea triumfătoarei nașteri ne e trimisă pe un pergament ilustrat cu trandafiri Tudor și rodii spaniole. Literele sunt împodobite cu foiță de aur. E limpede că au pus să fie scrisă cu săptămâni înainte; călugării i-au pictat marginile luni de zile. Trebuie să fi fost pe deplin încredințați de binecuvântarea lui Dumnezeu, încât să poruncească o astfel de lucrare, cu o asemenea cutezanță, pentru urmările atât de neașteptate ale unei nașteri. Primesc scrisoarea într-o după-amiază, pe când stau întinsă în pat. Mă podidește plânsul și nu-mi pot stăpâni lacrimile în niciun fel. Desenez cuvintele cu vârful degetelor; bucuria lor pare foarte îndepărtată. Nu știu cum de ei îndrăznesc asta.

Însă trufia lor scapă nepedepsită, căci Dumnezeu le zâmbește Tudorilor. Caterina are un băiat. I se dă numele de Henric — desigur. Mă gândesc cu amărăciune că e ca și cum fratele meu Arthur n-a existat niciodată, ca și cum a uitat că numele de Arthur urma să i se dea primului nou-născut Tudor și că numele de Henric era destinat celui de-al doilea fiu. Bineînțeles că Henric se crede primul fiu și îi dă orgolios numele său băiatului lui. Așa că nu există niciun Arthur Tudor.

Caterina nu-mi scrie mie direct despre triumful ei. Mă lasă să fiu informată ca și când ar trebui să fiu recunoscătoare că sunt tratată asemenea monarhilor europeni, ca și când n-ar ști că norocul ei mă tulbură și mai tare când îmi aduc aminte de băiețelul meu. Nici măcar n-a catadicsit să răspundă la scrisoarea în care i-am plâns durerea mea. Îmi trimite, însă, această lăudăroșenie brodată cu aur.

Ambasadorul nostru ne trimite vești despre turnirul și banchetul mărețe date în cinstea nașterii fiului lui Henric și a moștenitorului tronului său. Din fântânile din Londra țâșnește vin, pentru ca toată lumea să poată bea pentru sănătatea pruncului. Se frig boi la Smithfield pentru ca toată lumea să ia parte la bucuria regală. La turnir — se ține un turnir enorm, care durează zile în șir — Henric își dă voie, pentru prima oară, să se ia la întrecere cu toți participanții. Se pune în primejdie de parcă e în sfârșit bărbat. Cu un fiu și un moștenitor în leagăn, poate să-și asume riscuri. Câștigă detașat, învingând pe toată lumea, ca și cum el, Caterina și fiul lor ar fi de neatins.

— Zâmbește, îmi poruncește soțul meu în timp ce intrăm să luăm cina. E nepoliticos să pizmuiești un om pentru nașterea copilului său.

— Sufăr pentru pierderea mea, îi zic cu oarecare asprime. Îmi ceri

să-mi uit mâhnirea; nici măcar nu mă gândeam la ei.

— Ești roasă de invidie. E cu totul și cu totul altceva, și nu voi accepta o soție pizmașă și invidioasă. Îți voi dărui alt copil, nu te teme. Fii încrezătoare pentru nașterea următoare și zâmbește. Altminteri nu poți veni la cină.

Îi arunc o privire rece, dar zâmbesc așa cum îmi cere, iar când ridică pocalul în cinstea reginei Angliei și a mândrului ei fiu, ridic și eu paharul și beau ca și cum aș fi în stare să mă bucur pentru ea, ca și cum cel mai bun vin nu s-ar face pelin în gura mea.

Izbânda Caterinei este nemilos de scurtă. În martie, primim de la Londra vestea că băiețelul ei, Henric, nou-născutul celebrat și lăudat peste măsură, a murit. Nu avea nici măcar două luni.

Soțul meu vine la mine pe când stau îngenuncheată în capela de la Holyroodhouse, rugându-mă pentru sufletul micuțului. Îngenunchează lângă mine și tace pentru o clipă de rugăciune. Se mișcă și aud zăngănitul slab al brâului său sub cămașă.

— Ei, acum crezi că fratele tău nu poate avea un copil sănătos? mă întreabă, cu un aer cât se poate de firesc, de parcă ar fi o chestiune banală, de parcă m-ar întreba de calul meu.

Mă foiesc stingherită pe pernuța brodată.

— Nu știu nimic despre asta, răspund cu toată sinceritatea.

Mă ridică de cum stăteam genunchi ca să mă așez pe treptele altarului, ca și cum casa Domnului ar fi a noastră și ne putem așeza aici să pălăvrăgim de parcă am fi în iatacul meu. James e întotdeauna revoltător de neceremonios și m-aș ridica să plec, dar mă ține strâns de ambele mâini.

— Ba da, zice el. Știu că i-ai scris bunicii tale ca să o întrebi dacă există un motiv de temere.

— Nu mi-a spus nimic, îi zic hotărât. Iar mama nu mi-a zis niciodată ceva de vreun blestem.

— Asta nu dovedește că n-a existat unul. Nimeni nu ți-ar spune de el tocmai ție, care cu siguranță suferi atât de mult de pe urma lui.

— De ce aș suferi? întreb, deși nu vreau să aud răspunsul pe care mi-l va da.

— Dacă blestemul zice că Tudorii nu pot să aibă un băiat și neamul se va termina cu o fată stearpă, atunci tu vei fi cea care nu va da naștere unui copil, zice el blând, de parcă mi-ar vorbi de o moarte în familie. Nici tu, nici Caterina de Aragon, nici sora ta, prințesa Mary, nu veți reuși să aveți un băiat sănătos. Veți cădea toate sub puterea blestemului. Niciuna dintre voi nu va putea să nască un prinț sau să-l crească, și coroana Tudorilor va ajunge pe capul unei fete, iar ea va muri, de asemenea, fără a avea copii.

Acum îl apuc de mâini la fel de strâns cum mi le ține el pe ale mele.

— E înfiorător, absolut înfiorător ce spui, șoptesc.

Chipul lui s-a posomorât.

— Știu. Trebuie să ne ispășim păcatele. Eu, pentru uciderea tatălui meu; tu, pentru păcatul tatălui tău împotriva verilor tăi. Trebuie să plec în cruciadă. Nu-mi vine în minte niciun alt mod prin care am putea să ne salvăm.

— Nu înțeleg! spun eu, lăsându-mi capul în palme.

James îmi dă mâinile la o parte încât să fiu nevoită să mă uit la el, la gura lui neliniștită, la ochii plini de lacrimi.

— Ba înțelegi. Știu că înțelegi.

## Palatul Linlithgow, Scoția, primăvara anului 1512

Nu se poate ca regele să plece în cruciadă fără un moștenitor care să-i urmeze la tron. Până și sfetnicii lui religioși știu asta. Dar cum sunt din nou însărcinată și mi se apropie sorocul, James pleacă adesea în pelerinaje la altarele sfinte din propria-i țară, în același timp împărțind dreptate și cerând îndurare pentru el însuși. A făcut tot ce a putut pentru a porni o cruciadă de îndată ce ni se va naște un fiu și, așa se face că noi, o țară mică, avem una dintre cele mai mari flote din Europa. James are multe idei despre felul în care pot fi folosite vasele în luptă — nimeni n-a purtat vreodată o bătălie navală așa cum crede soțul meu că ar trebui făcut. Proiectează un vas frumos, foarte puternic, Mărețul Mihail, și supraveghează chiar el construirea acestuia, numai în cămașă, muncind cot la cot cu meșterii: fierari și tâmplari, dulgheri și velari. Încearcă permanent să-l convingă pe papă să facă o alianță cu regele Franței, Ludovic al XII-lea, astfel încât toți prinții din Europa să se poată uni într-un atac puternic împotriva necredincioșilor care au cucerit locurile sfinte și au pângărit locul nașterii lui Hristos.

Însă papa are alte planuri și face o alianță între Spania și venețieni, iar apoi, prostănacul meu de frate mai mic — sub înrâurirea soției spaniole, Caterina de Arogant — intră în ceea ce se numește Liga Sfântă, care va rupe unitatea regilor creștini. Caterina îl face pe Harry să-l slujească pe socrul lui spaniol și îl târăște într-un război împotriva Franței, exact când James spera că toată Europa va pleca în cruciadă.

Tot ce nădăjduia James s-a întors cu susul în jos, Europa este din nou dezbinată, și totul pentru ca fratele meu să-și poată urma visul de

a recâștiga Aquitania pentru Anglia, de parcă el ar fi viteazul rege Henric al V-lea, și nu un rege dintr-o cu totul altă familie, într-o cu totul altă epocă. Îl învinuiesc pe Harry de vanitate și de ambiția prostească de a porni un război, dar știu că el se află sub înrâurirea Caterinei și mi se pare o ticăloșie să-l împingă pe Harry — și cu el întreaga Anglie — într-un război pe care nu-l putem câștiga și care va asmuți creștinii unii împotriva altora, când ar trebui să luptăm împotriva necredincioșilor.

Cum își va organiza soțul meu cruciada dacă regii creștini se luptă între ei? Caterina, însă, nu se gândește decât să-i facă pe plac tatălui ei și să-i ofere pe tavă armata engleză. Fratele meu este dus de nas de soția lui șireată. A fost întotdeauna preferatul mamei, sclavul bunicii noastre. Acum, a găsit din nou o femeie care să-i spună ce să gândească. Caterinei ar trebui să-i fie rușine de ea însăși — salvată de la sărăcie de regele Angliei, dar încurajându-l pe acesta să se pună în pericol. Nu se gândește decât la ea însăși. Mama ei a fost o regină care a domnit în toată puterea cuvântului. Caterina vrea să facă la fel. Speră să fie o parteneră regală, o regină egală regelui. Vrea să-l trimită pe Harry la război, ca să alerge după cai verzi pe pereți, și să rămână regentă în locul lui. O știu eu. Știu că ambiția ei ascunsă e să fie asemenea mamei ei: cea mai importantă femeie din Creștinătate. De asta s-a măritat cu Arthur, ca să poată conduce Anglia prin intermediul lui. De asta s-a măritat cu Harry, iar acum e pe cale să capete ce și-a dorit.

Cred c-o să-i scriu Caterinei să-i spun cât de mult greșește sfatuindu-l pe Harry să între în război alăturându-se tatălui ei. Însă, înainte de a-mi începe scrisoarea, sosește din Anglia un mesager cu un pachet pentru mine. Când îl deschid, găsesc înăuntru o relicvă sfântă, înfășurată cu grijă în mătase și hârtie de pergament: cingătoarea sfântă a Fecioarei Maria înseși, însoțită de o scurtă scrisoare de la Caterina.

*Dragă soră,*

*Știind că ți se apropie sorocul, îți trimit cel mai de preț lucru pe care-l posed, care m-a ajutat atât în timpul sarcinii, cât și în suferința mea. Este cingătoarea sacră a Sfintei noastre Fecioare, pe care a purtat-o când a dat naștere Mântuitorului nostru. Ajunge la tine cu sfințenia Ei și cu speranțele și afecțiunea mea profundă pentru tine și noul tău prunc. Mă rog să fie un băiat puternic.*

*Dumnezeu să te binecuvânteze,*

*Caterina*

Mânia mea întemeiată față de amestecul Caterinei în guvernarea Angliei se topește când țin în mâini această relicvă aparținând Fecioarei. Cunosc pioșenia Caterinei — această relicvă valorează pentru ea mai mult decât tot argintul din Spania. N-ar putea să-mi

dăruiască ceva mai prețios, iar dacă ea mă va ajuta să dau naștere unui fiu sănătos, atunci Caterina mi-a dăruit împlinirea celei mai mari dorințe ale mele.

*Scumpă soră,*

*Îți trimit cele mai profunde mulțumiri pentru că mi-ai dăruit această cingătoare de preț. Nu putea un alt dar să mă bucure mai mult. Sunt temătoare pe măsură ce mă apropii de soroc, căci părem să fim atât de nenorociți. Soțul meu e chinuit de gândul că păcatele lui cad asupra mea și a copiilor noștri nenăscuți. Ăsta e motivul pentru care cingătoarea mă va alina când voi intra în perioada de izolare și mă va ajuta în momentul nașterii și va aduce, sper, fără primejdie, un moștenitor în brațele mele și la tronul soțului meu. Dumnezeu să ne ierte pentru păcatele noastre și fie ca mila Lui să se reverse asupră-ne. Dumnezeu să te binecuvânteze pentru că mi-ai dăruit asta, ești o soră adevărată. Roag-o pe Mary să se roa, ge pentru mine așa cum știu că o să faci tu.*

*Margaret*

Ludovic al Franței, alarmat de aliații care se strâng împotriva sa, îi promite soțului meu că va primi orice va vrea dacă va respecta „Vechea Alianță" dintre Franța și Scoția. Mă pregătesc să intru în perioada de izolare, când James vine după mine în odaia din vârful turnului, cu vedere spre pajiștile întinse și spre lac.

— M-am gândit că o să te găsesc aici, zice el. Mă mir că ai reușit să urci scările astea abrupte cu mândrețea asta de burtă.

— Respir aer curat și stau puțin la soare înainte să trebuiască să intru în izolare.

Se așază lângă mine. Abia dacă e loc pentru amândoi pe banca circulară din piatră care înconjoară scara rotundă, dar ferestrele fără sticlă lasă să se vadă ținuturile câmpenești de jur-împrejurul castelului și rândunicile zboară de colo până colo în jurul turnului, de parcă ar fi cel mai înalt punct. Văd cale de multe mile toate răspântiile, și cerul uriaș se arcuiește deasupra turnului de parcă acesta ar fi cel mai înalt punct din lume.

— Voi lucra pentru pace, iar tu ne vei aduce bucurie, zice James. Îmi ia mâna și și-o duce la piept, în dreptul inimii. Iar când vei veni din nou aici sus, îl vom avea cu noi pe băiatul nostru să-și vadă regatul.

Ne ridicăm în picioare și pășim în afara micii încăperi, sprijinindu-ne de parapet și privind în jos către lacul vălurit de vânt, albastru cum e cerul de deasupra lui.

— Dacă sunt într-o alianță cu francezii, fratele tău nu-i va invada. Nu va îndrăzni, de teamă că aș putea să cotropesc ținuturile nordice în vreme ce el e plecat.

— Nu poți să faci asta! Căsătoria noastră a pecetluit Tratatul de

Pace Veșnică.

— N-o să fac asta, dar fratele tău e tânăr și prostănac și trebuie să se teamă de primejdiile apropiate pentru a-l împiedica să caute altele îndepărtate

— Ea e de vină, zic eu, pe un ton trist. Ea e de vină. Vrea să se alieze cu tatăl ei, iar tatăl ei este omul cel mai puțin demn de încredere din Creștinătate. Propriului meu tată nu i-a plăcut niciodată de el.

James râde scurt.

— Ai dreptate în legătură cu asta, îmi zice. Tu, însă, vezi-ți de treabă, te încredințez că voi păstra țara asta, ba chiar și Anglia, în liniște și pace pentru băiatul pe care s-ar putea să ni-l dăruiești. Cine știe? Ar putea fi moștenitorul ambelor regate.

Mă pomenesc că-mi tremură un pic buzele când încerc să-l întreb dacă i s-au spulberat gândurile despre blestem.

— Nu crezi…?

James știe imediat cevreau să zic și, cuun gest rapid, mă trage lângă el și mă sărută pe cap.

— Ștt, mă îndeamnă el. Am întreaga Biserică a Scoției în stăpânire și toți se roagă pentru tine, pentru băiatul tău, pentru noi. Du-te cu inima ușoară, Margaret, și fă ce ai tu de făcut. Vino, te duc eu.

O ia înaintea mea în jos pe scările șerpuite din piatră și mă obligă să merg cu o mână pe umărul lui, ca să nu mă împiedic. Intrăm în sala de primire și toți slujitorii mei așteaptă să-și ia rămas bun de la mine și să-mi ureze sănătate. Cei doi bastarzi, James și Alexander, îngenunchează dinaintea mea și îmi urează sănătate. În ușa iatacului învăluit în întuneric, șambelanul meu îmi oferă o cupă cu bere slabă, și soțul meu mă sărută pe gură.

— Domnul fie cu tine, draga mea, zice el. Curaj! O să aștept vești aici afară.

Încerc să zâmbesc, dar intru în camera întunecată cu capul plecat. Mi-e frică; mă tem că ar putea fi un blestem asupra familiei mele pentru ceea ce am făcut ca să obținem tronul Angliei și că blestemul va cădea asupra mea și a pruncului pe care trebuie să-l aduc pe lume.

Nasc un băiat. Poate că e datorită binecuvântării cingătorii Fecioarei Maria, pe care o leg în jurul pântecului meu mărit, poate că e datorită rugăciunilor noastre, ale celor trei regine-surori, dar eu, Margaret, regina Scoției și prințesă a Angliei, am un băiat sănătos și puternic. De îndată ce primește vestea, James se duce în tăcere prin sala de audiențe aglomerată la capelă și se lasă în genunchi pentru a mulțumi pentru sănătatea noastră și își pune fruntea pe pardoseala din piatră ca să se roage să fim sănătoși în continuare. Apoi se ridică și

vine la paravanul din iatacul meu.

— Pleacă, îi zic. Știi că n-ai voie aici.

— Lasă-mă să-l văd. Lasă-mă să te văd.

Mă ridic de pe patul imens, căci cel micuț pe care l-am folosit în timpul nașterii a fost scos afară, și acum mă odihnesc sub perdelele țesute cu fir de aur, întinsă pe pernele de lângă tăblia patului, pe care sunt sculptate și aurite ciulinul și roza. Îi fac semn femeii care leagănă copilul să-l aducă la paravan și stau lângă ea, în capotul meu minunat brodat, și întind dantela de pe cămășuța copilului, pentru ca tatăl lui să o admire. Chipul atent al lui James e aplecat asupra micuțului; nu observă deloc dantela de Mechlin[141], deși a costat o mică avere. Copilul doarme, genele lui negre au coborât peste obrajii palizi. E atât de mic. Uitasem cât de mic e un nou-născut. Ar încăpea într-una din palmele mari ale tatălui său. E ca o periuță într-o mare din cea mai fină mătase.

— E sănătos, zice James, de parcă mi-ar da o poruncă.

— Este.

— Iar tu nu ai deloc dureri?

Cred că aș fi murit după prima mea naștere dacă James nu s-ar fi rugat îndelung. Și de data asta a fost o naștere grea, dar cingă- toarea Fecioarei m-a ajutat în chinul meu. Caterina a împărțit cu mine darul ei cel mai de preț și nu voi uita niciodată că s-a gândit la mine.

— Am dureri, dar cu ajutorul Fecioarei ce a fost mai rău a trecut.

James se închină.

— Voi sta treaz toată noaptea, rugându-mă; dar tu trebuie să bei niște bere slabă și să dormi.

Dau din cap în semn că da.

— Iar când va fi creștinat, vom avea zile de turnir și banchete pentru a-i sărbători nașterea.

— Un turnir la fel de bun ca…?

Știe că mă gândesc la turnirul care s-a ținut la Westminster când s-a născut Henric, fiul lui Harry.

— Mai bun, zice el. Și o să-i fac să-ți trimită moștenirea din Anglia, ca să poți să-ți porți bijuteriile. Așa că dormi liniștită și să te înzdrăvenești degrabă, draga mea.

Mă întorc în pat. Iau în mână un fald al perdelei și mângâi ușor firele de aur, gândindu-mă la bijuteriile din moștenirea mea și mă ia somnul..

## Palatul Holyroodhouse, Edinburgh, Scotia, toamna anului 1512

Sunt prea bolnavă pentru o ceremonie cu fast a fiului și moștenitorului nostru. James încearcă disperat să păstreze pacea între regii creștini care și-au uitat cu toții datoria față de Dumnezeu. Îi este cu neputință să-i cheme pe monarhii Europei la cruciadă, dacă aceștia se vor învrăjbi mai departe unul pe celălalt. Cel mai mare vinovat este, evident, tatăl Caterinei de Aragon, Ferdinand.

Îi scriu Caterinei, ca soră și ca regină-soră, rugând-o să-l facă pe Henric să-și dorească pacea. Nu-mi este ușor să-i scriu eu însămi o scrisoare lungă, pentru că sunt din nou grea și înfiorător de obosită de această dată. Copilul e plasat jos și sufar de dureri de spate și de dureri fulgerătoare în pântec. Însă James insistă să îi scriu Caterinei, spunându-mi că trebuie să-i îmbunăm pe fratele meu și pe soția lui ca să nu distrugă pacea Creștinătății, că Harry ar trebui să meargă în Țara Sfântă cu James, nu să invadeze Franța alături de Ferdinand.

— Spune-i că mă tem de păcat, mă îndeamnă el. Povestește-i tot. Spune-i că ești însărcinată din nou și că eu trebuie să plec în cruciadă pentru a-mi îndeplini promisiunea, ca să te știu teafără.

Nimănui nu-i pasă de pace atât de mult cum îi pasă soțului meu. Nimeni altcineva nu are dorința lui arzătoare de a merge în cruciadă. Întristător e că nu poate nici măcar să le spună de ce își dorește atât de mult să plece în cruciadă. Nu le poate încredința fraților săi regi povestea păcatului său ori temerile sale cu privire la un blestem asupra Tudorilor.

Când pierd copilul, o fetiță care se naște înainte de termen în noiembrie și nu e îndeajuns de mare să trăiască, împărtășesc graba soțului meu. Are dreptate, o știu. Sunt încredințată acum că există un păcat ce trebuie ispășit și că niciuna dintre noi — nici eu, nici Caterina, nici măcar surioara mea Mary — nu vom putea fi în siguranță cu privire la viitorul copiilor noștri până când Ierusalimul nu revine în mâini creștine și nu e alungat blestemul de pe neamul Tudorilor, iar James iertat pentru păcatele sale.

## Castelul Sterling, Scoția, primăvara anului 1513

Însă nimic nu-l oprește pe fratele meu să invadeze Franța. Nu renunță la planurile lui nici măcar de teama unui război la granița de nord cu soțul meu. Sunt insultată la gândul că pacea creată în cinstea căsătoriei mele ar putea fi distrusă; Harry trimite un emisar pentru a-i porunci lui James să nu invadeze Anglia în timp ce el este ferm hotărât să invadeze Franța.

Nu e nevoie să trimită un om să ne spună asta. James nu ar

recurge niciodată la ceva împotriva regulilor cavalerismului, n-ar ridica niciodată primul armele, dar e într-o alianță cu francezii, iar aceștia l-au încredințat că-i vor acoperi costul oricărui atac punitiv, ba chiar costurile întregii cruciade, după ce vor fi terminat cu Harry. Fratele meu e un nătărău să între în război cu francezii — bineînțeles că primul lucru pe care aceștia îl vor face va fi să-i corupă pe vecinii lui să se ridice împotriva sa. De ce nu poate să înțeleagă că viitorul acestor insule este să trăiască în pace una cu alta? Micuțul meu fiu este moștenitorul lui! Are de gând să riște un război cu tatăl moștenitorului său? Are de gând să între în război cu țara propriei lui surori și a soțului ei?

James petrece tot postul Paștelui la mânăstire. Spre deosebire de fratele meu — care face paradă cu studiile sale teologice — sau de Caterina, soția lui, împodobită mereu cu crucifixe — soțul meu este cu adevărat un om spiritual. Așa că Doctor Nicholas West, un vestit împăciuitor și un diplomat foarte iscusit parcurge lungul drum de la Londra ca să descopere că soțul meu cel cucernic lipsește și că, în locul lui, trebuie să trateze cu mine.

Pe toată durata cinei, una foarte frugală, pentru că suntem în ultima zi din post, el se minunează cât de mult a crescut Harry și cât de chipeș s-a făcut. Aproape că-i scapă că seamănă în partea familiei mamei, Plantageneții, vestiți pentru frumusețea lor, dar se stăpânește și vorbește despre înfățișarea Tudorilor. Asta e ridicol, căci tata și bunica au fost amândoi oacheși și uscățivi, zgârciți la zâmbet și înfiorător de lipsiți de farmec. Se pare că și Caterina este nespus de frumoasă și înfloritoare. Mă întreb dacă e din nou însărcinată, dar nu pot să-l întreb asta pe dr. West. În sinea mea, mă întreb dacă va putea duce vreo sarcină până la capăt. Dr. West îmi spune că toată lumea îi laudă frumusețea, vioiciunea și, neîndoios, fertilitatea. Încuviințez din cap; lumea întotdeauna face asta. Nu înseamnă nimic.

Dr. West se laudă că Henric a început să fie interesat de guvernare, de parcă nu asta ar trebui să fie principala sa îndatorire. Îmi dau ochii peste cap și mă stăpânesc să spun că soțul meu trăiește pentru țara lui. E și el compozitor și poet și un prinț minunat, dar nu-și irosește vremea zadarnic, așa cum face fratele meu. Apoi dr. West preamărește vasele pe care le construiește Harry. De data asta îl întrerup și îi vorbesc și eu despre cele pe care le-a proiectat și plănuit soțul meu și că Mărețul Mihail este cel mai mare vas construit vreodată.

Mă tem că apoi ne ciondănim puțin, gândindu-se că mă laud cu măreția țării mele, Scoția. Cum e postul Paștelui și nu există muzică sau dans, îi spun că suntem o curte evlavioasă și mergem la capelă după cină, apoi ne despărțim cu foarte puțină bucurie.

Nu e deloc mai bine când luăm masa festivă de Paști, deși e plăcut să mănânci din nou carne, după un post atât de lung. Iar în cea de-a doua zi de Paști aproape că ajungem să ne certăm când dr. West îmi spune pe șleau că Harry își pune nădejdea în mine că-mi voi onora dreptul de prințesă engleză primit prin naștere și voi avea grijă ca James să păstreze pacea.

— Îi datorați această loialitate, îmi zice solemn. Îi datorați dragostea de soră a lui și a reginei voastre surori.

— Și cum rămâne cu ceea ce îmi datorează Anglia mie? întreb eu. Mi-ați adus bijuteriile? Moștenirea mea?

Pare puțin încurcat.

— Acestea sunt chestiuni de stat, zice el. Nu sunt potrivite pentru o discuție între mine și o doamnă.

— Sunt chestiuni personale, îl corectez eu. Tatăl meu mi-a lăsat o moștenire, și bunica mea mi-a lăsat bijuterii de o valoare egală cu cele pe care le-a dăruit Caterinei și lui Mary. Ele și le-au primit pe ale lor? Căci eu n-am primit nimic din Anglia, deși i-am amintit fratelui meu, iar soțul meu i-a scris chiar ambasadorului său. Acestea mi se cuvin. Nu-mi pot fi refuzate.

Doctor West se foiește pe scaun de parcă l-ar înțepa ceva.

— Le veți avea, fără îndoială, mă asigură el.

— Nu mă îndoiesc de asta. Pentru că sunt ale mele, încredințate mie de iubitul meu tată și de scumpa mea bunică. Propriul meu frate n-ar îndrăzni să nu mi le înmâneze și să încalce astfel dorințele propriului său tată, ale propriei lui bunici! Dacă Mary și Caterina și-au primit moștenirea, atunci ar trebui s-o primesc și eu pe a mea.

— Nu, nu vă privează de ele, se bâlbâie dr. West, roșu la față de rușine. Se uită împrejur de parcă ar căuta pe cineva să-l scape din capcana asta. Poate să se uite cât vrea; aceasta este o curte scoțiană, iar englezii nu sunt și n-au fost niciodată foarte bineveniți. Cu mine sunt îngăduitori pentru că James arată că mă iubește și le-am dăruit un prinț scoțian.

— Atunci de ce nu le-ați adus?

— Vă veți primi întreaga moștenire când regele se va încredința că soțul dumneavoastră va păstra pacea.

— Dar el păstrează pacea! izbucnesc eu. A muncit pentru pacea asta în tot acest timp, în vreme ce Anglia s-a înarmat pentru război.

— El e cel care se înarmează…, mă întrerupe dr. West, cu armele, cu tunurile lui uriașe…

Îmi dau seama îndată că el este deopotrivă spion și emisar și regret că m-am lăudat cu *Mărețul Mihail*.

— Nu-mi voi primi bijuteriile dacă soțul meu nu-l încredințează pe Harry că va păstra pacea?

— Nu, zice el, regăsindu-și în sfârșit glasul. Înălțimea Sa, fratele

tău, mi-a poruncit să spun că, dacă soțul dumneavoastră pornește la război împotriva lui, nu numai că va păstra bijuteriile dumneavoastră, dar va cuceri cele mai bune orașe ale Scoției.

Mă ridic furioasă în picioare, cu mâna încleștată pe pocal, gândindu-mă că o să azvârl vinul din el în fața uimită a lui dr. West, când ușa din spatele mesei înalte se deschide și intră James, zâmbitor și netulburat ca întotdeauna, întorcându-se de la mânăs- tire, cu chipul strălucind după baie și pe deplin informat cu privire la această discuție. Aș bănui chiar că a ascultat în taină la ușă în tot acest timp.

Dr. West se lasă în genunchi, pe când James mă sărută și îmi dăruiește o broșă din aur. Mă mândresc îndelung cu ea ca dr. West poate să vadă că am deja multe bijuterii și n-am nevoie de nimic de la Harry; însă nu-i voi permite niciodată Caterinei să se dea mare cu bijuteriile bunicii mele. Probabil că și-a însușit și moștenirea mea. Îi șoptesc lui James că emisarul este pe jumătate spion și pe jumătate dușman, iar el mă dă cu blândețe la o parte. Știe asta deja. Știe tot.

Dr. West nu scoate un cuvânt de la el nici în seara aceea, nici în zilele rămase din săptămâna Paștelui. James s-a întors de la rugăciune ca să se bucure din nou de cele lumești. Îi sunt aduse cele mai bune cărnuri și cele mai fine vinuri și ne roagă pe mine și pe doamnele mele să dansăm. Trec pe lângă dr. West și-mi întorc disprețuitor capul, ca pentru a-i spune: Uite! Acesta este un rege! Nu un prostănac care își însușește bijuteriile altcuiva și declară război unei mari puteri ca Franța, după cum îi cere socrul său. Acesta e un rege adevărat și eu sunt soția aleasă de el, iar Harry n-are decât să păstreze bijuteriile alea stupide. Soțul meu îmi va dărui încă și mai multe, n-am nevoie de ele, și Scoția n-are nevoie de prietenia Angliei; nu trebuie să ne amenințe că ne vor cuceri orașele, pentru că putem la fel de ușor să le cucerim noi pe ale lor. Și vom face asta dacă vom hotărî așa. Iar francezii vor plăti pentru armata și flota noastră. Așa că Harry ar face mai bine să se gândească la asta înainte să ne amenințe. Iar Caterina nu trebuie să creadă că, dacă suntem surori, poate să mă nesocotească pe mine și ceea ce mi se cuvine. Îmi zice ea că sunt sora ei dragă, dar asta nu-i conferă dreptul să pună stăpânire pe moștenirea mea. Nu are voie să poarte bijuteriile mamei mele.

## Palatul Holyroodhouse, Edinburgh, Scoția, vara anului 1513

Harry nu se gândește decât la invadarea Franței. James îl roagă stăruitor să cumpănească, îi amintește că atât lorzii francezi, cât și cei englezi vor muri pe câmpul de luptă și că ei — și regii — ar trebui să-

și dea viața doar pentru a-l slăvi Dumnezeu, pentru a recuceri pământul sfânt. Îi scrie răbdător, ca un bărbat mai în vârstă și mai înțelept către unul tânăr și nesăbuit, dar nu primește niciun răspuns. Căci prostănacul și încăpățânatul de Harry vrea cu tot dinadinsul să între în război, la fel cum se încăpățâna când era copil să se lupte călare cu manechinul de antrenament sau să scrie cel mai bun poem ori să învețe un dans nou. Acum are un public mare și întreaga Europă drept scenă și o să se asigure că toată lumea îl privește. Harry are parte de admirația deplină a propriei soții și va face orice pentru a fi pe placul ei și al ticălosului ei tată.

Iar apoi ne amenință prin intermediul Bisericii. Îl pune pe dr. West să-l avertizeze pe James că dacă va încălca Tratatul de Pace Veșnică va fi excomunicat de către papă și va ajunge în iad. Așa, deci! Unui bărbat care vrea doar să meargă în cruciadă, care poartă o cămașă de penitență din păr aspru de animal pe durata celor 40 de zile ale postului Paștelui și un ciliciu la brâu tot timpul. Unui bărbat atât de conștient de păcatul său și atât de temător în fața lui Dumnezeu, încât merge în pelerinaj de patru ori pe an și nu mă vede niciodată în timpul izolării pentru sarcină fără a se ruga toată noaptea. E o amenințare ticăloasă, țintită spre cele mai întunecate frici ale lui James. Caterina trebuie să-i fi mărturisit că James se teme atât de mult pentru siguranța mea și că e mânat de vinovăție. Caterina i-a povestit toate grozăviile pe care soțul meu mi le-a mărturisit mie și pe care eu i le-am împărtășit ei. A folosit toate acestea împotriva mea și a soțului meu. Aceasta este o asemenea trădare, încât abia dacă suport să mă gândesc la ea.

Dau fuga în odaia lui James, furioasă pe Caterina că mi-a trădat încrederea, și-l găsesc pe soțul meu, zâmbitor și vesel, la masa de lucru, înconjurat de șuruburi din alamă și piulițe, cu niște ochelari caraghioși cocoțați pe nas, asamblând un instrument despre care zice că se poate folosi pentru a-i arăta unui marinar aflat pe mare în ce direcție este nordul.

— Uită-te la asta, Margaret! L-am dezmembrat și acum îl fac la loc. Ai văzut vreodată o busolă mai mică? Nu-i așa că e frumoasă? Venețiană, bineînțeles. Cred c-am putea să le facem și noi pentru vasele noastre.

— James, mi-au spus că vor face în așa fel încât să fii excomunicat!

James zâmbește și dă din mână, semn că nu ia în seamă.

— Pot să amenințe cât vor. Pot chiar să-l cumpere pe papă și să-l întoarcă împotriva mea. Însă Dumnezeu știe că acum aș fi fost la jumătatea drumului spre Ierusalim, dacă fratele tău nu s-ar fi bășicat din cauza mândriei lui închipuite. Nu mă las tulburat de un băiețel care intră în război la porunca soției sale. Nu mă înspăimântă blestemul unui papă cumpărat.

— E numai vina ei, zic eu cu înverșunare. Eu m-am luptat să mențin pacea, în vreme ce ea l-a aţâţat pe Harry să înceapă războiul. James se uită la mine peste ochelari, dar nu ascultă.

— Sunt sigur că ai dreptate.

*Soră Caterina,*

*Iartă-mă că-ncep fără ocolișuri, vorbesc asemenea poporului din nord, fără ascunziș și întorsături istețe defrază. Dacă vei persista în a-l sfătui pe Harry să-l sprijine pe tatăl tău în conflictul său cu Franța, atunci vei acționa împotriva intereselor Angliei. Franța este de multă vreme o prietenă adevărată a scoțienilor și noi îi vom sprijini dacă vom fi nevoiți. Te rog să nu-i îngădui tatălui tău să provoace o asemenea ruptură între James și Harry, între soțul tău și al meu, între Anglia și Scoția și între mine și fratele meu. Este o purtare nepotrivită pentru o soră și pentru o prințesă engleză.*

*De asemenea, nu am primit bijuteriile pe care mi le-a lăsat bunica și nici moștenirea de la tatăl meu. Acestea sunt obiecte de mare însemnătate pentru mine datorită iubirii ce le-o port celor care mi le-au dăruit — valoarea lor nu înseamnă nimic. Mary și le-a primit pe ale ei? Tu le ai pe ale tale? E oare posibil ca fratele meu să-mi rețină moștenirea? Nu vreau să cred că ar putea face așa ceva, nici că tu ai permite un asemenea lucru. Mai cu seamă, există o broșă cu granate care i-a aparținut bunicii și pe care știu că voia să mi-o dăruiască. Mary nu și-o poate dori, acum că are cel mai mare rubin din lume. Cer să-mi fie trimisă. Insist chiar.*

*Te rog să-mi fii cu adevărat o soră și o regină a Angliei, să împiedici acest război și să-mi trimiți moștenirea. Mă rog să vezi calea aceasta ca pe-o datorie. Cred că voia Domnului este limpede.*

*Margaret*

Caterina nici măcar nu răspunde. Stăruie în ambiția războiului cu Franța și nici măcar nu știu dacă Mary și-a primit bijuteriile.

Abia când ambasadorul nostru ne spune că armata invadatoare chiar a pornit din Anglia spre Franța, înțeleg de ce s-a purtat Caterina atât de urât; abia acum văd care e răsplata ei.

Henric ridică pânzele și o lasă pe Caterina la conducerea Angliei. A întregii Anglii! Țara se află acum în mâinile unei femei care cândva nu-și putea permite mere proaspete din Kent. Henric o numește regentă. Nu-mi vine a crede, cu toate că am știut că asta voia, că așa avea să fie. Sunt atât de furioasă pe ea, încât nu mă împotrivesc în niciun fel când James îmi spune că e obligat de onoare, de alianța sa cu Franța. Să invadeze ținuturile nordice ale Angliei.

— Probabil îl voi înfrunta pe vechiul tău prieten, Thomas Howard, zice James, venind în odaia mea să ne conducă pe mine și pe doamnele mele la cină. Îmi dau seama după mirosul de praf de pușcă din părul lui că a fost la atelierul unde se produce acesta.

— Nu a fost prietenul meu. Cu tine a vorbit tot timpul. Era nespus de îngâmfat. Am fost încântată când a plecat..

— Ei bine, acum a fost lăsat să apere Anglia, zice James. Fratele tău și-a luat cei mai buni oameni și toată oștirea în Franța și nu i-a lăsat decât pe bătrânul Howard, pe fiul acestuia și pe regină să apere Anglia. O să-l întâlnesc din nou pe câmpul de luptă.

— Va duce lipsă de oameni? Harry a luat pe toată lumea?

James mă ia de mână și vine mai aproape, ca să nu-l poată auzi nimeni în afară de mine.

— Are destui, dar dacă mi se vor alătura clanurile, atunci eu voi avea mai mulți. Și mi se vor alătura, căci le-am fost un rege adevărat și un conducător onorabil, care nu i-a dus niciodată pe căi greșite.

În fața noastră, în sala cea mare, aud zarvă de glasuri și scârțâitul băncilor pe pardoseală, în timp ce oamenii se așază la locurile lor. Aud sunetul pierit al muzicii și cântecul lent al corului de la galerie.

— Nu-i voi dezamăgi, spune James încet. Sunt un rege al Scoției adevărat și i-am slujit mulți ani și ei m-au slujit pe mine. Pe când regele englez e doar un băietan lipsit de pricepere

Se uită la mine și-mi spune lucrul pe care știe că-mi doresc cel mai mult să-l aud:

— Eu am alături o regină, foarte tânără, dar o mare regină, pe când el nu are decât o prințesă spaniolă, văduva fratelui său, care e unealta tatălui ei. Cum putem să dăm greș?

— Și Thomas Howard este foarte bătrân, îi zic. Cu siguranță anii lui de luptă s-au încheiat, nu-i așa?

James se încruntă.

— Nu e în grațiile fratelui tău, zice el gânditor. Și-a pierdut fiul, care s-a înecat în mare și a pierdut vasele lui Harry. Fratele tău îi învinovățește pe cei din familia Howard că l-au dezamăgit și s-a întors împotriva lor. Howard este singurul conte care nu a fost luat în Franța în oștirea cea mare. Cred că va lupta precum un șobolan încolțit când mă va înfrunta. Știe că este ultima lui șansă de a reintra în grațiile regelui. Va fi un om disperat — nu mă dau în lături să recunosc că aș prefera să nu mă confrunt cu un om care n-are nimic de pierdut.

— Poate c-ar fi mai bine să nu lupți? îi strecor neliniștită. Poate c-ar fi mai bine să nu invadăm Anglia?

— Asta e ocazia noastră, spune el răspicat. N-am avut o ocazie mai bună de decenii. Zâmbește, știe cum să mă ispitească: Cea mai mare rivală a ta este regenta Angliei. Nu vrei să îi atac oștirea? Nu vrei s-o vezi înfrântă?

## Palatul Linlithgow, Scoția,<br>vara anului 1513

Vizităm Linlithgow ca să-l vedem pe fiul nostru, James. Avem parte de o călătorie frumoasă pe o vreme caldă de vară. Am străbătut țara în lung și-n lat până ce am ajuns la malurile întinse ale râului Forth, și luncile care se întind cale de mile. Cum e miezul verii, lăptăresele ies în fiecare dimineață și seară să cheme vacile care pasc în iarba deasă care le trece de genunchi, astfel că la cină avem budinci, băuturi calde din lapte cu bere slabă și mirodenii, glazuri fine și brânza grasă din zonă.

O luăm spre panta dinspre lac, ne apropiem de castel și intrăm pe poarta mare. Îmi văd fiul în brațele doicii, în frumoasa curte interioară. Slavă Domnului că e puternic și crește frumos, că a trecut de primejdia primei aniversări, că e cuminte cu doica lui irlandeză, chicotind și dând din pumnii încleștați spre tatăl lui, țipând de încântare când fugi după el, alergând cu piciorușele-i dolofane.

Ne bucurăm de zile liniștite la acest palat îmbietor și retras. Mergem pe lac în fiecare zi cu copilul, iar atunci îl las să-și bage degetele de la picioare în apă. Lacul e plin cu pește: păstrăvi, și chiar somoni. Soțul meu se îndepărtează de noi și se avântă spre adâncimile reci cu o undiță și-mi promite că voi avea somon la cină. Slujitorii îl însoțesc și împreună aduc o mulțime de pești, cu solzii ca de argint, prea grei ca să poată fi cărați de un singur om.

Serile, îl chem pe James să bea vin cu mine în turnul reginei, unde scările urcă până sus de tot și, chiar în vârf, este o odaie micuță, cu un acoperiș care s-o apere de ploaie, cu vedere spre întregul ținut Lothian. Când apune soarele, parcă aș fi în cuibul unui vultur, văd cerul care se întinde la nesfârșit deasupra mea, cu norii ca o dantelă. Când plouă sau când norii se coboară de pe crestele munților, apar curcubeie uriașe, arcuindu-se ca pentru a arăta drumul spre rai.

— Știam că o să-ți placă aici, zice James cu satisfacție. Am pus să fie construită pentru tine, mi te-am închipuit stând aici, în vârful palatului, și bucurându-te de toate aceste priveliști încântătoare. Nu-i așa că este la fel de frumos ca Greenwich?

— O, este cu totul altceva, îi atrag eu atenția. Greenwich este un palat la câmpie, lângă un fluviu, construit pentru vreme de pace. Acesta este un palat într-un ținut de munte, cu un șanț de apărare și un pod mobil. Greenwich are în față un lung chei din marmură, după modelul venețienilor, unde poate ancora oricine, iar porțile rămân deschise toată vara. Ăsta e mai mult un castel decât un palat.

Văd dezamăgirea de pe chipul lui.

— Dar nu încape nicio comparație, îl liniștesc eu. Aici avem cele mai frumoase odăi care dau una într-alta, cea mai frumoasă sală. Toată lumea e încântată de acest loc. Putem călări în jurul lacului,

putem merge cu barca — uită-te la debarcaderul pe care l-ai construit pentru vasul regal! Iar dacă vreau să vânez, am o pădure plină cu vânat. E un palat splendid, poate cel mai frumos din Scoția. Iar încăperea asta din vârful turnului pe care l-ai construit pentru mine este cel mai frumos loc în care am fost vreodată.

— Mă bucur că ai ajuns să-l îndrăgești.

— Îl îndrăgesc. Cum ai putea să nu-l îndrăgești?

— Asta e minunat, pentru că sunt nevoit să te las aici. Mâine trebuie să plec la Edinburgh, zice el, de parcă s-ar duce pentru vreo treabă măruntă. Apoi o să mă întâlnesc cu lorzii mei și vom ataca Anglia.

Simt un gol în stomac.

— Cum? Atât de curând? Vrei să începi războiul?

— Așa sunt nevoit să fac.

— Dar pacea…

— Trebuie să fie încălcată.

— Tratatul…

— Nu mai are nicio valoare. Henric l-a anulat ori de câte ori mi-a arestat oamenii pe mare și ori de câte ori i-a lăsat pe lorzii lui de la graniță să ne atace pământurile. Dacă flota mea l-ar fi prins în timp ce naviga spre Franța, am fi fost deja în război. În împrejurările acestea, vor aștepta în apropiere de coasta franceză și-l vor prinde pe drumul de întoarcere. Între timp, vom ataca degrabă și cu putere Anglia.

Îmi acopăr ochii cu mâinile. Sunt o prințesă engleză. Am venit aici tocmai pentru a împiedica asta.

— Nu există nicio posibilitate să poți păstra pacea, dragul meu?

— Nu. Fratele tău vrea război. E un bărbat tânăr și nesăbuit, iar eu o să conduc această campanie, plătită de francezi, pentru a ne recâștiga pământurile și a deveni vecini puternici.

— Mă tem pentru ce ți s-ar putea întâmpla.

— Îți mulțumesc. Îmi închipui că ți-e teamă și pentru tine însăți.

— Și asta, răspund cu sinceritate. Și pentru băiatul nostru.

— Am avut grijă. Vorbește ca un gospodar grijuliu, nu ca cineva care se duce să înfrunte moartea. Tutorele lui va fi William Elphinstone, episcopul de Aberdeen.

— Nici măcar nu-ți place de el!

— E cel mai bun om pe care-l avem. Nu am nevoie să fie întotdeauna de acord cu mine. De fapt, nici nu voi fi aici ca să mă contrazică.

— Nu spune așa ceva! Și nu mă lasă aici. Nu vreau să te aștept aici. Arăt spre turn, către odaia mea ca un far din vârf. Nu vreau să stau aici și să aștept după tine.

Își pleacă capul, de parcă l-aș fi mustrat.

— Mă rog ca atunci când vei privi din turn să mă vezi întorcându-

mă, cu steagul fluturând în semn de triumf. Iar dacă nu, micuța mea dragă, atunci va trebui să te descurci fără mine.

— Cum o să mă descurc fără tine?

— Am numit tutorele fiului meu, am numit un consiliu de lorzi.

— Dar cum rămâne cu mine? Îmi aud glasul — smiorcăitul copilului Tudor, care se întreabă mereu cine e pe primul loc.

— Te-am făcut regentă a Scoției.

Sunt uluită.

— Un titlul de mare vază, la fel ca al ei.

James râde pe sub mustăți.

— Da, la fel ca al ei. Știam că ăsta va fi primul tău gând. Te prețuiesc la fel de mult cum o prețuiește Harry pe Caterina. Însă asta nu e doar pentru a te face să te simți egală cu ea, Margaret. Ci pentru că poți să domnești peste acest regat, să-l crești pe fiul nostru și să păstrezi Scoția în pace și liniște. Știu că vei război Trebuie să fii mai deșteaptă decât fratele tău — dar ești oricum mai deșteaptă decât el. Trebuie să fii asemenea bunicii tale — devotată doar copilului ei, hotărâtă să-l vadă rege. Cred că poți să faci asta. Nu lăsa nimic să te abată de la calea asta, nici vanitatea, nici poftele trupești sau lăcomia. Ascultă-mi poveștele și vei fi o femeie bună, o femeie cum nu s-a mai văzut.

Încuviințarea lui e ca o adiere venind dinspre lac într-o zi însorită.

— Nădăjduiesc că nu va fi nevoie, zic eu, cuprinsă dintr-odată de frică.

— Și eu îmi doresc să nu se întâmple asta.

Rămânem tăcuți o clipă, privind către apele cristaline ale lacului, către oamenii care se plimbă cu barca și către cei care înoată aproape de mal. Câteva copile și-au ridicat poalele și merg prin apă, stropindu-se și chicotind. Toată lumea pare atât de lipsită de griji, ca și cum nu s-ar putea întâmpla nimic rău vreodată.

— Nu știu dacă voi fi în stare să fac asta, zic eu întristată. Dacă n-o să te întorci din bătălie, nu știu dacă voi fi în stare…

Mă prinde de bărbie ridicându-mi capul astfel încât să fiu silită să-l privesc în ochi. Niciodată n-am putut suferi să facă asta, să fiu silită să mă uit în ochii lui, de parcă aș fi o fată care mulge vacile, iar el, stăpânul atotputernic.

— Nimeni nu știe dacă e în stare, spune poruncitor. Când a fost ucis tata la porunca mea și am devenit rege, eram încredințat că nu voi avea puterea să stăpânesc regatul ăsta. Dar am făcut-o. Am învățat s-o fac. Am studiat. Fii ce ți-a fost dat să fii prin naștere și îi vei vedea pe copiii noștri stăpânind tronurile Scoției și Angliei. Fii o nesăbuită și vei pierde totul. Așa cum e fratele tău, care nu chibzuiește și va pierde tot ce prețuiește alergând după lucrurile pe care nu le poate avea. S-ar putea ca tu să ai înțelepciunea de a păstra ceea ce ai. El va alege

întotdeauna să-și satisfacă propriile capricii în loc să fie un rege adevărat. Tu trebuie să fii o regină și nu o nesocotită ca el.

## Palatul Linlithgow,
## Scoția, august 1513

Am niște vise înfiorătoare: cu James care se scufundă în niște ape adânci și din gură îi ies perle ca niște bule de săpun; cu mine mergând pe țărmul mării și strigându-l, cu perlele scârțâindu-mi sub picioare; cu mine stând în fața unei oglinzi și uitându-mă la el cum îmi prinde la gât un colier strălucitor cu diamante, care apoi se preschimbă în perle și se deșiră când mi-l leagă. Mă trezesc plângând și îi spun:

— O să mori, știu c-o să mori și n-o să mai port niciodată diamante. Va trebui să port perlele de doliu, doar perle, și o să fiu singură cu fiul meu; și cum o să-l aduc pe tron în siguranță?

— Ștt, zice el cu blândețe. Nu mai putem da înapoi. Îmi urează un rămas-bun ceremonios, de parcă am fi un rege și o regină dintr-un basm. Face o plecăciune în fața mea, iar eu îmi pun mâna pe capul lui roșcat și încăpățânat și îi dau binecuvântarea mea. Se ridică și-mi sărută mâna. Îi dăruiesc o batistă din mătase brodată cu inițialele mele, pe care și-o bagă în interiorul hainei, de parcă ar fi o cocardă, iar el ar pleca la un turnir. S-a îmbrăcat cu haina lui cea mai bună, de un roșu aprins, cu numele lui brodat pe guler cu fir de aur și cu blazonul cu ciulini peste tot pe piept. Am brodat-o chiar eu, e foarte frumoasă. Se întoarce cu spatele și sare în șaua calului său de luptă, ca un băietan, ca pentru a-mi arăta că e la fel de tânăr și puternic ca fratele meu. Ridică mâna, și garda lui personală se apropie și apoi o pornesc la drum. Sute de cai mari înaintează precum un singur animal uriaș, iar copitele lor răsună în depărtări ca un tunet. În urma lor se ridică un nor de praf. Îi fac semn doicii să-l ducă înăuntru pe băiețelul nostru, iar eu rămân să privesc în zare până când nu li se mai vede urma.

Apoi așteptăm. Bag de seamă că eu încă nădăjduiesc ca planurile să se schimbe în ultima clipă. Sunt simbolul păcii veșnice, nu sunt în stare să accept că pacea e încălcată. Mi se aduc vești aproape zilnic. James cucerește castelul Norham, apoi Wark, Etal și altele. Acestea nu sunt victorii mărunte; sunt fortărețe importante, gravate în inimile oamenilor de la graniță, iar noi mutăm frontiera, împingând-o tot mai la sud, către Newcastle. Cucerim castele englezești, teritorii englezești. Zona căreia i se spune „teritorii disputate” nu va mai fi disputată;

aceste pământuri vor fi ale Scoției. Începe să devină o mare expediție; nu un simplu atac, ci o invazie victorioasă.

De fiecare dată când mesagerul se apropie de castelul nostru de lângă lac, cu steagul regelui fluturând înaintea lui, cu o gardă năvalnică în urmă, ne mai vine inima la loc. Așa cum am prevăzut, Thomas Howard aduce toate forțele pe care le-a putut strânge, dar el nu are provizii suficiente și este temător. Nu are rezerve, nici sprijinul oamenilor de-acolo. Chiar lorzii lui englezi de la graniță îi jefuiesc convoiul de căruțe și îi fură caii. Aliații lui sunt nestatornici și nu sunt dornici să trimită servitori să lupte la graniță, când au plătit deja pentru un război în Franța. Harry a luat cu el floarea nobilimii pentru a duce acest război pentru socrul lui, ca să-i facă pe plac soției sale. A lăsat Anglia teribil de lipsită de apărare. E un nesăbuit. Putem să câștigăm acest război împotriva unui rege absent și a unor apărători fără tragere de inimă.

James ne dă de știre după aceea că vor ajunge la luptă deschisă. Va pune stăpânire pe Branxton Hill. I-a dejucat planurile lui Howard, care ar trebui, dacă are un pic de minte, să se retragă la Newcastle. Oștenii lui sunt flămânzi, însetați, își fură propriile rații, iar oamenii de la graniță — bărbați nemiloși, englezi și scoțieni, îi atacă pe cei rămași în urmă, îi ucid și îi dezbracă până la piele. Armata lui James, bine hrănită și bine înarmată, și-a făcut tabăra pe locul mai înalt de la Flodden Edge. Englezii vor fi nevoiți să ducă lupta împotriva tunarilor scoțieni de la poalele dealului.

Aștept vești. Trebuie să fi avut loc o bătălie. Thomas Howard nu va îndrăzni să se întoarcă la Londra pentru a se înfățișa dinaintea Caterinei, fără a avea o bătălie despre care să raporteze. Dacă se va întoarce învins, atunci familia Howard va fi ruinată. Thomas Howard poate să piardă totul. Cu reputația pe care o are și fiind în joc prietenia cu regele, știu cu câtă hotărâre și înverșunare va urmări singura șansă care i-a mai rămas. James, însă, nu mai are nevoie să lupte, el ar putea să se retragă. Ar putea să treacă înapoi granița noastră împreună cu oștirea sa și să se laude cu un alt atac reușit asupra Angliei care i-a înspăimântat de moarte în ținuturile de nord și i-a arătat lui Harry că nu poate să ne trateze cu dispreț.

Sunt sigură James așa va face — acesta este felul în care scoțienii i-au chinuit întotdeauna pe englezi — însă apoi vine vestea unei noi bătălii. După o jumătate de zi, cineva vine de la Edinburgh cu vestea că am câștigat bătălia și că scoțienii înaintează spre sud. S-ar putea să avanseze chiar până la Londra! Ce îi poate opri dacă au învins armata engleză? Dar apoi sosește un alt raport, de la un soldat fugar, cum că a avut loc o bătălie cumplită, iar că, atunci când a fugit el, sorții erau împotriva noastră.

Plouă cu găleata, un zid de apă care ne ține în castel și care

amenință că nu vom mai primi nicio veste. Mă trezesc în fiecare dimineață cu răpăitul picăturilor de ploaie în fereastră și aud gâlgâitul apei care se varsă în cisterne sau se scurge de pe fețele garguielor sculptate în piatră, coborând în șiroaie în curtea pietruită. Mă gândesc la soțul meu, care stă în vânt și furtună; mă gândesc la arcașii lui cu arcurile ude, la tunarii lui cu praful de pușcă ud. Spun răspicat că nimeni nu trebuie să creadă nimic, că n-au voie nici măcar să vorbească, până când nu auzim vești chiar de la James. Trebuie să fiu, așa cum mi-a cerut el, o regină adevărată, o regină a Scoției, o inimă vitează și mândră. Însă apoi mi se dă de știre că a sosit un mesager de la consiliul lorzilor din Edinburgh, cu vești precise, și că mă așteaptă în sala mea de audiențe.

Inima mi-o ia la galop și mă simt rău, la fel ca atunci când sunt însărcinată. Îmi duc mâna la gât și îmi simt pulsul crescând. Toată lumea care are motiv să se afle în odaia mea sau oricine a găsit un pretext oarecare e aici. Vin încet de la capelă, unde mă rugam ca James să vină acasă, înfrânt sau biruitor — îmi dau seama că nu-mi pasă cum, atâta timp cât vine acasă. Gărzile deschid ușile și murmurul din sală amuțește de îndată ce trec prin mulțimea de chipuri necunoscute și urc treptele până la tronul meu. Mă întorc și stau în picioare în fața lor., privind calm în juru-mi. Fără nicio legătură, îmi vine în minte: Doamne-ajută, am numai 23 de ani. Altcineva ar trebui să fie aici, să audă vestea, cineva care știe ce să facă. Sunt sigură, Caterina ar ști cum să stea, cum să asculte, cum să răspundă. Mă simt de parcă aș fi ca surioara mea Mary — prea tânără pentru a lua parte la lucrurile importante.

Mesagerul stă dinaintea mea în livreaua lui James, cu misiva din partea consiliului lorzilor în mână.

— Ce vești? întreb și încerc să vorbesc calm. Vești bune, nădăjduiesc.

Omul a mers drum lung călare de la Edinburgh și e murdar și plin de noroi, a trecut râuri și e leoarcă din cap și până la cizmele murdare din picioare. I se va fi spus să nu lase nimic să-l întârzie și să-mi raporteze numai mie. Îngenunchează și îmi dau seama imediat, după neliniștea de pe chipul lui, că n-are rost să spun „Vești bune, nădăjduiesc.” cu glasul meu de fetiță prostuță. Nici vorbă de vreo veste bună și îmi dau bine seama de asta.

— Vorbește, îi zic încet.

— Înfrângere, răspunde el cu glasul sugrumat, de parcă e gata să plângă în locul meu.

— Regele?

— Mort.

Mă clatin, însă nobilul care slujește ca tăietor de carne[15] la castel mă sprijină, de parcă trebuie să aud această veste cu capul sus, în

picioare, deși soțul meu e cu fața în noroi.

— Ești sigur? întreb, gândindu-mă la micuțul meu, care are aproape un an și jumătate și e acum un băiat fără tată; gândindu-mă chiar la copilul pe care s-ar putea să-l port în pântec. Ești sigur? A confirmat Consiliul de Coroană — nu e nicio îndoială?

— Am fost acolo. Am văzut cu ochii mei.

— Spune-mi ce-ai văzut.

— E o minune dacă se va întoarce cineva viu, zice el palid. Ne-am năpustit în șarjă asupra lor., dar ei aveau cosoare cu care luptau împotriva sulițelor noastre și retezau capete de parcă tăiau garduri vii. Tunarii noștri nu erau la distanța potrivită, așa încât, deși i-au bombarda pe englezi, tunurile trăgeau pe deasupra capetelor lor, iar ei rămâneau în formație, nevătămați și neîmprăștiați. Noi ne închipuiam că i-am zdrobit, dar ei erau neobosiți. Regele a condus un atac puternic, călare și pedestru, și membrii clanurilor i-au stat toți alături. Nimeni nu l-a lăsat baltă — nu pot să spun nimic împotriva vreunui clan — toți au fost acolo; însă pământul a cedat sub picioarele noastre. Părea solid când l-am văzut din vârful dealului, dar era o mlaștină înșelătoare, verde, plină de buruieni. Am căzut și ne-am afundat și n-am mai putut să ne ridicăm, iar englezii ne-au lăsat să ne târâm spre ei. Au stat în formație și au așteptat să venim, și apoi au tăiat capete și au sfârtecat burți și au dărâmat cai.

Doamnele mele se strâng în jurul meu murmurând îngrozite tot felul de întrebări, șoptind nume. Își vor fi pierdut fii și soți, tați și frați.

— Câte pierderi? întreb.

— Morți, stăruie el. Sunt morți. În jur de zece mii.

Zece mii de oameni! Simt cum mă clatin iar.

— Zece mii? repet. Nu se poate. Întreaga oștire avea treizeci de mii. Nu se poate să fi ucis o treime din armata scoțiană.

— Ba da. Pentru că i-au omorât pe cei care s-au predat, zice el cu amărăciune. I-au ucis pe cei care erau pe moarte. I-au omorât pe răniții care zăceau pe câmpul de luptă. I-au urmărit pe cei care și-au aruncat pumnalele și se întorceau spre casă. Au declarat că nu vor lua prizonieri și n-au luat. A fost o luptă sălbatică și nemiloasă și a durat prea mult. N-am mai văzut niciodată așa ceva. Ai fi zis că ești undeva într-un loc barbar ca Spania. Într-o cruciadă printre păgâni. A fost ca un măcel făcut de conchistadori. Erau oameni care țipau să li se cruțe viața și urlau, iar cosoa- rele treceau prin fața lor cât era ziua de lungă, cât era noaptea de lungă. Au fost răniți care au tăcut abia când cineva le-a tăiat gâtul.

— Regele? șoptesc eu.

James nu se poate să fi murit de o unealtă de tăiat gardurile vii. Nu James, cu dragostea lui pentru cavalerism și pentru ritualul

onorabil al turnirului. Nu se poate să fi murit răsturnat de pe cal în armura lui frumoasă, cu securea unui țăran englez înfiptă în față.

— Și-a croit drum luptând până la Thomas Howard însuși — aproape că a fost o singură confruntare, exact așa cum ceruse. Însă un cosor i-a zdrobit capul chiar când a ajuns la steagul englez și o săgeată l-a rănit în coastă.

Îmi plec capul. Nu-mi vine să cred asta și nu știu nici ce să spun, nici să fac. Deși l-am prevenit, deși am visat perlele de văduvă, n-am crezut niciodată cu adevărat că nu va mai veni acasă. Întotdeauna vine acasă. Pleacă iar și iar la amantele lui sau să-și vadă copiii, în pelerinaj, în călătorie diplomatică, pentru a împărți dreptate, să vadă un tun ieșit din forjă sau să lanseze un vas la apă, dar întotdeauna se-ntoarce. Mi-a jurat că n-o să mă părăsească niciodată. Știe că sunt prea tânără să rămân singură.

— Unde este trupul lui? întreb.

Va trebui să organizăm o înmormântare grandioasă. Va trebui să fac pregătirile pentru ea. Băiatul meu, James, va trebui să fie declarat rege; îl vom duce la Mânăstirea Scone pentru o încoronare fastuoasă. Nu știu cum s-o fac fără soțul meu, care întotdeauna a făcut totul pentru mine, totul pentru țara lui.

— Unde este trupul lui? Trebuie dus la capelă pentru ceremonia de înmormântare. Trebuie adus la Edinburgh.

James va fi depus cu mari onoruri în capela de la Holyrood- house, unde ne-am cununat, unde m-a încoronat ca regină; iar țara — toată lumea, chiar și bastarzii lui și mamele acestora — vor veni să-și prezinte omagiile celui mai mare rege al Scoției de la Malcolm încoace, de la Robert de Brus. Vor veni căpeteniile clanurilor, în tartanele lor, și lorzii, iar steagurile lor vor flutura deasupra sicriului, și bocetul scoțian din cimpoi va răsuna pentru mărețul lor rege și ne vom aduce mereu aminte de el. Îl vom îngropa într-un coșciug dintr-un pin scoțian, sub un giulgiu din catifea neagră cu o cruce brodată cu fir de aur, vom arbora steagul de cruciat, căci el ar fi fost un cruciat, clopotele vor bate pentru fiecare din cei 40 de ani de viață ai săi. Tunurile pe care le-a poruncit vor bubui de parcă și ele ar fi îndurerate. Îl vom cinsti pe regele nostru și nu-l vom uita niciodată.

Mesagerul cade în genunchi, de parcă greutatea cuvintelor sale e prea mare ca s-o suporte. Se uită către mine, și fața lui albă, plină de murdărie arată atâta suferință.

— I-au răpit trupul, zice el. Englezii. I-au luat trupul prețios din noroi, zdrobit și sângerând cum era, și l-au trimis la Londra, ca ofrandă pentru ea.

— Cum?

— Regina engleză, Caterina, a spus că îi vrea leșul ca trofeu. Așa că l-au rostogolit în noroi și i-au scos platoșa și haina — haina lui

frumoasă —, l-au dezbrăcat de ea și de mănuși, de cizme și de pinteni. Ca să fie desculț, precum un cerșetor. I-au luat sabia, i-au scos coroana de pe coif. L-au dezbrăcat de parcă era pradă de război. I-au aruncat toate lucrurile într-o cutie, i-au pus trupul într-o căruță și l-au dus la Berwick.

Atunci mi se înmoaie genunchii și cineva mă ajută să mă așez pe scaun.

— Soțul meu?

— Târât de pe câmpul de luptă precum un stârv, într-o căruță. Regina engleză îi voia leșul ca trofeu, și acum îl are.

Nu-i voi ierta niciodată asta. Nu voi uita asta niciodată. În Franța, Harry câștigă o bătălie într-un loc numit Therouanne, și, drept răspuns pentru triumful lui, Caterina îi scrie că a câștigat o bătălie la fel de importantă ca a sa. Se laudă că a vrut să-i trimită capul tăiat al soțului meu, dar că sfetnicii săi au oprit-o. Ar fi vrut să-l mureze pe James în saramură și să i-l trimită în dar. Însă Thomas Howard poruncise deja ca trupul să fie pus într-o cutie din plumb și trimis într-o căruță la Londra. Neputând să-i trimită leșul, Caterina trimite în schimb steagul regal și haina lui James. Haina lui roșie, cu fir de aur, pe care am brodat-o eu însămi. Acum este pătată cu sângele lui, e murdară de noroiul de pe câmpul de luptă și duhnește a fum. Creierul lui e risipit pe gulerul brodat, unde am cusut ciulinii aurii. Însă ea i-o trimite triumfătoare lui Harry, de parcă așa ceva poate fi un dar, de parcă un asemenea lucru ar trebui să fie altundeva decât îngropat cu respect în capela regelui.

Caterina e o barbară, mai rău decât o barbară. Acesta este trupul cumnatului ei, trupul sacru al unui rege. Asta e femeia care și-a văzut soțul dus la îngropăciune în cea mai solemnă procesiune, călătorind noaptea cu torțe aprinse, o femeie care a purtat negru și m-a rugat să fiu bună cu ea în suferința ei — dar când rămân eu văduvă, ea pune ca trupul neînsuflețit al soțului meu să fie aruncat într-o căruță și adus precum carcasa unui animal la măcelarii din piața Smithfield. Ce fel de sălbatici sunt ăștia? Numai un sălbatic nu ar înapoia trupul unui rege poporului său pentru o înmormântare onorabilă. Numai o bestie s-ar folosi de el, așa cum vrea ea să facă. N-o s-o iert niciodată pentru asta. N-o să uit niciodată. Nu e sora mea, e o harpie, un monstru care smulge carne.

Și nici nu voi mai aduce vreodată vorba despre asta. Nu mi-o pot scoate din minte, însă ei nu trebuie să afle niciodată cât de mult îi urăsc și că n-o s-o iert niciodată pe Caterina. Voi cădea la pace cu această hoață, cu această jefuitoare de morminte. Voi face apel la faptul că-i sunt soră acestui uliu care se ospătează cu morți. Voi fi

nevoită să trimit ambasadori, să scriu scrisori și poate chiar să mă întâlnesc cu bărbatul care a fost cândva fratele meu și cu vulturul care e soția lui. Dacă e să fiu regină și să-l pun pe fiul meu pe tron, voi avea nevoie de susținerea și de ajutorul lor. Am de gând să mă rog de ei pentru asta și să nu-i las niciodată să vadă disprețul din ochii mei. Voi fi nevoită să fiu ce mi-a poruncit soțul meu: o femeie extraordinară, nu o fată prostuță. Deși ea e un demon, o femeie care părează onoarea poziției ei, care a mânjit cu sânge tronul mamei mele. E o femeie care vrea să fie egală regelui, o femeie care a stat lângă patul de moarte al fratelui meu și a poruncit omorârea soțului meu. Ea e Lilith. O urăsc.

Trebuie să-l ducem pe băiețelul meu, James, la Castelul Stirling — fortăreața despre care tatăl lui mi-a promis că e cea mai sigură din regat. Va trebui să fie încoronat acolo. Nu îndrăznesc să-l duc mai departe, la Mânăstirea Scone, în nord, pericolul e prea mare. Aproape sigur, Thomas Howard, care nu mi-a fost mare prieten înainte și care acum este dușmanul meu de moarte, își va întregi victoria cu o invadare a bietei mele țări. Cum putem să ne apărăm capitala când toate tunurile noastre sunt pe vasele aflate pe mare sau înțepenite în noroiul de la Flodden? Ce va împiedica armata victorioasă a lui Thomas Howard să înainteze și să atace palatul meu de la Linlithgow? Sau să vină și mai în nord, la Stirling? Thomas Howard — care cunoaște tradițiile scoțienilor la fel de bine ca mine — ar putea să purceadă mai repede decât credem într-un marș forțat pentru a pune mâna pe micuțul rege al Scoției înainte ca acesta să fie încoronat.

Pornim la drum a doua zi, înainte de ivirea zorilor, pe când luna coboară și numai o linie gri, precum creta croitorului pe pânza de doliu, mărginește cerul la est. În fața noastră este înălțat steagul regal, și gărzile pășesc umăr la umăr în jurul lui, iar în mijlocul gărzilor călărește bardul soțului meu, poetul Davy Lyndsay, pe un cal puternic, cu James, care n-are încă doi ani, așezat la oblâncul șeii în fața lui. Un stegar călărește lângă ei cu blazonul prințului fluturând deasupra capetelor lor. Oricine ne-ar ataca și l-ar răpune pe prinț cu o suliță înfiptă în inimă n-ar putea pretinde că n-a știut cine era. James stă drept, încrezător în brațul ferm cu care-l ține Davy. Au călărit împreună de zeci de ori, dar niciodată urmăriți de un dușman, cu o viteză amețitoare. Davy îmi vede fața palidă și îmi aruncă zâmbetul lui pieziș.

Eu merg călare chiar în spatele lor, cu pântecul meu care se rotunjește, încredințată acum că sunt însărcinată și cu ochii pironiți asupra fiului meu, pe care trebuie să-l păzesc. Nu mă gândesc la nimic, doar îl privesc și mă uit la drumul măturat de vânt din fața

noastră. Dacă mi-aș lua un răgaz să gândesc, atunci mi-aș opri calul și m-aș apleca pe gâtul lui și-aș plânge speriată, ca o fetiță. Dar nu îndrăznesc să gândesc. Pot doar să călăresc și să nădăjduiesc că vom ajunge la Stirling înainte ca englezii să vină după noi.

De îndată ce suntem la nord de Linlithgow, ținuturile întinse din fața noastră se sălbăticesc, iar cerul parcă e tot mai sus. Dealurile rotunjite din Lothian, adânciturile imense ale văilor și lanțurile de munți întinse devin și mai maiestuoase pe măsură ce mergem spre nord, la Stirlingshire. Când răsare soarele și înaintăm, intrăm în pădurile dese de pe fundul văilor. Dăm de un drum abia schițat prin pădure, care ocolește un petic de pământ mlăștinos, șerpuind pe lângă un copac prăbușit de multă vreme și dispărând cu totul acolo un pârâu a ieșit din matcă și a măturat poteca. Înaintăm prin frunzișul des, căutând mereu soarele ca să ne încredințăm că mergem spre vest. James știa drumul foarte bine. Călărea des între Linlithgow și Stirling și mai departe, spre nord, pentru a menține pacea și a împărți dreptate. Însă James n-o să mai meargă niciodată călare printre munții ăștia. Nu vreau dă mă gândesc la asta. Mă uit la fiul lui și văd că a adormit în șa, în brațele grijulii ale lui Davy. Nu vreau să mă gândesc că tatăl lui nu va călări niciodată cu el așa, că tatăl lui nu va mai călări niciodată.

Pădurile astea n-au fost plantate de nimeni și nu le administrează nimeni. Nu sunt oameni care să le taie, nici pentru lemn de foc sau cărbune, nici pentru grinzi pentru șantierele navale sau case. Nu există șantiere navale sau case nicăieri în apropiere, nu există căsuțe cu sobe în care să ardă cărbuni, nu există pădurari care să-și câștige traiul făcând bordeie. Nu există nici măcar braconieri, pentru că e puțin vânat, și nici tâlhari, căci nu sunt destui oameni pe care să-i jefuiască, sunt foarte puțini călători. Pădurile sunt pustii, nu e nimeni în afară de căprioarele speriate și fiarele pe care nu le putem vedea: vulpi, mistreți și lupi. Gărzile strâng rândurile, călărind unul lângă altul în jurul lui Davy Lyndsay și al băiatului meu drag, și lasă steagul regal mai jos, ținându-l ca pe o lance, ca să nu se agațe de crengile joase și curbate ale copacilor.

Nu seamănă în niciun chip cu Anglia, nici măcar cu imensele parcuri regale unde nimeni nu are voie să taie copaci sau să vâneze. Aceștia sunt codri deși, ca aceia de dinaintea facerii omului, iar noi suntem ca niște stafii care merg călare în tăcere prin ei. Locul nostru nu e aici. Copacii ăștia sunt mai bătrâni decât epoca în care a trăit Hristos; astea nu sunt păduri creștine, acesta este meleagul omuleților, neamul străvechi despre care îmi povestea adesea James.

Tremur în semiîntunericul rece, deși soarele e sus pe cer. Nu-i simțim căldura, nu putem nici măcar să vedem lumina amiezii. Arborii și chiar și aerul parcă ne apasă.

Ce ușurare când pământul se înalță și izbutim să zărim un pic de lumină în față, pe măsură ce copacii se răresc și apar tufișuri și plante la marginea drumului, unde e mai multă lumină, iar apoi trecem prin luminișuri de mesteceni argintii și, treptat, aproape frunză cu frunză, părăsim umbrele. Acum putem să vedem cerul și urcăm tot mai sus până ajungem pe coasta unui munte care se înalță deasupra noastră. Caii răsuflă greu, ne aplecăm înainte în timp ce ei își coboară capetele și încep să urce tot mai sus, urmând o cărare care abia se întrezărește, ocolind stâncile și îngustându-se pe partea cealaltă, purtându-ne peste vârful rotunjit. Însă nu vedem decât munți, alți munți, întinzându-se peste tot în fața noastră, de parcă ar fi valurile învolburate ale unei mări nesfârșite, și suntem nevoiți să coborâm din nou, șerpuit, pe fundul văii, mergând spre acum nord, uitându-ne mereu în urma noastră după orice sclipire a soarelui care să se răsfrângă pe vreun obiect de metal sau după oștirea lui Howard.

Călărim toată ziua, făcând un popas înainte de amiază să mâncăm, apoi ne continuăm călătoria până la lăsarea serii. Când soarele începe să coboare spre vârful munților, și umbrele se lungesc pe cărare, aproape ascunzând-o, de ni se face teamă că o să ne rătăcim, James țipă cu glas mititel și smiorcăit că e obosit, și Davy bagă mâna în buzunar după o bucată de pâine și o sticluță cu lapte. James mănâncă, ținut bine în șa, apoi se reazemă de ocrotitorul său și doarme, în vreme ce noi înaintăm neîntrerupt.

Mergem tot spre nord, având în stânga soarele care apune, și îi zic încet lui Davy:

— Mai e mult? O să se întunece în câteva ore.

— Cu voia lui Dumnezeu, vom fi acolo înainte de lăsarea întunericului, zice el. Iar dacă ne urmăresc, nu vor îndrăzni să ne atace pe întuneric. Își vor face tabără peste noapte. Ei nu cunosc ținutul deloc, le va fi teamă de o ambuscadă. Nu se pot orienta pe întuneric.

Dau din cap. Mă dor toate oasele, dar în special spatele, căci nu mă pot apleca înainte din cauza pântecului și nici spre spate, de teamă să nu mă dezechilibrez.

— Veți avea parte de o cină grozavă și de un somn bun într-un pat moale, îmi zice Davy încet. În spatele unor ziduri puternice.

Încuviințez din cap, dar mă gândesc: dacă Davy se înșală și se lasă întunericul, și noi suntem tot pe drum? Vom fi nevoiți să ne așezăm tabăra și să dormim pe versantul rece al muntelui? Dar dacă am greșit drumul și am trecut pe lângă oraș? Dacă tot înaintăm spre nord, și Stirlingul e acum în spatele nostru, iar noi o să aflăm abia mâine dimineață? Apoi îmi spun: aș face mai bine să nu mă mai gândesc la asta, altminteri o să mă lase puterile și n-o să mai fiu în stare să călăresc deloc. Trebuie să cântăresc, acum și întotdeauna, fiecare

lucru în parte. Trebuie să văd aceste îndatoriri ca pe un șirag de perle cu câte un nod între ele — și să nu-mi fac griji că sunt simbolul doliului, așa cum am știut când l-am visat pe soțul meu, fermecătorul și veselul meu soț, că îmi prindea la gât un colier de diamante și le-am văzut topindu-se și transformându-se în perle pe care le poartă văduvele.

În cele din urmă, zărim câteva lumini pe un munte deasupra noastră.

— Acela e Stirling, Alteță, îmi zice stegarul întorcându-se spre mine, și caii ciulesc urechile și înaintează mai vioi, de parcă ar ști că îi așteaptă grajduri cu fân și apă.

Îmi spun în sine measă ne rugăm lui Dumnezeu să nu fie vreo capcană. Să ne rugăm ca Thomas Howard să nu fi făcut un marș ocolitor, și să înaintăm căutând un refugiu, dar dăm de o bătălie. N-ai cum să-ți dai seama ce se ascunde în gardurile vii întunecate de la marginea drumului, în timp ce ne îndreptăm șerpuind spre orășel. A sunat ora stingerii, și porțile orașului sunt ferecate. Trâmbițele intonează salutul regal, apoi trebuie să așteptăm, în vreme ce orășenii aleargă la poartă, iar gărzile dau fuga la zăvoare, și imensele porți se deschid cu un scârțâit ca să putem intra.

Oamenii vin spre mine, descoperindu-și capetele, unii dintre ei cu hainele pe umeri și ștergându-se la gură, fiind chemați de la cină.

— Alteță, zic ei, îngenunchind în fața mea, de parcă sunt o regină triumfatoare a Scoției, cu un soț care a biruit în război.

Fac un gest obosit care spune totul: înfrângerea, moartea lui James, sfârșitul a toate.

— Acesta este regele vostru, le spun, arătându-li-l pe fiul meu, care doarme dus în brațele ocrotitorului său pe calul cel mare. Regele James al V-lea.

Ei pricep imediat că tatăl lui a murit. Împovărați de tristețe, cad în genunchi pe pavajul rece din piatră. Își coboară capetele; îl văd pe unul dintre ei acoperindu-și ochii cu mâinile pentru a-și ascunde plânsul și pe altul îngropându-și fața în bonetă.

Suntem primii reprezentanți ai autorității care sosesc în Stirling de când a avut loc bătălia. Aici n-au ajuns decât zvonuri, niciun soldat nu s-a întors încă acasă. Dezertorii care au plecat înainte să se încheie lupta și-au tăinuit lașitatea, dar puțini au ajuns atât de departe în nord. Așa că acum, oamenii se îmbulzesc pe străzi, trântind ușile în urma lor, deschizând larg ferestrele în afară, nădăjduind că aceasta e vestirea biruinței, că regele se află la jumătatea drumului spre Londra și că oștirea lui e mai bogată cu fiecare zi. Apoi îmi zăresc fața plecată și bagă de seamă că nu zâmbesc și nu fac cu mâna și se opresc din

urale și rămân tăcuți. Cineva strigă din urmă cu nerăbdare:

— Regele?

Toată lumea se uită la mine, dar eu nu pot să spun nimic. Nu pot să opresc calul și să țin o cuvântare solemnă și să le spun că înfrângerea nu înseamnă disperare, că moartea nu e sfârșitul a toate, că Scoția are un viitor măreț. Aș minți. Suntem disperați, este sfârșitul a toate și nu sunt în stare să văd cum să croiesc un viitor.

Ridic vocea și zic:

— Regele a murit. Dumnezeu să-l ocrotească pe rege!

Ușor-ușor, mulțimea tăcută e cuprinsă de înțelegere. Bărbații își scot pălăriile, femeile își acoperă ochii cu mâinile.

— Dumnezeu să-l apere pe rege, îmi răspund ei șoptind, de parcă n-ar suporta să rostească aceste cuvinte. Dumnezeu să-l apere pe rege.

Au pierdut unul dintre cei mai mari regi-războinici pe care i-a avut vreodată Scoția. Au pierdut un muzician, un medic, un inginer, un educator, un tunar, un poet, un constructor de vase, un creștin convins, neliniștit cu privire la sufletul lui și al lor. Au pierdut un prinț minunat, un bărbat de seamă. Haina și steagurile sale au fost trimise în Franța, trupul lui neînsuflețit e purtat spre sud, un trofeu înfășurat în plumb într-o căruță care hurducăie. În locul lui, tot ce pot să le ofer e un regișor, un copil neajutorat, când cel mai mare dușman al Scoției stă la pândă. Îi văd că-și sărută palmele și suflă apoi sărutările spre mine, ca pentru a-mi spune: Dumnezeu să te binecuvânteze. Dumnezeu să te ajute. Și îmi întorc cu îndârjire privirea de la ei, gândindu-mă: nu sunt în stare.

## Castelul Stirling, Scoția,<br>septembrie 1513

Intru în odaia mea frumoasă din Castelul Stirling și trimit vorbă familiilor marilor lorzi să vină la încoronarea lui James. Foarte mulți dintre ei nu răspund; mai mult de jumătate sunt morți. Au mai rămas în viață cincisprezece lorzi în tot regatul. Am pierdut o jumătate de generație de bărbați. Însă familiile își trimit fiii, care erau prea mici să lupte, și pe tații vârstnici care își jelesc moștenitorii. Vin din toate colțurile regatului să jure credință noului rege.

N-are nici doi ani, e doar un copilaș, dar soarta l-a lovit necruțător. Stă în poala doicii, iar aceasta îi desface cămășuța din olandă de sub mantia aurie, și episcopii îi ung pieptul micuț cu mir sfințit. James scoate un mic sunet de mirare și se uită la mine:

— Mami?

Dau din cap în semn că trebuie să stea cuminte și să nu plângă. I se

pune în mânuță măciulia sceptrului, și degețelele lui se strâng în jurul acesteia, de parcă n-ar mai da drumul puterii. Episcopii înalță coroana deasupra capului său. Ochii lui privesc cu uimire în sus în timp ce răsună trompetele, buzele lui tremură din cauza zgomotului și își întoarce capul.

— Dumnezeu să-l apere pe rege! strigă episcopii, dar dinspre adunarea lorzilor nu se aude niciun ecou triumfător.

Ar trebui să strige drept răspuns: s-a întâmplat ceva înfiorător. Mă înspăimântă tăcerea din spatele meu — ce ar putea oare să însemne? Nu-l acceptă pe rege? Refuză să jure credință? Au hotărât în taină să se predea englezilor și rămân tăcuți la jurământul față de James? Temătoare, îmi întorc capul și privesc către capela aglomerată unde sunt lorzii, așezați după clanurile și familiile lor, într-o liniște deplină. Chipurile le sunt palide când privesc spre locul de unde episcopii și-au strigat jurământul de credință. Apoi, pe rând, buzele fiecăruia dintre ei rostesc: „Dumnezeu să-l apere pe rege!”, însă bărbații și-au pierdut glasul. Nu este un strigăt loial, ci o șoaptă de durere; lorzii au răgușit de mâhnire. În fundul bisericii, cineva plânge în hohote, și bărbații aceștia puternici, călițiîn lupte, își lasă capetele în jos ca să-și șteargă lacrimile.

— Dumnezeu să-l apere pe rege, zic ei încet, unul după altul, cu glasul sugrumat. Dumnezeu să-l binecuvânteze, spun ei, și cineva adaugă: Dumnezeu să-l aibă în pază. Așa că acum știu că ei se gândesc nu la fiul meu și la povara imensă pe care o punem pe umerii lui, ci la James, regele răposat, soțul meu, și la trupul lui furat și dus departe, la Londra.

Îi scriu fratelui meu Harry, care își sărbătorește cu veselie triumfurile în Franța. Înmoi vârful peniței în miere și îl rog să-l cheme pe Thomas Howard la Londra și să nu-i poruncească să năvălească adânc în inima Scoției. Îi zic că fiul meu e mic și plăpând și că Scoția e deznădăjduită. Îl implor să-și aducă aminte că sunt sora lui, că tatăl nostru ar fi vrut ca el să mă protejeze în asemenea clipe grele și nu să înrăutățească lucrurile. Îi spun că eu sunt simbolul păcii dintre Anglia și Scoția și că mi-aș dori ca între noi să fie pace acum.

Strâng din dinți și, pe-o altă foaie de hârtie, îi scriu Caterinei, care e regenta Angliei și unica răspunzătoare pentru nenorocirea mea. Mi-aș dori să pot scrie adevărul: că o urăsc, că o învinuiesc pentru moartea lui Arthur, că a încercat să-l seducă pe tatăl meu, că știu că l-a prins în mreje pe frățiorul meu și l-a întors împotriva mea. O învinovățesc pentru războiul dintre Anglia și Franța, pentru cel dintre Anglia și Scoția și pentru moartea soțului meu. Ea este dușmanul păcii mele și al țării mele.

*Scumpă soră…*

Un membru al gărzii deschide ușile de la odaia mea, și una dintre doamnele mele de onoare intră și se apleacă peste scaunul meu ca să-mi șoptească:

— A sosit un bărbat care vrea să vă vorbească, unul dintre slujitorii răposatului rege. Vine de la Berwick.

Rostește „răposatul rege“ cu glasul pierit. Nimeni nu poate să-i rostească numele.

Dau scrisoarea mincinoasă deoparte și îi spun:

— Să între.

Poartă pe umeri o pătură pe care i-a oferit-o cineva să-i țină de cald, dar sub ea, haina lui căptușită arată că el a făcut parte din garda lui James. Îngenunchează înaintea mea, ținându-și strâns boneta în mâna murdară. Are cealaltă mână legată la piept, cu un bandaj pătat la umăr. Cineva aproape că i-a retezat brațul. A avut noroc că a scăpat cu viață.

Aștept.

— Alteță, trebuie să vă spun ceva.

Arunc o privire la scrisoarea către Caterina.

*Scumpă soră…*

Asta e din vina ei.

— Trupul pe care l-au trimis în Anglia nu era al regelui, zice omul fără înconjur, captându-mi imediat toată atenția.

— Poftim?

— Am fost rândașul regelui. Am fost pe urmele englezilor până la Berwick. M-am gândit că ar trebui să spăl trupul și să-l pregătesc pentru coșciug. Înghite în sec, cu gâtul uscat, de parcă încearcă să-și rețină lacrimile. A fost stăpânul meu. Era ultima mea îndatorire.

— Și?

— M-au lăsat să văd trupul, dar nu m-au lăsat să-l spăl. Și nu era niciun coșciug. Îl înfășurau în plumb ca să-l poată duce la Londra. Trage aer în piept, apoi continuă: La căldură…, explică el. Trupul la căldură… mușchii… au fost nevoiți să facă asta.

— Înțeleg. Continuă.

— Am văzut trupul în timp ce se pregăteau să-l înfășoare în plumb. Nu era regele.

Obosită și nerăbdătoare, mă uit țintă la el. Nu cred că minte, însă, totodată, asta nu poate fi adevărat.

— De ce nu crezi că era el?

— Nu semăna cu el.

— Nu i-a fost zdrobit capul de un cosor? întreb aspru. N-avea chipul desfigurat?

— Ba da. Dar nu despre asta era vorba. Nu avea ciliciul.

— Poftim?

— Trupul înfășurat în plumb și trimis în Anglia nu avea ciliciul la mijloc.

Asta este de neînțeles. James nu și-ar fi scos niciodată brâul cilice înainte de luptă. De bună seamă, nu putea fi cineva atât de ticălos încât să i-l scoată și să-l ia ca trofeu, nu? Să fi izbutit James să scape cu viață? Să fi izbutit cineva să-i fure trupul de la Caterina? Gândurile mi se învălmășesc, dar nu găsesc nicio mângâiere. Mă uit în jos la scrisoarea imploratoare către cumnata pe care o disprețuiesc.

— Ce contează asta pentru mine? întreb cu deznădejde. Dacă ar fi fost să vină acasă, ar fi ajuns până acum. Dacă n-ar fi mort, ar lupta încă. Nu contează deloc.

Convocăm un consiliu al lorzilor cu cei care au supraviețuit, și aceștia mă recunosc ca regentă, potrivit voinței regelui. Urmează să domnesc sub îndrumarea lor. Fiul meu va fi în grija mea. Voi fi sprijinită de un consiliu al lorzilor condus de contele de Angus, cărui i se zice „Neînfricatul” datorită unei victorii mai vechi. Acesta se află acum în fața mea, cu chipul brăzdat de durere. Doi dintre fiii săi au fost alături de soțul meu la Flodden și nici ei nu se vor mai întoarce acasă. Știu că nu e demn de încredere. A fost pe rând de partea Angliei și a Scoției de-a lungul unei vieți lungi de război la frontieră, și James l-a întemnițat cândva din cauza unei femei, mama unuia dintre bastarzii lui. Dar el se uită la mine cu ochii lui negri și ageri.

— Puteți avea încredere în mine, îmi spune.

După schimbul de priviri dintre lorzi, îmi dau seama că nici lor nu le prea vine a crede că stau cu toții aici, sub comanda unei englezoaice. Mie însămi nu-mi vine să cred. Însă totul este neașteptat, totul e greșit. Nu e om la masa asta care să nu fi pierdut un preaiubit fiu sau frate, un tată sau un prieten drag. Toți ne-am pierdut regele și încă nu știm ce se mai poate salva.

Cădem de acord să întărim Stirlingul. Acesta va fi noul centru al guvernării, principalul obiectiv al apărării noastre. Convenim să se construiască un zid nou la castelul Edinburgh, dar știm că dacă Howard va veni în forță cu oștirea lui, castelul acela va cădea. Le spun că le-am scris fratelui meu și cumnatei mele ca să-i implor pentru pace și că ei au primit această veste cu tăcere neprietenoasă.

— Trebuie să facem pace cu ei, le zic. Indiferent ce ar fi în inimile noastre.

Le spun că fratele meu, Henric, regele Angliei, mi-a poruncit să-mi trimit copilul în grija lui la Londra, pentru a fi crescut ca rege al Scoției, departe de căminul lui. El zice că nu trebuie să-i las pe lorzii scoțieni să pună mâna pe băiețelul meu și să-l ducă pe Insule, unde va fi „în primejdie și dificil pentru rege de ajuns”. Lorzii râd scurt la asta,

deși nu e multă veselie printre noi. Suntem de acord, fără discuție, că James al V-lea, noul rege al Scoției, va rămâne în țara lui, cu mama lui. Caterina a furat trupul neînsuflețit al tatălui, nu va pune mâna și pe fiu.

Legea pământului a încetat să mai domnească. Sunt prea mulți fii rămași fără tată și care nu își capătă moștenirea. Sunt văduve care n-au pe nimeni să le protejeze. În ținuturile de la graniță, sunt războaie întotdeauna, căci administratorul Ținuturilor de la Graniță, lordul Thomas Dacre, la ordinele Caterinei, merge în fiecare zi să dea foc recoltelor și să distrugă cămine pentru a menține pământurile disputate într-o stare permanentă de pericol și neliniște. Niciun om nu are încredere în vecinul său. Se înarmează unii împotriva altora. Fără soțul meu, James, care să mențină regatul unit, acesta se divide între clanurile lorzilor și ținuturile tribale, care se războiesc unele cu altele.

Adoptăm legi, dăm porunci. Soldații care se întorc de la Flodden sunt neajutorați, însă ei nu trebuie să fure și să siluiască. Trebuie să ne îngrijim de orfani. Însă nu sunt destui lorzi care să ducă la îndeplinirea legilor, și bărbații de bună credință care le stăteau alături sunt morți.

Este un consiliu trist. Dar am o veste bună pentru ei.

— Trebuie să vă dau de știre, lorzii mei, că sunt însărcinată, le spun încet, cu ochii ațintiți spre masă.

Acest lucru ar fi trebuit făcut printr-un anunț al heraldului, de la regină la soțul ei regal, însă nimic nu este așa cum ar trebui să fie.

Din partea lorzilor se aude un murmur stânjenit de compasiune și felicitări, dar bătrânul Neînfricat nu răspunde ca un lord, ci ca un tată. Își pune mâna peste a mea, deși nu îi e îngăduit să atingă pe cineva din familia regală, și mă privește cu compasiune îndârjită.

— Dumnezeu să vă binecuvânteze, sărmană copilă, zice, și sunt năucită de ce aud. Și Dumnezeu să vă binecuvânteze, căci James ne-a lăsat ceva care să ne aducă aminte de el. În primăvară vă va veni sorocul să nașteți?

Rămân cu gura căscată de familiaritatea pe care și-o îngăduie, iar cele trei doamne de onoare, așezate în spatele jilțului meu se ridică și înaintează ca pentru a mă apăra de asemenea grosolănie. Văd înălțându-se capul cuiva și cineva rostește o vorbă scurtă de mânie, apoi văd că în ochii contelui sunt lacrimi și îmi dau seama că nu mă privește ca pe-o regină sau ca pe-o prințesă engleză de neatins, ci ca pe cineva de-al lor, ca pe una dintre numeroasele văduve scoțiene cu bebeluși în leagăn și prunci în pântec, care n-au un soț care să vină acasă să le ajute.

## Castelul Stirling, Scoția,
## Crăciunul anului 1513

Avem parte de un Crăciun liniștit. N-am bani de cheltuit pe ospețe și dansuri și suntem prea nenorociți ca să sărbătorim. Curtea e în doliu, zguduită încă de pierderea atât de multor bărbați. Nu mai avem un rege chipeș care să ceară muzică sau vin și nu avem bani pentru așa ceva.

Bătrânul sfetnic, contele de Angus, se retrage la castelul său, cocoțat pe o stâncă la Tantallon, și moare la Whithorn, în cântecul pescărușilor. Titlul trece la nepotul lui, un tânăr din suita mea, care mă slujește ca tăietor de carne, și am pierdut încă un om destoinic. Consiliul e divizat între cei care ar vrea să facă pace cu Anglia, vecina noastră primejdioasă, și cei care nu-i vor ierta niciodată pe englezi pentru pierderile noastre și care își doresc să ia bani de la francezi pentru a intra în război cu englezii ca să ne răzbunăm.

Avem un oaspete care face drumul greu către nord, venind tocmai de la Londra, călătorind prin noroi și gheață, târându-se prin nămeți, trezindu-se târziu în diminețile întunecate, nevoit să caute adăpost în după-amiezile întunecate. Călugărul Bonaventure Langley îmi aduce condoleanțele cumnatei mele, de parcă toate necazurile mele n-ar fi provocate de ea. E de necrezut cum Caterina, știind că sunt văduvă, știind că sunt însărcinată, știind că sunt singură într-un regat primejdios, cu un băiețel în grijă, săracă și îndurerată, crede că lucrul cel mai util pe care-l poate face e să-mi trimită un duhovnic.

El îmi ia ușor mâinile și, cu blândețe, face semnul crucii deasupra capului meu. Sărut crucifixul pe care mi-l oferă în vreme ce mă ajută să mă ridic, și apoi îmi zice:

— Fiica mea, puteți să mă încredințați că el chiar a murit? În Anglia și în străinătate umblă zvonul teribil că regele Scoției e în viață. Regina trebuie să știe — i-a promis soțului ei că va afla adevărul.

Mi se face greață și gura mi se umple de fiere. Îmi acopăr gura cu mâinile și o înghit, așa cum am înghițit toată amărăciunea de până acum.

— Ai parcurs atâta drum ca să mă întrebi asta? Călcând pe urmele oștirii care l-a ucis?

— I-a jurat regelui Angliei că e mort. Are un leș și trebuie să știe dacă este trupul care trebuie.

Femeia asta e o hienă.

— E mort, zic cu înverșunare. O, liniștește-o. Liniștește-i inima iubitoare. Nu s-a lăudat soțului ei fără temei. N-a furat trupul altcuiva.

L-a ucis pe soțul meu și jumătate din nobilii Scoției. E mort de-adevăratelea Poate să-și liniștească inima gingașă. Ai grijă să-i mulțumești pentru întrebarea ei plină de compasiune.

## Castelul Stirling, Scoția, primăvara anului 1514

În lunile reci și întunecate ale noului an, pe măsură ce pântecul meu se rotunjește, sunt din ce în ce mai istovită de luptele cu lorzii din consiliul meu, tot mai sătulă de suspiciunea lor față de mine, vârâtă în odaia mea din pricina întunericului și viscolelor înainte de a intra în perioada de izolare impusă de naștere. Le scriu surorilor mele — căci pe cine altcineva mai am pe lume? — plângându-mi de milă, în caz că acestea vor fi ultimele vești pe care le vor mai avea vreodată de la mine:

*Dragi surori, Caterina și Mary,*

*Vă scriu fiind în pragul izolării impuse de naștere, înțelegând că viața e schimbătoare și copiii se nasc în suferință. De-ar fi să nu supraviețuiesc acestei nașteri, vă implor pe voi două să aveți grijă de băiatul meu și de pruncul nou-născut, de va trăi. Nu e nimeni aici în care să pot avea încredere mai mult decât în voi două, care, știu, mă iubiți pe mine și ai mei, indiferent ce s-a petrecut între țările noastre.*

*Mary, ca sora mea mai mică, îți cer să te încredințezi că fiul meu e crescut ca rege al Scoției și că e apărat de dușmanii săi. Caterina, ca soră a mea de două ori, îți cer să te asiguri că fiul meu va moșteni regatul pe care i l-a lăsat tatăl său și orice altceva i se cuvine de drept.*

*Dacă voi trăi, sper să vă slujesc pe amândouă ca soră iubită și aliat de încredere. Și dacă voi trăi, sper să primesc bijuteriile bunicii și restul moștenirii mele.*

*Dumnezeu să vă binecuvânteze pe amândouă,*

*Sora voastră, Margaret*

Fără un tată care să se roage pentru siguranța pruncului, fără un rege care să meargă în pelerinaj sau să promită o cruciadă, am parte de o naștere lungă și dureroasă și nu întrevăd niciun semn sau ajutor de la Dumnezeu, însă, în cele din urmă, am un băiat, încă un băiat pentru dinastia Stewart, căruia îi pun numele Alexander. Ultima oară, James a stăruit să vină să mă vadă, încălcând toate regulile lăuziei. Ultima oară, m-a dus în patul lui de îndată ce mi s-a ținut slujba de după naștere, fără a lua în seamă zilele de post și poruncile Bisericii, disperat să-mi ofere încă un copil înainte să fie nevoit să plece la război. Însă de această dată, niciun soț nu vine la paravanul din odaia de lăuză, niciun tată nu cere cu nerăbdare să-și vadă fiul. De astă dată,

zac singură noaptea, cu bebelușul în odaia alăturată, ascultând scârțâitul încet al balansoarului doicii de noapte. De astă dată, mă sprijin de perne reci și știu că nu va fi niciun ciocănit la ușă și nicio lumânare care să pâlpâie când vine regele să mă vadă. De data asta sunt singură, sunt foarte singură. Nu pot să suport deloc să fiu atât de singură.

Îi scriu fratelui meu Harry, care s-a întors biruitor din Franța pentru a afla că soția lui, Caterina, e în stare să ucidă un rege și să-i fure trupul, dar nu poate să ducă la bun sfârșit o sarcină cu un prunc sănătos. După câte se pare, a pierdut un fiu pe când Harry era plecat la război. Îmi pare rău pentru ea, dar nu mă miră. Nu văd cum o femeie care a putut să trimită haina pătată de sânge a unei rude ca simbol al triumfului ei ar putea fi îndeajuns de femeie să nască un copil. Cum poate să fie Caterina binecuvântată? Cum poate Dumnezeu să o ierte pentru cruzimea ei? Fără îndoială că El o iubește mai mult pe văduvă decât pe ucigașă. Nu-i de mirare că mie îmi dăruiește un băiețel puternic și Caterinei un prunc mort. Ce altceva merită? Îmi doresc să nu aibă niciodată un copil. Nădăjduiesc că nu va reuși să-i dăruiască lui Harry un băiat viu, de vreme ce s-a bucurat oferindu-i un rege mort.

Sora mea Mary îmi scrie să mă felicite. În scrisoarea ei agramată și plină de ștersături, pomenește în treacăt despre nașterea copilului meu, căci e plină de vești despre ea însăși. Charles Brandon — bunul prieten și însoțitor al lui Henric a fost făcut intendent al grajdurilor regale, a mers împreună cu Harry în Franța și nu l-a părăsit în timpul primejdiei și al bătăliei. Arhiducesa Margareta a Flandrei l-a găsit atât de atrăgător, încât toată lumea zice că se vor căsători, deși, după unii, o asemenea căsătorie ar fi o ocară pentru o doamnă atât de nobilă, dar Mary nu crede asta.

*Tu crezi asta? Nu crezi că ar fi minunat să te căsătorești din dragoste? Dacă ai fi arhiducesa Margareta, tu te-ai putea împotrivi? Căci el este cel mai chipeș și mai curajos bărbat dinanglia și cel mai bun luptător de turnir.*

*Sunt foarte bucuroasă să aflu că ai născut un fiu, scrisoarea ta m-a făcut să plâng atât de mult, încât Charles Brandon a spus că lacrimile mele erau ca niște safire într-un râu și că un cavaler curajos ar vrea să bea dintr-un asemenea râu.*

Îi răspund scurt:

*Desigur, arhiducesa, asemenea tuturor doamnelor nobile, trebuie să se mărite pentru binele familiei ei și pentru siguranța țării ei, la alegerea tatălui sau tutorelui ei. Și, oricum, cred că Charles Brandon e deja logodit, nu?*

Apoi iau o coală și petrec ceasuri întregi scriindu-i Caterinei: e desăvârșirea răutății. Îi zic că sunt îndurerată, profund îndurerată că a

pierdut încă un copil. Că mi-aș dori să pot împărtăși cu ea fericirea pe care mi-a adus-o fiul meu nou-născut, cel de-al doilea fiu. Îi spun că băiețelul urmează să poarte numele de Alexander și că va avea titlul destinat celui de-al doilea fiu al Scoției: duce de Ross. Mai spun (în caz că asta a scăpat minții ei de ucigașă) că asta e tot ce mi-a mai rămas de la soțul meu.

*A fost o naștere lungă, dar e un prunc voinic. Frățiorul lui, regele, este și el sănătos. Sunt foarte fericită să am doi fii, cei doi micuți moștenitori ai mei. Sper că tu, regina Angliei și sfătuitoarea de încredere a regelui, vei lucra pentru pace între cele două regate ale noastre, de dragul meu — sora regelui — și al celor doi băieței ai mei — nepoții și moștenitorii lui.*

Nu mă miră că nu îndrăznește să-mi răspundă. Harry, însă, îmi trimite o misivă prin administratorul Ținuturilor Graniței, Thomas, lord Dacre, omul care a aruncat trupul neînsuflețit al regelui Scoției într-o căruță, ca pradă de război, cel care distruge pacea regatului, nimicind castelele de la graniță, așa cum trage un câine de un os. Fratele meu îmi dă de știre că francezii au de gând să-l trimită pe John Stuart, duce de Albany, vărul născut în Franța al soțului meu — pasă-mi-te să mă ajute, dar, de fapt, să conducă Scoția în locul meu. Henric îmi cere să refuz venirea ducelui de Albany și să mă asigur că acesta nu dobândește nicio putere.

— Cum? îl întreb pe John Drummond, mai-marele judecătorilor, un lord scoțian de seamă, care a adus această scrisoare de la Edinburgh și e așezat lângă mine la cină. Cum anume crede el că trebuie să fac asta?

Tânărul conte de Angus taie un fazan pentru noi cu o îndemânare nemaivăzută și pune o felie frumoasă de carne în fața mea, regina lui, și în fața bunicului său. John Drummond îmi zâmbește.

— Asta nu-i o întrebare la care el să răspundă. El trebuie numai să dea porunca. Asta e bucuria de a fi rege.

— Nu e și bucuria de a fi regină, îi răspund eu. Nu izbutesc să-mi adun arenzile, țăranii mei arendași refuză să plătească. Și, oricum, jumătate din intendenții și servitorii mei au murit. Nu pot să trimit o gardă să strângă banii, căci nu pot să plătesc garda; iar fără bani și slujitori numeroși, nu pot să domnesc peste țară.

— Va trebui să vinzi vasul regelui.

Suspin la gândul că *Mărețul Mihail* o să ajungă la francezi.

— Am făcut asta deja.

— Iar dacă n-are bani Coroana, atunci trebuie să pui mâna pe vistierie, zice el încet. Pentru Domnia Ta. Casa micuțului rege trebuie să fie păzită.

Roșesc. Ăsta e furt — furt nobil — dar tot furt e.

— Am făcut asta, îi spun. Eu țin cheile, nimeni nu poate scoate aur

fără consimțământul meu.

Zâmbetul lui reținut încuviințează că am procedat cum se cuvine, chiar dacă nu legal.

— Cum rămâne cu lorzii care au consimțit să domnească alături de tine? Ei au chei?

— Există numai o cheie, nu șase.

Întrezăresc încă o dată o ușoară sclipire în ochii lui, băgând de seamă că sunt de neînduplecat.

— Ei bine, ai făcut ce trebuia. O vom lămuri când va afla consiliul despre ea.

— N-o să le placă. Nu le place să fie conduși de o femeie.

Rămâne tăcut o clipă.

— Poate că ar fi înțelept ca Domnia Ta să-și ia un alt soț?

— Lord Drummond — n-am niciun an de când sunt văduvă. Abia am ieșit din perioada de izolare impusă de naștere. Soțul meu m-a numit regentă și mi-a spus că ar trebui să conduc Scoția singură.

— Dar n-avea cum să prevadă toate piedicile de care te vei lovi în consiliu. Nu cred că și-ar fi putut închipui cineva. Dumnezeu ne e martor, e o altă țară fără el.

— Ar fi împăratul, spun eu, gândindu-mă la bărbații de vază din Europa care își caută soție. Deși nu m-aș putea căsători mai devreme de un an. Și regele Franței tocmai și-a pierdut soția.

— Așadar te-ai gândit la asta? Ce prost sunt! Bineînțeles că te-ai gândit.

— N-am avut pe nimeni cu care să vorbesc în perioada de izolare și am stat singură multe nopți lungi și întunecate. Firește că mă gândesc la viitorul meu. Știu că toți se așteaptă să mă căsătoresc din nou.

— O vei face, iar fratele Domniei Tale va găsi de cuviință să te îndrume. O să vrea să te căsătorești în avantajul Angliei. N-o să vrea ca micuțul rege al Scoției să aibă un tată care să fie dușmanul lui. De pildă, n-o să îngăduie să te măriți cu regele Franței.

— Dacă sora mea Mary s-ar mărita cu Carlos de Castilia, și eu m-aș mărita cu Ludovic al Franței, atunci aș fi o regină mai de seamă decât ea, spun eu. Și de-ar fi să fiu regina Franței, atunci aș fi egala Caterinei.

— Nu e important să le întreci în rang pe surorile tale. N-are nicio însemnătate care dintre domniile voastre are coroana mai mare. Ceea ce contează e ca Scoția să aibă un aliat puternic.

— Știu, știu, zic eu cu o ușoară iritare. Dar dacă ai fi văzut-o pe Caterina de Aragon când s-a căsătorit cu fratele meu, prințul Arthur, ai înțelege că nu vreau să fiu niciodată mai prejos de ea… Mă opresc, aducându-mi aminte de haina pătată de sânge, și adaug: Acum mai mult ca oricând.

— Da, înțeleg asta foarte bine. Dar cumpănește mai bine, Alteță.

Dacă te-ai mărita cu unul dintre acești regi de departe, ai fi nevoită să mergi să trăiești în Burgundia sau în Franța, iar consiliul i-ar ține pe băieții tăi în Scoția. Dacă, însă, te-ai căsători cu un nobil scoțian, atunci ai fi încă regina Scoției, ai fi încă regentă, ai avea încă titlul și averea care ți se cuvine, ai locui cu fiii tăi și totuși ai avea pe cineva care să-ți țină de cald noaptea și să te păzească de primejdii. Face o pauză, uitându-se la fața mea gânditoare, și adaugă: Și ai fi stăpâna lui. I-ai fi soție, însă ai fi, totuși, regina lui.

Din sala de mese privesc spre la cei de la curtea mea, la amestecul de sălbăticie și șlefuire. Oamenii de la munte care sfâșie carnea cu pumnalul și o mănâncă de pe vârful cuțitului, tinerii crescuți în Franța care folosesc cele mai noi furculițe și au șervete aruncate pe umeri ca să se șteargă pe mâini. Cei care mănâncă la mesele fixate pe capre din același castron, ciorovăindu-se în limba galică. Și lorzii din insule și din munții îndepărtați care vin rareori la curte și se așază cu cei din familiile lor, ignorându-se cu trufie unii pe alții, vorbindu-și în graiul lor de neînțeles.

— Da, dar nu e nimeni. Nu e nimeni în care să pot avea încredere, zic ca pentru mine, neputincioasă.

John Drummond e îndreptățit să facă planuri de viitor. Aproape de îndată ce ies din perioada de izolare cerută de naștere, încep să apară cererile în căsătorie. Să mă ierte Dumnezeu, însă mi se pare greu să-mi ascund încântarea la gândul bârfelor care se nasc la marile curți din Europa despre viitorul meu, fiind, încă o dată, socotită ca un trofeu. Sunt iarăși un trofeu care trebuie câștigat, nu o soție lăsată în stăpânirea unui rege și care prezintă interes numai atunci când e însărcinată. Sunt o prințesă și trebuie să-mi aleg un soț — cine va fi acesta? O fi purtând Caterina coroana Angliei (deși nu are niciun copil în leagăn, pe când eu am doi), o fi fost Mary îngropată în bijuterii și logodită cu Carlos de Castilia, însă eu sunt liberă să-l aleg fie pe Maximilian, împăratul Sfântului Imperiu Roman de Apus, fie pe Ludovic, regele Franței. Aceștia sunt cei mai bogați și mai de seamă bărbați din Creștinătate. Năzuințele mele sunt tot mai mari. Îi primesc curtenitor pe emisarii celor două curți. Este limpede că atât regele Franței, cât și împăratul Sfântului Imperiu Roman de Apus ar fi bucuroși să se însoare cu mine, amândoi m-ar înzestra cu averi și m-ar face regină peste pământuri întinse și peste curți bogate și frumoase. Unul dintre ei m-ar face împărătească.

Aceasta nu este o hotărâre personală, ci una referitoare la o dinastie. Fratele meu va trebui să negocieze condițiile și să mă sfătuiască; iar eu va trebuie să mă gândesc îndelung ce este cel mai bine pentru țara mea, Scoția, pentru căminul meu, Anglia, și pentru

viitorul meu. De vreme ce sunt regentă, iar alegerea mea va afecta țara, hotărând alianțe și totodată dușmani noi, sfetnicii mei scoțieni vor avea și ei un cuvânt de spus. Dacă voi alege bine, Scoția ar putea fi îmbogățită și apărată de noul meu soț. Dacă, însă, voi alege rău, țara mea va fi stăpânită de un tiran, fiul meu va avea un tutore rău, iar viața mea va fi nenorocită. Nu e altă alegere mai grea. Divorțul este de neconceput și, oricum, imposibil de obținut. Pe cel pe care îl voi alege acum, îl voi avea drept soț până la moarte.

Și, dintr-odată, sunt din nou în grațiile lui Harry. Își aduce aminte acum că are o soră, că sunt un pion de luat în seamă în lupta continuă pentru putere din Europa. Tronul meu este ușa din dos către Anglia — cel care se căsătorește cu mine se căsătorește cu vecina periculoasă a Angliei. Țara mea e săracă, dar puternic fortificată și învățată. Averea mea nu e mare, dar pot să fac copii și sunt frumoasă și sunt în floarea vârstei. Harry este foarte afectuos și binevoitor, fericit să dea sfaturi, scriindu-mi prin lordul Dacre, recomandându-l drept bun vecin și un sfatu- itor de încredere, îndemnându-mă să țin seama de ce este cel mai bine pentru fiii mei și pentru mine. Harry crede că o alianță cu împăratul ar fi cea mai bună. Bineînțeles că așa crede, doar e însurat cu ruda împăratului și e nerăbdător să între din nou în război cu Franța.

Voi hotărî singură, îmi spun, uitându-mă la scrisoarea lui Harry, redactată cu un scris perfect de unul dintre secretarii lui. Desigur, a dictat-o în vreme ce se ocupa de altceva. Dar la sfârșit a mâzgălit niște urări de bine și s-a semnat. Caterina a scris câteva cuvinte pline de afecțiune pe margine.

> *Aș fi foarte fericită să te numesc atât verișoara mea prin alianță, cât și sora mea, și știu că unchiul meu Maximilian ți-ar oferi siguranță și prosperitate. Nădăjduiesc că nu te gândești la Franța, draga mea. Am auzit că Ludovic este foarte bătrân și bolnav, are obiceiuri vicioase, iar noi nu te-am mai vedea niciodată. Ar fi cumplit dacă încă un soț al tău ar fi să pornească un război împotriva Angliei, când te gândești la ultimele urmări.*

Citesc și recitesc amestecul acesta ciudat de afecțiune, amenințare și răutate, prin care mă avertizează să nu mă mărit cu regele Franței, ba chiar îndrăznește să mă amenințe cu moartea încă unui soț.

Mary adaugă o pagină despre studiile ei de spaniolă, despre muzica și despre rochiile ei. Văd cu amărăciune sporită că sunt cu mult mai atenți cu mine, acum că am asemenea perspective. Dacă voi deveni împărătească, voi fi mai mare în rang decât fratele meu și n-o să-i mai scriu niciodată cu mâna mea. Ca împărătească, o voi întrece în rang pe Caterina, voi fi mai mare în rang decât Mary, al cărei soț-băiețel — nepotul împăratului — nu va ajunge pe tron decât după moartea acestuia.

Asta mă face să șovăi; va fi o mare plăcere să ocup un tron lângă un bărbat care îi întrece în rang pe soții surorilor mele, dar, când el va muri, voi fi din nou văduvă. Are 55 de ani acum — cât poate să mai trăiască? Nu vreau să fiu din nou văduvă și, mai rău, cel mai rău lucru cu putință, aș fi împărăteasa Văduvă, și Mary, sora mea cea mică, îmi va ocupa locul și-mi va moșteni coroana, în vreme ce eu ar trebui să mă dau la o parte și să mă uit la ea cum face asta. N-aș putea suporta așa ceva.

Vreau un soț cu un rang mare, dar vreau un prieten și un iubit, un protector și un partener. Nu pot îndura să dorm singură, urăsc să cinez în fața întregii curți fără un soț alături de mine. Singura mea alinare la mesele festive, atunci când stau singură în fața întregii curți, este tăietorul meu de carne, Archibald Douglas, singurul bărbat care are voie să stea la masa mea. Bucățile de carne sunt așezate pe masa înaltă, iar el taie carne pentru mine și feliază și pentru restul lorzilor, zâmbindu-mi și vorbindu-mi în șoaptă ca să nu mă simt singură.

Nu cred pot să mă mărit cu Ludovic al Franței. E aproape la fel de bătrân ca Maximilian, cu mintea slăbită și foarte urâcios. A divorțat de prima soție, spunând că e prea slută pentru împreunare, apoi a silit-o pe cea de-a doua să se mărite cu el și nu a fost în stare să da naștere decât unor băieți morți și a două fete. Căsătoria cu el m-ar pune în fruntea unei mari puteri, o aliată a Scoției, cu siguranță, dar veșnic în război cu Anglia. Nu vreau să mai fiu niciodată într-o țară care dă piept cu o armată engleză. De asemenea, nu-mi pot închipui că am avea un copil sănătos. El va muri neîndoios și voi rămâne din nou văduvă, așa încât voi pierde coroana aproape de îndată ce o voi câștiga. Și pe deasupra, omul ăsta e un monstru.

Sunt nevoită să aleg între două rele. Singurul rege tânăr și chipeș din Europa este fratele meu, și Caterina mi-a dovedit că trebuie să pui mâna pe un soț tânăr. Îmi voi asuma un risc indiferent ce voi alege. Poruncesc curții mele să mergem la Perth pe perioada verii și îmi promit că atunci când mă voi afla printre dealurile verzi, departe de scrisorile înveninate ale Caterinei, voi hotărî ce am de făcut.

## Castelul Methven, Perth, Scoția, iunie 1514

— O, nu te mărita cu niciunul dintre ei, zice râzând Archibald Douglas.

A venit la picnic ca să taie carnea de vânat rece, dar tot el are grijă și de ulcioarele de apă, dându-mi ștergarul și vinul. Mă bucur că suntem ca o familie ieșită la joacă, numai noi — tânărul acesta grijuliu

și copiii mei cu doicile lor. James aleargă prin iarbă, făcând ca o morișcă cu brațele, doica lui aleargă după el, până când copilul se prăbușește, râzând atât de tare că nu se mai poate ține pe picioare. Lordul șambelan, Davy Lyndsay, îi strigă „Aleargă, băiete! Aleargă!”, în timp ce micuțul Alexander doarme la umbra copacilor, cu femeia care-l leagănă lângă el, cu doica de lapte moțăind pe o pernă la umbră.

— Ba da, trebuie să mă mărit, îi spun. Este minunat acum, când ne bucurăm de vară și suntem fericiți cu toții aici, ca și cum nimic rău nu se poate întâmpla și va fi veșnic vară. Însă de cum va sosi toamna, și apoi iarna, lorzii vor complota unii cu alții și unii împotriva altora, știi bine. Francezii vor căuta să înceapă un război cu Anglia folosindu-se de noi, fratele meu va cere lucruri pe care eu nu le voi putea îndeplini, blestematul lord Dacre va invada granița, iar oamenii vor fi flămânzi și se vor răscula. Când închei această înșiruire, îmi tremură glasul. Nu pot să dau piept cu asta, continui. Nu pot să înfrunt încă o iarnă singură.

Pe chipul lui Archibald strălucește simpatia.

— Mi-aș da viața pentru Domnia Ta. Toți ne-am da-o, îmi zice el. Toți lorzii de la graniță îmi sunt prieteni. Numai să dai poruncă, și îi vom ucide pe jefuitori, vom întruni consiliul și vom stărui asupra lor să cadă la pace. Știi că sunt dintr-o familie de vază, una dintre cele mai de seamă. Am trecere. Bunicul meu, John Drummond, este căpetenia clanului Drummond, străbunicul meu a fost Neînfricatul, tatăl meu a murit la Flodden, așa că acum eu sunt căpetenia casei Douglas. Acestea sunt cele mai puternice familii din Scoția. Dă poruncă și te vom apăra.

— Știu că ați face asta, îi spun. Iar vara, când toți lorzii sunt la curte, fericiți să se afle aici, sau când sunt în siguranță pe propriile lor pământuri și e vânat din belșug și sunt dansuri în fiecare seară, mă gândesc că sunt în siguranță și că voi fi în siguranță mereu. Dar nu trebuie să las garda jos. Trebuie să găsesc pe cineva care să înfrunte asta alături de mine.

Îmi oferă niște fructe și un pahar cu vin. Gesturile lui de servire sunt pline de grație, asemenea unor pași de dans. Nu scapă niciodată ceva din mână, nu varsă nimic, nu-și afurisește propria stângăcie și e întotdeauna foarte frumos îmbrăcat. Dintre toți lorzii scoțieni, care fac doar cum îi taie capul, călăresc în forță, luptă vajnic și nu se sinchisesc întotdeauna să se îmbăieze, el este mereu frumos tuns și ras, mâinile-i sunt întotdeauna curate, miroase a rufarie curată și răspândește un parfum de mosc care este numai al lui. Dumnezeu mi-e martor că e chipeș — jumătate din doamnele de la curtea mea sunt îndrăgostite de el —, însă își poartă frumusețea ca pe-o haină pe care a avut-o dintotdeauna; nu își dă seama cât de bine arată. Este logodit cu o fată

care locuiește în apropiere de casa lui, bănuiesc că e vorba despre una dintre acele logodne din leagăn din familiile scoțiene. Însă nu se comportă ca un bărbat logodit. John Drummond își arată lumii nepotul cel chipeș ca pe un cocoș premiat, cu picioarele sale lungi, zvelt, cu umerii lui lați și chipul celtic, uimitor de elegant, cu părul de culoarea frunzelor de toamnă, ochi negri și un zâmbet cuceritor.

— Janet Stewart de Traquair e o fată norocoasă, îi zic, pomenind-o pe tânăra cu care se va însura.

Își lasă capul în jos și roșește. Însă ochii lui privesc în sus și îi întâlnesc pe ai mei.

— Eu sunt cel norocos, pentru că sunt logodit cu una dintre cele mai frumoase fete din Scoția, dar o slujesc pe cea mai frumoasă regină.

— O, nu poate exista comparație între noi, spun imediat. Eu sunt mama a doi copii și o văduvă bătrână de 24 de ani.

— Bătrână? Am aceeași vârstă ca Domnia Ta. Și eu sunt văduv, la fel ca tine. Și sunt conte de Angus, capul unei familii de vază, conducătorul unei case mari. Știu cum e să-și pună toată lumea nădejdea în tine.

— Janet Stewart e o copilă, nu, o fecioară?

— Are aproape 13 ani.

— O! Un copil! zic disprețuitor. N-am știut. Toată lumea vorbea de frumusețea ei; am crezut că e o femeie tânără; mă mir că n-ai vrut o femeie de vârsta ta.

— E micuța mea iubită. Am fost promiși unul altuia de când era în leagăn. Am văzut-o crescând și nu-i găsesc niciun cusur. O să mă însor cu ea când va avea vârsta potrivită. Însă Domnia Ta ești regina mea, acum și întotdeauna.

Mă aplec un pic spre el și îi zic:

— Așadar, Archibald, n-o să mă părăsești când te vei însura cu mireasa ta copilă?

— Spune-mi Ard, șoptește el. Iubitele mele îmi zic Ard.

Mă iubește. Știu că mă iubește. Știu că pulsul lui o ia la goană la fel ca al meu și că simte și el aceeași înflăcărare năucitoare. Îmi doresc un bărbat care să mă iubească, am nevoie de un bărbat care să mă iubească, și tânărul conte de Angus — Ard, cum îi zic în taină în sinea mea — este limpede că mă iubește. Și n-o să mă părăsească niciodată, o să fie mereu în slujba mea, alături de mine la cină, călărind cu mine când curtea face o ieșire, jucându-se atât de înduioșător cu băiețelul meu, privindu-l cu drag pe cel mic. Va trebui, desigur, să mă mărit cu un bărbat important, regele Franței sau împăratul, de dragul țării și al bunăstării mele, însă îl voi ține mereu pe Ard lângă mine. El va fi

cavalerul meu rătăcitor, ocrotitorul meu galant. Voi fi ca o doamnă din povești, din cântecele trubadurilor: adorată și veșnic de neatins. Și chiar cred că n-o să se însoare cu Janet Stewart de Traquair. Chiar cred că-mi voi da voie să interzic căsătoria, chiar dacă fetița aia o să plângă în pernă o lună. Pot să fac asta. Sunt regină. Pot s-o fac fără a da vreo explicație.

Primesc o scrisoare de la sora mea Mary, care împlinește 18 ani anul ăsta și e tot acasă, nemăritată. Îmi trimite vești de la curtea aflată în călătoria diplomatică de vară. Sunt bine cu toții, Sudoarea n-a pătruns la curte și călătoresc neceremonios în sudul Angliei, uneori mergând cu barca pe râu, însoțiți de muzicanți, astfel încât mulțimea de pe maluri să aclame, să le facă cu mâna și să le arunce trestii și flori când trec. Uneori merg călare, cu steagurile regale în față, și la fiecare oraș iese o delegație pentru a-l lăuda pe Henric pentru puterea lui militară, pentru victoriile din Franța și Scoția și pentru a-i dărui pungulițe cu aur.

*Am un dulap plin cu rochii noi plătite de spanioli. Ei zic că nimic nu e destul de bun pentru mireasa Castiliei. Au cerut să mi se facă încă un portret, și artistul jură că sunt cea mai frumoasă prințesă din Creștinătate!*

Mary zice că o să se mărite cu micuțul Carlos anul viitor și că deja pun la cale un șir imens de festivități și turniruri pentru a sărbători plecarea ei în Spania. Cu siguranță că Charles Brandon va participa la turnir și, cu siguranță, el va câștiga. Henric l-a făcut duce, o onoare mai presus de închipuirea oricui. Unii cred că a fost ridicat atât de mult peste rangul lui ca să o poată cere în căsătorie pe arhiducesa Margareta, dar Mary știe mai bine. Și îmi împărtășește asta, cu scrisul ei lăbărțat, plin de greșeli din cauza avântului cu care vrea să-mi dea de știre, cu însemnări mâzgălite pe margine.

*Nu e îndrăgostit de arhiducesa Margareta, deși ea îl adoră; mi-a spus că n-o iubește deloc, că nu are ochi pentru ea. Zice că inima lui a fost cucerită de cu totul altcineva.*

Mary crede că i s-au dăruit onoruriducale — cel mai important titlu din regat, întrecut doar de statutul regal — pentru că Henric îl îndrăgește atât de mult.

*Acum el este recunoscut ca unul dintre bărbații cei mai de seamă din Anglia, e onorat așa cum ar trebui să fie. Este prietenul cel mai bun al lui Harry, iar acesta îl iubește ca pe un frate.*

Asta mă face să mă opresc un pic din citit. Harry a avut un frate, un tânăr mai strașnic decât ar putea Charles Brandon să fie vreodată. Se poate ca Harry să-l fi uitat pe Arthur? Se poate ca Mary să fi uitat cine a fost adevăratul frate al lui Harry? Poate folosi cuvântul „frate“

față de mine și să nu știe ce înseamnă? L-au uitat pe Arthur și, totodată, și pe mine?

*El este, fără îndoială, cel mai chipeș bărbat de la curte, toată lumea îl admiră. O să-ți spun un secret, Margaret, dar nu trebui să sufli o vorbă despre asta. A cerut să-mi poarte cocarda la turnirul de la nunta mea! Va fi cel mai grozav turnir din Creștinătate și, cu siguranță, el va câștiga. Zice c-o s-o poarte lângă inimă și că ar muri bucuros cu ea acolo!*

La sfârșitul scrisorii își aduce aminte că sunt o văduvă cu doi copilași, care se luptă să domnească peste o țară dificilă, și că toată vorbăria ei despre rochii și aventuri amoroase s-ar putea să mă indispună, așa că folosește un ton mai personal. A luat lecții să fie fermecătoare, știe foarte bine cum să se facă îndrăgită:

*Îmi pare rău că nu poți săfii cu noi. Mi-arfi plăcut foarte mult săfii aici. Vreau să-ți arăt bijuteriile și rochiile mele. Mi-aș dori să poți veni. N-o să fie la fel fără tine și așa zice și Caterina.*

Brandon nu este singurul ticălos târât la statutul de nobil prin această împrăștiere risipitoare de titluri. Thomas Howard, învingătorul de la Flodden, își recâștigă în sfârșit titlul pe care l-a pierdut la Bosworth — va fi numit duce de Norfolk, iar fiul său va fi numit conte de Surrey, drept răsplată pentru cosorul care a zdrobit capul încoronat al soțului meu, pentru săgeata care i-a străpuns coasta miruită. Sau poate că-și primește titlul pentru haina pătată de sânge pe care a trimis-o în Franța? Poate pentru cadavrul învelit în plumb, rămas neîngropat, undeva în Londra?

Pare-se că fratele meu crede de cuviință să răsplătească un ucigaș înainte de a-i îngropa victima, iar Thomas Howard poartă semeț frunzele de cătușun ducale, în vreme ce soțul meu e azvârlit pe undeva — aproape uitat — fără a fi pus într-un sicriu, așteptând clipa când papa va zice că bietul lui trup, excomunicat la cererea lui Harry, este iertat și că sufletul său își poate începe călătoria spre rai.

Mary nu descrie onorurile lui Norfolk, dar știu că blazonul său ducal este un leu: leul Scoției, leul lui James, cu o săgeată străpungându-i falca pentru a întruchipa cosorul care a tăiat fața soțului meu, săgeata din coasta lui. Un gest cu adevărat nobil, un blazon vrednic să fie ales. Sper ca fratele meu să nu regrete ziua în care a înnobilat un ucigaș de rege.

Țin în poală scrisoarea prostească și îngâmfată a lui Mary și bag de seamă regretele ei facile că nu pot să vin la nunta ei. Dar mă gândesc: poate că aș putea să merg? Aș putea să iau cu mine un mic alai, o mică gardă în livreaua cea nouă. Aș putea să fac o vizită oficială: regina călătorind cu mare pompă, poposind în felurite orașe, iar oamenii venind să-mi recite poeme. Ard ar putea să călărească alături de mine să mă înveselească și să vadă cât de mult mă iubesc oamenii

în Anglia — prima lor prințesă Tudor și cea mai de seamă. Mi-ar plăcea să vadă cum o să fiu primită în Anglia, să vadă că sunt o adevărată prințesă și că oamenii mă prețuiesc. Iar în timpul călătoriei m-ar da jos din șa și m-ar ține strâns în brațe în fiecare zi. Nimeni n-ar băga de seamă acel moment. Ar sta în picioare lângă mine în timpul cinei în fiecare seară și am dansa împreună. Aș purta rochii noi și aș pune să mi se picteze portretul și, poate, aș porunci să fie pictat și el lângă mine, ca un membru ales al casei mele. Mary e atât de răsfățată și nesăbuită încât nu mă invită, închipuindu-și pur și simplu că nu pot să merg; dar poate că voi merge — și îi voi surprinde pe toți.

E numai o închipuire — la fel de înșelătoare și de ademenitoare ca făgăduielile de iubire șoptite de Ard. Nu am bani să fac o călătorie cu fală la Londra, nu am rochiile cu care să o întrec în strălucire pe sora mea mai mică, nu am bijuterii mai bune decât regina Angliei, n-am nici măcar bijuteriile regale pe care mi le-a lăsat tatăl meu — și nu m-au invitat să iau parte la ceremonie.

Caterina e în călătoria diplomatică de vară, parcurgând drumul într-o lectică, și dau pagina înapoi degrabă și mai citesc o dată. Da, zice clar. Știu că poate fi un singur motiv pentru care Caterina ar fi într-o lectică și nu călare, încercând să țină pasul cu Harry: sigur e însărcinată și se roagă din toată inima ca de data asta să poată păstra copilul.

Pun scrisoarea în cutia de bijuterii goală și mă uit prin ferestruica arcuită la dealurile domoale care se întind până hăt departe, la linia orizontului. E un peisaj atât de diferit de pajiștile joase din lunca Tamisei. Aici nu există o înșiruire de case frumoase și mânăstiri bogate înconjurate de meri împovărați de roade. Nu sunt parcuri împrejmuite de ziduri sau pajiști netede pentru jocul de crichet. E doar cerul boltit, nesfârșit, deasupra dealurile și munților cu creste și stânci abrupte, întunecimea străvechilor codri din munți, cu vulturi zburând sus deasupra lor.

Am avut parte de multe bucurii vara asta cu băieții mei, încântată de adorația plină de respect a lui Ard, și bucuroasă că în țară e pace. Dar fericirea mă părăsește dintr-odată din pricina acestei vești. Mi-o imaginez pe Caterina călătorind într-o lectică cu draperii de mătase, regina Angliei așteptând un alt copil, și mă gândesc: va fi mereu înaintea mea. Va avea mereu parte de pace când eu sunt necăjită. Are un soț care o apără și care se întoarce biruitor din război. Are o lectică în care să călătorească și o țară unde e în siguranță. Acum e însărcinată și, de va avea un băiat, va oferi un moștenitor pentru tronul Angliei, iar prințul meu va moșteni cândva doar Scoția, și acesta este un regat greu de păstrat.

Îmi spun în sinea mea: întotdeauna voi fi în urma ei. Nu pot îndura ca ea să fie regina Angliei, cu un Prinț de Wales în leagăn, în timp ce

eu îmi duc viața aproape uitată, într-un regat îndepărtat și sărac. Și în clipa următoare îmi spun cutezător: prea bine! Voi sfida urările ei prefăcute de bine, felul ei de a-mi vorbi pe ocolite, ca s-arate că mi-e soră. O să mă mărit cu Ludovic al Franței și voi avea un aliat pentru țara mea, îndeajuns de puternic și de bogat încât să înfrângă Anglia, de se va ajunge din nou la război. Voi fi regina Franței și Scoției, cu doi băieți puternici în Scoția și poate mai mulți în viitor, și asta e mai bine decât să fii regina Angliei, agățându-te de laturile unei lectici și sperând să nu-ți lepezi viitorul.

Îi scriu chiar eu ambasadorului scoțian în Franța. Îi spun că am făcut alegerea și că poate să-i dea de știre bătrânului rege pe care l-am numit monstru. Îi poate spune că sunt pregătită să mă mărit. Ludovic al Franței va face publică o cerere în căsătorie oficială și îi voi oferi mâna mea. Mă voi căsători cu el, oricât de bestie bătrână ar fi, și voi deveni regina Franței, dușmanul Angliei, și superioară în rang Caterinei.

## Castelul Methven, Perth, Scoția, iulie 1514

Mi s-a întâmplat un lucru groaznic și nu pot pricepe. Nu pot să înțeleg fățărnicia surorii mele, a propriei mele surori! Nu-mi vine a crede că propriul meu frate poate fi atât de viclean. Mă simt de parcă nu i-am cunoscut niciodată, de parcă m-au trădat printr-o înțelegere ticăloasă făcută între ei. Este o mârșăvie ce-au făcut, ca și cum ar mărturisi întregii lumi că sunt niște mincinoși. Sunt mai mult decât demni de dispreț. Caută să mă ruineze și să-mi închidă toate ușile. Mai întâi m-au lăsat văduvă, și acum mă distrug.

Mary a respins înțelegerea de căsătorie cu Carlos de Castilia. L-a respins! Ca și cum n-a existat niciodată! Ca și cum poate să-și dea cuvântul, să accepte bijuteriile și să facă jurămintele, să stea sub baldachinul țesut cu fir de aur — căci n-am uitat de baldachinul țesut cu fir de aur, n-am uitat gravura din lemn tipărită și care a făcut înconjurul întregului regat — s-a bucurat de toate acestea, iar acum zice că nu e așa. N-a promis, n-o să se înfăptuiască. Mary n-o să se mărite cu Carlos de Castilia.

Cum să aibă cineva încredere în cuvântul unei prințese, dacă Mary poate să fie logodită ani în șir — nu pentru puțină vreme, ci ani în șir, primind daruri în fiecare lună — și apoi să-și ia cuvântul înapoi, să-și tăgăduiască logodna și să respingă un asemenea monarh? Cum rămâne cu dulapul ei plin cu rochii? Cu cel mai mare rubin din lume? Dintr-odată, fiul împăratului nu mai e îndeajuns de bun pentru ea? Cât

de sus năzuiește sora mea? Nu-i asta o vanitate păcătoasă? Nu este chiar păcatul despre care a prevenit-o bunica pe când era doar o fetiță în odaia copiilor? De bună seamă, cineva ar trebui să-i spună lui Mary că nu poate să-și dea cuvântul și apoi să-l încalce. Cuvântul unei prințese ar trebui să fie aur.

Sunt năucită. Sunt furioasă. Doamnele de onoare se strâng în jurul meu și mă întreabă dacă sunt bolnavă, căci m-am albit la față și apoi m-am aprins ca apucată de fierbințeală. Le alung. Nu le pot mărturisi cele petrecute. Nimeni nu trebuie să știe vreodată despre cumplita lovitură care s-a abătut asupra mea — căci este cel mai înfiorător lucru. Cel mai rău lucru din lume. De necrezut — Mary o să se mărite cu Ludovic al Franței.

Chiar în clipa în care am hotărât să accept cererea lui în căsătorie, din motive politice, din motive demne de o regină, Mary mi-a luat-o înainte și o să se mărite cu el în locul meu. În locul meu! Și cum de-a putut el să-i facă o propunere de căsătorie lui Mary, fiind în toiul discuțiilor cu mine? Nu e, oare, dezonorant din partea lui? Toată lumea zice că este întruchiparea dezonoarei și a încălcării jurămintelor, dar nimeni nu m-a prevenit că ar putea să mă arunce la o parte pentru sora mea cea mică. Și cum rămâne cu Harry, care știa că Ludovic m-a cerut pe mine în căsătorie și că eu luam în calcul propunerea lui? N-ar trebui Harry să spună: „Cum îndrăznești să-i faci o propunere de căsătorie unei regine de seamă și, în același timp, să o alegi pe sora ei mai mică?” Asta e o înșelătorie din partea lui Ludovic — dar și din partea lui Harry și a lui Mary!

De ce l-ar lua Mary în seamă? Oare Ludovic nu e îndeajuns de bătrân să-i fie bunic? Străbunic? Nu e bolnav de sifilis și o primejdie pentru orice soție? Nu și-a băgat o soție la mânăstire și pe cealaltă prea devreme în mormânt? De ce ar accepta Mary? De ce ar îngădui Harryuna ca asta? De ce ar consimți Caterina? Fără îndoială, aici e mâna lui Harry; a lui și a Caterinei. Dumnezeu mi-e martor că ei sunt cei care trag sforile, de parcă Mary ar fi o micuță marionetă, într-o piesă de teatru de moravuri[16]. Nu-mi pot închipui cum a putut Harry să-i facă asta surorii lui. Ludovic este inamicul lui! Dușmanul pe care l-a atacat nu mai devreme de anul trecut. Inamicul de-o viață al soției lui spaniole și al întregii familii a acesteia!

Aceasta este o afacere atât de plină de fățărnicie și de înșelătorie, că nici nu pot să încerc să o deslușesc. Însă un lucru e limpede — tatăl Caterinei și-a schimbat planurile cu privire la Franța, iar fiica lui îi dă ascultare și o mărită pe surioara ei cu un monstru, umilindu-mă și lăsându-mă fără un soț și fără ajutor în Scoția, o urmare pe care n-a luat-o nimeni în seamă.

Dacă ar fi numai asta, și tot ar fi îndeajuns de rău, dar mai e ceva, încă și mai rău. Ambasadorul nostru în Franța raportează că Harry

negociază cu francezii, cerându-le să accepte stăpânirea sa asupra orașelor franceze pe care le-a cucerit și să-i plătească dări imense. Dacă Ludovic se va însura cu Mary, trebuie să plătească un milion și jumătate de coroane17. Este o avere, este o răscumpărare nemaiîntâlnită pentru o prințesă. Dovedește lumii întregi cât de mult o prețuiește Harry pe frumoasa lui surioară și cât de mult e dispus Ludovic să plătească pentru ea. Însă, dacă Ludovic ar fi ales să se însoare cu mine, ar fi obținut un preț mai bun. Dacă s-ar fi însurat cu mine, ar fi trebuit să plătească Angliei doar o o sută douăzeci de mii de coroane.

Înțeleg. Înțeleg ce crede el despre mine, ce vor fi crezând toți despre mine. Văd cum suntprețuită. Harry le-a arătat tuturor cât de mult mă prețuiește. Sunt făcută de rușine în ochii tuturor. Bag de seamă că mâna lui Mary valorează un milion și jumătate de coroane și câteva orașe din Franța, însă mie mi se pune prețul pentru o vânzare rapidă. Harry a spus lumii că pe Mary o consideră ca valorând de zece ori mai mult decât mine. Ludovic a confirmat că va plăti aproape oricât i se va cere ca să se însoare cu ea. Niciodată, în întreaga mea viață, n-am fost insultată cu atâta cruzime.

Mă plimb de colo până colo cu pași mari prin sala mea de audiențe de la Methven, trecând pe lângă fereastra deschisă, fără ca măcar să arunc o privire la peisajul de vară, cu rochia fâșâind de câte ori mă răsucesc, precum coada unei pisici înfuriate. Una dintre doamnele mele dă fuga lângă mine, dar o alung. Nimeni nu trebuie să știe că fierb de mânie din cauza jignirii aduse și a orgoliului rănit. Trebuie să fiu șireată și să tăinuiesc totul, chiar dacă în lăuntrul meu mă simt rănită și fierb de mânie.

Nu pot îndura. Când îmi aduc aminte că i-am spus lui Ludovic că aș vrea să fiu soția lui, când îmi aduc aminte că mă hotărâsem să mă sacrific pentru a fi regina Franței, iar acum regină va fi Mary! Mă cutremur când mă gândesc: cât de umilită m-aș fi simțit dacă aș fi spus consiliului lorzilor mei că-l voi accepta pe Ludovic, dacă lumea ar ști că am consimțit, și apoi l-ar vedea cu toții alegând-o pe Mary! N-aș putea îndura să aflu că cineva ar ști că asta a fost intenția mea; nu pot suporta nici măcar să-mi închipui că i-ar putea trece cuiva prin minte așa ceva. Ar trebui să mă mărit cu potcovarul meu, astfel încât toată lumea să poată vedea că nu aveam gânduri cu Ludovic. Ar trebui să mă mărit cu împăratul. Trebuie să mă asigur că nimeni nu va spune vreodată că regele cel scârbos și primejdios al Franței s-ar fi putut însura cu mine, dar a hotărât să n-o facă. Moșul ăla înfiorător m-a cerut pe mine de soție și a cerut-o și pe Mary, iar apoi a hotărât că o preferă pe ea! Pe surioara mea! O copilă prostuță, fără nicio virtute, alta decât un chip frumos! Prețuiește de zece ori mai mult ca mine după cum apreciază fratelui meu. Ce spune asta despre Harry și despre

cât valorez eu în ochii lui?

John Drummond și nepotul său, tăietorul meu de carne, Archibald, intră fără să mi se dea de știre, în vreme ce eu străbat sala de audiențe în lung și în lat, iar doamnele mele stau cu spatele lipit de pereți, ca să nu-mi stea în cale. Fără îndoială, una dintre ele, înspăimântată de indispoziția mea, s-a strecurat afară ca să-l cheme pe John Drummond. Acesta îmi aruncă o privire, le face semn din cap doamnelor, și acestea ies val-vârtej din încăpere, de parcă numai acești doi bărbați sunt îndeajuns de puternici să-mi asculte ocările rostite printre dinți, furia șuierătoare.

— Ce se întâmplă, Alteța Ta? zice blând John Drummond. Bag de seamă că au sosit vești proaste din Anglia?

— Au cutezat să…, încep eu, dar mă opresc brusc. Se fac de rușine… Mă înec, apoi reiau: Iar eu…

Mă răsucesc și îl văd pe bătrân gesticulând către tânăr, ca un cioban către câinele său — cu o scurtă mișcare din deget îi poruncește câinelui să dea ocol turmei și să o mâne încet spre țarc. Ard face un pas în față, chipul lui frumos e plin de compasiune.

— Ce v-au făcut? întreabă el înflăcărat. Cine v-a supărat așa?

— Fratele meu!

În mine se zbat mânia și mila de sine, și apoi mă arunc spre el și mă pomenesc că mă strânge în brațele lui puternice, și plâng pe catifeaua frumoasă a hainei lui, în vreme ce el se leagănă ușor cu mine, ținându-mă în brațe ca pe-un copil rănit, mângâindu-mă pe păr și șoptindu-mi cuvinte liniștitoare.

— Ard, Ard, m-au făcut de rușine și m-au azvârlit și fac asta de fiecare dată, mereu o fac. M-au făcut să par o proastă și să mă simt ca o proastă și și-au însușit o poziție mai presus de a mea și mereu fac așa. Iar eu speram că voi fi în siguranță și că voi fi regina Scoției și că voi avea ajutor…

— Draga mea, iubita mea, regina mea, zice el, și din gura lui sună ca un cântec duios precum cele de pe Insule. Mă leagănă în brațele lui dintr-o parte în alta ca un cântăreț de balade. Iubita mea, scumpa mea, draga mea.

— Sunt? întreb. O, să facă așa ceva, cu toții, împotriva mea!

John Drummond iese în tăcere din odaie, aud ușa închizându-se încet în spatele meu. Abia dacă aud cheia răsucindu-se în broască atunci când ne încuie înăuntru, ca să nu fim întrerupți. Ard mă leagănă în brațele sale, mă sărută pe genele ude, pe pleoapele închise, pe gura tremurândă, îmi sărută gâtul, sânii și apoi mă lasă încetișor pe spate pe bancheta de la fereastră. Gura lui caldă o atinge pe a mea și îi simt dulceața limbii și tremur la atingerea lui, iar apoi, aproape uimită de mine însămi, mă pomenesc că mă las pe spate și că-mi trag în sus rochia frumoasă, arcuindu-mi spatele spre el și șoptind „Archibald“

când mă ia și mă posedă și-mi aud suspinele de furie transformându-se în gâfâieli repetate și, în cele din urmă, într-un țipăt de bucurie, și nu-mi mai pasă deloc de fratele meu cel egoist ori de sora mea cea vanitoasă, de Ludovic al Franței sau de oricine altcineva.

## Biserica parohială Kinnoull, Perth, Scoția, august 1514

Trebuie să ne căsătorim fără întârziere. Fără îndoială. Trebuie să ne căsătorim de îndată, căci sunt cuprinsă de o dorința nestăpânită și, pentru prima oară în viața mea, aș putea să cânt, să dansez și să râd sub puterea ei. Aceasta este vara mea. N-am mai avut niciodată o vară în care să mă simt ca o femeie, să-mi simt sângele în vine și căldura pielii. Sunt îndrăgostită de mine însămi, de trupul meu tânăr și catifelat, de sânii mei plini, de umezeala caldă a părților mele tainice. Acesta este momentul meu: n-am fost niciodată îndrăgită de un bărbat care să mă vrea pentru mine însămi, nu ca pe simbolul unui tratat între două țări. Acesta e bărbatul pe care l-am ales: bărbatul ăsta fascinant, plăcut, fermecător, încântător, care îmi oferă o asemenea plăcere, încât nu pot suporta să fiu despărțită de el, noapte sau zi.

De cum mă trezesc dimineața, arzând de dorință, vreau să-l văd fără întârziere. Curtea s-a învățat că acum mergem la capelă foarte devreme și că el trebuie să stea în picioare lângă jilțul regal, ca să-l pot vedea, chiar dacă nu putem vorbi. În vreme ce preotul ține mesa în fața noastră, închid ochii ca pentru rugăciune, dar de fapt visez de pe acum cum o să mă sărute el și cum o să mă atingă în clipa în care vom fi singuri. Mă simt de parcă m-a cuprins fierbințeala, așa sunt de aprinsă din cauza dorinței. La micul dejun, el trebuie să stea în picioare lângă mine ca să taie șunca și carnea rece de vită și acum mănânc felie după felie pentru plăcerea de a-l face să se aplece spre mine ca să-mi pună carnea pe farfurie. Uneori, brațul lui îmi atinge ușor umărul și mă uit în sus la el și îi văd ochii ațintiți asupra gurii mele, ca și cum și el tânjește să mă sărute. Când ieșim la o plimbare călare, calul lui trebuie să meargă lângă al meu ca să vorbesc numai cu el. Oricine intră în vorbă cu noi simt că ne curmă liniștea și abia aștept să plece. Călărim unul lângă altul, atât de aproape, încât genunchii ni se ating ușor, iar el se poate întinde să-mi mângâie mâna înmănușată cu care țin frâiele. Dansez doar cu el; nu suport să-l văd având o altă parteneră. Când mișcările dansului cer ca el să se răsucească spre altă femeie și să o ia de mână, o pizmuiesc atât de tare și mă mir că ea își îngăduie să vină la curte și să se bage în față. Nu mă mai sinchisesc de treburile de stat, nici măcar nu mă uit după

scrisori de la lordul Dacre, ținându-mi prelegeri despre ce ar fi cel mai bine pentru Anglia. Nu-mi pasă deloc de Caterina și sarcina ei, de Mary și logodna ei. Mai cu seamă, nu vreau să aud nimic despre Mary și logodna ei ticăloasă cu Ludovic al Franței. Ei sunt foarte departe și nu le pasă de mine — eu de ce ar trebui să mă sinchisesc de ei? Uit de consiliu, uit de țară, îi neglijez chiar și pe băieții mei din cauza acestei nevoi arzătoare, care nu-mi dă pace, de a fi cu el — pur și simplu de a fi cu el.

Asta e dragostea și sunt fermecată de ea. N-am știut niciodată că e așa, nu mi-am închipuit niciodată să simt asta. Îmi recitesc romanele cavalerești, să văd dacă asta e ceea ce cântă trubadurii, și le poruncesc muzicanților să cânte cântece de dragoste și dor. Mă întreb dacă asta e ceea ce a simțit Harry pentru Caterina — se poate oare ca el să fi simțit asta? Oare această dorință oarbă e cea care l-a făcut să nu vadă toate cusururile Caterinei care pe mine mă calcă pe nervi? Mă întreb dacă Mary, surioara mea cea prostuță, e cuprinsă de această dorință nestăvilită pentru Charles Brandon. Poate Mary, așa tânără și prostuță cum e, să tânjească după Charles Brandon așa cum tânjesc eu după Ard? Dacă da, atunci chiar îmi e milă de ea — nu pentru că eu am bărbatul mai bun (deși îl am), ci pentru că ea e nevoită să renunțe la dragoste și să aleagă singurătatea, pe când eu, în libertatea mea binecuvântată, pot să mă mărit cu bărbatul pe care-l iubesc. N-aș putea să renunț la el. Dacă Mary simte ceea ce simt eu, nu va fi în stare să renunțe la Charles Brandon, iar măritișul cu regele Franței o să-i frângă inima. Slavă Domnului, eu nu sunt nevoită să pășesc pe calea aceea groaznică.

Ba chiar, în zorii zilei, vărul lui Archibald, vicarul de Dunblane, ne întâmpină și ne deschide ușa capelei sale. Pășesc pe culoarul îngust în rochia mea verde, cu părul lăsat să-mi cadă pe umeri, de parcă aș fi o mireasă fecioară. De ce n-aș face-o? La fel a făcut Caterina la a doua ei cununie. Un băiat din cor cântă un psalm, cu un glasul nespus de dulce, în vreme ce soarele intră prin ferestrele arcuite și se răsfrânge la picioarele noastre ca pentru a spune că drumul care ne așteaptă va fi cald și aurit. Râd când descopăr că Ard nu are un inel și îmi scot unul dintre cele de pe mâna dreaptă și i-l ofer, iar el mi-l dă înapoi, punându-mi-l pe degetul pentru verighetă. Nici măcar nu mă gândesc la Carlos de Castilia și la rubin. Vicarul ține mesa și ne împărtășim amândoi cu pâinea și vinul și trăim împreună clipa aceasta sfântă, iar apoi plecăm în liniște din capelă și mă simt recunoscătoare că el e liber și că eu sunt liberă, că suntem tineri și frumoși, că suntem sănătoși și Dumnezeu ne-a binecuvântat cu dorință unul pentru celălalt, și că acum aceasta e o dorință sfințită. Cred că vom fi mereu fericiți, profund fericiți, și că n-o să mai invidiez niciodată pe nimeni, căci m-am căsătorit cu un bărbat tânăr care ar fi putut să curteze orice

femeie din lume și să-i între în grații, dar el s-a îndrăgostit de mine. M-a ales pentru mine însămi, mă iubește pentru mine însămi, nu pentru numele sau titlul meu ori pentru moștenirea mea. Cred că e primul om din lume care mă iubește pentru mine însămi, de când l-am pierdut pe fratele meu Arthur.

— Dumnezeu să vă binecuvânteze, zice preotul, Gavin Douglas, unchiul lui Archibald și vicar la biserica Saint Giles din Edinburgh, unul dintre cei mai mari poeți de la curtea primului meu soț. Aș scrie o poezie, dar nu cred că aș putea să surprind fericirea de pe chipurile voastre. Îmi doresc doar să fi putut să vă cununați în cadrul unei ceremonii grandioase, binecuvântați de un episcop.

Îi ofer mâna mea, și el se înclină deasupra ei și o sărută reverențios.

— Binecuvântează-mă dumneata, unchiule, îi zic pe negândite, plecându-mi capul, și el face semnul crucii deasupra mea. Gata! zic triumfător. Uite așa am fost binecuvântată de un episcop, căci te voi face episcop la Saint Andrews.

El se înclină iar, ascunzându-și încântarea.

— Sunt onorat, Alteță. Vă voi sluji pe Domnia Ta, pe proaspătul tău soț și pe Domnul.

Eu și Archibald ne întoarcem călare la castel și mergem imediat în odaia mea, cutezători ca o pereche de tineri îndrăgostiți care n-au nimic de ascuns. Mă aflu încă în primul an de doliu. Ard a rupt logodna cu Janet Stewart. Dar asta nu înseamnă nimic. Nimic nu ne poate sta în cale. Suntem căsătoriți, am inelul ăsta pe deget și se prea poate să-i port copilul în pântec. Pășim ținându-ne de mână pe lângă doamnele de onoare uluite și le închidem în față ușa de la odaia mea. S-a întâmplat. M-am măritat cu bărbatul pe care-l iubesc și, de azi înainte, Caterina de Aragon — care a trebuit să aștepte ani de zile înainte ca Harry să catadicsească să se însoare cu ea — și sora mea Mary — care va fi legată de un desfrânat putred de boală — pot să mă invidieze. Totul s-a schimbat. Ele or să mă invidieze de-acum înainte.

## Palatul Holyroodhouse, Edinburgh, Scoția, august 1514

Consiliul meu de lorzi îndrăznește să-mi spună că am pierdut regența. Îndrăznesc să spună că îl vor convoca pe Ard sub învinuirea că s-a căsătorit cu mine fără acordul lor. Ba chiar îndrăznesc să spună că Gavin Douglas nu va fi episcop și că nu pot să-l fac episcop la Saint Andrews, de vreme ce este numit deja altcineva. De parcă așezămintele Bisericii nu sunt în stăpânirea mea! De parcă nu i-am

cerut lui Harry să sprijine revendicarea familiei Douglas! Sunt regentă și pot să mă mărit cu cine vreau și să acord titluri cui vreau! Consiliul mă convoacă — pe mine, regenta! — să mă întâlnesc cu lorzii. Eu și Archibald plecăm în mare grabă spre sud, la Edinburgh, plini de mânie și cu hotărârea de a nu mai îngădui cuiva să pună vreodată la îndoială persoana mea și drepturile mele.

Așteptăm consiliul în sala tronului. Dinadins, stau în picioare în fața tronului, cu soțul meu cel chipeș în dreapta mea și bunicul lui, John Drummond, în stânga. Lorzii pot să vadă puterea pe care o am de partea mea: clanul Douglas de o parte, clanul Drummond de cealaltă parte. Însă ei sunt sfidători. Îl trimit pe Marele Lord Herald, Sir William Comyn, lordul mai mare peste chestiunile heraldice, să anunțe că mă resping ca regentă și că îi vor lua pe fiii mei din grija mea. La început, când acesta este anunțat cu toată solemnitatea datorată tuturor heralzilor și când intră, cu steagul fluturând deasupra lui, sunt cuprinsă dintr-odată de spaimă. Sunt într-un necaz mult mai mare decât mi-am închipuit. Știam că n-o să le fie pe plac această căsătorie, dar n-am crezut că se vor întoarce împotriva mea. N-am crezut că îmi vor lua titlul, fiii, totul. Credeam că ăsta este triumful meu; acum, dintr-odată, este nimicirea mea.

— Lady Regină Văduvă, mamă a Alteței Sale, regele nostru…, mi se adresează heraldul.

Iată! s-a spus. Ar trebui să mi se adreseze cu regină regentă, dar nu o face. Bunicul lui Archibald, roșu de mânie, pășește în față și îl lovește peste gură înainte să apuce să mai rostească vreun cuvânt de trădare.

Este fapta cea mai îngrozitoare. Trupul unui herald trebuie să fie sacru. El este mijlocitorul taberelor aflate în război și trebuie să fie de neatins. El este apărat chiar de legile cavalerești. Sir William se clatină și e cât pe ce să se prăbușească, dar unul dintre lorzi îl prinde și-l sprijină, în vreme ce Archibald strigă:

— Sir, nu! Nu! Nu un herald!

Clătinându-se din toate încheieturile, heraldul e ajutat să stea în picioare și să îl înfrunte pe lordul Drummond:

— Asta este dezonorant! Ar trebui să-ți fie rușine! zice el, cu glas sugrumat.

Archibald sare să-l sprijine pe bunicul său, de parcă acesta ar avea de gând să-l împingă din nou pe Marele Lord Herald.

— Nu spune să ne fie nouă rușine!

— Archibald, nu! țip eu, apucându-l de braț.

— Angus! țipă lordul Drummond, ca un strigăt de luptă, și deschide ușa de la odăile mele și toțitrei părăsim încăperea, lăsându-i complet năuciți pe lorzi, pe herald și pe Lordul Cancelar. Ne avântăm în iatacul meu și mă prăbușesc în brațele lui Archibald și amândoi ne

agățăm unul de altul, plângând și râzând în același timp din pricina lucrului cumplit care tocmai s-a petrecut, din pricina lucrului cumplit pe care tocmai l-a făcut bunicul lui.

— Fața lui! Archibald râde în hohote, dar eu mă potolesc și nu mi se mai pare atât de comic. Mă întorc și văd mânia întunecată a lui John Drummond în timp ce-și leagănă mâna cu care l-a lovit pe Marele Lord Herald. Ard încă râde.

— Lordul meu, îi zic cu prudență.

Drummond se uită la mine.

— Or să mă închidă pentru asta, spune el. M-am lăsat furat de mânie.

— Când l-ai lovit! râde Archibald.

— Taci, îi zice bunicul său pe un ton iritat. A fost greșit din partea mea. Nu e de râs.

Ard încearcă să pară serios, dar izbucnește într-un râs nestăpânit. Eu nu mai râd acum. Mi-e teamă. Lorzii vor face din asta o învinuire gravă împotriva noastră și va trebui să-i istorisesc această întâmplare lui Harry, în așa fel încât să îmblânzesc faptele și să nu să părem niște smintiți nesăbuiți, care ne luăm la ceartă chiar la primul nostru consiliu, când lorzii se întorc împotriva mea și îmi sfidează autoritatea.

Eu și tânărul meu soț asistăm la întrunirea consiliului ca doi copii chemați în fața tutorilor supărați. Apoi are loc o întrunire a parlamentului. Toată lumea e furioasă, lorzii sunt furioși și dezbinați, parlamentul bărbaților de rang inferior este scandalizat de purtarea mea. Ei sunt deja furioși pe Ard pentru că a aspirat să se însoare cu mine și scârbiți de mine pentru că m-am măritat cu el, dar acum sunt plini de plângeri cu privire la istoria clanului Douglas.

Împotriva soțului meu sunt invocate vechi legende de care n-am mai auzit niciodată, de parcă crime vechi de secole sunt toate pricinuite de el. Sunt cât pot de calmă și de grijulie, întâlnindu-mă pe rând cu mulți dintre ei, încercând să le explic că Archibald va fi o forță a unității în această țară tulburată, că el mă va ajuta să fiu o regină bună pentru toate clanurile. Nu vom pune mai presus clanul Douglas; tronul nu a fost capturat de clanul Drummond. Însă ei jură că familia Douglas a mai avut și alte încercări de a pune mâna pe tron, că răposatul rege, propriul meu soț, a muncit toată viața să-i țină într-o poziție umilă. Îmi spun lucruri despre familia lor și despre John Drummond pe care nu pot să le cred. Zic că și-a vândut propria fiică soțului meu, regele. Îmi spun că celălalt bunic al lui Archibald, Neînfricatul, s-a luptat cu James pentru favorurile lui Janet Kennedy și că James l-a aruncat în temniță pentru o perioadă nedefinită,

eliberându-l doar pentru că avea nevoie de fiii acestuia pentru a-și conduce oamenii la Flodden.

— Nu spuneți asta, îi întrerup.

Nu pot să concep ca onoarea strălucitoare a lui Archibald să fie pătată de aceste vechi dorințe trupești. Eu și Ard suntem proaspăt căsătoriți, ajunși de curând mire și mireasă, ne-am găsit fericirea asta de scurt timp. Nu avem nicio legătură cu iubitele soțului meu, nimic de-a face cu vrajbele și certurile încurcate dintre lorzii scoțieni. Suntem tineri și curați; asta e o istorie veche și murdară.

— Contele de Angus îmi este devotat, continui eu. Nimic din ceea ce a făcut bunicul sau tatăl lui nu mai contează acum.

Lorzii nu sunt de acord. Zic că el este capul clanului Douglas cel Roșu, unii chiar mai răi decât clanul lui Douglas cel Negru, și că ei au fost o mare primejdie pentru tron încă de pe vremea lui James al II-lea.

— Asta e o istorie foarte, foarte veche. Cui îi mai pasă acum de toate astea?

Însă ei sunt de neclintit, hotărâți să nu uite niciodată vechile ofense. Nimeni nu e inocent în Scoția; fiecare este moștenitorul unei nedreptăți, pregătindu-se să se răzbune. Când le zic că Ard va sta alături de mine și va lua parte la domnie, lorzii jură că asta nu se va întâmpla niciodată. În ciuda a tot ce zic, în ciuda faptului că le reamintesc de jurământul lor de credință față de mine, față de fiul meu, nu vor să audă nimic altceva, ci declară solemn că vor trimite după ducele de Albany, ca să-mi ia locul și să fie cârmuitor.

E vorba de ducele crescut în Franța, un moștenitor la tronul Scoției, tocmai bărbatul despre care fratele meu Harry spunea că ar trebui să-l țin departe de Scoția.

— Nu-i este permis să vină, le spun.

— Nu îngăduim asta, întărește Ard.

Lordul Hume spune că am pierdut regența pentru că nu mai am statut de văduvă. Contele de Arran zice că, în calitate de membru al familiei Hamilton, ar trebui să aibă o poziție mai înaltă decât un Douglas. Ard îmi spune la ureche:

— Nu suntem în siguranță aici, trebuie să ne întoarcem la Stirling.

Nu pot să-mi ascund încântarea la gândul de a fugi departe de toată această mânie și nefericire. Așa că, în chiar acea noapte, ne luăm caii și o mică gardă și plecăm din capitală, de parcă am fi niște hoinari și nu regenta domnitoare și consortul ei — sau coregentul, așa cum îi jur lui Ard că va fi când ne vom întoarce.

## Castelul Stirling, Scoția,<br>toamna anului 1514

Sora mea Mary îmi scrie pe o coală pătată de lacrimi ultima ei scrisoare din Anglia, ultima ei scrisoare ca prințesă engleză. Zice că atunci când îmi va scrie data următoare, o va face în calitate de regină a Franței. Strâng din dinți și îmi amintesc mie însămi că măcar eu mi-am ales singură soțul și n-aș putea fi mai fericită de atât. Zău, chiar n-aș putea fi mai fericită. M-am măritat din dragoste și nu-mi pasă deloc de împotrivirea consiliului.

Pe când îi citesc scrisoarea, îmi piere invidia înnăscută — optsprezece căruțe sigilate cu crinul regal francez, un simbol mai elegant decât ciulinul meu scoțian — și începe să-mi fie milă de surioara mea. În unele părți ale scrisorii, literele sunt pătate și ușor șterse, și cred că plângea în timp ce scria, și lacrimile i-au șters cuvintele. Îmi spune că e îndrăgostită, profund și sincer îndrăgostită de un nobil, cel mai chipeș de la curte, poate chiar din lume. Mary a făcut o înțelegere cu Harry, una pe care ea jură că acesta trebuie să o onoreze. Au convenit că atunci când va muri regele Franței, ea va fi liberă să se mărite cu ce bărbat va dori. Șireată, nu spune cine e acest bărbat, dar, judecând după pasiunea ei copilărească pentru Charles Brandon, bănuiesc că trebuie să fie vorba despre proaspătul duce.

*Mă vei sprijini? Oh, Margaret, îmi vei fi o soră bună? O să-i aduci aminte lui Harry de promisiunea lui solemnă? Ziua în care voi fi văduvă nu e foarte departe, căci bătrânul rege nu mai are mult de trăit, sunt sigură că nu mai are mult. Mă vei ajuta să-ți urmez exemplul și să mă mărit o dată pentru binele familiei și țării mele și a doua oară din dragoste?*

Cu mâna tremurând de emoției, scrie că nu poate suporta să plece în Franța și să se mărite cu bătrânul rege francez, fără să fie încredințată că va fi nevoită să îndure doar pentru puțină vreme, că într-o bună zi va fi fericită.

*N-aș puteaface asta fără speranță în viitor. Am auzit că soțul tău, contele de Angus, este tânăr și frumos — mă bucurfoarte mult pentru tine, dragă Margaret. Îmi vei fi o soră adevărată? O să mă ajuți să fiu lafel defericită ca tine, cu bărbatul pe care-l iubesc?*

Îmi spun în minte: cât de ridicolă e — nu începe asemănare. Ard este marea iubire a vieții mele, din cea mai nobilă familie din Scoția. A fost crescut să conducă una dintre cele mai de vază case, rudele lui sunt membri ai consiliului lorzilor, bunicul său a fost Lordul Justiției, tatăl lui a murit în mod nobil la Flodden, e de viță nobilă. Charles Brandon este un aventurier care s-a însurat pentru bani, și apoi s-a logodit pentru avuție. Și-a răpit soția, și ea a murit când să dea naștere unui copil. S-a însurat cu o doamnă pentru averea ei și a părăsit-o. Și-a croit drumul spre putere prin farmecul cu care a fost înzestrat,

etalând măiestrie și fiind unul dintreprietenii apropiați și supuși ai lui Harry. Archibald al meu e un nobil, Brandon e un grăjdar.

Însă îi răspund binevoitor surorii mele prostuțe, zâmbind în timp ce scriu. Îi spun că o să-i trimit o carte a orelor[18] ca dar de nuntă și că ar trebui să se roage și să se gândească la voia Domnului; El îl va lua la Sine pe soțul ei atunci când va crede El de cuviință. Dacă va veni ziua aceea, îi voi aminti cu bucurie fratelui nostru că ea dorește să-și aleagă următorul soț; îmi trece prin minte, dar nu-i spun, că e o proastă să năzuiască să se distrugă și să se înjosească din dragoste. Îi zic că trebuie să facă tot ce poate ca regină a Franței și ca soție a lui Ludovic — mă gândesc la el ca la un destrăbălat bătrân, dar ei nu-i spun nici asta. Îi scriu că nădăjduiesc că va putea să îi dăruiască un copil, deși chiar în timp ce scriu buzele mi se curbează într-un zâmbet. Cum să reușească un bărbat atât de bolnav să conceapă un fiu? Îi spun că sper că va găsi fericire în noua ei țară, alături de soțul ei, și vorbesc serios — doar e sora mea cea mică, pe cât de frumoasă, pe atât de lipsită de minte. De la înălțimea a tot ce trăiesc eu acum și a fericirii mele, îi promit să mă rog pentru ea. Mă tem de ce o să-i facă el, mă tem pentru ea. Mă voi ruga, așa cum se va ruga și ea, ca monstrul acela bătrân să moară curând și să-i redea libertatea.

Să găsesc un mesager care să-mi ducă scrisoarea și să-l scot pe furiș noaptea pe intrarea fortificată din zid seamănă cu eliberarea unui spion dintr-un castel asediat. Lorzii din consiliu au venit în forță și s-au încartiruit în casele de la poalele muntelui. Ținem porțile-ghilotină lăsate în jos și poarta închisă și nimeni nu intră și nu iese fără permisiunea lui Ard. Clanul lui e cel care face de pază la punctele de observație și mă păzește pe mine. Mă încântă loialitatea lor înflăcărată și nepieritoare față de el; l-au slujit pe bunicul lui, l-au slujit pe tatăl lui, acum el nu trebuie decât să-i cheme și ei sunt aici. E straniu și totodată emoționant pentru mine, căci eu fac parte dintr-o familie ajunsă la tron de puțină vreme. Nu avem pe nimeni care să fi jurat să ne slujească de-a lungul secolelor.

— Asta înseamnă să fii lord scoțian, îmi spune Archibald. Sunt născut și crescut aici și la fel sunt și oamenii mei. N-am încotro, trebuie să îi conduc. Nici ei n-au încotro, trebuie să mă urmeze. Suntem rude, suntem legați prin jurământ, suntem membri ai clanului.

— E minunat. E cea mai puternică formă de iubire.

Bineînțeles că lumea zice că asta dovedește că nu sunt o regină a Scoției, că nu sunt o regină a tuturor lorzilor și care să-și crească fiul pentru a le fi rege tuturor. Zice că arată că sunt în tabăra familiei Douglas, dar ce aș putea să fac? Parlamentul și-a dus la îndeplinire amenințările, mi-a refuzat regența și a trimis după ducele de Albany să fie adus din Franța. Chiar dacă regele Franței mi-a scris foarte curtenitor și plin de grijă că nu-l va trimite pe Albany decât dacă-i voi

cere eu, lorzii scoțieni nu încetează să ceară să mă înlocuiască.

Lordul Cancelar, James Beaton, vine să mă vadă, purtând cu el sigiliul cu care pecetluiește fiecare lege. Îi zic că ar trebui să mi-l lase mie; el spune că trebuie să-l păstreze. Legile trebuie create atunci când regele poruncește parlamentului, nu când i se năzare unei femei, o simplă mamă de rege. Schimb o privire cu Archibald și-l văd albindu-se în jurul gurii.

— Îndrăznești să mă insulți, îi spun. Eu sunt regentă. Nu uita cine face legile în țara asta.

— Iar Domnia Ta să nu uite cine păstrează sigiliul, răspunde el. Eu sunt Lordul Cancelar.

Îl ține ridicat în fața mea, ca un măscărici lăudăros. Este un obiect mare din argint, de mărimea unei farfurii, gravat și cu niște caneluri ca să fie umplute cu ceară fierbinte. Îl ține în fața mea de parcă ar fi o lupă și îmi văd chipul schimonosit în gravură.

— Asta se poate îndrepta cu ușurință, zice Archibald și, ca un copil, înhață sigiliul din mâna Lordului Cancelar și o zbughește în cealaltă parte a încăperii.

— Archibald! icnesc cu nespusă groază, iar bunicul lui strigă: „Angus! Nu!" Însă înainte să poată să spună cineva ceva, el a fugit din sală, cu marele sigiliu al Scoției în mâini, de parcă ar duce în grabă un platou din lemn la o masă. Lordul Cancelar se uită la mine, cu gura căscată, de parcă s-ar chinui să respire ca un pește pe uscat.

Nu pot să spun nimic. E o faptă atât de nostimă și de obraznică, atât de îndrăzneață și totuși atât de copilărească. Schimb o privire înspăimântată cu bunicul lui Archibald și apoi îmi ridic poalele și ies iute din odaie, înainte să apuce cineva să-mi spună ceva. Dau năvală în odăile mele și-l găsesc pe Archibald dansând, fluturând sigiliul deasupra capului, cu un zâmbet biruitor pe chip. Nu pot să-l cert.

— Va trebui să-l dăm înapoi, îi zic.

— Niciodată! strigă el ca un pirat dintr-o piesă de teatru.

— Îl vom înapoia, căci oricum vom fi în mare bucluc.

— Ce pot să facă? Ce vor cuteza să ne facă?

— Mi-au poprit toate arenzile, n-am niciun ban: pot să ceară să vină Albany; pot să insiste ca fiul meu să ajungă în grija lor…, îi fac eu lista. Ăsta e doar începutul.

— Nu pot să facă nimic, afirmă el. Ești regina Scoției, eu sunt soțul tău. Ești mama viitorului rege. Pot să vină în genunchi la tine. Nu sunt decât niște răzvrătiți și trădători, iar acum că avem marele sigiliu, putem să adoptăm orice lege vrem.

Îmi doresc foarte mult să aibă dreptate, iar bunicul lui și toate rudele lui, atât cei din familia Drummond, cât și cei din familia Douglas, sunt de acord cu el. Ei zic că putem să-i sfidăm pe lorzii care nu sunt de acord cu noi. Când ne însușim această curajoasă poziție de

putere, alți lorzi vin de partea noastră. Lordul Dacre spune că lorzii care mi se opun și trimit după moștenitorul francez, Albany, sunt pur și simplu dușmanii mei și că trebuie să folosesc puterea clanului Douglas pentru a-mi impune voința. Anglia mă va sprijini dacă le voi declara război. Archibald spune că trebuie să numim propriul nostru guvern, așa că îl numesc pe unchiul lui, episcopul Gavin Douglas, ca rival al Lordului Cancelar, și convoc parlamentul — un parlament rival — să se întrunească la porunca noastră la Perth.

Cred că ar putea fi o acțiune foarte riscantă, un joc de noroc care presupune curaj și îndrăzneală. Cum cei care au jurat să mă coboare în rang sunt chiar lorzii mei, aceștia sunt acum nevoiți să-mi trimită o misivă din partea ducelui de Albany, care le-a stricat socotelile prin corectitudinea cavalerească a răspunsului său. Va fi de acord să vină în Scoția numai ca sfetnic; nu vrea să fie dușmanul meu, nu va uzurpa puterea fiului meu. Nu va veni la cererea lor, ci doar la cererea mea.

Însă ce să fac cu lorzii? Se răzvrătesc împotriva mea și n-am bani pentru o armată și nici ce oameni să adun. Ard n-are decât să spună că vom instaura starea de asediu și că ei nu vor cuceri niciodată Stirlingul. Asta nu e viață, să fim zăvorâți într-un castel, în vreme ce parlamentul trimite în Franța după regentul pe care îl vor ei. Îi scriu lui Harry și îi spun că, oricât de ocupat este cu Mary și rochiile ei frumoase, cu logodna ei magnifică și minunata ei călătorie în Franța, trebuie să-mi trimită o oștire pentru că sunt asediată de propriii mei oameni. Îi zic că sunt la Stirling pentru siguranța mea, dar că acum descopăr că nu pot să plec. Sunt întemnițată în propriul meu castel, și singurul care mă poate salva este Harry.

Harry îmi trimite mesaje prin lordul Dacre, administratorul Ținuturilor Graniței, pe care trebuie să-l consider acum un aliat sincer și un prieten. În mod limpede, Harry nu vrea să mă ajute așa cum ar trebui. Îmi spune că nu poate trimite o armată în Scoția după mine și soțul meu coregent, pentru că tocmai a auzit că l-am atacat pe Marele Lord Herald și am furat sigiliul de la Lordul Cancelar. Harry zice că nu sunt în siguranță în Scoția și că trebuie să scap — și să-i scot și pe fiii mei — de sub puterea acestor lorzi rebeli. Îmi spune că trebuie să fug la lordul Dacre, care mă va duce la Londra. Îmi promite că băieții mei vor fi crescuți ca prinți englezi, și James va fi numit moștenitorul său. Însă trebuie să ies din Stirling și să trec granița în Anglia înainte să sosească Albany și să mă arunce în temniță. Harry zice că a făcut tot ce a putut pe lângă noul său cumnat, regele francez, pentru a se asigura că Albany nu va veni — dar dacă lorzii scoțieni s-au întors împotriva mea și l-au chemat, ce se mai poate face?

Îi duc scrisoarea lui Archibald.

— N-o să trimită nicio armată, îi zic scurt. Spune că trebuie să fugim în Anglia. Ard, ce să facem?

Pare paralizat de frică, tânărului și curajosului meu soț îi este frică pentru prima oară în viața lui. Simt un puternic val de tandrețe față de el. Ard conta pe fratele meu să ne sprijine cu o armată.

— Nu știu, zice el. Nu știu.

## Castelul Stirling, Scoția,
## iarna anului 1514

Mary este încoronată regină a Franței în noiembrie și aud că soțul ei îi dăruiește câte o bijuterie imensă în fiecare dimineață. Mantia ei de încoronare a fost din brocart cu fir de aur, s-a plimbat prin Paris într-o trăsură deschisă pe sub arcade de crini, simbolul dinastiei din Franța, și trandafiri, ca simbol al Angliei Tudorilor. Regele are podagră și nu prea poate să stea în picioare, dar toată lumea laudă calmul și frumusețea miresei sale. El îi trimite lui Harry un harnașament în dar, mulțumindu-i că i-a trimis un așa cal de soi. Acestea sunt chiar cuvintele lui. Mă simt scârbită când îmi spune asta ambasadorul nostru. Asta înseamnă să fii o prințesă măritată pentru binele țării. Nu toate putem avea fericirea pe care am căpătat-o eu cu Archibald.

Îmi dăruiește atâta bucurie! Chiar dacă suntem prinși în capcană de propria noastră strategie, zăvorâți în castelul nostru, nu pare o înfrângere cât timp Ard e cu mine. Tânjesc după nopțile când vine în camera mea — și vine în fiecare noapte, și în zilele de sărbătoare, și în zilele de post, și râde cu mine și-mi zice că la spovedanie va trebui să își mărturisească dorința trupească, pasiunea, iubirea și chiar idolatria. Îmi spune asemenea vorbe în vreme ce îmi sărută pleoapele, gurguiele întărite dureros, buricul, ba chiar și sexul ascuns. Mă iubește fără rușine, fără șovăială, de parcă sunt regatul lui și intră în ce e al lui. Iar eu, întinsă ca o târfă, tânjind după atingerea lui, îl las să spună și să facă orice ar vrea, atâta timp cât gura lui o devorează pe a mea. Nu mai am rușine, sunt fermecată. Habar n-am avut că asta e plăcerea, că un bărbat ar putea să deștepte în mine asemenea senzualitate, încât abia dacă mai știu pe ce lume sunt, abia dacă mai sunt regină, abia dacă mai sunt mamă. Sunt toată numai dorință și nu mai am astâmpăr. Sunt udă și ard de dorință toată ziua. Abia aștept noaptea și clipa în care el închide încet ușa de la iatacul meu.

Abia aștept zâmbetul acela care-mi spune că va veni la mine mai târziu. Nu pot să suport zorii, când trebuie să se trezim și să mergem la capelă, să purtăm măștile de zi cu zi și să ne prefacem că nu suntem complet absorbiți, complet înnebuniți unul după altul.

În timpul zilei trebuie să fiu regină, trebuie să veghez ca un căpitan și să pun totul la cale ca un lord cancelar. Sunt vești proaste. Deși i-am dat vărului lui Archibald, Gavin Douglas, episcopia de Saint Andrews, consiliul scoțian este împotriva lui și, cu toate că Harry mi-a sprijinit alegerea, papa a refuzat numirea. Lorzii scoțieni își trimit

oștirea la castelul de la Saint Andrews, și Gavin Douglas este asediat acolo, întocmai cum suntem noi reținuți în Stirling. Răsplata pe care i-am oferit-o în ziua nunții mele a fost de rău augur.

Apoi primesc scrisorile de Crăciun. Una lungă de la Mary, în care-mi povestește despre bijuteriile ei nemaipomenite și despre strălucirea curții franceze. Au cheltuit o avere pe nunta ei, și căsnicia ei este un succes orbitor. Charles Brandon i-a purtat culorile în turnirul de nuntă și se zvonește că Francisc, moștenitorul soțului ei, s-a îndrăgostit de ea la fel de mult ca bătrânul rege Ludovic. Mary zice că este chiar așa; mai că o pot vedea cum râînjește.

*Este stânjenitor, e îndrăgostit de mine atât de nebunește, încât zice că ar muri din dragoste pentru mine. Soțul meu, regele, e gelos și zice că trebuie să-l alung.*

Scrie un lung inventar cu ceea ce i-a dăruit Ludovic și cu câți oameni au spus că e frumoasă ca o cadră, cât de bine îi vin hainele splendide și cum insistă regele ca ea să primească toate onorurile. Încoronarea ei ca regină, bogăția Parisului, doamnele ei, distracțiile ei… Și continuă așa la nesfârșit, iar eu dau două sau trei pagini abia citind cuvintele:

*Ai fi uimită dacă ai putea să vezi cum sunt venerată. Francezii sunt atât de prostuți, zic că sunt frumoasă ca o sfântă, iar regele zice că va comanda o duzină de portrete cu mine, nimic nu va surprinde frumusețea mea. Zice că nicio țară din Creștinătate nu are o regină pe potriva mea, că nu există alta mai îndrăgită, că toate reginele sunt invidioase pe mine.*

Nu, eu nu sunt invidioasă, îmi zic în sinea mea. Nu mă socoti printre femeile care-și doresc să fi avut frumusețea ta, bijuteriile tale, rochiile tale. Am de gând să-mi recâștig țara prin meritele mele de cârmuitoare, nu fiind cea mai frumoasă femeie. Sunt o regină domnitoare, nu o păpușică.

Apoi mă uit pe misiva trimisă de Caterina.

*Îmi pare rău că trebuie să-ți spun că am mai pierdut un copil. A venit prea devreme și, deși am crezut că ar puteafi salvat, ne-a părăsit. Era băiat. Este al patrulea copil mort. Dumnezeu să aibă milă de mine și să mă ferească de încă o zi ca aceasta. Roagă-te pentru mine, Margaret, te implor, și pentru bietul lui sufletel. Nu știu dacă o să fiu în stare să suport o altă pierdere. Nu știu cum s-o îndur pe aceasta, după toate celelalte.*

Mă așez lângă foc cu scrisorile în poală; dintr-odată nu mă mai sinchisesc de înălțarea și decăderea acestor două femei, invidia mea s-a domolit. Nu cred că sunt în stare să judec care dintre noi se află în cea mai bună poziție: eu, măritată din dragoste, dar asediată chiar de poporul meu, Mary, osândită la o frumoasă robie, la fel ca oricare dintre târfele de la băile publice din Southwark, sau Caterina,

plecându-și capul în fața celei mai groaznice nenorociri, cu inima frântă de durere în fiecare an din cauza unei alte pierderi.

Un al patrulea prunc mort? Se poate întâmpla așa ceva fără să existe un blestem? Ar trimite Dumnezeu patru tragedii unei regine pe care o îndrăgește? Ori refuză să ridice un alt băiat Tudor pe tronul Angliei? Asta ne arată El? Ori Caterina este cea blestemată? Pentru că a insistat ca vărul meu Warwick și băiatul căruia îi spuneam Perkin să moară, pentru că l-a ucis pe soțul meu, un monarh predestinat?

Ard intră în cameră și știu că mi se luminează fața când îl văd.

— Stai pe întuneric? mă întreabă el, zâmbind. Cred că ne permitem niște lumânări!

Caută degrabă prin odaie și, cu multă delicatețe, aprinde una după alta lumânările scumpe din ceară, de parcă ar fi încă tăietorul meu de carne, devotat slujirii mele, iar eu încă aș fi cea mai frumoasă regină.

## Castelul Stirling, Scoția, ianuarie 1515

N-a fost un Crăciun vesel pentru noi ca proaspăt însurăței, pentru că am fost înconjurați de oastea lui James Hamilton, contele de Arran, care m-a ales să fiu soția regelui său, a dansat la nunta mea prin împuternicit și și-a primit titlul când am fost încoronată. Acum suntem dușmani și este nevoit să înceapă un asediu împotriva mea în toiul iernii, zădărnicit în permanență de Albany, care refuză să vină din Franța dacă nu i se garantează căminul strămoșesc, titlul și pământurile.

— Oare nu-și dau seama că să le ia și pielea de pe ei? îl întreb pe Archibald.

El clatină din cap. Se joacă cu James, așezând un șir de jucării cu capete care se mișcă în așa fel încât James să o miște pe prima și să cadă toate. Fac asta la nesfârșit, în vreme ce eu stau la masă și citesc cererile cu neputință de înfăptuit venite din partea consiliului lorzilor și îmi vine să strig, căci pălăvrăgeala lor și zăngănitul jucăriilor care se ciocnesc mă tulbură.

Se aud pași și un schimb scurt de parole. Sar în sus, mereu temătoare acum. Mi-am închipuit că familia Douglas mă va considera una de-a lor și mă va apăra, dar tot ce descopăr e că dușmanii lor s-au adăugat alor mei. Intră un mesager, aducând un pachet de scrisori.

— Vrei să citești astea? îl întreb pe Archibald.

— Dacă dorești, zice el fără tragere de inimă. Dar n-ar trebui s-o faci tu? Sunt de la fratele tău. Să merg cu James să ne jucăm în turnul din odaia copiilor?

— Pentru Dumnezeu, deschide-le, zice John Drummond posac din colțul întunecat. Stătuse tăcut atât de mult timp, încât am crezut c-a adormit, legănat de jocul repetitiv al lui James și Archibald. Deschide-le și vezi ce vești sunt. Dumnezeu știe că mai rău nu se poate.

Nu așa trebuie să i se adreseze un lord unui coregent, dar încerc să încuviințez din cap cu veselie și mă așez pe podea lângă James.

— O să mă joc eu cu tine cât mărit tău tată citește scrisorile, îi zic.

— Nu, se smiorcăie el imediat și se uită în jur după Davy Lyndsay, să vină să-l ia de acolo. Nu sunt în stare să așez micul joc pe placul lui James și începe să scâncească dezamăgit și îi cere lui Ard să vină înapoi și să se joace cu el.

— Uite, zice Davy, și îi arată niște popice cioplite de mână și o minge mică.

— O, du-te și joacă-te cu ele, îi zic, la capătul răbdării.

— Dumnezeule mare! exclamă Archibald, citind scrisorile. Ludovic al Franței a murit. Sănătatea lui s-a șubrezit și apoi a murit.

— Otravă? întreabă John Drummond.

— Ei zic că epuizare, răspunde Archibald, citind cu atenție, parcă venindu-i să râdă. Se pare că din cauza frumoasei sale soții. Regele Angliei scrie că Francisc va urca pe tron, iar el nu e deloc un prieten al Angliei. Fratele tău zice că nu putem să-l lăsăm pe Albany să vină, căci el va preda francezilor cheile nordului Angliei.

Citește încet, iar fruntea lui netedă e acum încruntată.

— Fratele tău zice c-o să facă ce poate pentru a-l întârzia pe Albany. Dar tu trebuie să revoci decizia consiliului și să-i interzici să vină.

— Cum? zic eu sec. Am cheltuit tot aurul și toate bunurile din vistierie cu acest asediu. Nu avem bani, armată sau putere. Oamenii tăi se fac nevăzuți în fiecare zi, nu putem să rezistăm.

— Scrieți-i despre asta fratelui dumneavoastră, mă sfatuiește Drummond. Spuneți-i regelui că veți face întocmai cum poruncește el, iar dacă nu vrea un cârmuitor francez pentru Scoția, atunci trebuie să ne trimită bani. Vom păstra autonomia sau vom deveni fief englez — nu ne pasă care din ele — dar trebuie să ne trimită bani. Iată, ăsta este cel mai bun lucru pentru noi. El are nevoie de noi acum. Spuneți-i limpede că trebuie să ne plătească pentru a-i păstra Scoția. Putem să zicem noi prețul.

— Și cu Mary cum rămâne? întreb eu, în timp ce mă așez și iau tocul ca să redactez scrisoarea mea imploratoare. Ce zice despre ea?

— Nu zice nimic. Archibald își mai aruncă un ochi prin scrisul îngrijit al secretarului. O, zice că îl trimite pe ducele de Suffolk, Charles Brandon, în Franța, să o aducă acasă, dacă nu e însărcinată cu pruncul regelui francez.

— Îl trimite pe Brandon?

Nu-mi vine să cred ce nesăbuință din partea fratelui meu. Ar putea la fel de bine să o dea pe sora lui cea mică acestui nimeni, dacă tot îi aduce laolaltă în prima lună a văduviei ei. Pe cine și-a închipuit el că voia Mary atunci când a stabilit înțelegerea de a fi liberă să își aleagă al doilea soț? Nu se poate să nu se fi gândit deloc.

## Castelul Stirling, Scoția, aprilie 1515

Trec multe săptămâni până să aflu că Harry a fost păcălit de sora noastră cea frumoasă și că ea și-a găsit dansând drumul spre dezonoare. Scrisoarea ei ajunge la mine printr-un negustor. Știind că urma să aducă mărfuri în Scoția, unul dintre clienții săi din Paris îi încredințează această scrisoare. E pătată de pe urma călătoriei, dar sigiliul e intact.

Mary îmi scrie:

*Cel mai groaznic lucru și cel mai minunat lucru. Știu că mă vei sprijini, căci mi-ai promis c-o veiface. Îmi ești soră și sunt nevoită să-ți cer ajutorul și chiar asta fac. Îți cer ajutorul ca soră a mea. Îi cer ajutorul și lui Harry în calitate de frate al meu, însă el e furios. Caterina nici măcar nu îmi scrie. Ai vrea să-i spui că n-aș putea săfac nimic altceva? Că este rândul meu la iubire. Ai vrea s-o convingi? Pe tine o să te asculte, și apoi poate să vorbească cu Harry și să-lfacă să se răzgândească.*

*Î1 iubesc atât de mult, Maggie, încât n-am putut să mă împotrivesc. De fapt, ca să-ți spun adevărul, el n-a putut să se împotrivească, căci am plâns și l-am implorat și el a fost atât de iubitor, încât m-a ridicat și a jurat că o să se însoare cu mine, indiferent ce s-ar întâmpla.*

*Așa că ne-am căsătorit — o! eu și Charles Brandon —, suntem căsătoriți și nimeni nu poate schimba asta, iar eu nici că aș puteafi mai fericită, căci l-am iubit, cred, întreaga mea viață. Bineînțeles că toată lumea e nespus de furioasă pe noi; dar ce era să facem? N-aș putea să-mi părăsesc din nou căminul și mă mărit cu un străin. Harry mi-a făgăduit că a doua mea căsătorie va fi la alegerea mea, așa că de ce nu și-ar respecta cuvântul? Caterina a hotărât singură la a doua căsătorie, tu ai făcut la fel. Eu de ce n-aș avea acest drept? însă toată lumea este foarte furioasă.*

*Consiliul de Coroană zice că Charles va fi învinuit de trădare! Dar eu știu că vom fi iertați dacă tu și Caterina o veți cere. Scrie-i lui Harry și roagă-l să mă ierte. Tot ce vreau e să fiu fericită. Tu și Caterina suntețifericite. De n-așfi și eu?*

Scrisoarea e atât de copilărească și de egoistă, încât nu am un răspuns pentru Mary. Apoi cumpănesc, și mă gândesc că am propriile mele necazuri și nu mai sunt așa de sigură că e potrivit ca o regină să se căsătorească din dragoste. Cred că e primejdios să faci un prinț dintr-un om de rând, chiar și din dragoste. Cred că lui Brandon nu i-ar strica să petreacă vreo câteva luni în Turn pentru îngâmfarea lui. În final îi scriu Caterinei:

*Dragă soră,*

*Aud că Mary se teme că va cădea din grațiile fratelui nostru din cauza căsătoriei ei. Cred că el i-a îngăduit să-și aleagă după bunul ei plac cel de-al doilea soț, iar ea a făcut întocmai. E foarte tânără și n-a avut pe nimeni în Franța s-o sfătuiască. Sper că-l vei îndemna stăruitor pe Harry să fie blând cu ea, deși Dumnezeu știe că ea nu are necazuri ca ale mele. Când vei vorbi cu Harry, te implor să-i aduci aminte că nu pot să păstrez această țară și să-i țin pe francezi la distanță fără ajutorul lui. Când are de gând să-mi trimită oameni și bani?*

## Palatul Holyroodhouse, Edinburgh, Scotia, vara anului 1515

Sunt în sfârșit eliberată de sub asediu, dar numai ca să-mi întâmpin dușmanii, îmbrăcată în veșmintele de gală, din cap până în picioare prințesă Tudor și regina regentă a Scoției. Archibald, lângă mine, este nespus de chipeș, înalt, cu părul șaten-roșcat, ochi pătrunzători, părând, în clipa asta, serios și nobil, ca un rege chiar. Am avut cununia oficială în fața lorzilor și, stând unul lângă altul, atât de aproape încât ni se ating degetele, ne tragem curajul unul de la celălalt. Așteptăm sosirea ducelui de Albany din Franța care vine să-și ocupe locul de guvernator al Scoției, în ciuda împotrivirilor mele.

Fratele meu a jurat că n-o să reînnoiască tratatul de pace cu Franța decât dacă francezii îl vor ține acasă pe Albany. Însă l-a semnat, și lui Albany i s-a dat voie să plece. Pacea încheiată prin căsătoria lui Mary este reînnoită, în ciuda recăsătoririi ei. Pacea încheiată de mine este dată uitării.

Mi se aduce o mare insultă prin chemarea lui Albany împotriva voinței mele, dar ăsta e prețul pe care îl plătesc pentru iubire. Parlamentul nu recunoaște strălucirea soțului meu, măreția familiei sale. Archibald e ținta invidiei tuturor; sunt încredințată că e vorba despre invidie și nimic altceva.

În spatele nostru sunt reprezentanții de seamă ai familiei sale, clanul Douglas și clanul Drummond. Lângă soțul meu stă bunicul lui, lordul John, și unchiul lui, episcopul Gavin Douglas, candidatul meu

pentru Saint Andrews și Dunkeld. Sunt întotdeauna înconjurată și sprijinită de o familie care mă iubește și mă prețuiește, așa cum mi-am dorit întotdeauna. Ei nu mă compară cu altă femeie; am locul meu între ei. Sunt ruda și regina lor, la fel de importantă printre ei cum era bunica mea pentru mulțimea ei de veri. Toată bogăția și protecția pleacă de la mine, toată puterea este în mâinile mele. Ei nu mă compară cu altă femeie pentru că nu au cum; pur și simplu nu există altcineva pe măsura mea. Eu sunt inima lor, eu sunt capul lor, acești oameni sunt neamul meu.

Însă astăzi sunt decăzută din poziția mea. Toată protecția și puterea au fost ale mele, dar acum vine ducele de Albany să-mi ia locul în capul mesei consiliului lorzilor, să ducă țara mai aproape de Franța. El nici nu s-ar afla aici dacă flota fratelui meu ar fi reușit să-l prindă pe mare. Intenția lui Harry era să-l captureze sau poate chiar să scufunde vasul ducelui. L-au zărit în Marea Nordului și l-au ratat, iar acum, iată-l aici, vioi după debarcarea la Dumbarton cu un alai de o mie — o mie! — de oameni. De parcă ar fi deja rege.

Intră în încăpere cu semeție, și hotărârea mea de a-l disprețui se spulberă. E îmbrăcat foarte frumos, în catifele și mătăsuri, dar nu ca un rege, căci nu poartă garnituri de hermină. Îi sclipesc bijuterii la mâini și are un diamant mare la pălărie, dar nu seamănă cu un cufăr de bijuterii ambulant, ca fratele meu. Plecăciunea sa în fața mea e perfect cântărită, respectuoasă față de o regină regentă și o prințesă Tudor, dar ca din partea unei rude, nu a unui servitor. Îi fac o reverență și, când mă ridic, ne sărutăm pentru a recunoaște legătura de familie. Miroase frumos a apă de flori de portocal și rufărie curată. E la fel de imaculat ca o prințesă în ziua nunții și sunt cuprinsă imediat de admirație și invidie. Acesta e un francez de cea mai aleasă spiță, un adevărat nobil. Îi face pe restul membrilor consiliului meu să semene cu niște cerșetori din Lowland.

În spatele lui, înclinându-se cu un zâmbet cald pe chipu-i frumos, se află cavalerul meu, Sieur de la Bastie, cavalerul viteaz care a luptat în turnir când am fost mireasă și când abia devenisem mamă. Îmi face o plecăciune până la pământ și apoi îmi ia mâna și o sărută. E ca și cum aș fi din nou copilă și mi-ar făgădui că participă la turnir pentru mine. Dacă de la Bastie e de partea lui Albany, simt că pot să am încredere în amândoi. Îi prezint lui Archibald și zăresc, cu atenția mea mereu la pândă, fugara privire piezișă a lui Albany către mine, ca pentru a-i confirma că într-adevăr l-am ales pe acest tânăr zvelt drept al doilea soț al meu — eu, care am fost căsătorită cu un rege atât de mare.

Ne îndepărtăm puțin de cei adunați în sală ca să schimbăm câteva cuvinte. Îi fac semn lui Archibald să meargă cu noi, dar Albany mă ia de braț și merge aproape de mine, astfel încât Ard trebuie să meargă

în urma noastră, fură să poată auzi ce vorbim și să poată interveni.

— Alteța Ta, sfetnicii Domniei Tale m-au informat că pe-aici s-au petrecut niște lucruri, zice el, zâmbind. Sper să te ajut să le îndrepți.

— Trebuie să apăr moștenirea fiilor mei, îi zic. I-am jurat tatălui lor, vărul dumitale, că fiul său îi va moșteni tronul și îi va continua munca de a face din Scoția o țară bogată și cultivată.

— Ești un om care iubește învățătura, asemenea soțului Domniei Tale? mă întreabă el, deodată, cu interes.

— Nu, mărturisesc eu. Dar am continuat munca soțului meu, înzestrând școli și universități. Suntem prima țară din Europa care are la școală toți copiii născuți liberi. În Scoția, suntem mândri de învățătura noastră.

— Este o realizare remarcabilă, spune el. Și mă simt mândru să te ajut. Putem să cădem de acord că Scoția trebuie să continue să-și găsească propriul drum — că nu putem să ne plecăm sub stăpânirea Angliei?

— Sunt prințesă engleză, dar sunt o regină scoțiană, îi zic. Scoția trebuie să fie liberă.

— Atunci, unchiul soțului Domniei Tale, Gavin Douglas, trebuie să renunțe la pretenția sa asupra episcopiei Saint Andrews, zice el încet. Și la cea de la Dunkeld. Știm cu toții că le-a obținut prin influența engleză asupra papei, doar pentru că nepotul lui s-a însurat cu Domnia Ta

Scot un mic icnet de mirare și îi zic:

— Nu sunt deloc de acord.

— Iar bunicul soțului Domniei Tale va trebui să răspundă pentru atacul asupra Marelui Lord Herald, continuă el cu glas scăzut și răbdător. Nu puteți permite favoruri speciale noilor dumneavoastră rude — asta vă părează reputația ca regină corectă.

— Abia dacă l-a atins! protestez eu. Dacă l-a atins cu mâneca peste față…

Se uită la mine cu milă, cu ochii lui albaștri. E pe deplin conștient de farmecul lui; are niște maniere extrem de frumoase.

— Ai face mai bine să te gândești la asta, Alteță, îmi zice. Nu pot să îți redau poziția și să îți înapoiez sumele din arendele cuvenite ca văduvă, să fac guvernul să îți plătească ceea ce îți datorează și să te onoreze cum ar trebui, dacă nu le silești pe noile rude să se poarte cum se cuvine..

— Trebuie să-mi primesc arendele. N-am, practic, niciun ban.

— Le vei avea. Însă rudele Domniei Tale trebuie să respecte legea.

— Sunt regină regentă! exclam eu.

El din cap a încuviințare. Bag de seamă acum că are un aer de superioritate, de parcă a anticipat această discuție și s-a pregătit pentru ea.

— Ești, Domnia Ta. Dar — îmi pare rău s-o spun — tânărul soț al Domniei Tale nu e nici din sânge regesc, nici curtean, iar cei din familia lui sunt pungași vestiți.

Sunt atât de furioasă, de jignită și, ca să spun adevărul, mi-este atât de frică, încât îi chem pe episcopul Gavin Douglas, pe lordul John Drummond și pe Archibald în odăile mele și le alung pe doamne, ca să putem sta de vorbă în liniște.

— Nu cred că ar fi trebuit să stăruim să fii făcut episcop, îi mărturisesc lui Gavin. Și n-ar fi trebuit să-ți obținem numirea la Dunkeld prin mită.

— Eram cea mai bună alegere, zice el, fără nicio părere de rău.

— Poate că ești, dar parlamentului nu-i place ca cei din neamurile Douglas și Drummond să obțină tot.

— Nu e neîntemeiat, zice lordul Drummond, cu mâna pe umărul soțului meu. Noi suntem conducători înnăscuți.

— Și nu obținem tot, adaugă Gavin, de parcă ar visa la mai mult.

Archibald dă aprobator din cap.

— Tu ești regină regentă; dreptul de a face numirile în rangurile bisericești e în mâinile tale. Nu ți se poate porunci de către alții. Și e de înțeles că pui mai presus de toți familia mea. Pe cine ar fi să pui? Cine altcineva ți-a arătat vreun sprijin?

— Dumneata n-ar fi trebuit să-l lovești pe Lordul Herald, găsesc curajul să-l înfrunt pe John Drummond, deși privirea lui aspră mă face să tremur de frică. Îmi pare rău, lordul meu, dar ducele zice că va trebui să dai socoteală pentru asta. N-am știut ce să-i răspund.

— Erai acolo, știi că n-a fost mare lucru.

— Știu că l-ai lovit.

— Ar fi trebuit să negi, zice el simplu.

— Am negat! Însă e limpede că Lordul Herald a făcut o plângere și este cuvântul lui împotriva cuvântului dumitale.

— Cuvântul lui împotriva cuvântului tău, subliniază el. Vei continua să negi. Nimeni nu poate pune la îndoială cuvântul unei regine.

— Dar ei îl pun la îndoială! mă văicăresc eu, de-a dreptul speriată acum. N-o să-mi primesc arendele de văduvă dacă Albany nu consideră că sunt o regină bună. Și o să-mi ia băieții în grija lui! O să-i ia de lângă mine. Îmi pun mâna peste pântec. Știi că sunt însărcinată. Nu îndrăznesc să merg în izolarea impusă de sarcină și să las toată încurcătura asta. Cine o să aibă grijă de… — mă opresc. Era să zic: cine o să aibă grijă de Archibald? Mă corectez: Cine o să aibă grijă de fiii mei?

— Noi, zice lordul Drummond. Ei fac parte din neamul Douglas și

Drummond, tatăl lor vitreg fiind Archibald. Și prostul ăla de Albany a făcut prima lui greșeală. L-a insultat pe lordul Hume în prima clipă a întâlnirii lor, așa că și-a pierdut cel mai mare aliat. Hume s-a dat de partea noastră și îi va aduce în tabăra noastră și pe cei din neamul Bothwell. În curând, lorzii aflați de partea noastră îi vor depăși ca număr pe cei care l-au chemat pe Albany și vom putea să-l alungăm din țară și să-l trimitem înapoi în Franța.

Astea sunt vești bune, însă bunăvoința lorzilor nu-mi oferă nici bani, nici putere, până când nu mă vor vota în parlament. Până atunci, Albany are o mie de oameni cu el, zece mii care îi vor urma, sprijin francez; iar eu am doar oamenii din clanul Douglas și niciun ban cu care să-i plătesc. N-am nici măcar bani să țin casa; nici ca să le pot da de mâncare servitorilor mei.

— N-ar fi mai bine să mergi la fratele tău? mă întreabă Archibald. Așa cum a sugerat lordul Dacre? Așa cum te invită chiar el? Am pierdut prima bătălie aici. N-ar fi mai bine să mergi în Anglia și să faci rost de o armată și de bani?

Întorc spre el o privire îndurerată.

— În Anglia? Și să te părăsesc? Vrei acum să scapi de mine?

— Iubita mea! Bineînțeles că nu! Îmi ia mâna și mi-o sărută. Dar gândește-te la băieții tăi. N-ar fi oare mai bine să-i duci la regele Henric? El te-a invitat; du-te la el pentru propria ta siguranță. Ai putea să vii înapoi când nu va mai fi nicio primejdie.

— Să merg la fratele meu ca o cerșetoare? Și să pășesc în urma Caterinei ca o sărăntoacă?

El nu înțelege importanța întâietății în rang.

— Totul merge prost aici, zice el, simplu ca un copil. Țara se dezbină, clanurile s-au întors unele împotriva altora, așa cum era pe vremuri. Nu i-ai păstrat pe lorzi uniți, așa cum a făcut-o soțul tău. Ce poți să faci altceva decât să te întorci la fratele tău? Chiar dacă nu ești mai mult decât o regină văduvă, o femeie care a fost cândva regină? Atâta timp cât ești în siguranță. Atâta timp cât băieții sunt în siguranță? Ce contează dacă vei merge în spatele reginei Angliei, atâta timp cât vei fi ocrotită?

— Să mă pici cu ceară dacă ea o să se umilească în felul ăsta! îl repede bunicul lui, făcând să-mi crească inima de mândrie. De ce-ar face asta? Când totul e în favoarea ei aici? Iar tu unde te-ai duce? Te-ai săturat de luptă? Când îi spui ei să fugă departe, tu încotro te gândești s-o apuci? Înapoi la Janet Stewart?

N-am crezut niciodată c-o să mai aud numele ei. Mă uit de la sfetnicul meu supărat la soțul meu alb la față.

— Poftim? Ce înseamnă asta? Cine vorbește de Janet Stewart?

Archibald scutură din cap, zicând:

— Nu înseamnă nimic. Mă gândeam numai la siguranța ta. Nu e

nevoie de asta. Se uită cu o mină furioasă la bunicul lui. Asta ne ajută? întreabă el încet. Toată cearta asta între noi? Mă ajuți pe mine?

— O să ne întoarcem la Stirling, zic dintr-odată. Nu pot să suport asta. Iar tu vei veni cu mine, Archibald, adaug. Vom trece din nou castelul în stare de asediu. Îi vom proteja pe fiii mei și o să-mi nasc copilul acolo… Mă uit urât la el. Copilul nostru, îi aduc eu aminte. Al tău și al meu, primul nostru copil împreună. Nici vorbă să merg în Anglia. Nici gând să ne despărțim. Suntem căsătoriți în fața lui Dumnezeu, o dată în taină și o dată în fața congregației, și nu vom fi niciodată despărțiți.

El îngenunchează la picioarele mele, îmi ia mâna și-și apasă buzele pe ea.

— Regina mea, îmi zice.

Mă aplec deasupra capului său plecat și-l sărut pe ceafa. Părul lui moale și ondulat e cald sub buzele mele; miroase a curat, ca un băiețel. E al meu și nu-l voi părăsi niciodată.

— Și nicio vorbă despre Janet Stewart, șoptesc eu. Niciuna.

Se aude un ciocănit puternic în ușă și ne depărtăm unii de alții, privindu-ne. Gărzile mele deschid ușa și apar oamenii lui Albany, căpitanul gărzii lui purtându-și sabia după moda franceză și având în mână mandate de arestare, cu panglicile atârnând de sigilii.

— Ce cauți dumneata aici? îl întreb, și sunt mândră că nu-mi tremură glasul. Par scandalizată pentru că sunt scandalizată.

— Am un mandat de arestare pentru lordul John Drummond, pentru lovirea Marelui Lord Herald, și unul pentru Gavin Douglas, numit pe nedrept episcop, pentru ocuparea prin înșelăciune a scaunului episcopal din Dunkeld.

— Nu poți să faci asta. Eu, regina, mă împotrivesc.

— Regentul a poruncit asta, mă lămurește căpitanul în timp ce gărzile intră în cameră și îi ia de aici, închizând încet ușa în urma lor, lăsându-ne singuri pe mine și pe Archibald, fără nimeni care să ne sprijine. Ard ridică mâna ca pentru a protesta, și căpitanul îi aruncă o privire calmă. Asta e legea, zice el. Acești oameni au încălcat legea. Vor fi judecați și condamnați. La ordinul ducelui regent.

A doua zi, cer să-l văd pe ducele de Albany în persoană. Poruncesc să-mi fie adus calul și, așezată pe șaua însoțitorului ca să-mi fie confortabil, o iau pe Via Regis, de la Palatul Holyroodhouse până la castelul din vârful dealului. Toată lumea mă aclamă când trec, căci sunt încă îndrăgită în capitala mea, și lumea își aduce aminte când am mers călare la cununia mea, așezată în spatele soțului meu, regele.

Zâmbesc și fac cu mâna și sper că așa-numitul duce regent aude uralele când ajung pe coama dealului și trec podul mobil și intru în

castel. Va afla că nu poate să acționeze împotriva mea și alor mei.

Sunt primită imediat și intru din sala cea mare, în odăile reginei, și acolo se află Albany însuși, la fel de elegant și parfumat ca întotdeauna. Îmi face o plecăciune foarte adâncă, așa cum se cuvine, și sunt politicoasă cu el și convenim să stăm jos. Ni se aduc scaune, al meu un pic mai înalt, și mă așez, fără să oftez de oboseală, deși mă doare spatele, și fără să mă reazem de spătar sau să-mi pun mâna pe pântecul rotunjit. Mă așez cu mâinile ținute în poală, la fel de dreaptă cum obișnuia Caterina de Arogant, și zic:

— Toate învinuirile împotriva lui Gavin Douglas sunt false, el trebuie să fie imediat pus în libertate.

— Învinuirile? repetă Albany, de parcă a uitat că l-a arestat pe unchiul soțului meu.

— Înțeleg că e învinuit de cooperare secretă și complotare cu Anglia împotriva intereselor Scoției, spun cu îndrăzneală. Iar eu mă aflu aici ca să vă spun că nu a făcut așa ceva și că n-ar face așa ceva. Aveți cuvântul meu.

Se îmbujorează și mă gândesc, triumfătoare, că l-am întrecut la cacealma și că va fi nevoit să-l elibereze pe Gavin și cât de încântat va fi Archibald. Ard s-a panicat după arestarea unchiului său, îndoindu-se de judecata mea, nerăbdător să ne întoarcem în grabă la Stirling, temător că noi am făcut niște greșeli cumplite, înspăimântat pentru bunicul lui. Acum o să vadă că sunt într-adevăr marea regină de care s-a îndrăgostit și că încă pot să poruncesc.

Însă roșeața lui Albany nu e din cauza stânjenelii proprii, ci e stânjenit pentru mine. Clatină din cap, ferindu-și privirea, apoi se ridică în picioare și se duce la o masă din colțul încăperii și ia niște hârtii.

— Există scrisori, zice el fără tragere de inimă. Scrisori de la Gavin Douglas către fratele Domniei Tale, regele, prin intermediul lordului Dacre, care este un mare dușman al păcii noastre.

Ele demonstrează că unchiul soțului Domniei Tale le-a cerut englezilor să sprijine încercarea lui de a obține episcopiile Saint Andrews și Dunkeld și că aceștia l-au ajutat. Demonstrează că el a plătit pentru această numire în funcție. E corupt, și fratele Domniei Tale l-a favorizat la solicitarea ta.

— Eu… Acum nu mai știu ce să-i spun și simt cum mă îmbujorez când mă confruntă cu nelegiuirile lui Gavin Douglas. Dar asta nu e împotriva intereselor Scoției…, vorbesc eu cu greutate.

— Este complotare cu o putere străină, zice el simplu. E trădare. Am, de asemenea, scrisorile dintre fratele Domniei Tale, regele Angliei, și Domnia Ta, continuă el foarte încet. L-ai invitat să facă false propuneri de pace parlamentului scoțian, în vreme ce îi cereai în taină să invadeze țara. I-ai cerut lui — dușmanului Scoției — să

invadeze propria ta țară. Ai trimis scrisori în secret, ați folosit un cod. Scrisorile arată că ți-ai trădat propria țară englezilor.

Nu pot să-i întâlnesc ochii căprui plini de reproș.

— Am cerut ajutorul propriului meu frate. Nu e nimic greșit în asta.

— L-ai sfatuit cum să-i păcălească pe lorzii Domniei Tale.

— Oamenii mei se răzvrătesc împotriva mea. Nu pot să am încredere în lorzi…

— Îmi pare rău, Alteța Ta, dar știu că unelțești împotriva Scoției. Știu că plănuiești să fugi în Anglia, lordul Dacre e pregătit să te ducă la fratele Domniei Tale.

Sunt atât de rușinată, că simt cum îmi dau lacrimile și le las să-mi curgă pe obraji. Îmi duc mâna la fruntea fierbinte, iar cu cealaltă mă apuc de pântec.

— Sunt singură, șoptesc. O văduvă-regină! Trebuie să-i protejez pe fiii regelui. Trebuie să am ajutorul familiei mele. Trebuie să pot să-i scriu fratelui meu. Trebuie să le pot scrie surorilor mele, scumpelor mele surori. Îi arunc o privire pe sub genele ude să văd dacă e mișcat.

Dă să-mi ia mâna, dar se stăpânește.

— Iartă-l pe Gavin Douglas, îl implor. Și pe lordul Drummond. Tot ce au făcut a fost în apărarea mea. Nu știi cum sunt lorzii! Se vor întoarce și împotriva Domniei Tale.

Albany are maniere frumoase: mă roagă să nu plâng și își scoate din haina de mătase batista tot din mătase, brodată de soția lui, o moștenitoare franceză, cu blazonul și inițialele ei. Cine poartă batistă în Scoția? Scoțienii nici măcar n-ar ști ce e o batistă. Mi-o oferă și mi-o țin la ochi. Are un parfum delicat. Mă uit pe furiș la el pe deasupra batistei.

— Lordul meu? îl întreb. Cred că l-am câștigat de partea mea.

Face o plecăciune adâncă, dar îmi vorbește cu răceală.

— Din păcate, Alteța Ta, nu pot să îți fac pe plac în această chestiune, îmi zice, și apoi iese din cameră.

Pleacă din cameră! Fără să i se poruncească asta! Fără niciun alt cuvânt! Și mă lasă cu lacrimi șiroindu-mi pe obraji, nevoită să mă ridic și să mă întorc călare la Archibald și să-i spun că bunicul și unchiul lui vor rămâne la închisoare și că Albany știe ce complotăm și că suntem pierduți. Nu pot să-l oblig pe acest duce să facă ceva. Este incoruptibil. Nu am niciun rezultat din această discuție, în afară de faptul că am aflat că ei ne știu planurile, înainte să le știm noi și de o batistă din mătase.

Însă apoi, exact așa cum am știut că o vor face, lorzii se întorc împotriva ducelui de Albany. În ciudă, într-o criză de mânie din cauza manierelor și etichetei franceze, parlamentul ordonă ca lordul Drummond să fie eliberat în toamnă. O fi greșit el să-l lovească pe

Lordul Herald, dar e un lord scoțian, și dacă poate cineva să greșească la Edinburgh cu binecuvântarea tuturor, acela este un lord scoțian. Ei se supun doar cârmuitorilor pe care îi admiră și n-au de gând să fie învățați bunele purtări de către un nou-venit crescut în Franța.

Îi scriu fratelui meu că acum e șansa noastră. Lorzii și-au avut momentul lor de dragoste față de Albany, acum vor să se întoarcă la adevăratul lor rege. Dacă Harry o să mă ajute, voi putea să-i cumpăr pe unii dintre ei, să-i angajez pe alții și să-i conving pe restul. Însă trebuie să fie conștient că sunt înconjurată de dușmani. Dacă mă vor sili să-i scriu împotriva voinței mele, îmi voi semna scrisoarea cu semnătura bunicii noastre, Margaret R; dacă îi voi scrie ce vreau eu, voi semna Margaret. Trebuie să fie atent la asta, trebuie să conspire cu mine, trebuie să-mi trimită soldați de îndată. Totul este acum în favoarea noastră, a Tudorilor. Suntem pe cale să câștigăm.

## Castelul Stirling, Scoția,<br>vara anului 1515

O fi fost Albany, înfrânt de parlament, însă au căzut de acord că fiul meu, regele, nu e în siguranță în grija mea, așa că o să vină după el. După ambii mei fii. N-o să-l ia pe James fără micul Alexander. Urmează să-mi fie luați amândoi copiii, iar eu nu am nicio putere să mă împotrivesc.

O fi Albany un curtean desăvârșit, dar eu sunt o regină măreață. Îngădui ca parlamentul să vină la podul mobil de la Castelul Stirling și stau în poarta cea mare, ținându-l pe băiețelul meu James de mână. Arătăm deopotrivă deznădăjduiți și de neînvins. L-am învățat pe James să-și țină capul drept și să nu rostească un cuvânt, să nu dea din picioare sau să privească în jur. E bine că l-am învățat purtările regale, căci lângă zidurile castelului s-a strâns întreg orașul, venit ca la târg, să vadă ce se va întâmpla când ducele francez îi va aduce pe recent numiții tutori regali să-l ia pe micuțul rege din brațele mamei sale.

Ei se simt ca la o piesă de teatru, în vreme ce eu încerc cu tot dinadinsul să arătăm ca eroina și copilul ei din acea piesă. În spatele meu, cei o sută de slujitori ai mei și gărzile stau în poziție de drepți, într-o liniște deplină, cu chipurile grave. Tânărul și chipeșul meu soț așteaptă cu mâinile pe sabie, de parcă ar provoca pe oricine la luptă dacă ar îndrăzni să mă atace.

Micul James e fără cusur. L-am îmbrăcat în verde și alb ca să le reamintesc tuturor că e un prinț Tudor, dar poartă în spate lira tatălui său. E un detaliu minunat. Eu port alb, ca o martiră, albul văduvelor, și o trenă țesută cu fir de aur cu o glugă cu partea de sus

triunghiulară, din aur, ca o coroană. Pântecul meu mare se ivește triumfător, ca pentru a aminti tuturor că i-am dăruit regelui James fii și moștenitori. Lângă mine, doica îl ține în brațe pe micuțul Alexander, în cămășuța lui albă, înfășurat cu un șal din mătase de un alb imaculat. Iat-o pe regina văduvă, spunem numai prin prezența noastră acolo. Iată-l pe regele Scoției, iată-l pe fratele lui, ducele de Ross. Suntem toți în alb precum îngerii din ceruri. Cine o să îndrăznească să ne despartă? Cine să ne doboare?

Lumea strigă urale de binecuvântare când ne vede pe toți trei. Noi suntem Stewarzii de neam regesc, suntem îndrăgiți. Nu se mai poate auzi nimic, totul e acoperit de ovații. Oamenii și-au ieșit din minți la vederea micului lor rege și a mamei sale îmbrăcate ca o martiră, palidă ca o văduvă, cu pântecul semeț care adăpostește încă un scoțian.

Delegații parlamentului înaintează și le strig:

— Stați pe loc și declarați motivul venirii!

Îl văd pe sfetnicul din fața mea făcând o grimasă. Asta nu e bine, ținând cont de starea mulțimii, și își dorește să fie altundeva, gândindu-se că nu e în stare să ducă acest lucru la bun sfârșit. Cu o voce atât de scăzută, încât mulțimea îi strigă „Vorbește tare!”, „Ce zice?” și „Numai răufăcătorii șoptesc!” el îmi spune că au venit după rege. Că acesta trebuie să trăiască în grija noilor săi tutori, care au fost numiți de ducele de Albany și de consiliu.

Fac un mic gest cu mâna, și porțile-ghilotină sunt lăsate în jos în fața noastră, cu delegația pe dinafară, și cu mine și toți ai casei în siguranță în spatele lor. James tresare la zornăitul lanțului și la scrâșnetul metalului care coboară și la zgomotul dinților de fier pe piatră; îl ciupesc de mânuță ca să-i aduc aminte să nu plângă. Lumea își strigă tunător îndemnurile și îmi ridic vocea și le strig că eu sunt tutorele fiului meu și mama lui și că mă voi gândi bine la recomandarea parlamentului, dar fiul meu e fiul meu, întotdeauna va fi fiul meu și trebuie să fiu mereu cu el.

Strigătele încurajatoare ale mulțimii sunt un sprijin. Mă las cuprinsă de adulația lor, îi îngădui să mă învăluie și să mă trezească la viață, și apoi mă uit cu triumf și cutezanță în ochii membrilor delegației parlamentare, prin porțile-ghilotină solide. Am câștigat bătălia asta, ei au pierdut. Le zâmbesc, mă răsucesc pe călcâie și îmi conduc fiul și slujitorii înapoi în castel. Archibald ne urmează.

Încerc să mă agăț de acel moment de triumf. Încerc să-mi amintesc strigătul puternic al mulțimii și conștientizarea faptului că poporul Scoției mă iubește. Încerc să țin minte atingerea înduioșătoare a mânuței lui James în a mea, știind că am un fiu, știind că fiul meu este

rege. Ce bucurie mai mare poate avea o femeie? Eu am înfaptuit ceea ce bunicii mele i-a luat o viață întreagă, și n-am decât 25 de ani. Am o familie regală și am un soț care pune totul în primejdie ca să fie cu mine.

Mă agăț de credința în iubirea pe care scoțienii au avut-o pentru soțul meu, pe care o au pentru fiul meu, pe care, cu siguranță, o au pentru mine. Mă agăț de dragostea mea pentru Ard — nu pot să mă gândesc la ce m-a costat — când primesc o scrisoare din Anglia cu scrisul dezordonat al lui Mary pe o parte și cu sigiliul ei pe cealaltă. Folosește sigiliul regal al Franței; o să-și spună mereu regina Franței, sunt sigură.

*Dragă soră, scumpă soră,*

*Sunt foarte fericită, asta trebuie să fie cea mai grozavă zi din viața mea. M-am măritat cu preaiubitul meu Charles, pentru a doua oară, în Anglia, iar Harry și Caterina au venit la cununie și s-au bucurat alături de mine. Avem o datorie imensă de plătit, nu vom avea niciodată bani, vom fi nevoiți să trăim cu rugăciuni precum franciscanii, dar măcar am făcut așa cum mi-am dorit. Chiar și reginele se pot mărita cu cei pe care-i iubesc. Caterina a făcut-o, tu ai făcut-o, am făcut-o și eu. De ce să nu alegfericirea mea, când tu și ea ați făcut la fel? Iar toți cei care zic că sunt o nesăbuită n-au decât să se întrebe — cine s-a măritat cu cel mai mare rege din Creștinătate și, apoi, s-a măritat din dragoste? Eu!*

Scrisoarea continuă. Și continuă. Mary crede că Harry nu va putea să fie supărat mult timp. I-a amendat de i-a sărăcit, nu vor scăpa niciodată de datoriile față de el, dar Harry îl îndrăgește pe prietenul său Charles și o adoră pe ea… și așa mai departe, cu tăieturi pe pagină, cu exclamații prostești despre fericirea ei adăugate pe margini.

Chiar la sfârșit, zice că, de bună seamă, trebuie iertată de datorie, pentru că Harry e în toane foarte bune datorită sarcinii Caterinei. Sunt siguri că de această dată copilul va ajunge la soroc, și toți medicii zic că sarcina ei decurge bine.

Țin scrisoarea în poală și mă uit pe fereastră. Îmi reamintesc că am doi fii în odaia copiilor și că port în pântec încă unul. Nu m-am măritat cu cineva pe care încerc să li-l bag pe gâtul familiei mele și să-l vâr în rândul nobililor. Fiul meu și al lui Ard nu va fi prinț, dar va fi un conte adevărat. Ce era familia lui Charles Brandon în urmă cu o generație? Cum va suporta Mary când se va domoli pasiunea începutului și va vedea un bărbat al cărui renume se sprijină pe ea? Ea crede că fericirea din primul an ține veșnic?

Am un soț tânăr, un soț chipeș dintr-o familie de vază, și el mă iubește pe mine, doar pe mine, în vreme ce Caterina trebuie să treacă cu vederea infidelitățile lui Harry și să arate că nu-i pasă. Sunt o regină la fel de bună ca ea, ba chiar mai bună — mult mai bună —,

căci eu am un fiu care este rege. Ea nu naște decât prunci morți sau copilași care mor după naștere; cu siguranță este foarte nefericită. Ar trebui să fie foarte nefericită. Când mă gândesc la ce mi-a făcut, știu că ar trebui să fie foarte nefericită pentru totdeauna.

Însă nu e nicio alinare să mă gândesc la ea aplecată peste pântecul care i se mărește pe zi ce trece și rugându-se ca de data asta Dumnezeu să-i dea un copil viu, sperând că Harry nu-i va fi necredincios în timpul lunilor de izolare impusă de sarcină. Deși vestea nu mi-a picat bine și sunt invidioasă, bag de seamă că nu-mi face nicio plăcere să mi-o imaginez nefericită. Căci, în ciuda numeroaselor binecuvântări din viața mea — soțul meu cel chipeș, cei doi băieți ai mei, pruncul din pântecul meu —, și eu mă simt nefericită.

Așteptăm răspunsul ducelui de Albany și al consiliului lorzilor. Archibald iese călare cu James în fiecare zi, învățându-l cum să stea pe un cal agitat, cum să țină lancea în poziție de atac, cum să nimerească ținta din goana calului la manechinul de antrenament. Îi vorbește despre bătălii. Nu-mi place să meargă departe pe câmp, căci mă tem că poate consiliul își va pierde răbdarea și-l va răpi pe micuțul nostru rege. Sunt neliniștită, nervoasă din cauza sarcinii. Mă gândesc că mă las înspăimântată de umbre. Dar alteori mă gândesc că am multe motive să mă tem.

Am visele animate ale sarcinii. Încep să mă gândesc la Albany cu groază, de parcă ar fi însuși diavolul, și nu un politician curtenitor și atent. Îmi închipui că o să mi-l răpească pe James. Îmi închipui că o să mi-l ia pe Ard. Mă gândesc la el lăsându-l pe lordul Drummond fără avere, numai pentru că mi-a fost un sfetnic credincios, un bunic iubitor. Deși au făgăduit că-l vor scoate din temniță la anul, l-au ruinat, luându-i proprietățile și vitele. Ard și-a pierdut moștenirea, și acum nu avem bani deloc. Episcopul Gavin Douglas e la închisoare, fără nicio speranță de eliberare, și scrisorile mele secrete către Harry au fost citite de toată lumea. Toată lumea știe că unelteam să-i aduc pe englezi să-mi atace țara, că soțul meu și familia sa beneficiau de pe urma trădării mele. George Douglas, fratele mai mic al lui Ard, a fugit în Anglia, dezonorându-și întreaga familie și făcându-i să arate în ochii tuturor ca niște trădători. Simt că mi-am pierdut toți prietenii, simt că Ard și-a pierdut familia din cauza mea și, totuși, fratele meu încă nu trimite bani sau vreun ajutor. Caterina tot nu-l sfătuiește că ar trebui să mă despăgubească — și, totuși, cine m-a adus în această primejdie, dacă nu ea?

Știu că ducele de Albany n-o să aștepte la infinit și că la sfârșitul lui iulie va trimite după fiul meu James. Consiliul e nestrămutat în

hotărârea de a-l încredința pe micul rege noilor săi tutori.

Vorbesc din nou prin porțile-ghilotină, dar de astă dată nu mai există oameni adunați să aclame. Le spun că Stirling este castelul meu, soțul meu, regele mi l-a dăruit mie. Le spun că fiul meu este în grija mea, soțul meu m-a făcut protectoarea lui. Le spun că n-o să li-l încredințez lor. Nu voi preda cheile castelului.

Ei îl cheamă pe Archibald, care stă în spatele meu fără să scoată o vorbă, și îi ordonă să mă sfătuiască. Încrezătoare, mă întorc și zâmbesc, dar Archibald mă uluiește. Atunci și acolo, în curtea Castelului Stirling, unde obișnuia să se considere norocos dacă îl lăsam să mă ridice în șa, zice că sfatul lui pentru mine în calitate de soț a fost dintotdeauna să dau ascultare guvernatorului, ducelui de Albany, care a fost numit de parlament ca regent. Zice că aceasta este voința lorzilor Scoției și că noi toți ar trebui să ne supunem puterilor pământești. Înmărmuresc. Mă trădează sub privirile tuturor, elegant și fără să lase loc de întoarcere, iar ochii mei aruncă fulgere spre chipul lui palid. Nu scot o vorbă până ce nu intrăm în castel și se închide ușa de la odăile mele, unde suntem singuri. El stă în picioare, cu mâinile la spate, cu capul plecat, îmbufnat ca un copil, așteptând mustruluiala care știe că urmează.

— Cum ai putut? Cum ai putut?

Pare obosit. Pare palid, ca un băiat care a studiat prea mult, care a fost silit să se lupte cu necazuri ce depășesc vârsta lui.

— Ca să nu mă învinuiască de trădare ca pe bunicul meu, zice el.

— Cum ai putut să mă trădezi? Îmi datorezi totul. Am făcut totul pentru tine. Nu ești nimic mai mult decât este Charles Brandon pentru sora mea. Amândouă am onorat soți aflați cu mult mai prejos de noi, care n-ar fi nimic fără noi.

El scutură din cap, și asta nu face decât să mă enerveze și mai mult.

— N-o să iert niciodată asta, mă răstesc la el. Mi-am pierdut tronul din dragoste pentru tine. Dacă nu m-aș fi măritat cu tine, aș fi încă regină regentă. Toate astea sunt din vina ta și, totuși, când ei te cheamă la ordine, tu răspunzi supus! Însă nu ești liber să le răspunzi, ești legat de mine! Ești soțul meu, eu sunt regina regentă. N-ar trebui nici măcar să vorbești când ți se adresează!

— Răspund corect ca să-mi păstrez pământurile și bunurile, zice el încet. N-are pic de mânie în glas; spre deosebire de mine, vorbește încet și calm. Îmi păstrez castelele și țăranii arendași. Acum o să plec să strâng ostași pentru a te apăra. Nu avem pe nimeni aici în Stirling; n-avem bani să plătim o armată. Dar dacă pot să merg acasă și să-mi strâng țăranii arendași și să împrumut bani de la prietenii mei, atunci pot să mă întorc și să te scot de aici.

— Mă aperi? Mânia mi se transformă în uimire. Inima mea se

îmbunează

— Bineînțeles. Bineînțeles.

Îl apuc de mână, cu lacrimile șiroindu-mi pe față, la fel de îngrijorată pe cât eram de furioasă.

— Juri? Nu mă părăsești numai? Nu cauți doar să îți scapi pielea și să mă lași aici?

— Bineînțeles că nu. Îmi sărută mâinile, mă sărută pe fața udă de lacrimi. Drept cine mă iei? Bineînțeles că am de gând să strâng o armată ca să te salvez. Sunt soțul tău, știu ce trebuie să fac.

— Am crezut că m-ai trădat. De față cu toți! Am crezut că te-ai dat de partea lor și m-ai părăsit.

— Știam că așa o să crezi. Dar trebuia să crezi asta, iar ei trebuiau să fie convinși de asta, ca să pot să te slujesc.

— O, Archibald, rămâi cu mine.

— Nu, voi pleca să-mi iau oamenii ca să pot să te salvez. Voi pleca la mine acasă.

— Și n-o s-o vezi? Cuvintele îmi scapă înainte să-mi dau seama.

Dintr-odată i se șterge de pe chip expresia de tandrețe și pare la fel de bătrân ca bunicul lui și foarte obosit.

— Va trebui să o văd dacă voi încerca să strâng trupe de pe pământurile ei. E o copilă credincioasă și dulce și niciodată n-a arătat altceva decât bunătate față de mine. Chiar și acum, ar face orice pentru mine. Va trebui să mă întâlnesc cu familia ei pentru a le obține bunăvoința. Dar n-o să te părăsesc pentru ea. Nu uit că sunt însurat cu tine. Îmi cunosc datoria, chiar dacă nu este ceea ce am crezut că va fi.

— Vom fi fericiți din nou, îi promit de parcă ar fi un copil, asemenea lui James, disperată să-i arăt iubirea mea iar și iar. Îndatoririle tale îți vor aduce din nou bucurie. Vom scăpa din asta, Harry va trimite o oștire. O să ni se nască pruncul și vei fi fericit. O să-ți dăruiesc un fiu, știu că așa se va întâmpla. Ți-l voi dărui pe următorul conte de Angus. O să te bucuri. Și vom lua puterea.

Îmi oferă un surâs obosit.

— Sunt sigur. Acum o să plec și mă voi grăbi cât pot de tare ca să mă întorc la tine.

— Te vei întoarce? N-o să fugi în Anglia ca fratele tău George?

El clatină din cap, spunând:

— Mi-am dat cuvântul de Douglas.

Aștept singură în castel. Suita lui Albany și lorzii care îl sprijină s-au instalat în orașul Stirling, și castelul e sub asediu. Trebuie să-mi păzesc fiii și să înfrunt parlamentul, lorzii și guvernatorul. Îi scriu lui Harry. Îi spun că sunt singură și împresurată de propriul meu parlament. Că ei insistă să-mi ia băieții, pe nepoții și moștenitorii lui.

Dacă nu va veni să mă salveze, nu pot să știu ce se va întâmpla. Nu primesc niciun răspuns. Lordul Dacre mă informează printr-o scrisoare secretă că Harry și noul rege francez, Francisc, au convenit că nu se vor amesteca în treburile Scoției. Știu ce înseamnă asta: Harry mi-a abandonat cauza; fratele meu m-a trădat.

Mi se face rău la gândul că Harry a fost de acord să mă lase în voia sorții, dar apoi îmi dau seama că tratatul e cu dus și întors. Nici Albany nu are vreun sprijin în încercarea de a conduce Scoția; și nu va primi nici ajutor din Franța. Amândoi suntem izolați și lăsați de izbeliște. El este încartiruit în orașul Stirling, eu sunt țintuită în castel. El nu are un rege care să-i sprijine încercările de a fi guvernator, eu nu am un frate iubitor care să mă ajute să fiu regină regentă. Nu am surori care să-mi apere cauza. Trebuie să luptăm până la capăt, ca niște cocoși în ring, până când unul sfâșie gâtul celuilalt.

Aștept să se întoarcă Archibald, dar el nu se întoarce. Mă joc cu băieții, mă odihnesc după-amiaza, îmi storc creierul gândându-mă cine ar putea veni să mă salveze, de vreme ce Harry m-a trădat, și Archibald nu vine; și știu că nu e nimeni.

La sfârșitul săptămânii nu mai pot să amân și consimt să-i încredințez pe băieți lorzilor pe care să îi aleg eu. Îi numesc pe soțul meu, contele de Angus, și pe lordul Hume, prietenul nostru. Albany nici măcar nu se preface că-mi ia în considerare propunerile. Îmi cere doar să-i trimit pe băieți dincolo de zidurile castelului. Îi răspund păstrând podul mobil ridicat și încărcând tunurile. Știu că ne îndreptăm spre o bătălie, știu că asta poate fi singura cale. Nu pot să învinge. Îi trimit un mesaj soțului meu printr-un servitor al lui.

„Dacă n-o să vii, îmi voi pierde fiii. Salvează-mă.”

Îi trimit același mesaj și fratelui meu. Niciunul dintre ei nu răspunde.

Nu mai avem pâine; nu mai avem făină pentru a face pâine. Fântâna este adâncă, are apă destulă, așa că n-o să murim de sete. Însă ducem lipsă de carne și brânză. La castel sunt găini și vaci, care pasc pe islaz, dar am rămas și fără fân. Poruncesc să fie mânați caii afară pe poarta mică, pe unde soldații lui Albany îi prind și strigă în batjocură că ne mulțumesc pentru dar; însă chiar și așa mai avem fân pentru numai câteva săptămâni. Când vom tăia animalele pentru carne nu vom mai avea lapte sau ouă. Fiii mei au nevoie de hrană proaspătă — sunt copii, n-ar trebui să flămânzească sub asediu. Nu știu ce pot să fac.

Stau în cămașa de noapte și capot, cu mâna pe pântecul din ce în ce mai rotunjit în care se mișcă bebelușul, când ușa de la odaia mea se deschide un pic. O doamnă de onoare scoate un țipăt scurt și arată cu

degetul, ducându-și cealaltă mână la gură.

— Alteța Ta?

Mă ridic în picioare, cu genunchii tremurând. Mai că mă aștept să fie însuși ducele de Albany, intrând printr-o ușă secretă, după ce a cucerit castelul pe ascuns, dar e Archibald.

— Ai venit! Ai venit!

Dă buzna în odaie, mă ia pe sus și-mi acoperă fața cu sărutări.

— Am fagăduit, nu?

— Așa e. Dumnezeule! Slavă cerului că ai venit! Am fost atât de înspăimântată. Câți oameni ai?

— Nu destui, zice fratele lui, intrând pe ușă în spatele lui. Numai șaizeci.

— O, George! Te-ai întors. Credeam că ai plecat în Anglia pentru totdeauna.

Își înclină capul cu părul lui negricios peste mâna mea.

— Doar ca să strâng vești și să aduc ajutoare, zice el. Doar ca să vă slujesc pe fratele meu și pe tine, zâmbește el fugar.

Roșesc când văd membrii familiei Douglas cât de loiali sunt unul față de celălalt. Ei jură credință până la moarte familiei lor, și acum fac și eu parte din această familie.

— Sunt șase sute de trădători afară, zice Archibald. N-am putut să găsesc oameni care să vrea să lupte pentru noi. Îi am doar pe țăranii mei arendași și pe unii de-ai lordului Hume. N-am crezut niciodată că Albany ar putea să adune atâta oștire.

— Cauza mea e dreaptă! Eu sunt regina regentă.

— Știu, zice George, trecându-și mâna peste chipul tânăr. Însă oamenii de rând nu vor să se întoarcă împotriva guvernatorului și n-am putut să aduc ajutoare în Anglia.

— Ce putem face?

— Hai să plecăm, mă îndeamnă Archibald. Vino imediat, adu băieții și vom pleca în Anglia. Lordul Dacre zice că vom fi în siguranță în clipa în care vom trece granița și putem merge cu toții la Londra.

— E primejdios, zic imediat.

— E mai sigur decât aici, spune George.

Archibald dă din cap.

— Nu poți rezista asediului aici.

— Fratele meu va trimite ajutor dacă va ști cât de disperați suntem.

— Am încercat, zice George. Am vorbit cu Dacre și cu ceilalți lorzi din nord. Nu vor război. Sora ta, prințesa Mary, a adus acasă din Franța un tratat de pace, și fratele tău nu-l va încălca.

— Și eu trebuie să-i fiu recunoscătoare! Ei nu se gândesc deloc la noi?

— N-ar trebui să-i fii recunoscătoare pentru nimic, mă corectează

Archibald. N-ai pentru ce să-i mulțumești lui Henric. Ea s-a întors triumfătoare din Franța, la brațul bărbatului pe care-l iubește, și e primită la curte și iertată. Dar tu — care ai făcut întocmai ce a făcut ea — ești țintuită aici, și eu împreună cu tine, iar ei au uitat cu totul de noi. Trebuie să-i scrii lui Henric! Trebuie să-i spui că nu poate să ne trădeze.

— Însă nu acum, intervine George. Timpul pentru scris s-a terminat. Alexander Hume e la poartă cu caii. Vino acum, Alteță, și adu-ți băieții.

— Nu îndrăznesc. Scot un mic geamăt. Dacă ne vor prinde? Vor ști că fug la Harry și mă vor întemnița ca să nu pot ajunge în Anglia. Îmi vor lua fiii pentru totdeauna, iar tu, Ard… — suspin ușor — ție îți vor lua capul pentru trădare.

— Vino, zice el. Îmi voi asuma riscul.

— Nu, spun eu, hotărâtă. N-o să te pun în primejdie de moarte. Nu pot îndura așa ceva. Nu pot să te pierd. Du-te, ascunde-te undeva. O să ies eu de-aici. Mă voi apropia de graniță de îndată ce voi putea. Vino după mine când va fi mai puțin primejdios.

— Rămân cu regina și o voi păzi aici, îi zice George plin de curaj fratelui său. Tu strânge oameni, Archibald, și du-i un mesaj lui Dacre. Spune-i că ea va veni în Anglia. Spune-i să ne întâmpine.

— Da, încuviințez eu. Dar ai grijă să nu te prindă, Archibald. De mine și de James nu vor îndrăzni să se atingă, dar ție îți vor lua capul cu siguranță. Du-te acum. Du-te, iubirea mea.

Îl scot pe ușă afară, sărutându-l pătimaș înainte să plece. George iese și el și se-ndreaptă către odaia gărzii. Când ușa se închide și e zăvorâtă în urma lor, îmi dau seama că zvâcnirea neîntreruptă a timpanelor mi se domolește. Îmi lipesc spatele de ușă și mă sprijin de ea. Mă dor picioarele, soțul meu a plecat, pruncul mi-e greu în pântec și sunt din nou complet singură.

Am căpătat obiceiul de a mă plimba seara pe terasele castelului. Uneori James vine cu mine, avându-l alături pe Davy Lyndsay, lordul lui șambelan. Cred că mișcarea e bună pentru mine și pentru pruncul care stă, atât de greu, în pântecul meu. Mă plimb de-a lungului castelului, de la un turn la celălalt, uitându-mă la drumul care șerpuiește în sus printre copacii din orășelul din vale, la cerut care se întunecă. Cu vedere spre dealurile vălurite care coboară spre sudul înverzit, drumul care m-ar duce spre libertate este o cărare verde care coboară din vârful nostru stâncos, prin oraș, peste câmpuri, apoi făcându-se nevăzut în întunericul pădurii. Ceva îmi captează privirea: un nor de praf și o sclipire de metalică.

Sunt salvată — este oștirea triumfătoare a lui Harry. A venit chiar

el și a mărșăluit spre nord, a cucerit Edinburgh și înaintează pentru a-l ataca pe Albany din spate și pentru a mă elibera, iar lorzii scoțieni vor vedea că, dacă sfidează o prințesă a Angliei, răzbunarea nu întârzie să apară. Îmi vine să țip de bucurie la acea mică lucire de metal care se zărește printre copaci, oștirea engleză venind pentru o prințesă engleză, condusă, poate, de fratele meu, ca un adevărat cavaler.

Mijesc ochii și îmi pun mâinile streașină la ochi ca să-mi țintesc privirea spre steaguri. Cred că zăresc trandafirul Tudorilor, trandafirul meu. Cred că zăresepoarta-ghilotină a familiei Beaufort, steagul bunicii mele. Cred că zăresc crucea roșie, pe fundalul alb, a Sfântului Gheorghe.

— Privește! îi zic lui Davy, cu un râs ușor în glas. Ce vezi? Ce e pe drumul dinspre Edinburgh?

Davy Lyndsay se urcă pe treapta santinelei și se uită încotro îi arăt eu. Coboară în tăcere și e alb la față. În spatele lui, George Douglas stă la adăpostul unuia dintre turnuri.

— Privește, George! îi strig eu, și arăt cu degetul spre norul de praf care-i ascunde pe bărbații aflați în marș și caii și căruțele care vin în urma lor. Mă frec la ochi cu ambele mâini sperând că mă înșel, sperând că soarele înserării mă păcălește, dar acum pot să văd limpede. Cele care vin pe drumul Edinburghului până lângă zidurile castelului nu sunt steagurile iubite ale țării mele. Nu e o oștire întru ajutorarea noastră. Acum pot chiar să aud și huruitul roților de la căruțele grele și mugetul boilor care duc povara. Este artileria soțului meu James, proiectată și turnată din fier de el însuși. Era mândria lui. În fruntea convoiului de căruțe se află cel mai mare tun dintre toate, cel mai mare tun din Europa, cel despre care el zicea că este sfârșitul cavalerismului și începutul unui nou tip de război. Se numește Mons. James zicea că niciun castel nu ar putea rezista puterii lui. Ducele de Albany a adus tunurile soțului meu ca să le folosească împotriva mea, având ca sprijin șapte mii de oameni, și acesta este sfârșitul împotrivirii mele și sfârșitul speranței mele. Va trebui să ne predăm înainte ca Albany să dărâme zidurile castelului meu și să transforme Stirlingul în țărână.

— Va trebui să mă predau, îi zic lui George. Spune-i lui Ard.

George dă din cap, răspunzând:

— Plec acum.

## Castelul Edinburgh, Scoția,<br>august 1515

Sunt luată prizonier de propriul meu popor. Fiul meu, regele,

adevăratul rege al Scoției, și fratele lui, următorul la succesiunea tronului, sunt ținuți în castelul Stirling, onorați ca oaspeți, dar de fapt prizonieri ai falsului duce care ține cheile. Eu, regina regentă, sunt ținută în Castelul Edinburgh de parcă aș fi o criminală, de parcă aș fi o deținută care-și așteaptă judecata și execuția.

Dumnezeu știe ce o să se aleagă de noi. George Douglas a dispărut înainte chiar ca tunurile să fie aduse în fața castelului. S-a zis cu intenția lui de a mă păzi, l-a lăsat pe fratele lui să poată ajunge la loc sigur și, cum a dat ochii de Mons, a dispărut. Ceilalți servitori au dat bir cu fugiții. Nu știu unde este Archibald, nu știu de ce Harry nu îi cere regelui francez ca Albany să îmi înapoieze castelul. Am coborât scările, băiețelul meu James a mers la poarta din față ca să predea castelul și, ca un adevărat rege, nu a șovăit; are numai trei ani, dar e un adevărat prinț. Micuțul meu fiu a ținut cheile Castelului Stirling și le-a înmânat omului de paie al Franței, fără să tremure vreun pic.

Un bărbat adevărat, un cavaler adevărat, n-ar fi despărțit niciodată o mamă de băieții ei și n-ar fi alungat-o din propria ei casă. Însă Albany m-a pus în grija lorzilor credincioși conducerii sale și m-a trimis înapoi la castelul Edinburgh. Pe băieții mei i-a dus în odaia copiilor de la Stirling. Davy Lyndsay a mers cu ei, făcându-mi o mică plecăciune, ca pentru a-mi spune că, oriunde va mergejames, acolo va merge și ocrotitorul lui credincios. Albany și-a condus armata mai departe, pe urmele soțului meu nevinovat și a familiei lui. Zice că va instaura domnia legii de la un capăt la altul al Scoției. Zice că a fost făcut guvernator de către consiliul lorzilor și că are de gând să domnească în mod drept. Nu cred că e omul care să facă asta. A existat odată un bărbat care putea să facă asta, dar el nu mai e, trupul lui e aproape uitat de toată lumea, zace încastrat în plumb, undeva în Londra, în mâinile Caterinei de Aragon.

Primesc scrisori urgente de la Dacre și mesaje mâzgălite la repezeală de la Archibald, îndemnându-mă să plec cu primul prilej. Acum vedem cât de departe va merge Albany, cât de groaznic se va purta. Știu că nu sunt în siguranță în mâinile lui și mi se apropie sorocul. Nu pot să intru ca prizonieră în izolarea impusă de sarcină. Dacă voi muri la naștere, atunci voi lăsa doi orfani în grija dușmanului meu.

Îi dau de știre lui Albany că vreau să merg la Palatul Linlithgow pentru travaliu, și el mă pune să semnez o scrisoare către Harry



Philippa Gregory ca să-i spun că o să intru în perioada de izolare pentru naștere și că sunt fericită să-mi las fiii în mâinile vărului lor. Minciuni. Sunt disperată și mă semnez cu „Margaret R“, așa cum obișnuia să se semneze bunica noastră — semnul pentru Harry că sunt în mare dificultate, deși nici măcar nu știu dacă își va aduce aminte de

acest cod. Nici măcar nu știu dacă spionii nu îmi vor intercepta scrisoarea și o vor copia răstălmăcindu-mi vorbele. Nu știu dacă lordul Dacre îi va spune de pericolul cumplit în care ne aflăm. Nu știu unde e soțul meu în seara asta.

Cuprinsă de fierbințeală din cauza greutății copilului din pântec, în noaptea aceea mă răsucesc fără astâmpăr de pe o parte pe alta și simt copilul mișcându-se și apăsându-mi puternic oasele, de parcă o să plesnesc ca o nucă. Cred că niciun loc nu e sigur Nicăieri nu e un loc sigur pentru mine, dacă fratele meu n-o să mă protejeze, așa cum ar trebui să facă. Nicăieri nu e un loc sigur, dacă surorile mele nu sunt de partea mea. Și nici măcar nu știu dacă ele se roagă pentru mine așa cum ar trebui s-o facă niște surori. Nu mi-au trimis cingătoarea Fecioarei, nu mi-au transmis urări de bine. Nici măcar nu știu dacă se gândesc câtuși de puțin la mine.

De îndată ce sunt îmbrăcată pentru călătorie, mă las într-un jilț, mă întorc spre doamna de onoare și îi spun:

— Sunt bolnavă, mi-e rău. Spune-i ducelui că trebuie să-mi văd soțul.

Ea ezită.

— E o chestiune de viață și de moarte, îi zic. Spune-i ducelui că mă tem că or să mă lase puterile degrabă.

Asta o sperie. Coboară fuga scările, ca un șoarece gonit cu o mătură, grăbindu-se să între în castel ca să-i găsească pe numeroșii slujitori francezi ai ducelui și să le dea de știre că regina regentă provoacă — din nou — necazuri. În timp ce coborâm scările, îmi întind amândouă mâinile spre doamnele mele de onoare, iar ele mă călăuzesc jos spre curtea grajdurilor, unde mă așteaptă lectica. Când ajungem la cotul scării, mă ia cu leșin și trebuie să mă opresc. Nu pot să stau în picioare și trebuie să mă reazem pe pervaz. Pe când ajungem noi în curtea grajdurilor, unde nu mai ai loc să arunci un ac din cauza imensului meu convoi de căruțe și de servitorii care mă așteaptă, sosește Albany și îmi face o plecăciune.

— Îmi pare rău, lordul meu, îi spun slăbită. Nu vă pot saluta cum se cuvine. Trebuie să fac un drum foarte lung și apoi voi sta la pat.

— Vă rog… Mai că dansează pe loc, mâhnit peste măsură. Pot să fac ceva? Pot să vă aduc ceva? Medici?

Mă clatin un pic.

— Mă tem… Mă tem că s-ar putea ca pruncul să vină mai devreme. Asta e o perioadă primejdioasă. Am fost silită să călătoresc în cel mai greu moment. Viața mea…

Se albește la gândul că aș putea pierde copilul sau chiar să mor din cauza tiraniei lui. Regele francez i-a poruncit să conducă Scoția, nu să

înrăutățească relația ei cu Anglia. Dacă mă ucide, surorile mele vor fi silite să-l învinuiască, Harry va acționa, dându-și seama că nepăsarea lui rușinoase mi-a pricinuit atâtea rele. Dacă voi muri, îl vor învinui cu toții pe Albany, iar cei care nu m-au prețuit când eram în viață vor fi chinuiți de durere la moartea mea.

Mă țin de mijloc, icnind:

— Durerea!

Doamnele mele se reped să mă ajute să urc în lectică, să-mi pună o cărămidă caldă sub picioare și o sticlă din ceramică umplută cu apă fierbinte pe pântecul dureros.

— Soțul meu, îngaim. Trebuie să-l mai văd o dată pe Archibald. Nu pot să intru în perioada de izolare fără binecuvântarea lui.

Îl văd pe Albany oprindu-se și întorcându-se. L-a tot urmărit pe Archibald sub o învinuire de trădare, hotărât să-l vadă pe eșafod.

— Trebuie să-l grațiați, îi spun gâfâind. Trebuie să-l văd. Trebuie să-mi iau rămas-bun. Dacă nu mai ies vie din izolare? Dacă n-o să-l mai văd niciodată?

Albany nu vrea să fie ținut minte ca guvernatorul care a mânat-o pe regină la moarte pe când îi urmărea soțul tânăr prin regiunile de la graniță, de-a lungul și de-a latul unui ținut unde niciun străin nu ar putea să ajungă din urmă un scoțian.

— A fost trădare! zice el cu glas slab. A fost vinovat de trădare. I s-a poruncit să se alăture celorlalți lorzi.

— Cum putea să-și asedieze propria soție? N-avea nicio noimă să i se ceară una ca asta! mă răstesc eu, uitând pentru o clipă de ce urmăream, iar pe urmă tresar puternic și mă țin de spate. Aaah! Ceva nu e bine. Unde sunt moașele?

— Îl voi grația și-l voi trimite la Domnia Ta la Linlithgow, mă asigură Albany. Ca orice bărbat, e grăbit să se îndepărteze de o femeie care suferă de dureri necunoscute. Îi voi da de știre că e liber să vină să vă vadă. Aveți grijă, milady. Aveți grijă, Alteță. Chiar trebuie să călătoriți? N-ar fi mai bine să rămâneți aici?

— Insist, îi spun cu glas sfârșit. Trebuie să-mi nasc copilul la Linlithgow, cu soțul meu alături.

— Mă voi asigura că așa va fi, îmi făgăduiește el.

Dau din cap, nici măcar nu-i mulțumesc, căci mă cuprinde leșinul și mă las pe spate în brațele doamnelor de onoare. Ele mă așază pe pernele mari din puf de gâscă și se agită în jurul lecticii. Le fac semn din mână să plece și le poruncesc să lase în jos perdelele groase din țesătură cu fir de aur ca să mă feresc de privirile mulțimii. După ce doamnele urcă pe cai să mă însoțească, și Albany pleacă, mă ridic în capul oaselor și mă cuprind cu brațele și și-mi pun mâinile la gură ca să-mi înăbuș râsul triumfător.

## Palatul Linlithgow, Scoția,
## septembrie 1515

Stau într-un jilț lângă foc, într-un capot de noapte argintiu, foarte ușor. Părul mi-a fost pieptănat și e lăsat peste umeri ca un văl de aur. Când căpitanul oștirii lui Albany îl aduce pe soțul meu, ridic privirea și fac un mic gest ca pentru a arăta că nu pot să mă ridic, în vreme ce Archibald, cu chipul ars de soare și zâmbitor, după săptămâni în șir de călărit pe drumuri anevoioase,

Trei surori, trei regine

233

aleargă să se arunce la picioarele mele și își lasă capul cu părul lui moale și roșcat în poala mea.

— Alteța Ta, zice el, cu glas înăbușit. Soția mea, iubita mea.

— Eu o să vă părăsesc, zice căpitanul, nerăbdător să iasă din camera parfumată. Lord Archibald Angus, ești eliberat pe cuvânt de onoare. O să-i raportez ducelui de Albany la Edinburgh că ai ajuns cu bine aici și că ți-ai dat cuvântul să rămâi aici, înăuntrul zidurilor palatului.

Soțul meu întoarce capul și zâmbește dușmanului nostru.

— Mulțumește-i pentru asta, îi zice. Sunt recunoscător. Indiferent ce se va întâmpla mai departe, el a arătat buna-cuviință unui lord și manierele unui cavaler. Căpitanul își umflă un pic pieptul de mândrie, se înclină și iese.

În tăcere, Archibald străbate tiptil camera și zăvorăște ușa în urma căpitanului, după care se-ntoarce la mine.

— Ești gata? mă întreabă el, cu ochii săi negri sclipind însuflețiți.

— Gata, îi răspund. Azvârl de pe mine capotul de noapte care flutură. Sub el port rochia de călărie. Archibald însuși îngenunchează la picioarele mele și mă ajută să-mi pun cizmele. Doamna de onoare îmi dă o mantie neagră și îmi acopăr capul cu gluga.

— Ai totul gata?

— Tom, rândașul meu, a pregătit bijuteriile mele și ce bani mai am. Convoiul de bagaje va veni după aceea.

El încuviințează din cap.

— Știi scările?

Îl conduc prin ușa alăturată la capela micuță. În spatele altarului este o ușă ascunsă, folosită numai de preoții veniți în vizită. Se deschide fără scârțâit. Iau o lumânare din altar și-l conduc pe treptele întortocheate. Ușa de jos nu este zăvorâtă, Archibald trage de ea și o deschide și, acolo, așteptându-ne, se află George Douglas împreună cu câțiva servitori și oșteni.

— Poți să mergi călare? întreabă George, uitându-se la pântecul meu umflat.

— Trebuie să pot, îi zic simplu. O să vă spun dacă e nevoie să mă opresc.

Au pus o șa de însoțitor pe calul lui Archibald și un oștean mă ridică în șa. Camerista mea și doamna de onoare merg pe propriii lor cai, iar rândașii mână câțiva cai de schimb.

— Nu foarte iute, îi zic lui Archibald.

— Trebuie să ne îndepărtăm, îmi amintește el. Trebuie să ne întâlnim cu Alexander Hume și garda lui și să mergem la castelul meu înainte ca ei să afle că ai plecat.

Îmi pun brațele în jurul lui și îmi lipesc pântecul de spatele lui. Tatăl copilului meu o să ne salveze. Ne-a scăpat de la o întemnițare nedreaptă. Suntem liberi.

## Castelul Tantallon, Firth of Forth[19]
## Scoția, septembrie 1515

Mergem toată noaptea printr-un ținut pe care îl pot doar ghici, nu și vedea. Deasupra, cerul e nesfârșit și, de jur împrejur, e o întindere de dealuri vălurite. Se aud bufnițele și, dintr-odată, de pe gardul viu din fața noastră își ia zborul o strigă[20] cu penajul ei alb în față, ca o stafie. Calul se sperie și eu mă prind cu toată puterea de Ard. Cea mai mare parte a călătoriei auzim marea, din ce în ce mai zgomotoasă, și țipătul ascuțit al pescărușilor.

Se ivesc zorii înainte ca noi să ajungem la Castelul Tantallon, fortăreața lui Ard, căminul familiei lui, și scot un ușor țipăt de bucurie când îl zăresc printre ramurile copacilor. Este un castel nespus de impunător, cu patru turnulețe mândre în fiecare colț, care au în vârf un acoperiș conic. Fațada e îmbrăcată în calcar cenușiu, dar, din loc în loc piatra a fost măcinată de vremea rea, și culoarea vineție a pietrei locale face castelul să sclipească la fel de cald ca răsăritul soarelui.

E îndreptat cu fața spre Marea Nordului, unde soarele își arată razele lungi și strălucitoare peste valurile care se unduiesc. Se aude vuietul mării, de parc-ar fi tropotul copitelor cailor noștri; mirosul mării mă face să-mi ridic capul și să trag în piept aerul sărat. Pescărușii țipă, zburând în mare grabă și desenând cercuri în lumina zorilor, iar dincolo de castel se ridicăbass Rock: un dom imens de piatră, aproape ca un munte, strălucind alb în lumina dimineții, cu un roi de păsări marine care zboară în jurul stâncilor și un mic fort cocoțat cu fața spre uscat. Castelul și insula sunt față în față și amândouă par de neînvins. În jurul castelului sunt tot timpul roiuri de

rândunici, și acum le aud ciripitul ascuțit.

— Nu putem să rămânem mult aici, zice Angus. E prea mic, nu e potrivit pentru nevoile tale și nu poate să reziste unui asediu.

— Cu siguranță ar putea să reziste la infinit!

— Nu și dacă Albany aduce tunuri, clatină el din cap. Știm că îl are pe Mons. Dacă intrăm în stare de asediu, n-o să mai putem ieși de aici, și el ar putea să aștepte până când noi nu mai putem rezista. E un castel bun pentru lupte scurte, pentru apărare și atac. Dar nu-l putem aștepta mult pe fratele tău. Ești sigură c-o să vină?

— Nu uită el de mine, îi răspund stânjenită. Surorile mele îi vor spune…

— O să-l trimită pe lordul Dacre?

— Harry mă iubește, îți jur. O să-l îndemne Caterina; regina văduvă a Franței va vorbi în favoarea mea. Harry n-o să uite o prințesă Tudor. Acum că am fugit, o să acționeze. Va veni după mine sau voi ajunge eu la el.

— Chiar sper asta, zice Archibald cam tăios. Căci dacă n-o să te salveze, nu știu ce-o să facem. Sau unde vom merge de aici.

— De aici? Dar trebuie să mă odihnesc, Archibald. Trebuie să fiu undeva în siguranță ca să nasc..

Înflăcărarea datorată acestei fugi a dispărut și sunt cuprinsă de griji pentru băieții mei, lăsați în mâinile lui Albany la Stirling. Cineva o să-i spună fiului meu că mama lui a fugit și i-a lăsat pe el și pe fratele lui în mâinile dușmanilor lor.

— Poți să te odihnești aici, zice el în silă. Îi vom da de veste lordului Dacre că ai fugit, așa cum a cerut. Suntem aproape de graniță. Poate că ai dreptate și o să vină după tine.

Mergem pe o cărare îngustă și trecem șanțul masiv, adânc cât să piară în el un regiment întreg de cavalerie. Dacă ar cădea în el, n-ar mai ieși niciodată. Ajungem apoi într-un câmp deschis și dăm apoi de șanțul de apărare al castelului, traversat de un pod de lemn până la casa porții.

Gărzile îl recunosc pe soțul meu și mă cuprinde un fior de mândrie când podul mobil este lăsat în jos și poarta-ghilotină e ridicată fără să se fi rostit un cuvânt. Ard intră călare la el acasă, ca un adevărat lord ce este.

Înăuntrul zidurilor de apărare e un talmeș-balmeș care-ți dă impresia că ai intrat într-un sat sărac. Fermierii, țăranii și șerbii care trăiesc în afara zidurilor castelului au prins de veste degrabă, așa cum fac întotdeauna acești oameni, că Archibald s-a împotrivit guvernatorului, punându-se în slujba soției sale, regina regentă. N-or fi înțelegând ei ce înseamnă asta, dar știu că îi paște o primejdie. Toți cei care trăiesc la mai puțin de 20 de mile de castel s-au adunat în interiorul zidurilor acestuia și și-au adus și vitele cu ei. Pricep acum ce

voia să zică Archibald, când spunea că un castel atât de mare nu poate să reziste unui asediu. Oamenii ar termina toate rezervele în câteva zile.

— Ei n-ar trebui să se afle aici, îi zic lui Archibald cu glas scăzut, din spatele lui. Va trebui să-i trimiți de aici.

— Ăștia sunt oamenii mei, zice el cu trufie. Pot veni neîndoios aici la vremuri de restriște. Dacă sunt eu în primejdie, sunt și ei. Vor să ia parte la asta alături de mine.

Ard sare de pe cal și se întoarce să mă dea jos din șa. Am crampe de la atâta stat în spatele lui, sunt frântă de oboseală și mi-e foame.

— Cele mai bune odăi nu sunt nici ele foarte potrivite pentru nevoile tale, mă previne el. Dar doamnele tale te vor duce sus.

Nu pot să pricep de ce m-ar aduce într-un loc care nu e nici comod sau potrivit pentru mine, nici ușor de apărat, dar urc în odăile mele fără să crâcnesc. Are dreptate. În interiorul zidurilor reci e umezeală și întuneric. Focul arde în odaia mea de culcare și scoate întruna un fum gros care se ridică și iese pe ferestrele înguste, iar când mă-ndrept spre fereastră să privesc marea, tremur în ceața rece ce se strecoară înăuntru. Deși încerc să mă bucur că nu-mi va fi atacat turnul de pe uscat, nu mă pot stăpâni să tânjesc după traiul măreț lăsat în urmă la Linlithgow.

— Aduceți-mi un încălzitor de pat, o să merg la culcare, poruncesc eu. Dar apoi se iscă o zarvă și femeile se întreabă unde ar putea fi încălzitorul și dacă n-ar fi la fel de bună o cărămidă și că așternuturile, aspre și grosolane, nu sunt foarte jilave. Sunt atât de obosită, încât mă întind în pat și mă înfășor în mantia de călătorie, în vreme ce ele se întreabă nedumerite cum să facă odaia primitoare și plăcută și ce ar avea potrivit de mâncare pentru mine.

Toată mobila și așternuturile mele regale au rămas la Linlithgow. Nu vor ajunge aici decât peste mai multe zile. N-am mai mult de un rând de haine. Înțeleg că n-am putea călători cărând după noi căruțele cu toate comorile mele, dar asta nu e bine. Nu pot să nu am parte de îngrijirea cuvenită. Ațipesc un pic, dar mă trezesc când Ard vine încet lângă patul meu.

— Acum ce mai e?

Ard își mușcă buza, arătând deosebit de îngrijorat.

— Un mesaj de la Albany. Știe că ești aici. Va trebui să mergem la Blackadder, castelul familiei Hume. E întărit cu o garnizoană și păzit așa cum trebuie și au făgăduit să te apere. Nu mai au nimic de pierdut — sunt deja declarați trădători. Și sunt bine plătiți.

— Plătiți? întreb eu. Nu de mine!

— Dacre, răspund el scurt. El îi plătește pe toți lorzii de la graniță.

— Dar pentru ce? Dacre e cel care m-a sfătuit în așa fel de am ajuns în asemenea primejdie. Am avut încredere în el cu toate.

— Îi plătește pe lorzi să întrețină în permanență răzvrătirile de la graniță, zice Archibald, ca să poată să invadeze și să pretindă că menține pacea. Ca să poată năvăli el însuși ca un tâlhar, să stârnească încăierări și să fure vite. Ca să poată avea niște lorzi îndatorați Angliei pentru că au primit bani sau sprijin și pentru ca fratele tău să poată dovedi la curțile Europei că scoțienii sunt imposibil de guvernat. Ca să arătăm cu toții în ochii străinilor ca niște netrebnici nelegiuiți.

— El e cel mai de încredere sfetnic al fratelui meu! protestez eu. Mă slujește pe mine. Îmi este loial, știu asta. Mă sfătuiește, îi pasă de siguranța mea.

— Asta nu-l împiedică să fie un dușman al scoțienilor, zice Archibald cu răceală. Oricum, i-a plătit îndeajuns de bine pe cei din familia Hume ca să-i avem de partea noastră. Putem să mergem acolo.

— Cum rămâne cu lucrurile mele, cu rochiile și bijuteriile? Căruțele mele vor veni toate aici?

— Pot fi ținute în siguranță aici până când vei trimite după ele.

— Nu putem să rămânem aici și să ducem tratative cu Albany? întreb eu, slăbită.

— O să-mi vrea capul, zice Ard cu îndârjire. Mi-am călcat cuvântul de onoare pentru tine, adu-ți aminte.

Mă cutremur când mă gândesc la asta.

— Vom pleca de îndată, îi spun.

Plecăm la prima geană de lumină și urc sleită de puteri pe cal în spatele lui. Când îi ating haina cu obrazul mă liniștesc ca după o îmbrățișare. Mirosul lui, chipul pe care i-l zăresc fugar când se-ntoarce spre mine și-mi zâmbește întrebându-mă „Te simți bine?” — toate acestea mă fac să mă simt prețuită și protejată.

Alung într-un ungher îndepărtat al minții gândurile neloiale. Nu vreau să mă gândesc că mergem la William Hume pentru că Ard nu știe ce altceva să facă și, mai rău chiar, că dacă Dacre i-a tot plătit pe lorzii de la graniță să se răzvrătească, îl plătea și pe soțul meu, nu? Îi plătea pe cei din clanul Douglas înainte să mă căsătoresc cu Ard? M-am măritat cu spionul lui Dacre?

Nu e niciun drum, nicio uliță. E o cărare îndeajuns de lată pentru un singur om care trece călare dintr-un sat în altul; poate un pic mai mult decât atât, dar o bună bucată din drum mergem pe câmpuri, printre snopii în care oamenii și-au strâns recolta Știm încotro s-o luăm numai ținând stâncile de la mare în stânga noastră și fața spre sud. Cerul se întinde ca o boltă imensă deasupra noastră, în aceste ținuturi rustice care se-ntind de-a lungul și de-a latul, iar când îmi ridic privirea dau cu ochii de câmpurile care văluresc în depărtare la orizont, spre dealurile îndepărtate. Archibald cunoaște ținutul cale de multe mile împrejurul castelului său și mergem călăuziți de el, iar după aceea luăm câte un flăcău din fiecare sat pe lângă care trecem ca

să ajungem până la următorul.

Buimăcită din cauza oboselii și a durerii, adorm lipită de spatele soțului meu, agățându-mă de el și gemând la fiecare durere cumplită pe care-o simt în șold, ca pe ceva ce mă-mpunge chiar în os.

Mă trezesc și văd un călăreț venind spre noi, cu calul plin de noroi și sudoarea acoperindu-i greabănul și gâtul.

— Cine e? întreb cu teamă.

— Unul de-al meu, mă liniștește Archibald, și sare din șa să se ducă să vorbească cu el.

Când se întoarce la mine, fața lui tânără e posomorâtă.

— Nu putem sta la Castelul Blackadder, zice el sec. Albany a strâns o oștire și vine pe drumul dinspre Edinburgh după tine. Va trebui să ne îndreptăm către graniță. Tace o clip și apoi, zice: Dacre a avut dreptate, ar fi trebuit să mergem direct în Anglia. Albany a jurat că o să te captureze din nou și își pregătește armata.

— Armata? zic eu cu glas tremurător. Conduce o armată ca să mă prindă?

— Patruzeci de mii de oameni, zice Archibald încordat. Nu putem să facem nimic împotriva unei asemenea forțe. Blackadder n-ar rezista, nu suntem în siguranță decât peste graniță.

— Patruzeci de mii? repet eu într-un strigăt. Patruzeci de mii? De ce ar trimite atât de mulți? De ce-ar veni chiar el? Dacă pur și simplu ar fi de acord cu cererile mele, m-aș întoarce la fiii mei în pace!

— Nu mai poate fi vorba de așa ceva, zice Archibald fără înconjur. Asta arată cei patruzeci de mii de oșteni. E război. Nu e vorba de tine și de el încercând să ajungeți la o înțelegere — nu e un conflict restrâns —, tu ai dezbinat națiunea. Armata guvernatorului va asedia castelul lordului șambelan dacă vei fi tu acolo. Se întoarce spre calul lui și își sprijină capul de gâtul animalului, de parcă îi vine să plângă. Este întocmai ce te-a sfatuit soțul tău să dai voie să se întâmple. Este întocmai ce nu și-ar fi dorit niciodată: Scoția dezbinată, un război fratricid; iar eu am ajutat la crearea lui. Te-am pus în primejdie. Ți-am pus fiii în primejdie și am pregătit scena pentru o nouă bătălie.

— Nu-i vina ta, îi zic hotărât. Pocnesc din degete spre un rândaș să vină să mă coboare din șa, neluând în seamă durerea ascuțită care străpunge de la șold până la degetele de la picioare, agățându-mă de scara șeii ca să nu mă lase genunchii. Dacă mi-ar fi acceptat domnia…, încep eu.

— Este vina noastră, stăruie el. Dacă ai fi fost mai docilă cu Albany când a venit sau dacă ai fi fost mai corectă cu lorzii scoțieni, dacă am fi așteptat înainte să ne cununăm, dacă le-am fi cerut încuviințarea…

— De ce să cer încuviințarea? întreb eu furioasă. Sora mea Mary s-a măritat cu cine a vrut, și fratele meu a iertat-o într-o clipită. De ce să se mărite Mary cu bărbatul pe care-l iubește, și tu — propriul meu soț!

— îmi spui că ar trebui să am o obligație pe când ea e liberă, că ar trebui să fiu mai puțin prințesă decât ea! Că eu ar trebui să fiu o văduvă singură, dar că ea poate să-și celebreze a doua cununie în clipa în care iese din perioada de izolare impusă de statutul ei de văduvă? Cum poți să-mi spui că Mary poate să fie fericită, și eu nu pot?

— Nimănui nu-i pasă de Mary în afară de tine! țipă el la mine, de față cu toată lumea. Toți se întorc să se uite la noi. Doamnele mele, albe la față, știu că nu se poate țipa la o prințesă Tudor, la o regină regentă. Însă Archibald e furios și continuă: Nici de Mary, nici dacă tu obții lucrurile pe care le are ea, nici de Caterina. Nu e vorba despre rivalitatea dintre trei femei proaste! Aici e vorba despre Scoția — Dumnezeule! — este vorba despre dorințele răposatului tău soț, despre înțelepciunea lui. Iar eu n-am fost călăuzit de el, ci de tine și de dușmanii Scoției. Și cu toții am fost sfătuiți de bărbatul care a luat trupul soțului tău de pe câmpul de luptă ca trofeu. Da! Dacre e cel care a făcut asta! Nu e nevoie să te prefaci că n-ai știut! Iar acum el îmi spune să te duc în Anglia, ca și cum ai fi un alt leș regal! Și știu că nu vei mai ajunge niciodată înapoi în Scoția dacă fac asta. Nu te vei mai întoarce niciodată în Scoția. Nu vom aduce niciodată trupul regelui acasă. Fiul tău nu va ajunge niciodată pe tron. Mă sfătuiește să distrug familia regală și să-mi distrug țara, iar el e singurul nostru sfătuitor!

— Și cu cât te plătește? îl reped eu mânioasă. Ce primești? Ce primește Alexander Hume? Ce primește George? Ce primește clanul Douglas de la lordul Dacre? Cu cât te-a plătit ca să complotezi împotriva soțului meu, regele?

Se lasă o tăcere grea.

— Îmi insulți onoarea, îmi spune, alb la față și, dintr-o dată, calm, și mă-nfior. Nu ne-am mai certat niciodată așa. Nu l-am mai văzut niciodată ieșindu-și din minți de furie, și apoi devenind dintr-odată glacial în asemenea felul. Am avut certuri de îndrăgostiți, cuvinte mânioase date uitării cu sărutări fierbinți. Dar așa ceva nu s-a mai întâmplat și e cumplit. Te voi duce la loc sigur în Anglia, și apoi te voi părăsi, continuă el. Dacă sunt un trădător în ochii tăi, nu pot să te mai slujesc.

— Archibald!

Nu poate fi alegerea lui să mă părăsească. Sunt regina regentă, trebuie să aștepte până când i se poruncește să plece. Însă el îmi face o plecăciune foarte adâncă și îi face semn rândașului să mă ridice înapoi pe cal.

— Urcă pe cal, zice el. Mergem la Berwick.

Cu fața lipită de spatele lui țeapăn, plâng înfundat. Simt cum mi se

cutremură pântecul din cauza hohotelor de plâns și mă gândesc că acest copil are parte de cea mai rea întâmpinare. Cu siguranță nu va supraviețui acestui lucru. Apoi mă gândesc că eu nu voi supraviețui acestui lucru și, pe urmă, îmi doresc să nu supraviețuiesc. Archibald n-are decât să se chinuie cu onoarea și cu conștiința lui, fratele meu n-are decât să fie fericit cu soția lui, sora mea, și toată lumea n-are decât să uite că am trăit vreodată și că am încercat să fac ce e bine pentru cele două țări ale mele și cei doi fii ai mei, în vreme ce ei toți își risipesc averile și lasă să le scape șansele politice doar ca să-și satisfacă propriile dorințe. Trag un pic de nas printresuspine, plină de invidie, plângându-mi de milă. Începe să plouă. Apoi adorm, cu obrazul lipit de spatele soțului meu, cu gluga învăluindu-mi chipul și cu umerii tot mai uzi.

Mă trezesc când se opresc să adape caii și să mâncăm. Cerul este de un albastru închis minunat și pe alocuri ușor întunecat, nori ca un voal cenușiu așternut peste satinul albastru definesc orizontul. Archibald mă dă jos de pe cal și mă ajută să mă așez pe covorașul pe care l-a întins cineva pe pământ. Doamna de onoare îmi aduce vin, un pic de pâine și niște carne; slujnica mea îngenunchează înainte de a-mi întinde pocalul. Nu îndrăznesc să spun cuiva cât de rău mă simt.

Ținutul e sălbatic și întins — locuri pustii, nu trăiește nimeni aici, nimeni nu cultivă pământul, nu crește animale, nici măcar nu se vânează aici. Acestea sunt câmpurile deschise de la graniță, unde e prea pustiu să trăiești și e primejdios pentru orice casă care nu e un turn fortificat. Cerul care se întinde la nesfârșit îmi dă impresia că suntem ca niște furnici pe o câmpie imensă. Cel puțin, n-o să ne găsească nimeni, mă gândesc. Ținutul e atât de întins și de sălbatic și sunt atât de puține drumuri, încât n-o să poată nimeni să ghicească unde suntem.

Mănânc niște pâine, beau niște vin cu apă. Doamnele mele mă îndeamnă stăruitor să mai mănânc, dar durerea din pântec e atât de chinuitoare, încât cred că o să vomit dacă mai iau o îmbucătură.

Archibald vine la mine în timp ce ele insistă să beau niște bere foarte slabă.

— Trebuie să plecăm, zice el fără înconjur.

— Mă dor picioarele, îi spun. Nu cred că pot să mă urc înapoi în șa.

— Îmi pare rău, dar n-ai încotro. Trebuie să ajungem în Anglia. Albany va ști că ne îndreptăm spre Berwick. Mai avem de mers încă vreo șase mile; suntem la jumătatea drumului. Trebuie să trecem granița. Lordul Dacre zice că trebuie să avem grijă și să ne ferim de un schimb de focuri între noi și Albany. Astea sunt ordinele regelui

Henric. Un singur foc de armă ar însemna război între Anglia și Scoția. Și Franța ar trimite o armată să sprijine Scoția. El zice că nu trebuie să fim cauza încălcării păcii.

— Nu-mipasă, îi răspund cu încăpățânare. Las' să vină Albany! Hai să ne apărăm și să începem un război. Poate să-i fie învățătură de minte lui Harry pentru că n-a venit mai repede în ajutorul meu.

— Știi unde te afli? mă întreabă Archibald. Vocea lui tânără e batjocoritoare, de parcă ar necăji un alt copil în sala de lecții. Știi unde ești, când vorbești de începerea unui război?

Dau din cap.

Doamna mea de onoare se apleacă și îmi șoptește la ureche:

— Suntem pe drumul pe care a mers soțul Domniei Tale, regele, când a mărșăluit spre sud la Flodden, Alteță. Soțul meu a murit pe drum și e îngropat în apropiere.

Archibald îmi vede fața înspăimântată și râde aspru.

— N-o să fie niciun război pentru tine, îmi zice. Am fi cu toții morți înainte ca armata lui Henric să facă un singur pas în afara Londrei. Tunurile ar brăzda din nou câmpurile astea înainte ca fratele tău să apuce să convoace parlamentul. Uiți ce mare general a fost soțul tău — el zicea că tunurile lui vor însemna sfârșitul vechiului tip de război, sfârșitul cavalerismului, și a avut dreptate. Trebuie să trăim în lumea pe care el a prezis-o. Acum ridică-te. Trebuie să plecăm.

Scot un țipăt și mă agăț de Archibald când sunt ridicată pe șaua de însoțitor din spatele lui. Cred că trebuie să mi se fi rupt șoldul, așa de puternică e durerea. E ca și cum mă străpunge o sabie de fiecare dată când mă mișc și sunt zdruncinată la fiecare pas în timp ce calul începe să înainteze cu greu spre sud.

— Mergem la Castelul Berwick, zice Archibald, punându-mi mâinile mai strâns în jurul mijlocului lui și bătându-mă ușurel peste ele, liniștitor. E din nou blând, acum că am pornit din nou la drum. Înciudată, îmi trece prin minte că el nu poate fi iubitor decât dacă suntem în mers. Când ne oprim, e atât de înspăimântat, încât se arată mânios numai ca să ascundă asta. Ne îndreptăm spre Anglia și mai avem de mers vreo două ceasuri ca să fim acolo, adaugă el.

— Nu pot să merg călare două ore, șoptesc eu. Nu pot.

Își bagă mâna în interiorul hainei și-mi întinde un corn. Ia o gură. E *uisge beatha* — whisky.

Seamănă la miros cu o poțiune a bătrânului alchimist al lui James.

— Îhî, fac eu.

Archibald scoate un mic mormăit supărat.

— O să-ți potolească durerea, îmi zice. Și țâfna, adaugă el încet.

Iau o gură și mă arde pe gât, dar apoi arsura mi se răspândește

până la pântec și în tot corpul.

— Ajută, îi spun.

— Fii curajoasă, mă sfatuiește Archibald. Diseară vom ajunge la loc sigur. În Anglia.

## Castelul Berwick, Anglia, septembrie 1515

Orașul e închis; interdicția de a ieși din case este de la lăsarea serii până în zori. Alexander Hume se duce la poarta din zidul de apărare și lovește în ușă. Apoi trage de sfoara pentru clopot pe care o vede alături. Un clopot mare se-aude deasupra capetelor noastre și văd luminile aprinzându-se în ghereta portarului. Zăvorul de la ușa cea mare se deschide și se-arată de-acolo un chip întunecat.

— Cine e acolo?

— Regina regentă a Scoției și contele de Angus, soțul ei, cer să între, tună Alexander.

Mă îndrept un pic în șa, așteptând ca zăvoarele să fie date la o parte, și poarta uriașă să se deschidă. Acesta e un oraș fortificat, un oraș englez. Am venit acasă, am venit în propria mea țară. Țin minte Berwick, piața publică a orașului și castelul cu poarta-ghilotină și pod mobil. Îmi amintesc primirea pe care mi-au făcut-o când m-am oprit să mă odihnesc aici în drum spre Scoția. Mă gândesc la cină și la alinarea de scăpa de durere când voi putea să mă bag în pat.

— Cine?

— Regina regentă a Scoției și contele de Angus, soțul ei, cer să între. Trimite după guvernator să-i întâmpine de îndată.

Se aud pași în spatele porții, dar zăvoarele tot nu se deschid. Archibald se uită peste umărul meu.

— Nu am putut să trimitem pe cineva înainte, îmi zice.

Desigur, ar fi trebuit să facem asta ca să spunem că venim, el nu s-a gândit la asta, așa că avem parte de această primire rece și trebuie să așteptăm mai mult până când ni se va deschide, iar eu încă mai mult până să mă pot, în sfârșit, întinde.

Se văd lumini la ferestruica din poartă, și cineva ne aruncă priviri aspre, și apoi poarta se deschide, în sfârșit, dar nu îndeajuns cât să putem intra. Iese un bărbat cu o mantie aruncată peste cămașa de noapte, însoțit de o parte și de alta de două gărzi. Mă scrutează pentru o clipă, și apoi face o plecăciune foarte adâncă.

— Iartă-mă, Alteță.

— Îți iert orice, dacă mă vei lăsa înăuntru și-mi vei oferi un pat peste noapte, îi zic, încercând să-mi rețin furia din glas. Sunt foarte

obosită și sunt însărcinată și venim tocmai din Scoția. Mă așteptam la o primire mai bună decât asta în propria mea țară.

Își înclină capul și apoi se uită la Archibald.

— Aveți acte de liberă trecere? întreabă el.

Bineînțeles că nu. Nu avem mâncare. Nu avem bijuteriile, garderoba sau pantofii mei. Nu avem caii, șoimii ori mobilele mele. Nu avem tapiseriile sau argintăria mea. Nu avem cărțile, muzicanții ori secretarul personal. Nu avem lăuta răposatului rege James. Nu avem un permis de liberă trecere pentru că am pornit să căutăm un loc sigur aici.

— Aceasta este regina regentă! țipă Archibald. Nu are nevoie de un permis de liberă trecere ca să între în castelul propriului ei frate! Ar trebui să fii în genunchi, chemând-o înăuntru. Îmi poartă copilul în pântec! E mama regelui Scoției! Deschide porțile sau, pe Dumnezeul meu, o să…

Se oprește. Nu zice până la capăt ce o să facă. Bineînțeles, asta doar reamintește tuturor că nu poate să facă nimic. Suntem un grup de douăsprezece persoane și trei dintre noi suntem femei, dintre care una e însărcinată în luna a opta. Ce-o să facem dacă guvernatorul ne refuză intrarea?

— Sir Anthony, zice George pe un ton cuviincios, din cavalerism, din loialitate, trebuie să o primești pe sora regelui în toiul nopții, când fuge de trădători scoțieni.

— Nu pot, răspunde el întristat. Îmi face o plecăciune adâncă, spunând: Mi s-a poruncit, cu strictețe, chiar de către rege, să nu primesc pe nimeni din Scoția fără un permis de liberă trecere de la regele însuși. Fără un permis de liberă trecere semnat și purtând sigiliul, porțile mele trebuie să rămână închise.

— Și pentru sora regelui? repet eu.

Se înclină în tăcere și îmi dau seama că nu m-am ales cu nimic fiind sora acelor două femei.

— Și noi ce să facem? întreabă Archibald, pe un ton care nu mai trădează mânie, ci neputință. Trebuie să ajungem într-un loc sigur. Ea are mai puțin de-o lună până îi vine sorocul. Trebuie să ajungem într-un loc sigur!

— Ce ziceți de Mânăstirea Coldstream? zice Sir Anthony, nerăbdător să ne vadă plecați mai departe. Stareța o va primi, iar de acolo puteți trimite după ajutor de la Londra.

— Trebuie să între aici! se înfurie Archibald din nou. Insist!

— Cât de departe este Coldstream? întreb eu.

— Doar vreo patru ore, răspunde guvernatorul. Trei, se corectează el, când îmi vede fața.

George aruncă frâiele unui servitor și vine la mine și la Archibald.

— N-o să ne lase să intrăm; nu poate, zice el. Ne pierdem timpul și

demnitatea cerșind aici. Coldstream este cea mai bună șansă a noastră. Suntem în Anglia acum, ar trebui să fim în siguranță. Probabil că Albany n-o să treacă granița. Haideți să-l forțăm pe prostănacul ăsta să ne dea mâncare și vom merge mai departe și vom face rost de un pat pentru noapte la o mânăstire sau într-o casă ori altundeva, iar dimineață vom pleca mai departe spre Coldstream.

— Sunt foarte obosită, spun încet. Nu cred că pot.

— O să ne oprim de îndată ce vom putea, îmi fagăduiește George.

— Nu pot, vă spun, le zic încercând să-mi stăpânesc plânsul din glas.

— Trebuie să poți, răspunde Archibald. N-ar fi trebuit să pleci de la Linlithgow dacă nu erai pregătită să fugi în Anglia.

## Mânăstirea Coldstream, Anglia, septembrie 1515

De data asta, soțul meu se gândește îndeajuns de devreme să trimită înainte un servitor să vestească la mânăstire că sosim și, când ne apropiem greoi de ele, porțile se deschid și le zăresc pe călugărițe venind pe alee să mă primească

Stareța însăși stă lângă calul meu pe când Archibald mă coboară din șa, uluită să vadă durerea care mă chinuie și pântecul meu uriaș și chemând trei călugărițe să mă ajute să merg. Nu mă mai țin picioarele; mi s-a întâmplat ceva groaznic la șold. Ele trimit după un scaun, și surorile mirene mă cară până în mânăstire.

Casa de primiri e spațioasă și confortabilă și are un pat mare, cu așternuturi bune și perdele. Le pun pe doamnele de onoare să mă dezbrace de hainele soioase și mă bag în pat în rufăria de corp murdară.

— Plecați, le spun. Trebuie să dorm.

Nu sunt trezită până după-amiază, și atunci mi se aduce un castron cu terci și mi se spune că cina va fi servită oricând doresc eu. Pot să merg în sala de oaspeți și să cinez cu stareța sau pot să mănânc în odaia mea, după cum prefer.

— Unde e Archibald? întreb. El unde ia cina?

Ard este găzduit în casa destinată pelerinilor, la oarecare distanță de clădirile mânăstirii, împreună cu fratele său și servitorii, dar poate să mă viziteze în casa de oaspeți, dacă doresc.

— Trebuie să vină de îndată, spun eu. Și voi lua cina în sala de oaspeți. Asigurați-vă că am un jilț potrivit.

— Nu avem baldachin cu însemnele rangului, îmi aduce aminte doamna de onoare. Iar Alice v-a periat rochia, dar nu este prea curată. Stareța v-a împrumutat niște rufărie.

Asta mă reduce la tăcere. Nu sunt eu însămi dacă nu stau sub baldachinul regal, în haine frumoase, cinând ca o regină. Toată viața mea am fost la masa de sus, lângă tron. Ce-o să se-aleagă de mine dacă voi ajunge la fel de săracă precum era Caterina? — Voi mânca aici, zic morocănoasă. Și va trebui să-mi faci rost de haine noi.

Nu îmi bat capul cum o să-mi facă rost de haine noi, aici, atât de aproape de graniță, iar ea înțelege prea bine aceste chestiuni regale ca să mă întrebe cum cred că se va întâmpla asta. Iese să poruncească să mi se aducă cina și să-l cheme pe Archibald, și mă gândesc, pentru o clipă, cum am făcut în urmă cu doisprezece ani această călătorie la Berwick și s-a ținut o cuvântare de credință, mulțumindu-I-se lui Dumnezeu că eu, prințesa Tudor mai mare în vârstă, am onorat orășelul cu prezența mea.

Archibald intră, tânăr și înviorat. Micul dejun și o baie sănătoasă i-au redat sănătatea și energia. El nu e cocoșat de sarcină și ologit de durere. Un bărbat tânăr poate să îndure multe și să se trezească plin de viață și veselie; însă o femeie tânără — iar eu sunt încă o femeie tânără — trebuie să se chinuie.

— Iubita mea dragă, zice el, îngenunchind în fața mea.

A împrumutat niște rufărie curată, și părul lui, ud de la spălat, e creț și lucios ca blana de berbec. Archibald strălucește de vitalitate.

— Nu am unde să iau cina, îi zic nefericită. Și n-am haine.

— N-ai putea să împrumuți o rochie de la stareță? întreabă el. E o doamnă foarte educată și cuviincioasă. Sunt sigur că are rufărie frumoasă.

— Nu pot să mă îmbrac ca o călugăriță, îi spun tăios. Nu pot să port rufăria altei femei, oricât de mult te-a impresionat ea. Trebuie să mă îmbrac ca o regină.

— Da, zice el neatent. Poate că am putea să-i scriem lui Albany să-ți trimită hainele. Poate căruțele tale au ajuns deja la Tantallon, și de-acolo ar putea să le trimită mai departe?

— Putem să-i scriem lui Albany? Poate să știe unde ne aflăm?

— Ești în siguranță acum, în Anglia. Poți începe să negociezi, îmi închipui. De fapt, va trebui să-i spunem ce așteptăm.

— Pot? Dintr-odată întrezăresc o rază de speranță. Fugeam ca niște criminalii ca să scăpăm de o armată de patruzeci de mii de scoțieni hotărâți să-l prindă pe Archibald și să-l judece pentru trădare, hotărâți să mă arunce în temniță ca să mor în captivitate. Dar acum suntem în siguranță, acum sunt acasă în Anglia, totul s-a schimbat.

— Te-am salvat, zice Archibald. Am reușit. E de necrezut. E ca o poveste de iubire, e ca un basm. Ce călătorie! Dumnezeule mare, am

călărit întruna! Iar acum suntem aici și am câștigat.

— Fă-mi rost de niște hârtie și un condei de la maica stareță. Voi scrie de îndată, spun eu.

Într-o scrisoare extrem de rece, îl informez pe duce că mă aflu în siguranță în Anglia. Nu-i spun unde, pentru că încă sunt înspăimântată la gândul armatei sale. Îi zic că mă voi întoarce în anumite condiții. Nu mă mulțumesc cu puțin: îmi vreau înapoi pământurile și arendele datorate ca văduvă, restituirea în întregime a averii, bijuteriilor și, mai ales, a hainelor mele. Vreau grațiere pentru Archibald și pentru toți cei care m-au apărat, indiferent dacă ei au sau nu a se confrunta cu învinuiri de fapte împotriva țării. Vreau să-mi fie îngăduit să-mi văd fiii și dreptul de a le numi guvernanții, tutorii și slujitorii. Vreau, de fapt, tot ce mi-a luat Albany, dar nu mă împotrivesc la a-și păstra titlul de guvernator atâta vreme cât lucrează alături de mine (vreau să spun sub mine) pentru binele Scoției, așa cum, în mod limpede, a intenționat parlamentul că ar trebui să facă el.

Mă odihnesc. Mănânc bine. Dorm noaptea fără să am vise tulburătoare. Durerea din șold piere și simt copilul mișcându-se și răsucindu-se, așa că știu că e sănătos și puternic. Stau de vorbă pe îndelete cu stareța, Isabella Hoppringle, o femeie înțeleaptă și ageră la minte care iubește învățătura. Mă sfătuiește să aștept să aflu de la lordul Dacre ce ar trebui să fac mai departe și că n-ar trebui să mă încred în Albany. Îmi spune că lordul Dacre mă va scăpa. Îi spun pe un ton trufaș că sunt stăpână pe viața mea, că am câștigat războiul cuvintelor cu ducele. Îi arăt scrisorile pe care le-am schimbat între noi, când el îmi oferă ceva și eu cer altceva. Cred că joc bine această carte. Regina contează foarte mult în acest joc, și eu am cele mai bune cărți.

Voi câștiga. Fiind acum la loc sigur, mi-am restaurat puterea, sunt o forță de care trebuie să se țină seama. Ducele de Albany hotărăște ca ambasadorul francez să medieze între noi, iar acesta va veni la Coldstream, aducând complimentele și urările ducelui și parlamentului. Îmi va aduce propuneri trecute cu forța prin parlament de către duce, nerăbdător să mă întorc. Ultimul lucru pe care-l vrea Albany este să târască Franța în război cu Anglia din cauza Scoției. Ba chiar, regele lui i-a poruncit răspicat să nu îngăduie înrăutățirea situației. El a fost trimis să aducă pace și ordine în Scoția, iar acum toată lumea îl învinovățește pentru anarhia creată și pentru primejdia iscării unui război. Izgonirea unei regine din propriul ei castel e o amenințare pentru toți monarhii din Creștinătate. Nimeni nu-l va sprijini. Așa că urmează să am copiii lângă mine, să stau oriunde vreau, să mi se restituie averea și să-mi fie grațiat soțul. Ambasadorul va sosi la amiază, iar numele său pe acord va face ca acesta să fie

obligatoriu pentru ambele părți. Nu voi câștiga, deja am câștigat.

Mă plimb prin grădină cu Isabella și îi spun ce fericire va fi să mă întorc la Edinburgh să-mi revăd băieții. Nu m-am gândit niciodată c-o să tânjesc să-mi ocup locul ca regină regentă a Scoției, dar acum îmi doresc asta. Îi spun că sora mea și-a părăsit prostește noul cămin, fără a da vreun moștenitor pentru tronul Franței, s-a măritat cu un om de rând și s-a întors în Anglia, iar acum va fi ca și cum n-ar fi plecat niciodată. Francezii o vor uita într-o săptămână. Va trebui să dea înapoi bijuteriile. Bineînțeles, s-o fi bucurând ea de plăcerile curții engleze și de prestigiul de a fi sora regelui — astea sunt plăceri pentru oamenii de rând, pentru o fată prostuță —, dar o femeie chemată de Dumnezeu să-și facă datoria față de țara soțului ei ar trebui să stea acolo, servind țara și slujindu-l pe Dumnezeu, așa cum fac eu. Socotesc că a fi mama unui rege este cea mai de seamă chemare pe care ar putea să o aibă o femeie. Sunt acum o femeie însemnată la fel ca bunica mea, care a născut un rege și a avut grijă să-l vadă pe tron. Ea a avut în toate binecuvântare lui Dumnezeu și la fel a fost și cu mine. Sunt mai aproape de Dumnezeu decât o stareță. E o vocație și o datorie. Am acea măreție. Voi servi Scoția și pe Dumnezeu.

Este foarteplăcut să mă plimb cu stareța prin grădina cu ierburi aromatice, cu fustele atingându-ni-se de lavanda de sfârșit de vară, cu mirosul acela înțepător în aerul îmbătător. Pe măsură ce mergem agale prin grădină, ea rupe o crenguță de mentă și o duce la nas. Îmi trec mâinile peste o tufa de rozmarin. Crește și rută aici, și florile ca niște margarete ale mușețelului, și fețișoarele vesele ale florilor de trei-frați-pătați, și frunzele parfumate ale roiniței.

— Mă miră că Domnia Ta se încrede în el, zice ea sec.

— Poftim?

— Albany. *Sieur* de Albany. Îl rostește ca pe un nume franțuzesc, întruchiparea accentului înșelăciunii. Te-a păcălit și te-a trădat de fiecare dată când a încheiat o înțelegere cu Domnia Ta, de la sosirea lui în Scoția. De bună seamă că nu este cinstit față de Domnia Ta! A adus tunurile împotriva ta la Stirling; te-a făcut de rușine în fața fiului tău. A luat cheile castelului din mâna băiețelului tău. Te-a despărțit de cei doi fii. Chiar te-ai supune din nou puterii lui?

— E duce, îi zic, și e un bărbat de o mare curtoazie. Iar acum mă recunoaște ca regină. Am cuvântul lui în scris.

Ea se strâmbă un pic și dă din umeri.

— E francez, zice disprețuitor. Sau ca și cum ar fi. Însurat cu o franțuzoaică pentru banii ei. Juruit regelui francez. Un francez fățarnic și un scoțian necinstit. Alături de parlament, mă tem c-o să vă nimicească.

Sunt îngrozită.

— Doar nu crezi asta!

— De când a venit în Scoția, v-a adus numai necazuri! exclamă ea. De ce te afli aici, dacă nu surghiunită? Ai ales să pleci de la Stirling? Ai hotărât de bunăvoie să pleci din Edinburgh? N-ai fugit din Linlithgow de teamă pentru viața ta? N-ai venit călare de la Tantallon doar cu hainele pe care le aveai pe tine?

Pentru o clipă mă gândesc că pare să fie uimitor de bine informată pentru o stareță dintr-o mânăstire de la graniță; dar poate că a stat de vorbă cu George.

— Dacă aș fi în locul Domniei Tale, m-aș întoarce la Edinburgh numai în fruntea unei oștiri, spune ea. Aș face așa cum te sfătuiește lordul Dacre și aș merge la casa lui mare de la Morpeth, și acolo m-aș pregăti de luptă.

Râd cu nesiguranță.

— Mă faci să semăn cu Caterina și cu mama ei care iubește războaiele.

— Sunt sigură că Domnia Ta se va dovedi la fel de curajoasă ca ea. Aș fi jurat că-i ești egală.

— O, sunt, cu siguranță sunt. Caterina nu e mai curajoasă decât mine. O cunosc și știu asta sigur.

— Și sunt sigură că avei un soț la fel de curajos ca Ferdinand al Spaniei.

— Archibald face cât zece ca el.

— Atunci de ce n-ați recuceri Scoția așa cum au făcut Isabella și Ferdinand cu Spania? Iar apoi nu ai mai fi nevoită să te certi cu ducele și să te ploconești în fața lui. O să-l trimiți pur și simplu înapoi în Franța. Se oprește o clipă, apoi continuă: Sau o să-i iei capul, după cum vei considera de cuviință. Dacă ai fi o regină domnitoare și nu o simplă regentă, ai putea să faci orice ți-ar plăcea.

Se aude o bătaie puternică la ușa de-afară. Ridic privirea, neliniștită.

— E cu putință să fi ajuns mai devreme ambasadorul francez? Isabella, va trebui să-l conduci în sala casei de oaspeți și să-l rogi să aștepte cât mă îmbrac. Trebuie să semnez acordul cu el.

Ea așteaptă o călugăriță care se-ndreaptă spre noi prin grădină dinspre casa porții, îmi face o reverență și îi șoptește ceva. Isabella râde și mă ia de mână.

— Ești norocoasă, îmi zice. Bărbații și femeile de vază sunt întotdeauna norocoși, iar Domnia Ta ai tot norocul de a fi o regină binecuvântată. La ușă e lordul Dacre, sosit cu o zi înaintea fățarnicului francez, aducând un permis de liberă trecere ca să poți merge oriunde în Anglia. Poate să te ducă la Londra chiar acum.

Scot un geamăt scurt de mirare, strângând în mână o tufă de virnanț, astfel că mirosul lui înțepător se răspândește în aer.

— La Londra?

— A venit lordul Dacre! zice ea, la fel de încântată de parcă ar fi propriul ei triumf. Și ești liberă!

Mai că nu-mi vine să cred că a venit, cu oșteni călare, cu un permis de liberă trecere, gata să mă escorteze spre sud de îndată. O sărut pe Isabella de parcă mi-ar fi soră și încălecăm bucuroși. Am o mică durere înțepătoare când mă așez în șaua din spatele soțului meu, dar pot să-mi închipui cum va arăta de-acum viața mea. Isabella are dreptate: o să-l fac pe Harry să-și îndeplinească datoria față de mine, mă voi întoarce în Scoția în fruntea unei armate și voi intra în Edinburgh biruitoare. Pot să-mi cresc băieții în așa fel încât să fie fiii pe care și i-ar fi dorit tatăl lor, moștenitori ai tronului Scoției și chiar și al Angliei.

Sunt deja în șa când îmi aduc aminte:

— O, lord Dacre, dar ducele de Albany îl trimite pe ambasadorul francez cu propuneri. N-ar trebui să-l aștept și să-i dau un răspuns? Dacă îmi oferă regența? Dacă îmi va oferi tot ce îi cer?

— Poate să ți le trimită la Morpeth, la castelul meu. Se poate întâlni cu noi acolo, îmi răspunde bătrânul păzitor al granițelor. E mai bine să discute cu Domnia Ta condițiile pe care le oferă când te afli în spatele unor ziduri puternice, într-un castel englez care n-ar cădea niciodată într-un asediu, decât când ești într-o singură rochie într-o mânăstire de la graniță, înconjurată de morții de la Flodden.

— Dar dacă vine cu o capitulare? insist eu.

— Ai vrea să te vadă așa? întreabă bătrânul lord. Atât de epuizată de călătorie? Atât de ponosită? Și — iartă-mă, Alteță — dar pântecul tău este uriaș. N-ar trebui să fii în izolare? Chiar vrei să-l vezi pe ambasadorul francez în această stare? Nu crezi că el va spune tuturor că erai aproape de sorocul nașterii și călăreai pe o șa de însoțitor pe la granițe, ca o femeie săracă?

Mă simt nespus de rușinată. Dacă aș avea rufăria mea de la Edinburgh sau mobila mea de la Linlithgow, m-aș putea întâlni cu el și aș putea să-l îndemn să ia seama la pântecul meu. Însă lordul Dacre are dreptate — nu pot să mă încred deloc în mine însămi arătând așa. O să mă întâlnesc cu el când voi fi curată și îmbrăcată cum se cuvine. Poate să vină la mine când voi sta sub un baldachin oficial într-un castel impunător. În acest moment, sunt îmbrăcată cum era Caterina de Arogant când bunica mea o ținea în sărăcie

— Dumnezeu să te binecuvânteze! îmi strigă Isabella. Și să te ducă înapoi la ai tăi.

Plecăm ca niște lorzi englezi și nu cum am venit, ca niște tâlhari scoțieni. Stindardul lordului Dacre merge înaintea noastră, având în fața sa steagul regal al Angliei și în față de tot steagurile mele ca

regină regentă a Scoției. A avut toate astea pregătite. Mă gândesc că e posibil să se fi pregătit de luni de zile. A știut că voi veni în Anglia înainte chiar să știu eu asta.

— Chiar cred că trebuia să fi așteptat, din curtoazie față de ambasadorul francez, îi zic Înălțimii Sale, care își încetinește calul ca să poată să rămână în urmă și să vorbească cu mine, așezată pe șaua de însoțitor în spatele soțului meu. Lordul Dacre nu se ostenește să-l bage în seamă pe Archibald, aș putea foarte bine să fiu călare în spatele rândașului meu. La rândul său, Archibald e îmbufnat ca un copil.

— O, de ce să nu pornești spre Londra, pentru a avea o ședere liniștită în izolarea pentru naștere și apoi pentru Crăciun acolo? întreabă Dacre.

— Cred că ambasadorul a fost împuternicit să-mi ofere tot ce voiam. Scrisorile ducelui arătau limpede că a vorbit parlamentului și i-a forțat pe membrii acestuia să fie de acord cu cererile mele.

— E mincinos, zice Dacre simplu, clătinând din cap. Și e slab. Te minte. Nu venea să se întâlnească cu Domnia Ta, venea să te întârzie și să te rețină aici, chiar la graniță, într-o casă care nu poate fi apărată, în timp ce ducele își punea armata în mișcare. Te-ar fi făcut să aștepți aici, scriind și vorbind cu ambasadorul francez, în timp ce ei mărșăluiau să pună mâna pe Domnia Ta și chiar și pe soțul Domniei Tale. Altfel, te-ar fi închis poate într-o mânăstire de maici, poate într-un turn la Glamis, la mile depărtare, unde n-am fi putut niciodată să ajungem la Domnia Ta. Iar Domnia Ta, my lord, ați fi fost spânzurat, vai, ca un tâlhar de rând pe porțile mânăstirii Coldstream.

Îl simt pe Archibald încordându-se în șa.

— Bine că am plecat atunci, zice el. Am salvat-o de la Linlithgow, am dus-o la Berwick și Coldstream, iar acum am salvat-o de la a fi capturată aici.

— Într-adevăr, zice Dacre, ca un om care laudă un copil. Toată Anglia va ști ce ai făcut pentru noi.

— Întâmpinând primejdii, insistă Archibald. Primejdii mari și fără niciun ban.

— Vei fi răsplătit, zice Dacre mieros.

Archibald lasă capul în jos.

— Toți ceilalți sunt. Cât a primit starețea?

Lordul scoate un mic chicotit, dar nu răspunde.

— Iar aici trebuie să ne despărțim, zice el ferm. Nu am permis de liberă trecere pentru Domnia Ta, my lord. Nu te pot duce în Anglia sau să te primesc la castelul meu la Morpeth. Totul s-a făcut într-o așa de mare grabă, încât Domnia Ta, nobilul frate al Domniei Tale și lorzii

Hume nu au fost trecuți pe listă. Pot s-o iau pe Alteța Sa și atât.

— Dar Archibald trebuie să vină cu mine, zic eu, nepricepând ce zice lordul Dacre. Într-un moment întreaga Anglie îi este îndatorată lui Archibald, iar în momentul următor nu poate să între în țară. Spun mai departe: E soțul meu. Un permis de liberă trecere pentru mine înseamnă un permis de liberă trecere și pentru el.

Dacre strigă la oștenii săi, care se opresc când el își smucește frâul la răscrucea de drumuri.

— Trebuie să te ducem la castelul meu cât de repede putem, zice el. Ar trebui să fii în izolare într-o săptămână. Însă Domnia Ta, lordul meu, trebuie să mai ai răbdare. Voi trimite la Londra după permisul de liberă trecere pentru Domnia Ta și fratele tău, iar apoi vei putea să te alături nouă la Morpeth. E doar o mică întârziere.

— Aș prefera să vin cu voi acum, zice Archibald. Aruncă o privire la drumul care duce înapoi în Scoția și mă gândesc că își imaginează o armată de 40 de mii de oșteni după următoarea cotitură.

— Și vei veni, îl asigură Dacre. Dar nu ai vrea să amân ajungerea Alteței Sale la loc sigur, nu? Când Domnia Ta poți atât de ușor să găsești un refugiu, să stai ascuns, să trăiești folosindu-ți istețimea, până când voi trimite după tine. Știu că regele este nerăbdător să te primească, îi este cumnat. Ce erou vei fi dacă vei reuși să scapi din Scoția de unul singur, prin propria dibăcie, nu călărind pe o șa de însoțitor cu soția Domniei Tale.

— Desigur, se bâlbâie Archibald. Dar am crezut că voi veni cu voi la Morpeth.

— Nu ai permis de liberă trecere, repetă lordul Dacre cu părere de rău. Vrei să te dai jos din șa, my lord? Am cai odihniți pentru Domnia Ta și fratele Domniei Tale și o pungă de aur în desagă pe care nu vreau să pună mâna orice rândaș.

Archibald oprește calul nostru și își trece băiețește piciorul peste gâtul acestuia, sărind jos pe pământ. Se răsucește și mă ia de mâini, așa cum stau, de-a curmezișul pe cal, fără un călăreț în fața mea, cu chipul schimonosit de durere.

— Asta e dorința ta? mă întreabă stăruitor. Să te las aici acum, în paza lordului Dacre, și să vin din nou la tine la castelul Morpeth când voi avea permisul meu de liberă trecere?

Mă întorc spre lordul Dacre și îl întreb:

— Nu poate să vină și el cu noi?

— Din păcate, nu, îmi răspunde.

Așa că Archibald mă părăsește. Trebuie să mă bucur că va fi în siguranță. Toată lumea știe unde să-l găsească dacă e cu mine. Nu-aș putea îndura să-l pun în primejdie. Însă el, fratele său George și

Alexander Hume se îndepărtează călare în mare grabă pe cai odihniți și îi văd, aplecați pe gâtul cailor, luându-se la întrecere, de parcă ar fi niște băieți fără nicio grijă pe lume. Mă gândesc o clipă că acum e liber, un bărbat tânăr care are pentru ce să lupte, îl așteaptă multe primejdii, iar acum e liber de mine. Călărește ca un tânăr născut să fie în șa. E un lord de la graniță. S-a născut pentru primejdii, încercări și atacuri în miez de noapte. Dispare într-o clipă și mă gândesc că poate că mi-am ieșit din minți înainte de asta.

Îmi întorc fața rece și inexpresivă către lordul Dacre, care trebuia să fe salvatorul meu, dar care nu mi-a adus nimic altceva decât suferință.

— Am dureri de naștere, îi spun. O să nasc copilul. Trebuie să-mi găsiți un loc în care să nasc.

Chiar dacă nu există niciun drum ușor până la un refugiu în care să mă simt comod. Mergem călare toată ziua și mă agăț de un necunoscut în șaua din fața mea, dar nimic nu poate atenua zdruncinatul calului în timp ce înaintează. Ținutul devine mai abrupt, văile sunt luxuriante, verzi și reci la umbra pădurilor dese, și mă uit în jurul nostru și mă tem că sunt lorzi scoțieni care ne așteaptă într-o ambuscadă. Drumul șerpuiește printre copaci și iese din pădure într-un câmp deschis, înalt și mlăștinos; cât vezi cu ochii, nu e nimic decât un desiș lânos de iarbă-neagră, tufe și trestii. Cărarea e greu de găsit, aproape că nu e nimic printre tufișuri și ierburi. Coteșe și se răsucește tot mai sus și mai sus, iar apoi, când suntem în vârf, nu e nimic de văzut în afară de alte dealuri și mai mult cer și cărarea șerpuind din nou în jos până la valea râului. Râurile sunt întinse, șerpuind prin lunci inundabile. Dacă ar exista oameni care să cultive aceste văi, ele ar fi fertile; însă nu se zărește nimeni. Oricine care trăiește în aceste ținuturi deschise și pustii a deprins șiretlicul de a sta ferit ca un iepuraș când trece cineva. Sau, dacă nu, dispar grăbiți în turnurile de piatră care privesc posace la peisaj. Nimeni nu salută pe cineva pe drum. Nu sunt călători și nu există drum. Mă gândesc că am făcut prea puțin bine pentru regatul meu, de vreme ce n-am făcut ca pacea să ajungă până aici. Soarele e cald, dar simt frigul până în pântec.

Mergem și tot mergem și îi fac semn lordului Dacre să călărească alături de mine.

— Cât mai e? întreb printre dinți.

— Nu mai e mult de-acum.

— O oră?

— Poate mai mult.

Trag aer în piept. S-ar putea să mai fie jumătate de zi de mers. În această lungă călătorie am învățat că Înălțimea Sa nu se simte obligat să-mi spună cu precizie.

— Vă spun adevărul — nu pot să fac asta.

— Știu că sunteți obosită…

— Nu știți nimic. Vă spun că nu pot să merg mai departe.

— Alteță, casa mea e la porunca Domniei Voastre, e primitoare și…

— Trebuie să vă scriu o scrisoare cifrată? O să nasc. Nu pot să aștept. Trebuie să intru într-o casă. Mi-a venit sorocul.

Îmi aduce, desigur, aminte că trebuie să nasc abia luna viitoare și îi zic că o femeie știe când îi vine sorocul, iar o femeie cu doi fii sănătoși și care a pierdut mai mulți copii știe cu siguranță. Oprim caii și continuăm să ne certăm, în mijlocul drumului, până când un vânt rece de la est aduce o ploaie iute și îi zic:

— O să nasc copilul ăsta într-un șanț?

Abia atunci renunță la ideea de a continua drumul până la Morpeth și zice că ne vom abate și vom merge la micul lui castel din Harbottle.

— E aproape? vreau să știu.

— Destul de aproape, îmi răspunde, și din asta îmi dau seama că mă așteaptă ore în șir de durere.

Îmi sprijin capul de spatele lat al rândașului și simt calul coborând văile și urcând dealurile, iar din când în când mă uit în stânga și în dreapta și văd copaci, și apoi ținuturile înalte. Văd un uliu șorecar zburând în cerc deasupra unei păduri. O vulpe se furișează în ferigile de la marginea drumului, și spinarea ei roșcată mă face să mă gândesc la Ard și mă întreb pe unde o fi acum. Trecem apoi printr-un sătuc care nu e altceva decât un șir de cocioabe dărăpănate cu copii care se joacă în praf și care fug înăuntru când ne văd.

— Am ajuns, zice lordul Dacre.

Cărarea spre castel se înalță abrupt din sat și, în vreme ce urcăm, podul mobil se lasă în jos cu zgomot și poarta-ghilotină se ridică zornăind. Calul își lasă capul în jos și urcă întruna. Castelul se află pe o mică stâncă deasupra satului, și în jurul meu sunt alte creste goale. Trecem printr-o poartă din piatră și ne aflăm în interiorul zidului de apărare. Rândașul sare jos de pe cal. Îl las pe lord să mă coboare din șa și mă prind de el, căci picioarele îmi sunt slăbite, iar el mă conduce prin ghereta portarului în turnul mare din centrul castelului.

## Castelul Harbottle, Anglia,<br>octombrie 1515

Mă odihnesc, dorm. Mă trezesc și mănânc. Mâncarea nu e bună, dar măcar există un pat cu somieră din funii, nu o grămadă de paie strânse într-o pânză de sac; însă nu sunt așternuturi bune și nici perdele la pat să te ferească de curent și am o singură pernă mică. Este dormitorul intendentului castelului și trebuie să spun că rangul nu-l face mai primitor. Pare că salteaua a fost umplută cu pietre — nicio pasăre nu se poate să fi avut astfel de pene — și are purici sau păduchi sau, în orice caz, ceva care pișcă. Am semne roșii pe tot corpul. Dar cel puțin nu mai sunt pe cal. În câteva zile, durerile se domolesc și mă gândesc că poate copilașul meu n-o să vină prea devreme, dar, oricum, dacă va veni acum, se va naște sub un acoperiș, ca un creștin, și nu în niște tufișuri ca un animal.

Nu-mi fac griji pentru Archibald, care trăiește în sălbăticie în ținuturile aflate în dispută dintre Scoția și Anglia, fără un permis de intrare în una dintre țări și un proscris în cealaltă. Nici măcar nu mă gândesc la fiul meu James, cu Davy Lyndsay la Castelul Stirling, întrebând, fără îndoială, de mine, și începând să-și dea seama că drumul spre tron e singuratic și greu. Nu mă gândesc la frățiorul lui, Alexander, copilașul meu, odorul meu. Nu mă gândesc la Caterina, din nou gravidă, sperând la un băiat pentru Anglia. Nu mă gândesc la Mary, și ea însărcinată, așa cum am aflat de la lordul Dacre — deși ce contează, de fapt? În cel mai bun caz, Mary poate să nască fiul lui Charles Brandon, moștenitor al datoriilor tatălui și al nesăbuinței mamei. Eu sunt singura regină care are șanse să aibă un fiu în viață și ar trebui să fiu foarte bucuroasă și triumfătoare, dar sunt atât de obosită, încât mă gândesc că suntem în sfârșit cu adevărat surori, surori de suferință și surori în dezamăgire.

Pe măsură ce durerile mele încep să piară cu totul, devin tot mai nepăsătoare și mai nesimțitoare, ca o vacă în care s-a întors vițelul și nu-l poate făta. Nu pot să fac nimic să-l aduc pe lume și nu pot să fac nimic să-l păstrez în siguranță. Mi-e teamă că tot călăritul acesta nesfârșit din ultimele câteva zile l-a mișcat de la locul lui. Mi-e teamă că o să moară în mine și apoi va fi nevoie să mă taie și voi muri și eu, cu siguranță. Mă gândesc că ăsta e Floddenul meu, asta e bătălia mea împotriva unui dușman și că aproape sigur voi pierde. Trebuie să fiu extrem de curajoasă, căci știu că datoria m-a adus aici și, oricum, nu există cale de scăpare.

Când încerc să mă dau jos din pat — pentru că simt tot timpul nevoia să urinez, iar aici nu există latrină, ci doar o găleată sub pat — îmi dau seama că sunt încremenită. Astea nu sunt chinurile facerii, ci o boală profundă a oaselor. Am nevoie de un medic, nu de o doftoroaie. Îi spun lordului Dacre că trebuie să-l văd pe ambasadorul

francez acum, că n-am de ales: trebuie să fac pace cu ducele de Albany pentru că probabil voi muri. El trebuie să-mi trimită medici de la Edinburgh.

— Trimiteți după ambasadorul francez, îi zic. Poate să vină după noi aici. Îi puteți da permis de liberă trecere.

— Nu știu unde e. S-ar putea să fie încă la Berwick.

— A fost la Berwick?

Lordul își dă seama că a lăsat să-i scape această informație.

— A venit la Berwick?

— Dacă vă amintiți, a trebuit să plecăm. Dacă oamenii lui l-ar fi arestat pe soțul Domniei Voastre? N-ați vrea să riscați arestarea contelui, nu?

Desigur, siguranța lui Ard are întâietate, dar dacă l-aș fi văzut pe ambasadorul francez și dacă el ar fi putut să facă o înțelegere cu mine, atunci poate că n-aș fi fost silită să vin aici, în acest fort nenorocit, să îndur această durere fără un medic, o doftoroaie sau un om priceput la ierburi vindecătoare în care să pot avea încredere.

— Trimiteți după el! îi poruncesc eu. Dacă vom încheia o înțelegere, va putea să-mi trimită medici de la Edinburgh.

— Nu încă, Alteță, răspunde el cu grijă. Nu vrem să punem în pericol curajul soțului Domniei Voastre, imensul lui efort.

— De ce, ce face? întreb. Credeam că se ascunde până va putea să ni se alăture?

Lordul Dacre zâmbește, ochii lui îmbătrâniți strălucesc.

— Cred că veți descoperi că un lord tânăr și curajos ca el poate să facă mai bine de atât!

— Îi salvează pe fiii mei, zic eu, fără pic de îndoială, și lordul îmi face cu ochiul.

— Asta face, să-i ajute Dumnezeu! Cum o să fie când veți fi amândoi în siguranță în spatele zidurilor Castelului Morpeth, și fiii Domniei Tale vor fi cu tine?

— O să-i aducă în Anglia?

— Nu există alt loc pentru ei. Veți fi cu toții împreună din nou.

Clatin din cap. Nu răspund. Are dreptate. Fiecare pas pe care l-am făcut, fiecare alegere pe care am făcut-o pare să mă conducă în locuri unde nu vreau să fiu, la și mai multe alegeri pe care nu vreau să le fac.

— Voi vedea, îi zic. Mă gândesc la bunica mea, care nu spunea niciodată nimănui nici ce gândea, nici ce avea de gând să facă. Voi hotărî după ce voi naște copilul, adaug eu.

— Am trimis după doctori din Berwick. De-am putea ajunge la Morpeth, aș putea să vă găzduiesc mai confortabil. Soția mea e acolo, cu doamnele ei. Ele ar avea grijă de Domnia Ta și ai avea camere pe placul tău.

— Știu. Dar asta nu se poate. Nu pot nici măcar să pășesc,

nicidecum să călăresc.

O durere bruscă, ca și cum aș fi străpunsă cu o sabie în burtă, mă face să mă chircesc și să icnesc. Dacre se ridică în picioare.

— A venit momentul?

Dau din cap că da.

— A venit momentul. Cred că o să vină chiar acum.

Nașterea durează zile în șir. Două zile și trei nopți lungi de durere, băut, somn și trezit din nou în dureri, șchiopătând de colo până colo prin cameră și gemând în pat, până ce mi se pune în brațe un ghemotoc care țipă, înfășat în pânză de olandă și mi se spune:

— O fată. O fată, Alteță.

Sunt atât de sleită de puteri, că nici măcar nu-mi pasă că nu e băiat. Sunt așa de bucuroasă că s-a terminat și că am un copil care trăiește în ciuda travaliului, încât îmi ridic fața pătată de lacrimi să mă uit la ea și văd un bebeluș fără cusur, mititel, curat și desăvârșit ca bobocul de trandafir, la fel de dulce ca mierea, un înger din marțipan. Nu pot să vorbesc despre durere și oboseală. Mă gândesc că, de-o fi să mor din cauză că am născut-o, măcar am văzut-o, iar Archibald va avea un copil de la mine.

— Ce nume o să-i puneți? întreabă cineva.

— Margaret, spun eu. Margaret Douglas. O micuță lady scoțiană, chiar dacă mama ei nu va mai fi aici.

Chiar cred că voi muri. Durerile continuă, deși copilul s-a născut, sângerarea continuă și nimic din ce pot să facă moașele nu o oprește. Sunt înspăimântate. Sunt femei sărace, neștiutoare, care fac câțiva bănuți asistându-le la naștere pe vecinele lor; de obicei, sunt plătite cu ouă. N-au mai fost niciodată în castel, n-au mai înfășat niciodată un prunc în olandă fină. Fac și ele tot ce pot, dar nimeni nu mă poate ajuta atunci când mă cuprinde fierbințeala și nu mai știu unde mă aflu și strig după James, soțul meu James, să nu meargă la luptă și să nu-mi dăruiască perle pentru doliu. Visez că el e aproape, că trupul pe care l-a răpit Caterina nu e al lui. Visez că el trăiește ca un animal, undeva în sălbăticie, pe aceste ținuturi pustii și că va veni la mine în clipa morții mele.

Am parte de zile lungi de chin, pe jumătate beată din cauza berii tari cu uisge beatha. Plutesc între starea de veghe și inconștiență și văd lumina zilei, apoi luminile pâlpâitoare ale lumânărilor de ceară, și în cele din urmă lumina rece a zorilor. Aud, ca de la mare depărtare,

un plânset subțirel și sunetul cuiva plimbându-se încoace și încolo și liniștind un prunc care plânge.

O fată nu îmi este de prea mare folos. Archibald nu va ieși din ascunzătoare ca să vină să vadă o fată. Clanul Douglas n-are nevoie de o fată, are nevoie de următorul conducător al clanului. Însă mă bucur că fetița e în viață. M-am temut că mergând călare atâta drum când eram atât de aproape de soroc ar fi putut s-o ucidă. Și mă bucur că sunt în viață, deși încă nu pot să stau jos sau în picioare fără să simt durere, și piciorul pare să-mi fie înțepenit

Îmi ridic capul.

— Scrieți-i fratelui meu, zic. Spuneți-i că am încă un copil sănătos și că sper că îi va fi naș fetiței. Spuneți-i că ea are nevoie de un unchi care să o apere.

Mă întind la loc și mă las furată de gânduri, în vreme ce femeile o înfașă și o leagă de scândură. Încă n-au reușit să găsească o doică să o alăpteze și nu pot nici măcar să meargă călare în satele mai îndepărtate, căci drumurile sunt foarte primejdioase, pline de tâlhari și bărbați înarmați. Femeile o hrănesc cu pâine înmuiată în lapte subțiat cu apă, pe care i-o storc în gură.

— Oh, o s-o hrănesc eu, le zic arțăgoasă, și pe urmă scâncesc din cauza unei dureri noi atunci când îmi pun copilul la piept.

Fetița mănâncă un pic, și apoi femeile mi-o iau și zic că pot, în sfârșit, să mă odihnesc. Mă întind pe perna subțire, umedă de la transpirație, dar nu există schimburi de așternuturi pentru pat. Îmi leagă părțile care sângerează cu mușchi de copac, apoi se așază tăcute și o aud pe femeia care mișcă leagănul lovind în sus și în jos pedala lui și toate celelalte zgomote dispar când restul femeilor se duc să mănânce sau să doarmă.

Lumina lumânărilor pâlpâie și ceara topită se scurge, iar focul se stinge în cămin. Nu pot să cred că eu, o prințesă Tudor, sunt izolată aici, într-un turn de la graniță, uitându-mă cum se ridică umbrele pe tavanul de pământ și ascultând cum zgârie șobolanii în podea. Închid ochii. Nu pot să înțeleg cum de m-am născut atât de sus-pusă și să decad atât de mult. Prin obloane răzbate un curent rece, care face ca flăcările lumânărilor să ardă viu, clipocind uneori, și apoi să se stângă. Ferestrele nu au sticlă ca să nu pătrundă frigul. Aud zgomotele nopții de pe aceste dealuri, țipătul nesfârșit al unei bufnițe, schelălăitul ascuțit al unui vulpoi și, undeva la multe mile depărtare, urletul unui lup.

**Castelul Harbottle, Anglia,**
**noiembrie 1515**

A trecut o lună și bebelușul meu parcă înflorește. I-am găsit o doică de lapte, și durerile mele de la naștere au încetat. Lordul Dacre vine la ușa odăii intendentului castelului și întreabă dacă i se îngăduie să între. Nimic nu e așa cum ar trebui să fie. Mi s-a ținut slujba de după naștere în pat, copilul a fost botezat în capela micuță. Nașul ei a fost numit Thomas Wolsey, în absență, căci nu am avut timp să primim consimțământul lui. Noi înșine suntem asemenea unor tâlhari, cu tabăra ridicată pe ținuturile pustii de la graniță. Îi zic că poate să între. N-are rost să încerc să trăiesc după legile din cartea bunicii despre orânduiala casei, când suntem doar cu puțin mai bine decât niște surghiuniți.

Lordul ia seama la chipul meu palid, la mobilele sărăcăcioase.

— Alteță, speram că poate v-ați însănătoșit îndeajuns încât să faceți călătoria până la Castelul Morpeth, unde soția mea poate să aibă grijă de Domnia Voastră.

Scutur din cap.

— Nu cred că pot să plec. Am ceva la oase. Mi-am revenit după naștere, dar, în mod straniu, sunt oloagă. Nu pot să merg. Nu pot nici măcar să mă ridic în capul oaselor. Medicii de la Berwick n-au mai văzut niciodată ceva asemănător.

— Am putea să vă ducem făcând mai multe opriri.

— Nu pot s-o fac, îi repet.

Una dintre doamnele care au fost găsite să mă slujească vine și îi face o reverență lordului englez, spunându-i fără înconjur:

— Nu poate să se dea jos din pat. Are dureri cumplite.

Lordul se uită la mine, întrebând:

— E așa de rău?

— Da.

Șovăie.

— Fratele Domniei Voastre v-a trimis la castelul Morpeth căruțe pline cu lucruri care să vă facă șederea mai plăcută, spune el. Iar regina Caterina v-a trimis niște rochii frumoase.

Simt cum mă cuprinde dorința, precum foamea.

— Caterina mi-a trimis rochii?

— Și yarzi[21] întregi de țesături, mulți, mulți yarzi.

— Trebuie să le văd. Puteți să le aduceți aici?

— Aș fi jefuit pe drum, zice el. Însă vă pot duce la ele. Dacă v-ați găsi curajul, Alteță..

Gândul la Morpeth și la căruțele cu lucruri, la rufăria curată și vinul bun, la rochiile mele — rochii noi — îmi dă curaj.

— Am poruncit doctorilor să vină la Morpeth să vă vadă acolo. Fratele Domniei Voastre e hotărât să facă tot ce se poate să vă

însănătoșiți. Și apoi putem să mergem la Londra de Anul Nou.

— Londra, îngân eu cu nostalgie.

— Da, chiar așa. Și jumătate din Europa a fost foarte scandalizată de modul în care ați fost tratată. Europa chemată la război împotriva Franței și la război împotriva ducelui. Sunteți eroina lor. De-ați fi în stare să vă ridicați, ați putea chiar să vă revendicați tronul.

— Cum aș putea să ajung la Morpeth?

— Oamenii mei pot să vă care patul.

Doamna mea de onoare face repede un pas în față.

— Patul Alteței Sale nu poate fi purtat de soldați de rând.

Lordul Dacre își întoarce spre mine fața asprită de vremea rea

— Ce credeți? Fie faceți așa, fie rămâneți de sărbătoarea Crăciunului aici, păzită de soldați și veșnic în primejdie de a fi atacați.

— O s-o fac, îi zic. Câte rochii mi-a trimis?

Mă leagă de pat de teama unui accident și mă țin strâns de funie în vreme ce ei coboară patul pe cele trei trepte de la odaia mea până în sala mare de jos. Îmi ascund fața în pernă ca să-mi înăbuș gemetele; la fiecare hurducătură, mă simt de parcă aș fi înjunghiată în șold cu un vătrai încins. N-am cunoscut niciodată un asemenea chin, sunt sigură că am spatele rupt.

Odată ajunși în sala mare, oamenii se adună în jurul patului meu și bagă pe sub el niște țăruși lungi, de parcă ar căra un sicriu. Sunt câte șase de fiecare parte și merg cu băgare de seamă, la pas — ies din sală, trec podul mobil și coboară drumul șerpuit care duce în sus pe pantele abrupte ale castelului. În fața noastră merg gărzile, cu Dacre călărind între ei; bebelușul meu e purtat în brațe de domnișoara de onoare, care călărește pe șaua însoțitorului.

Locuitorii zdrențuroși și oamenii săraci care trăiesc în cocioabe lipite de zidurile castelului, nădăjduind la oarecare pavăză împotriva vremii și a tâlharilor, privesc încremeniți în vreme ce trec pe lângă ei, legănându-mă ca o icoană purtată cu mare alai în zi de sărbătoare prin împrejurimile unei parohii. M-aș simți stânjenită dacă n-aș fi total absorbită de durere. Zac întinsă pe pernă și văd nori aducători de zăpadă îngroșându-se pe cer deasupra mea. Mă folosesc de fiecare picătură de curaj Tudor pe care o mai am și mă rog ca această călătorie de coșmar, în care sunt legănată și zdruncinată, să nu-mi vină de hac și să nu cedez înainte să ajungem la capătul ei.

## Castelul Cartington, Anglia, noiembrie 1515

Trec multe ore până ajungem la un alt fort amărât, cocoțat pe un deal cu vedere spre un pârâiaș, cu niște cocioabe părăginite pe lângă ziduri și cu un turn de piatră înăuntru. Oamenii îmi poartă patul în sala mare și îl pun acolo jos. Sunt frânți de oboseală și nu pot face față să urce patul pe scările înguste, iar eu nu suport să merg mai departe.

Ne odihnim aici cinci zile. Sunt năucită de durere; de fiecare dată când mă mișc în pat, îmi simt oasele măcinându-se și urlu de durere. Când mă ridică pentru oala de noapte, trebuie să-mi dea o dușcă de tărie înainte să suport să fiu mișcată. Mănânc întinsă pe spate și mi se dă supă cu lingura în gură.

În dimineața celei de-a cincea zile, știu că trebuie să pornim din nou la drum.

— Nu e departe, îmi zice lordul Dacre liniștitor.

— Cât va fi de lung drumul? întreb. Îmi doresc să nu par temătoare, dar știu că așa par.

— Vreo trei ore. Și or să vă care mai bine acum că s-au deprins să-și potrivească pasul.

Strâng din dinți ca să nu mă plâng, dar știu că mă vor zdruncina la fiecare pas de-a lungul celor cinci mile. Părăsim castelul fără părere de rău, dar oamenii se împiedică un pic în gropi și alunecă în făgașele drumului; nu reușesc să-mi înăbuș plânsul.

— Nu e departe, zice Thomas Dacre cu hotărâre.

## Mânăstirea Brinkburn, Anglia, noiembrie 1515

Mânăstirea e un loc mic și sărăcăcios, cu vreo șase călugări care sunt, chipurile, augustini, dar păstrează rânduiala fără prea mare tragere de inimă. Au un zid din piatră în jurul clădirilor și un clopot mare pe care îl pot trage în semn de alarmă, dar sunt rareori jefuiți, căci localnicii știu că nu e mare lucru de luat de aici și, mai cu seamă, tuturor le este folositor să fie călugării aici, să-i hrănească pe săraci, să-i adăpostească pe călători și să-i îngrijească pe bolnavi.

Sunt neliniștiți din cauza sosirii mele, și starețul hotărăște ca patul meu să fie pus în sala din micuța casă de oaspeți. Abia reușesc să-l bage pe ușă și, când e înăuntru, ocupă toată odaia care seamănă cu o celulă. Însă podeaua e măturată și curată și ne aduc de mâncare o tocăniță bună din carne de oaie care-mi bucură sufletul. Mi se servește un vin roșu apos. Însuși starețul vine să binecuvânteze mâncarea și să se roage pentru însănătoșirea mea. Înțeleg după chipul lui îngrijorat

că par deosebit de bolnavă și, când zice că se vor ruga pentru sănătatea mea și pentru viața bebelușului meu, îi șoptesc:

— Vă rog să faceți asta.

Mă odihnesc încă două zile, apoi oamenii lui Dacre iau din nou țărușii și, cu patul legănându-se și zguduindu-se între ei, pornim din nou la drum. Aceasta este cea mai lungă călătorie pe care o facem; va dura toată ziua, din zori până la apusul soarelui, până vom ajunge la Morpeth. La amiază, Dacre poruncește să facem un popas, și soldații fac un cerc în jurul nostru, cu halebardele în afară, în vreme ce doamnele mele mănâncă niște pâine și beau bere slabă. Apoi mănâncă bărbații, supraveghind drumul din spatele nostru și calea pe care o avem de făcut, gata mereu de atac, temându-se de orice bandă de tâlhari aflată în trecere. Lordul Dacre are veșnic pe chip o expresie de nemulțumire.

Mă gândesc la mărturisirile lui Archibald, cum că lordul Dacre i-a plătit pe tâlhari să atace această graniță și să o facă nesigură, să provoace revolte, astfel încât unui rege scoțian să-i fie imposibil să domnească. Mă întreb cum se simte acum, în ținuturile acestea pustii, aflându-se într-o primejdie creată de el însuși, știind că oamenii pe care i-a plătit să fie nelegiuiți s-ar putea întoarce împotriva sa.

Apune soarele când se zărește impunătoarea casă a porții a castelului Morpeth, și lordul Dacre își încetinește calul și zice:

— Iată, Alteță. Aici veți fi în siguranță.

Plâng de ușurare când trecem pe sub poarta uriașă. E o mare biruință că am ajuns aici. În sfârșit sunt în siguranță. În vreme ce toată lumea se grăbește să mă salute, mă feresc să spun cuiva că îmi doresc din toată inima ca acesta să fi fost Castelul Windsor, nu Morpeth, și ca poarta să se deschidă și să iasă să mă întâmpine cele două surori ale mele.

## Castelul Morpeth, Anglia,

## Crăciunul anului 1515

Așa cum mi-a promis Thomas Dacre, la Morpeth mă așteaptă daruri. Lady Dacre a pus să fie răspândite în sala cea mare, ca să pot vedea tot ce mi-au dăruit Harry și Caterina; pentru ca toată lumea să poată vedea cât de mult mă prețuiește fratele meu. Sunt rochii din țesătură cu fir de aur, rochii din brocart, mâneci din hermină și valuri de catifea roșie și verde, să mi le fac cum vreau eu. Sunt podoabe pentru cap bătute cu aur, așa cum se cuvine pentru o regină de seamă ca mine, pelerine, pantofi din satin cu tocuri de aur. Maldăre de rufarie brodată și cape garnisite cu blană. Bonete din catifea cu broșe din aur. Mănuși din piele parfumată și ciorapi cu model. În sfârșit, bijuteriile din moștenirea mea, granatele bunicii mele, crucifixul ei cu perle, colierul cu diamante al mamei și un lănțișor din aur. E tot ce ar trebui să aibă o regină, și Caterina le-a ales și mi le-a trimis pe toate, ca să-mi arate recunoștința fratelui meu pentru curajul meu în slujba Angliei. Alături de daruri mă așteaptă și câteva scrisori. Acestea nu-mi aduc nicio bucurie. Caterina este în dispoziția ei cea mai triumfătoare; simt că mă necăjește cu pierderile mele, în timp ce ea sărbătorește. Copilul pe care-l poartă în pântec e plasat atât de sus, încât e sigură că este băiat. E sigură că acest copil este mai puternic.

*Am fost îndurerați cu toții când am auzit că ai fost nevoită să fugi din țara ta.*

Strâng din dinți la asta, de vreme ce, dacă Harry m-ar fi sprijinit, dacă ea i-ar fi spus să mă salveze, mi-aș fi păstrat tronul.

*Și atât de uimiți că ți-ai lăsat fiii în urmă.*

Ce crede Caterina că puteam să fac? Uită că ei sunt fără tată, și asta la porunca ei?

Nu caut departe motivul pentru care ea n-a stăruit să fiu salvată. De ce să-mi salveze fiul și moștenitorul, când speră să aibă unul al ei? Grija ei pentru mine e doar fățărnicie. E în folosul Caterinei ca eu să fiu în primejdie și fiii mei să fie întemnițați. Știu asta; cuvintele ei iubitoare nu mă conving de contrariu.

*Și, draga mea, trebuie săfiifoarte singură și înspăimântată fără soțul tău.*

Asta de la femeia care a poruncit văduvia mea! Aș putea să râd de n-aș fi atât de înverșunată.

*Sper să te bucuri de daruri — ne dorim foarte mult să ai un Crăciun fericit după anul pe care l-ai îndurat și să vii la noi de îndată ce vei putea.*

Am grijă să nu mi se citească pe chip disprețul. Caterina, din mărinimia ei de femeie cu burta la gură îmi dăruiește mila ei. Da, ea

este în culmea fericirii acum, iar eu sunt la pământ, cât se poate de jos. Nu pot nici măcar să stau în picioare fără cârje. Însă eu mă voi însănătoși, indiferent cum se simte ea acum, nu există nicio certitudine la naștere, nu poate fi sigură că va avea un fiu sănătos. Nu trebuie să se laude în fața mea. S-ar putea ca totuși să-mi recâștig regatul, iar eu am doi băieți de neam regal în odaia copiilor, pe când ea n-are decât un leagăn gol. Poate să-mi trimită rochii, poate să-mi trimită blănuri, poate să-mi trimită — în sfârșit! — moștenirea mea, dar toate astea nu sunt decât ceea ce mi se datorează. Încă sunt regină și regentă și sunt mama regelui.

Îmi scrie și sora mea Mary. Era încredințată că pruncul pe care-l poartă în pântec va fi băiat. Dar, de fapt, cui îi pasă de copilul care va fi moștenitorul ducelui de Suffolk? Mary îmi este inferioară în rang, copiii ei vin după ai mei, iar eu am doi băieți frumoși și sănătoși; ea n-o să-și pună niciodată fiul pe tronul Angliei.

Scrisoarea lui Mary e plină de vești de la curte și despre activitățile lor de toamnă. Henric a construit și echipat un vas foarte mare, cea mai mare galeră din Europa, și toată lumea îi zice Prințesa Mary, ca un compliment ridicol față de sora mea cea mică. Mary scrie că s-au distrat cu toții de minune, că Harry a luat-o la bord, că era îmbrăcat în costum de marinar din țesătură cu fir de aur, că a luat timona, și Mary a anunțat ritmul bătăilor pentru vâslași și a lovit în tobă asemenea unui răspunzător cu îndemnurile la vâslit, apoi au mers mai iute ca vântul, mai repede decât poate naviga o corabie cu pânze. Sunt nenumărate pagini de lăudăroșenie și încă vreo câteva despre cât de binecuvântată e ea cu un soț credincios, vorbe pe care le iau drept o aluzie răutăcioasă la faptul că am fost nevoită să mă despart de Ard, și despre cât de fericiți sunt ei să-și pregătească împreună casa de la țară, vorbe pe care le înțeleg ca fiind modul ei de a-mi spune că știe că nu am putut să rămân la Tantallon. Îi dau tot teancul de scrisori îngrijitorului odăii, care aruncă bușteni pe foc.

— Arde-le, îi zic.

Le ia de parcă l-ar putea frige.

— Sunt secrete? mă întreabă uluit.

— Trufie păcătoasă, îi răspund la fel de arțăgoasă cum ar fi fost bunica mea.

Stau culcată în odaia cea mare, cea mai bună odaie din casă. Lordul Dacre și soția lui, Elizabeth, au eliberat-o în grabă pentru mine și pe perete sunt tapiserii regale, iar deasupra jilțului de lângă sobă e un baldachin cu însemnele oficiale ale rangului. Sculpturi masive din piatră, înfățișând blazonul familiei Greystoke, pe care lordul Dacre l-a câștigat de la soția sa, moștenitoarea, anunță cu mândrie însemnătatea

lor. Însă ei sunt nevoiți să doarmă într-o odaie mai proastă cât sunt eu aici.

În cinstea mea, au orânduit un mare ospăț de Crăciun în impunătoarea sală veche. N-au mai avut niciodată găzduită o regină cu prilejul Crăciunului, și intendentul, slujitorii și administratorul grajdurilor s-au întrecut pe ei înșiși în pregătirea castelului pentru sărbătorile de iarnă. Dacre a numit un actor spiritual să fie maestrul de ceremonii și în fiecare zi avem parte de concerte de muzică, de cântece și dans, de piese de teatru sau vânătoare, o cursă de cai, vreo întrecere. Ținuturile aride din jur au fost secătuite de mâncare și provizii pentru ca la castel să se poată sărbători. Până și pădurile au fost despuiate de verdeață pentru a împodobi toate ușile de la castel, iar în fiecare șemineu e un buștean tradițional de Crăciun[22] și în aer plutește mirosul dulceag al frunzelor veșnic verzi. Castelul e strălucitor în bezna adâncă din nordul Angliei, arzând ca un fier încins. Călătorii pot să vadă de la mile depărtare ferestrele luminate, căci în fiecare sfeșnic de pe pereți sunt puse lumânări scumpe și în fiecare șemineu arde câte un foc zdravăn.

Jumătate din nobilimea Scoției și toată nobilimea din nordul Angliei vin să-mi prezinte omagiile și să celebreze sărbătoarea care este una atât de promițătoare pentru ei. Toți sunt ferm hotărâți ca Anglia să declare război Scoției ducelui de Albany. Cu toții speră să dobândească pământuri scoțiene, să fure bunuri scoțiene. Tulburarea mocnită pe care Thomas Dacre a întreținut-o în decurs de două domnii dă în clocot când el declară fiecărui vizitator că regele Angliei nu va tolera o asemenea insultă față de sora sa, că în mod sigur va invada Scoția, că suferința mea face din cauza sa o cauza dreaptă și, deși nu spune asta, Dacre însuși își poate găsi cea mai mare fericire în participarea la un nou război.

Nu pot să primesc pe nimeni, deși soții Dacre înfrumusețează marea lor sală de primire pentru mine, și lordul Dacre zice că mă va căra el însuși în jilțul său. Zice că îl va căptuși cu perne și va agăța baldachinul cu steagul deasupra, și acesta va fi tronul meu. Însă nu suport să fiu ridicată din pat; piciorul mi s-a umflat atât de tare că e aproape cât trupul meu. Îi văd doar pe cei pe care îi accept în camera de culcare, dar nu pot să părăsesc patul pentru ei. Am ajuns o oloagă, la fel de slăbită precum cerșetorii de la crucea iarmarocului care trebuie să fie împinși de colo până colo într-un căruț mic și târâți până la trepte dimineața.

Așa că lady Bothwell și lady Musgrove vin în odaia mea ca să stea cu mine, iar lady Dacre vine la mine de vreo zece ori pe zi să vadă dacă am nevoie de ceva. Îl primesc pe lordul Hume, care a fost loial cauzei mele, deși asta l-a costat pământurile și siguranța sa, și discutăm despre cum mă voi întoarce și cum îmi voi recupera fiii. Se

uită un pic pieziș, de parcă e ceva greșit, când vorbesc despre ei.

— Băieții mei trebuie să locuiască cu mine, îi zic. Nu intenționez să-i pun în grija fratelui meu sau a soției lui. Vor veni la mine.

— Desigur, desigur, spune el, cu subitul și îngrijoratul ton liniștitor al unui bărbat însurat care știe că n-ar trebui să superi o femeie când o doare ceva. Vom vorbi mai mult despre asta când vă veți simți mai bine. Și, mai mult decât atât, am pentru Domnia Voastră niște vești care vor fi cel mai bun leac din lume.

Aud tropăitul cizmelor de-a lungul galeriei din fața odăii mele.

— Nu pot primi vizitatori, încep eu.

— Îl veți primi cu bucurie pe acesta, zice el încrezător și deschide ușa de la dormitor; garda din fața ușii se dă la o parte și intră… Archibald, soțul meu.

Mă salt în pat și țip de durere în aceeași clipă în care el traversează încăperea în mare grabă.

— Iubita mea, iubita mea, șoptește el în părul meu. Mă sărută pe față, mă îmbrățișează strâns, și apoi mă ține tandru la mică distanță de el, astfel că îmi poate vedea lacrimile care-mi șiroiesc pe obraji în vreme ce îi spun:

— Archibald, o, Ard! Nu credeam c-o să te mai văd. Fetița noastră! Trebuie s-o vezi.

Lady Bothwell a trimis deja pe cineva în fugă la odaia copilului, și acum mai marea peste doici vine cu micuța Margaret în brațe. Ard o ține pe brațul său, se uită la fața ei somnoroasă și clatină din cap copleșit.

— E atât de micuță! se minunează el. E atât de perfectă.

— Am crezut c-o s-o pierdem și că voi muri!

O dă înapoi, cu grijă, dădacei și se întoarce spre mine.

— Trebuie să fi fost groaznic pentru tine. De atât de multe ori mi-am dorit să fiu cu tine.

— Știam că nu poți fi. Nu puteai risca să te afli în Anglia fără un permis de liberă trecere! Mă lovește deodată un gând. Ard, iubirea mea, ești în siguranță acum?

— Fratele tău, regele, a trimis un permis de liberă trecere pentru mine, pentru lordul Hume și pentru fratele meu. Urmează să mergem cu toții la Londra cu mare pompă, de îndată ce te vei înzdrăveni îndeajuns încât să călătorești.

— Voi fi bine în curând, îi promit. Durerea a fost cumplită. Nici măcar cel mai bun medic al lordului Dacre, din Newcastle, nu știe ce am la picior. Însă odihna la pat potolește durerea și sunt sigură că umflătura va da înapoi. Voi fi îndeajuns de bine să merg la Londra, jur că voi fi, dacă tu vei putea veni cu mine.

La cină ni se servește pui de lebădă și bâtlan, carne de căprioară și mistreț. În odaia mea se aduc cele mai bune feluri de mâncare, și Archibald stă cu mine și îmi dă să mănânc din lingura lui. Îmi ține companie de-a lungul celor douăsprezece zile de Crăciun și în zilele reci și ascultăm împreună veselia din sală, el pe un taburet umil lângă mine, pentru că nu suport să stea cineva pe pat și să facă salteaua din pene să se lase. Stau întinsă, sprijinită foarte jos pe o singură pernă minunat brodată, astfel încât picioarele și spatele să-mi stea nemișcate.

— Nu-ți sunt soție așa cum se cuvine, îi zic necăjită. Nu pot să-l țin în brațe, nu pot să mă culc cu el. Nu pot nici măcar să stau în picioare alături de el. Am îmbătrânit în câteva luni, pe când el este mult mai puternic și mai chipeș decât când era tânărul însărcinat să-mi taie carnea la masă. Iarna aceasta petrecută pe drumuri l-a asprit și l-a călit; a trebuit să poruncească oamenilor, să înfrunte primejdii, să-l sfideze pe regentul Scoției. E mai zvelt ca oricând, iute de picioare, atent la orice primejdie. Iar eu sunt obosită și măcinată de durere, m-am îngrășat în urma sarcinii, incapabilă ca măcar să mă mișc din pat fără să țip.

— Tocmai faptul că-mi ești soție te-a adus în această situație, zice el. Dacă ai fi rămas o regină văduvă, ai fi încă la castelul Stirling.

Vorbește liniștitor, aproape mecanic, dar deodată greutatea a ceea ce a spus îl face să tacă și să mă privească îndelung. Înghite în sec, de parcă n-a mai simțit pe limbă disperarea acestor cuvinte.

— Eu am fost nenorocirea ta.

— Iar eu a ta, îi răspund, uitându-mă la el cu deznădejde.

Este adevărat. Și-a pierdut castelul, Tantallon, frumosul cămin al familiei sale, care se înălța atât de mândru, atât de impunător pe stâncă. Și-a pierdut pământul, iar toți oamenii care l-au slujit și aparțineau clanului său de generații și-au pierdut conducătorul și capul familiei. E un proscris, nu posedă nimic în afară de hainele de pe el, e un om fără pământuri, un om fără supuși — în Scoția, asta înseamnă să fii cerșetor. S-a identificat întru totul cu cauza engleză — în Scoția, asta e suficient pentru a fi numit trădător, iar el a fost declarat trădător.

— N-am niciun regret, îmi zice el. Minte. Trebuie să aibă, sigur are. Și eu am.

— Dacă Harry își va trimite armata…

El încuviințează clătinând din cap. Desigur, asta este ceea ce ne spunem mereu unul altuia. Dacă Harry va trimite armata, atunci lumea se poate schimba din nou într-o clipă. Trebuie să devenim susținători ai războiului, asemenea lui Thomas Dacre, să dorim o

invazie nemiloasă asupra Scoției. Trebuie să cerem răzbunare, trebuie să cerem o flotă. Dacă fratele meu se va purta ca un frate față de mine, dacă soția lui, Caterina, îl va sfatui așa cum ar trebui să facă o soră, atunci voi fi din nou regină regentă. Totul depinde de Harry. Totul depinde de cumnata mea, soția lui.

— Trebuie să-ți spun ceva, zice Ard, alegându-și cu grijă cuvintele. Nu ți-au spus mai devreme, pentru că s-au temut pentru sănătatea ta.

Simt un gol în stomac, de parcă m-aș prăbuși. Dintr-odată, mă cuprinde o frică nebună.

— Ce e? Spune-mi repede. E vorba despre Mary, surioara mea? Doar n-a murit la naștere? Doamne ferește! Nu e vorba de ea, nu?

El dă din cap că nu.

— Caterina a pierdut copilul, zic eu, cu toată siguranța.

— Nu, e vorba de fiul tău.

Am știut. Am știut de îndată ce i-am văzut chipul posomorât.

— A murit?

El încuviințează din cap.

Îmi acopăr fața cu mâna ca pentru a mă ascunde de compătimirea lui. Lacrimile îmi șiroiesc pe sub degete și-mi ajung până la urechi. Nu pot să-mi ridic capul ca să mă șterg. Nu pot să urlu din cauza acestei noi dureri, căci am urlat atât de mult din cauza durerii de la încheieturi.

— Dumnezeu l-a luat la El, murmur eu. Dumnezeu să-l binecuvânteze și să-l apere.

Îmi vine în minte, destul de firesc, chiar și în primul moment de șoc, că măcar am avut doi prinți. Dacă a murit unul, există totuși un fiu și un moștenitor. Încă mai am unul. Încă mai am un moștenitor pentru Scoția, un moștenitor pentru Anglia. Încă sunt singura dintre cele trei regine care are un fiu. Chiar dacă unul a murit, chiar dacă mi-am pierdut băiatul, moștenitorul, încă mai am comoara mea dragă, încă îl am pe copilașul meu.

— Nu vrei să știi care dintre ei a murit? mă întreabă Archibald pe un ton stingherit.

Am presupus că regele. Acesta ar fi cel mai rău lucru. Dacă regele încoronat moare, atunci ce împiedică uzurparea tronului, în afară de un copilaș?

— Nu e vorba de James?

— Nu, Alexander a murit.

— O, Dumnezeule, nu! Acum plâng în hohote. Alexander e băiețelul meu scump și drăgălaș. Acesta este copilașul cu care m-a lăsat James. Nici măcar pruncul nou-născut, Margaret, nu i-a luat locul în inima mea. Nu se poate să fie Alexander! El e atât de frumos și de puternic.

Archibald dă din cap palid.

— Îmi pare foarte rău.

— Cum a murit?

Ard ridică din umeri. E un bărbat tânăr. Nu știe cum mor copiii mici.

— S-a îmbolnăvit, și apoi l-au lăsat puterile. Draga mea, regret nespus!

— Ar fi trebuit să fiu acolo!

— Știu. Ar fi trebuit să fii. Dar a avut parte de îngrijire bună și n-a suferit…

— Băiatul meu! Alexander! Băiețelul meu. E al treilea băiat pe care l-am pierdut. Al treilea băiat al meu!

— Te las în grija doamnelor tale, zice Archibald ceremonios. Nu știe ce să-mi spună sau ce să facă. E nevoit tot timpul să mă aline. Nimic n-a mers bine vreodată pentru noi. Acum e legat de o femeie oloagă care plânge moartea fiului ei. Se ridică în picioare, îmi face o plecăciune și iese din cameră.

— Copilașul meu, băiețelul meu!

Jur că ducele de Albany va plăti pentru asta. Oricum ar fi murit Alexander, ducele e cel vinovat. N-ar fi trebuit niciodată să fiu silită să-mi părăsesc băieții și să-i las la castelul Stirling. N-ar fi trebuit să fiu despărțită de el. Propriei mele surori, Mary, văduva unui rege la fel ca mine, căsătorită în taină, i s-a dat voie să-și părăsească țara primind toate onorurile. De ce eu să fiu surghiunită, soțul meu să fie vânat, și fiul meu să moară? Niciodată, dar niciodată, nu am primit ce mi se cuvenea ca prima prințesă Tudor. Lordul Thomas Dacre îmi împărtășește regretele și supărările și formulăm împreună opt pagini de învinuiri împotriva ducelui, pe care să le trimitem la Londra. Dacre nu cruță nimic și amintește de fiecare prilej când scoțienilor li s-a permis să invadeze ținuturile nordice engleze, de tot ce au furat, de fiecare căsuță căreia i-au dat foc, de fiecare călător jefuit. O să-l nimicim pe duce. Îl vom convinge pe Harry să atace. Dacă asta duce la un război cu Franța, va fi un preț mic pentru răzbunarea pe care o regină ar trebui să o ceară pentru moartea fiului ei.

Fățarnicul duce îmi scrie, mă compătimește pentru pierderea mea, mă felicită pentru nașterea fiicei mele și zice că speră să putem ajunge la o înțelegere. Va trimite un emisar la Harry. Nădăjduiește să putem face pace.

— Niciodată, îi spun răspicat lui Dacre. Înainte să iau în seamă un tratat de pace, o să-i zic tot ce trebuie să facă pentru asta. Trebuie să-l elibereze pe Gavin Douglas, trebuie să-l ierte pe lordul Drummond, trebuie să retragă hotărârea de scoatere a soțului meu în afara legii, trebuie să-mi trimită bijuteriile și trebuie să-i restituie soțului meu pământurile și averea.

— Nu poate să facă toate astea, zice Dacre, părând îngrijorat.

— Trebuie s-o facă, îi zic. Îi voi scrie chiar eu.

Bătrânul lord de la graniță pare precaut.

— Mai bine să nu negociați cu el acum, când trimite un emisar la fratele Domniei Voastre. Mai bine lăsați-i pe cei doi să cadă la învoială.

— Ba deloc, zic eu cu înverșunare. Sunt regină regentă, nu un om de rând. Îi voi da de veste care sunt cererile mele, iar el le va îndeplini.

Îi scriu, de asemenea, surorii mele regina Angliei, Caterina, care pare să fi păstrat copilul în pântec în tot acest timp, și îi spun că mă rog pentru ea, acum că i se apropie sorocul, și o rog să-mi scrie imediat, de îndată ce i se naște copilul, micul verișor al lui Margaret. Mă gândesc la cele două surori ale mele, care se apropie de momentul nașterii, înconjurate de lux și bogăție, îngrijite de medici, cu leagăne din aur pregătite pentru copiii lor, și mă gândesc că ce mă chinuie cel mai tare e nedreptatea de care am avut parte. Ele n-au habar de durerea pe care am suferit-o; nu vor îndura nimic asemănător. N-au habar de primejdia în care m-am aflat. Ele sunt surori care au stat mereu împreună; eu sunt ca un copil schimbat la naștere, dat la o parte pentru totdeauna.

Albany îmi scrie promițând pace, promițând un acord, dar în același timp emisarii lui îi scriu fratelui meu. Poate că încearcă să obțină pacea, negociind cu Harry și încercând să ajungă la învoială cu mine, dar aș prefera să trateze direct cu mine. Nu-i pot îngădui lui Harry să fie de acord ca Albany să păstreze custodia fiului meu, regele. Nu reușesc să-l fac pe Harry să înțeleagă importanța bijuteriilor mele. Toată lumea își închipuie că mă gândesc la lucruri triviale, la lucruri femeiești. Însă știu că Albany mă tratează cu dispreț, că îi tratează cu dispreț pe aliații mei. Nimeni în afară de mine nu pare să înțeleagă că bărbații care s-au luptat pentru mine trebuie să fie eliberați din temnița lui Albany. Gavin Douglas e încă la închisoare. Trebuie eliberat și trebuie să i se dea scaunul de episcop pe care eu i l-am făgăduit. Astea nu sunt lucruri care să fie negociate nechibzuit; ele sunt, asemenea bijuteriilor mele, posesiunile mele. Cel care și le însușește este un hoț.

Îmi trece uneori prin minte că ar trebui să mă furișez înapoi în Castelul Stirling și să-l supun unui nou asediu, numai ca să pot fi cu băiatul meu. Uneori mă gândesc că ar trebui să merg la Edinburgh și să negociez eu însămi cu ducele. Dar apoi, pe când stau lângă foc, Dacre vine în odaia mea și-mi aduce scrisori de la Londra.

— Dați-mi-le! îi spun încântată.

— Una e de la regină, îmi spune el, arătând spre blazonul ei.

Cu o expresie de însuflețire și bucurie pe chip, întind mâna și rup nerăbdătoare sigiliul ca să citesc. Am grijă să nu-mi trădez nicio clipă în ochii lui Dacre spaima care m-a cuprins, fiind sigură că ea a dat naștere unui băiat sănătos, în sfârșit, după atâtea încercări. Dacă a născut un băiat, atunci fiul meu a pierdut moștenirea și tronul Angliei, și Harry n-are niciun motiv să-l salveze. Îmi pun mâna la ochi, ca pentru a-mi apăra fața de dogoarea focului. Asta ar fi cea mai rea pierdere din șirul de pierderi din acest an.

Apoi aflu că, încă o dată, Caterina nu și-a făcut datoria. Dumnezeu n-a binecuvântat-o. Slavă Domnului, Caterina n-a izbutit nici de data asta, iar inima ei se va frânge de durere. Înghesuită în josul paginii, aproape acoperită de semnătura ei, este vestea care mă face să zâmbesc.

— A născut o fată, zic pe un ton lipsit de expresie.

— Dumnezeu s-o ierte. Ce păcat, zice Dacre, sincer, așa cum ar zice orice englez. Dumnezeu s-o binecuvânteze. Ce dezamăgire.

Mă gândesc atunci că eu am născut patru fii de neam regesc și încă mai am unul. Caterina n-are decât o fată.

— Îi va pune numele Mary. Prințesa Mary.

— După mătușa ei, regina văduvă? întreabă Dacre, cu bucurie.

— Mă îndoiesc, îi zic răstit. Nu de când s-a întors acasă în dizgrație, măritată fără voia regelui. Mary în cinstea Fecioarei, căci Caterina dorește cu siguranță protecția Reginei Cerurilor asupra micuței copile, după toate necazurile ei de dinainte. Trebuie să ne rugăm ca micuța să trăiască; niciunul dintre ceilalți copii ai ei n-a trăit.

— Am auzit că prințesa Mary și regina sunt foarte apropiate, insistă Dacre.

— Nu în mod deosebit, îi zic. Acum e ducesă de Suffolk.

— Și iată o scrisoare de la intendentul fratelui Domniei Voastre, zice Dacre. Mi-a scris mie.

— Puteți să o citiți aici, îi spun, și rupem sigiliile și citim împreună.

Este scrisoarea pe care o așteptam amândoi. Intendentul grajdurilor regale scrie pentru a ne da de știre că a comandat o lectică anume pentru mine cu care să mă ducă la Londra cu o gardă de onoare, cai de rezervă, căruțe pentru bunurile mele și soldați care să mă păzească prin ținuturile pustii din nord. Harry însuși a mâzgălit o însemnare pe marginea scrisului îngrijit al intendentului ca să-mi spună că trebuie să merg de îndată.

— Cum rămâne cu Archibald? întreb zâmbindu-i soțului meu în vreme ce intră în odaia mea.

Stă în picioare în spatele jilțului meu și îi simt mâna sprijinindu-se ușor pe umărul meu. Mă îndrept de spate, plină de mândrie, și alung înțepătura de durere din șold. Știu că suntem un cuplu frumos. Îl văd pe Dacre băgând de seamă forța fizică a lui Archibald și hotărârea care se citește pe chipul meu.

Dacre zâmbește.

— Sunt încântat să vă pot spune că fratele Domniei Voastre, regele, a trimis un permis de liberă trecere pentru Alteța Sa, soțul Domniei Voastre. Urmează să mergeți împreună la Londra și veți locui amândoi acolo ca regină regentă și consort. Lui i se vor acorda toate titlurile corespunzătoare și veți avea întâietate în fața tuturor, cu excepția reginei. Veți fi mai presus de sora Domniei Voastre, regina văduvă Mary, și de soțul ei.

— O să vezi ceea ce am încercat să-ți descriu, îi promit lui Ard. O să mă vezi la mine acasă, în castelele care au fost căminul copilăriei mele. Te voi prezenta fratelui meu, regele. Vom intra în urma lui și a Caterinei la cină, iar apoi toți ceilalți, toată lumea, va fi în urma noastră. Vei fi cel mai important bărbat din Anglia după rege, și eu voi fi cea mai importantă femeie după Caterina.

Ard dă ocol jilțului și se lasă într-un genunchi în fața mea. Își înalță fața frumoasă spre mine și nu mă pot stăpâni să nu-mi pun mâna pe obrazul lui ras, catifelat. Dumnezeule, ce bărbat chipeș. Simt cum mă cuprinde dorința pentru el. Au trecut atât de multe zile de când sunt nevoită să zac întinsă în pat ca un cadavru, în vreme ce el stătea lângă mine, neîndrăznind să mă atingă din cauza durerii pe care mi-ar provoca-o. Vreau să fiu din nou soția lui, vreau să fiu iubita lui. Vreau să fiu regina lui și să pășesc cu mândrie alături de el.

— My lady, Alteța Ta, nu pot să vin, îmi zice simplu.

Eu și Dacre schimbăm năuciți priviri pe deasupra capului său.

— Cum?

— Nu pot veni la Londra.

— Dar trebuie să vii, îi zic hotărâtă.

— Am fost surghiunit din Scoția. Dacă vin cu tine, toate pământurile îmi vor fi luate de rudele mele, și castelele îmi vor fi distruse, îmi spune fără înconjur. Tot ce mi-a lăsat tatăl meu, tot ce deține bunicul meu va fi făcut una cu pământul. Clanul meu va rămâne fără conducător, oamenii mei vor muri de foame. Îmi voi fi abandonat dreptul din naștere, și toată lumea va ști că i-am părăsit pentru confortul de a fi soțul tău la Londra, când ar trebui să lupt pentru căminul meu. Vor crede că am fugit ca să mă pun la adăpost și că i-am părăsit și i-am lăsat pradă nenorocirilor.

— Nu puteți rămâne aici să luptați, zice Dacre. Regele însuși încearcă se lupte pentru pace. Nu puteți stârni necazuri acum.

— Acum sunteți un porumbel al păcii, Înălțimea Voastră? zice

Archibald înțepat. N-am crezut niciodată c-o să aud din gura Domniei Voastre că un scoțian n-ar trebui să lupte împotriva altor scoțieni. Apoi își îndreaptă privirea spre mine, de parcă Dacre e prea demn de dispreț pentru a-i răspunde. Iubita mea, regina mea, nu pot să-i părăsesc pe cei care au pus în primejdie totul pentru cauza ta. Lordul Hume își va pierde și el pământurile. Albany le-a amenințat deja pe soția și mama lui cu închisoarea. Nu putem să fugim și să ne lăsăm familiile în urmă.

— Dar eu sunt soția ta! Asta e familia ta!

— Ar fi dezonorant să fug.

— Datoria ta e față de mine!

— Datoria mea e în Scoția! zice el. Fratele tău te va apăra și va avea grijă de tine în Anglia. Însă nimeni nu-i va apăra și nu va avea grijă de oamenii mei dacă îi voi abandona.

— Gândiți-vă mai bine, îl îndeamnă Dacre. Nu vă grăbiți, my lord. S-ar putea să vă ascundeți multă vreme în munți. E posibil ca regele să facă pace cu Franța, iar în felul acesta nu vă veți recăpăta drepturile. Dacă nu veți fi la Londra, s-ar putea să uite de Domnia Voastră. Se uită la mine și continuă: Acesta e obiceiul oamenilor de seamă, oricât de rău îmi pare să spun asta. Dacă soțul Domniei Voastre nu va fi acolo, s-ar putea să fie uitat.

Asta e o batjocură la adresa mea și a soțului meu. Dacre este întotdeauna mai întâi omul fratelui meu și, abia apoi, servitorul meu. Știu foarte bine că nu-și vor aminti de Archibald — abia dacă își aduc aminte de mine. Cine să știe mai bine decât mine, o prințesă care trece granița în Scoția și dispare din amintirile tuturor? Cine să știe mai bine decât mine că ei nu luptă pentru tine decât atunci când nenorocirea e atât de mare că n-o mai pot trece cu vederea? Eu nu sunt Mary, care poate să vină și să plece fără să piardă grija și protecția fratelui ei, să fie neascultătoare, necredincioasă, și totuși primită cu festivități. Nu sunt Caterina, care poate să dea greș an după an în a-i dărui un fiu, și să fie, totuși, soția aleasă de el și regina curții. Eu sunt Margaret, regina Scoției, și de mine uită cu totul până când primejdia în care mă aflu îi amenință și pe ei.

— Va veni cu mine la Londra! zic eu cu înflăcărare. Ne vor vedea împreună. Își vor aduce aminte de noi atunci.

Dacre se întoarce spre soțul meu schițând un zâmbet slab și așteaptă răspunsul lui. Îmi aduc aminte că omul ăsta s-a ocupat ani în șir de asmuțirea scoțienilor unii împotriva altora, de asmuțirea englezilor unii împotriva altora. Acum stârnește o soție împotriva soțului ei. Dacre e un bărbat de la graniță în toate sensurile. Crede că îi cunoaște foarte bine pe cei ca Archibald, că i-a plătit să danseze cum le cântă el. L-a considerat întotdeauna cumpărat, ușor de influențat, ușor de trădat.

— Nu pot să vin, zice Ard categoric. Că-și vor aminti sau nu de mine, nu pot să vin.

Pornim la drum fără el. Am numai 26 de ani și, totuși, pare să-mi fi petrecut viața părăsindu-i pe oamenii pe care îi iubesc și pierzându-i pe cei care ar trebui să mă ocrotească. Îl părăsim pe Alexander în pământul rece al Scoției, căci Albany mi-a îngropat băiatul în decembrie, înainte chiar ca eu să aflu că a murit. Îl lăsăm pe fiul meu care trăiește, regele, un copil de patru ani, în grija tutorilor săi. Mă rog ca Davy Lyndsay să fie lângă el, căci cine altcineva i-ar mai putea oferi alinare? O luăm cu noi pe Margaret, cu doica de lapte, slujnicele care se ocupă de legănat și suita ei nesfârșită. Călătorim cu cât de puține bagaje putem, și, cu toate astea, e un lung convoi de căruțe cu lucrurile mele și cu lucrurile lui Dacre, de oșteni care le păzesc și de lorzi care ne însoțesc — bucuroși de prilejul de a ajunge la Londra după atâția ani petrecuți la graniță. Luăm cu noi jumătate de Northumberland, dar plecăm fără soțul meu.

Înainte să plec, îmi sărută mâna, ochii în lacrimi, buzele, din nou mâinile. Jură că acum mă iubește mai mult decât atunci când era frumosul meu tăietor de carne, cavalerul meu, prietenul meu. Zice că nu-și poate abandona prietenii și aliații, oamenii, țăranii arendași care n-au habar de rege, regent sau regină regentă, dar care-l vor urma oriunde îi va conduce. Nu-și poate părăsi castelul, fortul imens cu vedere spre marea care suspină și spre pescărușii care țipă. Îmi spune că vom fi din nou împreună într-o bună zi. Vom fi din nou fericiți într-o bună zi.

— Mă voi întoarce, îi promit. Mă voi întoarce la tine, și tu o să mă aștepți. Îi voi porunci lui Harry să facă pace cu francezii și cu lorzii scoțieni, și ei îmi vor da voie să vin acasă și voi fi regină regentă, așa cum am fost, iar tu vei fi consortul meu.

Privirea lui iubitoare e limpede și la fel de sinceră ca atunci când era tânărul meu tăietor de carne.

— Întoarce-te la mine, și eu îmi voi păstra castelele, pământurile și puterea. Întoarce-te în Scoția și voi întâmpina revenirea ta ca regină. Întoarce-te curând.

## În drum spre sud, Anglia, primăvara anului 1516

E o călătorie lungă, dar sunt semne că-mi voi recăpăta puterea. Cu cât înaintăm, cu fiecare bucată de drum pe care o străbatem încet,

alaiul nostru devine tot mai măreț. Intru în York cu mare pompă și defilez prin orașul care își aduce aminte de intrarea mea ca prințesă acum mulți ani. În fiecare zi ni se adaugă alți și alți însoțitori. Numesc oameni noi în slujba mea și sunt înconjurată de tot felul de linge-blide și petiționari. Dacre zice că nu poate adăposti și hrăni atâția oameni la drum; ridic din umeri și îi spun că întotdeauna am fost îndrăgită în Anglia; ar fi trebuit să mă asculte când i-am spus că lumea va da năvală să fie în preajma mea.

Primesc scrisori de la Londra: de la Caterina, spunând că bebelușul ei e sănătos și puternic, și de la sora mea Mary, care a dat naștere unui băiat. E greu să mă bucur pentru ea. Acesta nu e un băiat care va fi un mijloc pentru mama sa, surioara mea, de a urca spre măreție. Nu e un băiat care va ocupa un loc de seamă în lume. Părinții lui sunt ruinați, de vreme ce sunt nevoiți să plătească vistieriei regale o amendă imensă pentru căsătoria lor. Titlul pe care-l va purta băiatul nu e decât o răsplată pentru faptul că tatăl lui e un prieten spiritual al regelui; Brandon nu are vreun talent sau merit, nu e dintr-un neam ales. Îi spun Henric micuțului, în încercarea de a câștiga bunăvoința fratelui meu. Îmi închipui că îl vor ruga pe Thomas Wolsey, care e acum în grațiile tuturor, să îi fie naș, așa cum este și pentru fetița mea. Vor fi nevoiți să facă ceva să-și refacă averea. Așa că nu pot să sărbătoresc nașterea acestui băiat, care nu va fi decât o cheltuială pentru familie. Dar mă bucur că Mary e în afara pericolului. Întotdeauna am crezut că va fi fertilă și sănătoasă. Toți cei din familia mamei noastre sunt roditori. Plantageneții se înmulțesc precum buruiana al cărei nume îl poartă. Eram sigură că Mary nu va fi neputincioasă precum Caterina. Mă bucur că e sănătoasă și se simte bine și că va putea să mă întâmpine când vom ajunge la Londra. Gândul de a o revedea, ba chiar de a o vedea pe Caterina, mă face să fiu tot mai nerăbdătoare pe măsură ce ne apropiem de capitală. Am stat departe de țară treisprezece ani. N-am crezut niciodată cu adevărat că voi mai ajunge acasă. N-am crezut niciodată că voi dormi din nou sub un acoperiș englez, cu stindardul Tudorilor fluturându-mi deasupra capului. Au fost clipe când n-am crezut că le voi mai revedea pe vreuna dintre ele.

Și nu uit, nici măcar acum, cuprinsă de bucuria întoarcerii, că nenorocirea mea s-a întâmplat pentru că Henric a încălcat tratatul meu și a ținut morțiș să între în război cu Scoția, iar Caterina a poruncit celor din familia Howard să conducă o armată nemiloasă, le-a poruncit să nu cruțe pe nimeni. Căci, deși noul steag Howard etalează emblemele înfrângerii soțului meu, nu ei sunt cei care au decis să nu ia prizonieri. Caterina a fost cea care a hotărât asta: necruțătoare și însetată de sânge ca mama ei, care a supus Spania sabiei creștine. Cu toate că acum îmi trimite scrisori pline de iubire și promite că vom cădea una în brațele celeilalte când ne vom întâlni, nu

uit că ea a poruncit ca trupul gol al soțului meu să fie pus la murat într-un borcan și trimis fratelui meu ca trofeu de război. O femeie care se poate gândi la asta nu e o femeie pe care s-o pot numi vreodată soră. Nu știu nici măcar unde este îngropat în Anglia bietul trup al lui James. Nu știu nici măcar unde este haina lui pătată de sânge — îmi închipui că pe undeva, prin vreun bufet de bucătărie. Eu și Caterina suntem dușmani. A fost mărinimoasă și bună cu mine de la cumplita mea decădere, iar eu am tras foloase de pe urma conștiinței ei tulburate; însă ea a fost pricina acelei decăderi, iar eu nu iert și nu uit.

În ziua în care suntem pe cale să plecăm din York, auzim o bătaie în ușa odăii mele și aceasta se deschide fără încuviințarea mea. Ridic privirea să văd cine intră în odăile reginei văduve a Scoției fără să i se dea de veste și dinaintea mea se înfățișează soțul meu, Archibald, cu boneta în mână, zâmbitor și atât de frumos că-mi rupe inima. Mă ridic în picioare — acum pot să stau în picioare fără să am dureri — întind mâna spre el și într-o clipă străbate încăperea și e în genunchi la picioarele mele.

— Plecați, le șoptesc doamnelor mele, și ele ies grăbite din odaie și închid ușa în urma lor în vreme ce el se ridică și mă cuprinde strâns într-o îmbrățișare înflăcărată. Mă sărută pe pleoapele ude, pe buze, pe gât, prin corsetul strâmt îi simt mâinile calde. Își lasă capul în jos și îmi sărută partea de sus a sânilor și îl simt cum îmi dezleagă șireturile.

— Vino, e tot ce îi zic, și îl conduc în dormitorul meu și-l las să mă dezbrace de parcă aș fi o țărăncuță într-un fânar, să-mi dea la o parte fustele bogate și lenjeria de corp garnisită cu dantelă fină și să mă pătrundă cu la fel de multă dorință ca atunci când ne-am căsătorit și credeam că vom domni împreună peste Scoția.

E minunat. Stăm întinși amândoi într-o învălmășeală de haine și așternuturi și soarele strălucește prin fereastră și aud clopotele din York bătând unul după altul pentru slujba de după-amiază de la ora trei.

— Iubirea mea, zic cu glas somnoros.

— Regina mea, răspunde el.

Îi cuprind chipul măsliniu și zâmbitor cu mâinile și-l sărut pe buze.

— Ai venit la mine, îi spun. Credeam că te-am pierdut pentru totdeauna.

— Nu puteam să te las să pleci așa. Nu puteam să te las să pleci fără să știi că dragostea mea e cu tine, că-ți sunt la fel de credincios ca întotdeauna, la fel de îndrăgostit de tine cum am fost mereu.

— Mă bucur foarte mult, zic încet. Îmi sprijin capul pe umărul lui și îi simt, prin pânza subțire a cămășii, bătăile regulate ale inimii.

— Ești tratată bine? murmură el. Văd că ai rochii frumoase și

doamne de onoare și o gospodărie frumoasă în jurul tău.

— Sunt tratată ca prințesa Tudor care m-am născut și regina Scoției care sunt. Dacre este un slujitor foarte loial.

— Așa cum ar trebui să fie, spune Ard țâfnos. Ți-a dat bani de la fratele tău?

— Sunt din nou bogată, îi confirm. Și toată lumea îmi spune că îmi voi primi înapoi bijuteriile și lucrurile de la Albany. Nu e nevoie să te temi pentru mine, dragul meu. Nu-mi lipsește nimic.

— Slavă Domnului. Și când se gândesc ei că te poți întoarce în Scoția?

— Nimeni nu știe încă. Trebuie să negocieze cu Albany. Dar Harry zice că n-o să stea de vorbă cu nimeni până nu află mai întâi vești de la mine. Eu și Dacre am întocmit o cărțulie cu toate plângerile mele. Albany va răspunde pentru ele, lorzii scoțieni care l-au sprijinit vor da socoteală pentru ele. Noi doi vom fi răzbunați.

Se aude un ciocănit în ușă și o voce spune:

— Alteță, veți cina în sala de mese?

Mă întorc cu un zâmbet leneș spre Ard.

— Toată lumea va ști că am stat în pat după-amiază, îi zic.

— Suntem soț și soție. Acum pot să știe asta. Pot să le spun că voi dormi în patul tău la noapte, dacă vor să afle.

Chicotesc ușor.

— În patul meu în fiecare noapte tot drumul până la Londra.

Pe chip îi trece o umbră fugară.

— O, iubito. Hai să nu vorbim despre asta.

— Ce? întreb speriată. Strig la doamna de onoare care așteaptă afară: Da! Da! Vino peste puțin să mă îmbraci.

— Nu pot veni la Londra, zice Ard. Pentru mine nu s-a schimbat nimic în Scoția, deși tu ești acum bogată și bine păzită. Eu încă sunt un proscris. Încă fug și mă ascund în munți ca să-mi salvez viața.

— Dar acum vei sta cu mine. Vei fi și tu bogat și bine păzit.

— Nu pot, zice el cu blândețe. Oamenii mei încă au nevoie de mine. Trebuie să-i conduc și să-i protejez de dușmanii noștri.

— Ai venit doar ca să-ți iei rămas bun?

— N-am putut să stau departe, șoptește el. Iartă-mă. Am greșit?

— Nu, nu, prefer să te văd chiar și o clipă decât deloc. Dar ești sigur că nu poți veni, Ard?

— Castelul, pământurile mele și țăranii mei arendași vor fi în pericol dacă nu mă duc înapoi. Mă ierți?

— O, da! O, da! Ți-aș ierta orice; dar nu pot îndura să mă părăsești.

Se ridică din pat și-și trage pe el pantalonii de călărie din piele. Sunt moi de atâta purtat și se mulează după atâtea drumuri grele pe orice fel de vreme.

— Doar nu pleci acum?

— Voi rămâne la cină, dacă se poate. Am avut parte de puține cine bune în ultimele săptămâni. Și voi dormi în patul tău la noapte. N-am avut parte de perne moi și de dragoste și tandrețe. Voi pleca în zori. E datoria mea.

— În zori? repet eu, simțind cum îmi tremură buzele.

— Din păcate, trebuie.

Îl iubesc pentru că ține la mândria lui și la simțul onoarei. Mă trezesc lângă el zori și îl privesc cum își pune pantalonii lui vechi și ponosiți.

— Uite! îi zic. Ia măcar cămășile astea. Îi dau șase cămăși din olandă fină, minunat cusute de mână și garnisite cu dantelă.

— De unde le ai? întreabă, luând una și trăgându-și-o peste spatele zvelt.

— Le-am luat de la lordul Dacre, îi mărturisesc. S-a împotrivit, dar el poate să-și facă altele, iar tu ar trebui să ai parte de tot ce e mai bun.

Râde scurt și își încalță cizmele vechi de călărie.

— Ai ce mânca? îl întreb. Unde dormi?

— În castelele și forturile altor surghiuniți, de-a lungul graniței, răspunde el. Uneori dorm rău, sub cerul liber, dar de obicei întâlnesc un prieten, pe cineva loial cauzei tale, care e de acord să se supună primejdiei de a mă adăposti sub acoperișul său. Uneori chiar, mă duc înapoi în apropiere de Tantallon, unde toată lumea și-ar risca viața ca să-mi ofere un pat peste noapte.

Știu că Janet Stewart ar deschide ușile de la Traquair pentru el. Însă nu vreau să-i pomenesc numele.

— Ai nevoie de bani? îl întreb cu înfocare.

— Banii ar ajuta, zice el codindu-se. Trebuie să cumpăr arme, haine și mâncare pentru cei care merg cu mine și aș vrea să plătesc pentru ospitalitatea care mi se oferă, mai ales când oamenii sunt săraci.

Mă duc la cufarul meu.

— Poftim, îi zic. Dacre mi i-a dat din partea fratelui meu, pentru actele de caritate pe care le voi face pe drum. Poate să-mi mai dea. Ia-i pe toți.

Cântărește punguța în mână.

— Aur?

— Da, îi răspund. Și ia și ăsta.

Deschid cutia cu bijuterii și scot un lănțișor lung cu inele din aur.

— Poți să-l desfaci și să-l vinzi după cum ai nevoie, îi zic. Ia-l, poartă-l la gât ca să-l păstrezi în siguranță.

— Ăsta valorează o avere, protestează el.

— Tu valorezi o avere pentru mine, îi spun eu. Ia-l. Și ia și astea.

Scot o mână de monede grele din aur de pe fundul cufărului.

— E prea mult, zice el, dar mă lasă să-i îndes aurul în mâini. Soția mea, ești atât de bună cu mine.

— Aș face mult mai mult pentru tine de-aș putea, îi jur. Când voi veni acasă în Scoția, vei avea jumătate de regat pentru tine. Ard, ai grijă de tine. Să-mi fii credincios.

Se lasă în genunchi și își înclină capul pentru binecuvântarea mea, apoi se ridică și mă ia în brațe. Închid ochii, trăgând în piept mirosul lui, adorându-l. I-aș da inelele de pe degete, i-aș da giu- vaierele din păr, i-aș promite lumea întreagă.

— Să te întorci la mine, îi șoptesc.

— Bineînțeles, zice el.

## Compton Wynyates, Anglia, mai 1516

Aștept în casa lui Sir William Compton, bunul prieten și slujitor al fratelui meu, în cea mai bună rochie a mea din catifea violet cu fireturi din țesătură de aur. Fratele meu, regele, vine să mă întâmpine și să mă însoțească în oraș. Vom face o mare paradă pentru toată lumea — noi, Tudorii, știm că trebuie să oferim o mare paradă — și autoritatea mea printre scoțieni va fi mai mare când vor auzi că regele însuși a mers călare alături de mine ca să mă readucă acasă. Sunt treisprezece ani de când nu l-am mai văzut, un băiețel lăudăros și vanitos, și în acest timp ne-am pierdut tatăl și bunica, el a devenit rege, eu am devenit regină și amândoi am avut și am pierdut copii. Toată lumea îmi spune că acum e extraordinar de chipeș și sunt cuprinsă de entuziasm și, în același timp, de neliniște pe când stau la fereastră în frumoasa odaie de primiri a lui Sir William și aud zăngănitul armelor gărzilor în fața ușilor duble și multe picioare tropăind. Apoi ușile se deschid, în sfârșit, și intră Harry.

S-a schimbat foarte mult. Am lăsat un băiat și am în fața ochilor un bărbat. E foarte înalt, mai înalt decât Archibald, cu un cap mai înalt decât mine, și primul lucru pe care-l zăresc, și mă dau înapoi la vederea acestuia, este o barbă arămie deasă, frumos pieptănată și tunsă. Îl face să pară un bărbat în toată firea, departe de amintirea pe care o purtam despre frățiorul meu cu piele albă și pas domol.

— Harry, îi zic cu glas nesigur.

Apoi îmi aduc aminte că acesta este regele Angliei și fac o reverență, spunând:

— Alteță.

— Margaret, zice el afectuos. Surioară, adaugă, și mă ridică și mă sărută pe amândoi obrajii.

Ochii lui pătrunzători sunt de un albastru senin, trăsăturile îi sunt armonioase și puternice. Zâmbește și își arată dinții albi și drepți. Este un bărbat năucitor de frumos. Nu-i de mirare că toate curțile din Europa îl numesc cel mai frumos prinț din Creștinătate. Mă gândesc pentru o clipă, înciudată, ce norocoasă e Caterina de Aragon că a pus mâna pe el chiar în clipa urcării lui pe tron. Orice femeie din lume ar fi bucuroasă să se mărite acum cu fratele meu; nu e de mirare că ea e tot timpul cu ochii pe doamnele sale de onoare.

— Te-aș fi recunoscut oriunde, zice el.

Roșesc de plăcere. Știu că arăt bine. Durerea din picioare a dispărut și pot să stau dreaptă și să merg fără să șchiopătez. Am pierdut toată greutatea pe care am pus-o înainte de nașterea lui Margaret și, datorită Caterinei, sunt frumos îmbrăcată.

— Oriunde! continuă el. Ești la fel de frumoasă ca mama noastră.

— Mă bucur că îți par așa, îi spun, făcându-i o mică reverență în glumă.

Îmi oferă brațul și ne plimbăm un pic prin odaie, cu capetele apropiate ca să nu ne poată auzi nimeni altcineva.

— Da, așa îmi pari, Margaret. Sunt mândru să fiu un bărbat cu două surori frumoase.

Mary; deja. Abia ce m-a salutat și deja trebuie să vorbim despre Mary.

— Dar cum e micuța ei tiză? îl întreb. Ce face fiica ta? E puternică și sănătoasă?

— Da. Îmi zâmbește larg, adăugând: Bineînțeles că noi voiam un băiat mai întâi, dar nu e nicio îndoială că va avea un frățior alături în curând. Iar tu ești sora mai mare a unui rege, poți să-i spui cum să meargă mai departe.

Nu am fost. Am fost sora mai mică a lui Arthur, fratele meu care ar fi trebuit să fie rege. Însă zâmbesc și spun:

— Și Alteța Sa, regina? E bine și ea?

— A revenit la curte, zice el. Și vei sta cu ea la marele turnir pe care l-am plănuit luna asta. Cel mai mare eveniment pe care l-am plănuit vreodată — pentru a sărbători venirea ta și nașterea fiicei mele și a fiului lui Mary.

Mary din nou.

— Trebuie să ți-o arăt pe Margaret, nepoata ta. Dau din cap spre dădaca ei, care o aduce cu o plecăciune dinaintea lui Harry, să o vadă. E micuță și dolofană, cu păr șaten și ochi căprui, și dă din mânuțe și îi zâmbește lui Harry de parcă știe că norocul ei depinde de bunăvoința lui.

— Frumoasă ca mama ei, zice Harry cu drag, lovindu-i ușurel

pumnul cu degetul. Și la fel de dulce ca ea, sunt sigur.

— E un copilaș foarte cuminte. A avut parte de destule greutăți.

— Dumnezeule, cât ai mai suferit!

Îmi las cu tandrețe capul pe umărul lui.

— Am suferit, încuviințez eu. Dar știu că vei îndrepta din nou lucrurile.

— Jur c-o voi face, promite el. Și vei merge înapoi în Scoția ca regină regentă. Nimeni n-o să se mai poarte urât cu tine. Ce idee! Pare să se umfle în haina frumoasă de catifea verde — umerii uriași se fac și mai lați. Și unde e soțul tău? Mă așteptam să fie aici cu tine.

Știe, bineînțeles; Dacre îi va fi raportat totul de îndată ce s-a întâmplat.

— A trebuit să stea să-și apere oamenii, îi zic. I s-a frânt inima de tristețe, voia să fie cu mine; voiam să fim împreună. Voia, mai ales, să vină să te cunoască. Dar a simțit că lorzii care m-au sprijinit și oamenii sărmani care au suferit pentru că m-au apărat ar fi în primejdie din cauza răzbunării lui Albany, dacă n-ar fi el acolo să-i protejeze. E un bărbat de mare onoare.

Mă pomenesc că vorbesc prea mult, prea repede, încercând să-i fac cunoscute lui Harry primejdiile și dificultățile din Scoția. El n-are cum să știe, aflat în siguranță în spatele zidurilor castelelor sigure dintr-o țară pașnică, cum e să încerci să domnești într-o țară unde trebuie să obții învoiala tuturor, până și voința regelui trebuie să fie acceptată de poporul său.

— Archibald a rămas în Scoția. Ca să-și facă datoria. A simțit că așa ar trebui.

Fratele meu se uită la mine și din spatele zâmbetului său se ivește un gând de neînduplecat

— A făcut întocmai ca un scoțian, e tot ce zice, și mă gândesc că în glasul lui răsună dispreț față de un bărbat care a putut să-și lase soția în primejdie. A făcut întocmai ca un scoțian.

## Castelul Baynard, Londra, mai 1516

Caterina îmi trimite un buiestraș ca să-mi fac intrarea oficială în Londra. Îmi trimite diademe bătute cu aur, după gustul ei, grele și conice. Îmi trimite rochii și materiale bogate pentru alte rochii. Cred că ea a poruncit ca în fiecare odaie a castelului să fie minunata mobilă din lemn și să fie presărate pe podele ierburi parfumate precum levănțica și creț ușca. Pe mai marii din gospodăria mea i-a ales în așa fel încât aceasta să poată fi condusă ca un mare palat, iar intendentul

ei s-a îngrijit de proviziile din cămări. Regele îi plătește pe slujitorii din casa mea: pe tăietorul meu de carne, Sir Thomas Boleyn, pe capelanul meu, pe toți yeomenii din casă — ușieri, pivniceri și gărzi — și pe doamnele de onoare care mă slujesc. Caterina mi-a împrumutat bijuterii pe care să le adaug la moștenirea pe care mi-a trimis-o, în sfârșit, la Morpeth, și am blănuri din garderoba regală și mâneci căptușite cu hermină regală.

Iar apoi, în cele din urmă, vine ea însăși. Una dintre doamnele ei, soția lui Sir Thomas Parr, vine dimineață să-mi spună că regina își va oferi plăcerea de a mă vizita după-amiază, dacă doresc. Îi spun că va fi o plăcere pentru mine, dar consimțământul meu nu e decât o formalitate, așa cum știm și eu, și Maud Parr. Caterina poate veni cu sau fără îngăduința mea. E regina Angliei, poate să facă orice dorește. Strâng din dinți când mă gândesc că va veni și va pleca după bunul ei plac și că îi datorez mulțumiri pentru grija și gândul bun.

Aud garda de onoare care o însoțește pe Poarta Dower și aud ovațiile care o urmează. Englezii o iubesc pe prințesa spaniolă care a așteptat la nesfârșit ziua când va fi în sfârșit regină. Nu pot s-o văd de la fereastră, deși îmi lipesc fața de geam. Trebuie să mă așez pe tronul meu din sala de audiențe ca să-i aștept sosirea.

Ușile se deschid larg. Mă ridic în picioare și înaintez să o salut, căci, deși mi-o aduc aminte de pe vremea când eram copile — palidă, tristă, săracă —, ea e acum regina Angliei, pe când eu sunt regina surghiunită a Scoției, și eu sunt cea care așteaptă să i se schimbe norocul, nu ea. Îi fac o reverență, îmi face și ea o reverență, apoi își desface brațele și ne îmbrățișăm. Sunt uimită de afecțiunea pe care mi-o arată. Mă mângâie ușor pe față și îmi zice că am devenit o frumusețe. Și ce păr frumos am. Cât de bine îmi stă rochia.

Îi arunc o privire scrutătoare și aș putea să râd zgomotos. S-a îngrășat după cele cinci sarcini, pielea i s-a lăsat și i s-a făcut pământie. Părul ei frumos, auriu, e ascuns sub o diademă care arată rău, poartă o mulțime de lănțișoare, care îi ajung până la talia îngroșata, și un crucifix lipit de gât; mâinile ei micuțe și durdulii au inele pe fiecare deget. Bag de seamă cu un triumf rușinos că își arată toți cei 30 de ani. Pare obosită și deznădăjduită, pe când eu sunt încă o femeie tânără, care are la ce să spere.

— Hai să nu vorbim aici, cu toată lumea de față, zice ea dintr-odată. Putem să mergem în odaia ta? întreabă și aud imediat accentul ăla spaniol familiar, enervant, pe care l-a păstrat în mod ostentativ, crezând că o face deosebită, după cincisprezece ani de vorbit engleză.

— Bineînțeles, îi spun, și, chiar dacă locuiesc aici, trebuie să fac un pas înapoi și să o conduc în odaia care se învecinează cu sala de audiențe, chiar înainte de încăperile mele private.

Se așază fără solemnitate pe locul de la fereastră și îmi face semn

să merg lângă ea, la aceeași înălțime cu ea, de parcă am fi egale. Doamnele ei și ale mele stau pe taburetele lor îndeajuns de departe încât să nu ne poată auzi, deși toate mor de curiozitate să știe cum ne vom împrieteni, când toată lumea știe că s-au întâmplat atâtea între noi, cele mai multe, lucruri rele.

— Arăți foarte bine, zice ea cald. Ești atât de frumoasă! După toate câte le-ai îndurat…

— Și tu la fel, mint eu. Când am văzut-o ultima oară, era o văduvă tânără, nădăjduind să se mărite cu Harry, în ciuda tuturor dovezilor de împotrivire din partea tatălui meu, îmbrăcată în negru, fragilă, micuță și delicată ca o păpușă. Acum dorința cea mai fierbinte s-a împlinit, dar Caterina nu e împlinită. S-au căsătorit din dragoste — iubire pătimașă și de tinerețe din partea lui — dar au avut cinci sarcini și doar un copil sănătos, și acesta o fată. Harry își a o amantă de fiecare dată când Caterina e gravidă, iar ea e gravidă aproape în fiecare an. Nu sunt cuplul de aur din visele ei. Îmi închipui că a crezut că va fi ca mama și tatăl ei — la fel de mândră, la fel de frumoasă, la fel de puternică, îndrăgostită pentru totdeauna.

Nu s-a întâmplat așa. Harry s-a făcut mai înalt și mai chipeș, mai bogat și mai măreț decât ar fi putut ea să spere, și aruncă o umbră uriașă asupra ei — asupra tuturor. E obosită, suferă de dureri necunoscute. Se teme că Dumnezeu nu binecuvântează căsnicia lor și își petrece jumătate din zi în genunchi, întrebându-L care e voia Lui. Nu are nimic din siguranța de sine a mamei ei, care a pornit cruciade. Acum caută bunăvoința mea, dar chiar și aici miroase a vinovăție. Are mâinile pătate de sânge: oștirea ei mi-a ucis soțul și nu uit asta.

— Sper să poți rămâne cu noi multă vreme, zice ea. Ar fi o bucurie atât de mare să le avem pe amândouă surorile regelui la curte.

— Pe amândouă? Mary petrece multă vreme aici? întreb. Nu credeam că își poate permite să trăiască la curte.

Caterina roșește.

— Vine des, zice ea demnă. Ca oaspete. Am devenit foarte bune prietene. De-abia așteaptă să te vadă.

— Nu știu cât de mult voi putea rămâne. Va trebui să merg acasă de îndată ce lorzii scoțieni vor fi de acord cu domnia mea, îi spun. E datoria mea. Nu pot să părăsesc țara soțului meu.

— Da, ai fost chemată într-un rang de seamă, într-o țară care știu că nu e ușor de condus. Am regretat moartea soțului tău, regele.

Amuțesc pentru o clipă. Nu pot nici măcar s-o privesc cu dușmănie. Nu-mi închipui cum de îndrăznește să vorbească despre moartea lui, de parcă ar fi un eveniment îndepărtat și mai presus de puterea cuiva.

— Sorții războiului, zice ea.

— Un război neobișnuit de crud, adaug eu. N-am mai auzit niciodată ca soldaților englezi să li se ordone să nu ia prizonieri.

Are decența să se arate rușinată.

— Războaiele astea de la graniță sunt întotdeauna crude, zice ea. Ca atunci când se luptă vecinii. Lordul Dacre mi-a spus…

— El a fost cel care a găsit trupul soțului meu.

— Ce trist, șoptește ea. Îmi pare foarte rău. Își întoarce fața și, ascunsă sub diadema ei mare, se șterge la ochi. Iartă-mă. Mi-am pierdut tatăl de curând și…

— Am auzit că după Flodden ai ieșit biruitoare, o întrerup, găsind brusc curajul de a vorbi răspicat.

Își lasă capul în jos, dar nu se ferește de adevăr.

— Am fost. Bineînțeles că am fost bucuroasă să păstrez Anglia în siguranță, în vreme ce regele era departe, el însuși luptând. Era datoria mea ca regină a lui. Se zicea că regele Scoției plănuia să atace Londra. N-ai crede cât de înspăimântați eram toți de venirea lui. Bineînțeles că m-am bucurat că am câștigat noi. Dar am regretat foarte mult pentru tine.

— L-ai trimis lui Harry haina lui. Haina lui pătată de sânge.

Urmează un răstimp de tăcere. Apoi ea se ridică în picioare cu o demnitate pe care nu i-am mai văzut-o.

— I-am trimis-o, zice ea încet.

În spatele ei, toate doamnele ei se ridică, la fel și ale mele. Nu pot să stea jos când regina Angliei stă în picioare, dar nimeni nu știe ce să facă. Mă ridic și eu, cu stângăcie. Or să plece deja? Regina se simte ofensată? Am cutezat să mă cert cu regina Angliei în vreme ce m-am stabilit într-o casă oferită de ea, primul acoperiș cuviincios pe care l-am avut deasupra capului de luni de zile?

— I-am trimis-o, zice ea încet. Pentru ca regele Angliei, care se lupta pentru țara lui, să știe că granița sa de nord era în siguranță. Ca să știe că mi-am făcut datoria față de el, soțul meu, chiar dacă tu a trebuit să-ți pierzi soțul. Ca să știe că soldații englezi au învins. Pentru că eram bucuroasă că am învins. Îmi pare rău pentru asta, draga mea soră, dar așa e lumea în care trăim. Datoria mea cea dintâi este întotdeauna față de soțul meu; Dumnezeu ne-a adus împreună, niciun om nu poate să ne despartă. Nici măcar dragostea pe care o am față de tine și ai tăi nu poate să intervină între mine și soțul meu, regele.

Se poartă cu atâta calm și cu atâta demnitate, încât mă simt nesăbuită și necuviincioasă. N-am crezut niciodată că o s-o văd pe Caterina ridicându-se la rangul de regină astfel. Îmi aduc aminte cum o ignoram batjocoritor când era săracă, o linge-blide la curte. N-am știut niciodată că are în ea această mândrie întemeiată. Acum văd că este cu adevărat o regină și e regină de șapte ani, în vreme ce eu mi-am pierdut tronul și m-am măritat cu un lord, care nici măcar nu locuiește cu mine.

— Înțeleg, spun eu cu glas pierit. Înțeleg.

Ea șovăie, de parcă se vede pe ea însăși pentru prima dată, cu toată demnitatea ei, în picioare, gata să iasă din odaia mea.

— Pot să mă așez din nou? mă întreabă cu un mic surâs.

E politicos din partea ei, căci nu e nevoită să întrebe.

— Te rog.

Ne așezăm împreună.

— L-am înmormântat cu cinste, zice ea încet. În Biserica Călugărilor Franciscani. Poți să-i vizitezi mormântul.

— N-am știut. Îmi rețin un hohot de plâns. Mai mult decât orice altceva, sunt stânjenită. Nici măcar n-am știut asta, îi zic.

— Desigur. Și am pus să i se facă slujbe. Regret nespus. Trebuie să fi fost un moment cumplit pentru tine. Și durerii tale s-au adăugat apoi alte momente grele pe urmă.

— Se zice că n-ar fi trupul lui, șoptesc. Se zice că a fost văzut după bătălie. Că trupul pe care l-ai adus în Anglia nu purta ciliciul.

— Lumea născocește mereu povești, răspunde ea, calmă ca o stâncă. Dar l-am îngropat cu cinste, ca pe un rege, Alteța Ta.

Nu pot să o sperii și nu pot să o zdruncin.

— Poți să-mi spui Margaret, întotdeauna mi-ai spus așa.

— Iar tu poți să-mi spui Caterina, zice ea. Și poate că putem să fim prietene, la fel cum suntem surori. Poate că mă poți ierta.

— Îți mulțumesc pentru rochii și pentru tot, spun cu stângăcie. M-am bucurat să-mi primesc moștenirea.

Își pune mâna peste mâna mea.

— Nu e decât ceea ce ți se cuvenea, zice ea blând. Ar trebui să-ți recapeți tronul și bogăția din Scoția. Soțul meu, regele, a jurat că vei avea din nou tot ce e al tău și că se va asigura că așa va fi, iar eu voi vorbi în sprijinul tău.

— Sunt recunoscătoare, îi zic, deși mi-e greu să-i spun așa ceva.

Are palma caldă și inelele par grele pe degetele ei micuțe.

— N-am fost surori bune una pentru cealaltă până acum, zice ea încet. Îmi era foarte teamă că nu mă voi mărita niciodată cu fratele tău, îmi era dor de casă și eram groaznic de săracă. Nu știi prin ce am trecut în anii în care am așteptat. N-am fost niciodată fericită după ce a murit mama ta. Când ea s-a dus, a fost de parcă mi-am pierdut singurul prieten din familie.

— Bunica…, încep eu.

Caterina dă din umeri. Rubinele de la gâtul ei strălucesc.

— Mama regelui n-a ținut niciodată la mine, zice ea scurt. M-ar fi trimis acasă dacă ar fi putut să facă asta. A încercat să spună… Se întrerupe, apoi continuă: O! Tot felul de lucruri. A încercat să împiedice căsătoria mea cu prințul. A încercat să-l întoarcă împotriva mea. Dar când el a ajuns pe tron, m-a luat de soție, în ciuda a toate.

— A avut mereu planuri mari în privința lui, îi spun încet. Și avea

dreptate, mă gândesc în sinea mea — el ar fi putut nimeri mult mai bine decât o văduvă care nu poate să-i facă un fiu.

— Așa că înțeleg ce înseamnă să fii departe de casă și să crezi că nu te îndrăgește nimeni, că ești în primejdie și nimeni nu te va ajuta. Mi-a părut foarte, foarte rău când am aflat că ești văduvă și că ai pierdut custodia fiului tău. Am jurat atunci că voi face ce pot să te ajut și să-ți fiu o soră bună. Amândouă suntem din neamul Tudorilor. Ar trebui să ne ajutăm una pe alta.

— Întotdeauna am crezut că mă tratezi de sus, îi mărturisesc. Păreai mereu atât de trufașă.

Hohotele ei de râs le fac pe doamnele ei să ridice privirea și să zâmbească.

— Mâncam pește de-o zi pe care îl cumpăram ieftin de la piață, zice ea. Mi-am amanetat vesela ca să-mi plătesc servitorii. Eram o prințesă în zdrențe.

— Am fost și eu o prințesă în zdrențe, îi zic încet, luând-o de mână.

— Știu. De aceea l-am îndemnat pe Harry să trimită o oștire ca să te pună înapoi pe tron.

— O să te asculte? întreb curioasă, gândindu-mă la cum mă apuca James de sub bărbie, și apoi mergea și își îndeplinea propriile planuri, neluând în seamă nimic din ce îi ziceam. Îți urmează sfaturile?

Chipul îi e străbătut de o umbră.

— Le urma, zice ea. Dar Thomas Wolsey a căpătat multă influență la curte în ultima vreme. Știi că îl sfatuiește pe rege cu privire la toate? Este Lord Cancelar, e foarte priceput, e un om foarte înzestrat. Dar se gândește numai la cum să-i facă pe plac regelui. Nu se gândește că dorința regelui nu trebuie să disprețuiască voia lui Dumnezeu. De fapt, se întâmplă tot mai rar ca cineva să-l poată întoarce pe rege de la gândul și dorințele sale.

— El e regele, zic eu sec.

Zău așa, n-o înțeleg deloc; de ce să-l abată cineva de la dorințele sale??

— Dar și el greșește, spune ea cu un zâmbet șters.

— Thomas Wolsey este în favoarea întoarcerii mele în Scoția? De bună seamă vrea ce e mai bine pentru fiica mea, ca naș al ei?

Ea ezită, apoi zice:

— Nu cred că e vorba doar de întoarcerea ta, cred că are planuri mai mari de atât pentru tine. Știe că scoțienii trebuie să te accepte și că băiatul tău trebuie să se afle în grija ta, dar cred că speră…

— Ce speră? o întreb.

Își înclină capul o clipă, ca pentru rugăciune, de parcă trebuie să se gândească la ce să spună în continuare.

— Cred că speră că actuala ta căsătorie poate fi declarată nulă și că te vei mărita cu împăratul.

Sunt atât de năucită, încât nu pot să zic nimic. Doar mă uit la ea, cu gura căscată.

— Poftim? Bâigui eu, când îmi recapăt glasul. Poftim?

Ea dă aprobator din cap.

— M-am gândit eu că nu știi nimic despre asta. Thomas Wolsey joacă pe mize mari în Europa. Ar fi foarte încântat să aibă un aliat legat prin căsătorie de Anglia, pe care să-l pună contra Franței. Mai ales acum, că încearcă să-i scoată pe francezi din Scoția.

— Dar eu sunt deja măritată! Ce se gândește el să facă?

— Lordul Cancelar crede că mariajul tău ar putea fi anulat, zice ea încet. Și apoi Harry a băgat de seamă că soțul tău nu te-a însoțit, deși avea un permis de liberă trecere. Harry s-a gândit că s-ar putea să fiți înstrăinați unul de altul. S-a gândit că poate tu ți-ai dori o despărțire.

— Archibald are îndatoriri în Scoția! I-am spus chiar eu asta regelui. Onoarea îl obligă să…

— Ai fi împărătească, adaugă ea.

Asta mă reduce din nou la tăcere. Ca soție a împăratului Sfântului Imperiu Roman de Apus, aș fi regină peste ținuturi întinse, peste jumătate din Europa. Aș depăși-o în rang pe Caterina. De fapt, m-aș căsători cu ruda ei. Mary, soția unui neica-nimeni cum e Charles Brandon, ar fi nimic pe lângă mine, ar trebui să mă slujească în genunchi. N-aș mai vedea-o pe niciuna dintre ele vreodată și aș fi mai bogată decât fratele meu Harry. Acesta e destinul care mi-a scăpat printre degete când i-am avut în vedere pe împărat și pe regele Franței ca soți, și apoi am aflat că regele Franței m-a lăsat pentru sora mea cea mică. Când m-am măritat cu Archibald, am pierdut ocazia de a fi unul dintre marii conducători ai Europei. Acum, din nou, mi se deschide în față calea spre măreție

— Cum s-ar putea face?

Caterina nu mai zâmbește. Își retrage mâinile din mâinile mele, de parcă atingerea unei soții necredincioase ar putea s-o contamineze.

— Sunt sigură că, dacă vei consimți, Lordul Cancelar va găsi o cale, zice ea cu răceală. Eu mi-am îndeplinit sarcina de a te întreba dacă ai vrea să te gândești la asta. Regele zice că Scoția se afla sub regimul excomunicării când te-ai măritat cu contele de Angus. Lordul Cancelar susține că nicio căsătorie încheiată într-o asemenea perioadă n-ar putea fi valabilă. Și, de asemenea, soțul tău era logodit, urmând a se însura cu altă femeie, nu-i așa? Lordul Cancelar va spune că a fost o căsătorie deplină, nu doar o logodnă. Că soțul tău era însurat cu Janet Stewart, căsătorie care a avut loc înainte de a ta și în timp ce Scoția se afla în comuniune cu Roma. Căsătoria lui o precede pe cea cu tine și, astfel, a ta nu poate fi acceptată.

— Nu era însurat. Nu se întâlnește niciodată cu ea! zic eu cu înflăcărare. Nu ține la ea. E însurat cu mine. Era liber să se însoare cu

mine. Îmi este credincios.

Caterina se uită la mine și îmi dau seama că nu doar pierderea celor patru prunci i-a întunecat privirea. A fost dezamăgită și de Harry.

— Nu contează dacă un soț e sau nu credincios, zice ea încet. Nu contează dacă te iubește pe tine sau pe alta. Ceea ce contează e că ați jurat să fiți împreună înaintea lui Dumnezeu. Preotul a fost martor la jurămintele voastre, dar i le-ați făcut lui Dumnezeu. O căsătorie nu poate fi desfăcută pentru că oameni cu rang înalt doresc ca o femeie să fie liberă. O căsătorie nu poate fi desfăcută din cauză că un soț a fost atât de nechibzuit și atât de slab încât să se îndrăgostească de altă femeie. O căsătorie adevărată, făcută în fața lui Dumnezeu, nu poate fi desfăcută niciodată.

Privirea ei se mută de la mine la însoțitoarele ei, doamnele de onoare, care stau la taifas, ca să le treacă timpul până se vor putea întoarce la Palatul Greenwich să ia cina cu bărbații. Una sau mai multe dintre ele vor fi atras privirea regelui, una sau mai multe vor fi fost deja în patul lui, una sau mai multe nădăjduiesc ca acest lucru să se petreacă.

— Știu asta, îi zic. Știu că nimic nu contează mai mult decât jurămintele de căsătorie. Eu și Archibald am făcut aceste jurăminte. El e soțul meu și va fi soțul meu până la moarte.

— Asta e ceea ce cred a fi adevărat, zice ea încet, plecându-și capul. Dacă Harry îmi va cere sfatul, îi voi spune că în fața lui Dumnezeu ești căsătorită și că nici Lordul Cancelar, nici împăratul Sfântului Imperiu Roman, nici însuși regele Angliei nu pot să schimbe asta.

## Palatul Greenwich, Anglia, mai 1516

Turnirul pentru sărbătorirea sosirii mele în Anglia urmează să aibă loc la Greenwich. Călătoresc pe fluviu în barca reginei până la cel mai frumos dintre toate palatele noastre din Londra. Îmi doresc foarte mult ca Archibald să fie cu mine, ca să audă cum ne aclamă oamenii din Greenwich când trecem pe lângă ei, să-i audă pe muzicanții care cântă în cinstea noastră și să audă bubuitul tunurilor care salută revenirea mea acasă.

Noul prunc Tudor, prințesa Mary, e în brațele doicii, alături de noi, în barcă. Caterina o ține aproape și o veghează neîntrerupt. Micuța mea Margaret, doar cu câteva luni mai mare, este mult mai veselă și mai vioaie; are o culoare trandafirie în obraji și se uită în toate părțile,

zâmbind când ne vede pe mine sau pe doica ei. Dar când îi vezi pe Caterina sau Henric alintându-și bebelușul, ai crede că nu s-a mai născut niciodată vreun alt copil.

În taină, îmi spun că Margaret a mea va fi recunoscută ca fiind mai frumoasă. Voi avea grijă să fie îmbrăcată fără cusur, voi avea grijă să se mărite bine. N-o fi ea prințesă, iar tatăl ei n-ar putea să-i ofere o coroană, dar este de neam regal și este pe jumătate o Tudor. Cine știe cum va fi viitorul acestor două fetițe? Jur că a mea nu va fi niciodată mai prejos. Nimeni n-o va trimite într-o țară străină ca apoi să uite de ea. Nimeni n-o va lăuda pe Mary mai presus de ea. Nimeni n-o va neglija pe ea și o va lăuda pe cealaltă în fața ei.

Nu pot să spun că acum sunt neglijată. Sunt frumos îmbrăcată, cu haine din garderoba regală, cu rochii din țesătură cu fir de aur și, deși merg în urma reginei Angliei, tot restul lumii merge în urma mea. Toți mi se adresează cu titlul de regină regentă a Scoției și Thomas Wolsey îmi plătește datoriile din visteria regală fără să șovăie și fără să pună întrebări. Merg în urma Caterinei și coborâm de pe barcă, le zâmbesc slujitorilor regali adunați de o parte și de alta a covorului care ne duce la ușile larg deschise ale palatului regal și îmi dau seama că n-am a mă plânge. Poate mi-aș dori ca Archibald să fie aici să mă vadă, întâmpinată cu cele mai mari onoruri, poate mi-aș dori ca toată lumea să-l poată vedea pe soțul meu cel chipeș, poate mi-aș dori ca el să participe la turnir, însă eu sunt acolo unde ar trebui să fiu. Este ceea ce mi-am dorit întotdeauna.

— Vom merge în camerele cu garderoba, hotărăște Caterina, zâmbindu-mi. Sper că Mary e deja acolo, alegându-și rochiile.

Urmează să o revăd în sfârșit. Mary, scumpa mea surioară, a venit de la casa ei de la țară pentru turnirul dat în cinstea mea. Charles Brandon va face ce știe el cel mai bine — poate singurul lui talent în afară de a fi un desfrânat și de a cheltui bani; el și Harry se vor întrece cu toți participanții.

— E deja aici?

Sunt foarte nerăbdătoare s-o văd și nădăjduiesc, de asemenea, să ajungem acolo înainte ca ea să-și aleagă cele mai bune rochii. Sper să-i fi poruncit deja Caterina îngrijitorului garderobei să se asigure că noi, cele trei regine, avem rochii asemănătoare. Dacă rochia lui Mary ar avea croială franțuzească sau ar fi mai brodată ori mai la modă, acest lucru ar strica totul. S-a obișnuit cu ce e mai bun; însă n-ar trebui să i se îngăduie să o întreacă în strălucire pe regină. Este nedrept față de toate doamnele regale ca Mary să fie încurajată să se poarte mai presus de rangul ei. O fi ea regina văduvă a Franței, dar e măritată cu un om de rând, nu cu un nobil ca Archibald. Nu vreau ca ea să iasă în evidență sau să atragă atenția. Nu vreau ca lumea să-i strige numele, să-i arunce flori și s-o încurajeze să se falească în fața tuturor, așa cum

făcea când eram mici.

Yeomenii din gardă, stând drepți de o parte și de alta a ușii, ne salută și ne deschid ușile spre odăile umbrite în care rochiile regale de ceremonie atârnă în saci din pânză, cu flori de levănțică îndesate în mâneci pentru a alunga moliile și cu spini de grozamă în lambriuri pentru a alunga șobolanii. În penumbra încăperii cu obloanele trase, văd o față micuță, ca de elf, sub eleganta bonetă franțuzească și am impresia că sora mea e fetișcana pe care am lăsat-o în urmă acum treisprezece ani, feblețea mea, surioara mea, păpușica mea frumoasă.

Uit imediat de gândul că și-ar putea lua cea mai bună rochie, că ar putea fi mai bine îmbrăcată, uit totul despre întâietate.

— O, Mary, zic simplu. Îmi deschide brațele și ea îmi cade în ele și se agață de mine.

— O, Margaret! O, draga mea! O, Maggie! Mi-a părut atât de rău pentru băiețelul tău Alexander!

Icnesc la auzul numelui lui. Nimeni n-a vorbit despre el de când am plecat de la Morpeth. Nici măcar nu l-a pomenit nimeni. Toți mi-au oferit condoleanțe pentru moartea regelui, dar nimeni n-a vorbit despre copilul meu. E ca și cum Alexander n-a existat niciodată. Și dintr-odată plâng pentru el, băiețelul meu dispărut; iar Mary — care nu mai e o fetiță, ci o femeie care a cunoscut singurătatea și suferința, la fel ca mine — mă îmbrățișează, îmi desface acele care îmi fixează gluga, îmi trage capul pe umărul ei și se leagănă cu mine, șoptindu-mi ca o mamă care își liniștește copilul rănit:

— Șșștt. O, Maggie. Șșștt. Dumnezeu să-l binecuvânteze, Dumnezeu să-l binecuvânteze în ceruri.

Caterina se apropie și Mary îi zice, peste umărul meu:

— Plânge pentru Alexander.

— Dumnezeu să-l binecuvânteze și să-l apere și să-l țină lângă El, zice Caterina imediat, și îi simt brațul pe după umăr și stăm îmbrățișate toate, cu capetele lipite, și îmi amintesc că și Caterina a pierdut un băiat, mai mult de unul. Pierderile Caterinei nu sunt nici ele pomenite vreodată. Și ea a îngropat sicrie micuțe și i se cere să le uite. Nu e nimic mai rău pe lume decât moartea unui copil și și noi împărtășim această nenorocire, suntem surori în suferință

Stăm toate trei împreună, agățându-ne una de alta în odaia întunecată și cufundată în tăcere, vreme îndelungată, apoi valul de durere trece și ridic privirea și zic:

— Arăt cumplit, cu siguranță.

Știu că am părul răvășit și că am nasul roșu. Îmi închipui că fața și gâtul îmi sunt roșii și pătate, iar pleoapele îmi sunt umflate. Caterina arată cu zece ani mai bătrână, urâțită de suferință. Două lacrimi se leagănă ca douăperle pe genele dese ale lui Mary, buzele-i trandafirii tremură și în obraji are o roșeață ca un răsărit de soare.

— Și eu, zice Mary, zâmbind.

Arena pentru turnir de la Greenwich e la fel de măreață ca oricare din Europa. Loja reginei este față în față cu cea a regelui, iar eu, surorile mele și doamnele noastre de onoare stăm în mijlocul tribunei, cu fața spre bariera care îi desparte pe cei care se întrec în lupta cu lancea, iar vântul cald umflă draperiile. Harry și prietenii lui nu sunt niciodată în loja lor, desigur; ei sunt participanți, nu spectatori. De jur împrejurul arenei flutură steaguri înalte. Pe jos e nisip fin, alb ca zăpada. Locurile din tribune sunt ticsite cu oameni care-și etalează cele mai bune haine. Sunt invitații numai nobilii și favoriții lor — nu se pot cumpăra bilete, aceasta e o distracție pentru cei mai de seamă. Negustorii din Londra și oamenii de la țară veniți la acest spectacol măreț așteaptă în spatele zidurilor scunde ale arenei și se împing unii în alții ca să-și facă loc. Cei mai tineri, cei mai îndrăzneți se cațără pe ziduri ca să vadă mai bine și sunt împinși și dați jos când ajung pe neașteptate lângă nobili. Toată lumea râde când se rostogolesc. Oamenii mai săraci nu pot nici măcar să între în palat, dar se înșiră pe malul fluviului, unde pot să privească neîncetatul du-te-vino de bărci al caselor nobiliare, aducându-i pe oaspeți. Stau de-a lungul aleii care duce de la porțile palatului împrejmuit de ziduri la Greenwich și la docuri. Pe aici sunt aduși caii și oamenii pot vedea șeile splendide și frumoasele costume de turnir, în vreme ce caii mari de luptă, mergând în *piaffe* și fornăind, vin pe drum călăriți de cavaleri sau aduși de rândași.

Mirosul unei întreceri de cai se simte de departe E un iz de fum de lemn de la locul unde lumea frige șuncă la focuri mici, ca să mănânce când se termină întrecerea, și mirosul puternic de fum negru de la forja unde caii sunt iute potcoviți din nou și se bat cu ciocanul capetele ascuțite ale lăncilor, ca să se tocească. Peste tot miroase a cai, un amestec de sudoare, baligă și însuflețire ca la o vânătoare sau ca la o cursă, și peste toate astea, parfumul ghirlandelor de flori care atârnă de loje. Livezile au fost chelite de florile de măr pentru plăcerea noastră; prețioasele flori roz și albe au transformat loja reginei într-un umbrar. La fiecare colț, bobocii trandafirilor timpurii sunt prinși în buchete mici așteptând să fie aruncate celui mai curajos participant. Mai presus de toate florile, așezate în mici împletituri printre acestea, sunt florile înstelate ale caprifoiului în felurite culori — trandafiriu, galben și untiu, cu parfumul lor amețitor, dulce ca mierea. Regina, eu și toate doamnele ne-am îmbăiat în apă de trandafiri și rufăria noastră a fost stropită ușor cu apă de lavandă. Albinele zumzăie în loja regală, îmbătate de parfum, de parcă ar fi într-o livadă.

Din senin, o amintire neașteptată ca fulgerul de vară mi-l aduce în

fața ochilor pe soțul meu, regele James, în toată puterea și frumusețea sa, când călărea ca un sălbatic îmbrăcat în verde, și Sieur de la Bastie era tot în alb, iar eu eram regina turnirului și sărbătoream nașterea primului meu fiu și credeam că voi fi mereu fericită și triumfătoare și cea dintâi din țară.

— Ce e? mă întreabă blând Mary.

Încerc să alung tristețea care m-a cuprins și îi răspund:

— Nimic, nimic.

Toată lumea așteaptă intrarea regelui în arenă. Nisipul e netezit cu grebla, de parcă au trecut peste el valurile în retragere ale mării. Pajii stau la fiecare ușă, în livrelele lor viu colorate. Un zumzet de veselie și râsete cuprinde arena și se întețește tot mai mult până când auzim sunetul trompetelor și un icnet, apoi tăcere în vreme ce ușile mari se deschid și Harry intră călare în arenă. Îl văd așa cum îl văd alții, nu ca pe frățiorul meu, ci ca pe un rege de seamă și un bărbat măreț. E pe un cal de luptă uriaș, un animal negru, cu crupă lată și coapse puternice. Harry a poruncit să fie potcovit cu argint și caielele sclipesc pe copitele lui negre. Șaua, frâul, pieptarul și curelele de la scara șeii sunt de un splendid albastru închis, cea mai bună piele vopsită indigo, și părul negru al calului lucește de parcă ar fi fost dat cu ulei. Are pe el un valtrap din țesătură cu fir de aur, de care sunt prinși clopoței din aur care zornăie la fiecare pas săltăreț. Harry însuși e învești mântat în catifea albastru-închis brodată peste tot cu fir de aur, cu o cascadă de flori de caprifoi, astfel încât strălucește. În timp ce dă ocol arenei, cu o mână ținând frâul albastru al splendidului cal și cu cealaltă ținându-și lancea înaltă, lăsată în jos în pielea încrustată cu aur de la cizma lui din piele albastru-închis, Harry strălucește sub privirile tuturor.

Asemenea unei brize de vară, mulțimea oftează văzându-l; un cavaler dintr-o carte de povești, un zeu de pe o tapiserie. Harry e atât de înalt, atât de frumos, calul său e atât de amenințător și de mare, catifelele lui atât de groase și de strălucitoare, încât parcă vedem portretul unui rege măreț, și nu un rege în carne și oase. Dar apoi trage frâul calului său semeț în fața loja reginei și își scoate pălăria, bătută cu safire, și zâmbetul lui vesel adresat Caterinei ne spune tuturor că acesta este un bărbat adevărat, cel mai chipeș bărbat din Anglia, cel mai iubitor soț din lume.

Toată lumea ovaționează, chiar și oamenii din afara arenei, de pe malurile fluviului, de pe drumurile care duc spre port, aud semnalul gutural de încuviințare și ovaționează și ei. Harry radiază ca un actor bine primit pe scenă și pe urmă se răsucește și le face semn însoțitorilor săi.

Sunt patru participanți la turnir, îmbrăcați astfel încât să se asorteze cu regele. Charles Brandon e unul dintre ei; își întoarce capul într-o parte și alta pentru a primi aplauzele. În spatele lor vin

optsprezece cavaleri, tot în catifea albastră, pe caii lor maies- tuoși, în urma lor vin pe jos slujitorii lor, purtând satin de un albastru atât de intens încât strălucește, iar după ei vin toți pajii, cavalerii, trompetiștii, șelarii, servitorii, sacagiii, comisionarii, cu zecile, toți învești mântați în damasc albastru. Toți se opresc în fața lojei regale, iar Caterina, în rochia ei albastră care dintr-odată pare ștearsă și lipsită de eleganță pe lângă albastrul de păun de la livreaua soțului ei, se ridică pentru a primi salutul participanților la turnir.

— Să înceapă turnirul! tună crainicul. Trompetele răsună într-o explozie, astfel că toți caii de luptă trag într-o parte și dau din picioare de nerăbdare, iar Harry călărește la pas către linia de fund din arenă, în timp ce pajii lui îl așteaptă cu coiful și mănușile de armură încrustate cu aur.

Când e gata, bine strâns în armura frumoasă, cu coiful pe cap, cu viziera coborâtă, cu calul smucindu-se nervos de o parte a barierei vopsite în culori vii care împarte în două locul destinat întrecerii cu lancea, cu adversarul așteptându-l la capătul celălalt, de cealaltă parte a barierei, Caterina se ridică în picioare, ținându-și batista albă în mâna dezgolită. Mănușa ei e vârâtă în interiorul platoșei lui Harry, în dreptul inimii. El e preocupat de aceste semne cavalerești de devotament. Caterina ține batista ridicată și apoi o lasă să cadă.

În clipa în care batista cade, Harry dă pinteni calului și animalul țâșnește și gonește de-a lungul barierei lungi. Adversarul său pornește în același timp și lăncile se apropie de zor. Mâna lui Harry se întinde mai mult, poziția sa în șa e joasă, dar aplecată înainte. Lancea lui răsună într-un zăngănit nemaipomenit când lancea se izbește de platoșa adversarului; Harry o trage înapoi, ca să nu se dezechilibreze și să cadă. Câteva secunde mai târziu și lancea adversarului, dezechilibrat și clătinându-se din cauza impactului, îl lovește ușor în umăr. Dar Harry trece deja mai departe, recăpătându-și echilibrul, săltând lancea lungă înapoi spre el, în vreme ce adversarul său se clatină în șa, se apucă de oblâncul șeii și de gâtul calului cu mâna protejată de zale, cade, se tot duce și se clatină spre spate de pe cal, trântit la pământ cu zgomotul răsunător al armurii din metal. Calul lovește cu picioarele dinapoi, cu harnașamentul fluturând, cu frâiele atârnând pe jos. Cavalerul stă nemișcat, de bună seamă cu răsuflarea tăiată, poate mai rău. Rândași în damasc albastru prind calul, paji în satinalbastrudau fuga la cavaler. Îi deschid viziera; capul îi atârnă.

— Are gâtul frânt? întreabă sora mea cea mică speriată.

— Nu, îi zic, așa cum obișnuiam să-i spun când era o prințesă micuță, care se temea pentru toți caii, pentru toți cavalerii. Probabil că e doar zdruncinat.

Medicii vin degrabă, vine și felcerul. Vine și carul, împins de patru paji. Ei îl ridică grijuliu pe cavaler și îl pun în car. Harry, care a

descălecat și are coiful sub braț, merge țeapăn în armură să-și vadă adversarul. Zâmbind, îi zice câteva cuvinte celui doborât. Îi vedem atingându-și mănușile de turnir unul altuia ca și cum ar da mâna.

— Uite, e bine, îi zic lui Mary.

Se aude un vuiet în timp ce rănitul e scos din arenă și Harry face turul acesteia, primind aplauzele, cu zâmbetu-i vesel strălucind pe chip și păru-i roșcat întunecat de la transpirație. Își duce pumnul apărat de armură la platoșa de pe piept în vreme ce îi face o plecăciune Caterinei și apoi pleacă. Trece pe lângă Charles Brandon, călare pe un cal de luptă murg, care își întâmpină regele cu un salut camaraderesc și o înclinare a capului în timp ce merge la trap în jurul arenei și se oprește în fața lojei noastre ca să-și salute regina, pe mine și apoi pe soția lui.

— Nu are mănușa ta? o întreb pe Mary, văzând că ea le poartă pe amândouă.

— A uitat, răspunde ea, strâmbându-se ușor. Și nu m-am simțit în stare să alerg după el ca să-i aduc aminte.

— Nu poartă un semn de la tine?

— Nu-mi pot îngădui să arunc o pereche de mănuși de fiecare dată când participă la un turnir, zice ea pe un ton ușor iritat. Regele îi plătește armura și harnașamentul, garderoba regală îmi dă o rochie. Dar de mănuși și rufarie trebuie să-mi fac rost singură și suntem săraci lipiți, Maggie, zău că da.

Nu spun nimic, dar o strâng de mână. E uimitor ca o prințesă Tudor să ajungă atât de jos încât să își facă griji pentru prețul unei perechi de mănuși. Harry ar trebui să fie generos cu Mary; ar trebui să fie generos cu mine. Tatăl nostru mi-ar fi plătit datoriile mai devreme; n-ar fi amendat-o pe Mary pentru că s-a măritat cu bărbatul ales de ea. Harry ar trebui să-și aducă aminte că toți suntem Tudori, chiar dacă el este singurul băiat în viață. Toți suntem moștenitori ai Angliei.

Toată ziua, nou-veniți odihniți călăresc împotriva competitorilor și nisipul e răscolit și murdar, iar frumoasele harnașamente și livrele sunt rupte și își pierd strălucirea când apune soarele peste arenă și tabăra regelui e declarată învingătoare, iar cel mai mare învingător dintre ei fiind Harry.

Caterina stă în picioare în lojă când el vine și se înclină în fața ei și parcă o văd pe mama noastră atunci când era obosită, dar făcea efortul de a răspunde nevoii nesfârșite a lui Harry de a fi lăudat. Zâmbește la fel de cald cum zâmbea mama, înmânându-i premiul care constă într-o centură de aur cu safire, dăruindu-i o avere tânărului care are deja totul. Își ține mâinile împreunate ca și cum victoria lui ar umple-o de bucurie și apoi, după ce a făcut tot ce ar fi putut nădăjdui

el c-o să facă, se răsucește, iar noi mergem în urma ei spre palat pentru lunga cină de după turnir. Se vor ține cuvântări, vor fi spectacole de bal mascat și dans până noaptea târziu. Îi văd privirea piezișă îndreptată spre fetița ei, Mary, care a fost adusă în lojă pentru a asista la triumful tatălui ei și pentru a fi arătată mulțumii însuflețite și știu că ar prefera să fie în odaia copilului, s-o vadă cum mănâncă, și apoi să se ducă ea însăși la culcare.

Nu mi-e milă de ea. E regina Angliei, cea mai bogată femeie din Anglia, cea mai de vază femeie din regat. Soțul ei tocmai i-a învins pe toți participanții la turnir. M-aș aștepta să nu-și mai încapă în piele de bucurie. Dumnezeu mi-e martor că eu așa aș fi în locul ei.

Urmează să mă întâlnesc cu lorzii scoțieni sosiți în Anglia pentru a-l convinge pe Harry să facă pace. Îi vor cere să mă țină aici, îi vor cere să-i îngăduie ducelui de Albany să-mi conducă țara, îi vor reaminti că soțul meu este un proscris și îi vor sugera că așa ar trebui să rămână, ca să fie hăituit ca un animal până când îl vor prinde și-l vor omorî. Cu siguranță sunt foarte speriați, căci eu sunt din nou o prințesă Tudor, la loc de seamă sub protecția fratelui meu, chiar dacă e o protecție care poate dispărea oricând. El nici măcar n-o să se-ntâlnească cu ei.

— Vor trata cu tine înainte să trateze cu mine, îmi promite Harry la cina de la Palatul Greenwich. Sunt așezată în stânga lui, Caterina e în dreapta lui, sora mea e lângă mine, foarte elegantă într-o rochie de un galben foarte pal, cu părul blond și des ascuns de o bonetă gălbuie bătută cu diamante, fără îndoială cea mai frumoasă dintre noi trei — însă ea e la două locuri depărtare de tron, pe când eu sunt chiar lângă el. Harry continuă: Le vei face cunoscute cererile tale. Vor fi nevoiți să-ți dea lămuriri.

— O să te-ntâlnești și tu cu ei după aceea? îl întreb.

El înclină din cap.

— Poți să-mi spui ce ți-au zis. Vom sta de vorbă cu Wolsey. Îi vom aduce pe calea cea bună, Margaret, nu te îndoi câtuși de puțin de asta.

— Când vor veni? întreb.

Nu sunt neliniștită. Știu că pot să-mi impun voința. Știu că pot să fiu o regină regentă bună. În Scoția sunt o mulțime de interese care se ciocnesc; dar la fel e și în Anglia, la fel e și în Franța. Orice tron poate atrage rivali — James m-a învățat asta — și acum sunt gata să-i ascult lecțiile și să fiu măreața regină a Scoției care zicea el că ar trebui să fiu.

— Peste câteva zile. Dar vreau să-ți muți reședința. Ghici unde.

Pentru o clipă, mă întreb dacă urmează să merg în unul dintre palatele regale și pentru o clipă sper să fie vorba de Richmond. Însă pe

urmă știu unde ar trebui să fiu.

— Palatul Scoției, îi răspund.

Harry râde la istețimea mea și își ciocnește pocalul de aur de al meu.

— Ai dreptate, zice el. Vreau să te vadă în palatul londonez al regilor Scoției. Le poate aduce aminte că ești stăpâna lui la fel de mult cum ești stăpâna Castelului Edinburgh.

## Palatul Scoției, Londra, Anglia, toamna anului 1516

Au fost trimiși Episcopul de Galloway și Custodele[23] de Dryburgh. Vine și Monsieur du Plains, pentru a reprezenta interesele franceze și a ne convinge pe toți să ajungem la un compromis care să-l lase pe duce în poziția de regent. Sunt însoțiți și de șase clerici și de doi lorzi neînsemnați. Îi primesc în sala tronului. Palatul e îngrozitor de dărăpănat; nu l-a mai folosit nimeni de la vizita lorzilor scoțieni cu prilejul cununiei mele prin intermediar și asta a fost acum treisprezece ani. Însă ierburile frumos mirositoare așternute pe jos ascund pietrele tocite și podelele vechi, iar Caterina mi-a împrumutat tapiserii pentru a opri curentul prin ușile unde s-a contractat tâmplăria. Clădirea în sine e impunătoare și intendentul lui Harry mi-a dat mobilă masivă de stejar, chiar și un tron încrustat cu argint. Ca întotdeauna, aparența regalității contează mai mult decât realitatea. Niciunul dintre cei care se apropie de sala tronului din Palatul Scoției n-ar putea să se îndoiască vreo clipă că sunt o regină de seamă.

Când intră, eu stau pe tron sub baldachinul oficial, la fel de nemișcată de parcă aș fi prințesa spaniolă, etalând cele mai bune și mai cuviincioase maniere, acum mulți ani, și îi las să se încline în fața mea, fără să mă ridic de pe jilț.

Vorbesc încercând să păstrez un echilibru între măreție și diplomație. M-am gândit îndelung la ce acord voi face. Nu pot să fiu impulsivă și mânioasă și să mă gândesc la fiul meu James, la soțul meu sau la cumplita și profunda durere a pierderii lui Alexander. Trebuie să-i câștig de partea mea. Trebuie să-i fac să vrea să mă întorc.

Îi văd cum se îmbunează și parcă le place de mine. Am farmecul Tudorilor — toți îl avem, și Mary, și Harry, și eu — toți suntem încredințați de asta. Sunt agreabilă și am un aer de superioritate când îi ascult și mă prefac că mă interesează părerile lor. Îi amăgesc, așa cum obișnuia bunica să-i amăgească pe bărbații de vază ai Angliei: cerându-le sfatul, consultându-i ca pe cei mai pricepuți, arătându-le

stimă, în vreme ce ea avea propriu-i plan. În tot acest răstimp, ei stau în picioare în fața mea și eu stau sub un baldachin din țesătură de aur, stindardul oficial al majestății. l-o fi conducând ducele căruia ei îi spun regent, dar el nu stă sub țesătură cu fir de aur, mânecile lui nu sunt tivite cu hermina albă a regalității.

Le vorbesc cu franchețe. Spun că trebuie să îmi fie înapoiate bunurile. Au fost trimise rochii și bijuterii la castelul lui Archibald de la Tantallon, garderoba mea de vară în Linlithgow — dar vreau să-mi fie trimise aici, la Londra. Regentul îmi datorează arendele de pe toate pământurile mele din Scoția: pământurile ce mi se cuvin ca văduvă, care mi-au fost date chiar de soțul meu, regele Scoției. Albany nu poate spune că el conduce o țară în care e pace și apoi să pretindă că arendele nu pot fi strânse. Și eu trebuie să fiu cea care îi numește pe tutorii fiilor mei. Trebuie să am vești de la James, fiul meu. Trebuie să fiu liberă să mă întorc în Scoția și el trebuie să locuiască cu mine. Soțul meu, bunicul lui și toată familia sa trebuie să fie grațiați, trebuie să fie liberi să locuiască cu mine.

Scoțienii încearcă să spună calm, politicos, că nu pot să mă întorc și să mă aștept să domnesc. Le spun că exact la asta mă aștept. Au greșit punându-l pe Albany în locul meu; i-au dat ascultare regelui francez, nu mie, adevărata lor regină. Iată-l pe aliatul lor din Franța avansând în Europa, imposibil de oprit! Schițez către Monsieur du Plains un mic zâmbet, ca pentru a-i spune că-i cunosc perfect interesele, că nu mă las păcălită. Cine se poate îndoi că Franța speră să pună stăpânire pe Scoția prin acest șiretlic cusut cu ață albă? Dacă Scoția continuă să fie de partea spionului francez Albany, cu soția lui franțuzoaică și loialitatea lui față de Franța, se va ajunge la un război cu Anglia. Fratele meu nu va îngădui să se știe că armata franceză e la ușa lui. El insistă ca eu să mă întorc în siguranță. Chiar își doresc un alt război cu Anglia? Au atât de mulți fii încât vor să piardă o altă generație la un alt Flodden? Când încă o jelim pe ultima?

Monsieur du Plains protestează calm la auzul întrebărilor, zicând că Franța nu are intenția de a pune mâna pe Scoția prin viclesug, că ducele este scoțian, moștenitor al tronului după fiul meu, și nu francez. Mă uit în spatele lui și arunc un zâmbet către custode și la episcop. Zâmbetul meu spune — noi, cei trei scoțieni de-aici, știm că minte. Iar ei îmi răspund tot cu un zâmbet. Noi știm, noi, cei trei scoțieni.

**Palatul Lambeth, Londra, Anglia,**
**toamna anului 1516**

Merg la Palatul Lambeth călare pe buiestrașul alb și pe care mi l-a dăruit Caterina, ca să mă întâlnesc cu Thomas Wolsey și cu fratele meu Harry. Sunt amândoi în odăile reginei și ale lui Harry, cu doar alți șase oameni din suită și trei-patru servitori. Bag de seamă, dintr-o privire rapidă, că nimeni nu stă mai aproape de rege decât noul său prieten, Wolsey, fiul unui măcelar din Ipswich. Cu siguranță, acest om de rând cu vorbă mieroasă trebuie să se ciupească în fiecare dimineață ca să fie sigur că nu visează. Este extraordinar ca un bărbat cu origini atât de modeste să se bucure de influență pe lângă rege. De bună seamă, nimeni nu s-a mai ridicat atât de sus pornind de atât de jos. Însă asta e Anglia pe care o făuresc Harry și Caterina: una în care priceperea contează mai mult decât originea și ceea ce faci contează mai mult decât cine ești. Pentru cineva ca mine, a cărui identitate este oferită de origine, aceasta este o perspectivă neliniștitoare. Pare greșită. Niciun rege din partea familiei mamei mele nu l-ar fi făcut vreodată Lord Cancelar pe băiatul unui măcelar și sunt sigură — de parcă ea mi-ar vorbi de dincolo de mormânt — că bunica n-ar fi îngăduit niciodată așa ceva.

Mă asigur că toate acestea gânduri nu se citesc pe chipul meu când îmi salut fratele cu o reverență călduroasă și îi ofer mâna sfetnicului său, de parcă aș fi încântată să-l văd aici.

— Cum a fost? întreabă Harry aspru.

În chip vădit, Thomas Wolsey știe deja despre ce vorba și urmează să ia parte la această discuție.

— Îmi vor da înapoi bijuteriile, îi zic cu mândră și calmă. Au recunoscut că au greșit punându-stăpânire pe ele. Le au la loc sigur, toate în bună rânduială, și mi le vor trimite pe toate. Și rochiile, de asemenea.

— Sunteți un diplomat abil, Alteță, îmi zice Wolsey zâmbind.

Chiar cred că sunt. Îmi plec capul.

— Sunt de acord că ar trebui să mi se plătească arendele. Cred că mi se datorează o avere, poate chiar 14 mii de lire.

Harry fluieră încet.

— Ei zic că ți le vor plăti?

— Au promis.

— Și ce zic despre ducele de Albany? întreabă Wolsey. Acum că am rezolvat problema rochiilor?

Îmi plec capul, în vreme ce fiul măcelarului îndrăznește să facă remarci cu privire la discuția cu ambasadorii mei.

— Insistă ca el să rămână regent; însă le-am spus răspicat că asta înseamnă să dăm Scoția pe mâna francezilor.

Harry încuviințează din cap.

— Am avut grijă să știe că nu vei îngădui asta.

— Bine ai făcut, zice el. Nu voi îngădui.

— Și urmează să ne întâlnim iar, când îmi vor aduce bijuteriile.

— Voi vorbi cu ei între timp, spune Wolsey. Însă mă îndoiesc că voi abține mai mult decât a făcut deja Alteța Sa. Ce regină regentă sunteți: două dintre țelurile domniei voastre atinse într-o singură întâlnire!

— Trebuie să-mi fie înapoiat copilul.

— Fiul domniei voastre este în siguranță, zice blând Wolsey. Dar sunt vești proaste din Scoția despre Alexander Hume și fratele său William.

Aștept. Alexander Hume este un cameleon politic de o mândrie ridicolă. A schimbat taberele, s-a întors împotriva lui Albany și a trecut de partea mea deoarece s-a temut că Albany a făcut o glumă pe seama staturii sale mici. Are toată mândria înflăcărată a unui bărbat scund. Însă o dată ce s-a alăturat taberei mele, a fost un slujitor de nădejde. M-a salvat de la Linlithgow și a făcut tot drumul călare cu noi din Scoția. I-a ținut tovărășie lui Archibald, și noi n-am fi fost atât de cutezători fără curajul lui. Însă știu că e îngrozitor de nestatornic.

— A schimbat taberele? întreb bănuitoare.

— N-o să le mai schimbe, zice Wolsey făcând o glumă vulgară. I s-a predat lui Albany pentru o grațiere, dar pe urmă și-a încălcat eliberarea pe cuvânt de onoare și a fost executat pentru trădare. E mort, Alteță.

Icnesc ușor și mă clatin.

— Dumnezeule mare! A fost executat după o grațiere? Nimeni n-o să mai aibă vreodată încredere în Albany!

— Ba nu. Wolsey are impertinența de a mă corecta. Nimeni n-o să mai aibă vreodată încredere într-un Hume. El e cel care și-a călcat cuvântul. A primit o grațiere, a jurat credință, apoi s-a răzvrătit din nou. Merita să moară. Nimeni nu putea pleda în apărarea lui.

Aș contrazice asta. Nu cred că vreo promisiune făcută lui Albany trebuie să fie onorată. Însă n-am de gând să fiu în dezacord cu sfetnicul apropiat al fratelui meu, care, după părerea mea, nici măcar n-ar trebui să vorbească decât dacă e invitat s-o facă.

Wolsey dă din cap spre Harry, ca pentru a-i face semn să spună ceva.

— Asta înseamnă că regina regentă a pierdut sprijinul unei familii puternice, zice el, de parcă ar gândi cu glas tare. De-am putea să-i facem rost de un alt aliat. Un aliat de seamă, care să-i înspăimânte pe francezi. Poate împăratul?

Harry îmi ia o mână și o pune sub brațul lui. Mă conduce departe de toți ceilalți — de Thomas Wolsey, de curteni, de servitori. E o galerie lungă care duce de la odăile reginei la scările private și mergem, unul lângă altul, potrivindu-ne pașii.

— Împăratul ar fi bucuros să-ți ofere căsătoria, zice Harry fără

înconjur. Iar cu el ca soț și cu mine ca frate, ai fi cea mai puternică femeie din Europa.

La acest gând, simt o mică licărire de dorință.

— Sunt deja căsătorită, îi spun.

— Wolsey crede că ar putea fi anulată, zice Harry Căsătoria a avut loc când Scoția se afla sub anatema excomunicării; nu este valabilă.

— Dar este valabilă în ochii lui Dumnezeu, rostesc încet. Eu știu asta, și Dumnezeu mi-e martor. Și ar face din fetița mea Margaret un copil nelegitim. N-o să fac asta, așa cum nici tu n-ai face din micuța Mary un copil nelegitim. N-ai putea să faci asta, o știu. Nici eu nu pot.

Harry se strâmbă.

— Ți-ar conferi o putere foarte mare, îmi reamintește el. Soțul pe care-l aperi nu este alături de tine, iar cel mai important aliat al său a fost executat.

— Nu pot s-o fac. O căsătorie e o căsătorie. Știi că nu poate fi anulată. Tu, care te-ai căsătorit din dragoste, așa cum am făcut eu, știi ce lucru sacru e ăsta.

— Asta dacă Dumnezeu nu-Și arată voia opunându-Se, zice Harry. A făcut așa cu sora noastră, când soțul ei a murit în câteva săptămâni.

Nu spun cu glas tare că Mary a fost norocoasă că a scăpat atât de repede din acea căsătorie, dar gândul meu ăsta e.

— Dacă El își va arăta voia, încuviințez eu. Însă Dumnezeu a binecuvântat căsnicia mea cu Archibald și pe a ta cu Caterina. Ne-a dăruit sănătate și urmași. Sunt măritată pe viață. La fel ca tine. E până când moartea ne va despărți.

— Și eu la fel, zice Harry, cedând în fața determinării mele.

El e copilul crescut de bunica mea. Întotdeauna va asculta de sfatul unei femei cucernice. În ochii lui o femeie care e atât de hotărâtă este o femeie care are dreptate. Este urmarea faptului că a avut o bunică stăpână pe sine. Dacă se va lepăda vreodată de această convingere, va fi liber să gândească orice.

— Dar o să te mai gândești, Margaret? Căci soțul tău te-a abandonat și cine știe ce-i cu el… Ar putea fi mort. Poate Dumnezeu a hotărât ca mariajul tău să se-ncheie.

— Nu m-a abandonat. Știu exact unde este acum. Și m-am măritat cu el la bine și la rău, nu pot să-l părăsesc pentru că acum e un proscris, luptând pentru ce e al lui, luptând pentru mine.

— Dacă încă este un proscris, dacă nu s-a predat cu Hume și n-a făcut pace cu Albany, abandonând cauza ta, sugerează Harry.

— N-ar face niciodată așa ceva, spun eu răspicat. Și știu unde trebuie să se îndrepte onoarea și dragostea mea.

Când vorbesc cu Harry, e întotdeauna ceva care mă face să vorbesc ca într-o piesă de bal mascat. El are mereu ceva teatral. Nu vorbește niciodată fără să ia seama la efectul pe care-l poate avea. Nu pășește

niciodată fără să ia seama la înfățișarea sa. Morga sa înnăscută este teatru.

Mă sărută acum pe ambii obraji, zicând cu tandrețe:

— Dumnezeu să te binecuvânteze pentru onoarea ta. Îmi doresc ca amândouă surorile mele să fi fost atât de grijulii cu numele lor.

Ei, iată o mustrare pentru tine, micuță Mary, îmi zic în sinea mea, întâmpinând lauda lui cu un zâmbet.

## Palatul Scoției, Londra, Anglia, toamna anului 1516

Însă nu scap din vedere aluziile lui Harry. Îi scriu lordului Dacre și-i cer vești despre Archibald și despre toți cei care mă sprijină în Scoția. Îi spun că știu totul despre Hume; nu e nevoie să-mi ascundă nimic. Știu tot ce-a fost mai rău. Dar chiar și prevenindu-l, el nu-mi răspunde și iau asta drept semn că fie nu știe nimic, fie nu vrea să-mi spună. Mă întâlnesc din nou cu ambasadorii scoțieni, dar nu pot să-mi dau seama din politețea lor calmă dacă soțul meu e încă de partea mea sau a schimbat tabăra și a trecut de partea lor. În cele din urmă sunt nevoită să-l rog pe Thomas Wolsey să vină la mine.

I-o arăt pe fina lui, pe micuța mea scumpă, Meg, și ea îi zâmbește, exact așa cum ar trebui. Îl servesc cu prăjiturile care îi plac și cu un pahar de vin dulce. Apoi, după ce l-am măgulit și îndestulat, îi cer un împrumut. Scoțienii mi-au trimis bijuteriile și rochiile de la palatele mele, dau nu și banii din arende. Thomas Wolsey e binevoitor — de ce n-ar fi? Ca Lord Cancelar, deține controlul vistieriei regale și a strâns grămezi de bani pentru sine. Degețelele lui grase sunt încărcate cu nestemate. Îmi împrumută bani pe care îi promit că-i voi înapoia când mi se vor plăti aren- dele. Dacre le va strânge la graniță și îi va trimite lui Wolsey partea sa.

Mă felicită pentru înțelegerea pe care am făcut-o cu scoțienii.

— Puteți merge acasă în siguranță, puteți să domniți în poziția de coregentă, zice el. Ei făgăduiesc să vă plătească moștenirea cuvenită ca văduvă și să se sfătuiască cu Domnia Voastră. Ați obținut o victorie, Alteță. Sunt impresionat.

Zâmbesc.

— Vămulțumesc. Mă bucur că am reușit să obțin atât de mult. Dar chiar voiam să vă întreb de contele de Angus, îi zic.

Ezit să-i rostesc numele. Nu vreau nici să spun „soțul meu“ în fața acestui funcționar rotofei ai cărui ochi sunt atât de ageri, a cărui istețime e atât de ascuțită, dar care nu știe nimic despre traiul greu, despre riscurile și soarta de a te afla la graniță.

Nu zice nimic, doar se înclină.

— Voiam să vă întreb dacă știți unde este. Sunt îngrijorată… după ceea ce mi-ați spus despre Alexander Hume. Călătoreau împreună, cei din familia Hume și soțul meu.

Știe ceva. Jur că știe de săptămâni în șir.

— De fapt, da, cred că soțul Domniei Voastre, contele, s-a predat în același timp cu Alexander și William Hume, zice el calm. Credem că s-au predat toți trei lui Albany, regentul, și au acceptat grațierea. Soțul Domniei Voastre a renunțat.

Pentru o clipă, pur și simplu nu-l mai aud.

— A renunțat? S-a predat?

— Tocmai ce-am aflat. E o lovitură, zice Wolsey, încetișor ca un preot la spovedanie.

E o minciună. Trebuie să fie o minciună.

— Nu se poate să fi făcut asta, zic eu aprins. Nu mi-a scris. N-ar fi făcut un asemenea lucru fără să-mi spună. N-ar renunța atât de ușor.

— Cred că și-a primit înapoi pământurile, zice Wolsey blând. A dat la schimb cauza Domniei Voastre pentru cauza lui. Are din nou în stăpânire Castelul Tantallon. Știu că era important pentru el și pentru… clanul lui, parcă așa își spun ei? — ca el să își recupereze ce e al său. Și averea, desigur.

— Cum rămâne cu a mea? întreb, furioasă dintr-odată pe acest om cu piele fină care îmi dă o veste atât de cumplită pe o ton blând și încrezător. E soțul meu! Ar trebui să lupte pentru mine! N-a venit cu mine în Anglia ca să poată continua lupta. Ar trebui să lupte pentru mine în acest moment!

Wolsey își desface degetele, pline cu inele cu diamante.

— Poate că n-a venit în Anglia ca să-și poată recăpăta castelele și pământurile. Și a reușit. Pentru el, este o victorie.

Sunt atât de furioasă, că abia dacă pot să vorbesc.

— Pentru mine nu e nicio victorie, zic, cu glasul sugrumat.

Fața lui rotundă e blândă.

— Nu, nu e, zice el. Ați fost dată la o parte din nou.

Îmi vine să plâng când îmi dau seama că a găsit cel mai bun nume pentru durerea mea. Asta e ceea ce mi se întâmplă mereu, iar și iar. Am fost lăsată din nou în urmă. Nevoile mele au fost neglijate; de unde trebuia să mi se arate toată grija, sunt dată la o parte. Propriul meu soț se aliază cu dușmanul meu în loc să lupte pentru cauza mea. M-a trădat.

— Nu îmi vine să cred, murmur eu. Mă întorc în așa fel încât Wolsey să nu-mi poată vedea fața, schimonosită de mânie. În inima mea se dă o luptă între furie și disperare. Nu îmi vine să cred că Archibald s-ar preda fără să-mi spună. Nu îmi vine să cred că ar merge la Edinburgh și nu la Londra. Nu îmi vine să cred că ar prefera să-și

recupereze el pământurile și pe mine să mă lase fără nimic.

— Soția împăratului ar fi cea mai de seamă femeie din Europa, zice Wolsey insinuant. Ați fi prima. Ați putea să porunciți tuturor în Scoția.

Nici măcar în clipele astea de suferință nu-mi uit jurămintele de căsătorie.

— Poate că Archibald și-a neglijat îndatoririle față de mine, dar eu nu mi-o neglijez pe a mea față de el. Am fost cununați în fața lui Dumnezeu și nimic nu poate să schimbe asta.

— Dacă sunteți sigură…, zice Wolsey..

## Palatul Lambeth, Anglia, toamna anului 1516

Mă mir că nu mă prăbușesc izbucnind în lacrimi. Îmi dau seama că vreau să stau de vorbă cu cineva care să înțeleagă ce simt — nu cu cineva al cărui sfat spus cu glas domol să mă facă să mă simt și mai rău. Poruncesc să-mi fie adus calul și să vină rândașii. Mă îmbrac cu cea mai bună pelerină de călărie și cu rochia tivită cu blană de jder și mă pornesc spre Greenwich. O iau pe scările care duc spre locul reginei și mai marea peste doamnele mele de onoare îl întreabă pe intendentul casei Caterinei dacă aceasta mă poate primi. Mă conduce îndată înăuntru și le găsesc pe doamnele ei stând în liniște în sala de audiențe, cu ușa de la cabinetul ei privat închisă.

— Puteți să intrați, îmi zice el încet. Alteța Sa e la rugăciune.

Intru încetișor pe ușa deschisă de la capela care se-nvecinează cu odaia ei. Stau în ușă și privesc în timp ce preotul face semnul crucii deasupra capului ei plecat și apoi se închină, iar ea se ridică din genunchi de pe băncuța luxoasă de rugăciune, îi spune câteva vorbe și iese, cu chipul zâmbitor și senin.

O bucurie sinceră îi luminează chipul când mă vede.

— Chiar mă rugam pentru tine și iată-te, exclamă ea. Își întinde mâna spre mine. Am auzit veștile din Scoția. Trebuie să fii bucuroasă că măcar soțul tău e în viață și i s-a dat înapoi ce îi aparține.

— Nu pot, îi spun cu o sinceritate neașteptată. Știu că ar trebui să fiu. Știu că ar trebui să mă bucur pentru el. Și sunt bucuroasă că n-a fost ucis. Am trăit o mare spaimă tot timpul ăsta, gândindu-mă că i s-ar putea întâmpla ceva, că va fi atacat, că se va prinde în vreo luptă… Dar nu pot să fiu fericită că s-a înțeles cu Albany și pe mine m-a lăsat aici. Îmi stăpânesc lacrimile și continui: Știu că ar trebui să mă bucur că e în siguranță. Dar nu pot.

Mă trage lângă șemineu și ne așezăm amândouă pe taburete de înălțime egală.

— E greu, încuviințează ea. Fără îndoială, te simți părăsită.

— Da! Îi încredințez adevărul dureros: L-am lăsat acolo pentru că voia să lupte pentru mine și nu a vrut să vină în Anglia când situația noastră era atât de proastă. Mi s-a frânt inima să-l părăsesc și el a fost atât de iubitor, a venit după mine în York și mi-a jurat că va lupta pentru mine până la moarte, iar acum aflu că a făcut o înțelegere cu dușmanul nostru și stă liniștit în micuțul lui castel! Caterina, el trebuie să fi fost cel care mi-a trimis rochiile!

Ea lasă privirea în jos și strânge din buze.

— Știu. E greu când crezi că cineva e foarte bun, foarte grozav, și îți înșală așteptările. Dar poate că așa va fi cel mai bine. Când te vei întoarce în Scoția, vei avea castelele lui în care să locuiești, el va avea o avere și te va sprijini. Va fi în consiliu și va putea să hotărască în favoarea ta. Vei fi soția unui mare lord scoțian, nu a unui proscris.

— Ți-au fost înșelate vreodată așteptările? îi zic atât de încet încât mă întreb dacă mă poate auzi.

Își întoarce spre mine ochii albaștri în care se citește sinceritatea.

— Da, răspunde ea ferm. Vei fi auzit de unele dintre necazurile mele. Cred că toată lumea știe că Henric și-a luat o amantă în chiar primul an de căsnicie, când am fost în perioada de izolare impusă de sarcina și nașterea primului nostru copil. De atunci, au fost și altele, întotdeauna diferite. Are una și acum.

— Una dintre doamnele tale? îndrăznesc să o întreb.

Încuviințează din cap.

— Asta face să fie încă și mai rău, zice ea. Pare o îndoită trădare. O vedeam ca pe-o prietenă, mi-era dragă.

Sunt cu sufletul la gură să aflu cine e. Nu cred că pot să întreb. Caterina are ceva, ceva amenințător, chiar și când stă pe un taburet lângă foc, umăr la umăr cu sora ei.

— Dar nu e ceva serios, zic eu. E un bărbat tânăr și e o distracție pentru el, așa cum fac toți bărbații tineri. Harry este galant, îi place să se joace de-a dragostea cavalerească.

— Poate că nu e ceva serios pentru el, zice ea cu demnitate și calm. Însă e serios pentru mine; și, desigur, e ceva serios pentru ea. Nu spun nimic despre asta și o tratez la fel de cuviincios ca până acum. Dar asta mă necăjește. În nopțile în care el nu vine în patul meu, mă întreb dacă e cu ea. Și, bineînțeles — aici glasul îi tremură un pic —, mi-e frică.

— Frică? N-aș fi crezut că îi e frică vreodată. Stă atât de dreaptă, se uită pe fereastră la fluviul luminat de soare de parcă ar ști toate tainele lumii și nu s-ar teme de nimic. Îi spun: Nu te-am crezut niciodată temătoare, te consider de neîmblânzit.

Râde când aude.

— Ai plecat din Anglia înainte să cad în dizgrație. Dar trebuie să fi

știut că am fost înfrântă de bunica ta. Și-a propus să mă facă să decad într-atât de mult și a reușit.

— Dar ți-ai recuperat locul. Te-ai măritat cu Harry.

Caterina dă ușor din umeri.

— Da, am crezut că l-am cucerit și că va fi al meu pentru totdeauna. Fata — e vorba despre Bessie Blount, știi, copila aia drăguță, blondă, fermecătoare, cu talent la muzică…

— Oh, exclam eu, gândindu-mă la capul acela blond aplecat peste lăută și la vocea dulce și cristalină.

— E tânără și, presupun, cu un pântec roditor. Dacă el ar lăsa-o grea… Caterina se întrerupe și văd că are ochii plini de lacrimi. Clipește ca să le alunge de parcă nu înseamnă nimic. De-ar fi ca ea să-i dăruiască un fiu înaintea mea, atunci cred că mi s-ar frânge inima.

— Dar vei avea un fiu data viitoare! spun eu cu siguranță prefăcută. A născut patru copii morți și o singură fetiță în viață. Se uită la mine; nu e o femeie care să înghite niște minciuni dătătoare de speranță

— Dacă așa va fi voia lui Dumnezeu! zice ea. Însă am ținut un băiat în brațe și i-am pus numele de Henry după tatăl său și apoi a trebuit să-l îngrop și să mă rog pentru sufletul lui nemuritor. Nu cred că aș suporta ca Bessie să aibă un fiu de la soțul meu.

— O, dar cu siguranță n-o va lăsa să-i pună numele de Henric, adaug eu, de parcă ar avea vreo însemnătate.

Caterina zâmbește și clatină din cap.

— Ei bine, nu s-a întâmplat încă. Poate n-o să se întâmple niciodată.

— Trebuie dată de soție cuiva, îi zic. Cel puțin poți să-i aranjezi nunta și s-o trimiți de la curte.

Caterina face un mic gest din mână, zicând:

— Nu știu dacă asta ar fi corect față de ea sau de soțul ei. E foarte tânără. N-aș vrea să-i poruncesc să se mărite cu un bărbat care s-ar putea să-i poarte pică. El ar ști că ea a fost amanta părăsită a regelui. Ar putea să fie crud cu ea.

Pur și simplu nu pot să pricep de ce ar trebui să-i pese de fericirea lui Bessie și cu siguranță nedumerirea mi se citește pe chip, căci Caterina râde și mă bate ușurel pe obraz.

— O, sora mea, zice ea. Am fost crescută de o femeie al cărei soț i-a frânt inima de multe ori. Sunt întotdeauna de partea femeii. Chiar dacă femeia îmi este rivală. Iar micuța Bessie nu e cu adevărat rivala mea. E doar o amantă și nu e prima, și mă îndoiesc că va fi ultima. Dar eu voi fi mereu regina. Nimeni nu-mi poate lua asta. El se va întoarce întotdeauna la mine. Sunt prima și adevărata lui dragoste. Sunt soția lui, singura lui soție.

— Iar eu sunt a lui Archibald, spun, alinată de încrederea ei

deplină. Și ai dreptate că ar trebui să fiu încântată că soțul meu a obținut o grațiere de la Albany și că poate să locuiască din nou în castelul său. Bineînțeles că mă bucur că e în siguranță. Am să merg acasă la el acolo și poate că fiul meu va putea să vină la noi.

— Trebuie să-ți fie foarte dor de el, zice ea.

— Da, încuviințez. Dar eu mă gândesc la Archibald, iar ea se gândește la fiul meu James. Și măcar el a trăit din ce și-a procurat singur în ținuturile de la graniță, adaug eu. E greu să găsești un loc sigur pentru noapte, e greu să găsești destulă mâncare. Acolo nu sunt fete frumoase care să compună cântece.

Caterina nu zâmbește.

— Sper să nu se înstrăineze niciodată de tine, indiferent unde trăiește, zice ea. Este o suferință cumplită când bărbatul care are în mâini iubirea și fericirea ta uită de tine.

— Așa ți se pare? întreb, gândindu-mă la furia mea nestăpânită cauzată de James și infidelitățile lui Îațișe; la toți copiii din flori care veneau alergând la el, eu știind că mamele lor trăiau mulțumite în apropiere și că el se ducea să le vadă în drum spre pelerinajele lui sfinte.

— Mă face să mă simt ca și cum n-aș fi bună de nimic, zice ea încetișor. Și nu știu cum să-i aduc aminte că onoarea și inima lui sunt ale mele, că mi le-a jurat. Nu știu cum să-l chem din nou să-și facă datoria în fața lui Dumnezeu, așa cum eu mi-o fac pe a mea. Chiar de nu vom avea niciodată un alt copil — deși mă rog în fiecare zi să avem un fiu —, dar chiar dacă nu vom avea niciodată un alt copil, eu sunt soția lui, tovarășa lui de viață, alături de el pe timp de pace și pe timp de război. Sunt soția și regina lui. Nu poate să uite de mine.

Mă simt rușinată că fratele meu mai mic o tratează atât de rău pe soția lui.

— E un prost, zic aspru.

Mă oprește cu un gest mărunt al mâinii pline de inele.

— Nu pot îngădui nimănui să-l judece. Nici măcar ție. El e regele. I-am promis dragostea și supunerea mea pentru totdeauna.

## Palatul Richmond, Anglia, vara anului 1517

Urmează să părăsesc iarăși Anglia. A fost un an lung și frumos, dar știam că mă voi întoarce în nord pe drumul cel anevoios spre Scoția. Trebuie să-mi iau din nou rămas-bun de la familia și prietenii mei, trebuie să fac din nou acest drum și să sper că voi avea succes la capătul lui.

— Trebuie să pleci? întreabă copilărește Mary.

Suntem dincolo de grădina frumos aranjată, plimbându-ne pe lângă fluviu, și ne întoarcem ca să ne așezăm pe o băncuță sub un copac, cu soarele cald mângâindu-ne spatele, și să privim barjele și bărcile care aduc vizitatori și mărfuri pentru a distra și hrăni curtea nesătulă. Mâna lui Mary se sprijină de pântecul umflat. E din nou însărcinată.

— Nădăjduiam că vei rămâne aici.

Nu îndrăznesc să-i spun că și eu încep să sper asta. Mi se pare foarte greu: Caterina să locuiască aici, Mary cu ea, și eu să fiu singura soră care trebuie să plece departe, spre un viitor atât de nesigur într-o țară care a fost așa de nemiloasă cu mine.

— Să te avem acasă a fost ca și cum am fi fost din nou copile. De ce nu stai mai mult? De ce să nu locuiești cu noi și să nu te mai duci deloc înapoi?

— Trebuie să-mi fac datoria, îi zic înțepat.

— Dar de ce acum? întreabă ea apatic. La începutul verii, cea mai grozavă perioadă a anului.

— E cea mai bună perioadă a anului să fac acest drum și am permisul de liberă trecere în Scoția. Nu pot să-mi rețin amărăciunea din glas. Fiul meu, fiul meu în vârstă de cinci ani, mi-a trimis un permis de liberă trecere.

Asta îi atrage atenția și își îndreaptă trupul.

— Trebuie să ai îngăduința micuțului James ca să te duci la el?

— Bineînțeles că da. El e regele, permisul are sigiliul lui. Bineînțeles, nu el face asta, de fapt, Albany e cel care a decis că pot să merg acasă. Și el trimite condițiile: nu mai mult de 24 de însoțitori, fără rebeli alături de mine, iar apoi urmează condițiile pentru a-mi vedea fiul. Nu am voie să merg în calitate de tutore, nici ca regentă. Doar ca mama lui.

— Francezii sunt foarte puternici, zice ea. Dar sunt binevoitori dacă te supui regulilor lor. Se dau în vânt după lucrurile frumoase și după curtoazie. Numai de-ai accepta…

— Bineînțeles că tu ești de partea lor, de vreme ce ei îți plătesc îndemnizația, îi spun tăios. Toată lumea știe că nu ai nimic altceva din care să trăiești în afară de banii pe care-i primești de la el și care ți se cuvin ca văduvă. Însă mie nu îmi dau nimic, nu își onorează datoria față de mine, așa că nu poți să te aștepți să joc cum îmi cântă ei, cum faceți tu și Brandon.

Mary roșește ușor.

— Bineînțeles că am nevoie de banii ăia. Noi suntem cerșetori, niște cerșetori de neam regal. Și în fiecare zi are loc un nou bal mascat sau un dans nou ori o ceremonie fastuoasă și regele stăruie să o conduc. Dacă e un turnir, el insistă ca Brandon să participe. Numai

caii valorează greutatea lor în aur și o armură completă costă de zece ori mai mult decât o rochie. Își pune mâna pe pântec ca să-și găsească o alinare. Oricum, poate că voi avea alt băiat și el ne va îmbogăți. La urma urmei, va fi moștenitor la tron după fratele lui și după fiul tău James.

— Doar dacă Caterina nu va avea niciun fiu, îi reamintesc degrabă.

— S-o ajute Dumnezeu să facă un copil. Își dorește ca fiul ei să fie înlăturat de la succesiune cu desăvârșită sinceritate. Dar Maggie, chiar cred că ar trebui să încerci să te înțelegi cu Franța. Nu poți să faci un acord mai bun cu Albany? E un nobil așa de manierat. Mi-a plăcut de el și de soția lui. Iar acum ea e bolnavă și sigur el va dori să meargă acasă la ea. E posibil să se întoarcă în Franța și să lase Scoția sub conducerea ta? Ai putea să te încrezi în el, ai putea să vorbești cu el.

— Cu cât te plătesc pentru asta? întreb eu dintr-odată. Francezii? Și ai putea să le spui, când îi vei raporta iscoadei care te plătește, că aș fi fericită să cad de acord cu ei dacă își vor retrage soldații din țara mea și vor avea grijă să-mi plătească arendele de la pământurile moștenite ca văduvă, exact așa cum te plătesc pe tine? Tu ai fost cumpărată ieftin, însă eu am o țară de care să am grijă. Prețul meu e mai mare

Văd cum i se urcă sângele în obraji de mânie.

— Nu sunt iscoadă. Primesc bani de la francezi și la fel face jumătate din curte. Nu-i nevoie să-mi scoți ochii și știu că ai tot împrumutat bani de la Wolsey, așa cum facem toți. Nu ești mai bună decât noi și n-ai niciun drept să mă ocărăști.

— Ba cu siguranță am, îi zic. Sunt sora ta mai mare — este datoria mea să-ți spun când greșești. Ești la fel de rea ca o trădătoare — în simbria francezilor. Poți să le spui să-mi plătească arendele dacă ești așa de prietenă cu ei.

— Nu pot să le spun, răbufnește ea. N-ar folosi la nimic dacă aș vorbi cu ei. Ești așa de proastă! Nu francezii sunt cei care îți reține arendele, ci chiar soțul tău. Nu poți să dai vina pe Albany pentru asta. Soțul tău strânge arendele în numele tău și nu ți le trimite.

— E o minciună! O minciună deopotrivă absurdă și veninoasă. Archibald n-ar face niciodată așa ceva. Nu e ca soțul tău, care s-a însurat cu tine doar pentru averea și titlul tău. Archibald e un mare lord el însuși, are multe pământuri ale lui. Nu s-ar coborî într-atât de jos încât să mă înșele. Tu n-ai de unde să știi. N-ai iubit niciodată pe altcineva decât pe acest vântură-lume. Un om de rând, un arivist! Bineînțeles că Brandon ți-ar lua pământurile. Trăiește de pe urma ta și a fiecărei femei cu care s-a însurat până acum. Dumnezeule! Brandon îl face pe Wolsey să pară binecrescut.

Mary sare în picioare, cu ochii ei albaștri scăpărând de mânie.

— Tu crezi că soțul tău nu te înșală? Când face pace cu Albany fără

tine? Când trăiește cu o femeie pe care o numește soția lui? Când le spune tuturor că tu n-o să te întorci în Scoția și că se bucură de asta? Îndrăznești să-l compari pe trădătorul tău cu Charles al meu, care nu i-a fost neloial lui Harry și care nu mi-a fost necredincios?

Mă simt de parcă mi-ar fi tras o lovitură în pântec, nu mai am aer. Mă aplec cu răsuflarea tăiată

— Cum? Cum? Ce tot spui? Aud cuvintele răsunându-mi în urechi, dar nu le pot pricepe. Ce ai zis? O soție?

Mary regretă de îndată. Se apleacă greoi pe genunchi lângă mine și-mi cercetează chipul, când propriu-i chip e pătat încă de lacrimile de mânie.

— O, Maggie! O, Maggie! Îmi pare foarte rău! Iartă-mă! Sunt atât de rea! O, draga mea! N-ar fi trebuit s-o spun. Ne-am înțeles să nu zicem nimic — și pe urmă eu…! Pentru că l-ai vorbit de rău pe Charles! Dar n-ar fi trebuit să suflu o vorbă!

Mă bate ușurel pe rochie și îmi mângâie umărul, împingându-mi bărbia în sus ca să se poată uita la mine. Îmi țin capul în jos, cu fața ascunsă. Mă simt atât de umilită, că nu mai pot scoate o vorbă..

— Îmi pare foarte rău. N-ar fi trebuit să zic nimic. Ea m-a silit să promit că nu voi spune nimic.

— Cine? o întreb. Îmi acopăr fața cu mâinile, ca să nu-mi poată vedea ochii aprinși, obrajii palizi. Cine ți-a zis să nu spui nimic?

— Caterina, șoptește ea.

— Ea zice asta? Ea ți-a spus toate astea? Despre arendele mele? Despre faptul că Archibald trăiește cu o femeie?

Mary încuviințează din capul bălai.

— Dar am jurat să nu-ți spunem. A zis că asta ți-ar frânge inima. M-a făcut să-i promit că nu îți voi spune nimic, a zis că nu vei putea suporta să auzi că el îți este necredincios. Că trebuie să vorbești tu însăți cu el. Că asta trebuie să fie doar între voi doi.

— O, prostii! zic eu, dintr-odată complet furioasă la gândul acestei bârfe fățarnice. Continui: Caterina e așa o fată bătrână. De parcă nu toți bărbații își iau amante! De parcă Ard urma să trăiască precum un călugăr cu lunile! De parcă unei soții ar trebui să-i pese!

— Nu-ți pasă? mă întreabă sora mea cea mică, uluită.

— Câtuși de puțin! mint cu furie. Ea nu e nimic. Nu e nimic pentru el, deci nu e nimic pentru mine. Caterina face o mare tevatură din nimic pentru că e supărată că Harry și-a luat-o ca amantă pe Bessie Blount și vrea ca lumea să creadă că Ard e la fel de rău ca el. Că asta contează, pentru Dumnezeu! Că îi pasă cuiva!

— Atunci, știai de soțul tău?

— Sigur că da, îi răspund. Jumătate din Scoția o cunoaște și îi știe desfrânarea. Probabil că jumătate din lorzi au avut-o. De ce ar trebui să-mi pese de o târfă?

— Pentru că ea spune că e soția lui, zice ea încet.

— Așa cum zic toate târfele.

Mary vrea să mă creadă. Întotdeauna m-a admirat. Vrea să mă creadă pe cuvânt.

— Nu s-a însurat cu tine din dragoste? Și a fost o cununie cum se cuvine? N-a fost însurat cu ea deloc?

— Ce vrei să zici cu deloc? Ești așa o toantă. Nu. Niciodată. Au fost logodiți când ea era copil. N-a existat intenția să se meargă mai departe de atât. El a părăsit-o pentru mine, din dragoste pentru mine, m-a preferat pe mine tuturor femeilor din Scoția. Și ce dacă acum se distrează în timp ce eu sunt plecată? De îndată ce mă voi întoarce în Scoția, o s-o părăsească din nou.

— Dar se zice că ea trăiește în casa voastră ca soția lui, draga mea.

— Asta nu înseamnă nimic pentru mine.

— Dar dacă vor avea un copil?

— De ce mi-ar păsa de un alt copil din flori? întreb eu, furioasă că imit sentimentalismul Caterinei. James avea zeci și bunica și tata m-au trimis să mă mărit cu el, știind prea bine că el îi găzduia în castelul dăruit mie. Crezi că îmi pasă că Janet Stewart ar putea să facă un copil când soțul meu regele avea propriul său regiment de bastarzi? Când l-a numit pe unul dintre ei ca moștenitor al lui înainte să nasc băiatul!?

Mary se așază pe călcâie, cu genele întunecate de lacrimi, cu fruntea boțită de o încruntare nedumerită.

— Zău? Chiar nu-ți pasă?

— Deloc, îi zic. Și când vei afla că soțul tău s-a culcat cu o târfă, nici ție n-o să-ți pese. N-ar trebui să aibă nicio însemnătate pentru tine nici c-o face, nici că n-o face.

Mary își pune mâna la rădăcina gâtului, în micuța adâncitură în care îi zvâcnește pulsul.

— O, mi-ar păsa. Mi-ar păsa, și îi pasă și Caterinei.

— Atunci sunteți două proaste, susțin eu. Eu sunt regină, sunt regina lui. Mă admiră, mă respectă și mă iubește ca supus, ca iubit și ca bărbat, ca bărbatul meu. Pentru mine nu contează dacă își mănâncă din când în când cina dintr-un platou de lemn. Asta nu micșorează valoarea farfuriilor mele din aur.

Mary se uită la mine cu ochii ei albaștri, mari de mirare.

— Nu m-am gândit niciodată la asta în acest fel. Întotdeauna am crezut că un soț și o soție ar trebui să fie totul unul pentru altul. Așa cum e Brandon pentru mine.

— Ar trebui să te odihnești, îi zic degrabă, băgând de seamă paloarea alb-gălbuie a pielii ei fără cusur. Nu porți un prunc în pântec, dar tot ar trebui să ai grijă. N-ar trebui să plângi, n-ar trebui să stai în genunchi. Ridică-te.

Îi întind o mână neprietenoasă și o ridic în picioare. O iau de braț și o conduc înapoi la răcoarea scărilor din grădină.

— Ești sigură că o să se întoarcă la tine când vei ajunge în Scoția?

— Sunt soția lui. Unde altundeva să se ducă?

Pășim în tăcere câteva clipe.

— Oricum, cum se face că știați toate astea? o întreb.

Nu-mi pot ascunde mânia că ea și Caterina au șușotit despre mine, plângându-mi de milă. Nu pot să știu că au întors pe toate părțile vești sosite din Scoția, cu ochii mari și cu nerăbdare.

— Thomas Wolsey i-a spus Caterinei și ea mi-a zis mie. Thomas Wolsey știe tot ce se petrece în Scoția. Are spioni peste tot.

— Care-l spionează pe soțul meu, adaug eu.

— O, sunt sigură că nu. Nu în mod deosebit. Doar dacă el este…

Se oprește înainte de a spune că ei îl suspectează de lipsă de loialitate față de țara mea, precum și față de mine. Ezită, apoi mă întreabă:

— Pot să-i spun Caterinei că nu ești îngrijorată de acest zvon? Va fi foarte ușurată.

— Păi ce, trebuie să-i spui ei tot? E duhovnicul tău acum?

— Nu, doar că ne spunem întotdeauna totul.

— Asta trebuie să-i încânte pe soții voștri, pufnesc eu. I-ai spus că Harry se culcă cu Bessie, domnișoara ei de onoare?

— Da, șoptește ea, urcând foarte încet scările în urma mea. Îi spun tot ce știu, chiar dacă mă îndurerează să-i spun.

— Și ea îți spune despre flirturile soțului tău?

Își pune mâna pe zidul de piatră, căci n-o mai țin picioarele.

— O! Nu! El nu are niciunul.

Nu pot să pretind, nici măcar în furia mea, că are.

— Niciunul de care să știu, îi zic pe un ton neprietenos. Dar sigur are pe cineva cât timp ești așa, mare cât casa și fără să poți să te culci cu el. Toți bărbații își iau o târfă când soțiile intră în perioada de izolare pentru sarcină.

Ochii lui Mary se umplu din nou de lacrimi.

— Nu spune asta! Sunt sigură că nu face asta. Vine în patul meu și doarme lângă mine, îi place să mă țină în brațe. Îmi place să dorm în brațele lui. Chiar nu cred că are o amantă. Chiar cred că n-ar face asta.

— O, du-te să plângi cu Caterina, îi zic, ieșindu-mi din fire în vreme ce ajungem sus la capătul scărilor. Voi două faceți o pereche frumoasă plângând din toate cele. Dar țineți-vă limbile înveninate departe de mine și de soțul meu.

— N-am bârfit! exclamă ea. Am păstrat totul în taină de teamă că te-ar îndurera. Am promis că n-o să zic nimic. A fost foarte greșit din partea mea să spun ceva.

— Ești atât de proastă, zic eu, folosind insulte de pe vremea când

eram copii. Mă uit la tine și mă gândesc că bine măcar că ești frumoasă, căci Dumnezeu știe că ești cea mai proastă fată pe care o cunosc. Pentru Caterina, așa bătrână și urâtă cum e, nu mai există nicio speranță.

Își întoarce capul de la aceste vorbe răutăcioase și urcă grăbită scările spre odăile reginei. Eu mă îndrept spre odăile mele. M-am vindecat de dorința de a rămâne aici. Vreau să merg acasă în Scoția. Sunt sătulă de casa asta de femei. Sunt sătulă de femeile astea care-și zic surorile mele, dar șușotesc și clevetesc pe la spatele meu. Regina engleză și regina franceză — le urăsc pe amândouă.

Nu sunt singura care s-a săturat de francezi și de felul în care aceștia îi cumpără pe favoriții de la curte. Mary și soțul ei sunt rentieri francezi și o știe toată lumea, și jumătate din curtea engleză e mituită. Negustorii și meșteșugarii francezi le-au luat pâinea de la gură englezilor în toate meseriile și prăvăliile din oraș. Îl avertizez pe Harry că francezii nu trebuie să invadeze țara venind cu o flotă, căci sunt deja atât de numeroși, încât abia dacă mai auzi vorbindu-se engleză pe străzile Londrei, atât sunt de ticsite cu *m'sieur*-i și milorzi.

Harry râde — nimic nu-i poate afecta buna dispoziție. Își petrece toată ziua la vânătoare cu șoimi, în timp ce toată treaba regelui e făcută de Thomas Wolsey, care îi duce documentele la semnat când ar trebui să asculte mesa. Harry semnează grăbit, nefiind atent nici la Dumnezeu, nici la îndatoririle sale.

La fel cred și londonezii, că sunt prea mulți străini care fură mijloacele de trai ale englezilor de bună credință. În fiecare zi se raportează cam șase incidente despre negustori străini care înșală, despre cum francezi seduc femeile, despre răpiri, despre englezi cumsecade împinși la o parte de pe drum sau lăsați fără slujbe. Când francezii sunt chemați în judecată, îi mituiesc pe magistrați și scapă nepedepsiți. Londonezii sunt din ce în ce mai înfuriați.

Ucenicii se bucură de libertățile pe care le aduce Paștele, când berea curge gârlă și toată lumea se eliberează cu mare veselie de Postul cel lung. Beau până se pun în cap și se înarmează împotriva intrușilor francezi. O slujbă ținută la Spitalfields, unde francezii sunt arătați cu degetul, îi întărâtă. Stăpânii le dau flăcăilor zi liberă de Întâi Mai[24] și ei se înarmează cu armele pe care trebuie să le poarte pentru apărarea orașului. Totul se transformă într-un clocot puternic pentru tinerii dornici deopotrivă să lupte și să bea, care descoperă că în această zi le pot face pe amândouă. Se strâng grupuri tot mai mari, care cutreieră prin oraș spărgând vitrinele negustorilor străini și strigând înjurături la ușile nobililor străini. Ambasadorul portughez se trezește cu gunoaiele aruncate pe ziduri și închide bine poarta,

servitorii ambasadorului spaniol ies în forță la luptă, negustorii francezi trag obloanele și stau pe întuneric în camerele din spate ale caselor. Dar oriunde e un nume francez deasupra unei uși de prăvălie sau se leagănă o firmă în franceză ori există ceva care ar putea fi franțuzesc — cum ucenicii nu sunt cei mai educați tineri —, ei huiduie pe la ferestre, scot pietre din caldarâm, aruncă cu țărână și pietre și suduie.

Nici măcar Thomas Wolsey, un om din clasa lor, nu scapă. Casa lui cea nouă și frumoasă din Londra e împresurată de o gloată care strigă că el va trebui să le dea socoteală pentru încercarea de a da de pomană săracilor. Nu trebuie să dăm de pomană străinilor, îl avertizează ei. Nu-l înghit pe Wolsey și nu le place viclenia lui. În afară de asta, dacă li s-ar plăti o simbrie bună, n-ar avea nevoie de pomeni. Își strigă pe rând cererile numeroase și scandează să vină vremuri bune, să fie reinstaurată dreptatea. Cu toți oamenii din slujba lui înarmați și pregătiți, Lordul Cancelar ascultă din spatele ușilor solide și se teme că mai devreme sau mai târziu cineva o să cheme înapoi roza albă, pe Plantageneți, pe familia învinsă a mamei mele, iar acele cuvinte nu pot fi îngăduite. Trimite după rege să dea poruncă yeomenilor, care păstrează o distanță sigură de oraș la Palatul Richmond, să iasă din gardă.

— Sunt nevoit să-mi atac propriul popor, zice Harry cu gravitate.

E seară târziu, întunericul vinețiu al unei seri de vară. Am mâncat și am băut până adânc în noapte. Caterina pare frântă de oboseală, dar soțul lui Mary, Charles Brandon, și Harry sunt îmbujorați după efort și după vin și arată de parcă ar vrea să danseze până în zori. Mary, splendidă în rochia ei crem și cu perlele pe care le poartă la gât, braț la braț cu cei doi bărbați, ridică privirea spre fratele ei, îngrijorată.

— O, dar nu poți! zice ea.

— Nu pot să scape de sub control, spune Harry răspicat și arătă din cap către mine. Întreab-o pe regina Scoției, ea știe. Știe că trebuie să ții poporul la locul lui cu toată dibăcia de care ești în stare. Însă o dată ce nu ți-a dat ascultare, trebuie să-l zdrobești. Nu-i așa? Să-l zdrobești.

Nu pot să neg asta, deși atât Mary, cât și Caterina se uită la mine ca să-l calmez pe Harry.

— Când se răscoală, trebuie să fie pus la pământ, zic eu. Uitați-vă la mine — credeți că n-aș fi pe tronul meu acum, de n-ar fi poporul care în neștiința lui s-a întors împotriva mea?

— Dar asta a fost pentru că… începe Mary, și văd, deși nimeni altcineva nu mai vede, că soțul ei o ciupește de mână, pentru a o face să tacă. Charles Brandon este prietenul apropiat al lui Harry, tovarășul lui de turniruri și de băutură, de dans și de jocuri de cărți. Iar el și-a

păstrat locul alături de rege, lună după lună, an după an, făcându-i întotdeauna pe plac prietenului și stăpânului său de neam regal. Orice zice Harry, Charles încuviințează. Parc-ar fi una din păpușile alea cu cap mișcător pe care Archibald i le-a dat lui James și care dă mereu din cap: da, da, da. Brandon nu are cum să nu fie pe placul stăpânului său regal. Articulația de la gâtul lui merge într-un singur sens: de încuviințare — „da, da, da".

— Trebuie să mă duc, insistă Harry. Se întoarce spre căpitanul gărzii din spatele lui: Trimite după ducele de Norfolk și fiul său, contele.

— *My lord…*, începe Caterina.

Harry a ascultat-o încă din primele zile ale căsniciei lor. Însă pe atunci se culca cu ea, era nebun după ea și era sigur că vor avea împreună un fiu și un moștenitor. Acum, după toți pruncii pe care i-a pierdut, el se-ndoiește că ea știe chiar atât de multe. Se îndoiește că ea rostește cuvântul lui Dumnezeu. Se îndoiește că ar putea să învețe ceva de la ea. Se plimbă țanțoș un pic și se uită în jur să vadă dacă Bessie Blount a băgat de seamă cât a fost de curajos. O întrerupe pe Caterina:

— Vom pleca diseară.

Brandon știe că nu sunt în nicio grabă și nici măcar nu se obosește să se înarmeze. Nu pleacă în seara aceea, ci abia a doua zi, dimineața târziu. Brandon poruncește să i se înșeueze calul cu cel mai frumos harnașament și călărește alături de Harry, dar merg la pas domol și, câtă vreme sunt pe drum, cei doi Howard, tatăl și fiul, conduc gărzile înarmate pe străzi și scapă de răzvrătiți. Ucenicii, unii dintre ei oameni mari, alții, doar niște copilandri, se trezesc din beție și, sfârșiți, și-ar dori acum să nu fie atât de departe de casă. Încep să se întoarcă în cartierele lor când aud răsunând copitele pe pavajul din piatră și îl văd, venind de după colț, pe ducele de Norfolk în fruntea oamenilor săi, cu viziera coborâtă, cu o mică oștire în spatele său, oameni cu fețe năprasnice gonind după ei de parcă erau scoțienii de la Flodden.

Răzvrătiții cad sub copitele cailor, ca niște copii care sunt prinși de plug. Norfolk taie și spânzură. La primul atac sunt uciși cu zecile. Patruzeci de flăcăi sunt spânzurați, târâți și sfârtecați în patru vinovați că nu au fugit îndeajuns de repede, iar sute — nimeni nu știe câți — două sute? trei sute? patru? — sunt mânați în toate închisorile din oraș, în așteptarea unui proces comun și a unei execuții în masă la vremea când intră călare în oraș Harry cu Brandon și încă șase lorzi.

Doamnele de la curte îi urmează pe nobili și se stabilește o dată, peste mai puțin de o săptămână, pentru judecarea tuturor tinerilor,

indiferent de vârstă, intenție sau faptă. În general, sunt băieți aflați în primul an de pregătire, luați din gospodării de la țară, ajunși de curând în oraș. Predica le-a luat mințile și i-a stârnit împotriva francezilor; se îmbătaseră cu berea băută de Întâi Mai și aveau liber de la lucru într-o ucenicie lungă de patru ani. Stăpânii lor râdeau și le-au spus să pună foc caselor dușmanilor. Nimeni nu le-a zis să stea acasă. Nimeni nu i-a prevenit — cum aveau ei să știe? Cine ar aduce o armată împotriva copiilor din propria capitală? Aceștia sunt niște băieți care muncesc pentru a învăța meseriile de berar, șelar, măcelar, fierar. Unii dintre ei au degete pătate de cerneală de la prese, alții sunt s-au opărit când făceau lumânărie din ceară. Unii sunt bătuți în mod repetat de stăpânii lor, și majoritatea lor sunt flămânzi. Nu contează, niciun individ nu contează. Henric e un rege prea mare ca să-și facă griji pentru un băiețel, să se îngrijoreze pentru vreun orfan. Vor fi judecați împreună într-un singur proces mare și Thomas Wolsey, al cărui tată a fost cândva un ucenic ca aceștia, deschide procesul de la Westminster cu o cuvântare lungă în care îi învinovățește că au pus în primejdie pacea și îi avertizează că îi va pedepsi cu moartea.

Mă gândesc cu amărăciune că probabil ei deja știu asta, căci fiecare stă cu o funie în jurul gâtului, ținând în mâna tremurândă capătul liber. Urmează să fie luați de aici și să stea la coadă la spânzurătorile publice ridicate peste tot prin oraș la colțuri de stradă, fiecare dintre ei purtându-și propriul ștreang, cărându-și propria funie și așteptând la rând să fie spânzurat.

— Va trebui să facem ceva, îmi zice încet Caterina. Nu putem îngădui să fie uciși sute de ucenici. Ne vom spune răspicat părerea.

Mary s-a albit.

— Putem cere îndurare pentru ei? întreabă ea. Pântecul i-a crescut, i-a ieșit mult în față. Parcă n-a fost niciodată mai frumoasă. E ca un boboc mândru cu chipul din petale albe. Toate trei stăm înghesuite una-ntr-alta, ca niște îngeri care uneltind să transforme tirania în milostenia.

— Harry ne-a cerut să pledăm pentru grațiere? o întreb pe Caterina.

Gestul ei iute de negare îmi spune tot.

— Nu, nu, ar trebui să pară ideea noastră. Este sarcina reginei. El ar trebui să susțină dreptatea, noi ar trebui să-l rugăm să arate bunătate.

— Ce facem? întreabă Mary.

— Vă rog să pledați alături de mine, zice Caterina.

— Bineînțeles c-o vom face, spun eu, întrerupând încuviințarea însuflețită a lui Mary. E doar un alt dans într-un nou spectacol de bal mascat. Ar trebui să-l facem minunat. Știți când vă vine rândul?

Mary e nedumerită.

— Nu vrei să-i salvezi, Maggie? mă întreabă. Știi, cei mai tineri nu sunt decât niște copii. Gândește-te la băiețelul tău. N-ai vrea ca ei să primească o grațiere regală la solicitarea ta?

— Dă-i drumul, atunci. Să vedem cum îl implori pe minunatul tău frate. Mă întorc spre Caterina: S-o vedem pe regina Angliei implorându-l pe rege pentru binele poporului. Asta ar fi mai impresionant decât o piesă de teatru, mai impresionant decât un spectacol de bal mascat. Un turnir de lacrimi care să stârnească mila. Haideți, care dintre noi va fi mai iscusită? Care dintre noi o va face cel mai frumos?

Mary e încurcată de tonul meu înverșunat.

— Îmi pare rău de băieți, zice ea.

— Și mie, îi răspund. Îmi pare rău de toți cei care dau piept cu cei doi Howard. Nu sunt vestiți pentru cavalerism.

Privirea piezișă a Caterinei îndreptată spre mine arată că săgeata mea otrăvită a nimerit-o. Însă o ia pe Mary de mână și îi zice:

— Haideți să cerem cu toatele milă.

Băieții mai mici sunt buimăciți de spaimă; nu înțeleg nimic din ce li se spune. Grăsanul de Lord Cancelar, în roba sa de un roșu aprins, este un personaj de neînțeles pentru ei, sala mare din Palatul Westminster, împodobită cu steaguri aurii și cu stindardele lorzilor, este copleșitor de strălucitoare, prea somptuoasă ca ei să cuteze să privească în jur. Mulți dintre ei plâng fără să ascundă; câțiva își întind gâtul pentru a privi dincolo de bărbații și femeile de vază, spre locul unde stau tăcuți în picioare oamenii de rând. Unul strigă „Mamă!” și cineva îl plesnește.

— Nu vrei să-i vezi eliberați? șoptește Mary.

— Nu-mi plac mascaradele, îi răspund tăios.

— Asta e ceva real! mă repede Caterina.

— Nu, nu e.

Thomas Wolsey se dă jos de pe scaunul lui de judecată și se duce acolo unde stă Harry pe tron, sub un baldachin oficial din țesătură cu fir de aur deasupra capului, cu coroana pe părul castaniu-roșcat, având o expresie severă pe chipul lui frumos.

Wolsey cel gras și prostovan îngenunchează încet pe perna imensă pentru rugăciune care se întâmplă să se afle pusă, foarte potrivit, în fața regelui. În spatele lui Wolsey văd, așezate la fel, trei pernițe mai mici, brodate cu fir de aur. Îmi imaginez că acestea sunt pentru noi. Aștept. Caterina va ști ce trebuie făcut. Va fi plănuit asta cu soțul ei. Se prea poate să se fi sfătuit și cu un maestru de dans. Un suspin se înalță de la cei patru sute de băieți când îl văd pe Wolsey împreunându-și mâinile în semn de credință. Își dau seama acum că bărbatul acesta de seamă pledează pentru viața lor în fața mărețului rege care stă nemișcat și tăcut. Unii dintre oamenii de rând șoptesc:

„Vă rugăm!” Unele mame plâng. „A Tudor!” strigă cineva, ca pentru a-i aminti lui Harry de vechi loialități.

Fața lui Harry e la fel de gravă ca a unei statui frumoase.

— Nu, zice el, clătinând din cap.

Sala e cuprinsă de un fior. Toți acești băieți trebuie să moară? Fiecare dintre ei? Chiar și cel mititel care se freacă la ochi cu încheieturile degetelor și care are fața murdară, plină de urme de lacrimi?

Caterina se întoarce spre Margaret Pole, care stă în picioare lângă ea.

— Boneta mea, îi șoptește.

Margaret Pole, verișoara mamei, care a mai văzut așa ceva, știe ce e de făcut. Mary o imită imediat pe Caterina, de parcă ar fi oglinjoara ei, dându-și jos boneta. Mă întorc spre doamnele mele:

— Dați-mi jos capișonul, le poruncesc.

Într-o clipă, suntem toate trei cu capul descoperit. Părul încărunțit al Caterinei e revărsat pe umeri; mișc din cap și părul meu, cu o nuanță mai deschis decât al lui Harry, îmi alunecă moale pe spate. Mary își duce mâinile la cap și își dă spre spate buclele de cel mai frumos blond, care i se rostogolesc până la mijloc ca o coamă de aur.

Caterina ne conduce în față, pe când Lordul Cancelar face o plecăciune și mai adâncă. Mai întâi Caterina, apoi eu și pe urmă Mary îngenunchem înaintea lui Harry și întindem mâinile ca niște cerșetoare elegant înveșmântate.

— Implor milă, zice regina.

— Implor milă, repet eu.

— Implor milă, zice Mary, cu glasul afectat de lacrimi. Dintre noi toate, probabil că ea e singura care crede șarada asta. Chiar crede că Harry s-ar putea să-i ierte pe bieții băieți la rugămintea noastră.

Aud un foșnet ca un tunet înăbușit când toți ucenicii se lasă în genunchi și, în spatele lor, oamenii de rând fac la fel. Harry se uită roată prin sala cea mare de la Westminster la toate capetele plecate, ascultă murmurul de rugăminți, apoi se ridică în picioare și își întinde brațele precum Iisus binecuvântând lumea și zice:

— Milă.

Toată lumea plânge, chiar și eu plâng. Ucenicii își trag de la gât ștreangurile și gărzile se dau la o parte și îi lasă să alerge prin mulțime către părinții lor. Oamenii invocă binecuvântări asupra regelui, iar punguțele cu aur care ar fi îmbunat călăul pentru a pune repede capăt chinului vreunui tânăr, trăgându-l de picioare și lovind frenetic pentru a-i frânge gâtul înainte de a fi sfâșiat în bucăți, sunt puse la picioarele lui Harry și adunate de pajii săi. Ducele de Norfolk, călăul lui Harry, zâmbește încântat, parcă, de iertarea oferită. Toată lumea se înclină spre tron, dându-și jos căciulile și zicând:

— Dumnezeu să-l binecuvânteze pe regele Harry! Dumnezeu s-o binecuvânteze pe regina Caterina!

Londra n-a iubit niciodată mai mult un rege, nici măcar pe vreunul dintre regii Plantageneți. Harry i-a cruțat pe băieți. Ei vor trăi datorită acestui rege măreț. El este un Irod de-a-ndoaselea, a dăruit viață unei generații. Lumea începe să strige și unii cântă neînfricatul *Te Deum*. Caterina e roșie în obraji, mândră de succesul gestului ei. Margaret Pole, în spatele ei, îi ține bine în mâini acoperitoarea pentru cap placată cu aur — ea, una, nu are încredere într-o gloată. Harry, cu un gest nobil, întinde mâna spre Caterina și ea merge să stea în picioare lângă el, zâmbind cald la uralele de credință. Nechemată, Mary se duce de cealaltă parte a lui, sigură că e binevenită, și cei trei, radiind, zâmbesc mulțimii ca un trio de îngeri, mai frumoși, mai puternici și mai bogați decât ar putea măcar să viseze oricare dintre oamenii aceștia. Harry îmi zâmbește, delectându-se cu admirația mea pentru imaginea pe care o creează toți trei.

— Așa conduc eu Anglia, zice el. Asta înseamnă să fii rege.

Zâmbesc și încuviințez din cap, dar, în sinea mea, zic: nu, nu asta.

O pornesc spre Scoția având strălucitoare în minte imaginea celor trei — regele Angliei și cele două surori ale mele —, singurul lucru luminos în intensul meu întuneric lăuntric. Mă simt alungată din Edenul care este Anglia Tudorilor, de la curtea bogăției și strălucirii, unde fratele meu joacă rolul de rege, cu soția lui, care nu-i poate dărui un fiu, drept așa-zisă regină. Sora mea, fără avere și având de soț un nimeni, conduce toate dansurile, fiind cea mai frumoasă fată de la curte. Mă gândesc: toate astea sunt niște închipuiri, totul e doar un portret, nu e nimic real, totul e o mascaradă și nu o bătălie. Sunt mândri de ei înșiși, de imaginea pe care o creează în fața unor oameni atât de săraci încât nu deosebesc aparența de viața reală. Surorile mele își etalează frumusețea și binecuvântările și se conving pe ele însele că sunt binecuvântate și merituoase.

Însă pentru mine nu este așa. Tot ce am trebuie să fie câștigat. Oamenii din regatul meu nu vor îngenunchea în fața mea cu șireangul de gât, soțul meu nu mă va îmbrățișa cu mândrie de față cu toată lumea. Surorile mele nu sunt alături de mine. Trebuie să plec departe pe lungul drum spre nord. Nu Mary trebuie să urce în șa în fiecare dimineață și să-și adune puterile de a călări prin burniță sau vânt rece. Nu Caterina trebuie să aștepte răbdătoare în spinarea unui cal obosit în timp ce gazda mea pentru o noapte recită o lungă litanie de saluturi. Nu Harry trebuie să comploteze neîncetat pentru câștigarea regatului și să lupte pentru puterea ce mi se cuvine de drept. Fetița mea călătorește în brațele doicii; nu doarme într-un leagăn din aur ca

verișorii ei. În timp ce eu înaintez greoi spre nord, fratele meu și cele două surori ale mele merg în pelerinaj la Walsingham, făcând o scurtă călătorie călare pe vreme bună, chemând binecuvântarea Sfintei Fecioare asupra pântecului gol al Caterinei; nebăgând de seamă semnul rău al lipsei de rodnicie. Eu merg întruna, întrebându-mă ce face Ard. Sunt singură, călătorind în fiecare zi, stoarsă de puteri în fiecare seară ca un câine bătut.

## Castelul Berwick, Anglia, vara anului 1517

Gărzile mele și, după ei, lorzii și doamnele din mica mea suită călătoresc spre orășelul Berwickși bagă de seamă piatra frumoasă, sclipitoare, râul din fața castelului și marea de dincolo de el. Îmi aduc aminte că am venit aici și am apucat strâns mâna lui Ard când căpitanul castelului n-a vrut să ne primească. Acum, zâmbesc aspru în vreme ce tunul bubuie un salut, podul mobil se lasă cu zgomot, poarta-ghilotină se ridică zornăind și căpitanul castelului iese grăbit, cu ofițerii după el, cu doamna sa în urma lor. Își ține boneta sub braț, pe chipul lui se-arată un zâmbet servil Nu descalec. Îl las să vină la scărița șeii mele și să-și încline capul până la genunchi. Îl las să-și citească cuvântarea de întâmpinare. Nu învinuiesc orașul Berwick că m-a alungat în beznă, trimițându-mă să găsesc refugiu la Mânăstirea Coldstream, dar nici nu uit acest lucru. Apoi, de sub umbra gheretei de la poartă, zăresc înaintând o siluetă înaltă și zveltă. Clipesc. Nu sunt sigură de ce văd. Mă frec la ochi cu dosul palmelor. Soțul meu a venit să mă întâmpine.

— Iubita mea, e tot ce zice. Uit într-o clipă de tot ce am auzit împotriva lui, de tot ce m-am temut. Vine iute spre calul meu și se întinde după mine. Îi sar în brațe și mă îmbrățișează strâns. Cu capul pe umărul lui, cu gura lui pe gâtul meu, îi simt trupul vioi pe care-l știu, tăria suplă, și bag de seamă, cu un ușor fior plăcut, o oarecare distanță. N-am mai fost împreună de peste un an. Mă las spre spate în brațele lui ca să-i privesc chipul. Pielea îi e la fel de întunecată ca a unui țigan de la lunile de trai aspru la graniță. Profilul lui are o duritate care îmi amintește de cei doi bătrâni lorzi, cei doi bărbați extraordinari, bunicii lui. M-am măritat cu un băietan, dar acesta care a venit acum să mă întâmpine e un bărbat. Imediat, Harry mi se pare moale și leneș, curtea sa, bogată și excesiv de împopoțonată. Sora mea e o păpușă delicată măritată cu un împătimit de turniruri, un fals războinic. Un bărbat ca soțul meu are nevoie de o femeie ca mine, cu un curaj care să-l egaleze pe al lui, cu o ambiție comparabilă cu a sa.

— Știu că ești bine. N-am auzit decât laude despre tine în călătoria ta, zice el cu gura lipită de părul meu. Și fiica mea?

Mă întorc și îi fac semn doicii. Margaret, cu părul șaten-roș- cat al Tudorilor, îi zâmbește și îi face cu mâna acestui străin așa cum a fost învățată.

— O prințesă! exclamă tatăl ei, cu tandrețe sinceră în glas. Fetița mea!

Își strânge brațul în jurul mijlocului meu, zicând:

— Intră. S-a pregătit un ospăț pentru tine și s-a pus la cale o sărbătoare. Scoția își vrea regina înapoi. Abia aștept să te trec hotarul.

Căpitanul castelului se înclină din nou, doamna lui face o reverență, servitorii își dau jos căciulile și cad în genunchi când Archibald trece pe lângă ei ținându-mă de mână. Îl văd aruncând o privire sutelor de oameni care fac plecăciuni în timp ce trecem și îi zăresc arcuirea mândră din zâmbet și știu că întotdeauna mă va iubi mai mult decât pe oricare femeie din Scoția atâta vreme cât orice om cade în genunchi la vederea mea. Archibald s-a născut să se însoare cu o regină. Eu sunt aceea.

Se oprește în fața unui bărbat nespus de chipeș, îmbrăcat tot în alb.

— Ți-l amintești pe Sieur de la Bastie? zice Archibald fără prea multă căldură în voce. Slujește ca regent cât ducele de Albany se află în Franța. Glasul lui arată clar că ducele de Albany nu contează pentru noi, în Franța sau în Scoția, și că ar fi înțelept din parte-mi să nu-l admir pe nobilul impresionant care se apleacă deasupra mâinii mele și o sărută.

— Bineînțeles că mi-l amintesc pe cavaler. Suntem prieteni vechi.

— Bine ați venit acasă, Alteță, zice el. Își îndreaptă trupul și scutură din cap, astfel încât coama lui de păr castaniu să-i lase fața liberă. Îmi zâmbește. Sunt sigur că putem lucra împreună.

## Castelul Holyroodhouse, Edinburgh, Scotia, vara anului 1517

Am toate motivele să fiu încrezătoare în această vară când mă întorc în țara mea și la puterea mea. Ard a făcut o treabă minunată în lipsa mea. Nu numai că a negociat o grațiere cu ducele de Albany, dar și-a recuperat pământurile și averea și face din nou parte din consiliu, unde poate să-i aleagă pe tutorii fiului meu. A pregătit consiliul pentru întoarcerea mea și l-a încurajat pe Albany să meargă acasă în Franța la soția lui bolnavă.

— Am făcut tot ce mi-a stat în putință pentru a-i face să înțeleagă că viitorul țării noastre înseamnă să te avem pe tine ca regentă și să

încheiem o alianță cu Anglia, îmi zice încet la ureche în vreme ce mă coboară din șa în curtea din fața palatului. Cred că putem cuceri Scoția împreună, dragostea mea.

Ca întotdeauna, când mă coboară de pe cal și mă ține în brațe îi simt pe gât răsuflarea caldă.

— Trebuie să-mi văd fiul de îndată, spun șovăielnic.

Adevărul e că nu pot nici măcar să-mi amintesc că sunt mamă, că sunt prințesă. Am uitat că sunt o regină văduvă care năzuiește să conducă țara. Aș merge într-o clipită în dormitorul meu, ca o fată nerăbdătoare, și m-aș culca cu el. Îmi zâmbește ca și cum ar ști și el ce-mi doresc.

— Du-te, îmi zice. Și când te vei întoarce, vom cina și vom merge la culcare. Am așteptat un an în lipsa ta. Pot să mai aștept o oră sau două.

— Ard…, șoptesc eu.

— Știu, zice el. Grăbește-te cât poți de mult. Te doresc. Te doresc cu ardoare. Scot un icnet înăbușit și merg înapoi la căruțe ca să mă asigur ca darurile pe care le-am adus pentru băiatul meu au să fie despachetate de îndată și să-i spun intendentului că voi lua un cal odihnit ca să urc pe Via Regis, până la castel. Calul trebuie să aibă șaua mea englezească, cu damasc alb și țesătură din fir de aur, pe care a comandat-o Henric pentru călătoria mea; lumea mă va privi în vreme ce urc dealul abrupt pietruit, și vreau să știe că m-am întors la puterea mea, înconjurată de bogăție și lucruri frumoase. Regentul Antoine, Sieur de la Bastie, e la fel de chipeș și de zâmbitor, de parcă anii grei nu l-au atins, e același tânăr care a participat la turnirul organizat în cinstea nunții mele. Îmi zice că va veni cu mine, ivindu-se în curtea grajdurilor, în obișnuitul său alb orbitor, și îi spun că se asortează cu livreaua mea.

— Sunteți întocmai cum vă arată renumele, un bărbat foarte chipeș, îi zic râzând. Mă veți întrece în strălucire.

— Eu sunt luna, Domnia Ta sunteți soarele, spune el cu fermecătorul său accent franțuzesc. Și aș fi onorat să călărim alături până la castelul Domniei Tale ca să vă vizitați băiatul. Am avut plăcerea de a mă întâlni adesea cu el și i-am povestit despre tur- niruri și i-am spus ce cavaler a fost tatăl lui. I-am promis că i-o voi aduce pe mama lui de îndată ce va sosi. Dar dacă vă împotriviți, trebuie doar să spuneți și voi rămâne aici ca să mergeți singură. Cum doriți, Alteță.

— O, puteți veni, îi zic de parcă n-ar avea nicio însemnătate pentru mine; sunt, totuși, flatată că vrea să să mă însoțească. E un bărbat frumos; orice femeie ar fi bucuroasă să-l aibă lângă ea. De vreme ce e regent în absența lui Albany, trebuie să mi-l apropii. Cine știe, tot nu am destui oameni apropiați în consiliu.

Caii alunecă un pic pe pietre și se apleacă în față ca să urce dealul.

Întocmai cum mă așteptam, lumea îmi trimite binecuvântări de la ferestre și iese în ușile întunecate că să-mi facă cu mâna și să-mi zâmbească. Femeile din piață stau cu coșurile sprijinite pe șolduri și își strigă tare urările de bine în erse și în graiul de la graniță. Eu înțeleg ce spun ei, dar Antoine de la Bastie râde de această limbă de neînțeles și își scoate pălăria cu pene albe și se înclină într-o parte și în cealaltă.

— Sper că îmi urează de bine, îmi zice el. La cât pricep eu, ar putea să mă blesteme.

— În orice caz, se bucură să mă vadă, îi spun. Și nicio femeie până în 90 de ani n-a spus vreo vorbă rea la adresa Domnia Voastră. Vă zic M'sieur de Beauty[25].

— Asta pentru că nu-mi pot pronunța numele, râde el. Există o singură frumusețe aici.

Zâmbesc.

— Vă admiră, dar nu cred că vă privesc cu ochi buni regența, îi spun.

— Nimănui nu-i place să plătească dări, nimănui nu-i place să respecte legi. Dacă lorzii scoțieni n-ar avea un regent care să îi stăpânească, pur și simplu s-ar omorî unii pe alții.

— Însă eu ar trebui să fiu regentă. Soțul meu, care vă e prieten, mi-a lăsat mie această autoritate la moartea sa.

— O, da, zice el cu un accent foarte puternic. Dar nu avea cum să știe că vă veți mărita cu primul tinerel chipeș pe care veți pune ochii! Cine ar fi bănuit așa ceva?

— Archibald este contele de Angus și un lord de vază printre lorzi, zic mânioasă. Nu un simplu tinerel. Și ar trebui să țineți minte că vorbiți cu o prințesă a Angliei și regina văduvă a Scoției.

Își lasă un pic capul spre mine, ca pentru a-mi șopti.

— Nu uit cine sunteți, zice el. Am fost la nunta Domniei Voastre. Nu l-aș uita niciodată pe primul Vostru soț, care a fost un mare rege. Dar vă spun, fără teamă sau părtinire, că al doilea soț nu-i ajunge nici la degetul mic.

— Cum îndrăzniți? îl întreb.

El dă din umeri. Cineva ne aclamă și el își îndreaptă zâmbetul strălucitor spre o fereastră de la etaj și cineva aruncă o floare.

— Alteță, ați fost plecată mult timp. Tânărul și chipeșul dumneavoastră tăietor de carne se slujește acum pe sine însuși.

— Ce vreți să spuneți?

— O, cine sunt eu să vorbesc despre un soț care calcă pe de lături? Trebuie să-l întrebați chiar Domnia Voastră dacă îi stăpânește pe lorzi. Întrebați-l unde vă sunt arendele. Și întrebați-l unde a locuit cât ați fost în exil și dacă traiul lui a fost foarte greu. Întrebați-l cine primește acum cele mai bune bucățele de carne.

— A fost la graniță, zic cu hotărâtă. Știu toate astea. Și viața lui a

fost foarte grea. Era un proscris până când a reușit să-și negocieze propria pace cu regentul, ducele de Albany.

— Un erou, fără îndoială; ar trebui să-și aibă propriul bard, asemenea primului dumneavoastră soț, ca să compună poezii despre numeroasele sale victorii, zice el, apoi face semn santinelelor de pe zidul castelului Edinburgh să ridice poarta-ghilotină și să coboare podul mobil.

Nu se întâmplă nimic. Amândoi ne oprim caii și așteptăm. Intendentul meu înaintează și strigă:

— Alteța Sa, Regina Văduvă a Scoției!

Stau mândră în șa, așteptând ca podul să coboare cu zgomot și să se ridice poarta-ghilotină, dar tot nu se întâmplă nimic. Zâmbesc, gândindu-mă că-mi voi vedea fiul pentru prima oară după doi ani, când Antoine zice:

— Există un neajuns, cred.

Pe mica intrare întărită de lângă poartă iese căpitanul castelului, își scoate boneta și îmi face o plecăciune adâncă, apoi se înclină spre Antoine.

— Îmi cer iertare, zice el, părând stânjenit. Nu am voie să deschid nimănui fără o scrisoare cu îngăduință de intrare de la consiliu.

— Dar aceasta e Alteța Sa, mama regelui, exclamă cavalerul. Iar eu sunt regentul.

— Știu asta, zice căpitanul, roșu până în vârful urechilor. Dar fără o scrisoare, n-am voie să deschid porțile. În afară de asta, în oraș e ciumă și nu îngăduim nimănui să între fără o scrisoare de la un medic care să spună că sunt sănătoși.

— *Capitaine!*[26] strigă Antoine. Sunt eu! O însoțesc pe regina văduvă. Ai de gând să ne închizi poarta?

— Nu puteți intra fără scrisoare. Căpitanul este îndurerat. Îmi face o plecăciune, se înclină spre cavaler și adaugă: Iertați-mă, Alteță, nu pot să fac nimic.

— Asta e o insultă la adresa mea, strig eu. Mai că îmi dau lacrimile de furie și dezamăgire. Voi porunci ca bărbatul ăsta să fie decapitat pentru asta.

— Nu poate să facă nimic, întărește Antoine. Haideți să ne întoarcem la Holyroodhouse. Voi cere să ni se semneze o scrisoare și să ne fie trimisă. Așa conducem Scoția acum. Totul e făcut de funcționari. E singurul mod prin care putem menține pacea. Cele mai stricte reguli și nimic nu e îngăduit fără un permis. Dacă n-am avea reguli, am avea un război fără sfârșit. Ar fi la fel de rău ca la graniță și toți am fi nimiciți. Eu sunt de vină. Ar fi trebuit să obțin imediat un permis. Nu m-am gândit.

— Fiul meu mă așteaptă! Regele Scoției! Va fi oare dezamăgit?

— I se va spune că ați venit de îndată, i se va spune că vă veți

întoarce. Îi voi spune eu, când îl voi vedea în această seară după cină. Și voi face rost de permis ca să puteți veni mâine.

— Archibald nu le-ar fi îngăduit să-mi închidă ușa în nas.

Diplomat, nu zice nimic.

Archibald mă așteaptă, sprijinit de tronul meu în sala mea de primiri. Vine spre mine când intru și mă ia în brațe. Îmi vede fața îmbujorată și lacrimile din ochi și încearcă degrabă să mă aline, îmi șoptește la ureche vorbe de dragoste, mă ia de-o parte de lângă toți cei care așteaptă să mă vadă: arendașii care 1 au străbătut multe mile, petiționarii cu procesele lor, datornicii cu rugămințile lor, nenumărați oameni cu necazuri.

— Alteța Sa o să vă vadă mâine, îi anunță el, și mă conduce în odăile reginei, pe lângă doamnele mele de onoare, și apoi în odaia mea. Închide ușa după noi și îmi dezleagă funda de la pelerină.

— Ard, eu…

— Iubita mea.

Îmi desface cu atenție acele cu care îmi este prinsă boneta de călărie din catifea și o pune deoparte. Îmi trage agrafele de fildeș din părul împletit și acesta mi se revarsă pe umeri. Ca și cum nu s-ar putea opri, își îngroapă fața în el și trage în piept parfumul meu. Ezit, tulburată de dorință.

— Castelul era închis…

— Știu.

Mâinile lui pricepute îmi desfac șireturile rochiei de la spate și de la umeri, mă scot din corsetul rigid, dezleagă panglicile fustei și o lasă să alunece..

— N-am putut…

— Cavalerul e un prostănac slab de înger. Te ador.

Îmi scoate mânecile brodate de pe brațe, ridică tivul furoului frumos din pânză fină și mi-l scoate peste cap. În afară de o cămășuță, sunt goală în fața lui. Îmi încrucișez brațele peste sâni și pântec. Sunt, deodată, nespus de sfioasă. N-am mai stat goală în fața lui la lumina zilei de la nașterea copilului nostru și sunt conștientă de grăsimea de pe burtă, de rotunjimea sânilor.

El mă ia tandru de o mână și mi-o pune pe ceafa lui, ca și cum ar trebui să-l trag spre mine pentru un sărut. Îmi ia cealaltă mână și o pune în partea din față a pantalonilor. Nu poartă sus- pensor; îl simt cu totul în căldura tare de sub mâna mea, simt toată dorința lui pentru mine.

— O, Ard, îi șoptesc. Tot ce s-a petrecut în dimineața asta — dezamăgirea că nu mi s-a dat voie să-mi văd fiul, castelul zăvorât, insinuările cavalerului — totul dispare la atingerea lui când mă lipește

de el, ținându-și mâinile pe fesele mele aproape dezgolite, trăgându-mă mai aproape în vreme ce gura lui coboară peste gura mea.

După o oră, când ne urnim din patul mare, îmi aduc aminte.

— Am auzite multe despre tine, îi zic.

— Întotdeauna sunt zvonuri împotriva bărbaților de seamă, vine răspunsul lui. S-a așezat pe marginea patului meu răvășit și își trage pantalonii de călărie peste coapsele zvelte. Stau în pat, cu un cearceaf tras până la gât, și îl privesc. Chiar și acum, după o oră de amor, mă simt cuprinsă de dorință când îl privesc. El știe asta. Stă în picioare în fața mea și mă lasă să mă uit cum își leagă șireturile de la pantaloni, cum își trage o cămașă de olandă peste pieptul lat și neted, cum își leagă șnururile albe la gâtul bronzat.

Mă târăsc în pat spre el. Mă ridic în genunchi ca să-mi pun buzele la rădăcina gâtului său, unde îi simt pulsul bătând mai repede la atingerea gurii mele. Mâinile lui îmi cuprind umerii. Mă împinge înapoi spre pat. Mă supun visătoare.

— Trebuie să mergem la cină, îi amintesc eu. Toată lumea așteaptă.

— Lasă-i să aștepte, zice el, și trage cearceaful de pe mine. Încet, senzual, ia în mână o parte din părul meu și mă sărută pe gât, chiar mai jos de ureche. Îl las să depună un șir de săruturi în jos, pe sâni.

— Mi s-a spus că ai arendele mele, îi zic, distrasă de valul de plăcere care se stârnește din nou în mine.

— Îhâm, unele dintre ele. Țăranii arendași n-au bani. La graniță nu există lege. Cum poate să strângă cineva arendele?

— Dar ai o parte din ele?

El își oprește mângâierea tandră.

— Da, răspunde încet. Bineînțeles că n-am încetat niciodată să lucrez pentru tine, deși eram foarte departe. Am făcut tot ce am putut ca să strâng ce ți se cuvine.

— Îți mulțumesc.

Își freacă ușor coapsa de mine. Îl apuc de mijloc și-l trag spre mine. Pantalonii lui de călărie sunt din cea mai moale piele, atingerea lor pe pielea mea goală îmi provoacă valuri de plăcere.

— Și ai locuit în casele mele?

— Da, desigur. Cum altfel puteam să-ți păzesc pământurile și să-ți strâng arendele?

Își dezleagă șireturile de la pantaloni și sunt nerăbdătoare la atingerea lui. Trag șireturile din găuri și îl ating.

— Ți s-a spus despre Janet Stewart, ghicește el, în timp ce mâinile mele îl găsesc și oftez ușor.

— Nu am crezut niciun cuvânt, îi jur eu.

— Nu e nimic, promite el. E aproape, mă pătrunde încet; simt cum mă topesc de plăcere. Doar bârfe, zice el. Crezi în mine acum. Crezi în asta. Crezi în noi.

Cu fiecare poruncă, se împinge cu tandrețe în mine și eu murmur:

— Da. Da. Da.

## Castelul Craigmillar, Edinburgh, Scoția, vara anului 1517

Fiul meu, regele, este luat din orașul lovit de ciumă și dus la Castelul Craigmillar, aflat la sud de Edinburgh, la doar un ceas depărtare, unde locuiește Sieur de la Bastie. El zice că pot să merg să stau cât de mult doresc și că trebuie să-mi văd fiul fără opreliști. Că ar fi înțelept din partea mea să plec din Edinburgh cât durează molima. Îi zic că va veni și Archibald, și Antoine își dă frumoșii lui ochi căprui peste cap și râde de mine.

— Sunteți o femeie îndrăgostită, îmi zice el. Și nu puteți fi prevenită. Așa că veniți și aduceți-l și pe conte. Sunt întotdeauna încântat să-l văd, indiferent cu cine e însurat azi.

Nu iau nimic în seamă în afară de invitația sa și chiar în dimineața următoare eu și Ard plecăm, cu cadourile pentru James.

Craigmillar este un castel-turn în stilul francez, cu un zid frumos în jurul curții.

— Un castel de jucărie, zice batjocoritor Archibald. Pentru un așa-zis cavaler.

— Nu toate castelele pot să fie ca Tantallon, cu Marea Nordului ca șanț de apărare, îl tachinez eu.

Intrăm călare pe sub arcada din piatră, cu gărzile în poziție de drepți de o parte și de alta. Sunt frumos îmbrăcați. Văd porți noi la intrare și balamale noi și strălucitoare. De la Bastie își ia foarte în serios îndatoririle de tutore al lui James.

E acolo să ne întâmpine la intrarea castelului și vine chiar el să mă ajute să cobor din șa. Ard sare de pe cal ca un băiat ca să fie primul lângă mine; însă eu nu văd pe niciunul dintre ei — nici pe chipeșul francez, nici pe frumosul scoțian —, căci în ușă e Davy Lyndsay, pe care nu l-am mai văzut de doi ani, iar lângă el, stând singurel, e James, băiețelul meu în vârstă de cinci ani.

— O, James, îi zic. Băiatul meu, copilul meu.

În clipa în care-l văd, mă izbește amintirea pierderii lui Alexander și abia îmi pot stăpâni plânsul. Nu vreau să-l tulbur cu lacrimile mele, așa că-mi mușc buza și mă duc spre el cu grijă, de parcă m-aș apropia de un micuț șoim-de-iarnă, care ar putea să-și ia zborul de lângă mine.

Se uită în sus la mine, cu ochii la fel de negri și de strălucitori ca ai unui șoim.

— Mamă? întreabă el, cu glăscioru-i cristalin de băiețel.

Îmi dau seama că nu e sigur cine sunt. I s-a spus că voi veni, dar nu-și amintește de mine și, în orice caz, îmi închipui că sunt mult schimbată față de femeia care l-a sărutat de rămas-bun și i-a jurat că va veni curând după el. Pe atunci ne aflam într-o primejdie cumplită, eu eram însărcinată și l-am părăsit, sigură că originea și coroana lui îl vor apăra, în vreme ce numele și purtarea lui Archibald l-ar pune în pericol. Mi-am lăsat fiul din dragoste pentru soțul meu și nici măcar acum nu știu dacă am făcut bine.

Mă las în genunchi ca să fim față în față.

— Eu sunt mama ta, îi șoptesc. Te iubesc foarte mult. Mi-a fost dor de tine în fiecare zi. M-am rugat pentru tine în fiecare seară. Mi-am dorit nespus… — trebuie să-mi înăbuș din nou un lacrimile — mi-am dorit nespus să fiu lângă tine.

Are doar cinci ani, dar pare mult mai mare și e tăcut. Nu pare să se îndoiască de mine, dar în mod limpede nu vrea declarații de dragoste, nici lacrimile mamei sale. Pare sfios, de parcă ar dori să nu stau în genunchi în curte în fața lui, cu ochii plini de lacrimi și buzele tremurânde.

— Ești bine-venită la Craigmillar, îmi zice el, așa cum a fost învățat.

Davy Lyndsay îmi face o plecăciune adâncă.

— O, Davy! Ai rămas cu fiul meu!

— Nu l-aș părăsi niciodată. O, n-am niciun merit, n-aveam unde să merg altundeva, se corectează el. Cine vrea un poet în vremurile astea amărâte? Și am fost împreună din când în când. Ne aducem aminte întotdeauna de Domnia Voastră în rugăciunile noastre și am născocit un cântec pentru Voi, nu-i așa, Alteță? Vă amintiți cântecul nostru pentru trandafirul englez?

— Așa ați făcut? îl întreb pe James, dar el tace, bardul este cel care răspunde.

— Da. O să vi-l cântăm în seara asta. E un cântăreț foarte priceput, așa cum a fost și tatăl său înaintea lui.

James zâmbește când aude lauda și se uită în sus spre tutorele lui.

— Ai zis că sunt surd ca o năpârcă.

— Și iată-l pe tatăl tău vitreg, a venit și el să te viziteze!

Cred că simt un pic de răceală. Davy Lyndsay îi face o plecăciune lui Archibald, James pleacă capul, însă niciunul dintre ei nu-l salută cu familiaritate sau căldură.

— Îl vei fi văzut des? îl întreb pe Ard.

— Nu foarte des, răspunde el. A semnat un mandat pentru executarea mea, dacă ții minte.

— V-a semnat și grațierea, intervine Davy Lyndsay.

Fiul meu, regele, își pleacă capul și nu spune nimic despre asta. E un copil și totuși are grijă la manierele sale și la ce zice. Mă cuprinde un val de mânie la gândul că fiul meu n-a fost niciodată lipsit de griji. Caterina de Aragon a poruncit moartea tatălui lui și i-a distrus astfel copilăria. A fost rege înainte de a ieși din scutece; Caterina l-a disciplinat după chipul ei. N-a putut să-și facă un copil, mi l-a luat pe al meu.

— Ei bine, o să ne vedem des de-acum, îi spun eu. Am fost în Anglia, James, și am câștigat un armistițiu pentru Scoția. Va fi pace între țările noastre și pace la graniță, iar eu te voi putea vedea oricând ne vom dori amândoi. Voi locui din nou cu tine, ca mama ta. Nu-i așa că va fi minunat?

— Da, zice băiețelul, cu accentul lui scoțian. Cum dorești, mamă. Orice îngăduie tutorii mei.

— I-au ucis voioșia, îi zic furioasă lui Ard, măsurând cu pași mari odaia noastră din turnul de la Craigmillar. Mi-au frânt inima.

— Câtuși de puțin, zice el cu blândețe. A fost crescut bine și cu grijă. Ar trebui să fii mulțumită că gândește înainte de a vorbi, că își ia seama..

— Ar trebui să alerge râzând. Ar trebui să se plimbe cu barca și să piardă vremea, ar trebui să fie afară pe calul lui, plecat la furat de mere.

— Toate deodată?

— Nu-ți dau voie să râzi pe seama mea!

— Văd că, într-adevăr, ești supărată.

— Mă alungă din țară, mă despart de fiul meu, apoi îl cresc taciturn ca un călugăr!

— Ba nu, e jucăuș și pălăvrăgește. L-am auzit chiar eu. Însă bineînțeles că e timid în preajma ta după atâta timp. A așteptat atâta să te întorci — bineînțeles că e un pic copleșit. Toți suntem. Ai venit acasă mult mai frumoasă decât își amintea vreunul dintre noi.

— Nu e asta, mă împotrivesc eu, dar mă liniștesc.

— Ba este, iubita mea, zice el, luându-mă de mână. Totul va fi bine, crede-mă. Fii atât de iubitoare față de el pe cât știu că tânjești să fii și el va redeveni băiețelul tău în câteva zile. Se va juca cu sora lui și amândoi vor fi cât de gălăgioși și de năzdrăvani ți-ai putea dori.

Mă aplec spre el.

— Ard, când l-am părăsit, avea un frățior. Avea un frățior care zâmbea și gângurea când mă vedea.

Își pune brațul în jurul taliei mele și-mi lipește capul de umărul lui.

— Știu. Dar cel puțin încă îl avem pe James. Și putem să-i facem

un alt frățior.

Îmi las fața să se cuibărească la gâtul lui cald.

— Vrei încă un copil?

— Degrabă, zice el. Iar acesta se va naște la Tantallon, cu toate finețurile și bogăția pe care le poți porunci. O să te îmbrac într-o rochie din țesătură cu fir de aur, cu inele pe fiecare deget când vei intra în perioada de izolare pentru sarcină. Și o să veghez să fii în siguranță lună după lună în izolare. Voi pune să ți se facă un pat sculptat, smălțuit cu aur, și n-o să te ridici din el jumătate de an.

Zâmbesc.

— A fost atât de cumplit când eram însărcinată cu Margaret.

— Știu. Am crezut c-o să mor de grija ta. Dar de-acum totul o să fie mai bine.

— Nu e nimic de lămurit sau de iertat? întreb. Am auzit niște bârfe…

— Cui îi pasă ce zice lumea? Dă din umeri și apoi mă trage din nou aproape. Ar trebui să auzi ce lucruri mi s-au spus despre tine!

— O, ce ți s-a spus despre mine?

— Că o să divorțezi de mine și o să te măriți cu împăratul, că fratele tău era hotărât să pună la cale această căsătorie. Că Thomas Wolsey redactase tratatul de pace, care avea să facă din sărmana mea Scoție victima neajutorată a Angliei și a Imperiului. Că vor spune că mariajul nostru n-a avut niciodată loc.

— Nici măcar nu m-am gândit la asta, îl mint uitându-mă în ochii lui.

— Știam că n-o vei face, zice el. Am avut încredere în tine, orice mi-ar fi ajuns la urechi. Știam că suntem căsătoriți pe viață, la bine și la rău, pentru totdeauna. Am auzit tot felul de lucruri despre tine, dar nici măcar nu le-am dat ascultare.

— Nici eu, îi spun, și simt cum mă mi se aprinde din nou dorința. Îmi place să aud cum sună aceste vorbe de credință din gura mea. N-am ascultat niciodată nici măcar un cuvânt îndreptat împotriva ta.

În zilele următoare, încep să petrec timp cu fiul meu și să recuperez lunile pierdute. Știu că acest lucru nu se poate întâmpla. Nu eu l-am învățat să cânte la lăută sau cântecele pe care i le-a predat Davy Lyndsay. Nu eu l-am pus pe primul lui ponei de munte și am mers agale pe lângă el, ținându-l drept în șa. Nu l-am scos afară iarna trecută ca să se joace în zăpadă, nu i-am construit un castel din gheață cu turnuleț. Îmi povestește cu amănuntul despre asta și mă gândesc, da — asta a fost când eu eram la castelul Morpeth, când nu mă puteam da jos din pat din cauza durerii de șold, când credeam că o să mor; când mi s-a dat de veste că fiul meu mai mic a murit. Cu cât devenim mai apropiați, cu atât îmi povestește mai multe despre aventurile sale pe când eu am fost plecată, cu atât îmi amintesc mai

mult cum Caterina a fost cea care i-a poruncit lui Thomas Howard să nu fie luați prizonieri în Bătălia de la Flodden. Cu cât îmi povestește mai multe despre viața lui în spatele zidurilor castelului, cu atât îi detest mai mult pe ducele de Albany pentru că a luat puterea ca regent și pe Caterina pentru că nu a stăruit ca eu și băiatul meu să fim salvați împreună.

Îl prezint surioarei lui vitrege Margaret și el se strâmbă la ea ca s-o facă să râdă și o încurajează să alerge în spatele lui. Când fetița cade, el tresare la plânsul ei zgomotos și eu râd și îi spun că Margaret a moștenit temperamentul Tudorilor.

Thomas Dacre, care întotdeauna știe tot, îmi scrie că sora mea Mary a născut un copilaș frumos, Frances, și că e bine și s-a întors la curte. După câteva zile, primesc o scrisoare chiar de la Mary, în care își laudă bebelușul și zice că, de data asta, perioada ei de izolare pentru sarcină a fost ușoară. Zice că-i este dor de mine, că se roagă să-mi găsesc fericirea acasă, lângă soțul meu și că poate vom merge amândoi în Anglia din nou, atunci când va fi lipsit de primejdie pentru mine să fac asta. Zice că e încă sora mea cea mică, chiar dacă e o femeie măritată, înconjurată de copii. Mă roagă să-i scriu și să-i spun că sunt sănătoasă, în siguranță și că mi-am revăzut fiul.

*Am auzit că soțul tău e cu tine acum și sper că ești fericită*, îmi scrie ea, de parcă s-ar îndoi că se poate să fie așa.

Îi răspund pe un ton vesel. Îi spun că am auzit că Albany, regentul, se află încă în Franța și nu vrea să revină în Scoția și că mă rog să nu vină. În lipsa lui, în țară e pace. Îi spun că Antoine d'Arcy, *Sieur* de la Bastie, e un adevărat cavaler, chipeș ca o gravură dintr-o carte, și că suntem fericiți să fim oaspeții săi; este un nobil în toată puterea cuvântului. Nu suflu o vorbă despre bârfele ei cu Caterina împotriva bunului renume al lui Archibald. Nu iau în seamă grija ei pentru fericirea mea. Poate să învețe din tăcerea mea să-și pună frâu limbii.

Vorbesc cu Antoine și îi dau de înțeles că am putea exercita puterea împreună. Am putea fi amândoi regenți ai Scoției; am putea lucra împreună. Nu tăgăduiește deloc că așa ceva ar fi cu putință, întotdeauna zice că este esențial ca Anglia să păstreze pacea la granițe. Din aceste ținuturi veșnic frământate pornește toată răzvrătirea din Scoția. Dacă pot să-l conving pe fratele meu, regele, să-i poruncească lui Thomas Dacre să respecte pacea la graniță, atunci putem să plănuim împreună un viitor pentru Scoția.

— Dacă veți avea încredere în mine? mă tachinează Antoine.

— Dacă veți avea încredere în mine? îi răspund la rândul meu, făcându-l să râdă. Îmi ia mâna și mi-o sărută.

— Aș avea încredere în Domnia Voastră și în rege, zice el. Aș avea încredere în regina văduvă și rege. În nimeni altcineva. Nu pot să fac promisiuni soțului dumneavoastră sau oricărui alt lord scoțian. Nu

cred o vorbă din ceea ce spune vreunul dintre ei.

— Nu vă voi îngădui să-l vorbiți de rău în fața mea, îi spun.

El râde.

— Nu mă port într-un fel anume cu el. Nu spun despre el ceva mai rău decât spun despre oricare dintre lorzi. Toți sunt cu gândul la averea proprie, la propria putere și la propriile năzuințe înainte de orice altceva. Ei sunt credincioși numai clanurilor lor. Niciunul dintre ei nu știe măcar cum să-și slujească regele. Niciunul dintre ei nu are habar de țara sa. Puțini dintre ei se gândesc la Dumnezeu ca la altceva decât o căpetenie de trib invizibilă, mai imprevizibilă și mai periculoasă decât oricare alta. Nu au strop de imaginație.

— Nu înțeleg despre ce vorbiți, îi zic ferm.

Râde.

— Pentru că nici Domnia Voastră nu aveți imaginație, Alteță. Vă descurcați de minune fără ea. Acum povestiți-mi de tărăboiul de la curtea engleză. Aud că fratele Domniei Voastre, regele, e îndrăgostit?

Mă uit aspru la el.

— N-o să bârfesc cu Domnia Voastră, i-o tai eu.

— Și tânăra doamnă este foarte, foarte frumoasă?

— Nu în mod deosebit.

— Și foarte educată, cu talent muzical și fire plăcută?

— Ce însemnătate are asta?

— Regele, fratele Domniei Voastre, se gândește să-și înlăture soția? De vreme ce Dumnezeu nu pare c-ar vrea să le dăruiască un fiu, soția lui, regina, nu s-ar gândi să se retragă la o mânăstire? Pentru ca el să poată avea un moștenitor cu această lady tânără și frumoasă?

Simt de îndată un val de încântare la gândul că bârfele acestea vorbesc despre umilirea Caterinei. Apoi, pe dată, mă gândesc la cât de nefericită ar fi — ea, care nu poate îndura nici măcar gândul ca Harry să facă ochi dulci altei femei.

— N-o să se întâmple niciodată așa ceva, îi spun. Fratele meu e un mare apărător al Bisericii și al tuturor practicilor bisericești. Iar cumnata mea nu și-ar părăsi niciodată îndatoririle. Va trăi și va muri ca regină a Angliei.

— Ea a fost un dușman însemnat al Scoției, îmi atrage el atenția S-ar putea să ne fie mai bine dacă el ar asculta de o nouă soție.

— Știu. Este o mare tristețe pentru noi amândouă. Însă e sora mea. Nu pot decât să-i fiu credincioasă.

Plănuim ca eu și Ard să mai stăm încă vreo câteva săptămâni la Castelul Craigmillar și apoi să mergem la Castelul Newark, la moșiile din moștenirea mea de văduvă. Antoine zice că atunci când ne vom întoarce cu toții la Edinburgh, după ce va trece molima, va convoca

un consiliu al lorzilor la care să iau parte și să mă adresez lor. Dacă pot să-i conving că ar trebui să fiu core- gentă, el va fi bucuros să împartă puterea cu mine. Voi avea cale liberă spre fiul meu, care este tot mai în largul lui în preajma mea cu fiecare zi care trece, voi avea un loc în camera consiliului. Voi fi recunoscută ca regină văduvă.

— Iar Archibald va avea un scaun lângă mine, îi zic. De înălțime egală.

Cavalerul face un mic gest din mâini.

— Ah, nu cereți asta, mă roagă el. Știu că vă iubiți soțul. Dar are atât de mulți dușmani! Dacă li-l veți băga pe gât cu forța, ei vor deveni și dușmanii Domniei Voastre. Fiți mama regelui și regina văduvă în viața publică. Fiți soția lui în odaia Domniei Voastre. Fiți acolo sclava lui, dacă doriți. Dar nu-l luați în camera de consiliu ca egal al Domniei Voastre.

— E soțul meu, îi zic pe un ton menit să impresioneze. E stăpânul meu. N-o să-l țin în dulap.

— I s-a acordat grațierea numai prin generozitatea ducelui de Albany, îmi reamintește de la Bastie. Vărul lui, un proscris asemenea lui, a fost descăpățânat pentru trădare. Sunt mulți care cred că Hume a făcut doar ceea ce ar fi făcut și soțul Domniei Voastre dacă ar fi avut curaj. Își ridică mâna, căci sunt pe cale să-l întrerup. Ascultați-mă până la capăt, Alteță. Scoția va supraviețui ca regat pe care să-l poată moșteni fiul Domniei Voastre, numai dacă putem păstra pacea. Soțul Domniei Voastre, familia sa și toate rudele lui prin alianță sunt dușmani ai acestei păci. Își folosesc castelele ca bază pentru atacuri, le dau voie țăranilor arendași să fure vite, distrug piețele și îi jefuiesc pe țăranii arendași și pe săraci. Strâng dările regale, dar nu le trimit. Și ori de câte ori sunt în primejdie, se furișează peste graniță la Thomas Dacre, care le spune să continue încălcarea legii și îi plătește să facă mai rău. Va trebui să găsiți o cale de a limita ambiția și violența soțului Domniei Voastre la dormitor, unde, bănuiesc, vă place. Noi, restul, nu vrem ca el să taie carne și să danseze în jurul nostru. Noi, restul, știm că una zice și alta face.

— Cum îndrăzniți…, încep eu, când se aude un ciocănit puternic în ușa care se deschide larg, lăsându-l să între pe căpitanul castelului, cu coiful sub braț.

— Iertați-mă, zice el, făcându-mi o plecăciune, după care i se adresează lui de la Bastie: O veste de la Turnul Langton. Sunt asediați de George Hume de Wedderburn și neamurile lui.

De la Bastie se ridică iute.

— Din nou clanul Hume? zice el, cu o înclinare din cap spre mine, ca pentru a-mi aduce aminte că aceștia sunt aliații și rudele lui Archibald. Câți sunt?

Trimisul face un pas înainte, răspunzând:

— Nu mai mult de cinci sute. Dar zic că vor da foc turnului și tuturor celor care se află în el.

Antoine îmi aruncă o privire, zicând:

— Trebuie să avem pace. Îl cunoașteți pe George Hume?

— Rudă cu Alexander? întreb eu.

— Întocmai. Ruda unui proscris, care îi continuă lucrarea. Îl voi aresta. Soțul Domniei Voastre va merge cu mine împotriva celor care au încălcat legea?

Nu știu ce să spun. Știu că Archibald nu se va îndrepta niciodată împotriva verilor lui din familia Hume.

De la Bastie râde, zicând:

— M-am gândit eu că nu. Cum poate fi el protectorul regelui când nu protejează pacea regelui?

Se înclină în fața mea și se duce la ușă, în timp ce căpitanul dă poruncă să se strângă garda pentru a pleca.

— Cât timp veți fi plecat? întreb, brusc neliniștită.

El se uită la mesager pentru răspuns.

— E o călătorie călare de o jumătate de zi, spune omul.

— Ar trebui să fiu înapoi mâine, zice el cu glas liniștit. Îmi face o plecăciune cu mâna dusă în dreptul inimii și o sclipire de zâmbet și pleacă.

Îl așteptăm la cină, dar suntem serviți și mâncăm fără el. Archibald spune că poate faimosul cavaler francez nu a putut să-l prindă pe George Hume așa de ușor cum se aștepta. Zice că un turnir e una, o întrecere e una, dar să călărești anevoios într-un ținut sălbatic comandând bărbați cu puțin mai buni decât niște tâlhari cere un curaj de care cavalerul n-ar fi avut niciodată nevoie înainte.

— Ei încalcă pacea, zic aspru. Bineînțeles că trebuie să-i aresteze.

— Ei sfidează regența care te-a trimis în exil și a făcut din tine o străină pentru fiul tău. Regența de la care a trebuit să cerșesc o grațiere înainte să mă lase să mă întorc la ce îmi aparține.

— Trebuie să avem pace, repet eu.

— Nu în orice condiții, zice soțul meu. Mi-aș dori să fiu cu ei.

— De la Bastie s-a gândit că poate îi vei fi alături! exclam eu.

Ard râde.

— Nu, nu s-a gândit, doar a spus asta ca să te necăjească. El știe, așa cum știu și eu, că țara asta n-o să aibă parte de pace până când nu va fi condusă de tine, regina văduvă, pentru fiul tău, regele. Știe că n-aș lupta pentru nicio regență comandată de el sau de alt francez. Eu sunt pentru regină și Anglia.

— Ce-i asta? zic eu, dând să mă ridic la auzul lanțurilor por- ții-ghilotină care zăngănesc și a scârțâitului cilindrului când poarta se

ridică. S-a întors, în sfârșit?

Coborâm împreună la ușa castelului, așteptându-ne să-i vedem pe de la Bastie și garda sa intrând călare. În schimb, în ușă se ivesc șase bărbați cu stindardul lui. Îl poartă lăsat în jos, ca pentru doliu, de parcă ar fi murit cineva.

— Ce înseamnă asta? întreb eu, și Ard se duce la căpitanul gărzii și vorbește repede cu el. Când se întoarce la mine, chipul lui în pâlpâirea torței este vesel.

— De la Bastie a fost învins. George Hume a scăpat, zice el degrabă.

— Vino să-mi raportezi de îndată, îi spun căpitanului gărzii. Și adu-ți toți oamenii. Nu au voie să vorbească cu nimeni. Trebuie să-mi povestească mai întâi mie.

Mă întorc în castel și aștept lângă șemineul mare din piatră din sala de audiențe a lui de la Bastie, în vreme ce gărzile intră încet și se pun unul lângă altul.

Căpitanul vorbește în numele tuturor.

— A fost o ambuscadă, zice el rar. N-a fost vorba de vreun asediu al turnului. A fost o minciună, un vicleșug ca să ne scoată de aici.

În spatele lui, îl văd pe Ard ascultând atent. Pe chipul lui nu se citește vreo urmă de uimire sau neliniște. S-ar putea să audă desfășurarea unui plan încununat de succes, poate chiar planul lui.

— De ce? întreb. Deși știu.

— Ne-am întâlnit cu George Hume și oștirea lui chiar la nord de Kelso și cavalerul i-a poruncit să vină în oraș să dea explicații. Am mers călare împreună, unii lângă alții, dar chiar în apropiere de Langton situația s-a schimbat în rău. Hume și-a scos sabia, toți oamenii lui au făcut la fel. Cavalerul ne-a strigat să-l urmăm și a pornit în galop înapoi spre Duns. S-au ținut după noi tot drumul. N-a fost o bătălie, a fost o capcană, o ambuscadă. Am crezut că lordul nostru va scăpa. Se îndrepta spre castelul lui. Însă e o porțiune deasă de pădure, unde nu poți să vezi la mai mult de trei pași în spatele tău, cu o stâncă de o parte și un povârniș abrupt spre râu în partea stângă. Se întoarce spre Archibald: Domnia Voastră știți.

Ard dă din cap. Știe.

— Ne-au prins acolo, ne-au silit să ieșim de pe cărare, ne-au împins la poalele dealului. La cotitura râului e o mlaștină. Ne-am împotrivit și am luptat, dar ei aveau de partea lor pământul pe care luptam și au știut să întâmpine necunoscutul. Au venit mai mulți oameni de-ai lor, din Duns, pe jos, ocolind pe după copaci, sărind peste trunchiurile trântite la pământ. Caii noștri se zbăteau, mulți s-au prăvălit, am fost împinși în josul dealului, și calul Înălțimii Sale a sărit peste mal, și a ajuns în râul Whiteadder. Un râu adânc. Majoritatea cailor au căzut în apă. A fost o adevărată nenorocire: oamenii țipau și se zbăteau să nu

se înece. Îmi pun mâna pe piatra caldă a peretelui șemineului, agățându-mă de el de parcă și sub mine s-ar clătina pământul.

— Și apoi? mă aud întrebând cu voce slabă.

— Înălțimea Sa s-a dat jos de pe cal. Greutatea armurii îl trăgea în jos, dar avea un braț pe după gâtul calului și înotau împreună, se chinuiau împreună. Am crezut că s-ar putea să ajungă la țărm. Unul dintre cei din neamul Hume — John — l-a strigat. Avea un braț încolăcit în jurul unui copac aplecat, sprijinit de rădăcini și cu noroiul uscat pe picioare. S-a întins spre Înălțimea Sa și l-a luat de mână.

— L-a salvat? întreb eu, nevenindu-mi a crede.

— L-a tras spre el ca și cum l-ar fi scos din mlaștină, salvându-l de la înec, și apoi l-a înjunghiat la subsuoară, acolo unde a putut să-și bage lama pe sub armură. Înălțimea Sa s-a cufundat și Patrick Hume și-a scos sabia și i-a tăiat capul.

Ceilalți bărbați încuviințează din cap, prea năuciți ca să vorbească.

— Ați văzut cu ochii voștri? întreabă Archibald. Unde erați?

— Mă prăbușisem peste o buturugă, zice un bărbat.

— Eram călare, pe drum.

— Luptam cu ei, ca să ies din mlaștină.

— Am căzut de pe cal. Să mă ierte Dumnezeu că n-am putut să fac nimic.

— Și pe urmă? întreb cu glas nesigur.

Oamenii își lasă capetele în jos, se mută de pe un picior pe altul. Au fugit, dar nu vor să recunoască asta.

— Au venit mulți acasă? întreabă Ard. Nu v-au urmărit cei din neamul Hume? Nu le stă în fire să-și lase treaba neterminată.

Ei clatină din cap.

— Cred că noi suntem singurii care am scăpat, zice căpitanul. Dar se înserа și nu puteai să vezi nimic printre copaci, n-a semănat deloc cu o bătălie, ci mai mult cu o încăierare. S-ar putea să mai fie și alții, care or fi fugit spre casă. Se poate ca unii să se fi împotmolit ca niște pești într-un butoi, să se fi înecat ca pisoii în râu.

— N-a fost ca la turnir, zice Archibald cu un zâmbet fugar către mine. Iar el era întotdeauna atât de chipeș în turniruri.

## Castelul Newark, Scoția, septembrie 1517

Plecăm la Castelul Newark, așa cum am plănuit, lăsând în urmă Craigmillar, cu stindardul cavalerului coborât în semn de mare doliu. E o călătorie cumplită, pe o ploaie rece și vânt puternic. Mă bucur că băiatul meu, James, nu vine cu noi și că Margaret rămâne în odaia

copiilor. Însă e ciudat să intru călare în propriul meu castel, pe care abia dacă-l mai recunosc. Mă pomenesc căutând în jur după orice semn care să arate că ar fi locuit vreo altă femeie aici. Dar odăile mele sunt goale și curate și așternuturile de pat sunt curate și schimbate de curând, iar ierburile frumos mirositoare așternute pe podele sunt verzi. Nu există absolut nicio dovadă că a folosit cineva această casă. Mă gândesc că Antoine, cavalerul, trebuie să-și fi uitat codul de onoare când l-a vorbit de rău pe Archibald în fața mea. Și Ard are dreptate — toții bărbații de seamă sunt în cele din urmă supuși bârfelor și clevetelii.

Fiul meu, James, nu poate să vină cu noi pentru că lorzii din consiliu poruncesc ca el să meargă înapoi la Castelul Edinburgh, unde e mai sigur. Acum, de la moartea lui Antoine de la Bastie, le e frică și de propriile umbre. Se tem să nu-l scot pe furiș din Scoția ca să-l duc în Anglia și, acum că regentul locțiitor a fost omorât, se tem că acesta e începutul unei răzmerițe împotriva regenței.

— Își închipuie că unchiul tău, Gavin Douglas, îl va răpi pe fiul meu pentru a mi-l da mie, îi zic lui Archibald. Nu se mai încred în nimeni.

— Ridicol, zice el. Există vreo învinuire?

— Nu! E doar bârfă, îi zic. Ceva de pe chipul lui mă face să șovăi. De bună seamă nu-i nimic altceva decât bârfă, nu-i așa? îl întreb. Nimeni n-ar fi atât de nebun încât să încerce să-l răpească pe James și să-l ia din propria-i țară, nu? Unchiul tău nu s-ar gândi la așa ceva? Ard, n-ai îngădui una ca asta, nu?

— N-ar fi James mai în siguranță în Anglia? mă întreabă Archibald. N-am fi cu toții mai în siguranță peste graniță? Dacă ei pot să-l ucidă pe regent, partenerul tău?

— Nu! James trebuie să rămână aici. Cum o să-și capete tronul dacă va fi departe de țară?

— Dacă am fi în Anglia, nu s-ar simți fratele tău silit de onoare să-l repună în drepturi? Ți-a dat bani și te-a trimis înapoi ca să domnești.

— Nu știu.

Nu pot să bag mâna în foc în ce-l privește pe Harry. Nu prea am vești de la el de când am venit acasă. Mi-e teamă că atunci când nu sunt acolo, în fața lui, dispar din gândurile lui. E nechibzuit. E un tânăr tare nechibzuit.

Nu doar consiliul lorzilor e înspăimântat și îngrozit de moartea lui de la Bastie. Se zice că George Hume a luat o șuviță din părul castaniu, lung și frumos al cavalerului și a legat capul retezat al acestuia de învelitoarea de deasupra șeii, ca trofeu. A călărit cu el lovindu-i-se de genunchi tot drumul până la Duns și acolo l-a prins în cuie de crucea din piață.

— Asta e o cruzime, spun eu.

— Este o șansă, mă corectează Ard.

Mă ia de mână și mă trage de lângă focul care fumegă în mijlocul sălii mari. E dis-de-dimineață și lumina toamnei e senină și strălucitoare. Dacă am fi în Anglia pe o vreme ca asta, m-aș duce la vânătoare. Aici, stau înăuntru și privesc pe fereastră, întrebându-mă dacă sunt în siguranță.

— Vino cu mine să facem o plimbare, zice Ard, cu voce afectuoasă.

Îi îngădui să-mi ia mâna și s-o pună pe spatele lui, sub curea, în vremea ce el merge cu brațul pe după mijlocul meu. Mă conduce departe de servitorii care pregătesc sala pentru cină și ieșim pe ușa masivă din lemn, pe scările care duc la pajiște. După încă vreo câțiva pași, suntem dincolo de podul mobil și privim în jos la pădurea care acoperă panta dealului de sub noi, cu coroanele aurii și ruginii ale copacilor, printre care se ițește verdele intens, întunecat, al pinilor.

— Țara e fără conducător, zice Ard. Cu Albany plecat, care n-o să se mai întoarcă, și cu de la Bastie mort, singurul om de aici care poate să ia regența ești tu.

— Nu vreau să trag foloase de pe urma uciderii lui, spun eu, cuprinsă dintr-o dată de regrete.

— De ce nu? El ar fi făcut asta de-ar fi avut ocazia. De vreme ce a murit, poți să-ți ocupi locul care ți se cuvine de drept.

— Ei n-au încredere în mine, zic eu înciudată.

— Sunt cu toții plătiți de francezi. Însă regentul francez e plecat și regentul care-i ține locul e mort. Aceasta este șansa Angliei și a celor care o îndrăgesc pe prințesa engleză.

— Harry însuși mi-a spus că trebuie să avem pace. Am fost măritată cu scopul de a aduce pace în Scoția și m-am întors ca să încerc asta încă o dată.

— Iar acum putem. Înainte nu puteam, nu sub o putere străină. Însă acum putem, sub conducerea ta, cu sprijinul Angliei.

Felul în care vorbește Ard e foarte ispititor; brațul lui în jurul mijlocului meu e la fel de ispititor ca optimismul său.

— Gândește-te, îmi șoptește el. Gândește-te că o să fii din nou regentă și o să-ți aduci fiul pe tron. Am fi o familie regală pe măsura lui Henric și a Caterinei. Ei au tronul, dar n-au un băiat care să-l moștenească. Ai fi regină regentă, eu aș fi consortul tău și băiatul tău ar fi rege. Am fi o familie regală domnitoare, cu un rege de vârstă fragedă. Gândește-te cum ar fi asta.

M-a înduplecat. Și numai gândul de a domni din nou ca regină este de ajuns să mă ispitească. Nu pot rezista gândului de a fi o regină mai mare decât Caterina.

— Cum am putea face asta?

El îmi aruncă un zâmbet viclean.

— E deja făcut pe jumătate, iubito. De la Bastie e mort și mă ai pe

mine alături de tine.

Scoția se deschide dinaintea noastră precum un festin gata să fie savurat. Thomas Dacre îmi scrie pentru a mă sfatui să mă agăț de șansa pe care o am să domnesc din nou. Îmi dă de înțeles că fratele meu va avea grijă ca ducele de Albany să nu se mai întoarcă niciodată în Scoția. Scoția are nevoie de un regent — acela ar trebui să fiu eu.

— Acceptă, îmi murmură Ard la ureche, citind scrisoarea peste umărul meu. Asta e izbânda ta.

Accept. Mă gândesc: în cele din urmă a sosit vremea mea. Asta înseamnă să fii regină. Asta e ceea ce a simțit Caterina când Harry a numit-o regentă. Pentru asta m-am născut și asta e ceea ce am știut că ar trebui să fiu. Sunt o soție iubită, sunt o regină domnitoare și sunt mama regelui. Fratele și soțul meu au câștigat asta pentru mine, iar eu o voi accepta. Fiul meu va intra în grija mea. Cele mai fericite zile ale mele sunt deja cele pe care le petrecem împreună și nimeni n-ar putea să nu bage de seamă cum fețișoara lui se luminează când mă vede.

Lorzii s-au săturat de conducătorii francezi. Ar dori mai degrabă să urmeze o femeie decât un nobil francez. Sunt obosiți de lupta asta continuă pentru putere — vor o regină care s-a născut mai mare în rang decât ei toți. Pot să fac ceea ce mi-a cerut răposatul meu soț, regele: să am grijă de țara și fiul lui ca o femeie deșteaptă, nu ca o proastă. Pot să fiu văduva lui credincioasă. Pot să-mi onorez jurămintele de căsătorie față de el și tot ce m-a învățat. Pot să-i cinstesc numele. Pot chiar să mă gândesc la el ca și cum ar fi scăpat din bătălie și s-ar ascunde, cutreierând ținutul pustiu, cu o cicatrice cumplită la cap, mulțumit să fie știut mort, știind că m-am întors în țara lui și am luat din nou tronul, știind că fac tot ce-mi stă în putere, știind că atunci când a sosit momentul prielnic nu l-am dezamăgit.

Așa că mă gândesc că prima mea întâlnire cu consiliul va fi decisivă: ei îmi vor primi cu bucurie întoarcerea, eu voi fi cuviincioasă și binevoitoare cu ei. Intenționez să le reamintesc că am stabilit pacea cu Anglia și că ei mă pot sluji în calitatea mea de regină văduvă și prințesă engleză.

Mă duc singură, spunându-i lui Ard să aștepte la Holyroodhouse, să vină când va fi chemat. De cum se așază lorzii, le spun că voi accepta regența și că soțul meu va sluji alături de mine în postura de coregent. Se iscă zarvă, de îndată ce, unul după altul, lorzii bat în masă și își strigă împotrivirea. Sunt uimită de izbucnirea de furie, de aceeași veche rivalitate, de aceeași mânie despre care m-a avertizat Archibald. Din nou, Scoția se dezbină fără niciun alt motiv în afară de faptul că ei nu sunt în stare să ia hotărâri împreună. Însă apoi, peste hărmălaia generală, câțiva dintre ei se fac auziți. Aceștia mă silesc să ascult. Mă

fac să înțeleg. Încet-încet, aud ce-mi spun. Încet, ca un fior rece tot mai puternic, pricep. Mă întreabă — nu-mi spun — mă întreabă ce arende am primit în Anglia de la moșiile mele scoțiene. Încep să mă plâng — ar trebui să știe răspunsul la asta, era datoria lor să-mi trimită banii — nimic! Nimic! Aproape nimic! Iar ei zic: arendele au fost plătite. Ascultați-ne! Rentele au fost plătite cu bună-cre- dință. Noi am trimis banii.

Se lasă tăcerea. Lorzii se uită la mine cu dispreț pentru prostia mea, pentru faptul că nu pricep.

— Cui au fost plătite? întreb cu măreție glacială, deși știu. Deși la rândul lor își dau seama că știu, îmi răspund. Îmi zic că arendele i-au fost plătite lui Archibald, soțul meu, și că el nu mi-a trimis nimic. El a îngăduit să fiu silită să împrumut bani în Anglia de la fiul măcelarului, să fie nevoie ca servitorii mei să fie plătiți de către sora mea bogată, să fiu silită să port rochiile aruncate de ea.

Mă întreabă unde cred eu că a locuit Archibald de când a fost grațiat. Le zic că nu e treaba lor unde a locuit, atâta vreme cât nu și-a încălcat cuvântul. Am crezut până în acel moment că a stat la Tantallon. Ei clatină din cap văzând trufia mea și îmi zic că nu, nici n-a prea fost pe la castelul lui. A mers pe rând la casele mele moștenite ca văduvă, strângând arendele care mi se cuveneau, bând din pivnițele mele, vânând vânatul meu, luând mâncare din cămările țăranilor, punându-i la treabă pe bucătarii mei, ducând o viață de mare lord.

— Are tot dreptul să locuiască în casele mele, e soțul meu, le zic hotărâtă. Tot ce am este al lui prin lege.

Unul dintre bătrânii lorzi se lovește cu fruntea de masă, cu o bufnitură puternică, de parcă ar vrea să cadă în nesimțire și să nu mă mai audă.

Mă uit la el cu privirea goală. Nu pot să spun nimic. Mă simt o proastă, mai rău decât o proastă: o femeie care a ales să fie oarbă și să se dăruiască dorinței trupești, în loc să aleagă rațiunea.

— Întocmai, zice unul dintre ei. Este soțul Domniei Voastre, locuiește în casele Domniei Voastre, încasează arendele Domniei Voastre, nu vi le trimite.

Lordul cel bătrân își înalță capul, cu o urmă roșie pe frunte, și se uită la mine.

— Și cine este stăpâna casei? întreabă el. A casei Domniei Voastre? Cine doarme în așternuturile fine, cine mănâncă în capul mesei Domniei Voastre, cine le spunebucătarilor să-i aducă cele mai bune mâncăruri în farfuriile din aur? Cine v-a purtat bijuteriile? Cine trimite după muzicanții Domniei Voastre? Cine vă călărește caii?

— Nu voi asculta vorbe de ocară, îi avertizez eu. Mâinile îmi sunt reci ca gheața. Toate inelele mi se răsucesc cu ușurință pe degetele albe. Nu-mi voi pleca urechea la bârfe, adaug eu.

Îmi spun în gând: o să le arăt eu lor. Voi fi o regină precum Caterina de Aragon, nici măcar n-o să bag de seamă când soțul meu se îndrăgostește de doamna mea de onoare. Inima Caterinei s-a frânt, încrederea ei a fost zdruncinată, dar ea nu i s-a plâns niciodată lui Harry. Nici măcar nu s-a încruntat la Bessie Blount. Sunt încredințată acum că fidelitatea unui soț nu contează. Vor vedea în mine o regină mândră. Vor vedea că nu-mi pasă deloc de grijile lor mărunte. Eu sunt regină. Nimeni nu mă poate înlocui. Chiar dacă altcineva mănâncă din farfuriile mele, chiar dacă altcineva îmi poartă bijuteriile, eu sunt, totuși, soția lui Archibald, eu sunt, cu toate astea, regina văduvă. Eu sunt mama regelui, mama fiicei lui Ard.

— Și-a dus soția în casa Domniei Voastre zice cineva care stă atât de departe la masă, încât îmi dau seama că până și cel mai neînsemnat lord știe tot. E un om atât de lipsit de însemnătate, încât stă în picioare cu oamenii de rând din fundul sălii. Cu soția lui, cea cu care s-a însurat cu mult timp înainte ca bunicul lui să-l silească să vi se juruiască. Frumoasa Janet Stewart de Traquair. Ea trăiește ca doamnă a lui, așa cum ar trebui să facă o soție cinstită. Și ei doi s-au îndestulat din arendele Domniei Voastre, din pivnițele Domniei Voastre și s-au desfatat în patul Domniei Voastre. Nu-i sunteți soție. N-ați fost niciodată. Sunteți doar o năzuință pentru el, năzuința sângeroasă a clanului său. Cu ani în urmă, s-a însurat cu ea, nu doar s-a logodit. Era însurat. S-a prefăcut că se însoară cu Domnia Voastră, iar Domnia Voastră i-ați dat totul și acum vreți să-i dați Scoția.

— Nu cred așa ceva, e primul lucru pe care am puterea să li-l spun. Îmi zic în sinea mea: Tăgăduiește ce spun ei! Tăgăduiește tot! Minți-ți! le zic. Unde au locuit împreună? Unde s-a petrecut toată această fericire conjugală?

— La Castelul Newark, zic ei, unul după altul. Spun cu toții același lucru, deci trebuie să fie adevărat. N-ați băgat de seamă podeaua măturată, stratul proaspăt de ierburi de pe jos, așternu- turile curate?

— Janet Stewart a plecat de acolo cu o zi înainte să sosiți Domnia Voastră și a lăsat castelul curat și în deplină orânduială pentru soțul ei, ca o bună soție ce este.

— V-a dus până și ciorapii la cârpit.

Mă uit la toți bărbații ăștia înșelați și furioși. Nu mi-e milă de ei, sunt doar mânioasă că am fost prostită și că la rândul meu am încercat să-i prostesc. Îmi spun în sinea mea: el a ales-o pe Janet Stewart, a preferat-o pe ea. Când am plecat eu în Anglia, s-a dus la ea. În vreme ce eu mă chinuiam cu ambasadorii și împrumutam bani de la Wolsey, el era fericit cu ea, prima lui alegere.

Nu știu cum ies din sala de consiliu, cum cobor dealul, acea milă abruptă până la Holyroodhouse. Nu știu cum mă dau jos de pe cal și le fac semn doamnelor mele să se dea la o parte și ajung în odaie ca să

mă pomenesc groaznic de singură în frumoasele încăperi regale.

Mă bag în pat de parcă aș fi o fetiță, nespus de obosită după o zi plină. Doamnele vin să mă întrebe dacă sunt bine, dacă voi lua cina alături de curte. Le zic că sufăr de bolile femeiești. Ele cred că vreau să spun că sângerez, însă eu chiar cred că acestea sunt bolile unei femei — când iubește un bărbat care o trădează. O trădează în toate — cu gândul, cu vorba și cu fapta. În intenție și în șoaptă, ziua și noaptea și — cel mai rău dintre toate — în ochii tuturor, în fața lumii.

Mi se aduce o bere neagră și dulce, mi se aduce mied fierbinte. Nu spun că n-am nevoie de asta, că bolile de care sufar sunt gelozia, ciuda, pizma, ura. Beau berea, sorb miedul. Spun că Archibald nu poate să vină la mine, că trebuie să fiu singură. Mă întind în pat și încep să plâng. Apoi dorm.

Mă trezesc noaptea, gândindu-mă că sunt cea mai mare proastă care a trăit vreodată și că îmi vine să intru în pământ de rușine. Mă gândesc la Caterina, care s-a măritat cu regele Angliei și îi stă alături, neluându-și niciodată în seamă propriile sentimente, nedând curs niciodată propriilor ei dorințe, ci fiindu-i fără încetare și fără greșeală fidelă lui pentru că i-a jurat credință. Caterina e statornică în țelul ei. Ia o hotărâre într-o privință și e de nestrămutat. De asta e o femeie de seamă.

Mă gândesc la mine, măritată cu un rege, dându-i cuvântul meu că voi fi o bună regentă și apoi îndrăgostindu-mă de un chip frumos, un tânăr despre care știam că e făgăduit alteia. Mă gândesc la îndărătnicia mea ca el să mă iubească pe mine cel mai mult, chiar și când știam că era logodit. Mă gândesc la încântarea mea că l-am luat alteia, de fapt, am preferat ca el să nu fie liber, am triumfat asupra unei fete pe care n-am văzut-o niciodată. I-am luat iubitul, i-am furat logodnicul. Acum, pentru prima oară, mă simt rușinată de asta.

Mă simt atât de josnică, încât cred chiar că surioara mea Mary și-a croit viața cu mai multă minte decât am făcut-o eu. Am făcut-o proastă, deși ea și-a jucat cărțile cu mai multă dibăcie decât mine. S-a măritat cu un bărbat din dragoste, și-a impus voința și acum e soția lui. Trăiește cu el și sunt sigură că el nu se uită niciodată la altă femeie. Sunt tot timpul împreună. Dar eu — îmi bag fața în pernă și îmi înăbuș geamătul de disperare din cauza nesăbuinței mele. Adorm din nou cu capul îngropat în pernă, de parcă aș vrea să nu mai văd zorile niciodată.

Dimineața, când mă trezesc, aud că Archibald a plecat la vânătoare, dar că mi-a lăsat o mulțime de mesaje drăgăstoase și a făgăduit să-mi aducă un căprior gras pentru cină. Îmi închipui că a aflat ce mi-au spus lorzii: acesta e un oraș al iscoadelor și al clevetelii.

Îmi închipui că pune la cale să înfrunte asta sfidător sau strecurându-și brațul în jurul mijlocului meu și seducându-mă pentru a mă amăgi iarăși. După felul tăcut și plin de grijă în care mă slujesc doamnele mele în timp ce mă îmbracă și îmi aduc lucrurile trebuincioase pentru ziua ce vine, îmi închipui că au aflat și ele. Îmi imaginez că toată lumea din Edinburgh știe că reginei i s-a spus că soțul ei i-a furat averea și era de la bun început însurat cu altă femeie — soția aleasă de el. Jumătate dintre ei vor fi râzând la această batjocură adusă unei prințese engleze, iar cealaltă jumătate vor fi înălțând din umeri la prostia femeilor de orice neam. Vor fi zicând că femeile nu sunt potrivite să domnească. Vor fi zicând că am dovedit că femeile nu sunt potrivite să domnească.

Mă duc la slujba de dimineață, dar nu pot să aud rugăciunile. Mă duc la micul dejun, dar nu pot să mănânc. Din partea consiliului va veni o delegație de lorzi și trebuie să-i întâmpin în sala de audiențe. Mă îmbrac cu grijă, aplicând ușor pudră de orez pe pleoapele roz și umflate și un pic de roșu pe buzele și pe obrajii palizi. Aleg o rochie albă cu mânecile în verdele Tudorilor, port pantofii din argint cu șireturi de aur. Îi las să între când sunt așezată pe tron, cu doamnele de onoare în jurul meu și cu servitorii aliniați unul câte unul lângă perete. Facem o impresie cât putem de bună, dar este doar o spoială, este asemenea unui castel din canava într-un bal mascat. N-am nicio putere și ei știu asta. Nu am soț și toată lumea în afară de mine știe asta de luni de zile.

Lorzii se înclină mimând curtoazia. Bag de seamă că James Hamilton, conte de Arran, cel care a negociat acordul meu de căsătorie cu regele James și care a fost înnobilat conte pentru efortul său, se află mai în spate, neobișnuit de umil, și că lordul din față are o hârtie în mână, pecetluită peste tot. În mod clar, au convenit asupra unui lucru și vin să mi-l anunțe. În mod clar, James Hamilton nu va fi cel care va vorbi primul.

— Lorzii mei, vă mulțumesc pentru atenție.

Nu trebuie să par tristă, deși Sfânta Fecioară știe că așa mă simt.

Ei se înclină. E limpede că se simt stingheriți de rușinea pe care mă străduiesc să mi-o înăbuș.

— Am ales un nou regent, zice încet unul dintre lorzi.

Văd ușa din fundul sălii de primiri deschizându-se și intră Archibald. Stă acolo ascultând în liniște, cu privirea arzătoare ațintită asupra mea. Poate că se gândește că am izbutit să-i forțez pe lorzi să facă așa cum vrea el. Poate nădăjduiește că ei vor striga numele lui. Poate așteaptă să vadă dacă pot să înfrunt batjocura pricinuită de el.

Lorzii îmi înmânează hârtia făcută sul. Arunc o privire la numele noului regent. Așa cum am bănuit, este James Hamilton, conte de Arran, nepotul lui James al II-lea, rudă cu primul meu soț, regele.

Ridic privirea; Archibald se uită la mine, îndemnându-mă să vorbesc.

— Și aceasta este dorința tuturor Domniilor Voastre? întreb.

— Da, răspund ei.

James Hamilton însuși face o scurtă plecăciune umilă și înaintează.

— Aș sugera să fie doi regenți, care să guverneze împreună, le zic. Eu însămi și nobilul conte de Arran, James Hamilton, care mi-a fost întotdeauna prieten. Îl las complet de-o parte pe Archibald, dar îmi ațintesc privirea asupra chipului lui James Hamilton, care se încruntă. Sunt sigură că ați vrea să lucrați cu mine, nu-i așa, *my lord*? Suntem prieteni de multă vreme.

Contele șovăie. E limpede că nu-i surâde.

— Cum hotărăște consiliul, zice el posomorât.

Unul dintre lorzii mai vârstnici, un bărbat pe care nu-l cunosc, ia cuvântul din fundul sălii și nu e deloc blând:

— Nu și dacă sunteți soția unui trădător și nevoită să-i dați ascultare.

Archibald se repede în față pentru a se așeza lângă mine, în picioare. Încă e îmbrăcat pentru vânătoare și, deși la curte nu sunt îngăduite săbiile, toată lumea știe că are în cizmă pumnalul de vânătoare.

— Cine îndrăznește să zică una ca asta? întreabă el. Cine îndrăznește să mă defăimeze și să o defăimeze pe regină, soția mea? Cine îndrăznește să ne sfideze pe noi și pe regele englez?

Se stârnește de îndată un murmur de împotrivire la tonul folosit de Archibald. El îi ignoră și se întoarce spre mine:

— Propune-mă pe mine, zice el tăios.

— Ei niciodată nu vor…

— Vreau să văd cine se împotrivește.

— Ați accepta o regență cu contele de Arran și contele de Angus? zic eu, dând titlul complet al lui Archibald, uitându-mă în jur la fețele furioase.

— Niciodată, zice scurt cineva din spate, și toți lorzii — absolut toți lorzii care erau de față — zic „Nu”.

Mă întorc spre Archibald.

— Cred că ai văzut destul de bine, îi zic cu înverșunare. Iar acum James Hamilton este regent și tutorele băiatului meu, iar eu sunt disprețuită.

Lorzii se înclină din nou și ies unul după altul din sala de audiențe. Abia dacă bag de seamă că pleacă.

— Uite ce-ai făcut! îi zic lui Archibald. Ai stricat totul!

— Asta e ce-ai făcut tu! spune el, iute ca o lovitură de cravașă. Fratele tău e cel care a greșit față de tine. Face pace cu consiliul fără să se sfătuiască cu tine. El este cel care a încuviințat în taină ca Arran să fie regent și tu să nu fii nimic. El este cel care a făcut un nimeni din

tine aici.

Trebuie să fie o minciună; Harry n-ar face o înțelegere cu consiliul pe la spatele meu.

— Mă iubește, icnesc eu. Nu m-ar abandona niciodată. A promis… M-a trimis înapoi aici și a promis!

— Te-a abandonat, zice Archibald. Vezi urmările..

— Tu ești cel care m-a părăsit, îi zic cu amărăciune. Știu totul despre Janet Stewart.

— Nu știi nimic despre ea, spune el cu răceală. Nu știi nimic acum și nu vei ști niciodată. Nu ți-o poți închipui.

— E o târfă! țip la el, fulgerându-l cu privirea. Ce e de închipuit la o târfă?

— Nu-ți voi îngădui să vorbești așa despre ea, zice el, cu o mândrie stranie. Tu ești regina. Poartă-te ca o regină.

— Sunt soția ta! strig eu. Nici măcar n-ar trebui să aud de ea.



El se înclină în tăcere.

— De la mine nu vei auzi nimic despre ea, zice el glacial, apoi pleacă.

## Palatul Holyroodhouse, Edinburgh, Scotia, vara anului 1518

Primesc vești pline de bucurie de la curtea din Anglia. Mă întreb dacă ei își dau seama că pentru mine e ca o durere în trup să aud că sunt bine, fericiți și înfloritori, făcând planuri încrezătoare pentru viitor, lipsiți de griji în privința iubirilor și averilor lor. Mă întreb dacă Mary se gândește vreodată că mâzgălelile ei înflăcărate despre rochii sau despre planurile pentru o logodnă glorioasă a micuței prințese Mary cu fiul regelui Franței mă fac să mă simt groaznic de lăsată pe dinafară. Scrie pagină după pagină și descifrez scrisul avântat, plin de tăieturi îmi închipui planurile pentru balul mascat, pentru dans și turnir, rochiile care trebuie comandate, pantofii care trebuie făcuți, femeile de la garderobă alergând de colo până colo cu firele de aur pentru rochii, cu flori țesute și diamante mici, râsul lui Harry, bucuria lui Harry, triumful lui Harry la încheierea păcii cu Franța și pecetluirea acesteia prin logodna fiicei sale, o fetiță care n-are decât vreo doi ani. Chiar la sfârșit, Mary scrie:

> *Și am păstrat pentru final cea mai bună veste dintre toate — scumpa noastră soră Caterina e din nou însărcinată, Sfânta Fecioară de la Walsingham[27] a răspuns la rugăciunile noastre. Cu voia lui*

*Dumnezeu, pruncul se va naște în perioada Crăciunului. Gândește-te ce Crăciun vom avea anul ăsta, cu un nou Tudor în leagănul regal!*

Îmi cere să mă gândesc la bucuria lor — nu e nevoie s-o facă! Numai la acolo mi-e gândul. Sunt hăituită de fericirea lor. Știu prea bine ce fel de Crăciun va fi la curte, iar eu nu voi fi acolo, nici măcar nu voi fi pomenită.

În vreme ce eu sunt părăsită de soțul meu, făcută de rușine în fața consiliului, cu fratele meu făcând planuri împotriva mea, Caterina va intra în izolarea impusă de sarcină și Mary va fi regină incontestabilă, va conduce toate dansurile, va câștiga premiile la toate jocurile, va fi stăpâna celei mai bogate curți din Europa. Apoi, când Caterina va ieși în lume cu copilul în brațe, se va face un botez fastuos pentru a cinsti pruncul adorat și vor începe din nou petrecerile. Dacă va avea băiat, va fi un turnir grandios și festivitățile vor ține zile în șir și se vor întinde în tot regatul. Dacă va avea băiat, Harry îi va da Caterinei cheia de la vistieria Angliei și ea va putea purta o coroană nouă în fiecare zi, iar fiul meu va fi dezmoștenit.

Mă uit pe fereastră la ploaia în rafale, la munții cenușii, învăluiți într-un giulgiu de nori, și la cerut plumburiu de deasupra lor. Nu-mi vine a crede că o astfel de lume a bucuriei, muzicii și fericirii încă există undeva și că această lume a fost cândva a mea. Nici măcar nu le port pică pentru fericirea lor în lipsa mea. Nu pot să-i învinuiesc cu adevărat că au uitat de mine. Eu însămi abia dacă pot să-mi amintesc fețele lor.

## Palatul Holyroodhouse, Edinburgh, Scoția, primăvara anului 1519

Crăciunul vine și trece și eu n-am vești despre soțul meu. Este greu să fie veselie fără el tăind carnea sau dansând cu doamnele de onoare. Nimeni nu vorbește despre el, dar aud că a rămas înzăpezit la Castelul Newark cu Jane Stewart. Consiliul nu se sfătuiește cu mine. Nu-i dau niciun sfat lordului Dacre. E ca și cum am renunțat la regență, la căsnicia mea, la viața însăși.

Bietul meu frate a pierdut iarăși un copil. Toate speranțele lor s-au năruit și îmi pare sincer rău pentru el, dar și pentru ea. Aflu târziu, la mult timp după nenorocirea lor; scrisoarea de la Thomas Dacre sosește abia când primul dezgheț al primăverii eliberează drumul dinspre sud. Împăturit în scrisoarea lui e un bilet de la Caterina.

*Dumnezeu nu ne-a dăruit fericirea nașterii ei. Binecuvântat e Numele Lui Sfânt și cine poate să pună la îndoială voia Sa? Era o fetiță și s-a născut prea devreme. Am sperat că nu va fi prea devreme, am avut pregătiți medici și moașe când am crezut că se va naște și am încercat s-o păstrez în această viață nesigură… dar Tatăl Nostru a știut mai bine și mă plec înfața vrerii Lui, deși nu pot s-o înțeleg.*

*Știu că viața ta nu e ușoară, dar te sfătuiesc stăruitor să-ți petreci timpul cu fiul tău, care e un mare dar din ceruri pentru o regină și o mamă. Acesta a fost al șaselea prunc al meu și, totuși, nu am decât unul singur în odaia copiilor, iar ea nu e prințul pentru care m-am rugat. Facă-se voia Domnului, îmi tot spun asta: Facă-se voia Domnului. Rostesc aceste cuvinte la nesfârșit, cât e noaptea de lungă, atunci când nu pot să dorm și nu mă pot opri din plâns.*

*Sora noastră Mary e din nou însărcinată, slavă Domnului, dar în durerea mea nu pot săfac prea multe pentru ea. Aproape că nu pot suporta s-o scap din ochi și mă rog pentru siguranța ei în încercarea ce va să vină. Mi-aș dori să mă simt mai în stare s-o ajut, dar sunt obosită, m-au lăsat puterile. Vei înțelege cât mă simt de deznădăjduită când îți voi spune că domnișoara mea de onoare, micuța Bessie Blount, a părăsit curtea pentru a naște. Nu pot să scriu mai mult. Căile Domnului sunt într-adevăr necunoscute. Sper c-o să te rogi pentru mine să învăț să mă supun cu bucurie înfața vrerii Lui.*

*O, dragă Margaret, simt că o să mor de durere…*

*Caterina*

Nu pot să înfrunt vremea de primăvară cu tăria cu care ar trebui s-o fac. În fiecare zi se așterne un verde ca al Tudorilor, în fiecare zi zăpada se topește și soarele strălucește din ce în ce mai puternic. În

fața bisericii, ghioceii își înalță capetele peste albul zăpezii înghețate de sub mestecenii argintii. Păsările încep să cânte dimineața și mirosul mugurilor și al pământului arat intră pe ferestrele deschise și mă face să simt că ar fi cu putință să renasc, că s-ar putea să-mi revin din această lungă iarnă de deznădejde.

Consiliul nu mă lasă să-mi văd fiul mai mult de o dată pe săptămână, dar măcar îngăduie și atât. Nu-i trimit niciun mesaj lui Archibald, mă gândesc că n-o să-l mai văd niciodată și e ca și cum aș fi văduvă. Mi-aș dori să pot jeli pierderea lui; sunt, încă o dată, o văduvă fără un leș pe care să-l îngroape. El nu-mi trimite nici misive, nici bani. Păstrează toate arendele mele și toate dările mele îi sunt plătite lui. Ca să mă descurc în aceste zile friguroase, am fost silită să las ca zălog toate darurile pe care le-am adus din Anglia. Îi trimit ultimele mele două pocale din aur lordului Dacre pentru un împrumut. Acum, când ajungem la sfârșitul iernii, îmi îndepărtez din serviciu servitorii, așa că sunt slujită de nu mai mult de o mână de oameni. Îmi dau cu împrumut caii grajdurilor particulare, îmi trimit doamnele de onoare înapoi la casele lor. Trăiesc ca fi o femeie de neam nobil cu mijloace de trai împuținate. Consiliul îmi arată compasiune, dar nu poate să facă nimic. Archibald strânge roate arendele mele în calitate de soț și trăiește ca un lord la castelul Newark, cu o femeie care-și zice soția lui. A dat naștere unui copil — o fiică. Ei trăiesc bine, castelul e fortificat, gospodăria are suficienți servitori. Sunt bogați, din dările plătite de țăranii mei arendași. Nimeni nu poate tăgădui, el este soțul meu și are un drept legal la averea mea. Este lordul și stăpânul caselor mele și poate să locuiască unde îi place; purtarea lui față de mine nu e o pricină îndeajuns de mare pentru divorț. E un soț rău, dar Biserica nu se preocupă de asta. El e cu toate astea soțul meu, are, cu toate astea, averea mea.

Singurul fel în care aș putea să mă apăr ar fi să declar că el este, într-adevăr, soțul lui Janet Stewart, că ea este contesa de Angus, că mariajul nostru e o bigamie, că fiica noastră e un copil nelegitim și că eu sunt o târfa adulterină. Întrebarea dacă ar trebui să mă consider o soție trădată sau o adulterină păcătoasă mă trezește la primele ore ale dimineții și mă tulbură toată ziua.

Mi-am pierdut rolul de soție și, de asemenea, autoritatea de regină. O altă femeie face dragoste în casa mea și se bucură de iubirea soțului ei care a fost cândva al meu. Nu pot să văd pe nimeni și nu pot să merg nicăieri; voi deveni, asemenea răposatului meu soț, o stafie despre care lumea zice că încă trăiește, dar care nu e văzută niciodată. Se vor scrie balade despre noi și se va zice că într-o bună zi ne vom întoarce să aducem pace în Scoția și să ne punem băiatul pe tron. Oamenii ne vor zări în neguri și la beție vor spune povești despre noi.

Știu că ar trebui să lupt cu viața asta care nu e viață, care e

aproape moarte. Trebuie să renunț la toate speranțele mele în privința lui Archibald și să renunț la el. Trebuie să accept rușinea de a fi o târfă și să-l declar dușmanul meu. Trebuie să uit că l-am iubit vreodată. Trebuie să merg în Anglia și să mă arunc în brațele fratelui meu și să-l rog să mă ajute să obțin divorțul. Mă gândesc acum cu regret: de-aș fi acceptat sfatul bunului Lord Cancelar Thomas Wolsey, aș fi fost Împărăteasa Văduvă a Sfântului Imperiu Roman de Apus, cu un tezaur de bijuterii și cu o garderobă plină de rochii. Nimeni n-ar fi fost îndeajuns de puternic să se împotrivească poruncii mele ca fiul meu să locuiască cu mine. Mi s-ar spune „Maiestatea Voastră” și aș crea o curte imperială în Scoția. Am fost atât de nesăbuită să le spun lui Thomas Wolsey și fratelui meu că îi voi fi credincioasă lui Archibald. Wolsey este acum nunțiu papal și ar putea să-mi obțină divorțul de Archibald printr-o singură scrisoare. N-ar fi trebuit să vorbesc niciodată despre jurăminte ce nu pot fi încălcate și dragoste ce nu poate fi tăgăduită. Există o singură legătură în care am încredere, aceea dintre o femeie și surorile ei. Noi trei suntem nedespărțite și nu ne scăpăm niciodată din ochi. În dragoste și rivalitate, ne gândim mereu una la alta.

Îi scriu lui Harry. Nu suflu o vorbă despre trădarea lui Archibald; îi spun doar că nu suntem împreună și că mi-a luat arendele. Îi spun lui Harry că mă voi întoarce la Londra ca să trăiesc la curte și că mă voi căsători iarăși, de data aceasta numai la sfatul lui. Îi spun cât de limpede pot: voi divorța. Voi fi din nou sora ta, voi fi pe de-a-ntregul o Tudor și niciun pic o Stewart. Poți să mă folosești cum vrei, ar trebui s-o faci. Nu mă aștept să fiu un monarh rival, nu mă aștept să o întrec în strălucire pe soția ta, Caterina. Văd că ea a făcut ceea ce eu n-am putut să fac — până și sora mea cea mică Mary a reușit mai bine decât mine. Ele două s-au măritat din dragoste și și-au păstrat soții. Cândva, m-am comparat, cu invidie, cu ele și m-am simțit foarte mândră; acum sunt umilită. Le scriu Caterinei și lui Mary și trimit scrisorile în același pachet. Le spun că am fost foarte înjosită și că vreau să vin acasă.

## Palatul Linlithgow, Scoția,<br>vara anului 1519

Trece o vară lungă până să primesc vreun răspuns de la fratele meu Harry. O vară lungă, în care fiul meu este luat din Edinburgh-ul lovit de ciumă, dar eu nu sunt chemată să călătoresc cu el. O vară lungă în care nu mă vizitează nimeni, iar eu trec de la întristare la răceală, în care iau hotărârea că începând cu această vară nu voi mai fi niciodată călăuzită de pasiune, ci doar de interesele mele. O vară

lungă în care văd că singurii mei prieteni, singurele mele iubiri adevărate sunt surorile mele, care știu cum e să pierzi un copil, care știu ce înseamnă pentru o femeie durerea, care îmi scriu.

Harry nu răspunde; știu de ce. Va fi călătorind departe de Londra cea aglomerată și murdară. Își vizitează palatele frumoase de pe Tamisa și apoi vânează în apropiere de marile conace din sudul Angliei, întotdeauna primit cu încântare, întotdeauna oferindu-i-se tot ce e mai bun din ce poate oferi ținuturile câmpenești. Îl va fi lăsând pe Thomas Wolsey cu toate treburile regatului; nu o să sinchisească să scrie cuiva, cu atât mai puțin mie. Nu se va gândi la mine, părăsită de soțul meu, neprotejată de fratele meu, încercând iar și iar să ajung la un acord cu lorzii din consiliu, apelând mereu la absentul duce de Albany.

Sora mea Mary n-a uitat de mine. Îmi scrie să-mi spună că a născut încă o fetiță — cei din familia Brandon par să poată face numai fete — și că a botezat-o Eleanor. De bună seamă, și-ar fi dorit un băiat, toată lumea și-ar fi dorit asta. Un al doilea născut Brandon ar fi fost un alt moștenitor la tron care să urmeze fiului meu James. Băiatul lor cel mare este cu un pas în urma băiatului meu, iar pe zi ce trece pare tot mai probabil că James al meu va moșteni tronul. Dacă ultimul copil pierdut de Caterina a fost ultima ei încercare — și, cu siguranță, ea trebuie să ajungă în curând la sfârșitul anilor fertili —, atunci fiul meu va fi cel care va prelua tronul după Harry.

E imposibil să nu gândești așa, oricât de crud ar părea. Îmi este sincer foarte milă de Caterina. Am plâns când i-am citit scrisoarea în care îmi vorbea despre pierderea copilului, dar nu pot să nu bag de seamă că, atât vreme cât ea nu are un fiu, băiatul meu are să moștenească atât Scoția, cât și regatul Angliei și Irlandei. De bună seamă că și Mary gândește așa. Cu siguranță își dorește să aibă încă un băiat. Nu se poate s-o iubească atât de mult pe Caterina încât să nu pună propriul interes mai presus și să nu aștepte sfârșitul anilor ei fertili. Poate cineva să-și iubească sora atât de mult încât să pună mai presus interesele acesteia?

Dar poate că Mary e o soră mai bună pentru regină decât mine, căci îmi scrie foarte veselă că nou-născutul este cel mai frumos copil, cu pielea ca petalele unui trandafir alb, și că sunt cu toții încântați că a dat naștere unei fiice.

> *Și s-a întâmplat ceva cumplit. Bessie Blount, cea care i-a fost domnișoară de onoare surorii noastre și pe care o îndrăgea atât de tare, a părăsit curteafără să ceară îngăduința reginei și pur și simplu a dispărut. Tânăra femeie a născut un copil și, oh, Maggie, îmi pare rău să spun, dar a avut un băiat și este, fără îndoială, fiul lui Harry.*

Las jos scrisoarea și mă duc să mă uit pe fereastră, fără să văd valurile înspumate de pe întinderea cenușie de apă a lacului măturat

de vânt. Mai întâi mă gândesc că nu trebuie să-mi fac griji, că asta nu înseamnă nimic. Acest copil nu va avea un loc în linia de succesiune, e un copil nelegitim și nu contează. Dar apoi mă gândesc mai așezat că e primul bastard Tudor conceput vreodată de Harry și că asta înseamnă destul de mult. Chiar înseamnă destul de mult. Bessie a arătat tuturor că Harry poate să facă un băiat și, dacă pruncul va trăi, el va arăta tuturor că Harry poate să conceapă un băiat sănătos.

Acesta nu e un lucru mărunt în sine. Și, în același timp, dovedește că vina pentru toți acești moștenitori morți e a Caterinei, nu a chipeșului meu frate. Toată lumea a crezut așa înainte, dar nimeni n-a îndrăznit s-o rostească. Acum se dovedește a fi adevărul. Caterina e mai în vârstă decât el — doar cu câțiva ani, desigur; dar acum are 33 de ani, și duce în spate un șir de pierderi de sarcină și de prunci născuți morți. Vine dintr-o familie măcinată de moarte și boală și în toți acești ani a reușit doar să dea naștere unei fetițe plăpânde. Însă amanta lui Harry, Bessie cea tânără, sănătoasă și plină de viață, i-a dăruit un băiat frumos în al cincilea an al legăturii lor amoroase. Aceasta este o dovadă triumfatoare a virilității fratelui meu și tăgăduiește, contrazice și le închide gura pentru totdeauna celor care spun că Tudorii sunt blestemați din cauză că au invadat Anglia și pentru prinții care au pierit în turn. Oricine i-a ucis pe prinți și a luat blestemul asupra lor și asupra urmașilor, aceia nu suntem noi. Căci eu am un băiat sănătos, Mary îl are pe Henric Brandon, iar acum fratele meu are un copil durduliu din flori. I s-a pus numele de Henric Fitzroy. Henric după rege și Fitzroy pentru a arăta că e un copil nelegitim și că e de sânge regal. N-ar fi putut să aleagă alt nume care s-o rănească mai mult pe Caterina. Cred că asta o să-i frângă inima. Acum va ști ce înseamnă durerea. Cândva, ea m-a învățat pe mine ce e durerea; acum, Bessie Blount a învățat-o pe ea.

## Palatul Linlithgow, Scoția,<br>toamna anului 1519

Abia când frunzele devin aurii și arămii în pădurile care înconjoară lacul primesc o scrisoare de răspuns de la fratele meu, împachetat și pecetluit de lordul Dacre, ai cărui trimiși au adus-o și ale cărui iscoade o vor fi citit. Nu-mi pasă. În sfârșit, iată permisul meu de liberă trecere, aceasta este scăparea mea. Am știut că fratele meu îmi va răspunde și că Thomas Wolsey va găsi o cale de a îndrepta lucrurile. N-am nicio îndoială că aceasta este invitația mea pentru a mă întoarce la Londra, pentru a obține desfacerea căsătoriei mele blestemate și — dacă îl cunosc pe Thomas Wolsey — pentru a-mi găsi o partidă

strălucită. De ce n-ar face asta? E chiar ceea ce mă implora să fac acum trei ani, cu fratele meu promițându-mi că ar fi cea mai bună alegere pe care aș face-o vreodată.

Iau scrisoarea cu mine în cămăruța cu ziduri de piatră din vârful turnului, unde nu voi fi deranjată, și în graba de a o deschide, rup sigiliul mare de pe pagină. Bag de seamă de îndată că nu e scrisul dezordonat al lui Harry.. A fost scrisă de un diac. Mi-l închipui așezat la o masă, cu picioarele desfacute și zâmbitor, cu un pahar de vin în mână, cu Thomas Wolsey dându-i documente la semnat, ca și cum ar împărți o mână de cărți de joc, în vreme ce pajul îl servește cu cele mai bune mâncăruri. Charles Brandon, cumnatul meu care-și urmărește doar propriile interese, lenevește în preajma lor, alți bărbați — Thomas Howard, Thomas Boleyn — stau în picioare în spate, lângă perete, râzând, grăbiți să dea o replică sau un sfat, în vreme ce Harry dictează rapid o scrisoare către mine, una dintre numeroasele îndatoriri pe care le-a neglijat prea mult timp, dar care chiar nu mai poate fi amânată. Pentru el, nu e nimic — o invitație adresată mie de a veni la Londra. Pentru mine înseamnă eliberarea din închisoare.

La început, nu pot pricepe cuvintele de pe pagină. Trebuie să citesc și să le recitesc, atât sunt de departe de ce mă așteptam. Harry nu e încurajator. În schimb, alege să fie sever, îngâmfat ca un mic corist. Vorbește de legile divine ale căsătoriei care nu poate fi desfăcută și îmi spune că toate neînțelegerile dintre soț și soție sunt semnul păcatului. Dau pagina pentru a mă încredința că el a semnat această adunătură de vorbe. Asta vine de la un bărbat al cărui bastard a frânt inima soției sale!

Apoi îmi reiau cititul scrisorii. De necrezut, îmi poruncește să mă întorc la Archibald în gând, cuvânt și faptă. Trebuie să trăim împreună ca soț și soție sau o să mă considere o păcătoasă care va ajunge în iad, și niciodată sora lui. Archibald, cumnatul lui, i-a scris, iar Harry l-a ascultat pe soțul meu necredincios, în loc să mă asculte pe mine. Poate că ăsta e cel mai rău dintre toate lucrurile cumplite pe care le zice: că l-a ascultat pe Archibald și nu pe mine. L-a crezut pe acesta și e surd față de propria-i soră. Cuprins de dorința de a mă ajuta, îmi zice că Archibald o să mă primească înapoi fără să se plângă, că numai cu Archibald alături pot nădăjdui să-mi recâștig autoritatea în Scoția. Numai cu Archibald alături de mine, el, regele, sau mai marele iscoadelor sale, lordul Dacre, mă vor sprijini. Neștiutor ca întotdeauna, îmi spune că Archibald are autoritate asupra lorzilor Scoției, că numai el poate să mă mențină pe tron. Îmi las capul în mâini: Dacre sigur a citit asta. Și toate iscoadele lui. Apoi Harry continuă. De parcă n-a fost destul ca să-mi frângă inima, continuă, trans- formându-mi uimirea în mânie. Îmi spune că soția lui, Caterina, este de acord cu asta. Se pare că părerea Caterinei contează mult în

toate astea și a hotărât că dacă intenționez să-mi încalc jurămintele în fața lui Dumnezeu și să trăiesc ca o păcătoasă nenorocită, atunci nu pot fi sora ei. Nu trebuie să merg în Anglia, nu trebuie să divorțez de soțul meu, nu trebuie să fiu fericită. Caterina a decretat asta și așa va fi. Caterina n-o să mă invite în Anglia: o femeie divorțată nu poate fi oaspetele ei; curtea ei n-ar putea fi făcută de rușine, n-ar putea primi în preajma ei o adulterină

*Fiindcă sunteți tot trupești* — Harry mi-l citează pe Sfântul Pavel, de parcă n-aș ști pe dinafară fiecare cuvânt pe care l-a spus bătrânul ăla care ura femeile. *Câtă vreme este între voi pizmă și ceartă și dezbinări, nu sunteți, oare, trupești?*[28]

Sunt atât de șocată de tonul lui Harry, de gândurile lui, de acest salt de la fratele mai mic la predicator, de la rege la papă, încât citesc scrisoarea de la un capăt la altul de mai multe ori în tăcere și apoi cobor în liniște scările abrupte din piatră. Una dintre doamnele mele de onoare e așezată pe locul de la fereastra de jos. Dau din mână ca pentru a alunga exclamația ei la vederea feței mele albe și ochilor roșii.

— Trebuie să mă rog, zic încet.

— A sosit un călugăr franciscan din Londra, mă previne ea. Trimis de regina Angliei să vă ajute. Așteaptă să vă vadă.

Din nou? Aproape că nu-mi vine să cred. Caterina mi-a trimis iar un duhovnic să mă sfătuiască, întocmai cum a făcut la moartea lui James, după ce ordinele ei l-au ucis pe James. Știe, deci, știe că mi-atrimis o lovitură mortală și speră s-o îndulcească.

— Cine e?

— Părintele Bonaventure.

— Roagă-l să aștepte în capelă. Vin îndată.

Mai mult decât supărarea la refuzul lui Harry de a-mi da voie să merg în Anglia, mai mult decât deznădejdea că a înțeles greșit ce mi se întâmplă — și cât sunt de deznădăjduită că el nu are agerimea să priceapă ce primejdie ne paște: pe mine, pe fiul meu și întreaga țară! —, mai mult decât toate astea e deznădejdea mea la aflarea faptului că soția lui, Caterina, uneltește cu el, în siguranță în raiul căsniciei lor împlinite, și că este de acord că ceea ce contează cel mai mult — mai mult decât mine! mai mult decât propria ei soră! — este voia Domnului. Ca ei să-l invoce pe Dumnezeu și legile Sale sfinte împotriva necazurilor mele mult prea lumești, ca ea să nu-mi scrie, ca o soră, pentru a-și oferi ajutorul unei femei mâhnite asemenea ei, umilită în ochii tuturor, zdrobită de uitare, care încearcă să-și țină capul sus într-o lume care râde punându-și mâna la gură pentru a se ascunde — e cel mai înfiorător lucru din aceste scrisori trufașe care îmi trimit un călugăr, și nu un prieten, care mă sfatuiesc să mă întorc la soțul meu, în loc să-mi îngădui să mă întorc la ei. Cum poate o

femeie să nu spună: da, vino, dacă ești nefericită și singură? Cum a putut Caterina s-o primească pe Mary, care a sosit fără să le dea de veste, măritată în taină cu iubitul ei, și totuși pe mine să mă alunge? Cum a putut să fie atât de bună și afectuoasă, atât de primitoare și de iubitoare față de mine timp de un an, ca mai târziu să zică: întoarce-te la soțul tău și îndură purtarea lui? Cum a putut ea să-mi spună: mulțumește-te să fii trecută așa cum sunt eu, fii nefericită! Te-a părăsit, rabdă! Nu spera la mai bine! Eu n-am nicio șansă la mai bine, deci nu e nicio șansă nici pentru tine!

Caterina e sora mea, cumnata mea mai în vârstă. E măritată cu fratele meu, e regina Angliei. Toate astea ar trebui să fie motive ca ea să fie bună, iubitoare și miloasă cu mine. Ar trebui să înțeleagă descumpănirea mea, durerea mea, umilirea mea. Știe ce înseamnă să tânjești după un soț, să te întrebi ce face, ce face amanta lui cu el. Trebuie să-și închipuie — așa cum îmi închipui și eu, o femeie frumoasă încolăcită pe trupul soțului meu, suspinând de plăcere, lipită de umărul lui gol. Ar trebui să-mi aline durerea prin orice i-ar sta în putință. Ce fel de soră îi spune soțului ei: trebuie s-o învățam pe tânăra asta să se poarte potrivit Cuvântului Domnului, și nu după cum e cel mai bine pentru ea? Cum pot să mă gândesc la ea ca la o soră? Aceasta ar fi lucrarea celei mai ticăloase rivale și vrăjmașe.

Nici nu-mi trece prin gând că aș putea avea vreo înrâurire asupra consiliului fără sprijinul lui Harry. Dacă el se leapădă de mine, eu sunt nimeni, în Scoția sau oriunde altundeva în lume. Dacă îi ia sprijină pe Archibald împotriva mea, eu nu sunt decât o soție părăsită, fără să am măcar arendele mele în posesie. Dacă nu sunt o prințesă engleză, sunt o stafie, asemenea primului meu soț, fără un loc în care să trăiesc și fără nimic din care să trăiesc. Nu mi-am închipuit că Harry — băiețelul care nu voia să-și învețe catehismul — va ajunge un așa cucernic, va vorbi cu Dumnezeu, va vorbi ca un Dumnezeu.

Caterina e în spatele fiecărui cuvânt din această scrisoare, ea e în spatele citatului din Sfântul Pavel, e cea care îmi cere să mă întorc la soțul meu. Caterina definește căsătoria ca pe o sfântă taină din care nu există scăpare. Caterina — al cărei soț a botezat și a recunoscut un fiu nelegitim — e, desigur, ferm împotriva divorțului, împotriva oricărui divorț.

Ce proastă sunt, ar fi trebuit să mă gândesc la asta. Caterina nu va îngădui niciodată să se înfiripe în mintea ușuraticului Harry gândul divorțului. În schimb, îmi trimite un călugăr franciscan să țipe la mine și să mă facă, așa cum a făcut-o altul înainte, să îmi dau seama de propria nenorocire și să înțeleg că toate relele care s-au abătut asupră-mi au fost trimise de Dumnezeu și că aș face mai bine să accept voia Lui.

În penumbra capelei, pe când soarele apune peste lac și preotul aprinde lumânările din altar, părintele Bonaventure mă învinuiește că mi-am uitat datoria de soție și mamă, pentru că am plecat în Anglia și mi-am părăsit fiul și soțul în Scoția. Îmi dă de înțeles că nu e de mirare ca un nobil ca Archibald să locuiască în casa mea și să strângă arendele în lipsa mea. E soțul meu în ochii lui Dumnezeu; tot ce am e al lui. De ce n-ar locui la Castelul Newark și să meargă la vânătoare și să se bucure de vânatul meu? Ce aș putea să spun împotriva lui Archibald că locuiește în casa noastră? E soțul meu, care îndură lipsa mea fără să se plângă.

Sunt atât de umilită la gândul că Archibald trăiește cu lady Janet Stewart, că ea stă la masa mea ca soția lui și îl arată pe copilul lui țăranilor mei arendași, încât nu pot nici măcar să pomenesc asta împotriva lui. Îngenunchind lângă altar în capelă, îmi las fața în palme și șoptesc:

— Dar, părinte, soțul meu și-a încălcat jurămintele de căsătorie, și asta în ochii tuturor. Toată lumea știe. Nu mă iubește.

Asprul călugăr mă întrerupe, zicându-mi:

— L-ați părăsit, Alteța Voastră. L-ați părăsit ca să plecați în Anglia.

— A spus că o să vină și el! exclam eu.

— Dar nu v-a primit cu bucurie la întoarcerea Domniei Voastre în Scoția? Nu v-a întâmpinat ca soțul Domniei Voastre la Berwick? N-ați mers de bună voie în odaie ca soț și soție? Nu v-a iertat că l-ați părăsit și nu v-a luat din nou în grija sa?

Caterina i-a spus asta. Mi-a trădat tainele, poate chiar i-a citit din scrisoarea mea, i-a spus despre fericirea mea în brațele lui, despre speranțele noastre cu privire la un alt copil.

— O să vină aici să vă vadă, zice părintele Bonaventure. Mi-a cerut să vă rog să-l primiți. Regina Angliei vă roagă să-l primiți.

— A zis chiar ea asta?

— Primiți-l ca pe un soț.

— Părinte, el m-a părăsit. Trebuie să trăiesc cu un bărbat care nu ține deloc la mine?

— Dumnezeu vă iubește, zice el. Dacă vă tratați soțul cu iubirea și respectul care i se cuvin, Domnul va reaprinde în inima lui dragostea pentru dumneavoastră. Multe căsnicii trec prin perioade grele. Însă este voia Domnului să trăiți împreună în armonie. Ezită, apoi continuă: Este și vrerea regelui. Și sfatul de soră al reginei.

N-am încotro. Sfatul de soră al Caterinei îmi va conduce viața. Voi trăi după cum dorește ea, trebuie să-i dovedesc lui Harry, și lumii, că o căsătorie nu se poate desface, că durează până la moarte. Caterina nu va avea milă, nu va îngădui nicio abatere. Toate căsătoriile Tudor

trebuie să dureze până la moarte. Eu am devenit exemplul ei.

Părintele Bonaventure vine și pleacă, vorbele lui căzând pe terenul pavat cu pietre al disperării mele. Archibald nu riscă o vizită. Nu sunt însă scutită de oferta nesfârșită de sfătuitori din partea Caterinei, căci locul părintelui Bonaventure este luat de un altul. Strategia ei e la fel de sigură ca a unui mecanism automat, când un personaj pleacă — tic-tac — un nou călugăr franciscan sosește la palatul meu din Linlithgow, cu cheița întoarsă și trimis pe drumul său, de îndată ce Caterina află că am refuzat să mă întâlnesc cu Archibald și Harry aude că le scriu francezilor. Ea e cuprinsă de griji pentru sufletul meu nemuritor și e de nestrămutat în hotărârea ei că nu se poate scăpa niciodată dintr-o căsnicie. Harry se gândește doar la alianța lui cu Franța. El nu pricepe că, dacă n-o să mă sprijine, va trebui să apelez din nou la regentul francez care lipsește și să încerc să ajung la o înțelegere cu el. Acum mi-l trimit pe părintele Henric Chadworth, conducătorul ordinului călugărilor franciscani, un bărbat deosebit de educat, mândru, care rareori a stat de vorbă cu o femeie de când mama sa l-a trimis la mânăstire.

El nu are răbdare cu nicio femeie, cu mine nici atât. L-au însărcinat să îmi înfrângă spiritul îndărătnic și să mă facă să iau calea iubirii și credinței față de Dumnezeu, de soțul meu și de planurile fratelui meu.

— Ei nu înțeleg, îi zic părintelui Chadworth, cu toată răbdarea de care sunt în stare. Părinte, nu folosește la nimic să-mi spuneți să mă împac cu soțul meu. El nu locuiește acasă cu mine. Nu îi pasă de interesele mele sau ale fiului meu. Fură de la mine. Vreți să spuneți că ar trebui să-l las să-mi ia pământurile?

— Sunt pământurile lui. Și el este un slujitor credincios al regelui, zice părintele Chadworth.

— El e, cu siguranță, un slujitor bine plătit al regelui, îi răspund cu obrăznicie. Thomas Dacre cheltuie o avere pe el și pe toți lorzii de la graniță care creează necazuri și stârnesc porniri de mânie și dezbinare în toată Scoția.

Acum că sunt înstrăinată de Archibald și de toți cei din neamul Douglas, câțiva lorzi din consiliu au încredere să-mi spună adevărul. Îmi arată că Thomas Dacre aduce neîncredere și divizare în Scoția, hotărât să ne ruinăm singuri și să-l scutim de efortul de a invada.

— Dumnezeu v-a făcut prințesă engleză, zice părintele Chadworth, cu vocea acoperind-o pe-a mea. Datoria dumneavoastră este față de Dumnezeu și de Anglia.

Mă uit la el cu o expresie la fel de răzvrătită, de parcă încă aș fi o prințesă în sala de clasă.

— Am o datorie și față de mine însămi, îi zic. Vreau să fiu fericită.

Vreau să-mi văd fiul crescând, devenind bărbat. Vreau să fiu soția unui bărbat cumsecade. Nu o să renunț la aceste ambiții pentru binele țării mele sau pentru binele Bisericii și, cu certitudine, n-o să renunț la ele doar pentru că regina, cumnata mea, ar prefera să fie așa. Ea vrea să dovedească că un soț necredincios e totuși căsătorit. Însă eu nu vreau să fac asta.

— Acesta este un păcat, zice el aspru. Și Dumnezeu și regele îl vor pedepsi.

Părintele îmi dă scrisorile încredințate de surorile mele, Mary și Caterina. Mary zice că i-a luat mult timp să-și revină după nașterea micuței Eleanor, dar că soțul ei a fost atent și grijuliu cu ea și regele l-a trimis la ea pe propriul lui doctor. Zice că și-a comandat o pelerină mică din catifea, ca să poată să se ridice în capul oaselor și să-i primească chiar în patul ei mare, oficial pe toți cei veniți să-i facă urări de sănătate. Îmi zice cât e de caraghios că Maximilian, Împăratul Sfântului Imperiu Roman, cu care aș fi putut să mă căsătoresc, a murit, și că nepotul acestuia, cu care s-ar fi putut mărita ea, este noul împărat. *Numai gândește-te! zice ea cu veselie. Acum ai putea fi împărătească Văduvă și eu săfiu moștenitoarea ta. Împărătească! Noi amândouă! Cât de amuzant!*

Desigur, nu e nimic amuzant în asta. Este chiar motivul pentru care m-am hotărât împotriva împăratului, ca apoi să-mi bag mințile în cap prea târziu. Nu e amuzant deloc. Zice că Harry e supărat că nu i s-a oferit diadema regală de împărat și că, la rândul ei, Caterina pare foarte abătută.

*Nu e de mirare. Faptul că Bessie Blount a fost binecuvântată cu un băiat i se pare foarte de neînțeles. Ne-am dus cu toții la Walsingham sperând că Dumnezeu îi va dărui Caterinei un băiat; însă El i l-a dat, în schimb, lui Bessie — căile Lui sunt într-adevăr nebănuite.*

Apoi zice că vor merge toți în Franța la anul pentru a sărbători un nou tratat cu francezii. Îmi spune că abia așteaptă să viziteze din nou Franța și că urmează să fie o mare sărbătoare. Charles va avea o nouă armură pentru turnir, ea va avea zeci de rochii noi.

*Ei îmi spun „la reine blanche“[29] și zic că n-a existat niciodată o regină a Franței mai frumoasă. E așa de caraghios, dar atât de drăguț din partea lor. E minunat să fii îndrăgită în două țări, prințesă în una, regină în cealaltă, și lăudată în amândouă!*

Asta e tot ce-mi scrie. Asta e tot ce-mi scrie sora mea cea mică atunci când știe că scrisoarea ei va fi adusă de un călugăr însărcinat să mă îndemne stăruitor să acționez împotriva propriilor mele interese și să le slujesc pe cele ale țării mele, să mă întorc la o căsnicie cu un bărbat care m-a trădat; când știe că sunt singură într-o țară cu multe

probleme și greutăți, încercând să-mi văd fiul, încercând să scap de o căsătorie care a devenit o insultă la adresa mea. Nu-mi scrie decât despre cele treizeci de rochii noi și minunata coroniță pe care Harry o va comanda special pentru ea. Își aduce aminte, aproape prea târziu pentru a găsi un pic de loc pe pagină, că doamnele nobile franceze poartă pelerine foarte scurte, cu glugile împinse spre spate pe cap. *Nimeni*, îmi zice ea, subliniind de trei ori. *Nimeni nu mai poartă capișoane triunghiulare.*

Pun jos scrisoarea de la ea. Mary pare foarte departe. Sunt atât de departe de gândurile ei, încât nici măcar nu-și aduce aminte de mine în timp ce scrie. Dacă Harry se va duce în Franța să reînnoiască tratatul cu regele Francisc și-l va convinge să nu-l mai trimită niciodată înapoi pe ducele de Albany ca regent în Scoția, atunci eu și lorzii vom continua încă un an să ne luptăm, fără să avem cu adevărat pace, gata oricând să se iște o răzmeriță. Nu știu dacă Mary știe asta sau dacă pur și simplu n-o interesează. E limpede că nu se gândește prea mult la grijile mele. Mă îndoiesc că se gândește la mine vreun pic, altfel decât ca la cineva care ar putea fi interesat de cum se poartă un capișon franțuzesc.

Deschid scrisoarea de la Caterina. Spre deosebire de mâzgă- lelile lui Mary, aceasta este foarte scurtă. Caterina zice că mi-l trimite pe călugărul Chadworth ca să-mi împărtășească voia lui Dumnezeu. Zice că numai gândul de a-mi părăsi soțul înseamnă osândirea sufletului meu la chinul veșnic. Zice că o să facă tot ce-i stă în putere să mă ajute dacă îmi voi lua gândul de la acest plan înspăimântător. Zice că ea și Harry au fost năuciți să audă că i-am scris ducelui de Albany pentru a-i cere ajutorul. Zice că mi-am înfruntat cu tărie rușinea în fața lumii și că n-am pricină de divorț și nici motiv să aduc vorba de săvârșirea unui asemenea păcat. Zice că nu poate îngădui să ajung în iad în felul ăsta. Că pentru fiul meu James ar fi fost mai bine dacă aș fi murit cu tatăl lui, decât ca el să știe că mama lui e o târfă..

Ea chiar crede că ar fi mai bine să fiu moartă decât făcută de rușine? Îi citesc scrisoarea în tăcere și mă îndrept către șemineul în care un foc mic alungă răcoarea serii și arunc scrisoarea în flăcări. Se aprinde și ies vâlvătăi, sigiliul roșu se răsucește și se zvârcolește din cauza văpăii, panglica scoate un sunet ca o mică explozie și scrisoarea nu mai e decât un strat subțire de cenușă peste bușteni.

Poate propria mea soră să creadă cu adevărat că ar fi mai bine să fiu moartă decât făcută de ocară?

De bună seamă nu se poate să mă fi iubit vreun pic dacă se gândește numai la Cuvântul Domnului și nu la cuvintele pe care mi le spune mie. Nu se poate să fi ținut vreodată la mine ca la sora ei adevărată dacă se gândește la păcatul divorțului și nu la păcătoasă — la mine — ca la o femeie singură și nefericită. Nu pricepe că sunt

îndurerată că mi-am pierdut soțul, că sunt batjocorită în ochii întregi lumi, cu frică de păcat și departe de mila lui Dumnezeu?

Mă gândesc cum o privește ea pe Mary probându-și coroanele, pe cea mai frumoasă femeie din două regate, care o umbrește fără încetare și fără vreun efort. Mă gândesc la ea, știind că pe băiatul lui Bessie Blount îl cheamă Henric Fitzroy pentru ca toată lumea să știe că regele l-a recunoscut ca fiind al său. Mă gândesc la cum trebuie să se simtă o femeie mândră precum Caterina când e a doua la propria-i curte, fără un fiu în pântec sau în leagăn și, cu fiecare an care trece, cu din ce în ce mai puține șanse să aibă unul. Și apoi mă gândesc — ei bine, nu trebuie să se răzbune pe mine pentru asta.

Părintele Chadworth privește în tăcere la scrisorile care ard.

— Ei bine? întreabă el. V-au convins să vă căiți pentru păcatele Domniei Voastre?

— Nu. Ei nu-mi spun nimic care să mă aline și nu-mi dau niciun semn să nădăjduiesc că mă vor ajuta.

— Nu vă vor ajuta, întărește el. Nu vă vor da niciun ajutor dacă nu vă împăcați cu soțul dumneavoastră. N-aveți de ales. Sunt aici ca să vă spun că n-aveți încotro. Fără soț alături, nu veți primi niciun sprijin din partea Angliei. Fără sprijinul Angliei, nu vă veți impune niciodată în fața consiliului. Fără consiliu, nu puteți să domniți peste regat și nu vă veți revedea niciodată fiul. El va fi crescut fără mamă sau tată. Va fi un orfan.

Se lasă o tăcere îndelungată. Mă minunez că el poate să fie atât de crud.

Îmi plec capul.

— Prea bine, e tot ce zic. Ați câștigat.

Nu pot îndura să mă întâlnesc cu Archibald în public. Sunt teribil de stânjenită, de parcă eu aș fi cea care a furat și a trăit ca un hoț adulterin. Știu că voi scădea în ochii doamnelor mele de onoare pentru că-l primesc înapoi sau vor crede că n-am pic de mândrie, că sunt ca un câine hăituit. Toți cei care ne-au văzut la Berwick când eram o nesăbuită îndrăgostită nebunește vor crede că sunt din nou amețită de dorință. Așa că îi spun că trebuie să vină în vârful turnului, unde am micuțul meu cuib, cămăruța din piatră unde — cu atât de mult timp în urmă — soțul meu James și-a luat rămas-bun de la mine și mi-a spus să nu mă uit de-acolo de sus după el. Doamna mea îl trimite pe Archibald sus pe scările întortocheate. Îi aud cizmele răsunând pe piatră, iar apoi ea închide ușa de jos pentru ca nimeni să nu poată auzi ce ne spunem. Va fi crezând că ascunde o întâlnire de dragoste, va fi crezând că ușa va înăbuși zgomotul împreunării noastre.

Sunt atât de mânioasă și de tulburată, încât tremur când trece pe lângă mica intrare a turnului și își lasă capul în jos ca să între fără să se lovească de pragul din piatră de sus. Îngenunchează la picioarele mele, își lasă capul în jos fără o vorbă, ca un pelerin spășit. Mă ia de mâini, simte cum tremur și scoate un sunet de mirare când bagă de seamă cât de reci îmi sunt degetele.

— Iubita mea!

— N-ai niciun drept! îi zic, cu glas sugrumat.

El scutură puternic din cap.

— N-am absolut niciun drept.

— Mi-ai furat arendele!

— Dumnezeu să mă ierte. Dar ți-am păstrat pământurile cu bună credință și ți-am protejat țăranii arendași și bunul nume ca stăpână.

— Ai pus altă femeie în locul meu!

— Iubirea mea, iubirea mea, nicio femeie n-ar putea să-ți ia locul. Iartă-mă.

— N-am să te iert niciodată.

El își lasă capul în jos.

— N-ar trebui s-o faci. Parcă mi-am pierdut mințile. Tu ești bună, ești mai bună decât merit, doar lasă-mă să vin la tine și să-ți cerșesc iertarea. N-aș vrea să mor cu gândul ăsta care m-apasă. Nădejdea și bucuria mea au fost nimicite de necazurile noastre, atât cele de stat, cât și cele intime. Am văzut lucruri cumplite în slujba ta, a trebuit să mă fac părtaș la lucruri cumplite ca să te aduc la locul tău de drept. Apărându-ți tronul, am păcătuit împotriva lui Dumnezeu. Nu e de mirare că voința mea a cedat, că hotărârea m-a părăsit. Își ridică privirea spre mine și adaugă: N-am putut să merg mai departe. N-am avut tăria să continui.

Pentru una sau două luni am crezut în mod necugetat că aș putea scăpa. Pentru o clipă, am crezut că aș putea să fiu un om liniștit, un bărbat cu o soție și o fiică într-o căsuță. Când a murit de la Bastie și tu n-ai reușit să pui mâna pe putere și ai dat vina pe mine, am vrut doar să fug departe de tot. Am simțit că te-am dezamăgit foarte rău — mă străduisem atât de mult și totuși am dat greș. Iubita mea, soția mea, am greșit că am plecat. Am o menire mai mare, am menirea de a fi soțul tău. Iartă-mă că te-am dezamăgit de această singură dată Nu te voi mai dezamăgi niciodată.

— Ai vrut să scapi de toate aceste necazuri?

Își lasă capul în jos.

— Este singura dată când m-a părăsit curajul. În toți acești cinci ani. Nu găseam nicio cale de a te vedea învingătoare. A fost o greșeală. Am crezut că dacă nu ți-l pot reda pe fiul tău și nu pot să te repun la locul care ți se cuvine, atunci ar fi mai bine să nu fac nimic, să plec îndată. Am crezut, chiar, că ar trebui să-mi iau viața, că ar fi

mai bine pentru tine dacă aș muri.

Simte de îndată că îmi împreunez grăbită mâinile și își ridică ochii și îmi zâmbește. E ca și cum m-ar fi atins — zâmbetul acela, acelsurâstandrude copilandru, e ca o mângâiere, o zvâcnire adâncă și tainică. Știe că nu pot îndura gândul morții lui. Vocea îi e caldă, încrezătoare.

— Poți să înțelegi, oare, tu, care ești atât de curajoasă, că am vrut să fiu neînsemnat? Îți poți oare închipui că mi-am dorit o viață simplă, cu o femeie neînsemnată, un nimeni, într-o lume mică. Că, pentru o clipă, doar pentru o clipă, n-am putut să fiu bărbatul care sunt cu tine, soția pasiunii mele?

— Ai plecat de la mine și te-ai dus la ea șoptesc eu. Chiar și acum, mă doare să mă gândesc că el ar prefera altă femeie.

— O, Margaret, nu ți-ai dorit niciodată să poți fugi departe de toate astea și să mergi în Anglia? Să te întorci la viața ta de fată?

— O, da. Bineînțeles că da. Nu-i spun că am implorat să mă întorc și că n-am fost primită.

— La fel a fost pentru mine. Mi-a trecut prin minte că aș putea să trăiesc cu cea căreia i-am promis cândva că o voi lua de soție, într-un castel micuț așa cum visam amândoi. Am crezut că trebuie să mă retrag din consiliul lorzilor, să plec departe de tine și de curte. Simțeam că n-aveai nevoie de mine, că ți-ar fi mai bine dacă nu aș mai fi eu în preajma ta, că poate ai lucra cu James Hamilton, contele de Arran; că ai putea să îi scrii ducelui de Albany. Am crezut că ai fi liberă să vorbești cu acești oameni însemnați ca femeia de seamă care ești, fără ca eu să te trag înapoi și să te fac de rușine. Știu că sunt o piedică în încercările tale de a-ți recupera fiul. Am crezut că o să-ți fie mai bine fără mine. Consiliul mă urăște și se teme de mine — am vrut ca ei să poată să te vadă fără mine. Am crezut că ultimul lucru, cel mai frumos și mai plin de iubire lucru pe care l-aș putea face pentru tine ar fi să te eliberez. M-am gândit că trebui să-ți ofer prilejul să anulezi căsătoria noastră, dacă ai fi vrut să scapi de mine. Am crezut că cel mai bun lucru pe care puteam să-l fac pentru tine ar fi să te las să pleci.

— Nu pot să fiu eliberată de tine, zic tăios. Nimeni nu-mi îngăduie asta. Caterina nu va îngădui asta.

— Nici eu nu pot, spune el. Nici în ochii lui Dumnezeu, nici în iubirea mea pentru tine. Așa că iată-mă aici, la picioarele tale. Sunt al tău până la moarte. Am fost despărțiți — nu pentru prima oară — și m-am întors la tine. Primește-mă înapoi. Primește-mă înapoi, iubito, sau sunt un bărbat mort.

— Sunt nevoită să te primesc înapoi. Surorile mele stăruie. Harry stăruie.

Își lasă capul în jos și scoate un mic suspin:

— Slavă Domnului.

— Poți să te ridici, îi zic pe un ton nesigur. Nu știu dacă să-l cred sau nu.

Nu se ridică în picioare, ci stă în fața mea cu un aer rugător. Apoi se ridică în picioare cât e de lung și continuă să mă țină de mâini, iar în același timp mă trage spre el, astfel încât să fiu mai aproape. E lipit de mine cu toată lungimea trupului său, iar brațul lui e în jurul taliei mele și mâna lui e sub bărbia mea. Îmi înalță fața spre el și mă sărută. Mă simt pe dată cuprinsă de dorință, ca o undă a mareei, un amestec de ușurare, triumf și gelozie. Uitasem această bucurie, îi uitasem gustul, mirosul, iar acum le cunosc din nou. Și mă gândesc că i l-am luat lui Janet Stewart; i l-am luat pentru a doua oară. Eu sunt prima cu el, așa cum ar trebui să fiu.

— Nu poți să te eliberezi de mine, zice el, cu gura lipită de a mea. Nu te vei elibera niciodată de mine. Nu ne vom elibera niciodată unul de altul.

## Palatul Holyroodhouse, Edinburgh, Scot ia, toamna anului 1519

Intrăm triumfător în Edinburgh. Oamenii lui Archibald mă însoțesc cu cimpoaie și tobe și toată lumea iese din case, din grajduri, prăvălii și ateliere ca să-i privească pe regina văduvă și pe frumosul ei soț intrând călare înapoi în Holyrood. Mi se strigă că sunt din nou binevenită în capitala mea și că trebuie să li-l arăt pe băiatul meu, micuțul rege. Unii strigă că Archibald e un trădător, că am un trădător lângă mine. Îmi întorc capul. Poți fi un scoțian credincios în multe feluri, iar felul pe care l-a ales Archibald nu e felul ales de Hamiltoni. Unii dintre ei își ridică pumnuțele și le flutură deasupra capului. Roșesc și mă uit la Archibald; are o expresie furioasă. Încearcă să spună că el ia rentă englezească, că a fost cumpărat de Thomas Dacre, cu banii lui Thomas Wolsey, pentru a fi slujitorul fratelui meu, regele. Încearcă să spună că se lasă cumpărat și vândut pe bani puțini: un sclav englez, nu un scoțian liber.

— Voi porunci să fie arestați, zice Archibald printre dinți.

— Nu, îi zic imperios. Lasă lumea să-și amintească asta ca ziua în care am venit acasă și nu s-a petrecut nimic rău.

— Nu îngădui să fiu insultat.

— Nu înseamnă nimic, nimic.

Palatul e cald și primitor; aici e un alai de servitori demn de o regină, sunt cai în grajduri, în bucătărie suntbucătari. Archibald plătește totul: zice că pot să cumpăr ce vreau. Mă plimbă dansând prin

încăperi și mă face să râd, zicând că trebuie să trimit după croitorese și să comand rochii noi pentru mine și pentru fiica noastră, micuța lady Margaret, care țipă de bucurie și bate din palme când îl vede iarăși pe tatăl ei, ținându-se după el ca un cățeluș. El zice că vom lua cina cu mare pompă și că toată lumea va veni să ne viziteze. Trebuie să părem măreți, suntem măreți.

— Dar sumele cheltuite…, mă împotrivesc eu.

— Lasă asta în seama mea, zice el, mândru. Mă bucur de încrederea fratelui tău și el mi-a trimis bani pentru a sprijini cererile tale. Am arendele tale și am propria mea avere. Totul e pentru tine. Tu ești regina a tot ce vezi. Mai ales, tu ești regina mea, iar eu sunt încă cel mai umil slujitor al tău. Râde. O să vezi, când îți vor aduce friptura diseară, eu o voi tăia pentru tine.

Nu mă pot abține să râd cu el.

— Asta a fost acum multă vreme.

— A fost cea mai fericită perioadă din viața mea, îmi spune. M-am îndrăgostit de tine îndată, foarte profund, și apoi am început să înțeleg că s-ar putea ca și tu să mă iubești. Nu a fost acum multă vreme, a fost doar ieri.

Vreau să cred. Bineînțeles că vreau. Să se întoarcă la mine e ca un vis. Mă gândesc că dacă e adevărat ce spune Caterina și e, într-adevăr, voia Domnului ca un soț și o soție să nu se despartă niciodată, atunci întoarcerea lui Archibald este un act al lui Dumnezeu. Suntem din nou împreună, căsătoria noastră e binecuvântată, Scoția va ajunge sub conducerea mea și își va găsi pacea. Nu vreau să mă întreb de unde provine averea lui, nu iau în considerare că poate Dacre mi-a iertat datoriile. Nu mă gândesc unde doarme Janet Stewart în noaptea asta.

Îmi vizitez fiul. Se sfiește de mine; n-am mai locuit împreună de când am stat la Castelul Craigmillar.

— Nu mi se îngăduie să fiu cu tine, îi zic. Încerc întruna să vin la tine. Nu vor să-mi dea voie.

Nu-mi vine să cred că are doar șapte ani; e atât de atent când își alege cuvintele ca să-mi răspundă:

— O să le spun că mi-ar plăcea să te văd, dar încă nu pot să poruncesc. Însă contele de Arran e cuviincios cu mine și bun. Zice că ducele de Albany se va întoarce în curând și atunci vom avea pace. Zice că atunci vei putea să locuiești cu mine ca mama mea și vom fi fericiți.

— Nu, nu, Scoția trebuie să scape de francezi, îi zic cu gravitate. Tu ești fiul unei englezoaice, ești moștenitorul tronului englez. Nu vrem un sfetnic francez. Să nu uiți niciodată asta.

David Lyndsay, însoțitorul și prietenul credincios al fiului meu,

înaintează și îmi face o plecăciune.

— Alteța Sa e mândru de moștenirea lui, zice el cu grijă. Dar știe că și tutorii lui francezi sunt prietenii și rudele sale.

— O, Davy! protestez eu. Când James Hamilton primește rentă franceză și-l numește pe soțul meu răzvrătit nu poate fi prietenul nostru!

— Alteța Sa trebuie să fie prieten cu toată lumea, îmi reamintește Davy cu calm. Nu poate fi văzut ca punând mai presus o tabără sau alta.

Băiețelul se uită pe rând la noi, de parcă încearcă să hotărască pe cine să creadă, în cine poate să aibă încredere. E un băiat care nu și-a trăit copilăria, un copil fără copilărie.

— Doamne, ce-mi doresc să te fi crescut tatăl tău, zic eu cu amărăciune.

Se uită înapoi la mine, cu lacrimi în ochii lui mari, negri și luminoși.

— Și eu îmi doresc asta, zice el.

Archibald mă lasă la Holyrood, zicând că are de lucru la moșiile sale.

— Oh, să vin cu tine? îl întreb. Voi călări împreună cu tine. Unde mergem?

O mică ezitare și o privire piezișă mă pun pe gânduri.

— Mergi la vânătoare? îl întreb. Archibald, unde te duci?

Vine aproape de mine, ca să nu poată fi auzit de cei din preajma noastră.

— Mă întâlnesc cu Thomas Dacre, îmi spune la ureche. Mă ocup de treburile tale, iubirea mea. Voi călări pe timp de noapte spre locul de întâlnire, voi obține vești despre fratele tău și planurile lui și mă voi întoarce degrabă acasă.

— Spune-i lordului Dacre că trebuie să ajungem la o înțelegere cu regentul francez. Nu ne putem opune lui James Hamilton ca regent provizoriu, iar ducele de Albany se va întoarce mai devreme sau mai târziu. Trebuie să lucrăm cu amândoi, trebuie să ajung regentă și să obțin custodia lui James.

— Albany nu se va întoarce niciodată, îmi promite el. N-o să vină niciodată înapoi. Este dorința fratelui tău — este alegerea mea — să nu-l mai vedem niciodată. Fratele tău ne-a slujit bine. L-a încolțit pe Albany în Franța, a făcut din surghiunul lui din Scoția o condiție a tratatului cu Franța, a făcut atât de multe pentru noi! Iar fără el, Hamilton nu e nimic mai mult decât conducătorul unui alt clan. Își poate zice regent lecțiilor — poate să-și zică oricum îi place! — dar francezii nu-l vor sprijini pe Hamilton împotriva englezilor. Putem să-l

distrugem de îndată ce vom fi pregătiți.

— Nu, nu. Fără alte lupte. Trebuie să facem tot ce putem pentru a menține pacea până când James va fi îndeajuns de mare să preia tronul. Hamilton sau Albany, regentul sau cel ce-i ține locul trebuie să conducă consiliul și să păstreze pacea între lorzi. Trebuie să lucrez cu ei.

— O să-i spun lui Dacre că asta e ce crezi, îmi promite Archibald. Știi că vreau să se păstreze pacea în Scoția pentru fiul tău. Nu vreau nimic altceva.

Mergem până la curtea grajdurilor ținându-ne cu brațele unul pe după mijlocul celuilalt, îmbrățișați ca doi tineri îndrăgostiți. Îl sărut de rămas bun la o cotitură a scărilor, unde nimeni nu poate vedea cum mă ține în brațe, cum mă agăț de el.

— Te întorci mâine seară? îl întreb cu dor.

— Poimâine seară, zice el. E primejdios la graniță după lăsarea întunericului.

— Nu te pune în primejdie. Mai bine mai stai o noapte decât să călătorești după apusul soarelui.

— Mă voi întoarce teafăr la tine.

— Două nopți, șoptesc eu.

— Nu mai mult.

— Știți unde e, nu? mă întreabă James Hamilton, cel ce ține locul regentului. E ceva ce știe toată lumea.

Simt că mă ia cu frig auzindu-i glasul, de parcă și-a pus o mână înghețată pe ceafa mea.

— Ce știe toată lumea? i-o întorc eu.

Am plecat călare de la Holyrood, prin Canongate, ocolind muntele impunător căruia lumea îi zice Jilțul lui Arthur, știind că James Hamilton și lorzii care sunt de partea Franței vânează pe câmpurile sălbatice și în mlaștinile de la sudul orașului. Hamilton, contele de Arran, mi-a trimis un mesaj, spunându-mi că vrea să stea de vorbă cu mine dincolo de zidurile care au urechi și de ferestrele iscoditoare ale orașului și că trebuie să aflu ce are de zis. Nu pot să nu am încredere în el, îl cunosc de ani de zile. Bineînțeles, vreau să aud planurile sale pentru Scoția, vreau să știu care sunt veștile din Franța; însă nu vreau să aud bârfe despre soțul meu.

— Archibald își vizitează moșiile de la graniță, zic tăios. Calul meu, ținut prea strâns pentru că am mâinile încleștate pe oblâncul șeii, o ia într-o parte și mișcă din cap. Moșiile noastre. Se-ngrijește de pământurile mele. Va fi plecat doar două nopți.

— Îmi pare rău să vă spun, dar vă minte din nou, Alteță. S-a dus la lady Janet Stewart, la Castelul Newark, îmi zice el fără înconjur. M-am

gândit că nu știți.

— De bună seamă, nu Domnia Ta ar trebui să-mi spui, îi zic aspru. Vorbesc foarte trufaș, dar am o presimțire, aproape o pre- moniție. Nu vreau ca acest prieten vechi să-mi spună mai multe. Nu vreau ca acest bărbat care m-a văzut ca prințesă la curtea tatălui meu și m-a considerat potrivită să mă mărit cu un rege să mă considere acum o proastă care se agață de un soț necredincios și îl lasă să o facă de rușine în fața lumii.

— Cine altcineva să vă spună? întreabă el. Cine e de partea Domniei Voastre? Tot clanul lui a jurat să păstreze secretul și îi este credincios numai lui. Dacre îl apără pentru că l-a cumpărat cu totul pe soțul dumneavoastră cu aur englez. Surorile nu vă sfătuiesc?

Clatin din cap, fără tragere de inimă.

— Ele nu zic nimic împotriva unei căsătorii legiuite.

— Așadar nu aveți sfătuitori.

În preajma noastră, doamnele mele de onoare stau la taclale cu oamenii lui. Merg să vâneze cu șoimi, păsările cu pene lucioase așteptând pe pumnii șoimarilor să fie eliberate de îndată ce dă poruncă înălțimea sa. Hăitașii vor stârni vânatul să iasă din ascunzișuri, șoimarii vor da drumul păsărilor și acestea se vor înălța în văzduh deasupra noastră și vor privi în jos. De la înălțimea aceea, noi nu suntem nimic, doar o grămadă răzlețită de siluete pe pământul unei țări vaste și fără hotare.

— Am sfătuitori, îi zic cu răceală. M-ar avertiza.

— Nu aveți pe nimeni. Lordul Thomas Dacre este stăpânul soțului dumneavoastră. N-o să vă zică nimic împotriva lui. El e în slujba regelui Angliei, nu a dumneavoastră. L-au cumpărat și n-au de gând să vă spună asta.

Tot ce aud e atât de aproape de temerile mele, încât la început nu pot să răspund. Râd încetișor.

— Dacă Dacre l-a cumpărat, o să-i poruncească să-mi fie credincios mie și oamenilor mei. James, dumneata greșești că mă avertizezi. Eu și Archibald ne-am împăcat. Nu există dezbinare între noi. Va veni acasă la mine. Greșești vorbindu-l de rău pe un soț în fața soției sale.

— O, e soțul Domniei Voastre? Credeam că a fost luat înainte. Iar lui Dacre nu-i pasă câtuși de puțin. Tot ce face Dacre este să-l plătească pentru a-l păstra de partea englezilor. Nu-i pasă unde doarme și unde mănâncă. Thomas Dacre se face că nu vede când Douglas vă fură arendele și vă este necredincios. I-o fi spunând el regelui că soțul Domniei Voastre nu e cel mai bun soț din Scoția, însă nu-i spune că prin această purtare Clanul lui Douglas cel Roșu va distruge consiliul lorzilor. Pentru Dacre, singurul lucru care contează e influența engleză în Scoția, iar el crede că modul cel mai puțin primejdios pentru a obține asta este să se asigure că Archibald vă

rămâne soț și că veți rămâne în felul acesta sub puternica lui influență.

— Nu mă las folosită! spun eu răspicat. Nimeni nu va trage foloase de pe urma mea. Și nu sunt influențată.

— Trebuie să cântăriți singură, zice el încet. Dar vă spun că bărbatul pe care-l numiți soț e liniștit și comod în patul altei femei în noaptea asta. Și o numește soția lui. Mituiește consiliul și vă face curte ca să slujiți stăpânul care-l plătește: Anglia.

— Eu sunt regină regentă.

— Atunci luați-vă propria putere. Tratați cu mine și cu ducele de Albany și țineți-l pe trădătorul ăla departe de treburile noastre.

— Și dacă Albany nu mai vine înapoi?

— O să vină. Știe că datoria sa e să vegheze ca fiul Domniei Voastre să preia tronul în siguranță. E în interesul Domniei Voastre să se întoarcă.

— Eu sunt o prințesă engleză. Stăpânul dumitale, regele, a știut-o când s-a însurat cu mine. Dumneata ai știut asta când ai venit la Londra să mă vezi și eram doar o fetiță. Am fost măritată pentru a crea o alianță între Anglia și Scoția. Am venit aici pentru a rupe alianța franceză, nu pentru a o păstra.

— Regele James a spus că va face din Domnia Voastră o scoțiană și că fiul Domniei Voastre va fi un scoțian adevărat, născut și crescut aici, îmi zice Hamilton cu blândețe. Credeți că el era în relații de pace cu rudele Domniei Voastre când a luptat la Flodden? Știa că nu e loc de înțelegere cu englezii. Și, cu toată înrudirea, englezii nu s-au dovedit prea iubitori față de regină. Ei nu distrug doar pacea scoțienilor. Nici pacea și fericirea reginei nu au vreo însemnătate pentru ei, pentru niciunul dintre ei.

Îmi trec degetele prin coama calului. Ce zice James Hamilton e adevărat. Nimănui nu-i pasă de pacea sau de fericirea mea, nici măcar surorilor mele. Tot ce vor ele e să se asigure că nu le fac de rușine.

— Dumneata juri că aș fi în siguranță dacă s-ar întoarce ducele de Albany? Aș putea să-mi văd fiul? Aș face parte din consiliu?

— Ar împărți regența cu Domnia Voastră, mă asigură el. Nu cu contele de Angus. Niciodată cu el. Niciunul dintre noi n-avem încredere în el. Ci doar în regină, dar, de una singură. Ați putea avea o regență comună cu ducele, ați putea să vă recăpătați puterea și să-l aveți în grijă pe fiul Domniei Voastre și să fiți sprijinită de bogăția și puterea Franței.

— O să-i scriu, hotărăsc eu. Neîncrederea mea în Archibald, sentimentul că surorile mele m-au trădat pentru propriile lor scopuri, asprimea inimii Caterinei, nepăsarea lui Mary cu privire la tot ce e important — toate astea mă fac să iau hotărâri pentru mine însămi, împotriva lor. Îi voi scrie ducelui și îl voi invita să vină acasă.

Bineînțeles, cu iscoade pretutindeni, Thomas Dacre știe ce fac chiar în clipa în care o fac. Îmi scrie că știe că am mers în taină să mă întâlnesc cu James Hamilton și oamenii lui. Îmi zice, îngrijorat precum Caterina pentru bunul renume al unei căsnicii, că am mers singură, sub pavăza întunericului, că onoarea mea e pătată. Știe sigur că am fost plecată noaptea, în mare taină, când soțul meu nu era acasă. Purtarea mea e scandaloasă. A fost silit să-i spună fratelui meu, regele, că acum sunt cunoscută drept amanta lui James Hamilton, contele de Arran.

Îi răspund, sfidător, furioasă că Dacre îmi insultă renumele. Ascultă aici! Îi zic: i-am scris ducelui de Albany și l-am rugat să se-ntoarcă în Scoția și să guverneze ca regent, de vreme ce țara se prăbușește sub o sălbăticie crudă, cu un lord pornit împotriva altuia și jumătate dintre ei plătiți să distrugă Scoția. Îi zic că am fost silită să-i scriu de către consiliul lorzilor pentru că nici Dacre, nici soțul meu nu mă protejează împotriva consiliului. Trebuie să trăiesc în Scoția și să mă împac cu lorzii și să-mi văd fiul. Dacre are de gând să mă ajute sau nu?

Așa sunt tratate femeile: când acționează în interes propriu, sunt numite păcătoase, când se bucură de succes, sunt numite târfe. Thomas Dacre n-a ridicat niciodată un deget să mă ajute să-mi obțin arendele de la Archibald sau să-l îndemne să-mi fie un soț bun. Însă James Hamilton și lorzii din consiliu au consimțit să primesc banii de la moșiile moștenite ca văduvă. Thomas Dacre a fecut vreodată măcar atât? Tăcerea sa este cel mai grăitor răspuns.

Tăcere și din partea lui Archibald. Așa că știu că Dacre îi va fi spus, la fel ca și fratelui meu și surorilor mele, că el crede că mi l-am luat amant pe James Hamilton, că îl ademenesc pe ducele de Albany înapoi în Scoția. Nici măcar nu știu cum să dau de Archibald. Nu voi trimite un mesager la Castelul Newark, nu cred nicidecum că e acolo, cu Janet Stewart. Dar dacă nu e acolo, atunci unde este? Și de ce n-a venit acasă după cele două nopți, așa cum a promis? Și de ce n-a trimis după mine?

După multe nopți în care dorm singură în patul nostru mare, între cearceafurile reci, îmi dau seama că s-ar putea ca el să nu se mai întoarcă deloc. Dacre îl va fi prevenit că știu că s-a dus la Castelul Newark, Janet Stewart s-o fi rugat de el să rămână cu ea. El e un lord de la graniță obișnuit ca norocul să i se schimbe când se-așteaptă mai puțin. Nu-i pasă că a fost prins. Nu-i pasă că știu unde e. Nu se întoarce acasă la Edinburgh și eu nu-l caut în palat. Mă gândesc că el seamănă cu stolurile de rațe migratoare care întunecă cerul în zilele de toamnă. Vine și pleacă și nimeni nu știe de ce. Eu, cu siguranță, nu știu de ce.

Însă pe când începe să se lase frigul, și frunzele mestecenilor argintii îngălbenesc și tremură în vântul rece, iar frunzele de stejar se învârtejesc în jurul nostru când mergem călare pe lângă apele de argint ale lacului, primesc din Franța un pachet boțit pe lungul drum până aici. Înăuntru e o scrisoare de la însuși ducele, regentul absent, în care zice că va mai sta plecat o vreme (nu spune, dar ghicesc că e ca și prizonier al înțelegerii dintre fratele meu și Francisc al Franței). Până atunci, mă îndeamnă el, ar trebui să merg la consiliul lorzilor ca înlocuitoarea sa desemnată. Ar trebui să fiu din nou regentă; pot să-i iau locul.

Nu-mi vine să cred că mi-a scris cu atâta bunăvoință. În sfârșit, cineva care se gândește la binele țării; în sfârșit, cineva care se gândește la mine. Bineînțeles, este soluția dreaptă. Este regența pe care și-a dorit-o răposatul rege, este regența pe care mi-o doresc. Cine e mai potrivit să fie regent decât mama regelui? Oricine a văzut grija bunicii mele pentru Anglia ar ști că persoana cea mai bună pentru a conduce o țară este mama regelui. Albany spune cu toată hotărârea că Archibald nu trebuie să aibă un loc în consiliu. Spune fără înconjur că el crede că Archibald este spionul lui Dacre, copoiul lui, cățelușul lui. Archibald a luat bani englezești și nu va mai fi vreodată demn de încredere în Scoția. În mod ciudat, eu — o prințesă engleză — sunt cunoscută ca fiind mai independentă.

Voi accepta. Este soluția corectă pentru mine, chiar dacă mă plasează într-o alianță fermă cu francezii. Dar mai e ceva. Albany se oferă ca în schimbul preluării îndatoririlor sale să mă ajute. Îmi spune că o să meargă la Roma, că are mare influență la Vatican. Ca regent, toate veniturile Bisericii Scoțiene sunt în păstrarea sa.

E puternic în cadrul Bisericii, se poate întâlni cu Papa însuși — și se oferă să stăruie asupra chestiunii divorțului meu de Archibald. Dacă doresc. Dacă sunt încredințată că soțul meu m-a părăsit pentru altă femeie și vreau să fiu liberă. E ca și cum aș fi în vârful turnului meu, în micuțul meu punct de observație, și pot să respir în sfârșit aer curat. Să fiu liberă. Pot s-o sfidez pe Caterina și pot să-l pedepsesc pe Archibald pentru adulterul lui fățiș. O fi trebuind Caterina să îndure un soț necredincios și să spună că băiatul lui frumos nu s-a născut, dar eu nu trebuie s-o fac. Ea poate fi o soție mai bună decât mine — acceptând tot ce face soțul ei —, însă eu pot să fiu o regină mai bună — luându-mi puterea și fiind pe picioarele mele. Vom vedea al cui renume va fi mai măreț în cele din urmă.

Sunt fericită, simt că am scăpat de griji și îmi aleargă prin minte tot felul de gânduri. Archibald poate să fie soțul lui Janet Stewart; n-are decât să-l țină pentru ea. Nu voi fi mijlocul lui pentru a obține regența, podul lui mobil către fiul meu, ușa lui către putere. Poate s-o păstreze pe Janet Stewart, pe fiica ei insipidă, viața lui măruntă, iar eu

voi fi regenta Scoției fără el. Voi fi regenta Scoției cu sprijinul francezilor, nu al englezilor. Voi uita speranțele fratelui meu, așa cum și el uită de mine. Nu voi tânji după dragostea surorilor mele. Caterina poate să mă renege și Mary n-are decât să se gândească doar la capișoanele ei. Iar dacă asta înseamnă că nu voi avea deloc surori, așa să fie. Eu sunt mama regelui și regentă. Asta e mai bine decât să fiu soră, e mai bine decât să fiu soție.

## Castelul Edinburgh, Scoția, primăvara anului 1520

În sfârșit, acceptată de lorzi ca regentă a Scoției și în fruntea consiliului, mi se dă voie să intru în Castelul Edinburgh să-mi văd fiul. Pot chiar să stau în castel dacă doresc. Nu se mai tem că voi fugi cu el în Anglia, nu mai cred că voi oferi clanului Douglas cheile castelului. Încep să aibă încredere în mine, încep să înțeleagă hotărârea mea fermă de a-mi vedea fiul devenind regele unei țări cu o șansă de supraviețuire. Împreună, începem să cădem de acord că Anglia este un vecin incomod, cel mai apropiat și cel mai primejdios. Eu îmi recunosc în fața lor dezamăgirea că cea mai mare influență engleză în Scoția nu sunt eu, care lucrez pentru pace, ci Dacre, care lucrează pentru răzvrătire. Îi conving, cu grijă, că Archibald nu vorbește în numele meu, că nu este soțul meu decât cu numele, că nu i se pot încredința interesele mele. Suntem înstrăinați și știe toată lumea. Ei îmi spun, cu grijă, că el trebuie să fie învinuit de trădare, pentru acțiunile sale împotriva Scoției, pentru spionajul în slujba fratelui meu. Eu încuviințez din cap. Nu e nevoie să-mi zică mai mult. Știu că Archibald și-a trădat țara, nemaipunând la socoteală și soția.

— Ne îngăduiți să-l închidem pentru trădare? mă întreabă ei.

Ezit. Pedeapsa pentru trădare este moartea, cu excepția cazului în care învinuitul reușește să obțină o grațiere. Dintr-odată, îmi încolțește în gând că Archibald ar putea să mă roage să-i acord grațierea, că s-ar putea să fiu deasupra lui. S-ar putea să-l iert.

— Închideți-l, le zic.

Spre încântarea mea, am voie în odăile fiului meu și stau cu el și-l ascult în timpul lecțiilor și mă joc cu el când are momente de răgaz. Ne întâlnim dis-de-dimineață, înainte de micul dejun, pe crestele zidurilor castelului, ca să repetăm o mică piesă comică în trei părți, scrisă de Davy Lyndsay. Eu, James și Davy am devenit actori în propria noastră piesă. Avem de gând să jucăm pentru curte la cină și,

când răsare soarele, topind chiciura de pe plăcuțele de ardezie ale acoperișului, începem să repetăm.

Piesa pornește cu vechea fabulă despre vulpe și struguri. Unul după altul, ne așezăm pe creasta zidului și recităm o poezie în fața strugurilor imaginari care se leagănă, mult prea sus, cu neputință de atins, deasupra capetelor noastre, și apoi născocim un motiv pentru care strugurii nu sunt prea ispititori. Davy este deosebit de amuzant în timp ce declamă că strugurii sunt englezești și au un preț prea ridicat. Trebuie să cumperi strugurii, dar trebuie să plătești și pentru zid, pentru pământul în care crește viță-de-vie, pentru ploaia care a căzut pe viță ca s-o facă să crească și pentru soarele care a strălucit pentru a se coace strugurii. Iar apoi englezii se așteaptă să le fii recunoscător pentru gustul lor și să-i dai bacșiș grădinarului. James râde fără oprire și pe urmă își face propria mică piesă în franceză, spunând că strugurii sunt foarte buni, dar nu la fel de buni ca aceia pe care i-am putea lua din Bordeaux, că nimic nu e la fel de bun ca un strugure de Bordeaux și că, dacă am avea un pic de minte, am tăia via cu totul și am folosi lemnul pentru a construi o corabie cu care să mergem la Bordeaux ca să cumpărăm struguri.

Acum vine rândul meu și mă plimb țanțoș de-a lungul zidului, încercând să imit întocmai fanfaronada lui Thomas Dacre, când ceva de jos, de la baza zidurilor, îmi atrage privirea, o sclipire argintie în soarele primăvăratic, și zic:

— Ce e aia?

Davy îmi urmărește privirea și surâsul îi dispare de pe chip.

— Oșteni, zice el. În culorile clanului Douglas.

Fără vreun alt cuvânt, se întoarce și strigă la garda care stă de santinelă lângă poarta-ghilotină.

— Ești orb? Rostește, urlând un șir de înjurături. Lasăpoarta jos!

Strâng mâna rece a lui James în a mea în vreme ce auzim poarta-ghilotină coborând cu zgomot, cu lanțurile scârțâind pe roată, și geamătul și scârțâitul podului mobil când e ridicat și zăvorât. Peste tot în jurul castelului auzim sunetul puternic al trompetelor care îi cheamă pe oameni la locurile lor de adunare, duduitul tunurilor care sunt scoase afară și poruncile strigate în vreme ce oamenii aleargă de la un post la altul și toată lumea se întoarce și se uită în jos pe străzile înguste.

— Ce se întâmplă? îl întreb pe Davy Lyndsay.

— James Hamilton îl arestează pe soțul domniei voastre, Archibald Douglas, pentru trădare, zice el încet. Se pare că nu se lasă arestat în liniște.

— Archibald e în oraș? N-am știut.

Mă uit în jos și văd că James, fiul meu, mă privește cu ochii mijiți, de parcă ar înțelege ce vede, de parcă ar vedea prin mine, de parcă ar

vedea prin cuvintele pe care le spun, până în străfundul lor, adevărul.

— N-am știut, îi zic. Jur că n-am știut nimic despre asta. Nici că a fost chemat de consiliu, nici că era aici.

— Nu, nu v-ar spune, zice Davy Lyndsay. Prin lege, o soție nu poate tăinui față de soțul ei. Dacă el v-ar întreba ceva, ați fi silită de onoare să-i răspundeți. Ei ar vrea să vă scutească de asta — n-ar vrea să știți.

— James Hamilton îl arestează pe Archibald?

— Dar clanul Douglas pare că se împotrivește. Să merg să aflu ce se întâmplă?

— Du-te, du-te.

Se întoarce de îndată.

— Ce se petrece? întreabă James, și zâmbesc când îl aud preluând comanda ca un mic rege ce este.

Davy nu zâmbește, ci ne răspunde amândurora, ca fiind deopotrivă stăpânii lui.

— E așa cum am crezut. Consiliul a zăvorât porțile orașului pentru a-i ține înăuntru pe Archibald și slujitorii lui, dar apoi au descoperit că sunt depășiți în număr. Sunt cinci sute de oameni din clanul Douglas în oraș și sunt înarmați și gata de luptă.

Dedesubtul nostru, văd Poarta Netherbow bine închisă și toate casele de lângă ea cu ușile zăvorâte și obloanele trase. Mă uit și văd cum toate casele de pe Via Regis își trântesc în grabă ușile, bărbații și femeile dispar înăuntru, ferecându-și obloanele. Negustorii care își scoteau mesele pe capre pentru a-și expune mărfurile le dezmembrează iute, ferestrele și ușile deschise dimineața pentru a întâmpina mușterii sunt închise cu mare grabă. Toată lumea știe că se apropie o nenorocire

— Contele a scăpat și își conduce oamenii spre castel, ca pentru a-l cuceri și împreună cu el pe Domnia Ta și pe rege, zice Davy, cu chipul întunecat de îngrijorare.

— Căpitanul castelului n-ar trebui să ducă gărzile în oraș ca să păstreze ordinea? îl întreb pe Lyndsay.

El dă din cap, răspunzând:

— Ar face mai bine să rămână aici și să-l apere pe rege.

James se uită din nou la mine cu acea privire întunecată, prevăzătoare.

— Să mergem înăuntru, spun eu neliniștită.

— Vreau să mă uit, este primul lucru pe care-l zice James. Priviți!

Acum putem vedea că, pe măsură ce primele raze de soare vin peste deal, pe fiecare cărare dosită, în fiecare curte dintre case, pe fiecare stradă pietruită și pe fiecare ulicioară sunt oameni care aleargă tăcuți și grăbiți ca niște șobolani alunecoși.

— Oamenii lui Douglas, zice Davy Lyndsay. Se trezesc cu noaptea-

n cap. Ca și cum totul ar fi pus la cale dinainte.

— Ce o să se întâmple? întreabă fiul meu. Nu vorbește cu teamă, ci cu un soi de curiozitate detașată. Nu așa ar trebui să fie un băiat de opt ani. Asta nu e o priveliște pentru el.

— Mai bine am merge înăuntru, spun eu.

— Rămâi, răspunde el, și începe să mă fascineze și pe mine drama care se desfășoară sub noi.

Văd una dintre gărzile de la poarta orașului deschizând ușa unei gherete de pază și urlând un avertisment. Dintr-odată toate ușile se deschid, iar oamenii lui Hamilton se revarsă afară. Primul om a dat peste un grup de luptători înarmați cu sulițe și topoare. Cade la pământ într-o clipă sub o grindină de lovituri, dar toți cei care i-au auzit avertismentul se chinuie să iasă din case, lovindu-se cu palmele peste coifuri și strigând după ajutor. Se aude bubuitul unei archebuze și țipătul răniților, și apoi vedem valul de flăcări și fumul care se ridică și auzim strigătele a și mai mulți oameni care ard de vii în case.

— O, Dumnezeu să-i ajute! exclam eu. Davy, trebuie să trimitem garda afară să oprească asta.

El scutură din cap, uitându-se în jos către oraș, cu fața lui mare tremurând la vederea nenorocirii, cu ochii plini de lacrimi.

— Nu suntem destui ca să oprim asta, zice el. Suntem destui doar cât să fim măcelăriți. E un scoțian împotriva altui scoțian și n-ar trebui să trimitem și mai mulți scoțieni la moarte.

James privește în tăcere.

— Vino, îi zic.

Privirea pe care mi-o aruncă e una aprinsă și mânioasă

— Aceștia sunt oamenii lui Douglas? mă întreabă el. Oamenii soțului tău? Care îi omoară pe oamenii noștri? Pe oamenii lui Hamilton?

— Nu eu am făcut asta, îi zic deznădăjduită.

Ne uităm cum jos oamenii lui Douglas au cucerit toate ulițele și aleile principale și așteaptă, stând la pândă, ca oamenii lui Hamilton să iasă buluc din casele care ard și să se lupte sleiți de puteri pentru viața lor cu un dușman mai bine înarmat și mai bine pregătit decât ei. Vedem fuioarele de fum de la arme. Îi auzim pe cei aflați în agonie cum urlă. Este o luptă cumplită, toți se luptă corp la corp, pe străzile înguste, fără niciun pic de milă, nici măcar atunci când un om cade în genunchi și strigă că se predă. Oamenii lui Douglas sunt îmbătați de cruzime și de fiorul biruinței; înjunghie, urmăresc și năvălesc peste oamenii lui Hamilton, care aleargă și alunecă pe pavajul din piatră însângerat. Toată Via Regis, din capătul de sus al castelului până la Holyroodhouse, căminul meu de la baza dealului, e plină de ucigași care se încaieră și se înjunghie. Un braț împotriva altui braț, și Edinburgh-ul nu mai e un oraș, ci scena unui măcel.

— Să mergem la capelă, izbucnesc eu, adresându-mă lui Davy Lyndsay și fiului meu. Pentru Dumnezeu, haideți să mergem să ne rugăm să înceteze asta.

Albiți la față, se întorc și ei cu mine. Aproape că alergăm în jos pe scările zidurilor, lovindu-ne de oamenii care țintesc cu tunurile în jos spre căile de acces dinspre oraș, în caz că oamenii lui Douglas ar încerca să urce după noi. Ne năpustim pe ușa micuță în Capela Sfintei Margaret și îngenunchem toți trei, umăr la umăr, dinaintea micului altar.

Liniștea capelei ne învăluie de îndată. Auzim afară, în depărtare, focurile de armă și țipetele auzim sunetul fortăreței care se pregătește pentru atac. Îmi împreunez mâinile și îmi dau seama că nu știu pentru ce să mă rog. Afară, soțul meu, omul meu de nădejde odinioară, iubitul meu și tatăl fiicei mele luptă împotriva singurei mele speranțe pentru Scoția, James Hamilton, prietenul și aliatul meu. O mie de oameni de-ai lor aleargă în sus și în jos pe ulițele înguste, năvălind afară, ca niște șobolani încolțiți încercând să iasă din capcanele curților întunecoase. Au adus lupta corp la corp pe străzile Edinburgh-ului; răzvrătirile de la granițe au ajuns în inima capitalei. Acesta este sfârșitul Scoției, acesta este sfârșitul speranțelor mele, acesta este sfârșitul păcii.

*„Ave Maria, gratiaplena, Dominus tecum. Benedicta tu în muli- eribus, et benedictusfructus ventris tui, Iesus. Sancta Maria, Mater Dei, ora pro nobis peccatoribus, nune, et în hora mortis nostrae. Amen.* “[30] Roagă-te pentru noi, adaug eu. Roagă-te pentru noi.

Fiul meu își înalță capul lăsat în jos și se uită în sus la mine.

— Vine, nu-i așa? întreabă el simplu. Archibald Douglas, soțul tău. După ce îi va fi ucis pe toți cei de afară, va veni după noi.

Lupta continuă în cea mai mare parte a zilei, dar eu și James rămânem înăuntrul micuței capele, rugându-ne pentru pace. După-amiază, căpitanul gărzii vine să raporteze. Îi zic să vină să îngenuncheze lângă mine pentru a-mi spune veștile, de parcă această liniște sfântă va îndulci oroarea cuvintelor sale.

— Clanul Douglas cel Roșu a cucerit orașul, zice el. Sunt aproape o sută de morți pe străzi. Căruțele folosite pentru ciumați adună leșurile de pe străzi. Câtă vreme noi ne-am încuiat aici și n-am făcut nimic, afară a fost război.

— Trebuia să rămâneți aici să apărați castelul și pe rege, spun eu stăruitor.

— Însă James Hamilton, regentul, mai că a fost ucis. Nu l-am apărat. N-am apărat pacea regelui.

— James Hamilton a scăpat?

— A reușit să fugă pe calul de povară al unui cărbunar, zice încordat căpitanul. A fugit de pe câmpul de luptă și a trebuit să traverseze lacul înot ca să fie în siguranță. Arhiepiscopul James Beaton a fost târât afară din ascunzătoarea sa din spatele altarului înalt de la dominicani. L-ar fi sfâșiat în bucăți, dar Gavin Douglas le-a zis că uciderea unui episcop e un păcat.

— Unchiul soțului meu a fost în fruntea gloatei?

— El este în întregime un Douglas și deloc un cleric, răspunde posomorât..

— A fost o gloată condusă de clanul Douglas?

— Au fost Clanul Roșu contra Hamiltonilor. A fost un război între clanuri pe străzile orașului, cu toate că unul e regentul și celălalt este reprezentantul Angliei.

— Dar l-au cruțat pe arhiepiscopul Beaton?

— Da, și le-au cerut tuturor Hamiltonilor și rudelor lor, neamurilor prin alianță și prietenilor lor să părăsească orașul. Tot neamul Hamilton pleacă acum.

— Nu pot pleca. Edinburgh-ul nu poate ajunge în puterea unei singure familii.

— Porțile sunt deschise și Hamiltonii pleacă. Clanul Douglas stăpânește orașul. În curând, soțul vă va porunci să-i deschidem porțile castelului.

Îl văd pe fiul meu întorcându-și privirea spre mine. N-a scos o vorbă cât ne-a spus căpitanul aceste vești cumplite. Mă întreb ce gândește el în spatele acelei măști lipsite de expresie. Îl iau de mâna rece.

— Putem să rezistăm?

— Până când? întreabă aspru căpitanul. Da, putem rezista unui asediu, dar dacă aduce armata engleză împotriva noastră?

— Putem rezista unui asediu până când acesta o să fie ridicat? întreb eu.

— Cine o să ridice starea de asediu? Căpitanul pune degetul pe rană. Regentul tocmai a fugit preschimbat în cărbunar și s-a ascuns în mlaștinile Lacului Nor'. Regentul este departe în Franța. Nu aveți nicio armată, și fratele dumneavoastră n-o să trimită una împotriva propriului său om — soțul dumneavoastră. Cine o să vă salveze pe Domnia Voastră și pe rege?

Mi se face dintr-odată foarte frig. Îmi pun mâna pe umărul fiului meu și simt că mușchii lui sunt încordați ca un arc.

— Dumneata vrei să spui că trebuie să-i primim în castel pe cel din clanul Douglas?

Căpitanul se înclină, cu o expresie sumbră, și răspunde:

— Regret că acesta este sfatul meu.

— Sunt conduși de soțul meu?

El aprobă din cap.
Mă uit la Davy Lyndsay.
— Nu mi-e frică, mint eu.

James stă pe tron în sala de audiențe, eu stau așezată lângă el în calitate de regină văduvă. James Hamilton se ascunde în mlaștini cu calul cărbunarului, nu avem nicio apărare împotriva lui Archibald, care intră în sală, se lasă în genunchi în fața lui James și își înalță capul ca să-mi facă cu ochiul.
— M-am întors, e tot ce zice.

## Palatul Linlithgow, Scoția, vara anului 1520

Consiliul lorzilor este dominat de clanul Douglas, condus de Archibald, soțul meu triumfator. Spune sus și tare că a cucerit orașul și că m-a capturat. Cere să trăim împreună ca familie regală, eu lângă el ca soția lui, în patul lui noaptea, în dreapta lui în timpul zilei, iar fiul și fiica mea să fie în grija lui: el este tatăl și șeful casei regale.

Nu voi capitula în fața lui. N-o să-l las să pună stăpânire pe mine, ca pe o pradă de război. Nu-i voi îngădui acestui ucigaș să vină în patul meu. Nu-l voi lăsa să mă atingă. Mă cutremur de groază la gândul că își ascunde oamenii în orașul meu ca să-i cheme pentru un masacru. Mă gândesc la oamenii din Edinburgh, oamenii mei, care spală sângele de pe pietrele din pavaj. Și plec din Edinburgh ca să locuiesc singură la Linlithgow.

Sunt din nou despărțită de fiul meu, trebuie să-l las prizonier la Castelul Edinburgh. Din nou nu am bani. Archibald are aren- dele mele, are în posesie toate pământurile mele, iar consiliul lorzilor nu îndrăznește să se plângă. Nu mă aștept la ajutor din partea lordului Dacre, care este prietenul lui Archibald și cel care-l plătește. Nu mă aștept la ajutor de la Harry, care mi-a poruncit să mă întorc la acest soț și a zis că am fost norocoasă că el m-a primit. N-am surori care să mă sfătuiască: ele nu îmi scriu. Sunt foarte singură. E o vară rece și umedă, Edinburgh e măcinat de boli și chiar și la țară oamenii sunt înspăimântați de ciumă. Nu-i scriu Caterinei, căci ce o să-mi răspundă? Știu ce gândește și știu de ce zice asta. Știu că nu suportă să audă cuvântul „divorț“ fără să se gândească că însăși viața ei ca soția stearpă și îmbătrânită a lui Harry e pe ducă precum o lumânare. Însă apoi, la mijlocul verii, primesc un pachet cu scrisori de la Londra.

Prima este de la sora mea Mary. Îmi scrie că a fost bolnavă astă-

primăvară, dar că a fost suficient de bine, slavă Domnului, încât să meargă cu regele și regina în Franța. Dă pe dinafară de încântare, scrisoarea ei e plină de greșeli și de pete de cerneală. Din mâzgălelile ei, deslușesc că vizita s-a făcut pentru a semna un tratat important care să confirme pacea dintre Anglia și Franța și că au avut parte de baluri mascate în fiecare zi. Harry a dus o sută de corturi, o mie de corturi pe câmpul de lângă Calais și toată nobilimea din Anglia și-a dus familiile, caii, șoimii și servitorii și și-au construit propriile palate de vară din canava și lemn și și-au etalat bogăția și veselia. Harry a adunat un oraș pentru o zi de vară și în mijlocul lui o fântână din care curgea vin, cu pocale de argint din care să bea toată lumea.

Mary are 33 de rochii, face o listă cu pantofii ei, a avut un baldachin din țesătură din aur ținut deasupra capului când ieșea în soarele strălucitor. A călărit pe cei mai frumoși cai, toată lumea o aclama când trecea.

*Îmi doresc atât de mult să fi venit și tu! Ți-ar fi plăcut nespus!*

Îndrăznesc să spun că mi-ar fi plăcut. A trecut atât de multă vreme de când am primit urale sau de când scoțienii au avut vreun motiv să-și strige bucuria. Deschid un pachețel de la Caterina.

*Draga mea soră,*

*Regele, soțul meu, a fost foarte uimit să afle de la Alteța Sa regele Francisc al Franței că i-ai scris ducelui de Albany și ai stăruit asupra întoarcerii sale în Scoția. Mi-a fast rușine să aud, de asemenea, că ducele a vorbit Papei și a stăruitsăfii dezlegată de căsătoria ta pe motiv că regele James al IV-lea nu a fost ucis la Flodden — știi că asta nu e adevărat. Știi că am fost silită să-i iau trupul neînsuflețit, așa că ar trebui să nu se vorbească niciodată despre această minciună. Se zice că tu și ducele de Albany uneltiți să se întoarcă în Scoția ca să vă puteți căsători de-arfi să moară soția lui.*

*Margaret, te rog! Asta e un scandal îngrozitor în care trebuie să fii amestecată. Scrie-i de îndată fratelui tău și spune-i că nu este așa și apoi întoarce-te fățiș la soțul tău, ca să nu existe nicio îndoială că n-ai devenit târfa ducelui francez. Dumnezeu să te ierte dacă ai uitat ce datorezi familiei și numelui tău. Scrie-mi de îndată să mă încredințez că ești într-o stare de grație divină și măritată cu bunul conte de Angus. Toată dragostea mea fiului tău drag — Margaret, gândește-te la el! Cum poate să moștenească tronul dacă există vreo urmă de îndoială cu privire la onoarea ta? Și cum rămâne cu fiica ta? Un divorț va face din ea un copil nelegitim. Cum poți să suporți asta? Cum poți să fii sora mea de neam regesc și să te declari târfa?*

*Caterina*

Traversez curtea și ies pe mica intrare întărită din zid ca să cobor dealul spre lac. Luncile se întind în fața mea pe lângă apă, vitele pitice pasc iarba grasă, rândunelele zboară strecurându-se printre ele. Vreo

zece femei care se ocupă cu mulsul trec pe lângă mine cu găleţile legănându-se pe cobilițele puse pe umeri, cărându-şi în mâini scăunelele pentru muls. Femeile cheamă vacile şi animalele îşi înalță capetele când îşi aud numele strigate de glasurile cântate. Lui James îi plăcea să iasă cu femeile care mulgeau şi care luau un polonic şi-l lăsau să bea din găleată. Îi rămânea o mustăcioară albă pe buza de sus, iar eu îl ştergeam cu mâneca pe faţa rotundă şi îl pupam.

Nu mi-am mai văzut băiatul de la lupta dintre Angus şi Hamilton, căreia i se spune acum „curăţarea străzii” după ce a trebuit să se frece sângele de pe pietrele din pavaj. Nu l-am mai văzut pe Archibald de când a intrat victorios în castel şi m-am retras la Linlithgow, trecând călare în liniște printre oştenii lui. Nu l-am văzut pe James Hamilton de când a fugit în galop ca să-şi salveze viaţa. Nu am fiică: trebuie să locuiască cu tatăl ei. Nu am fiu — el e ca şi prizonier. N-am aliaţi. N-am soţ şi acum Caterina îmi zice că am surori numai dacă îndeplinesc condiţii cu neputinţă de îndeplinit.

Mary nu este proasta care se preface a fi. Caută să nu fie prinsă într-o ceartă între mine şi Caterina. O să-mi scrie veşnic despre rochii, lăute şi vânătoare, ferindu-se mereu să recunoască că sunt singură, nefericită şi în primejdie. N-o să vorbească în favoarea mea cu Harry — se teme prea mult pentru propriul ei statut la curte. Va fi un model de prinţesă engleză, o frumuseţe radioasă, o soţie fără cusur. N-o să-şi rişte poziţia la curte punând o vorbă bună pentru mine.

Ştiu că pentru Caterina sunt pierdută. Femeia asta care a plecat de acasă la cincisprezece ani şi a îndurat ani în şir de singurătate şi sărăcie ca să se mărite cu regele şi să devină regina Angliei. N-o să-i treacă niciodată prin minte să facă ceva ce ar putea să-i ameninţe locul. Poate că mă iubeşte, dar nu poate suporta ca eu să pun la îndoială jurămintele de căsătorie. Poate că mă iubeşte, dar toată viaţa ei depinde de căsătoria ei care nu se poate sfârşi decât cu moartea.

## Palatul Stirling, Scoţia, decembrie 1521

În cele din urmă mi se schimbă norocul. În sfârşit.

Ducele de Albany intră în odăile mele, chipeş ca întotdeauna, manierat ca întotdeauna şi se înclină deasupra mâinii mele cu un gest larg, de parcă n-ar fi trecut deloc atâta timp de la plecarea lui, ci doar ar fi ieşit un pic până afară pentru a porunci să i se perieze pelerina

— Alteţă, sunt la porunca dumneavoastră, zice el, în franceza sa din Burgundia, o adevărată culme a eleganţei şi farmecului.

Sar în picioare, abia dacă mai respir.

— Înălțimea Ta!

— Credinciosul dumneavoastră slujitor, zice el.

— Cum de-ați reușit să ajungeți aici? Porturile sunt păzite!

— Flota engleză era pe mare în căutarea mea, dar nu m-au găsit. Spionii lor mă vegheau îndeaproape în Franța — m-au văzut plecând de la curte, dar n-au văzut încotro am luat-o.

— Dumnezeule, m-am rugat pentru asta, îi spun cu sinceritate.

Îmi ia ambele mâini și le ține cu afecțiune.

— Am venit de îndată ce am putut să plec. De un an mă tot rog de regele Francisc să mă lase să vin la Domnia Voastră, de cum am auzit de necazul îngrozitor în care vă aflați. Moartea Hamiltonilor! Lupta de pe străzile din Edinburgh! Trebuie să fi crezut că regatul era distrus sub ochii noștri!

— A fost cumplit! Cumplit! Și m-au forțat să-mi părăsesc fiul!

— Vă vor cerși iertarea și vă veți primi fiul înapoi.

— Îl voi vedea din nou pe James?

— Veți fi tutorele lui, v-o jur. Dar cum rămâne cu soțul Domniei Voastre? Vă este dușman? Nu vă puteți împăca?

— Între noi s-a terminat pentru totdeauna. Îmi dau seama că eu și ducele încă ne ținem de mâini. Roșesc și îi dau drumul. Puteți conta pe mine, îi promit eu. N-o să mă întorc niciodată la el.

El șovăie înainte de a-mi da drumul, zicând:

— Iar Domnia Voastră puteți să vă bizui pe mine.

## Castelul Edinburgh, Scoția, primăvara anului 1522

Cucerim Castelul Edinburgh fără să se tragă vreun foc de armă. Archibald se predă pur și simplu, părăsind castelul și pe copiii mei, iar ducele pune ca el să fie însoțit în Franța sub pază. Gavin Douglas, unchiul lui, fuge în Anglia, la Harry, și-i spune toate minciunile care-i trec prin minte.

Eu și ducele, pe cai la fel, albi, așteptăm în fața castelului, în vreme ce trompetele de pe zidurile castelului răsună și este coborât podul mobil. Toată lumea din oraș e pe dealul castelului, privind această mascaradă a puterii. Intendentul castelului iese îmbrăcat în livreaua Stewarzilor — îmi închipui amuzată că și-a schimbat hainele în grabă și că a aruncat sub pat hainele în culorile lui Archibald —, se înclină și îi înmânează regentului, ducele de Albany, cheile castelului. Cu un gest frumos, Albany le acceptă și se întoarce spre mine. Zâmbește la încântarea de pe fața mea și mi le oferă. În timp ce oamenii aclamă, ating cheile cu mâna în semn de primire și i le

înapoiez lui ca regent și apoi intrăm cu toții călare în castel.

James, fiul meu, este în curtea interioară. Sar de pe cal fără vreo urmă de solemnitate și mă duc în grabă la el. Arunc o privire spre barba lui Davy Lyndsay — încărunțită în lunile în care am fost departe — și aș putea să-l blestem pe Archibald pentru tot ce am îndurat cu toții, dar nu văd decât chipul palid al fiului meu și expresia lui nerăbdătoare. Fac o reverență, așa cum ar trebui să facă un supus, iar el îngenunchează în fața mea ca să-i dau binecuvântarea mea de mamă, în timp ce îl cuprind în brațe și îl îmbrățișez strâns.

Mi se pare că s-a schimbat. E un pic mai înalt, un pic mai puternic față de ultima oară când l-am văzut. Are nouă ani acum, e mai țeapăn și mai stângaci. Nu se clintește, nu se apleacă spre mine. Am impresia că n-o să se mai agațe niciodată de mine. A fost învățat să nu aibă încredere în mine și îmi dau seama că voi avea sarcina de a-l învăța din nou să mă iubească. Ridic privirea și văd că ochii căprui ai lui Davy sunt plini de lacrimi. Și le șterge cu dosul palmei.

— Bine ați venit acasă, Alteță, e tot ce zice.

— Domnul să te binecuvânteze, Davy Lyndsay, îi spun. Îmi lipesc fața de buclele calde ale lui James și chiar îl binecuvântez pe Davy Lyndsay pentru că a rămas alături de fiul meu, în toate împrejurările, și l-a ferit de primejdii.

Nu sunt singurul scoțian care se bucură de întoarcerea ducelui de Albany. Hamiltonii știu că, odată el întors în Scoția și cu puterea francezilor în spatele lui, aceștia își pot reveni. Lorzii scoțieni pot întrevedea o cale de a ieși de sub tirania clanului Douglas. Poporul Scoției, ținuturile lor de la graniță distruse de veșnicele atacuri ale lui Dacre, capitala lor pătată de sânge și greu de controlat își doresc guvernarea regentului care le-a adus pace înainte.

Îi scriu lui Dacre o scrisoare veselă și zeflemitoare și îi spun că, în ciuda previziunilor sale sumbre, ducele s-a întors la Edinburgh, că în Scoția va domni pacea și Anglia nu va cuteza să ne invadeze, acum că suntem protejați de Franța. Îi spun că bunul său prieten, soțul meu, pare să-și fi abandonat postul și familia și că mă rog ca nimeni să nu mă învinuiască pentru că nu l-am însoțit în surghiunul lui de trădător. În sfârșit putem avea iarăși un pic de fericire în Scoția. Râd în timp ce scriu; Dacre va ști că s-a întors roata și că sunt o femeie liberă și sunt la putere.

Îmi închipui că fratele meu și-a pierdut mințile. Nu pot să cred că ar cuteza cineva să vorbească despre o regină domnitoare așa cum vorbesc ei despre mine. Nu pot să cred că fratele meu își pleacă

urechea la ce aude. Un frate adevărat ar denunța bârfele. Dacă soția lui mi-ar fi o soră adevărată, ar stărui să li se închidă gura clevetitorilor. Fierarii englezi sunt obligați prin lege să taie limba oricărei persoane care calomniază familia regală, dar însuși fratele meu este cel care îi scrie vorbele scandaloase lui Dacre și îi îngăduie acestuia — un lord de la graniță! — să mă învinuiască de fărădelegi cu neputință de rostit.

Gavin Douglas, unchiul lui Archibald, e un oaspete respectat la curtea din Londra și a spus tuturor că sunt amanta ducelui de Albany. Jură că bunul duce a venit în Scoția doar pentru a mă seduce, pentru a-l ucide pe fiul meu și pentru a accede el însuși la tron.

Asta e nebunie curată: trebuie să fii nebun să spui așa ceva, și încă și mai nebun să stai s-o asculți. Dar Gavin Douglas spune încă și mai multe. El afirmă că ducele îl ține pe fiul meu în sărăcie, furând catifeaua roșie și mânecile de țesătură cu fir de aur de la propriii săi paji, refuzând să-l lase pe fiul meu să-și vadă tutorii, ba chiar și să mănânce. Zice că regentul îl înfometează de moarte pe micul rege și că eu îngădui să se întâmple asta și că împreună vrem să revendicăm tronul. Mai rău de atât — dacă se poate mai rău — el spune sus și tare că ducele l-a otrăvit pe Alexander, sărmanul meu băiat mort. Ei zic că mă culc cu ucigașul fiului meu. Asta se spune în curțile de la Westminster și în sala tronului de la Greenwich și nimeni — nici fratele meu, regele, nici cumnata mea, regina, nici preferata lor, propria mea soră mai mică, Mary — nu sare să respingă minciuna. Nici măcar Mary nu strigă că nu poate fi adevărat.

Cum pot ei trei să nu mă apere? Caterina m-a văzut la doar câteva luni după ce am aflat de moartea lui Alexander. A văzut că mi-era cu neputință să-i rostesc numele de durere. Și ea și Mary m-au ținut în brațe în timp ce plângeam în hohote din pricina lui. Cum poate ea să asculte când dușmanul meu fățiș zice că amantul mi-a ucis fiul și că eu am lăsat să se-ntâmple asta?

Amândouă m-au rănit în repetate rânduri, nu m-au luat în seamă, nu m-au înțeles. Dar asta le întrece pe toate. Acum îmi aduc învinuiri pe care eu nu le-aș îndrepta nici împotriva celei mai ușuratice femei. Trebuie ca ele să-și fi pierdut mințile. Cu toți trebuie să-și fi pierdut mințile și să fi uitat tot ce eram unul pentru altul. Mi-am spus de multe ori că ele nu mai sunt surorile mele, că le voi da uitării. Însă acum au mers mai departe de atât: au devenit dușmancele mele.

**Castelul Edinburgh, Scoția,**
**vara anului 1522**

Fratele meu îl trimite pe Marele Lord Herald de Clarenceux[31] la Edinburgh pentru a descoperi cum stau lucrurile, de vreme ce, se pare, nu se poate avea încredere în ce raportez eu și cuvântul meu e lipsit de valoare. Acest om de mare seamă aduce paji și servitori, iar funcționarii săi au scrisori de la sora mea Mary și de la cumnata mea Caterina.

— Alteța Sa regina a spus să vă dau astea în particular și să vă îndemn să le citiți când sunteți singură, zice heraldul, stânjenit. Nu știe ce e în ele, dar — ca toată lumea din Anglia — știe ce se spune despre mine.

Înclin din cap și le iau cu mine în odaie. Încui ușa după mine și rup sigiliul. Sunt două scrisori. O citesc mai întâi pe cea de la Caterina.

*Scumpă soră,*

*Nu pot să cred și nu voi crede lucrurile pe care le-am auzit despre tine. Gavin Douglas, unchiul soțului tău, vorbește despre lucruri mârșave. Te rog să crezi că nu voi accepta să fie spuse în prezența mea.*

*Îmi pare rău că el are trecerepe lângă cardinalul Wolsey și rege. Nu pot să fac nimic în această privință și nu îndrăznesc să încerc. Fratele tău îmi asculta odinioară sfaturile, dar acum nu o face.*

*Sunt sigură că ești singură și tristă. Crede-mă, uneori o soție bună trebuie să sufere în timp ce soțul ei greșește. Dacă Archibald se va întoarce la tine din Franța, și unchiul lui jură că o vaface, atunci trebuie să-l primești înapoi. Doar reunirea ta cu soțul tău va reduce la tăcere aceste povești cumplite. De-ai trăi acum cu el, nimeni n-ar putea să spună nimic împotriva ta.*

*Draga mea, e voia lui Dumnezeu ca o soție să n-aibă de ales decât să ierte un soț care greșește. N-are încotro. Oricât de îndurerată ar fi. Nu te sfătuiesc să faci toate acestea cu inima ușoară. N-am învățat ușor asta.*

*Sora ta,*

*Caterina*

Cu îndărătnicie, fac scrisoarea ghemotoc și o arunc în jăraticul roșu din fundul șemineului. Rup sigiliul de pe scrisoarea reginei văduve a Franței, titlu pe care se încăpățânează să-l folosească, și netezesc pe genunchi scrisoarea șifonată a lui Mary. Ca întotdeauna, îmi scrie despre curte, despre haine și modă; ca întotdeauna, se laudă cu propria-i frumusețe, cu balul mascat pe care l-a condus și cu bijuteria pe care i-a dăruit-o Henric. Însă pentru prima oară există o întorsătură diferită în această poveste veche. Mary cea drăgălașă este foarte supărată din cauză că o altă fată conduce dansul la curte și pare să fie un dans vesel. Încep să înțeleg de îndată intensitatea tonului nefericit al Caterinei. Încerc să descifrez scrisul groaznic al lui Mary și să-mi stăpânesc tainicul fior de încântare rușinoasă. Mary scrie că o altă

lady i-a atras atenția lui Henric și i-a intrat în grații și de data asta nu mai e ceva ascuns de ochii lumii ca în vechile sale aventuri. El o alege ca parteneră la balurile mascate, se plimbă cu ea, vorbește cu ea, face plimbări călare cu ea și joacă cărți împreună. Ca doamnă de onoare a Caterinei, este fără încetare sub privirea reginei; e recunoscută, nu ascunsă. A devenit cea mai de seamă femeie de la curte, aleasă în defavoarea reginei, și e frumoasă, înfloritoare și tânără. Toată lumea știe că e amanta regelui și ființa cea mai apropiată lui.

N-ar trebui să zâmbesc. Însă gândul la Caterina silită să îndure umilirea în vreme ce o altă femeie îl farmecă pe tânărul ei soț îmi ridică moralul. Dacă ea ar fi înțeles durerea mea când Archibald mi-a fost necredincios, acum aș fi fost plină de compasiune pentru ea. Însă atunci a spus că e porunca Domnului ca o soție să ierte.

*Ea e mult mai rea decât Bessie, pentru că nu încearcă să tăinuiască nimic. Și, desigur, e foarte frumoasă și, ce e cel mai rău, Harry e foarte îndrăgostit de ea. I-a purtat batista la inimă într-un turnir, i-a spus lui Charles că se gândește tot timpul la ea. Ea înrăutățește lucrurile alergând după el de câte ori îi vine bine și Caterina nu o poate trimite înapoi la soțul ei pentru că e măritată cu tânărul Carey și el este de mare ajutor: un încornorat nerușinat. Urmează să primească moșii și conace, toate ca să-și acopere ochii. Ți-arfi milă de Caterina dacă ai vedea-o. Și deocamdată niciun semn de vreun alt copil. E foarte rău aici. Ți-ar părea rău, știu.*

Văd cum scrisul i se schimbă când dă pagina și își aduce aminte că am propriile mele necazuri. *Se spun cele mai cumplite lucruri despre tine*, îmi zice Mary, în caz că asta a scăpat atenției mele.

*Trebuie să ai mare grijă să nu fii niciodată singură cu ducele de Albany. Renumele tău trebuie să fie nepătat. Ne datorezi asta, mie și Caterinei, mai ales acum. Toate trei — tu, eu și Caterina — trebuie să fim întotdeauna mai presus de orice bârfă și mai presus de orice bănuială. Dacă va fi ca biata Caterina să supraviețuiască nebuniei lui Harry, ea trebuie să fie mult deasupra acestei situații. Dacă e ca el să se întoarcă la ea, penitent, când se va termina asta, atunci nimeni nu poate să spună nimic împotriva noastră, a surorilor Tudor, și a căsniciilor noastre. Te rog, Margaret, nu poți să ne dezamăgești. Adu-ți aminte că ești o prințesă Tudor, așa cum suntem și noi. Trebuie săfii deasupra oricărui scandal și oricărei rușini. Toate trebuie să fim așa.*

Își încheie scrisoarea cu dragoste pentru mine, pentru fiul meu și pentru Margaret, reamintindu-mi că Archibald va veni înapoi în Scoția pentru a cere o grațiere de la Albany și că este esențial ca eu să pun o vorbă bună pentru el. Datoria unei soții este să ierte, repetă ea ca un papagal. Apoi, la final, chiar în ultimul colț al paginii, sunt mâzgălite înghesuit niște cuvinte.

*O, Dumnezeu să mă ierte, abia dacă pot să scriu. Fiul meu Henric*

*a murit astăzi de Sudoare. Roagă-te pentru noi.*

Ies din cameră și-l găsesc pe Lordul Herald Clarenceux.

— Sora mea și-a pierdut fiul? îl întreb.

Nu se simte în largul lui să-mi vorbească, de parcă aș putea să mă dezbrac pe neașteptate de corsaj și să dansez goală precum Salomeea. Numai Dumnezeu știe ce o fi auzit despre mine. Dumnezeu știe ce o fi crezând despre mine.

— Din păcate, da.

— O să-i scriu, zic grăbită. Îmi vei transmite dumneata scrisorile când te vei întoarce în Anglia?

În mod cu totul ridicol, pare c-ar dori să refuze.

— Ce s-a întâmplat? îl întreb. De ce te uiți așa?

— Mi s-a poruncit ca toate scrisorile să fie lăsate nesigilate. Puteți să scrieți și pot să le transmit, dar mi-am dat cuvântul de onoare să vă previn că ele trebuie să rămână deschise.

— De ce?

Se mută de pe un picior pe altul.

— Ca să fie limpede că nu scrieți scrisori de dragoste, răspunde el.

— Către cine? îi cer să-mi spună.

De n-ar fi atât de cumplit, ar fi amuzant.

— Dumnezeule mare, omule, dumneata nu știi că lordul Dacre citește tot ce scriu și că întotdeauna a făcut asta? Că-mi spionează chiar și gândurile înainte să le am? Și că totuși n-are nicio dovadă împotriva mea? Cine crezi dumneata că mă iubește în Anglia, unde Gavin Douglas mă face târfă de față cu fratele meu și nimeni nu-i cere socoteală?

Se lasă o tăcere mormântală îmi dau seama că am vorbit prea nestăpânit. N-ar fi trebuit să rostesc cuvântul „târfă”. Trebuie să fiu, așa cum zice atât de stângaci Mary, mai presus de bârfe.

— Oricum, pot să vă duc scrisorile dacă sunt nesigilate, zice el cu glas slab. Însă acum trebuie să vorbesc cu regentul.

— Voi merge cu dumneata, îi zic.

În chip limpede, heraldul ar prefera să se fi întâlnit singur cu Albany și curând înțeleg de ce. I-a adus o scrisoare de la Harry, în care acesta îl acuză pe Albany că m-a sedus, îl învinuiește de „abuz condamnabil“ și că a lucrat în favoarea divorțului meu, împotriva celor mai bune interese ale mele și pentru propriul lui scop. Sunt atât de îngrozită de aceste cuvinte venite din partea fratelui meu față de un străin, încât abia pot să suport să mă uit la Albany când heraldul citește cu glas tare învinuirile încet și monoton, de parcă și-ar dori să nu-l putem auzi și să nu fi fost nevoit să le rostească.

Albany e alb de furie. Uită de regulile cavalerismului și îi vorbește

heraldului cu dispreț. Zice că într-adevăr a apelat la Sfântul Părinte în favoarea divorțului meu, la dorința mea, dar că el este un bărbat însurat și credincios soției sale. Nu se uită la mine și știu că, cu fața în flăcări și lacrimi pe obraji, arăt ca o proastă vinovată. Pe un ton înțepat, ducele îi spune heraldului englez că problema divorțului meu nu poate fi judecată decât de papă, Albany nu a făcut decât să transmită mesajul.

— Cum a putut fratele meu să spună asemenea lucruri? îi șoptesc eu heraldului, care îmi aruncă o privire și apoi lasă capul în jos, într-o mică plecăciune.

Albany zice că i se pare ieșit din comun ca regele Angliei să își acuze propria soră de a fi devenit amanta altui bărbat. Heraldul amuțește. Murmură doar că are o scrisoare pe care trebuie să o înfățișeze în fața lorzilor scoțieni și părăsește încăperea.

Așa cum aș fi putut să-i spun și eu, lorzii scoțieni n-au timp de un herald din Anglia, mai ales unul care vine să le vorbească de rău regentul și regina văduvă împreună. Ei se uită încruntați la el, iar unul dintre lorzii mai bătrâni și mai mânioși se năpustește afară din sala de consiliu, trântind ușa în urma lui. Heraldul, în fața acestei ostilități înverșunate, citește cererile ridicole ale lui Harry cu glas scăzut și lorzii scoțieni răspund că ei doresc cu toții să slujească sub conducerea regentului până la majoratul regelui, că sunt mulțumiți ca regentul să numească tutorii și guvernanții din rândul lor, potrivit dorințelor mele. Ei consideră că zvonurile despre mine și despre Albany nu sunt decât niște minciuni. Spun că soțul meu și unchiul lui sunt niște trădători, surghiuniți din regat, și că toată lumea știe că fiul meu Alexander, micuțul duce de Ross, a murit din cauza bolii. Heraldul pleacă șovăind. Îi privesc umilirea cu încântare.

Sper să se ducă la Londra să-i spună Caterinei că trăiesc separată de Archibald și că n-o să mă întorc niciodată la el, că nu sunt de acord că o soție trebuie să ierte un soț care greșește, că nu sunt de acord că o soție Tudor trebuie să fie mai presus de bârfe. Sper să se întoarcă la Londra și să-i spună lui Mary că îmi pare rău de moartea fiului ei, dar că ar trebui să se bucure că nimeni nu spune că a fost omorât. Sper ca heraldul să-i spună că, acum, când Archibald este în surghiun, eu mi-a recăpătat arendele și dările și că-mi cumpăr rochii noi. Nu am nevoie de niciunul dintre ei să mă ajute. Mă lipsesc de toți trei.

**Palatul Holyroodhouse, Edinburgh,**
**Scoția, toamna anului 1522**

Lucrul pe care căsătoria mea cu regele Scoției trebuia să-l prevină era războiul dintre țara mea prin naștere și țara mea prin căsătorie. Am încercat să păstrez pacea în Scoția și pacea între Scoția și Anglia, așa că pentru mine e o zi dureroasă când ducele de Albany îl slujește mai bine pe regele său francez decât își slujește țara, Scoția, când el îi este mai credincios stăpânului francez care-l plătește decât îmi este mie și îi atacă pe englezi. Nici măcar gândul umilirii lordului Dacre nu mă poate consola.

În această situație de urgență, fratele meu îmi cere încă o dată ajutorul, de parcă nu ne-am fi certat niciodată, și îmi trimite în taină mesaje, întrebându-mă ce fel de forțe militare vor opune francezii oamenilor săi. Îmi reamintește — de parcă aș putea uita vreodată — că sunt o prințesă engleză, legată de el și de țara mea prin legăturile de nedesfăcut ale iubirii și loialității. Îl sfătuiesc cât pot de bine, și când Albany renunță la încercarea de a ataca Anglia și navighează spre Franța, încercând să obțină mai mulți oameni și mai mulți bani, mă pomenesc rămasă singură în Scoția, cu regentul plecat, cu soțul exilat și cu dușmanii mei înfrânți. În cele din urmă, sunt aducătoarea de pace, singurul conducător rămas în picioare.

## Castelul Stirling, Scoția, primăvara anului 1523

Care ar fi fost șansele ca eu, o femeie singură, să-mi recapăt averea, să rămân tutorele fiului meu și singura regentă? Am fost bolnavă în perioada Crăciunului, dar mă însănătoșesc pe măsură ce se lungesc zilele. Apoi primesc o scrisoare de la sora mea Mary, adusă de Dacre. Îmi scrie foarte pe scurt din izolarea pentru sarcină și naștere. *Dumnezeu m-a binecuvântat și am născut încă un băiat, căruia îi voi pune numele de Henric.*

Știu că acesta este numele fiului pe care l-a pierdut, știu că Mary se va fi gândit mai întâi, înainte de orice altceva, la băiețelul care a murit la o vârstă atât de fragedă. Însă îi pune numele regilor Lancaster, îi pune numele propriului nostru frate, numele tatălui nostru. Sunt sigură că speră, în taină, că el va fi regele Angliei, moștenitorul lui Harry. Sigur vrea ca Harry să treacă peste mine și fiul meu James și să-l aleagă pe băiatul ei. Sunt sigură că și Charles Brandon nădăjduiește să-și pună băiatul pe tron, și nu e nimeni la Londra care să ne susțină pe mine și pe fiul meu — nici sora mea, nici cumnata mea.

Firește că Mary își pleacă urechea la bârfele împotriva mea și le dă mai departe. Are tot interesul să lase să se înțeleagă că nu sunt o soție credincioasă, o adevărată Tudor, o adevărată regină. Dacă l-ar putea convinge pe Harry că nu sunt nicio mamă adevărată, el l-ar putea dezmoșteni pe fiul meu. M-o fi îndemnând Mary la o viață fără pată, dar știe că lumea reală nu este ușoară pentru o femeie cu un soț ticălos. Trebuie să trăiesc ca o femeie singură; lumea e înclinată să bârfească. Dar îi va lăsa Mary să bârfească atât de mult încât ei să se întoarcă împotriva fiului meu inocent?

Mă întreb ce crede Caterina despre această întrecere ascunsă pentru moștenire. Mă întreb cât de dureros este pentru ea, care-i vinovată că nu există niciun prinț Tudor. Mă întreb dacă șovăie vreodată în dragostea ei credincioasă pentru sora mea, când căsnicia lui Mary este binecuvântată și ea are un pântec roditor și știm că de îndată ce moare un Henric, el este înlocuit de un altul. Mary face copii întruna, iar Caterina, e limpede, nu va mai face.

Anglia și Scoția fac pace după ce pleacă Albany, iar eu mă gândeam că aș putea să-i fac s-o păstreze. Însă Harry îl trimite pe fiul ducelui de Norfolk, ucigașul de la Flodden, să înarmeze nordul și nu există nicio îndoială că plănuiește să distrugă țara care i s-a împotrivit. O vor face după vrerea lui Dacre — pustiind ținuturile de la graniță. Fiecare clădire e dărâmată, fiecărui acoperiș de paie i se pune foc, fiecare castel e distrus pe câmp nu rămâne niciun snop de grâu, nicio căpiță de fân. La vremea culesului niciun animal nu supraviețuiește, niciun copil nu mai rămâne în viață. Săracii apucă bunurile care le-au mai rămas și se năpustesc ca un șuvoi învârtejit de groază spre nord sau spre sud, oriunde cred că ar putea găsi ajutor. Soldații le fură bunurile și îi hărțuiesc pe drum, femeile sunt siluite, copiii țipă de spaimă. Este planul lui Dacre să pustiască granițele, pentru ca nicio oștire să nu le mai poată trece vreodată, și până la începutul verii a învins însuși pământul — n-o să mai crească nimic pe el, nimic n-o să se mai coacă, n-o să mai rodească. Când am venit eu în Scoția, acestea erau pământuri necultivate fertile, unde orice om își putea câștiga traiul dacă nu-l stinghereau drumurile pustii și satele mici. Orice om putea căuta adăpost peste noapte la oricare dintre cele o mie de castele mici unde străinii erau o raritate și ospitalitatea o lege. Acum pământul e pustiu. Numai lupii mai aleargă pe la granițe și urletele lor noaptea par a fi bocete pentru oamenii care au trăit cândva aici și au fost nimiciți de răutatea Angliei.

**Palatul Linlithgow, Scoția,**

## vara anului 1523

Eu, fiul meu James și fiica mea Margaret petrecem vara împreună ca o adevărată familie regală la frumosul palat de lângă lac, unde am petrecut atât de mult timp — vremuri fericite și vremuri de jale. James iese călare în fiecare zi, intendentul său oferindu-i cai mai mari și mai puternici pe măsură ce devine mai sigur pe el și mai iscusit. Tăietorul lui de carne, Henric Stewart, călărește cu el. E un tânăr la vreo 25 de ani și are o grație și un farmec înnăscute pe care James le admiră și pe care îmi doresc să le imite. În mod neobișnuit pentru un scoțian, Henric are părul șaten deschis, buclat în jurul capului și i se revarsă pe ceafa, asemenea statuii unui zeu grec. Nu e un băiat frumos; e aspru, așa cum sunt toți acești tineri proveniți din familii deprinse cu războiul, însă e mereu vesel. Are cel mai încântător zâmbet și ochii săi căprui dansează când râde. Împreună cu ceilalți tineri de la curte, el îl învață pe James toate jocurile de îndemânare atunci când ești călare: să arunce lancea, să tragă o săgeată de pe șa, să ridice inele cu lancea de pe jos și — toți râdem la asta — să prindă cu vârful lăncii o batistă aruncată, ca și cum o lady i-ar oferi cocarda ei.

— Aruncă-mi, mamă! îmi cere James, și eu mă aplec peste loja regală din arena pentru turnir și las să cadă o batistă, iar el dă pinteni calului și ratează iar și iar până când o prinde, iar eu și însoțitorii săi aplaudăm.

Lorzii scoțieni îl imploră pe ducele de Albany să se întoarcă, dar eu n-o fac. În absența lui, Harry îmi scrie despre un tratat de pace trainic între Anglia și Scoția și despre pace pentru ținuturile de la graniță. Îmi scrie o scrisoare lungă, chibzuită, de parcă nu mi-ar fi adresat niciodată vorbe de ocară. Îmi scrie despre grija pentru nepotul lui, fiul meu, recunoscându-l pe James moștenitor deopotrivă al Angliei și Scoției. Îmi scrie că Dumnezeu nu i-a binecuvântat deocamdată cu un băiat pe el și pe regină, nimeni nu poate spune de ce — voia Domnului nu poate fi pusă la îndoială —, dar că s-ar putea ca într-o zi James să fie chemat pentru a fi regele unei insule unite. Amețită de ambiție, mă gândesc că nu va mai fi fost un rege ca James de la Arthur al Britaniei. Cardinalul Wolsey îmi scrie cu respectul obișnuit — mai că nu-mi vine a crede că ia cina în fiecare seară cu unchiul soțului meu înstrăinat și că nu aude nimic altceva decât lucruri rele despre mine. Până și lordul Dacre își schimbă tonul, acum că sunt din nou recunoscută ca prințesă a Angliei și regină văduvă a Scoției — iar cu Albany înapoi în Franța, sunt singurul regent.

Nu există niciun motiv ca fiul meu să nu fie încoronat la

primăvară, când va avea doisprezece ani. De ce nu? A fost crescut să fie rege, știe că acesta e destinul lui, a fost instruit ca un rege sub ocrotirea credincioasă și neîntreruptă a lui Davy Lyndsay și a toată viața l-au slujit în genunchi. De prima oară când îl vezi, așa politicos și reținut, n-ai putea să te-ndoiești o clipă că acest băiat intră în anii bărbăției și începe să-și arate măreția. Doisprezece ani e o vârstă bună pentru un băiat să se împlinească — e destul de mare pentru căsătorie, așa că de ce nu și pentru încoronare? Ce cale mai potrivită de a unifica regatul decât încoronarea regelui?

Tocmai când mă hotărăsc să pun în aplicare acest plan împotriva lorzilor care ar fi preferat să aștepte, ducele de Albany se întoarce fără veste, hotărât la rândul lui să înceapă un război cu Anglia, iar fiul lui Norfolk, contele de Surrey — comandant nemilos și fiul unui comandant nemilos — distruge orașul Jedburgh și aruncă în aer mânăstirea pentru a arăta scoțienilor lipsiți de apărare cât de mare e puterea englezilor.

De disperare, îi scriu lui Harry. Nu așa îi va face pe lorzii scoțieni să-l accepte ca rege pe fiul meu! Dacă vrea să stăpânească Scoția prin intermediul lui James și al meu, trebuie să-mi dea bani ca să mituiesc consiliul, trebuie să mă înfățișeze ca pe o făcătoare de pace. Dacă vrea s-o facă prin forță, ar face mai bine să aducă o armată la Edinburgh și să impună o domnie a legii; torturarea oamenilor săraci de la graniță nu face decât să-i înverșuneze și mai mult pe aceștia împotriva Angliei, iar pe lorzi să fie și mai bănuitori în privința mea.

Bineînțeles, Albany trebuie să răspundă provocării și își aduce noile trupe din Franța împotriva Angliei, cu tunuri grele și mii de mercenari. De data asta, armata lui e foarte mare. În inima mea se dă o luptă. Desigur că vreau să sporesc puterea și influența Scoției, bineînțeles că mă însuflețește gândul unei noi granițe pentru un nou rege — dacă Albany ar putea să împingă frontiera spre sud și să cucerească pentru Scoția orașele Carlisle și Newcastle, atunci fiul meu ar avea grandioasa moștenire pe care a visat-o pentru el tatăl lui.

— Iar aliatul nostru, Roza Albă, va ataca dinspre sud în același timp, îmi promite Albany, încrezător în sprijinul meu.

Îmi pun o mână pe piatra rece a șemineului. Asta mă liniștește. Marea spaimă a copilăriei noastre, copii Tudor fiind, era venirea celorlalți — cealaltă familie regală, familia din partea mamei —, a Plantageneților. Întotdeauna fertile, întotdeauna ambițioase, surorile numeroase ale mamei mele și numeroșii lor copii erau mereu la marginea regatului nostru, căutând un prilej să ne ia locul. Roza Albă — așa cum îl numesc ei pe Richard de la Pole, vărul de gradul întâi al mamei mele — este ultimul dintre foarte mulți. El și-a văzut frații murind, unul câte unul, în luptă împotriva tatălui meu sau pe eșafod. Tatăl meu a făcut legământ că nimeni din vechea familie regală nu va

lua înapoi ceea ce au câștigat Tudorii la Bosworth, iar eu am fost crescută să consider orice pretendent drept un dușman înfricoșător pentru siguranța și puterea noastră.

Ei au fost spaima copilăriei mele; nimic nu era atât de rău ca aflarea veștii că unul dintre verii noștri a dispărut de la curte, transformându-se într-un dușman fățiș. Îmi amintesc și acum expresia uluită a mamei când își dădea seama că încă o rudă de-a ei s-a întors împotriva noastră. Oricât de mare ar fi câștigul pentru fiul meu, n-aș putea niciodată să mă aliez cu un Plantagenet împotriva fratelui meu de sânge Tudor. Albany n-avea cum să știe asta când a căutat o astfel de alianță. Nu pot îngădui un Plantagenet alături de mine: nu-mi pot închipui prietenia cu acest dușman. Aș fi putut să mă gândesc la un atac asupra Angliei — l-aș fi îndurat de dragul sporirii puterii fiului meu și a întinderii regatului său —, aș putea îngădui o alianță cu Franța, dar niciodată, niciodată, niciodată cu unul dintre verii mei blestemați.

În noaptea aceea îl trădez pe ducele de Albany și — îndemnată de loialitatea mea din copilărie față de Tudori — îi scriu fratelui meu:

*Albany are mercenari germani și oșteni francezi, dar nu poate să-i țină aici iarna. Dacă poți să-l reții îndeajuns de mult timp la Castelul Wark, atunci vremea va face treaba în locul tău. Apără-ne împotriva Rozei Albe. Dacă Richard de la Pale va intra în Scoția, voi veni la tine și îl voi aduce pe James. Noi, Tudorii, vom fi veșnic uniți împotriva Rozei Albe.*

*Sora ta, M.*

## Castelul Stirling, Scoția, toamna anului 1523

Ducele de Albany este învins datorită sfaturilor mele. El și contele de Surrey negociază o pace nesigură fără să mă consulte. Niciunul dintre ei nu îmi acordă încredere. Nu se mai spune nimic despre plecarea mea în Anglia, nu se mai pomenește nimic despre preluarea tronului de către James la anul, nimic despre numirea lui ca succesor al tronului Angliei. În schimb, Harry îmi taie renta și mă obligă să mă îndatorez francezilor. Nu pot să înțeleg de ce dintr-odată se răcește atât de mult de mine, când doar cu câteva luni în urmă eram spioana și confidenta lui. Nu pot să mă gândesc ce am făcut ca să-l supăr, nu-mi pot închipui ce s-a întâmplat; de bună seamă că l-am slujit așa cum niciun monarh și niciuna dintre surorile mele nu l-au slujit vreodată. Iar apoi primesc o scrisoare de la sora mea Mary:

*Draga mea soră,*

*Caterina — sora și regina noastră — m-a rugat să-ți spun că soțul tău, Archibald, conte de Angus, a venit la noi din Franța pentru a fi primit de întreaga curte ca prieten al cardinalului Și frate al regelui. Intenționează să se întoarcă îndată în Scoția, și eu și Caterina ne unim în a te îndemna să-l primești cu bunăvoință și să trăiți împreună ca soț și soție. El vorbește cu dragoste despre tine și despre dorința lui de a vă împăca.*

*Îmi pare rău să spun că fratele nostru este în mod limpede îndrăgostit de Mary Carey (care a fost Mary Boleyn) și ea de el. Dacă ea ar fi liberă și el la fel, cred că ar lua-o de soție. Însă niciunul dintre ei nu are libertatea de a alege. Jurământul de căsătorie este imposibil de dezlegat. Dacă un bărbat ar putea să-și dea la o parte soția pentru că iubește altă femeie, atunci ce s-ar alege de noi toți? Ce căsnicie ar rezista mai mult de primul an? Ce înseamnă un jurământ în fața altarului dacă poate fi încălcat? Cum ar putea cineva să ia în seamă unjură- mint de credință între rege și supus, între stăpân și om, dacă jurământul de căsătorie este vremelnic? Când căsătoria este nesigură, atunci totul este nesigur. Nu poți să fii singura Tudor care arată lumii că nu se poate avea încredere în cuvântul nostru. Trebuie să-ți joci rolul, trebuie să-l primești înapoi pe soțul tău și să-l rabzi cât de bine poți. Te implor. Nu putem să trăim într-o familie în care anularea căsătoriei sau divorțul sunt fie și numai pomenite. Suntem de prea puțin timp la tron pentru ca purtarea noastră să fie pusă sub semnul întrebării, iar moștenitorii noștri săfiefăcuți bastarzi. Te rog, Margaret, primește-l înapoi pe soțul tău de dragul nostru al tuturor și scrie-mi de îndată să-mi spui că vei face așa.*

*Sora ta iubitoare, Mary, regina văduvă a Franței*

Iau scrisoarea cu mine, traversez panta abruptă a curții castelului și ies pe porțile groase care stau deschise, cu două gărzi franceze cercetându-i pe oamenii care intră și ies. O iau pe cărarea șerpuită prin pădure și apoi urmez pârâul în curgerea sa spre satul care se îngrămădește la poalele dealului, în jurul crucii din piață. Nu mă însoțește nimeni. Sunt singură sub crengile desfrunzite ale copacilor și îmi târșâi cizmele prin frunzele tomnatice, cu miros de praf. E o zi răcoroasă și senină, cu cerul la fel de albastru precum coaja unui ou de rață, cu aer rece și soare strălucitor. Mă gândesc la Mary, care și-a luat inima în dinți și-mi scrie o scrisoare despre care știe că n-o să-mi placă, mă gândesc la Caterina, avertizând-o sumbru că dacă Harry își lasă soția, atunci nicio femeie din Anglia nu este în siguranță. Știu că este adevărat. Femeile din lumea asta n-au nicio putere: nu posedă nimic, nici măcar propriile trupuri; nu au stăpânire asupra nici unui lucru, nici măcar asupra propriilor copii. O soție trebuie să trăiască cu soțul ei și să fie tratată cum crede el de cuviință, să mănânce la masa lui, să doarmă în patul lui. O fiică este proprietatea tatălui ei. O soție

în afara căsniciei nu se află în grija nimănui. După lege, ea nu deține nimic și nu o protejează nimeni. Dacă o femeie nu știe că rămâne căsătorită până la moarte, atunci cum s-ar mai putea simți în siguranță? Dacă un bărbat poate să renunțe la soția lui dintr-un capriciu, atunci nicio femeie nu-și poate pune nădejdea în norocul ei, în viața ei, în viitorul ei. Dacă regele demonstrează că jurămintele de căsătorie nu înseamnă nimic, atunci niciun jurământ nu înseamnă nimic — trăim cu toții într-o lume a nimicului, ca și cum n-ar exista lege și Dumnezeu.

Mă întorc acasă în pas de plimbare, urcând dealul abrupt cu încetineală voită. Chiar și cunoscând toate astea, nu pot să trăiesc din nou cu Archibald, nu pot suporta să fiu cu bărbatul cu care m-am măritat din dragoste, căruia i-am dăruit tot ce aveam și care a ales-o pe alta. Nu pot să mă întorc la un bărbat care are mâinile pătate de sânge. Însă chiar înțeleg ce zic Caterina și Mary — jurămintele de căsătorie trebuie să dureze veșnic. O căsătorie regală este de nedesfacut.

Nu-i răspund lui Mary, dar îi scriu cu durere cardinalului Wolsey, știind că el va face un rezumat exact și îl va pune în fața lui Harry, când acesta își va rupe din timpul dedicat amantei.

*Trebuie să vă spun că francezii mi-au promis un refugiu sigur la Paris dacă Archibald se întoarce vreodată în Scoția. Jur solemn că nu voi mai trăi niciodată cu el, dar înțeleg că n-ar trebui să stărui asupra divorțului meu. Vă implor să vă asigurați că Archibald nu se va reîntoarce niciodată în Scoția, că regele, fratele meu, nu-i va da îngăduința să vină înapoi, că va fi sfătuit să-și trăiască viața în exil. Ducele de Albany va pleca în Franța curând, înainte ca viscolul iernii să facă marea prea primejdioasă, iar în absența sa voi încerca să mă îngrijesc ca fiul meu să ajungă pe tron în siguranță. Sper să-l iau pe James de la castelul Stirling și de sub supravegherea gărzilor plătite de francezi. Sper să-l duc la Edinburgh și să-l fac rege. Cred că pot săfac asta cu lorzii din consiliu și cu ajutorul lui James Hamilton, atâta timp cât clanul Douglas stă potolit și Archibald rămâne în exil. Căci eu nu sunt nestatornică și nici neloială, pe când importantul dumneavoastră prieten Archibald Douglas, conte de Angus, este și una și alta.*

*Dumnezeu și Scoția ar fi cel mai bine slujiți dacă el ar rămâne plecat pentru totdeauna. La fel și eu.*

**Palatul Holyroodhouse, Edinburgh,**
**Scoția, vara anului 1524**

Nu-mi prea vine a crede că am obținut ce am vrut, dar se pare că

sunt din nou norocoasă. Cu aur englezesc și cu un paznic englez, îl scot pe furiș pe fiul meu de sub supravegherea gardienilor săi francezi de la Castelul Stirling și îl aduc la Edinburgh. Victorioasă, îl mut în odăile sale din palatul meu și pun să i se agațe deasupra patului baldachinul regal din țesătură cu fir de aur sub care cinăm amândoi.

Lumea din Edinburgh este foarte bucuroasă să-l vadă. Trebuie să zăvorâm porțile palatului pentru a-i ține departe de grădini și de curți pe cei veniți să-i facă urări. O dată pe zi băiatul meu iese la balcon și le face cu mâna oamenilor care se adună jos. Când se trage cu tunul la amiază din Castelul Edinburgh, fiul meu salută mulțimea de parcă aceea ar fi o lovitură de tun trasă în semn de respect, și nu pentru a vesti miezul zilei. Clopotele bisericilor bat toate deodată, și James zâmbește și face cu mâna în timp ce în mulțime oamenii își scot căciulile, îi trimit sărutări și îi strigă binecuvântări.

— Și când vei fi rege? Când vei fi încoronat? întreabă cineva.

Stau în spatele lui James, zâmbesc și răspund strigând:

— Curând! Cât de curând vom putea! De îndată ce vor încuviința lorzii!

Se aude un val de urale.

Albany a plecat în Franța și în absența lui eu țin în mână consiliul. Îi pun pe lorzi să vină, pe rând, să jure credință micuțului lor rege și toți fac asta, în afară de doi; îi bag la închisoare. Nu mai șovăi, nădăjduind că poate se vor răzgândi, că poate voi reuși să-i conving. Am învățat să fiu nemiloasă. Nu îmi asum niciun risc. Henric Stewart, care slujește acum ca locotenent al gărzilor fiului meu, îmi zâmbește.

— Vă năpustiți ca un șoim călător, zice el. Brusc și repede.

— Și, la fel ca un șoim călător, zbor la mari înălțimi, îi răspund eu, zâmbind.

Fac din curtea de la Holyroodhouse una la fel de bogată și de frumoasă ca aceea pe care mi-a arătat-o prima oară soțul meu James. Îi strâng în jurul fiului meu pe acei oameni pe care vreau să-i studieze și să-i admire: doamne de onoare frumoase și elegante, curteni iscusiți la întreceri sportive, cultivați și cu talent muzical. Cel mai grozav este Henric Stewart, care strălucește prin frumusețe și prin inteligența ascuțită. Îl ridic în rangul de trezorier al casei lui James: e grijuliu cu banii și cu desăvârșire demn de încredere. E un fel de văr; pot să văd sângele regal din el. Chiar dacă e tânăr, este perspicace, ar fi primul din regat căruia i-aș accepta sfatul, cu excepția lui James Hamilton, contele de Arran, întors la curte ca principal sfetnic al meu și regent aghiotant.

Fiul meu este în centrul a tot, vegheat și educat ca un băiat de vârstalui, dar în acelașitimp rege și stăpân atotputernic. Bineînțeles că

nu face și nu zice nimic fără sfatul meu, dar înțelege tot — nevoia de a-i păstra de partea noastră pe lorzii scoțieni, dependența noastră de banii din Anglia, primejdia că francezii s-ar putea întoarce și, în același timp, avantajul acestui pericol mereu prezent, căci doar atunci când Scoția este amenințată, Harry își aduce aminte că sora lui o stăpânește pentru Anglia și pentru el.

Așa că sunt mulțumită când el trimite doi nobili însemnați de la curtea sa și aceștia îi pot raporta că Holyroodhouse este un palat la fel de măreț ca Greenwich. Arhidiaconul Thomas Magnus și Roger Radeliffe vin cu daruri minunate pentru James, care este încântat. Ei îi dau un costum din țesătură cu fir de aur, minunat croit, dintr-un material splendid, și — cel mai grozav pentru un băiat de doisprezece ani — o sabie cu pietre prețioase, care are exact mărimea potrivită.

— Uite, mamă! Îmi arată teaca, rubinele de pe mâner, o ia cu măiestria sa antrenată, îi încearcă greutatea, lovește cu ea prin aer.

— Aveți grijă să nu-mi tăiați capul! îl previne Davy Lyndsay, și James îi zâmbește larg mai marelui casei sale.

Cei doi fac o reverență și îmi oferă un dar. Trag cu ochiul în interiorul învelitoarei din mătase. Este o bucată lungă de țesătură, cât pentru două rochii sau mai multe mâneci. Preferata mea: țesătură cu fir de aur, materialul regilor, o comoară făcută sul.

— Vă mulțumesc. Vă rog să-i mulțumiți fratelui meu, spun eu încet. Nu e nevoie ca ei să creadă că o să țip de bucurie sau că o să pun să mi se facă rochii din ea și o să-o țin veșnic în fața ochilor să mă minunez de ea și să mă laud cu această dovadă de dragoste din partea fratelui meu. Ne aflăm la mare, mare distanță de Morpeth acum și nu mai sunt la fel de ușor de mulțumit cum eram cândva.

Le fac semn ambasadorilor să vină mai aproape. Muzicanții cântă un pic mai tare, iar doamnele mele se îndepărtează pentru ca trimișii să-mi poată da vești fără ca ele să ajungă în jumătate de oră la urechile oricărui gură-spartă din Canongate.

— Vă aducem o propunere despre care credem că o va face foarte fericită pe Alteța Voastră. Arhidiaconul se înclină. Și, de asemenea, scrisori personale pentru dumneavoastră.

Întind mâna și ei îmi înmânează pachetele.

— Și propunerea?

Face din nou o plecăciune; zâmbește. În mod limpede, o să fie ceva care merită auzit. În celălalt capăt al încăperii, surprind privirea lui Henric Stewart. Îmi face obraznic cu ochiul, de parcă mi-ar înțelege încântarea că steaua mea urcă din nou și că fratele meu mă tratează așa cum ar trebui, ca pe un monarh în toată puterea cuvântului. Vreau foarte mult să-i fac și eu cu ochiul, dar mă întorc spre ambasador și îi zic încet:

— Da. Propunerea?

Ei se trag mai aproape, șoptind. Trebuie să-mi duc mănușa în sus spre față de parcă aș adulmeca mirosul pielii din care e făcută pentru a-mi ascunde zâmbetul larg de încântare. Îi oferă lui James căsătoria cu verișoara sa Mary, singura fiică a lui Harry și a Caterinei. E ca și cum ar confirma că James urmează să fie moștenitorul Angliei. Este cea mai bună alegere pe care o poate face Harry — fiica sa legitimă devine regina Angliei, locul fiindu-i asigurat prin căsătoria cu vărul ei, fiul meu, regele Scoției și moștenitorul Angliei.

Îmi controlez expresia și mă uit la ei cu indiferență amabilă.

— Dar prințesa nu e logodită cu împăratul Sfântului Imperiu Roman? întreb.

— În prezent, răspunde arhidiaconul, întinzându-și mâinile moi și albe și adăugând: Astfel de aranjamente se schimbă adesea.

Astfel de aranjamente se schimbă la simpla șoaptă a voinței schimbătoare a fratelui meu. Prințesa Mary a fost deja logodită atât cu Franța, cât și cu Spania. Însă dacă o va logodi cu fiul meu, asta se va face obligatoriu printr-un contract, pe care voi ști să-l fac cu neputință de încălcat.

Henric Stewart străbate încăperea și vine lângă mine. Simt cum îmi ard obrajii. Se apleacă aproape de mine ca să-mi poată vorbi la ureche.

— Alteța Voastră, stăpâniți-vă, căci sunt pe cale să vă dau vești proaste. Controlați-vă expresia feței.

Asta e ceva atât de neașteptat și de intim din partea unui tânăr care s-a dovedit a fi un prieten atât de bun, încât îmi ridic imediat mănușile din nou la nas și privesc în jos, ferindu-mi ochii ca să-mi ascund teama.

— Ce? întreb scurt.

— Soțul Domniei Tale, Archibald Douglas, conte de Angus, este în oraș.

Mă întorc spre ambasadori, simțind pe umăr degetul lui Henric Stewart, dându-mi putere, precum atingerea ușoară a aripii unui înger. Ca și cum m-ar îndemna stăruitor să nu mă pierd cu firea.

— Am auzit că s-a întors contele de Angus, zic calm, fără pic de tremur în glas. Henric Stewart se dă înapoi și își mijește ochii într-un zâmbet ascuns adresat mie, parcă spunându-mi că purtarea mea a fost întocmai cum și-ar fi dorit el.

Ambasadorii își lasă capetele în jos, schimbând între ei priviri stânjenite.

— Da, s-a întors în Scoția, zice în cele din urmă Radeliffe. Și sperăm că asta nu reprezintă niciun neajuns pentru Alteța Voastră. N-au reușit să-l rețină în Franța și noi n-am avut temei să-l arestăm în Anglia. Fratele Alteței Voastre, regele, nu voia ca el să vă tulbure, însă contele e un om liber — are voie să vină și să plece după cum dorește.

Nu puteam să-l băgăm la închisoare.

— N-am vrut ca asta să vă necăjească…, adaugă arhidiaconul.

— El n-o va necăji pe Alteța Sa, îl întrerupe brusc Henry, uitând de precauția pe care mi-o predica mie. Nimic n-ar trebui s-o necăjească. Este regină văduvă în propriul ei regat, este regentă. Ce s-o necăjească? L-ați adus chiar domniile voastre? Ați călătorit împreună ca prieteni?

Asta îmi dă încrederea de a mă purta ca o regină chiar când mă simt cel mai rănită.

— Fratele meu ar trebui să se gândească la drepturile mele ca regină înainte de a lua în considerare drepturile lui Archibald în calitate de conte, spun eu. Înălțimea sa a renunțat la orice drepturi asupra mea atunci când mi-a greșit în calitate de soț. Puteți să-i spuneți că nu voi primi scrisori de la el, că nu are voie să aibă o suită de mai mare de cincizeci de oameni și că nu trebuie să se apropie la mai puțin de zece mile de curte.

Cei doi sfetnici ai mei, James Hamilton, conte de Arran, și Henric Stewart, încuviințează din cap. Este siguranța noastră în joc. Nimeni n-o să uite ce a făcut Archibald când clanul lui a fost între zidurile orașului. James Hamilton nu vrea să plece din nou în galop pe poneiul unui cărbunar, iar Henric Stewart are mândria neînfricată a unui tânăr devotat: ar prefera să moară decât să mă vadă în pericol.

Iau cu mine scrisorile în liniștea capelei, unde nu voi fi tulburată nici de fiul meu, nici de fiica mea cea vorbăreață, nici de zâmbetul tainic al chipeșului vistiernic. E o singură scrisoare pentru mine, de la sora mea Mary. Caterina e tăcută și tocmai lipsa unei scrisori de la ea îmi spune la fel de multe precum cele trei pagini de la sora mea. Indiciul este în ultima pagină de la Mary. Ea zice:

*Lady Carey (care era ofată mai drăguță când era Mary Boleyn) a rămas grea și a născut o fetiță. Bineînțeles, toată lumea știe că Harry este tatăl, iarfamiliei Boleyn i s-au dăruit moșii, titluri și Dumnezeu știe ce altceva. Foarte bine pentru o familie venită de nicăieri. Harry, Dumnezeu să-l binecuvânteze, e încântat că i s-a născut încă un copil sănătos, iar Charles zice că ar trebui să înțelegem cu toții că e bărbat și că își are mândria lui. Charles mai spune și că e o prostie să las asta să mă necăjească, că nu e ceva demn de luat în seamă, însă de-ai putea să vezi durerea surorii noastre, ai simți la fel ca mine. Charles zice că nu-i pasă nimănui: un copil din flori ici și colo nu contează pentru nimeni, dar toată lumea știe — deși nimeni n-o spune — că anii de făcut copii ai reginei s-au terminat. Harry cinează cu ea, purtările sale față de ea sunt foarte frumoase și uneori petrece noaptea în odaia ei, dar e din politețe; ea nu mai este iubita lui, e doar soția lui cu numele, și faptul că nu au un fiu este foarte știut de toată lumea, în timp ce băiatul lui Bessie Blount crește puternic și sănătos și fiica lui*

*Mary Boleyn gângurește când își vede tatăl. Dacă el o să mai aibă vreun băiat nelegitim? Și încă unul după acela?*

*Caterina a început să țină post și poartă o cămașă de penitență din păr aspru pe sub rochiile frumoase, de parcă ar avea ea vreo vină. Însă nu se plânge; nu zice nimic. Absolut nimic. Cred că Harry se simte stânjenit și asta îl face să fie exuberant și gălăgios și toată curtea a devenit un pic nestăpânită. Charles zice că mă fac o bătrână morocănoasă, dar de-ai putea s-o vezi pe Caterina când se retrage devreme de la curte ca să se roage, în timp ce ei dansează până foarte târziu, ai înțelege ce vreau să zic. Toată lumea bea în cinstea sănătății nou-născutei de parcă ar fi venit pe lumeo micuță prințesă. Lumea a fost discretă în ce-l privește Henric Fitzroy, dar această bastardă Boleyn este sărbătorită în văzul tuturor. Toți își dau seama că Henric Fitzroy se face tot mai mare și mai puternic cu fiecare zi și i s-a dat o odaie a copiilor la fel de bună ca oricare dintre ale noastre. Harry este rege, desigur, poate să facă după cum dorește. Dar, o, Maggie! de-ai putea s-o vezi pe Caterina, ai simți la fel ca mine că vremurile noastre fericite s-au încheiat.*

Da, mă gândesc eu. Și cum se-ntoarce roata, mai ales în ceea ce le privește pe femei. Tânăra prințesă din Spania care s-a măritat cu frumosul meu frate mai mare Arthur, care l-a fermecat pe tatăl meu, l-a sedus pe fratele meu mai mic și apoi mi-a ținut prelegeri despre legile de neînduplecat ale căsătoriei, își privește acum soțul trecând pe lângă ea cu o femeie mai tânără la braț. Acum vede o femeie tânără care intră în perioada de izolare pentru sarcină și aduce pe lume un copil Tudor cu păr roșcat. Caterina a obținut întotdeauna ce a vrut printr-un amestec de farmec puternic și judecată aprigă. Caterina a avut întotdeauna de partea ei legea și pe Dumnezeu. Acum, farmecele ei pălesc și nimeni nu-i mai ascultă deloc cuvântul. Tot ce i-a mai rămas e Dumnezeu și legea. Cred că o s-o vedem agățându-se de ele cu toată puterea. Bineînțeles că îmi pare rău pentru ea, bineînțeles că știu că legămintele trebuie respectate, mai ales de regi și regine, dar știu, de asemenea, că aceasta este șansa mea. Am declarat public că Archibald nu are voie să se apropie de curte, că nu vreau să-l văd în preajma mea. Nu mă voi lăsa abătută de la asta. Iar acum cred că a sosit vremea să merg mai departe. O să-mi pun fiul pe tronul Scoției și voi obține divorțul. De vreme ce Harry se îndrăgostește de o femeie măritată și își recunoaște copiii nelegitimi, el nu poate să-mi interzică libertatea, n-ar putea fi atât de fățarnic. Sfârșitul gloriei Caterinei — deși trist, deși regretabil — este marea mea șansă. Lumea nu este așa cum poruncește ea să fie. Nu suntem nevoiți să trăim după cum crede ea că se cuvine. Nu mă voi lăsa sacrificată ca să-și demonstreze ea punctul de vedere. Voi fi liberă, indiferent ce va gândi ea despre mine. Voi îndrăzni să pun capăt căsătoriei mele, întocmai cum fratele meu

îndrăznește să o distrugă pe a lui.

**Palatul Holyroodhouse, Edinburgh,**

## Scoția, toamna anului 1524

Sunt trezită pe întuneric de dangătul puternic al clopotelor de la biserică, răsunând strașnic în toate părțile. Aud sunetul de alarmă al tocsinului. Sar din pat și doamna de onoare care doarme cu mine îmi aruncă un capot în jurul umerilor și bolborosește:

— Ce e? Ce se întâmplă?

Deschid în pripă ușa de la odăile mele, în timp ce gărzile deschid ușa de la celălalt capăt al încăperii și intră alergând Henric Stewart, numai în pantaloni, încălțat cu cizmele și trăgându-și cămașa peste pieptul gol.

— Îmbrăcați-vă, mă îndeamnă el. Clanul Douglas a nesocotit interdicția pe care le-ați impus-o. Au intrat în oraș.

— Archibald?

— S-au cățărat peste ziduri și au deschis porțile din interior. Sunt cu sutele. Am încuviințarea Domniei Voastre de a instaura starea de asediu?

— Aici? Nu putem rezista aici în stare de asediu!

— Depinde de cât de mulți sunt, zice el încordat.

Se răsucește pe călcâie și aleargă afară, strigându-le gărzilor să meargă la posturile de luptă. Fug înapoi în camera mea să-mi pun rochia și să-mi vâr picioarele în papuci. Doamna mea de onoare s-a trântit pe un taburet, plângând de frică.

— Adu-le pe celelalte, îi zic. Spune-le să meargă în sala mea de primiri și închideți obloanele la toate ferestrele.

— Vin cei din clanul Douglas? tremură ea.

— Nu dacă pot să împiedic asta, îi răspund.

Intru cu pași mari în sala de audiențe și îl găsesc pe Davy Lyndsay cu James. Fiul meu e palid și îngrijorat. Încearcă să zâmbească când mă vede și se înclină pentru binecuvântarea mea.

— Nu cedăm palatul, îi zic lui Davy peste capul plecat al lui James. Îl ridic pe James, îi fac o reverență și îl sărut. Trebuie să fii curajos și să ai grijă să nu te apropii deloc de ferestre sau să ieși pe ziduri. Nu te lăsa văzut, nu fi o țintă.

— Ce vor? întreabă el.

— Zic că vor să fie repuși în consiliul lorzilor, nu învinuiți ca niște trădători, răspunde scurt Lyndsay. Au ales o metodă ciudată pentru a obține asta.

— Metoda lui Archibald, zic cu înverșunare. Arme ascunse, o oștire secretă — ar trebui să-i fie rușine. Câți a ucis data trecută?

Vin alergând ambasadorii englezi, pe jumătate îmbrăcați, arhidiaconul fără pantaloni.

— Sunt francezii?

— Mai rău, zic eu pe un ton înțepător. E prietenul domniilor voastre, Archibald Douglas, cu sute de oameni sub arme și fără să-i poată stăpâni.

Se albesc de spaimă.

— Ce veți face?

— O să-i nimicesc, făgăduiesc eu.

Holyroodhouse este un palat, nu un castel, dar zidurile sunt înalte și sunt turnuri la fiecare colț și o poartă masivă ce poate fi zăvorâtă. Aud bubuitul cumplit al tunurilor de la castel și știu că Henric Stewart va fi călărit deja ca un nebun în sus pe Via Regis ca să le spună să se înarmeze și să-și îndrepte tunurile asupra oricui îi amenință; castelul nu trebuie să cadă.

— Scoateți tunurile, îi spun căpitanului gărzii. Ei n-au ce căuta aici.

Nu avem locuri anume pentru tunuri cum am avea la un castel, dar tunurile sunt scoase în fața porții și oamenii mei stau în spatele lor, cu chipuri sumbre, cu obuzele făcute grămezi în spatele lor, gata să bombardeze Via Regis, propriul lor oraș. În fața lor, îngenuncheați pe pietrele pavajului, stau gărzile mele, cu arme mici și arcuri.

— În fața lui Dumnezeu, vă implor, nu trageți în propriul dumneavoastră soț, zice arhidiaconul, ițindu-se dintr-odată lângă umărul meu în timp ce stau la ghereta portarului, uitându-mă la fel de neliniștită ca tunarii mei după orice semn al oștirii Douglas pe Via Regis, înaintea noastră. Ar fi un act de mare nesupunere din partea unei soții, continuă el. N-ar mai fi posibilă nicio reconciliere, niciun papă n-ar putea să ierte…

— Duceți-vă înapoi în odaia dumneavoastră, mă răstesc la el. Acestea sunt treburi scoțiene, iar dacă nu i-ați fi dat permis de liberă trecere, el nu s-ar afla aici.

— Alteță!

— Plecați! Sau o să vă împușc chiar eu!

Se dă înapoi, copleșit. Aruncă o privire îngrozită în sus pe stradă de parcă s-ar teme de o hoardă de nebuni alergând în jos în tartane, cu cuțitele în dinți, și pleacă grăbit.

Mă uit în spatele meu. James e acolo, cu sabia lui englezească la șold.

— Du-te în sala de audiențe, îi poruncesc. De va merge totul prost, să te găsească pe tron. Dacă vor intra, fii calm și predă-te. Davy te va călăuzi. Nu-i lăsa să te atingă. Nu trebuie să pună mâna pe tine. Mă întorc spre James Hamilton, conte de Arran: Apărați-l, îi zic. Și să aveți cai pregătiți în caz că trebuie să fugă.

— Domnia Ta unde vei fi? mă întreabă el.

Nu răspund. Dacă vor intra în palat, voi fi moartă. Va trebui să treacă peste cadavrul meu ca să-l captureze pe James. Ăsta nu e teatru; e un război între Archibald și mine, între clanul Douglas și regență, între proscriși și tron. Aceasta este bătălia noastră cea de pe urmă, o știu.

Davy Lyndsay îl ia de acolo pe fiul meu.

— Dumnezeu să vă binecuvânteze, îmi zice el scurt. Unde este tânărul Harry Stewart?

— Apără castelul pentru noi, îi spun. De îndată ce va fi lipsit de primejdie, vom merge acolo sus. Fii pregătit.

El încuviințează din cap.

— Aveți grijă, Alteță.

— E pe viață și pe moarte, îi răspund.

Întreaga zi rămânem pe poziții, gata de luptă. Primim vești despre câteva victime, puțină agitație, niște jafuri, un viol. Aflăm că clanul Douglas a ajuns în fiecare colț și pe fiecare uliță din oraș, încercând să-i strângă pe oameni ca să ia palatul cu asalt, dar neprimind niciun ajutor. Oamenii din oraș se tem de tunurile de la castel și de la palat și sunt sătui de război, mai ales de luptatul în interiorul zidurilor orașului. Mai mult decât orice altceva, sunt sătui de clanul Douglas cel Roșu. În sfârșit, la amiază, după zeci de alarme false, auzim pași și un sunet ascuțit de cimpoi. Oșteni în culorile Douglas aleargă pe stradă spre noi, cu sulițele înainte, cu fețele schimonosite de furie, de parcă și-ar închipui că noi o să ne prăbușim de spaimă.

— Foc! zic eu.

Tunarii nu așteaptă să li se spună de două ori. Arcașii își eliberează săgețile, armele pârâie și apoi pocnesc, iar tunurile bubuie. Trei sau patru oameni zac întinși pe pavaj, gemând. Îmi duc mâinile la gură, urechile îmi țiuie, asurzite de zgomot, sunt orbită de fumul urât mirositor, dar nu mă mișc din spatele gărzii mele.

— Foc! zic din nou.

Acoliții clanului Douglas se împrăștie înainte de a doua canonadă și își târăsc de acolo răniții care gem, cu sângele lor scurgându-se pe pietre. Acum nu mai e nimeni în fața noastră, dar ne păstrăm pozițiile; tunurile sunt trase înapoi, reîncărcate, tunarii suflă în fitilele care ard. Ne uităm de la unul la altul, suntem în viață: suntem hotărâți, suntem îndârjiți și neclintiți și privirile noastre spun că nimeni nu poate îndrăzni să ne atace și să-l amenințe pe rege. Rămânem vigilenți. Cred că voi rămâne aici până la miezul nopții. Nu-mi pasă dacă vom sta în locul ăsta zile în șir, nu-mi pasă de suferință, nu-mi pasă de moarte. Sunt stăpânită de furie. Dacă Archibald ar fi aici, l-aș ucide chiar eu.

Fumul începe să se risipească. Încă îmi mai țiuie urechile când sus, deasupra mea, la jumătatea dealului abrupt, zăresc un bărbat pe un

cal negru. Este Ard. L-aș recunoaște prin fum, l-aș recunoaște pe întuneric, l-aș recunoaște prin aburii fierbinți ai iadului. Se uită țintă la mine și îmi ridic ochii spre el.

E ca și cum timpul s-ar fi oprit în loc. Tot ce pot să văd este conturul siluetei călare și tot ce pot să-mi imaginez sunt ochii lui negri, care cândva mă priveau cu atâta pasiune, și care acum se uită liniștiți la mine. E nemișcat, numai calul său se foiește pe pietrele pavajului, ținut strâns de o mână hotărâtă. Se uită la mine ca și cum ar putea să-mi vorbească, ca și cum ar putea să coboare dealul călare și să mă revendice din nou ca fiind a lui.

Nu-mi feresc ochii ca o femeie stingherită. Nu roșesc ca o femeie îndrăgostită. Cu ochii ațintiți în ochii lui, zic îndeajuns de tare cât să mă audă:

— Tunari, ochiți ținta. Pe călăreț.

Ei fixează ținta. Așteaptă porunca mea pentru a trage. Soțul meu, dușmanul meu, își înclină boneta spre mine — mai că-i pot vedea zâmbetul — și își întoarce calul și se îndepărtează încet, fără teamă, în sus, pe dealul pietros al Viei Regis, dispărând din vedere.

Așteptăm, siguri că Ard se regrupează sau se cațără pe furiș pe zidurile din spate ale palatului ca să ne atace de-acolo. Așteptăm cu nervii întinși de frică, cu câte o gardă la fiecare intrare, cu săgețile fixate în arcuri, cu tunarii suflând încet în fitiluri ca să rămână aprinse. Apoi, în cele din urmă, auzim ceasul de la Saint Giles bătând ora patru și un dangăt prelung făcând să răsune iar și iar sunetul care anunță pacea.

— Ce se petrece? îl întreb pe căpitan. Trimite pe cineva afară.

Înainte să-mi poată răspunde, văd un cal gonind atât de iute și de primejdios, alunecând și mergând mai departe în galop mărunt, coborând panta abruptă dinspre castel. Zăresc tartanul Stewart pe umărul călărețului. Este Henric Stewart. Numai băiatul ăsta nebun ar călări atât de repede la coborâre pe pavajul din pietre. Oprește în fața tunurilor și sare de pe cal. Îmi face o plecăciune.

— Sunteți nevătămată?

Încuviințez din cap.

— Îngăduiți-mi să vă dau vești: clanul Douglas, cu Archibald Angus în frunte, a părăsit orașul, și porțile au fost închise în urma lor, zice el.

— Au plecat?

— Deocamdată. Veniți cu mine. Să vă ducem pe Domnia Voastră și pe rege la castel, unde veți fi în siguranță.

Căpitanul strigă ceva către grajduri; cineva aleargă după James. Am așteptat cu toții întreaga zi această clipă și caii sunt gata înșeuați și pregătiți. Urcăm dealul în galop ușor. Podul mobil e deja lăsat, poarta-ghilotină e ridicată, porțile sunt deschise. Castelul e primitor și traversăm tropăind podul și intrăm. Porțile se trântesc în urma noastră

și auzim scârțâitul podului care se ridică, precum și scrâșnetul puternic de fier pe fier și zornăitul lanțurilor în timp ce cade poarta-ghilotină.

Henric Stewart se întoarce spre mine.

— Sunteți în siguranță. Domnul fie lăudat, sunteți în siguranță. Cu vocea spartă de emoție, mă coboară din șa și mă cuprinde în brațe, de parcă am fi iubiți, de parcă ar fi firesc să mă îmbrățișeze și să-mi pun capul pe umărul lui. Domnul fie lăudat, iubirea mea, ești în siguranță.

Mă iubește. Cred că am știut-o din capul locului, din primele zile când l-am văzut printre însoțitorii lui James, cu un cap mai înalt decât ceilalți. Cred că l-am remarcat când mi-am lăsat mănușa să cadă pentru James și l-am văzut aclamând. Când l-a ajutat pe James să-și scoată armura, a luat batista mea, cu trandafirul brodat în colț, și a păstrat-o. Acum, după mai bine de un an, îmi arată că încă o mai are. El a știut de atunci, din clipa aceea. Eu am știut doar că îmi plăcea de el, că mă făcea să râd, că mă bucura grija lui față de mine, că mă simțeam în siguranță când era în preajma mea. Nu m-am gândit la iubire. Eram atât de zguduită de trădările repetate ale lui Ard, încât cred că uitasem că aș putea să iubesc. Mă trag imediat înapoi din îmbrățișarea lui. Trebuie să avem grijă. Nu pot îngădui să se spună vreo vorbă împotriva mea câtă vreme cererea de divorț își urmează lent cursul dintr-un stadiu în altul la Roma, în vreme ce sunt regenta unui rege foarte tânăr, în vreme ce fratele meu duce în mod fățiș o viață promiscuă și cumnata mea se-ncăpățânează să apere căsătoria de parcă ar fi sigura poartă spre rai.

— Nu face asta, îi zic repede.

Îmi dă drumul de îndată și sare înapoi, cu chipul neliniștit.

— Iertați-mă, zice el cu sinceritate. M-am simțit ușurat că v-am văzut. Toată ziua a fost ca-n iad.

— Ești iertat, șoptesc eu cu înflăcărare. Mă gândesc la amenințarea din privirea lui Ard, mă gândesc la fumul înțepător al tunurilor care se ridica în rotocoale mari între mine și soțul meu. Mă gândesc la patima neașteptată ce apare când moartea a fost aproape și la cum ura și iubirea sunt amândouă două patimi. O, Doamne, ești iertat. Vino la mine diseară.

## Palatul Holyroodhouse, Edinburgh, Scoția, primăvara anului 1525

Nimeni nu poate să știe că Henric Stewart e îndrăgostit de mine. O,

Davy Lyndsay știe, fiindcă el știe tot. Doamnele mele de onoare știu, pentru că ele văd cum se uită el la mine — are 28 de ani, nu știe cum să-și ascundă dorința. James Hamilton, conte de Arran, știe, pentru că a văzut cum Harry mă ținea strâns în brațe în curtea castelului; însă nimeni care ar putea da de veste Angliei nu știe că am un bărbat bun care să mă iubească și că nu mai sunt singură împotriva lumii.

Mă bucur în tihnă de atenția lui, e ca o pomadă pe o arsură. Să fii iubită de un bărbat ca Archibald Douglas este ca o arsură; să fii dată la o parte e ca o cicatrice. Vreau să mă vindec și să uit că l-am cunoscut vreodată. Vreau să-mi găsesc liniștea și să mă las adorată de Henric Stewart. Vreau să dorm lângă el în nopțile răcoroase ale Scoției și să nu-l mai visez niciodată pe Archibald.

Cu Henric pot să fiu liniștită, ceea ce e foarte bine, pentru că am mulți dușmani și niciun aliat. Archibald se retrage la Castelul Tantallon și îi trimite fratelui meu Harry un șir de plângeri cu privire la mine. Zice că a încercat să se împace cu mine, dar că sunt nebună și primejdioasă. Zice că înșiși ambasadorii lui pot mărturisi că am îndreptat tunurile asupra sa. Harry și omul care-i ține isonul, cardinalul Wolsey, îl îndeamnă pe Archibald să încerce iar și iar. Vor ca clanul Douglas să împiedice venirea francezilor. Zic că el trebuie să-mi poruncească, că poate să mă silească să mă împac cu el. Urât sfat, sălbatice cuvinte.

Nu vor să mă asculte, nu vor să mă sprijine. Nu am nicio veste de la ei în toată perioada Crăciunului și apoi primesc câteva cadouri frumoase și un bilețel de la sora mea Mary. Vorbește despre unul dintre cele mai grozave Crăciunuri… haine, dans, bal mascat… și chiar la sfârșit îmi spune de ce este atât de veselă curtea condusă de o regină care îmbătrânește.

> *Mary Carey are o rivală în sora ei, Anne Boleyn — zău! fetele astea Boleyn!; ea a fost micuța mea domnișoară de onoare în Franța și efermecătoare, foarte spirituală, foarte deșteaptă. N-aș fi fost niciodată atât de bună cu ea dacă aș fi știut ce va face cu lecțiile primite de la mine. Îmi pare rău să spun că ea și sora ei înnebunesc întreaga curte cu un șir de neoprit de distracții. Harry e foarte amețit între ele două. E rece cu sora noastră Caterina, care nu poate să-i fie pe plac orice arface, și e distant cu mine. Fetele Boleyn au fost reginele curții de Crăciunul ăsta și ele născocesc toate distracțiile și jocurile, iar Anne Boleyn le câștigă pe toate. O face pe sora ei, care erafoarte îndrăgită, să pară plictisitoare în comparație cu ea, pe mine mă face să par neînsemnată, gândește-te cum e în comparație cu biata Caterina! Este strălucitoare. Dumnezeu știe unde se vor sfârși toate astea, dar aceasta nu este o doar o mică târfăfru- moasă; tânjește după mult mai mult.*

Nimic despre mine. E ca și cum n-am comandat niciodată Holyrood și n-am îndreptat tunurile în sus pe Via Regis și nu mi-am

sfidat, înfruntat și învins propriul soț. Nimeni nu știe că eu l-am părăsit, că nu sunt o soție părăsită, că sunt stăpână pe propriul meu destin. Peste tot se vorbește de mine, mai puțin la Londra, unde Harry are o nouă pasiune și își face regina nefericită. Asta e tot ce contează pentru Londra. Fără îndoială, pe fondul acestei situații se chinuie Archibald să se facă auzit. De aceea sunt uitată. Oi fi luptând eu pentru drepturile fiului meu, urzind planuri pentru a-l ține în siguranță, cerând deznădăjduită ajutor din Anglia, făcând planuri pentru Scoția, însă ei nu bagă de seamă decât la ochii negri, plini de promisiuni, ai lui Anne Boleyn și la zâmbetul îndrăgostit al lui Henric. Slavă Domnului că atunci când primesc această scrisoare pot să-mi sprijin capul pe umărul lui Henric Stewart și să știu că mă iubește cineva. M-or fi uitat ei, la Londra, dar acum am pe cineva care mă iubește pentru mine însămi.

De Archibald însă, nu se poate scăpa. Ambasadorul englez stăruie să fie primit la Edinburgh clanul Douglas, și lorzii care sunt în simbria englezilor să fie acceptați în consiliu. În schimb, ei făgăduiesc să mă susțină ca regentă și convenim cu toții că va fi pace cu Anglia și o logodnă între James și prințesa Mary, veri- șoara lui.

— Veți aduce pace și o alianță cu Anglia, îmi promite arhidiaconul Magnus. Vă veți servi ambele țări. Amândouă vă vor fi recunoscătoare.

Sunt îngrozită să fiu din nou în apropierea lui Archibald. Mă simt de parcă ar putea să arunce o vrajă asupra mea și voi fi neajutorată în fața lui. Știu că sunt proastă, dar simt groaza a unui șoarece lipsit de apărare care înlemnește când vede un șarpe venind tot mai aproape de el, știind că îl așteaptă moartea, dar incapabil să fugă.

— Nu vreau cu niciun chip să merg cu Archibald în alai, le zic cu glas slab lui Henric Stewart și James Hamilton, conte de Arran. Însă cum le pot spune acestor oameni că tremur la gândul ca Archibald să se apropie de mine?

— Ar trebui să-i fie rușine și să se apropie de tine, zice Henric înfocat. De ce nu putem stărui să nu vină?

— Când l-ați văzut ultima oară? întreabă Hamilton.

Dau din cap pentru a-mi alunga din minte imaginea vie a lui Ard, atât de înalt pe calul lui negru, și fumul pucios care-l înconjoară.

— Nu știu. Nu-mi aduc aminte.

— Trebuie să existe un alai, zice James Hamilton. Nu e musai să mergeți ținându-vă de mână, dar va trebui să mergeți în alai. Lumea trebuie să vadă că veți lucra alături de consiliu.

Henric șuieră o înjurătură și pleacă de lângă șemineul din odăile mele ca să stea la fereastră și să se uite la zăpada care cade în vârtejuri.

— Cum pot să-ți ceară asta? întreabă el. Cum poate fratele tău să-i ceară asta bietei lui surori?

— O cer, îmi spune James Hamilton, părând îngrijorat. Trebuie să arătați că toți lorzii sunt uniți în consiliu, că sunt toți ca unul. Lumea trebuie să vadă consiliul împreună. Dar nici lui n-o să-i fie ușor: trebuie să îngenuncheze și să depună un jurământ de credință.

— Ar trebui să-l scuipi în față! spune Henric răspicat. Se întoarce spre mine cuprins dintr-odată de deznădejde: Nu ai de gând s-o faci, nu? N-o să te întorci la el?

— Nu! Niciodată! Și nu are voie să mă sărute, zic eu, speriată. Nu are voie să mă ia de mâini.

— Trebuie să vă jure credință, repetă Hamilton răbdător. Nu poate să vă facă rău. Vom fi toți lângă Domnia Voastră. Va îngenunchea în fața Voastră și își va împreuna mâinile, apoi îi veți lua mâinile în mâinile Voastre. Pe urmă se va înclina și vă va săruta mâna. Asta e tot.

— Tot! explodează Henric. Toată lumea o să creadă că sunt din nou soț și soție.

— Ba nu, zic eu, găsindu-mi curajul când îi văd disperarea. Înseamnă credința lui față de mine. Înseamnă că am câștigat. Treizeci de pași — trebuie să facem un pic mai mult de treizeci de pași. Să nu crezi că înseamnă ceva, să nu crezi că nu te iubesc, să nu crezi că-mi accept soțul din nou, pentru că îți jur că n-o fac. N-o voi face niciodată. Însă trebuie să merg alături de el și trebuie să-l țin de mână și trebuie să fim regina văduvă și contele de Angus, soțul ei, ca să-i conducem pe toți lorzii în consiliu.

— Nu pot răbda! Henric e nestăpânit, ca un copil furios.

— Rabdă pentru mine, zic eu calm. Căci eu trebuie să rabd asta pentru fiul meu James.

Privirea lui se înduioșează îndată.

— Pentru James, zice el.

— Trebuie să fac asta pentru el.

— Este doar un jurământ public de loialitate, ne reamintește James Hamilton amândurora.

Îmi impun să stau nemișcată, ca să nu tremur.

Pășesc alături de fiul meu James îmbrăcată în țesătură din aur, amândoi purtându-ne coroanele când intrăm în Sala Sfatului din Edinburgh. Archibald conduce alaiul purtând coroana, James Hamilton, conte de Arran, îl urmează ducând sceptrul, iar contele de

Argyll vine în spatele lui cu sabia de ceremonie a lui James. În spatele celor trei suntem eu și James, mergând unul lângă altul, cu baldachinul oficial purtat deasupra capetelor noastre. Este un ger aspru — vedem aburii răsuflării în aer în timp ce pășim — și în jurul nostru dansează fulgi mici de nea. Plătesc un preț foarte mare pentru pacea între Anglia și Scoția, pentru siguranța fiului meu. La cina din această seară va trebui să împart o cupă iubitoare cu soțul meu și să-i trimit cele mai alese mâncăruri. El va zâmbi și va accepta cele mai bune bucăți de carne întocmai cum primește, după lege, arendele de pe moșiile mele. N-o să mă uit în cealaltă parte a sălii la Henric Stewart, acolo unde stă, alb la față, între slujitorii lui James, fără să mănânce nimic.

Aceasta este seara în care ambasadorul englez, arhidiaconul Thomas Magnus, îmi dă o scrisoare de la Caterina însăși.

— V-a trimis-o Domniei Voastre? De ce nu direct mie?

— A vrut să v-o înmânez în această zi, ziua în care Domnia Ta și soțul Domniei Tale veți conduce consiliul.

— O, a dictat-o contele? Întocmai cum a pus la cale și alaiul? întreb cu înverșunare.

Arhidiaconul o ține ridicată ca să mi-o arate,

— Alteța Sa a scris-o, zice el. Iată sigiliul, neatins. Nu știu ce scrie, nimeni altcineva nu știe. Însă a spus că ar trebui s-o primești după ce contele de Angus s-a alăturat consiliului și a jurat credință fiului Domniei Tale.

— Știa că o să se întâmple asta?

— S-a rugat pentru ca aceasta să fie voia Domnului pe pământ.

Iau scrisoarea. Îmi face o plecăciune și iese, ca s-o pot citi singură.

*Draga mea soră,*

*Harry mi-a spus că i-a poruncit soțului tău, contele, să vă sprijine pe tine și pe fiul tău în consiliul lorzilor și că e mulțumit că acesta își va onora datoriafață de tine și jurămintele sale ca soț al tău. Sunt foarte bucuroasă și foarte recunoscătoare că necazurile tale iau sfârșit, cu soțul tău reîntors la tine, cu fiul tău acceptat ca rege și cu tine la putere ca regentă. Curajul tău a fost răsplătit și îi mulțumesc lui Dumnezeu pentru asta. Cunoscându-te așa cum te cunosc, l-am implorat pe Harry să-l îndemne stăruitor pe soțul tău să fie generos și răbdător și el mi-a promis că până la săptămâna Rusaliilor nu e nevoie să te întorci la Archibald ca să trăiți ca soț și soție, asta ca să ai timp să te reobișnuiești cu el și, poate, ca să ai timp să ajungi să-l iubești, căci el nu ți-afost prea credincios — nici în exil și nici în Anglia. L-am cercetat cu atenție și sunt încredințată că acum este soțul tău credincios și iubitor. N-ai niciun motiv să nu te întorci la el.*

*I-am jurat lui Harry pe propria mea onoare că zvonurile pe care le-am auzit despre tine nu sunt adevărate. Mi-am dat cuvântul că ești o*

*femeie cuviincioasă și că nu ți-aiface propriul copil un bastard, nici nu ți-ai batjocori numele regal încercând să obții un divorț, mai ales de un soț care îți caută iertarea.*

*Să fii o soție bună înseamnă să ierți. O regină ca tine, ca mine și ca sora noastră Mary este cu deosebire silită să arate lumii că o căsătorie nu se poate sfârși, că nu există un sfârșit al iertării noastre.*

*Așa că am căzu de acord cu Harry ca tu să-l primești înapoi pe Archibald ca soț de Rusalii și nădăjduiesc că vei fi din nou fericită. Așa cum nădăjduiesc să fiu și eu, cândva în curând.*

*Sora ta, regina,*

*Caterina*

Nici măcar nu sunt supărată pe ea pentru că mă trimite în brațele unui trădător care nu mi-a fost credincios și care m-a atacat cu oștirea lui. Mă gândesc că aceasta este lovitura ei de maestru.

Archibald urmează să locuiască la Holyrood cu fiica noastră, fiul meu și cu mine și trebuie să arătăm lumii că suntem o familie care a căzut la pace. Trebuie să-i dovedim lui Harry că nu poate exista divorț, că un soț se întoarce întotdeauna la soția lui, că o căsătorie este cu adevărat până la moarte. Pentru oamenii de rând, care vin să ne vadă luând cina așezați unul lângă altul, cu fața spre sala minunată, suntem ca un lord cu soția și fiul lui. Baldachinul oficial se întinde peste James și peste mine, scaunele noastre sunt puse un pic mai sus decât al lui Archibald, dar el este cel care trimite felurile de mâncare prin sală, stă la taifas cu prietenii săi și poruncește muzica precum un bărbat de vază la propria-i masă.

Bucătăriile trimit festinuri din multe feluri de mâncare, de parcă se delectează gătind pentru lordul însuși. Muzicanții cântă cântece de dans și Archibald învață pe toată lumea noii pași de la Londra, pe care Anne Boleyn i-a făcut să fie la modă. Actorii interpretează noile piese de bal mascat, alegând pe cineva de la curte și luându-l la dans ca să-și joace rolul în dramă. Ei îl aleg adesea pe Archibald și el dansează în centrul unui cerc care se rotește, zâmbindu-mi din ochii lui negri, dând din umeri ca pentru a spune că nu caută această laudă, ci ea pur și simplu vine la el. Este veșnic în centrul atenției.

E amabil cu James — nu-l copleșește cu atenție, căci asta l-ar face pe fiul meu prevăzător în vârstă de 12 ani să fie bănuitor, ci îi vorbește despre salvări pe muchie de cuțit, bătălii, strategii, războaiele Creștinătății, planurile regelui Angliei și permanentele schimbări și jocuri de putere de la curțile Europei. Nu și-a irosit timpul nici în Franța, nici în Anglia. Știe tot ce se întâmplă și îi spune lui James istorioare pentru a-l învăța arta guvernării și îl bate ușor pe umăr și îl laudă pentru agerimea lui. Îl ia în bibliotecă, întinde hărțile pe imensa

masă rotundă și îi arată cum a devenit familia Habsburg tot mai importantă și că pământurile lor se întind în toată Europa.

— De aceea trebuie să avem o alianță cu Anglia și cu Franța, zice el. Habsburgii sunt un monstru care ne va înghiți.

E iubitor și răbdător cu Margaret, iar ea îl adoră ca pe un tată care i-a fost redat în mod miraculos. El îi laudă frumusețea și o ia alături peste tot, cumpărându-i panglici pentru păr de fiecare dată când trec pe lângă o piață. Cu mine este la fel de fermecător și de binevoitor ca atunci când era tăietorul meu de carne și nu putea să facă îndeajuns pentru mine. Îmi arată un zâmbet cald peste capul lui James, ca pentru a mă lăuda că am crescut un asemenea băiat, râde când spun ceva, brațul lui e întotdeauna pregătit să mă însoțească atunci când intrăm la curte. Când curtea dansează, muzicanții cântă, se scot cărțile de joc, totul este pe de-a-ntregul potrivit dorinței mele. Mă cunoaște atât de bine, încât ghicește ce vreau înainte să am timp să poruncesc. Se interesează de vechea mea durere de șold, îmi aduce aminte de călătoria noastră călare în mare goană către un loc sigur; trecutul nostru este o poveste de dragoste pe care o repovestește din când în când în mici aduceri-aminte, întrebându-mă întotdeauna dacă îmi amintesc când…? Îmi amintesc noaptea în care…? Zi după zi, mă atrage spre el cu o mulțime de interese și amintiri comune.

Adesea, se întoarce spre James și îmi laudă curajul și îi zice băiatului meu că e norocos să aibă drept mamă o astfel de eroină. Îi povestește lui Margaret despre zecile de rochii pe care mi le-a trimis fratele meu, regele, drept răsplată pentru curajul meu. Întotdeauna lasă de înțeles că el însuși lupta în sprijinul meu și pentru siguranța lui James. E ca și cum ar cânta o baladă despre povestea pe care o știm cu toții, dar pusă pe o melodie nouă și necunoscută.

În spatele capului înclinat, atent, al lui Archibald îl văd pe Henric Stewart încruntat, dar neputincios. Nu pot să fac nimic pentru a-i dovedi că nu sunt alinată și consolată de acest nou Archibald, căci el poate să vadă — toată lumea poate să vadă — că sunt. Am avut parte de atât de puțină afecțiune în viață, încât sunt flămândă după atenție, chiar și din partea unui bărbat care mi-a fost dușman.

Sunt îndrăgostită de Henric Stewart, îmi tresaltă inima când vine la curte și se înclină în fața mea, cu părul lui șaten-roșcat strălucind în lumina lumânărilor, cu ochii căprui și sinceri; dar când Archibald stă în picioare în spatele scaunului meu, cu mâna pusă pe umărul meu, știu că sunt în siguranță: singurul om din Scoția care ar putea să îmi conteste puterea e de partea mea, prietenul și aliatul fratelui meu stă lângă mine, soțul cu care m-am măritat din dragoste, care m-a trădat atât de dureros, a venit acasă.

— Acesta este finalul nostru fericit, îmi șoptește el aplecându-se deasupra mea, și nu găsesc curajul să tăgăduiesc.

Henric Stewart vine în odăile mele la ora de dinainte de cină, când toată lumea se îmbracă. Doamnele mele vin să-mi spună că el așteaptă și le izgonesc. Mă duc la el, îmbrăcată ca o regină în catifea verde cu mâneci argintii. El se înclină și așteaptă să mă așez, dar mă duc spre el și mă uit în sus la fața lui posomorâtă și simt un fior atât de mare de plăcere, încât nu mă pot stăpâni să pun mâna pe pieptul lui și să șoptesc:

— Henric?

— Am venit să cer îngăduința de a pleca de la curte, zice el încordat.

— Nu!

— Trebuie să-ți dai seama că nu pot să trăiesc sub același acoperiș cu tine și cu soțul tău.

— Nu pot suporta să pleci. Nu poți să mă lași aici cu el!

Îmi strânge mâna pe haina lui minunat brodată.

— Nu vreau să plec. Știi că nu vreau. Însă nu pot să trăiesc în casa lui de parcă aș fi omul lui.

— E casa mea! Tu îmi ești credincios mie!

— Dacă e soțul tău, atunci totul este al lui, zice el nefericit. Chiar și eu. Mi-e rușine.

— Ți-e rușine din pricina mea?

— Nu, niciodată. Știu că trebuie să împarți puterea cu el, știu că trebuie să-l accepți aici. Înțeleg. Este acordul cu englezii, înțeleg asta. Însă nu pot s-o fac.

— Iubirea mea, scumpul meu, știi că divorțul meu va avea loc și vom scăpa de el!

— Când?

La tonul lui deznădăjduit, mă stăpânesc.

— Ar putea să se pronunțe oricând de-acum, în orice zi.

— Sau s-ar putea să nu aibă loc niciodată. Între timp, nu pot să aștept după tine în casa soțului tău.

— Nu te întoarce la Avondale. Îl strâng mai tare de haină. Dacă nu poți sta aici, nu te întoarce acolo.

— Unde altundeva să merg?

— Du-te la Stirling, zic eu repede. Este al meu — nimeni nu poate nega asta — du-te la Stirling și strânge garda castelului, verifică întăririle și fă-l un refugiu sigur pentru noi, în caz că ceva va merge rău aici.

Îi născocesc de lucru, dându-i o sarcină care să-l facă să se simtă important.

— Rămâi, te rog, îi spun. Chiar dacă nu poți să mă protejezi aici, poți să-mi oferi un loc sigur în care să merg, dacă vom avea vreodată

nevoie de el. Cine știe ce o să facă cei din clanul Douglas?

— Vor face orice le vor porunci englezii, răspunde el sec. Iar tu vei face la fel.

— Da, deocamdată, încuviințez eu. Trebuie s-o fac, deocamdată. Însă știi că lucrez pentru libertatea mea și pentru libertatea fiului meu de a fi un rege adevărat al unei țări libere.

— Totuși îl păstrezi pe Douglas și pe clanul lui alături de tine, zice el ager.

Șovăi înainte de a-i spune adevărul. Simțămintele mele sunt atât de contradictorii, încât abia dacă pot să mi le explic mie însămi.

— Îmi este frică de el, mărturisesc eu. Știu că este nemilos, nu știu cât de departe e dispus să meargă. Și din pricina aceasta, atunci când este alături de mine știu că sunt în siguranță. Râd pe un ton nefericit. N-am niciun dușman în afara castelului când el este înăuntru. Când e bun cu mine, știu că nimic nu-mi poate face rău.

— Nu-ți dai seama că trebuie să te eliberezi de el? întreabă cu acea judecată limpede și cu nerăbdarea tinereții. Trăiești cu el de frică.

— Surorile mele stăruie, îi zic. Fratele meu stăruie. O fac pentru James.

— N-o să devii soția lui și în fapt, nu doar cu numele?

E un bărbat tânăr, nu-și poate da seama că mint.

— Niciodată, îi spun, gândindu-mă că tocmai asta a promis Caterina, pentru Rusalii. Nici măcar să nu gândești așa ceva.

— Nu-l iubești?

El încă nu știe că o femeie poate iubi, poate să se teamă și poate urî în același timp.

— Nu, îi răspund cu grijă. Nu este o astfel de iubire.

Se înmoaie, în timp ce își lasă capul în jos să-mi sărute mâinile agățate de el.

— Prea bine, zice. Voi merge la Stirling și voi aștepta să trimiți după mine. Știi că nu vreau decât să te slujesc.

Îndur primăvara fără iubitul meu tânăr, deși mi-e dor de prezența lui posacă și de privirile geloase din fundul sălii. Cu fiecare zi devin tot mai îngrijorată, pe măsură ce ambiția lui Archibald e tot mai clară, pe măsură ce își sporește influența asupra consiliului lorzilor și hotărârea sa fermă de a conduce Scoția iese tot mai mult la iveală. Legătura lui cu Anglia este atât de puternică, averea lui (averea mea) este atât de mare, încât autoritatea sa ca bărbat îi domină pe toți. Rămâne tandru, atent și îngăduitor cu mine, dar mă îngrozește gândul că vine Paștele și apoi Rusaliile, când se va întoarce în patul meu și nu văd nicio cale de a-l refuza. Ce înrăutățește lucrurile este că el vorbește despre asta ca despre o înțelegere pe care am făcut-o

amândoi de bună voie, de parcă am vrut să așteptăm anotimpul verii ca să marcăm împăcarea noastră, de parcă am spera la un alt copil precum o pereche de mierle frumoase care își fac cuibul într-un măr. Planul Caterinei de a-mi lăsa timp ca să mă obișnuiesc cu el i-a dat șansa lui Archibald să mă curteze, iar asta duce înapoi la căsnicia noastră.

El e prea viclean s-o zică deschis, dar poruncește draperii noi pentru patul meu și lenjerie nouă și îi spune croitoresei mele că trebuie să fie gata de Rusalii. Vorbește încrezător despre vară și zice că vom merge la Linlithgow și mai departe în nord, că trebuie să-l ducem pe James prin țara lui într-un tur regal, așa cum obișnuia să facă tatăl lui. Zice că o s-o învețe pe Margaret să călărească precum un băiat, cu picioarele de o parte și de alta a calului, ca să se poată bucura de vânătoare și de plimbările călare. În vocea lui nu există niciodată vreo îndoială că vom fi împreună, soț și soție, în această vară și în toate verile care vor urma.

Sigur de sine, îi cere cardinalului Wolsey deplina folosire a moșiilor mele: toate arendele și toate dările mele, toate recoltele, totul va ajunge la el ca soțul meu recunoscut. Nu pot să aflu nimic despre femeia pe care o numea cândva soția lui, Janet Stewart de Traquair. Nu știu dacă trăiește la Castelul Tantallon ca stăpâna acestuia sau pe una dintre proprietățile mele și nimeni nu îndrăznește să-mi spună. Nu știu nici măcar dacă a părăsit-o și ea e undeva, poate la Conacul Traquair, șovăind între speranța că el ar putea să se întoarcă la ea și temându-se de asta. El nu o pomenește niciodată și o stânjenează groaznică mă împiedică și pe mine să vorbesc. Mi-am pierdut curajul de a-l întreba.

Cântând cântecul fericirii noastre, al căsniciei noastre în ciuda neînțelegerilor noastre, al luptei noastre de a fi împreună, el a zugrăvit o nouă imagine. Îmi dau seama că trebuie să fi făcut asta atât de bine la Londra, căci o face și aici, la Edinburgh. Îl convinge pe fiul meu, aproape că mă convinge și pe mine, că eu și el suntem profund îndrăgostiți și că acum ne-am regăsit. Nu sunt în stare să mă agăț de propriul meu sentiment de sine. Încep să cred că are dreptate, că mă iubește, că este singura mea siguranță. Felul în care privește el lumea, părerea lui despre mine, povestea lui despre viața noastră împreună mă copleșesc ușor-ușor.

Într-o zi, îndrăznește chiar să îmi spună:

— Fumul de la tunuri s-a risipit și te-am văzut în spatele tunurilor și m-am gândit atunci — Dumnezeule, asta e singura femeie pe care am vrut-o vreodată. Dintotdeauna a fost o imensă pasiune între noi, Margaret, ură și iubire deopotrivă.

— Le-am dat ordin să se pregătească să tragă. Știam că ești tu, îi spun.

Zâmbește, încrederea lui e de nezdruncinat.

— Știu că ai făcut-o și că m-ai văzut uitându-mă la tine și că ai știut ce gândeam.

Îmi amintesc silueta lui pe cal, cum stătea pe culmea de pe Via Regis de parcă mă provoca să trag din nou în el.

— Nu, nu știam ce gândeai, zic eu cu încăpățânare. Tot ce voiam era să pleci.

— O, n-o să fac niciodată asta.

El îl reprezintă pe fratele meu, mărețul rege, e înzestrat de Dumnezeu cu aceeași siguranță de sine a cumnatei mele, regina Angliei, e sprijinit de puterea unui bărbat și de puterea lui Dumnezeu. Mă are sub vraja lui. Nu sunt îndrăgostită — Dumnezeu să mă apere de asemenea durere —, însă el domină curtea și îl subjugă pe James și e stăpân peste mine și simt că nu pot să spun sau să fac nimic pentru a-mi revendica libertatea. Îmi spune ce gândesc de parcă propria-mi minte este supusa lui. Pot doar să aștept vestea de la Roma că mi-a fost acceptat divorțul și abia atunci voi izbuti să-i spun că sunt liberă și că pentru mine el este un lord din consiliu și nimic mai mult. În ziua aceea, voi putea să-i spun că nu este soțul meu, că nu e tatăl vitreg al regelui. Este tatăl fiicei mele, dar nu este stăpân peste mine. O fi el un aliat al regelui Angliei, dar nu mai este rudă cu el. În fiecare seară, îngenunchez în fața crucifixului și mă rog ca clericii Sfântului Părinte să-mi scrie de îndată și să mă elibereze din această viață pe jumătate atât de stranie în care trăiesc cu un soț pe care nu cutez să-l sfidez și tânjesc după un bărbat pe care s-ar putea să nici nu-l mai văd.

Este de neîndurat. Trebuie să plec vara asta. Nu pot să călăresc cu Archibald în fiecare zi și să-l privesc dansând în fiecare seară. Nu pot să îngenunchez lângă el în capelă și să primesc împărtășania alături de el, de parcă împărțim cupa iubirii. Știu că în curând, după Paști, va veni în odaia mea și doamnele mele îi vor deschide ușa și-l vor lăsa să între, vor face o reverență și ne vor lăsa singuri. Sunt supusă lui întru totul, sunt stăpânită de el întru totul, mă copleșește într-atâta, încât știu că nu mă voi împotrivi. În fața legii, știu că nu pot să mă împotrivesc. Mă tem, din ce în ce mai mult, că voi fi uitat cum să rezist: nu mă voi împotrivi.

Trebuie să încalc angajamentul pe care fratele meu l-a făcut în locul meu, trebuie să rup vraja pe care a țesut-o Caterina. Ei doi au decis, din interesele lor, că eu și Archibald ar trebui să ne onorăm jurămintele maritale și să ne împăcăm. Căsătoria mea cu Archibald îngăduie pasiunea lui Harry pentru Mary Boleyn, pentru că eu dovedesc că nicio trădare nu poate distruge o căsnicie. Eu trebuie să dovedesc asta. Ei doi — Caterina și Harry — ne-au convins pe noi doi să ajungem la un acord. Harry plătește pentru garda lui James, cumpără consiliul lorzilor, îl sprijină pe Archibald, toate cu condiția ca

Archibald să reprezinte interesele Angliei și să fie credincios căsătoriei cu mine, prințesa engleză. Harry îmi scrie, Caterina îmi scrie, până și sora mea Mary îmi scrie, și toți spun că viitorul meu, viitorul țării mele și al băiatului meu se află în mâinile bunului meu soț. Că el îmi va fi credincios, că trebuie să-l primesc înapoi. Că vom fi fericiți.

În taină, prefăcându-mi scrisul și trimițând scrisoarea pe drumuri dosnice până în port și de acolo cu un vas comercial francez până în Franța, îi scriu absentului duce de Albany. Îi spun că voi face orice — orice — ca să obțin divorțul de la papă. Îi zic că știu că el poate influența Vaticanul în favoarea mea. Îi spun că voi da consiliul lorzilor pe mâna lui, că voi preda Scoția francezilor, numai să mă elibereze de Archibald și de această viață pe jumătate, ca în vis, care mă înăbușă, chiar și în timp ce scriu după ajutor.

## Palatul Scone, Perth, Scoția, primăvara anului 1525

Palatul Scone este un palat-abație așezat lângă clădirile mânăstirii, nu departe de biserica Scone. Este faimosul loc de încoronare a tuturor regilor scoțieni și, încă de când am venit prima oară aici cu soțul meu James, regele, am fost încântată de mânăstirea din piatră cenușie, de palat și de bisericuța aflate pe muntele care străjuiește orașul Perth. Peisajul este sălbatic aici; munții se înalță la foarte mult, pantele lor mai joase sunt întunecate de păduri atât de dese și de adânci, încât nu locuiește nimeni acolo, iar cărările înguste sunt urmate numai de căprioare și porci mistreți. Crestele munților sunt acoperite de zăpadă în această perioadă a anului, deși de-a lungul malului râului își ițesc capetele narcisele. E prea frig pentru plimbări pe lângă râul învolburat, alb din pricina revărsărilor de după iarnă, sau în grădinile împrejmuite de ziduri ale mânăstirii, unde în straturile negre de pământ se ivesc primii muguri ai plantelor.

Archibald nu ne însoțește în această călătorie în nord, nepotrivită pentru acest anotimp, ci rămâne la Edinburgh cu lorzii, în consiliu, iar eu și James suntem pe neașteptate liberi. Abia acum, că suntem departe de el, îmi dau seama cum nu îndrăznesc să zic nimic în preajma lui, îmi dau seama cum îl privesc. De parcă eu și fiul meu am merge pe vârfuri în preajma lui, de parcă ar fi un șarpe adormit care ar putea să ne atace. Numai lui Margaret îi este dor de el — e atât de fermecător și de afectuos cu ea, iar ea nu se teme în taină de el.

Ieșim la vânătoare sau la plimbări călare în fiecare zi și intendentul grajdurilor mele ne conduce prin păduri în ținutul înalt și golaș, unde vântul este aspru, rece și puternic. Fiul meu, regele, adoră aceste

regiuni muntoase, care sunt o parte atât de mare din regatul lui. Toată ziua face plimbări călare, cu doar o mână de însoțitori după el. Se duc la o mică mânăstire pentru micul dejun și bat puternic la ușa casei vreunui fermier pentru cină. Oamenii sunt încântați să-l descopere pe regele lor printre ei și lui James îi prieste nespus libertatea după ani în șir în care a fost ca un prizonier în propriile sale castele. Seamănă cu tatăl lui: îi place să-și uimească oamenii, să călărească printre ei ca un om de rând, să stea de vorbă cu ei ca egalul lor. Îi spun că tatăl lui folosea numele Gudeman din Ballengeich, un sat din apropiere de Stirling, și îi plăcea să se dea drept om de rând ca să poată dansa cu fetele și să le dea bani cerșetorilor, și James râde și zice că va fi și el un Gudeman și își va lua numele de „Gudemanson“[32]

Henric Stewart ni se alătură, călărind alături de James, un tovarăș ideal pentru un tânăr rege, vorbindu-i despre cavalerism, noblețe și spunându-i vechile istorii ale Scoției. Toată ziua el este însoțitorul și prietenul lui James, iar noaptea vine pe furiș în odaia mea și mă ia în brațe.

— Tu ești iubirea mea, iubita mea, îmi șoptește la ureche, iar eu zic „șșșștt“ și facem dragoste printre șoapte, iar apoi pleacă în taină înainte de ivirea zorilor, astfel că, atunci când mă trezesc pentru slujba de dimineață, e ca și cum aș fi avut un vis despre un iubit tânăr și abia îmi vine a crede că am fost împreună.

Suntem atât de fericiți în nord și atât de departe de necazurile din Edinburgh, încât sunt uimită când, la cină, este anunțat arhi- diaconul Thomas Magnus, abia întors dintr-o vizită în Anglia. Aici luăm cina devreme și ne ducem la culcare când ceara lumânărilor începe să șiroiască în sfeșnice. Aici sus cerul e la fel de întunecat ca o catifea neagră, cu stelele argintii ca niște mici împunsături de ac. Nu se văd lumini din Perth, nici torțe din cătunul Scone. Nu se vede nimic în afara unei lumini misterioase — nu sunt zorii și nici lumina stelelor — acolo unde pământul neluminat se întâlnește cu cerul întunecat al nopții, și singurul sunet este țipătul tulburător al bufnițelor.

— Nu mă așteptam să vă văd înapoi în Scoția atât de curând, arhidiacone, îi zic. Sunteți bine-venit.

Nu e chiar bine-venit. Știu că a fost la Londra și că aduce vești din Anglia. Nu mă îndoiesc că s-a oprit la Edinburgh și i-a împărtășit lui Archibald toate veștile și că a primit acolo îndrumări.

— Fratele meu, regele, este sănătos? Și Altețа Sa regina?

El se înclină. Zice încet că are scrisori pentru mine și vești foarte îngrijorătoare de la Londra.

— Fratele meu e bine? întreb neliniștită. Și Altețа Sa regina?

— Domnul fie lăudat, zice el pios. Amândoi sunt bine. Însă a avut

loc o bătălie cumplită. Regret să vă spun că fostul aliat al domniei voastre, regatul Franței, a fost învins. Însuși regele Franței a fost capturat.

— Cum? întreb fără să pricep.

Bag de seamă — nimeni n-ar putea să nu bage — licărul de încântare văzându-mi spaima, știind că asta mă lasă fără un aliat împotriva fratelui meu și al omului său.

— Regele Francisc a fost capturat și e reținut de împărat, zice el cu răceală. Prietenul domniei voastre, ducele de Albany, care comanda oștirea pentru stăpânul său, a fost cu desăvârșire învins. Dușmanul fratelui Domniei Tale, Robert de la Pole, pretendentul la tronul său, a fost ucis.

— Era și dușmanul meu, zic eu cu fermitate. Deopotrivă ruda și dușmanul nostru. Slavă Domnului că nu o să ne mai facă necazuri.

— Amin! zice arhidiaconul, de parcă ar prefera să fie el cel care îl invocă pe Dumnezeu. Și, astfel, veți înțelege — o prințesă cu istețimea Domniei Voastre va înțelege repede — că nu mai aveți prieteni puternici în afară de englezi, că francezii sunt nimiciți și vor rămâne distruși pentru o generație, regele lor este în captivitate, domnia lui s-a încheiat. V-a fost aliat, dar acum este prizonierul Imperiului Habsburgic. Regatul fratelui domniei voastre nu e primejduit de un atac al francezilor, prietenul Domniei Voastre, ducele de Albany, este umilit și învins.

— Mă bucur de orice face Anglia să fie în afara vreunei primejdii, îi răspund la întâmplare, aproape fără să știu ce zic.

Dacă francezii sunt înfrânți și ducele e umilit, atunci el nu poate să vorbească în favoarea mea la Vatican; nu-mi poate fi de niciun ajutor în Scoția. Arhidiaconul are dreptate, am pierdut un prieten și un aliat. Voi depinde pentru totdeauna de Harry și voi fi mereu în mâinile lui Archibald.

— Acesta este un șoc pentru Domnia Voastră, zice arhidiaconul, cu o compasiune neconvingătoare. Este sfârșitul Franței ca mare putere. Toți lorzii scoțieni aflați în simbria Franței își vor lua gândul de la a mai fi plătiți.

Se oprește. Știe că francezii îmi trimit bani. Știe că depind de ei pentru o rentă și pentru gărzile lor, că jumătate din lorzi sunt plătiți pentru sprijinul lor.

— Mă bucur pentru fratele meu, zic eu năucită. Mă bucur foarte mult pentru Anglia.

— Și pentru sora Domniei Voastre, infanta spaniolă, care își vede acum nepotul stăpânind toată Europa, îmi aduce aminte arhidiaconul.

— Și pentru ea, spun eu printre dinți.

— V-au scris, zic el, înmânându-mi pachetul îngreunat de sigiliile regale.

Dau din cap spre una dintre doamnele mele:

— Spune-le muzicanților să cânte aici, eu o să mă duc în odăile reginei să citesc veștile de la Londra.

— Vești bune, sper, zice ea.

Încuviințez din cap cu o încredere pe care n-o simt și las gărzile să închidă ușile în urma mea înainte de a mă duce la jilțul starețului, așezat pe un piedestal cu fața spre încăperea goală și liniștită; mă așez și rup sigiliul.

N-am mai citit o asemenea scrisoare niciodată până acum. Îl știam pe Harry nestăpânit, dar niciodată așa. Îl știam mânios, dar asta e mai rău ca orice. Îmi scrie ca un om care nu poate fi contrazis, ca un om care l-ar ucide pe cel care i s-ar împotrivi. E cuprins de furie, penița lui împroașcă și stropește cu cerneală pagina de parcă el însuși ar scuipa de furie. E nebun de mânie, e turbat de mânie. Zice că știe că eram mână în mână cu Albany, dar că ar trebui să știu că Albany e un om terminat, cu desăvârșire învins. Zice că mi-a interceptat scrisoarea care dovedește că, în vreme ce mă prefac în ochii tuturor că m-am împăcat cu Archibald, l-am rugat în tot acest timp pe Albany să grăbească divorțul meu la Vatican. Zice că a citit cu groază că am spus că aș face „orice, orice“ ca să fiu liberă. Zice că înțelege foarte bine ce am vrut să spun: că mă ofeream lui Albany pentru a mă face de rușine și a-mi face familia de rușine. Știe că am fost cumpărată de francezi, că mă rugam de ducele francez să-și folosească influența ca să fiu liberă. Zice că sunt fățarnică, pe de-a-ntregul fățarnică, și că n-ar fi trebuit niciodată să-i dea ascultare soției lui, care a jurat că sunt o femeie cuviincioasă și că se poate avea încredere în mine. Zice că ea a gândit când a spus că m-aș fi împăcat cu soțul meu. Zice că am dovedit-o pe Caterina a fi o mincinoasă și o proastă sfătuitoare și că el n-o să-și mai irosească niciodată timpul ascultând-o și că asta e vina mea. Zice că eu sunt o mincinoasă și că ea e o proastă.

Zice că nepotul Caterinei este cuceritorul Europei și că regatul Franței s-a terminat tot atât de repede pe cât a început. Zice că prințesa Mary n-o să se mărite niciodată cu fiul meu James, ci urmează să fie logodită de îndată cu împăratul și că ea va fi cea mai măreață împărătească pe care a cunoscut-o lumea. Zice că atunci când va fi pregătit va conduce chiar el o armată pentru a cuceri Scoția, iar James va fi sub tronul Angliei, așa cum a fost întotdeauna Scoția. Zice că nu trebuie să mă gândesc că James va moșteni tronul Angliei, pentru că Harry are un fiu, un fiu puternic și sănătos, un adevărat Tudor, care va fi făcut copil legitim și va prelua tronul ca Henric al IX-lea, și că nu trebuie să mă gândesc că James va vedea vreodată interiorul Catedralei Westminster. De fapt, nu trebuie să mă gândesc

că va vedea vreodată Londra, poate în afară de a-și aduce omagiile, și că nici eu nu voi mai vedea Londra vreodată. Harry zice că m-a prevenit cu privire la asta, că soția lui, Caterina — femeia aia proastă — m-a prevenit cu privire la asta. Infidelitatea față de soțul meu va fi răsplătită cu ocară, trădarea credinței față de Anglia va fi răsplătită cu distrugerea mea. Am fost prevenită că purtarea va duce la osândirea mea, iar acum sunt pierdută.

Țin scrisoarea în fața mea și apoi îmi dau seama că se aude un foșnet repetat. E de la mâinile mele care tremură în timp ce țin scrisoarea. Las hârtiile cu scris dezordonat să cadă și îmi dau seama că tremur toată, de parcă aș fi cuprinsă de friguri, de parcă aș fi o nebună din vreun sat pe cale să se prăbușească din cauza unei crize. Descopăr că nu pot să respir și că mi-este atât de frig, de parcă aș tremura într-un vânt rece ca gheața. Încerc să mă ridic, dar îmi dau seama că nu mă țin picioarele. Mă las înapoi în jilțul starețului și strig după ajutor, dar nu am suflu, nu am glas. Acum se aude un zăngănit, de la inelele mele care se lovesc de lemnul încrustat cu aur al jilțului. Îmi încleștez mâinile pe brațele jilțului ca să nu se mai miște, dar încheieturile degetelor mi se albesc și tremur fără oprire. Mă gândesc că va trebui să îndur acest atac, această coborâre în nebunie, așa cum am îndurat alte șocuri cumplite, alte pierderi îngrozitoare. Fratele meu s-a întors împotriva mea, prietenul meu a fost învins, francezii sunt distruși și lumea e prea mult pentru mine. Soțul meu a câștigat. Sunt pierdută.

Se lasă întunericul până să fiu în stare să deschid scrisoarea de la Caterina. Îmi scrie foarte pe scurt. Pare a fi plină de păreri de rău, dar știu că asta e Caterina cea triumfătoare.

*Soțul meu și cu mine suntem de acord că dacă ești ferm hotărâtă asupra divorțului, atunci ești nepotrivită pentru a fi tutorele fiului tău sau regină. Va trebui să pleci în exil în grija noului tău amant — am auzit că îl favorizezi pe Henric Stewart. Margaret, dacă te dezici dejurământele de căsătorie, ești o nimeni sortită osândei veșnice și nu ești soră cu mine sau cu soțul meu.*

*Caterina*

*Nimic nu poate pune capăt unei căsătorii adevărate. Vei vedea ce am fost nevoită să îndur ca fiind voia Domnului și dorința regelui. Dar asta nu pune capăt căsătoriei mele. Nimic nu-i pune capăt. Nimic nu-i va pune capăt vreodată. K.*

Trebuie să vorbesc cu James. E un băiat de numai doisprezece ani, dar e rege. Trebuie să știe că am făcut o greșeală cumplită punându-l în alianță cu Franța, a cărei putere este înfrântă, că logodna lui a fost anulată și că eu sunt făcută de rușine în mod public. Mă duc în

dormitorul lui pe când își spune rugăciunile cu Davy Lyndsay, care se uită curios la fața mea încordată și îmi dau singură seama că sunt o dezamăgire ca mamă, tutore și regină.

James îngenunchează pentru binecuvântarea mea și eu îi fac o reverență și îl sărut. Apoi sare în pat să se uită la mine la fel de vesel de parcă încă ar fi un băiețel, și eu am venit să-i spun o poveste la culcare. Davy Lyndsay se înclină și dă să plece, dar îi zic:

— Poți să rămâi. Mâine toată curtea va ști despre asta. Poți la fel de bine să afli de la mine.

James schimbă o privire mirată cu Davy și bărbatul face un pas înapoi și stă în picioare cu spatele la ușă, de parcă ar fi de pază. Mă întorc spre fiul meu.

— Vei fi auzit veștile de la Pavia? Despre înfrângerea decisivă a francezilor?

James încuviințează din cap.

— Mi-a spus arhidiaconul Magnus, dar n-am fost sigur ce înseamnă asta pentru noi.

— El nu va fi ratat ocazia să-ți spună că asta înseamnă că aliata noastră, Franța, este slăbită pentru mulți ani, aproape distrusă.

Nici măcar nu mai au rege. A fost capturat și nu va fi trimis înapoi.

— Francezii îl vor răscumpăra, spune James.

— Dacă vor putea. Însă împăratul va obține tot ce va putea sub formă de pământuri, orașe și dări înainte de a-l trimite înapoi pe regele Franței. Va rescrie granițele Europei. Am pierdut un aliat, am rămas fără partener. Nu avem de ales decât să facem pace deplină cu Anglia. Dacă ei vor alege să ne declare război, nu vom avea niciun apărător.

James aprobă din cap.

— Oricum unchiul meu, regele, căuta să încheie pace cu noi.

— Da. Încerca să încheie pace cu o țară mică aflată în alianță cu o putere foarte mare și primejdioasă. Însă acum nu mai are de ce să se teamă de noi. Șovăi, apoi adaug: Și este foarte, foarte supărat pe mine.

Băiatul meu se uită în sus la mine cu privirea sa limpede.

— De ce?

— Am tot încercat să obțin o anulare a căsătoriei mele cu Archibald, contele de Angus, îi răspund foarte încet.

— Credeam că v-ați împăcat.

— Nu pe deplin. În inima mea, nu m-am împăcat cu el.

Până și mie îmi răsună în urechi cât de fățarnică par. Arunc o privire spre Davy Lyndsay, al cărui chip e complet impasibil, cu ochii pe cel pe care-l are în grijă.

— I-am scris ducelui de Albany ca să-l rog să își folosească influența la Vatican pentru a grăbi divorțul meu. Nădăjduiam că se va întâmpla înainte de Rusalii. Atunci i-aș fi spus contelui.

— Însă ducele e învins și Franța și-a pierdut regele, adaugă fiul meu.

— E mai rău de atât. Fratele meu, regele Angliei, mi-a interceptat scrisoarea către duce și acum știe că încercam să divorțez de soțul meu, încălcându-mi astfel înțelegerea cu Anglia și prefăcându-mă că le-am respectat dorințele. Respir adânc, cutre- murându-mă, și continui: E foarte furios pe mine. Am pierdut prietenia lui.

Chipul fraged al lui James e foarte serios.

— Dacă lorzii din consiliu se întorc împotriva ta, suntem singuri, mamă. Dacă nu ești soția contelui de Angus, nici regenta aleasă de francezi, nici sora preferată a regelui Angliei, atunci n-ai niciun fel de influență.

Încuviințez din cap.

— Iar contele de Angus va fi ofensat când va auzi că încercai să divorțezi de el pe la spatele lui, în timp ce trăiai cu el ca soția lui.

Sună mult mai rău când e spus de glasul clar, în falset, al fiului meu.

— Știu,

— Și te-ai prefacut în fața lui? Te-ai prefăcut că te-ai împăcat cu el, dat în tot acest timp scriai la Vatican pentru divorțul tău?

— Da.

— Și ai fost necredincioasă? întreabă el cu răceală.

— Am vrut să fiu liberă, murmur nefericită. Am vrut să scap de Archibald.

— Ți-ai luat un amant?

Îmi plec capul în fața mâniei îndreptățite a fiului meu.

— Am vrut să fiu liberă.

— Dar eu nu sunt liber, îmi subliniază fiul meu. Sunt în stăpânirea lui și în stăpânirea lorzilor din consiliului. Dacă ți-ai pierdut puterea, atunci situația mea e mai rea ca oricând. Vei fi în dizgrație și ei mă vor ține prizonier. El o să mă țină ca fiu vitreg.

— Îmi pare foarte rău…

Îmi arată chipul lui posomorât.

— Ai greșit foarte rău, zice el. Ne-ai distrus.

## Castelul Stirling, Scoția,<br>vara anului 1525

Îmi pierd orice urmă de influență asupra consiliului lorzilor; Archibald nu vrea nici măcar să mă vadă. Mă duc la Castelul Stirling și trăiesc ca o văduvă, singură. Păstrez o suită mică, dar abia am bani să-i plătesc. Nu primesc nimic din Franța și obțin doar o mică parte

din arendele și dările de pe moșiile mele — o rentă jalnică plătită de Archibald de milă. E un soț nedreptățit; ar fi dreptul lui să mă lase să mor de foame și nimeni nu l-ar condamna. Henric Stewart mă întâmpină cu bucurie, dar în curând află cu sunt în dizgrație și că nu ne vom căsători niciodată. Declar public că situația mea se află încă în atenția curții papale și că arendele ar trebui să mi se plătească mie, nu lui Archibald, că fiul meu ar trebui să fie în grija mea până când ei vor lua o decizie. Consiliul lorzilor răspunde că până la încetarea căsătoriei mele ar trebui să locuiesc cu soțul meu și că trebuie să vin la Edinburgh pentru a le da socoteală. Ei mă urăsc pentru că sunt o femeie care încearcă să-și câștige libertatea. Ei știu că i-aș fi vândut pe toți, cu totul, ca să-mi dobândesc libertatea față de Archibald. Ei mă urăsc pentru că i-am trădat. Se simt trădați la fel cum se simte și James — știu că încercam să plec și să-i las în puterea lui Archibald.

Nu mă duc la Edinburgh. Nu vreau să mă întorc la Archibald nici măcar ca să-l văd pe James, iar în absența mea ei declară că am renunțat la toată autoritatea. Zic că fiul meu va fi în grija unui consiliu de nobili, un grup de tutori prin rotație, și că Archibald ocupă primul loc. Îl ocupă și îl păstrează. James e în puterea lui Archibald și nu se va întoarce niciodată la mine. Nici măcar nu știu dacă James vrea să mă vadă. Simte că l-am trădat și n-o să mă ierte.

Archibald o ia și pe Margaret. Nu pot să crâcnesc. E fiica lui și el are dovezi de la regele Angliei că mama ei s-a făcut de rușine. Copila se bucură să meargă la el, căci e preferata tatălui ei. Mă gândesc că ar trebui să o conving să stea cu mine, dar nu-mi vine să o implor și nu am nicio putere pentru a porunci.

Îi scriu fratelui meu, regele, și îi cer ajutor în numele nepotului său, chiar dacă încă e supărat pe mine. Îi scriu Caterinei să îi spun că, în calitate de mamă, trebuie să înțeleagă că nu pot îndura ca James să fie ținut de dușmanul meu. Niciunul dintre ei nu răspunde, însă primesc o scrisoare de la sora mea Mary, care îmi aduce aminte că necazurile și durerile mele nu înseamnă nimic la Londra; sunt toate copleșite de bârfe.

*Fratele nostru l-a înnobilat pe fiul său nelegitim, Henric Fitzroy. Băiețelul a fost făcut duce — duce de Richmond și duce de Somerset — și este, în felul acesta, cel mai de seamă duce din regat. Are mult mai multe pământuri și dări decât soțul meu Charles. Charles zice că Harry o să-l numească pe Fitzroy succesor al său, pentru a moșteni tronul Angliei.*

Văd că i se schimbă scrisul când își dă seama că vorbește cu mama succesorului legitim.

*Sunt sigură că vei fi foarte tulburată, dar asta e numai ce zice Charles. S-ar putea ca până la urmă băiatul tău să moștenească tronul. Doar că, toată lumea vorbind atât de urât despre tine, Harry*

*nu poate să-l numească moștenitor pe fiul tău. Lumea întreabă chiar dacă suntem siguri de paternitatea lui James. Dacă ești adulterină acum, poate c-ai fost așa și înainte? E groaznic să auzi așa ceva — regret să repet aceste cuvinte. Mi-aș dori să te împaci cu contele de Angus. Toată lumea are o părere foarte bună despre el. Nu poți să-ți retragi cererea adresată papei? Nu o să aibă sorți de izbândă acum.*

*Bineînțeles că regina este foarte întristată de înnobilarea lui Henric Fitzroy, iar acum Mary Carey este din nou însărcinată și toată lumea știe că e copilul regelui. Sora ei, Anne Boleyn, este și ea la curte și regele e în fiecare zi cu una dintre ele, căci ele se întrec pentru atenția lui, iar Caterina e foarte rănită. Trăiește printre rivalele ei și acum vede că un băiat nelegitim este adăpostit într-un palat la fel de splendid ca acela dăruit adevăratei prințese, fiica ei. Prințesa Mary urmează să meargă la Castelul Ludlow, dar nu a fost făcută Prințesă de Wales. Eu nu înțeleg de ce nu i s-a dat acest titlu, dar Charles zice că englezii n-ar accepta niciodată o femeie pe tron. Așa că nimeni nu știe ce se va întâmpla, cu atât mai puțin regina.*

*Curtea noastră nu mai este una fericită. Cele două surori Boleyn suntfoarte nestăpânite în dorința lor de a-l mulțumi și a-l distra pe Harry — făc mișcare, dansează, interpretează și compun muzică, vânează, merg cu barca și flirtează, însă regina pare foarte obosită. Și eu sunt obosită. M-am săturat de toate astea.*

Asta e tot. Nu are niciun sfat nou pentru mine în afară de a mă întoarce la Archibald. Asta e tot ce vor zice vreodată oricare dintre ei. Nu cred că Mary se gândește vreun pic la mine. Nu-și poate imagina viața mea — fără bani, singură, fără companie, fără să-mi pot vedea fiul, părăsită de fiica mea, fără să pot intra în capitala mea, o regină cu numele, dar deposedată de putere, bogăție și renume. Pentru Mary, lumea s-a oprit la Londra și la lupta dintre două fete Boleyn frumoase, un mare semn de întrebare atârnând deasupra tronului Angliei ca un baldachin oficial sclipitor. Sunt atât de multe altele care mă îngrijorează, dar nici ea, nici cumnata mea, Caterina, nu se gândesc vreodată la mine.

## Palatul Holyroodhouse, Edinburgh, Scoția, primăvara anului 1526

În sfârșit pot să mă întorc la Edinburgh să-mi văd fiul. Timp de mai mult de un an a fost în grija lui Archibald și n-am putut să fac nimic altceva decât să-i scriu și să-i trimit mici cadouri și să-l rog să țină minte că mama lui îl iubește și ar fi cu el dacă ar putea. Nu pot să uit răceala din vocea lui, supărarea de pe chip. Dă vina pe mine pentru

înfrângerea noastră — și are dreptate. Și eu mă consider vinovată.

Uimitor, Harry, fratele meu, este cel care face posibilă întoarcerea mea la curte. Harry îi poruncește lui Archibald să-mi dea arendele și dările și să nu le păstreze pentru sine. Zice că trebuie să mi se dea voie să-mi văd fiul. Îi spune lui Archibald că ar trebui să mi se acorde divorțul dacă se poate dovedi cu adevărat că această căsătorie nu a fost una valabilă încă de la început. Harry s-a răzgândit complet: s-a sucit cu totul. M-a iertat, vrea să fiu fericită.

Sunt năucită. Nu pot să pricep de unde această schimbare care mi-a adus o asemenea șansă. Sunt atât de încurajată și atât de plină de speranță, încât le scriu lui și Caterinei și le mulțumesc pentru bunătatea lor față de mine și le promit recunoștința mea și credința față de țara mea în care m-am născut. Dintr-un motiv sau altul, mi-a fost înapoiat privilegiul regal și sunt primită din nou în familie. Nu știu de ce sunt din nou iubită, dar sunt la fel de recunoscătoare precum un cățeluș bătut care se agită să lângă mâna care a ținut cravașa. Harry are toată puterea și, pe neașteptate, îmi acordă binecuvântarea sa.

Mary este cea care mă lămurește:

*Vei fi auzit că Mary Carey, fata Boleyn, a născut un băiat. Regele, fratele nostru, este încântat, așa cum e încântat orice bărbat, să aibă unfiu sănătos pe care să-l arate lumii. Al doilea băiat nelegitim sănătos. I-au zis Henric, dar va lua numele de familie al soțului, Carey. Asta o cruță pe regină de umilirea de a vedea înnobilat un alt bastard Fitzroy, dar ăsta e singurul lucru de care e scutită. Toată lumea știe că băiatul îl are ca tată pe rege și în felul acesta toată lumea știe că trebuie să fie vina reginei că ei au un singur copil, și acela ofată plăpândă. Caterina postește mai mult ca oricând, aproape că nu mănâncă la cină, și cămașa de penitență din păr aspru i-a zgâriat pielea până la sânge pe umeri și pe șolduri. Cred cu adevărat că o să moară la cât de mult își chinuiește trupul, și atunci Harry va fi liber. Ai fi îndurerată s-o vezi, tu care o iubești atât de mult. Eu, cealaltă soră a ei, nu pot să fac nimic, doar să mă uit cum se torturează singură. Este de nesuportat.*

*Mary Boleyn pare săfi pierdut atențiafratelui nostru, care este acum la picioarele surorii ei, Anne Boleyn, și o știe toată lumea. Ea domnește ca o regină la curte, de parcă e de neam regesc prin naștere. Nu ți-ar veni să crezi cum se poartă la curte, la curtea noastră, fata asta venită de nicăieri. Nici măcar ție și mie, ca prințese prin naștere, nu ni s-au permis vreodată asemenea libertăți. Își arogă întâietate oriunde poate și, de asemenea, acolo unde n-ar trebui s-o facă, iar Harry o conduce la cină și la dans de parcă ar fi regină. Este cu totul ieșit din comun, ea merge înaintea duceselor, de parcă ar avea vreun drept. Caterina zâmbește cu demnitate de sfântă aproape, dar oricine*

*poate vedea că e aproape să-și piardă mințile. Sunt chemată să o admir și să o însoțesc pe fata Boleyn și, adesea, spun că nu mă simt bine sau că sunt prea obosită ori că trebuie să merg acasă. Mă prefac bolnavă ca să nu par a fi în slujba ei. În adevăr, așaface ea lucrurile să arate. Se hotărăște să facă ceva și se uită la Harry, iar în clipa următoare alergăm cu toții să-i facem ei pe plac. E o mascaradă de curte, suntem ca niște actori care încearcă să pună în scenă regalitatea. Nu mai există deloc eleganță, râs sau frumusețe aici, doar fățărnicie și râs amar, cinismul groaznic al tinerei și singurătatea reginei.*

*Ce e și mai rău e că eu nu cred că ea este amanta lui. Joacă rolul unui torționar nebun care nu vrea să-i dea drumul, dar care nici nu vrea să i se supună. Îl atinge întruna și își atinge propriile buze, îl mângâie și își duce mâinile pe mijlocul subțire, dar nu-l lasă s-o atingă. Pare că iubirea lui pentru ea e atât de chinuitoare, dar nu vrea să păcătuiască. Și dacă nu vafi amanta lui, ce o să se întâmple? Charles zice că dacă Harry s-ar culca pur și simplu cu ea, totul s-ar termina într-o săptămână, dar Charles spune mereu astfel de lucruri și domnișoara Boleyn nu e o fată care să fie pur și simplu luată pe sus în acest scop. Îți aduci aminte când eram copii și Sir Thomas More l-a adus pe Erasmus în vizită și Harry nu s-a pututgândi la nimic altceva până când n-a compus o poezie și i-a citit-o marelui filosof? La fel e acum. Vrea ca ea să-l considere excepțional. Sau când a văzut-o prima oară pe sora noastră Caterina? E la fel. Pare să nu poată fi el însuși decât dacă ea îl admiră. Și-a comandat haine noi, scrie poezie, năzuiește să ajungă pe culmi, asemenea unui băiat subjugat de nestatornicul amor adolescentin. Caterina postește și se roagă pentru sufletul lui. La fel și eu.*

Așa că acum știu de ce e Harry îngăduitor cu mine. Acum știu de ce regulile Caterinei nu ni se mai aplică tuturor. Simt pe limbă gustul triumfului, dansez o gigă pe cântecul din capul meu. Caterina își pierde, în sfârșit, puterea asupra lui Harry. El are un băiat pe care ea nu i l-a putut dărui și se gândește la acel băiat ca la moștenitorul lui. Acum o altă femeie i-a dăruit un al doilea fiu și e limpede că e vina Caterinei că Harry nu are niciun fiu și urmaș legitim care să moștenească recent câștigata noastră coroană Tudor. De ani de zile, dezamăgirea și durerea Caterinei au fost dezamăgirea și durerea lui Harry, refuzul ei de a pune la îndoială căile Domnului a fost un model pentru el, credința ei nestrămutată în legile căsătoriei eterne a fost singurul ei răspuns la dezamăgirea lor. Însă aceasta nu mai este calea lui. Acum poate vedea și singur că Dumnezeu nu vrea ca el să moară fără un fiu și un moștenitor. Acum are un al doilea băiat în leagăn — de parcă Dumnezeu ar spune întregii lumi: Harry poate să facă un băiat, Harry va avea fii — Caterina a fost tot timpul cea care nu a

putut să poarte în pântec și să dea naștere unui băiat. Aceasta nu este o durere trimisă de Dumnezeu care să pună la încercare cuplul de aur care părea să aibă totul, ci o durere trimisă de Dumnezeu Caterinei, doar a ei. Căsătoria lor nu este verga de care trebuie să se agațe în naufragiul nădejdii lor, căsătoria lor este ea însăși naufragiul, naufragiul Caterinei. Fără Caterina, Harry poate să facă un fiu.

Așa că mă îndoiesc foarte tare că ea îmi va mai porunci să mă întorc la soțul meu și mă îndoiesc că fratele meu va insista asupra căsătoriei până la moarte. Acum înțeleg de ce el i-a spus lui Archibald că dacă există o dovadă temeinică pentru divorț, atunci chiar și divorțul unui Tudor de neam regal poate să aibă loc. Acum știu că Harry, numit Apărătorul Credinței, care a jurat că o căsătorie trebuie să continue până la moarte, nu mai gândește așa.

Iar Caterina, sora care m-a amenințat că nu-i voi mai fi soră, va afla, în schimb, că nu mai e soție. Și ar trebui să fiu un înger coborât din rai să nu mă gândesc că lipsa ei de compasiune față de mine este corect răsplătită.

Urmează să-mi văd fiul în cabinetul său privat, cu nimeni de față în afară de fostul meu soț, Archibald, și tutorele de încredere al lui James, Davy Lyndsay. Nu mi se îngăduie să am însoțitori, trebuie să merg singură. N-are niciun rost să mă împotrivesc prezenței lui Archibald, de vreme ce el are o putere la fel de mare ca a unui rege; conduce consiliul, îl păzește pe James. Totul este în puterea sa.

Mă îmbrac cu grijă pentru această întâlnire, într-o rochie în verdele Tudorilor, cu mâneci de un verde mai deschis, port un colier de smaralde, și am smaralde și pe capișon. Mă întreb dacă lui James o să i se pară că m-am schimbat prea mult. Am 36 de ani, nu mai sunt o femeie tânără, și descopăr câteva fire argintii la tâmple. Le smulg și mă întreb dacă Mary are deja fire încărunțite în părul ei auriu. Uneori, cred că arăt ca o femeie care a avut o viață grea, o viață de luptă continuă. Dar apoi, alteori, îmi surprind în oglindă ochii scăpărători și mă văd râzând și mi se pare că încă sunt o femeie frumoasă și că, de-aș putea să mă mărit cu bărbatul pe care-l iubesc și să-mi văd fiul pe tronul Scoției, atunci aș putea fi o femeie fericită și o soție bună.

Ușile duble ale cabinetului — cândva odăile mele — se deschid și intru. Așa cum a promis Archibald, înăuntru nu sunt decât el, Davy și fiul meu, care e așezat pe tron, cu picioarele abia atingând podeaua. Uit discursul pe care-l aveam pregătit și alerg spre el.

— James! O, James! zic eu. Mă opresc dintr-odată și fac o reverență, dar el s-a ridicat deja de pe tron și aleargă în jos pe trepte și apoi în brațele mele.

El este dragostea mea, el este băiatul meu, e altfel și totuși complet

neschimbat. Îl îmbrățișez strâns și îi simt capul cald sub bărbia mea; a crescut de când l-am văzut ultima oară. S-a mai și împlinit, iar brațele cu care îmi înconjoară talia sunt puternice.

— Mamă, zice el, și aud adorabila răgușeală a unui băiat căruia i se schimbă vocea. O să-și piardă falsetul copilăresc și n-o să i-l mai aud niciodată. Acest gând mă face să plâng în hohote și el privește în sus la chipul meu, ochii lui căprui și sinceri privesc țintă la mine și știu că mi-am recăpătat băiatul, exact așa cum era. M-a iertat, i-a fost dor de mine. Regret nespus că l-am dezamăgit, dar sunt cu totul copleșită de fericire să-l țin din nou în brațe. Zâmbește și îmi șterg lacrimile de la ochi și îi zâmbesc și eu.

— Mamă…, e tot ce poate să zică.

— Sunt fericită… Nu pot să-mi duc gândul până la capăt, nu pot să-mi regăsesc suflul. Sunt atât de fericită, atât de fericită.

Fericirea de a-l vedea pe James mă face să-i fiu recunoscătoare lui Archibald că mi-a îngăduit să mă întorc la Edinburgh. Margaret este din nou fiica mea, vine în odaia mea în fiecare

zi, mă îngrijesc de învățătura ei și trăiește sub călăuzirea mea. Archibald are putere deplină asupra consiliului lorzilor; nimeni nu îndrăznește să i se împotrivească. Dacă ar fi vrut să-mi interzică să vin în oraș, ar fi putut să o facă și nimeni nu mi-ar fi luat apărarea. E mărinimos cu mine — nu pot tăgădui asta. Îl slujește pe Harry, respectă dorințele Angliei — de fapt, n-are de ales, cu toate astea, e bun cu mine.

— Nu se poate să-ți fie cu adevărat frică de mine, nu? mă întreabă el, cu glas încet, mângâietor. Când îmi aduc aminte ce fel de regină erai când ne-am întâlnit prima oară, nu te speria nimic, iar eu eram un slujitor de rang atât de mic în casa ta, că nici măcar nu mă vedeai. Iar când m-ai înfruntat din spatele tunului și te-am văzut zâmbind prin fum! N-am crezut o clipă când mi s-a spus că ți-a fost teamă de mine. Nu se poate să-ți fie teamă de mine, Margaret.

— Nu sunt, zic eu, sfidătoare dintr-odată.

— Bineînțeles că nu. Ai apărut ca o lună la orizont în viața mea — n-ai fost deloc ca o femeie obișnuită.

— Nu știam că așa simțeai, zic eu prevăzătoare.

— Bineînțeles. Am fost iubiți, am fost soț și soție, suntem părinții unei fiice frumoase, am fost față în față cu un tun între noi, dar întotdeauna am fost cea mai importantă ființă unul pentru celălalt. Nu-i adevărat? La cine te gândești în cea mai mare parte a zilei? La cine te gândești în fiecare zi? La cine crezi că mă gândesc eu tot timpul? Tot timpul!

— Nu e același lucru cu a iubi pe cineva, mă împotrivesc eu. Nu

vreau să aud cuvinte de iubire. Știu că ai altă femeie; știi că îl iubesc pe Henric Stewart. Mă voi căsători cu el dacă papa îmi va acorda divorțul.

Râde scurt și face un gest din mână ca pentru a spune că Henric Stewart nu înseamnă nimic pentr. U el.

— Nu, Dumnezeule, nu, nu e același lucru cu a iubi, e mai mult, zice el. Mult mai mult. Iubirea vine și trece; dacă durează cât ține o baladă sau o poveste, e destul de mult. Toată lumea știe asta acum, iar printre ei se numără și regina Angliei, Dumnezeu s-o binecuvânteze. Pentru ea iubirea s-a sfârșit, dar legătura rămâne. Tu ești mai mult decât una dintre iubirile vieții mele. Eu sunt mai mult decât un favorit. Pentru mine, tu vei fi întotdeauna prima stea la amurg.

— Vorbești de lună și de stele, îi zic, cu vocea ușor pierită. Ai de gând să te faci poet?

Îmi aruncă un zâmbet leneș, seducător.

— Pentru că nopțile mă gândesc la tine. Nopțile cu tine sunt cele de care mi-e dor cel mai mult, șoptește el.

Tandrețea lui Archibald față de mine și bunătatea lui față de fiul meu nu încetează, căci el convinge consiliul să-l declare pe James rege la vară, la vârsta de paisprezece ani. Acum, în sfârșit, dregătorii care alcătuiesc suita lui James și domnesc în numele lui sunt alungați. Tutorii francezi pleacă, lorzii din consiliu își pierd funcțiile, eu și James putem să ne alegem propriii slujitori și să preluăm conducerea. Începem, cu mare însuflețire, să alcătuim liste cu oamenii pe care îi vom alege să ne slujească, dar nu se întâmplă cum ar trebui. În loc să ne lase să îi numim pe cei aleși de noi, Archibald își asumă această sarcină de unul singur. Își numește propriii oameni în suita regală și ne dăm seama că James va fi în continuare rege doar cu numele.

Toate scrisorile pleacă purtând sigiliul lui James, însă ele sunt dictate de Archibald și copiate de secretarii lui. Toată averea este verificată și ținută de lordul vistiernic al lui Archibald, păzită de oștenii castelului. Archibald are din nou toți banii. Garda regală dă socoteală lui Archibald însuși și căpitanilor numiți de el; garda e alcătuită în întregime din oameni din clanul Douglas. Pentru oamenii de-afară James e rege, însă în spatele zidurilor înalte, el nu e nimic mai mult decât fiul vitreg al lui Archibald. Eu sunt regina văduvă, dar în primul și în primul rând sunt soția lui Archibald.

Nu am nicio îndoială că Archibald are de gând să lase lucrurile așa la nesfârșit: lui James nu i se va îngădui niciodată să își preia puterea, eu nu îmi voi numi niciodată dregătorii casei, nu voi scăpa niciodată din stăpânirea lui Archibald. Arhiepiscopul de Saint Andrews, James Beaton, care mi-a fost dușman înverșunat în trecut, e supărat că a

pierdut rangul de Lord Cancelar.

Pe când sunt la capela de la Holyroodhouse și mă rog singură, vine la mine și îmi oferă sprijinul. Zice că mai sunt și alții care vor urma indicațiile mele orice aș vrea să fac. Zice că mă vor ajuta să-l eliberez pe James de tatăl lui vitreg, poruncitor peste măsură.

Însă mai întâi trebuie să scap de aici. Fiecare zi în care stau la masa lui Archibald cu James lângă mine întărește în ochii tuturor faptul că ne-am împăcat. De fiecare dată când el îmi oferă cea mai bună bucățică de carne sau prima înghițitură din cel mai bun vin, pare că își slujește soția cu dragoste și onoare. Până și James se uită la mine ca pentru a-mi confirma că nu cad sub vraja lui Archibald. Mă gândesc la luna de la orizont și la prima stea din amurg și îi spun lui James că trebuie să plec.

James pălește.

— Și mă lași aici? Cu el? Din nou?

— Trebuie s-o fac, îi zic. Nu pot să strâng oameni care să mă sprijine câtă vreme sunt sub același acoperiș cu Archibald. El e cu ochii pe mine zi și noapte. Și nu pot să scriu la Londra după ajutor, de vreme ce el plătește mesagerul și rupe sigiliul.

— Când o să vii înapoi? întreabă fiul meu cu răceală. Simt cum mi se strânge inima de durere când văd cum își ascunde frica vorbind repezit și distant.

— Nădăjduiesc să vin înapoi în câteva luni, poate chiar în fruntea unei armate, îi promit eu. N-o să tândălesc, poți fi sigur de asta. O să te scap de el, James. O să te eliberez.

Pare atât de nefericit, încât îi zic:

— Francisc al Franței e în libertate și nimeni nu credea că o să întâmple asta vreodată.

— Ai de gând să strângi o armată? șoptește el.

— Da.

— Juri pe onoarea ta?

Ne îmbrățișăm foarte strâns pentru o clipă.

— Întoarce-te după mine, zice el. Să vii înapoi, mamă.

## Castelul Stirling, Scoția,<br>toamna anului 1526

Fac trei încercări de a-l răpi pe James din custodia lui Archibald, dar soțul meu este prea dibaci și slujitorii săi îi sunt loiali și hotărâți să-l păstreze pe James. Un atac asupra oamenilor săi când el și James călătoresc călare spre granițe este înăbușit, o tentativă de răpire în interiorul Castelului Edinburgh eșuează. Însă tot mai mulți dintre

lorzii scoțieni vin de partea noastră, scârbiți de abuzul de putere al lui Archibald. Chiar și așa, pentru mine e o zi rea când Davy Lyndsay intră în sala de primiri și îngenunchează.

— Davy? Sunt în picioare într-o clipă, cu mâna la inimă. Dumneata aici? E bolnav James? Ai venit după mine?

— Am fost dat afară din slujba lui, zice Davy foarte încet. Contele de Angus m-a alungat și nu mi s-a îngăduit să rămân, deși am spus că aș sta sub același acoperiș cu el și fără simbrie, fără mijloace de trai, doar ca el să știe că sunt acolo. Am zis că aș dormi și în grajduri. Am zis că m-aș culca în cuștile ogarilor. Însă m-a alungat. Fiul Domniei Tale urmează să aibă pe altcineva drept cap al slujitorilor săi. Mie nu mi se mai dă voie să-l slujesc.

Sunt îngrozită. James n-a mai fost niciodată despărțit de Davy până acum. Pe tot parcursul vieții sale pline de morți și de despărțiri, el l-a avut întotdeauna pe Davy alături.

— E singur? Băiatul meu?

— Are însoțitori, răspunde el, dar strâmbătura disprețuitoare a gurii bătrânului îmi arată că nu are o părere prea bună despre ei.

— Cine este tutorele lui?

— George Douglas. Davy rostește numele fratelui mai mic al lui Archibald, căruia nu-i pasă de nimic altceva decât de triumful clanului Douglas.

— Dumnezeule, ce o să-l învețe pe băiat?

— Să preacurvească și să bea, zice acru bătrânul. Nuștie nimic altceva.

— Fiul meu?

— Ei îl răsfață dinadins. Îl duc la bordeluri și îl îmbată. Râd de el când cade, când îl ia o curvă. Dumnezeu să-i ierte pentru ceea ce-i fac băiatului nostru.

Mi-am astupat gura cu mâinile.

— Trebuie să mă duc să-l iau.

— Trebuie. Pentru Dumnezeu, trebuie să vă duceți.

— Dumneata ce vei face, Davy? îl întreb.

Pentru el e la fel de greu ca pentru mine. Nu a fost despărțit de James de când s-a născut.

— Dacă îmi dați voie, mă voi alătura slujitorilor Domniei Voastre, iar când vă veți trimite oastea să-l salveze pe rege de la clanul Douglas, mă veți trimite și pe mine și voi putea să ajung înapoi la băiatul meu.

— Dumneata, un poet, vrei să lupți pentru el?

— Dumnezeu știe că aș muri bucuros pentru el.

Îi iau mâinile în ale mele, iar el își împreunează palmele în vechiul gest de loialitate.

— Nu pot îndura să stau fără el, zice el simplu. Lăsați-mă să merg

să-l aduc.

— Da, îi zic fără să șovăi O să-l scăpăm de acolo. Făgăduiesc.

Le scriu lorzilor din consiliu, îi scriu lui Archibald însuși. Îi scriu lui Harry. Îi scriu Caterinei:

*La stăruința ta, de la întoarcerea contelui de Angus în Scoția, am trăit cu el ca soția lui. Și, deși el este acum la Edinburgh, iar eu sunt la Stirling, nu suntem înstrăinați, nici nu am vreo veste de la Vatican despre divorțul meu. Din câte știu, poate fi refuzat și atunci voi trăi și voi muri ca soția lui Archibald. Însă Archibald încalcă înțelegerile făcute cu voi și cu mine. Îl ține pe fiul meu, nepotul vostru, regele, sub strictă pază și supraveghere. James nu are voie să iasă fără o gardă înarmată alcătuită din oamenii clanului Douglas, nu poate vâna decât în apropierea orașului, iar poporul lui nu are voie să-l vadă sau să-i adreseze rugăminți. Te implor să vorbești cu fratele meu, regele, și să-l rogi să-i ordone contelui de Angus să-l elibereze pe James, să-l lase să fie liber așa cum ar trebui. Am făcut tot ce mi-ați cerut; James n-ar trebui să fie pedepsit.*

Asta nu e ceea ce pare, o rugăminte de ajutor între surori. Îi încerc puterile Caterinei. Cred că ea e la sfârșitul gloriei ei. Cred că influența ei se micșorează. Dacă încă mai are vreo înrâurire asupra lui Harry, poate s-o folosească pentru a-l elibera pe James, dar cred că a pierdut marea putere pe care o avea cândva asupra lui. Harry e sfătuit de cardinal în chestiuni de stat, discută religie și filosofie cu Thomas More și e influențat din ce în ce mai mult de cealaltă femeie din viața lui. Cu certitudine, Anne Boleyn nu va fi mulțumită, așa cum a fost sora ei, cu un titlu pentru tatăl ei în schimbul unui copil din flori. Îmi închipui că Anne e o femeie tânără care va vrea să împartă cu Harry deopotrivă patul și puterea lui. Nu e o târfă frumoasă, ci e un nou pion în jocul pentru putere. Va fi stăpâna neîncoronată a curții și conducătoarea gândirii religioase reformiste. Va aduce la Londra obiceiuri franceze și îl vom vedea pe rege cu regina de o mână și cu însoțitoarea lui de cealaltă mână.

Sora mea Mary îmi confirmă asta. Într-o lungă scrisoare în care îmi scrie despre sănătatea ei și despre băiețelul ei care crește pe zi ce trece, adaugă:

*regina este foarte tăcută și distantă, în vreme ce curtea devine tot mai gălăgioasă și mai nestăpânită. Ai crede că e bolnavă când vezi cât e de slabă și febrilă. Parcă doar spiritul i-ar fi rămas viu, arzându-i în privire. A căpătat obiceiul să se scoale noaptea pentru utrenie și pentru laude și, în felul acesta, fără îndoială că e frântă de oboseală seara, albă ca o stafie la cină. Nu pot să fac nimic să-i alin suferința. Nimeni nu poate săfacă nimic.*

*Toată lumea zice că nașterea bastardului Carey dovedește că regele e fertil și că ar putea să aibă un fiu și un moștenitor legitim dacă sora noastră s-ar da la o parte și el s-ar recăsători. Dar cum poate ea să facă asta? Dumnezeu a chemat-o să fie regina Angliei și ea are credința că l-ar încălca voința dacă ar renunța A fost căsătorită cândva cu Arthur și l-a pierdut, iar apoi a câștigat tronul prin Harry și prin chemarea directă a lui Dumnezeu, așa că nu poate abandona tronul acum. Nu pot să cred că asta e voia Domnului, iar episcopul Fisher zice că nu există temeiuri pentru a declara nevalabilă căsătoria lor. Faptul că tu continui cu cererea de divorț la Vatican este nespus de dureros pentru ea și pentru mine. De vreme ce le ia atât de mult să răspundă, de bună seamă ar fi mai bine să o retragi și să anunți că te-ai împăcat cu soțul tău, nu? Și atunci ai putea să te încredințezi că fiul tău este tratat bine, în loc să ne ceri ajutorul? Dacă vei face asta, toate necazurile tale se vor termina de îndată. Dragă soră, trebuie să-ți spun că regina Caterina gândește la fel ca mine. Amândouă credem că ar trebui să te întorci la soțul tău și să îți protejezi fiul. Amândouă suntem sigure că acesta ar fi cel mai înțelept lucru — nu vedem că ai putea să faci altceva.*

Câțiva lorzi care mă susțin cer să se întâlnească cu James la Castelul Edinburgh și Archibald îl duce acolo cu mare pompă. În ochii tuturor, ei îl întreabă dacă e liber, și băiatul meu răspunde că nimeni, nici măcar mama lui, nu trebuie să se teamă pentru el și că n-ar putea să ducă un trai mai plăcut și mai vesel decât o face cu Archibald — pe care îl numește bunul său văr.

— Poate fi adevărat? Henric Stewart e cu mine, cu arhiepiscopul Beaton și contele de Lennox când unul dintre lorzii prieteni vine să raporteze. Davy Lyndsay stă la o ușă, ascultând ca un ogar credincios căruia îi este dor de stăpânul lui. I-a sucit Archibald mințile, oferindu-i numai distracții, încurajându-l să devină un viciat? întreabă el.

Ne întoarcem spre mesager.

— Tânărul rege a vorbit fără să fie constrâns, răspunde lordul. Contele de Angus a fost cu el tot timpul, dar băiatul ar fi putut să spună adevărul, ar fi putut să face trei pași în sala cea mare și să ni se alăture. Nu a făcut asta. A spus în chip limpede că nu e nevoie ca mama lui să se teamă pentru el.

— Dar mă tem pentru el! izbucnesc eu.

Henric pune o mână tandră pe umărul meu.

— Toți ne temem pentru el, îmi zice.

Se aude un zăngănit în sala de audiențe și murmurul oamenilor care mă așteaptă acolo, ca să mă vadă. Bag de seamă că Henric își duce mâna acolo unde i-ar fi sabia.

— Aștepți pe cineva? întreabă el.

Dau din cap în vreme ce gărzile deschid ușa și intră un tânăr

îmbrăcat în livreaua regală. Îl recunosc pe unul dintre pajii lui James. Vine direct la picioarele mele și îngenunchează.

— Vin de la Alteța Sa regele, zice el.

Davy Lyndsay vine mai în față.

— Îl cunosc pe băiatul ăsta, zice el. Regele e bine, Alee?

— Da, e sănătos.

— Poți să te ridici, îi spun.

Se ridică în picioare și zice:

— Am adus un mesaj. Nu a vrut să vi-l scrie. Alteța Sa zice că a fost forțat să vorbească cu lorzii așa cum a vorbit, că este prizonierul contelui de Angus și că vă imploră să-l salvați. Zice că i-ați promis că veți merge după el. Zice că trebuie să mergeți.

Îmi duc mâna la inimă, căci stă să-mi iasă din piept la auzul rugăminții fiului meu. Tânărul își dă seama, în timp ce vorbește, că n-ar trebui să i se adreseze astfel unei regine, roșește, se lasă într-un genunchi și își pleacă capul..

— Rostesc cuvintele Alteței Sale, bălmăjește el. Le-am rostit întocmai cum mi-a poruncit el..

— Înțeleg. Îl ating ușor cu mâna pe capul plecat. Trebuie să te duci înapoi cu un răspuns?

— Da. Nu m-a văzut nimeni plecând și nimeni nu știe unde sunt.

— Așa crezi tu, zice Lennox aspru.

Băiatul afișează un zâmbet fugar, curajos.

— Așa sper, încuviințează el.

— Spune-i că voiveni după el, îi zic. Spune-i că nu-l voi dezamăgi. Spune-i că strâng o armată și-l voi ataca pe contele de Angus și că îl vom elibera.

Băiatul dă din cap.

— Știți că George Douglas, fratele contelui de Angus, este acum stăpânul suitei regelui?

— Stăpân? întreabă Davy Lyndsay.

Se lasă o tăcere grea.

— Atunci viața regelui este în primejdie, zice grav contele de Lennox. Nu e nimeni în jurul lui care să-l iubească. Nu e nimeni în jurul lui care n-ar trage foloase de pe urma morții sale.

— Archibald nu l-ar ucide, spun eu, cu neîncredere. Nu puteți spune asta.

Lennox se întoarce spre mine.

— Archibald are sânge regal și a luat în mâinile lui toată puterea regelui. Are custodia regelui și nimeni nu-l poate elibera. Ce înseamnă asta dacă nu pasul de dinainte de a-l întemnița pe rege și apoi de a-l declara bolnav sau nebun? Iar acela este un pas foarte mic înainte de a-l declara mort și de a se autoproclama Archibald însuși rege.

Mă dau înapoi îngrozită și mă afund în scaun.

— N-ar face așa ceva. Îl cunosc. Nu i-ar face niciodată rău fiului meu. Îl iubește.

Mai că zic: Mă iubește.

— Nu și dacă îl vom împiedica să facă asta, zice Henric Stewart.

Strângem o oștire și mai mulți lorzi ni se alătură cu slujitori înarmați. Unii sunt dușmani declarați ai lui Archibald și s-ar alătura oricărei acțiuni împotriva lui, unii speră la foloasele și șansa unei bătălii, dar unii — un număr destul de mare — vor să îl vadă pe fiul meu eliberat. Plănuim să-l atacăm pe noul aliat al lui Archibald, fostul meu prieten, James Hamilton, conte de Arran, cameleonul politic, în satul de la Podul Linlithgow, înainte ca Archibald să-și poată aduce armata de la Edinburgh. Contele de Arran și clanul Hamilton apără podul, așa că Lennox își duce oștirea prin râu și pe teren mlăștinos ca să le atace flancul. Îl împrejmuiesc. Armata Douglas urcă dinspre sud în mare grabă. Lorzii mei se sperie cumplit la vederea steagului regal în ariergarda oștirii lui Archibald. Soțul meu, ticălosul, l-a adus pe James la prima sa bătălie. L-a adus pe James să-i privească pe oamenii mamei sale murind în lupta pentru eliberarea lui.

Desigur, asta nu e doar o tactică pentru a-mi face în ciudă, ci e una cu adevărat strălucită. Îl folosește pe James întocmai cum am făcut-o eu când l-am trimis pe el, un băiețel în vârstă de numai trei ani, să predea cheile Castelului Stirling. Copilul ăsta a fost cărat ca o icoană în fața oamenilor de când s-a născut, iar acum Archibald îl pune pe James cu steagul regal în mijlocul armatei sale trădătoare. Jumătate dintre oamenii noștri nu vor vrea să ridice armele împotriva steagului regal; pentru ei, ar fi o blasfemie. Contele de Lennox se uită în jur deznădăjduit în vreme ce toți aliații lui rămân în urmă, însă oamenii din fruntea celor două oștiri se luptă cu încrâncenare, suduind, înjunghiindu-se cu sulițele, sfărtecându-se cu topoarele și agitând săbiile mari de luptă. Este sângeros și înfiorător, iar James, prins în spate, aude țipetele oamenilor turbați de furie și ale celor care cad secerați. Crede că are șansa să scape și dă pinteni calului, pentru a-și croi drum șerpuit printre cele două oștiri, dar atunci, noul stăpân al suitei sale, George Douglas, fratele soțului meu, îl înhață de braț și îl prinde cu pumnul său acoperit cu armura de metal. George urlă la băiatul meu și îi spune că ar face bine să rămână cu ei, pentru că cei din clanul Douglas nu-l vor lăsa niciodată să scape.

— Rămâneți unde sunteți, Sire, căci de vor reuși să pună mâna pe unul dintre brațele domniei voastre, vom trage de domnia voastră până vă vom face bucăți, dar nu vă vom da drumul.

James, îngrozit, își întoarce capul de la bărbatul care stă atât de sus pe cal și-l ține atât de strâns, dar se supune. Nu mai îndrăznește să

încerce să ajungă la contele de Lennox. Lupta se termină — a fost pierdută de cum au ridicat steagul regal — și oamenii noștri rup rândurile și se împrăștie. Un singur conducător nu izbutește să se retragă; suntem nevoiți să-l lăsăm pe contele de Lennox rănit pe câmpul de luptă și când îi recuperăm trupul, descoperim că a fost înjunghiat de nenumărate ori. Oștirea noastră se retrage la Castelul Stirling. Archibald ne urmărește, mergând în spatele nostru pe drumurile mocirloase, în vreme ce noi înaintăm pe drumul întortocheat printre munți și ne stropim în apele prin care trecem și urcăm tot mai sus pe drumul stâncos spre castel, unde intrăm în grabă, ridicăm podul, coborâm poarta- ghilotină și instaurăm starea de asediu.

Exact așa cum mi-a promis James cu mulți ani în urmă, Castelul Stirling este greu de doborât. Archibald nu poate cuceri castelul decât dacă aduce tunurile, dar nu avem pe nimeni care să ne salveze.

— Trebuie să plecăm, ne zice Henric mie și arhiepiscopului Beaton. Va trebuie să predăm castelul și o să fie mai bine dacă nu ne va găsi aici.

Mă uit la el nefericită.

— Ne predăm?

— Am pierdut, răspunde el scurt. Ar fi mai bine să te întorci la Linlithgow și să speri că Archibald va ajunge la o înțelegere cu tine. Nu poți să rămâi aici să aștepți să te captureze.

Arhiepiscopului nu e nevoie să i se spună de două ori. Își azvârle cât colo pelerina cea bună și haina gros căptușită.

— O să ies pe mica poartă întărită din zid, zice el. O să iau un băț de la unul dintre ciobani și o să-i iau și haina. Nu mă las prins de clanul Douglas. M-ar decapita așa cum au făcut cu cavalerul. Nu vreau să mi se bată capul în cuie de crucea din piață.

Mă uit de la bărbatul pe care-l iubesc la bărbatul în care am încredere. Amândoi sunt disperați să plece de la castelul meu, să se ascundă de soțul meu. Sunt înspăimântați de cel care vine după ei, care vine după mine. Îmi dau seama, din nou, că n-o să mă ajute nimeni. Va trebui să mă salvez singură.

Traversez țara călare, cu doar o mână de oameni care să mă apere. Plouă torențial și apa șterge urmele trecerii noastre și înăbușă zgomotul cailor. Archibald, care își pune oamenii să călărească din greu spre Castelul Stirling, nu știe că trec pe lângă el la mai puțin de o milă. Știu că oștirea lui e acolo, pe drum, înaintând spre nord, dar nu pot să-l văd și nici nu aud zăngănitul cavaleriei sale. Ținutul e atât de pustiu și de sălbatic, încât nu e nimeni să-l țină la curent cu goana noastră călare pe drumul de 20 de mile de la Stirling la Linlithgow. Nu

ne vede nimeni trecând, nici măcar pescarii murați de ploaie, nici măcar păstorii. Când la castelul de la Stirling e coborât podul mobil și sunt deschise porțile într-o capitulare rușinoasă, Archibald află că, încă o dată, am scăpat din mâinile lui, am fugit.

## Palatul Linlithgow, Scoția, toamna anului 1526

Însă știe că a câștigat. N-am nevoie de o scrisoare de la cardinalul Wolsey din Londra să-mi spună că războiul fățiș împotriva soțului meu e un dezastru. Nimeni nu poate sprijini o regină războinică vreodată dacă se înarmează împotriva soțului și stăpânului ei. Dar cardinalul îmi scrie pe un ton foarte moderat; nu mai este avocatul înflăcărat al căsătoriei în stil Tudor, așa cum era cândva:

> *Bineînțeles, draga mea fiică întru Hristos, s-ar putea ca Sfântul Părinte să considere că există temeiuri pentru o anulare și, dacă va fi așa, sfatul meu ar fi să încercați să vă înțelegeți cu soțul dumneavoastră cu privire la moșiile Domniei Tale și la fiica Domniilor Voastre. El o să vrea să conducă consiliul lorzilor și Domnia Ta va trebui să consimțiți ca el să aibă întâietate. Suntem cu toții de acord că el este cel mai bun conducător pe care l-ar putea avea Scoția și cel mai neprimejdios custode pentru fiul Domniei Tale. De-ați putea să cădeți la învoială cu contele, ați avea un loc de onoare la curte și ați putea să vă vedeți fiul și fiica, chiar de-arfi să vă măritați cu alt bărbat în viitor.*

Asta e ceva atât de departe de obișnuita stăruință de la Londra, că trebuie să rămân măritată, căci altfel voi răsturna Biserica însăși, încât țin scrisoarea și o mai recitesc un pic, întrebându-mă ce intenționează cardinalul prin vorbele mieroase scrise îngrijit de copist. Îmi dau seama că mi-e peste puteri să pricep ce e în capul cardinalului. Dar când Archibald îmi scrie cu aceeași mărinimie, cu aceeași bună-cuviință și la fel de curtenitor, ca și cum armata lui nu l-a ucis pe contele de Lennox, rămas rănit în urma noastră, de parcă fratele lui nu și-ar fi pus mâinile sălbatice pe fiul meu, înțeleg că politica engleză s-a schimbat, s-a schimbat întru totul.

Acum ni se va permite să ne despărțim, dar trebuie să nu-l răstorn pe Archibald de la putere. Pot să fiu liberă dacă renunț la puterea mea. E limpede, cineva din Anglia nu mai crede că un divorț regal este o anatemă. Cineva de la Londra crede că un divorț regal poate avea loc și că soțul și soția pot ajunge la o înțelegere. Cineva de la Londra crede că o căsătorie regală poate lua sfârșit și că cei doi se pot recăsători. Bănuiala mea e că acel cineva este Anne Boleyn.

Cât de rușinos este că străneopoata unui negustor de mătăsuri dă sfaturi pentru politica engleză în Scoția! Caterina a abuzat de puterea ei și a fost mai mult o tirană decât o regină, dar măcar s-a născut din neam regesc. Anne Boleyn e femeie de rând, tatăl ei a fost mândru să slujească în casa mea, părinții ei s-au născut de rang mai mic chiar și decât părinții lui Charles Brandon, soțul lui Mary. Dar, datorită iubirii lui Harry pentru vulgaritate și stridență, Charles e însurat cu sora mea și Anne îl sfătuiește pe regele Angliei. Nu-i de mirare că necazurile mele cu Archibald devin din ce în ce mai mărunte în comparație cu ale lor. Nu e de mirare că pentru ei contează mai puțin că sunt îndrăgostită de Henric Stewart — un lord scoțian cu sânge regesc. Ce ar putea să spună împotriva lui? Ce pot să spună împotriva mea, când regele Angliei își alege prietenii și curva din zgura țării sale și i se pare că sunt aur curat?

Archibald mă invită să-mi vizitez fiul la Edinburgh. Zice că voi fi un oaspete de vază la Holyroodhouse și că voi putea să-l văd pe James fără martori, cât de des și pentru cât de mult timp voi dori. Zice că fiica noastră, Margaret, este sănătoasă și fericită la Castelul Tantallon și că va veni la Edinburgh să mă vadă. Cu o politețe rece, îmi oferă odăile din palat care l-au găzduit cândva pe ducele de Albany — odăile regentului. Înțeleg din asta că nu se pune problema să împărțim același pat și că cearșafurile de Rusalii vor rămâne în cămara cu lenjerie. Înțeleg din asta că și a ajuns și la urechile lui că la Londra divorțul este acum îngăduit și că trebuie să mă trateze cu corectitudine și respect. Înțeleg din asta că, deși am pierdut bătălia împotriva lui Archibald, s-ar putea totuși să ajung la o învoială cu el. Zâmbind, răspund că voi fi fericită să-i revăd pe fiul meu, pe fiica mea și pe scumpul meu văr Archibald.

## Palatul Holyroodhouse, Edinburgh, Scoția, toamna anului 1526

Oamenii din Edinburgh sunt înșirați pe străzi și mă aclamă când intru în oraș și o iau spre Holyrood, mai mult ca o învingătoare decât ca o soție înstrăinată învinsă. Suita și slujitorii, Stewart și Douglas, îmi fac plecăciuni și își scot pălăriile când descalec, de parcă n-am fost niciodată altceva decât regina și conducătorul consiliului. El mă însoțește în odaia lui James și mă lasă în fața ușii.

— Orice ar ce zice, dă el din cap spre ușa închisă din spatele oamenilor din clanul Douglas care stau de pază cu chipurile

posomorâte, orice ar zice el, nu i-aș face rău. L-am iubit ca pe propriul meu fiu. Știi asta.

— Da, chiar știu asta, zic eu în silă. Dar ce plângere poate face împotriva ta?

Îmi aruncă un zâmbet plin de regret.

— Îl împiedic să ajungă pe tron, recunoaște el. Nu poate prelua puterea. Trebuie să-i conduc pe lorzi până când voi fi sigur că eu și clanul meu suntem în siguranță și că regatul e aliat cu Anglia. Știi asta.

Încuviințez din cap. Da, chiar știu asta.

Gărzile deschid ușile și intru la fiul meu. Sare în sus de pe podea, unde se juca cu zarul, aruncându-l dintr-o mână în alta, și traversează odaia cu pași mari spre mine. Văd imediat că a crescut, devenind acum un tânăr bărbat. Parcă anul trecut ar fi țopăit pe podea ca un mânz. Acum, vine în fugă, dar își ține umerii drepți ca un bărbat și calcă apăsat, nu sare. Are ținută — n-o avea înainte.

— De fiecare dată când ne întâlnim, ești schimbat, mă plâng eu, cercetându-i chipul și văzând umbra unei mustăți și începutul unei bărbi dezordonate pe obrajii lui. Ai barbă! exclam eu. Dar n-o să-ți lași barba să crească niciodată, nu?

— Tu ești neschimbată, îmi zice galant. Frumoasă ca întotdeauna.

— A fost îngrozitor, spun eu fără înconjur. Am tot încercat să te scap de aici.

— Știu. Am încercat să vin la tine. Își coboară vocea. Au pus mâna pe mine. Au zis că mă pot rupe în bucăți. Mi-ai spus să nu-i las niciodată să mă atingă, dar m-ar fi sfâșiat. Nu aveam nicio autoritate în fața lor. N-au avut pic de respect și n-am putut să-i silesc să mă respecte.

Ne uităm unul la altul întristați.

— Te-am dezamăgit, am greșit față de tine. Dumnezeu să mă ierte și nădăjduiască mă vei ierta și tu.

— Ba nu, zice el iute, și îmi dau seama că s-a gândit la asta. Ai încercat întotdeauna să faci ce e mai bine pentru mine, să păstrezi puterea, să mă pui pe tron. Cei care mi-au greșit sunt fratele tău regele, soțul tău, paznicul meu, și lorzii care s-au lăsat conduși precum oile care urmează un lup. Nu ești tu de vină pentru acești oameni atât de nesăbuiți.

— N-am bani, n-am armată și n-am sprijin din Anglia, zic eu fără înconjur. N-am niciun plan.

— Știu, răspunde el, și, deodată, zâmbetul jucăuș al tatălui său îi luminează chipul. Așa că m-am gândit să fim pur și simplu fericiți împreună. Chiar dacă suntem întemnițați. M-am gândit că am putea fi fericiți iarna asta și am putea să petrecem Crăciunul toți trei. Cu fiecare an cu care cresc în vârstă, cu fiecare lună în care îmi crește mai

mult barba, sfârșitul domniei clanului Douglas Roșu se apropie. Archibald nu poate să mă țină prizonierul lui când voi fi bărbat în toată firea. Vom câștiga, în final, pur și simplu supraviețuind.

Îi iau mâinile și îl sărut pe obraji, unde puful negru este la fel de moale ca buclele lui de bebeluș. Avem aceeași înălțime acum, băiatul meu e la fel de înalt ca mine și va mai crește încă.

— Prea bine, îi spun. Hai să trimitem după Margaret și să fim fericiți cu toții.

## Palatul Linlithgow, Scoția, vara anului 1527

Spre uimirea mea, locuim împreună, toți patru, și suntem fericiți. Lunga și geroasa iarnă se topește în cele din urmă și minunata primăvară scoțiană vine ușor-ușor. Mai întâi o simțim în verdele ierbii îmbibate de ploaie și de zăpada topită, apoi în țipetele ascuțite ale gâștelor care zboară în văzduh, pe urmă în zarva și în ciripitul păsărilor în zori. Și în cele din urmă vine cu toate narcisele și mugurii tot mai mari care se nasc pe crengile copacilor și cu fiecare ființă vie care revine la viață pe măsură ce seva urcă atât de puternic, încât aproape pot să-i simt gustul în aerul cald. Anul se îndreaptă către vară.

Archibald conduce consiliul. Nu există nicio îndoială că toată puterea e în mâinile sale, dar el îi aduce lui James legile și proclamațiile la semnat. Cu o mică grimasă, James semnează și pune sigiliu pe documente așa cum i se cere, nu se împotrivește niciodată tutorelui său. James e încântat că sunt din nou cu el. Îl numesc pe Davy Lyndsay în suita mea pentru ca James să-l aibă din nou alături în fiecare zi pe însoțitorul său drag și să nu fim complet dominați de clanul Douglas.

Curtea se învârte în jurul meu și al fiului meu, așa cum ar trebui, și mergem toți la vânătoare și la plimbări călare, organizăm mici turniruri și întreceri. Când vremea se face mai caldă, mergem toți la Linlithgow, unde vâslim pe lac și James merge la pescuit de somon. Seara, organizăm câte un bal mascat și dansuri și James se arată a fi un bun dansator și muzician. Niciun om educat de Davy Lyndsay n-ar putea să nu fie poet și James scrie versurile pentru propriile sale cântece. În jurul lui se adună un grup de nobili tineri. Cred că unii dintre ei au o influență proastă, căci beau prea mult, joacă cărți pe mize mari și, poate, sunt afemeiați. Însă acestea sunt sporturi pentru un bărbat tânăr și, Dumnezeu știe, tatăl lui James n-a fost vreun sfânt. Toată lumea crede că trebuie să i se acorde puterea anul ăsta sau la

anul.

Primim veşti din Anglia şi din Europa. Oştile împăratului continuă să câştige teren şi chiar se răscoală în interiorul porţilor Romei şi jefuiesc oraşul. Lumea vorbeşte de parcă au fost ucişi toţi creştinii şi au fost pângărite toate bisericile, de parcă acum trebuie să vină negreşit sfârşitul lumii. Însuşi papa este capturat de trupele împăratului şi, deşi ştiu că ar trebui să mă rog pentru el, nu mă pot stăpâni să nu mă gândesc la mine însămi, la faptul că acesta este sfârşitul speranţelor mele de libertate. Toate treburile Bisericii vor fi de-acum în grija împăratului, nepotul Caterinei, aşa că n-am nici cea mai mică îndoială că solicitarea mea pentru anularea căsătoriei s-a pierdut sau a fost arsă în distrugerea Vaticanului. Nu cred că voi divorţa vreodată de Archibald, iar Henric Stewart va trăi mereu în afara curţii şi mă va vedea numai când vom izbuti să ne furişăm în vreo după-amiază împreună, pe care o s-o irosim cu plângeri şi regrete. Suntem amândoi încredinţaţi că nu ni se va îngădui niciodată să fim împreună, că lui i se va interzice pentru totdeauna onoarea şi simbria unei slujbe regale şi că eu nu-i voi dărui niciodată un moştenitor pe jumătate de neam regesc.

Fratele meu nu-mi mai scrie deloc acum. Scoţia şi Anglia au semnat tratatul de pace şi el simte, în mod limpede, că treaba mea s-a încheiat şi că nu mai are nevoie de afecţiunea mea. Mary îmi scrie o scrisoare în care se arată atât de deznădăjduită şi de buimacă, încât trebuie să o citesc şi să o recitesc ca măcar să înţeleg ce zice. Dumnezeu ştie ce se petrece la Londra.

*Domnişoara Boleyn a ales să se retragă de la curte la casa tatălui ei, castelul Rever, şi Harry îi scrie des, cu mâna lui, implorând-o să se întoarcă. Cu mâna lui! Dintr-un oarecare motiv, ei i se îngăduie să refuze o poruncă regală, şi în loc de pedeapsă a fost răsplătită cu bijuterii şi bani.*

*Maggie, nu pot să-ţi spun cât de înjositor este pentru noi toţi să-l vedem pe Harry ţinându-se după femeia asta de parcă ar fi un trubadur, iar ea ar fi o ladype măsura unei regine. Caterina este cu desăvârşire demnă de laudă — nu zice nimic, se poartă de parcă nu e nimic nepotrivit, e lafel de tandră şi de iubitoare cu Harry ca şi până acum şi n-are niciodată o vorbă rea pentru nimeni, nici măcar în spatele uşilor închise, chiar dacă cele două, atât târfa după care se ţine, cât şi sora ei Mary şi mama ei Elizabeth Boleyn (acum lady Rochford — dacă-ţi vine să crezi), încă slujesc în apartamentul ei şi ea trebuie să le îndure zilnic zâmbetele afectate, pe jumătate cu părere de rău, pe jumătate triumfătoare. Caterina crede că toate astea vor fi date uitării aşa cum au fost uitate şi alte flirturi, şi bănuiesc că aşa trebuie să se întâmple — căci cui îi mai pasă acum de Bessie Blount? Însă dacă ai fi văzut catifeaua pe care i-a trimis-o el, ai fi la fel de*

*înfuriată ca mine.*

*Curtea este împărțită între cei mai tineri și mai slabi de minte, care se bucură de frământările și de rușinea acestei curtări, și cei bătrâni, care o îndrăgesc pe regină și își amintesc tot ce a făcut ea pentru Harry și pentru Anglia. Dar de ce se ascunde domnișoara Boleyn la Hever? Tare mă tem că e însărcinată. De bună seamă că am ști? Deși ea a făcut așa o paradă din faptul că e virgină.*

*Sfântul Părinte trimite un nunțiu papal în Anglia pentru a-i împăca pe Harry și sora noastră. Poate că el o să îi zică domnișoarei Boleyn să rămână la Hever. Am auzit că ea o să se întoarcă la curte numai dacă i se vor da propriile ei odăi și propriile ei însoțitoare, de parcă ar fi o prințesă din naștere. Vrea o suită mai numeroasă decât a mea. Nu e nevoie să te întrebi cine îi plătește toate cheltuielile. Nimeni nu se întreabă, toată lumea știe, este cât de poate de limpede: ele sunt trimise direct la vistierie.*

*Nu mai e nicio bucurie la curte, dar trebuie să fim prezenți, de vreme ce Charles zice că nu poate să piardă legătura cu regele, iar eu simt că trebuie să fiu alături de Caterina în această încercare. I se poate citi pe chip — arată de parcă ar fi măcinată de o boală cangrenoasă. Nimeni nu i-a spus prințesei Mary, care este ținută la Ludlow cât mai mult cu putință, păzită de dragonul ăla bătrân de Margaret Pale; însă bineînțeles că știe, cum ar putea să nu știe? Toată Anglia știe. Henric Fitzroy este mereu la curte și acum e tratat ca un prinț. Nu pot să-ți spun cât de nefericiți suntem. În afară de Harry și, desigur, de Anne Boleyn — ea este ca o vacă scăpată în porumb.*

*Noi am auzit că te-ai întors la soțul tău și că trăiți în pace și înțelegere. Mă bucur foarte mult pentru asta, dragă Maggie.*

*Regina zice că îi dai speranță: să te desparți de el, să porți război împotriva lui și să vă împăcați în cele din urmă. E ca un miracol.*

Poate că îi dau speranță reginei, dar mă îndoiesc că altcineva se gândește la mine. În mod clar, Harry este fericit să lase Scoția să fie condusă de cumnatul lui. De fapt, îl numește pe Archibald Administratorul Granițelor și îi încredințează asigurarea păcii și siguranței tuturor ținuturilor de la graniță, ceea ce seamănă cu a-i cere unui leu să doarmă alături de un miel. Iar soțul meu, Archibald, primește din nou, în mod legal, toate arendele și dările de la moșiile mele. Dacă ar vrea să mă lase fără un ban, ar putea să o facă, însă e bun cu mine, luând măsuri să mi se plătească de către consiliu o rentă în calitate de regină văduvă și dăruindu-mi materiale frumoase pentru rochiile lui Margaret. Dacă o vizitează vreodată pe Janet Stewart de Traquair, ascunsă undeva pe vreuna dintre numeroasele mele proprietăți, atunci nimeni nu îmi pomenește despre asta. Oricine l-ar vedea, respectuos în capelă, curtenitor la cină, jucăuș în timpul dansului, l-ar crede un soț credincios și pe mine o soție norocoasă.

Mai mult de atât, l-ar crede plin de afecțiune. Când intră într-o încăpere, îmi face întotdeauna o plecăciune cu mâna pusă deasupra inimii, de parcă nu uită că m-a iubit cândva. Când îmi sărută mâna, zăbovește deasupra degetelor mele. Uneori, când stă în picioare în spatele scaunului meu, își sprijină cu tandrețe o mână pe umărul meu. Când călăresc, el este întotdeauna primul lângă mine ca să mă coboare din șa și mă îmbrățișează pentru o clipă, înainte să-mi dea drumul. În ochii tuturor el este un soț iubitor și asta e ceea ce ajunge la urechile surorilor mele, căci Mary îmi scrie pe colțul îndoit, ca un gând întârziat:

*Scrie-i Caterinei și povestește-i despre fericirea ta — o va alina să știe că un soț și o soție potfi din nou împreună după o despărțire atât de îndelungată. E foarte necăjită de numeroasele zvonuri care se nasc cu privire la căsătoria ei cu regele. Margaret, dacă te întreabă cineva, ai grijă să spui că îți amintești foarte bine cum tatăl nostru a hotărât înainte de moartea sa că Harry trebuie să se însoare cu Caterina și că au primit amândoi dezlegare de la papă. Dacă cineva aduce vorba că ei Dumnezeu nu i-a dăruit un fiu, să spui că nebănuite sunt căile Domnului și că avem, slavă Domnului, o prințesă sănătoasă și frumoasă ca moștenitoare. Să nu zici o vorbă despre Henric Fitzroy, noi nu-l pomenim niciodată. Mă rog înfiecare zi ca această Boleyn să consimtă la o legătură de dragoste obișnuită și să se dovedească stearpă. În prezent, așteptăm cu toții, ca slujitoarele dintr-o baie publică, să își spună prețul. Numai Dumnezeu știe ce mai așteaptă.*

Se cuvine să mă bucur că domnia îndelungată a Caterinei asupra fratelui meu s-a încheiat. Cred că trebuie să fiu bucuroasă, deși nu mă simt așa. Mă tot gândesc: ăsta e momentul meu de triumf — de ce nu mă simt triumfătoare?

Câtă vreme e dată la o parte de o curte tânără și veselă, condusă de noua favorită a lui Harry, câtă vreme e neglijată de familia Boleyn și de rudele lor, familia Howard, câtă vreme cuvântul ei ca sfetnic al cardinalului și al celor care se ocupă de treburile țării nu mai are trecere, ea nu-l poate influența pe Harry împotriva mea. Nu poate convinge pe nimeni de caracterul sacru al căsătoriei când regele e pus pe sedus. O curte Boleyn care se gândește numai la plăcere, ademenită de ispite, așteptând cu sufletul la gură un nou scandal, nu este un public potrivit pentru gândurile profunde ale Caterinei despre fidelitate și statornicie. Cum înrâurirea ei scade tot mai mult, acesta ar trebuie să fie momentul meu. Dar acum — ghinion — este chiar momentul când papa e prizonierul împăratului și niciuna dintre treburile sale nu mai este dusă la îndeplinire.

— Știi, cred că vom fi mereu împreună, la fel ca Deucalion și Pira,

zice Archibald, venind în odăile mele și înclinând din cap spre doamnele mele de onoare, de parcă ar avea tot dreptul să între fără să îmi dea de știre.

Nu zâmbesc. Nu-mi pot aduce aminte cine sunt Deucalion și Pira, dar nu vreau să mă fac de râs în fața lui Archibald.

— Soții care și-au fost credincioși unul altuia și au umplut din nou pământul de oameni, îmi amintește el. Cred că am putea să făurim o nouă Scoție când băiatul nostru va fi destul de mare să domnească.

— E destul de mare deja, spun eu tăios. Și e băiatul meu, nu al nostru.

Archibald râde ușor, își pune mâna în dreptul inimii și înclină un pic din cap.

— Sunt sigur că ai dreptate, zice el. Măcar avem o fiică împreună care să ne facă fericiți.

— Dacă suntem atât de fericiți, atunci sunt sigură că arhiepiscopul Beaton se poate întoarce la curte, nu? încerc eu terenul.

— O, s-a săturat de păstorit? mă întreabă Archibald cu un licăr în privire. Am auzit că și-a luat un băț modest în locul celui de aur și că a părăsit Castelul Stirling în grabă.

Roșesc cuprinsă de furie

— Știi foarte bine ce s-a întâmplat, îi zic.

El îmi face cu ochiul.

— Da, știu, și da, poate să vină înapoi la curte, din partea mea. Fiul tău trebuie să fie cel care trimite invitația, desigur. Altcineva?

— Ce vrei să spui?

— Mai e cineva pe care vrei să-l repui în drepturi? zice el binevoitor. Dacă e să trăim împreună, fericiți și pentru totdeauna? Altcineva pe care l-ai vrea în suita ta? Doar hotărăște cu James. Sunt fericit să am aici pe oricare dintre prietenii tăi, oricare dintre slujitorii tăi. Atâta timp cât…

— Atâta timp cât ce? întreb eu, gata sămă simt ofensată.

— Atâta timp cât ei înțeleg că renumele tău trebuie să rămâne nepătat, zice el, somptuos ca un corist. Cât ești cu mine, cât ești soția mea, n-aș vrea să existe niciun fel de bârfe despre tine. Bunul tău nume ca mamă a lui James, ca mamă a fiicei noastre și ca regină văduvă ar trebui să fie mai presus de orice reproș.

— Bunul meu nume este mai presus de orice reproș, zic eu glacial.

Îmi ia mâinile încercând să mă aline..

— O, draga mea, întotdeauna există bârfe. Mă tem că fratele tău a auzit de la francezi că păstrezi tot timpul legătura cu ducele de Albany.

— Așa și trebuie! Este regentul Scoției!

— Chiar și așa. Fratele tău crede că nădăjduiești să te măriți cu el.

— Asta e ridicol!

— Și cineva i-a spus fratelui tău că ți-ai luat un amant, pe Henric Stewart.

Nu mă bâlbâi.

— Tăgăduiesc întru totul acest lucru.

— Cineva i-a spus fratelui tău că tu și Henric Stewart plănuiți să-l răpiți pe fiul tău și să-l puneți pe tron ca pion al clanului Stewart.

— O, și cine ar fi acea persoană? întreb eu cu înverșunare. Cine este iscoada fratelui meu, cine știe asemenea lucruri și este ascultat cu toată bunăvoința în Anglia?

Archibald își lipește buzele de mâinile mele.

— Nu eu, de fapt. Dar cum știu cât de mult înseamnă familia ta pentru tine și de vreme ce regele se interesează de valabilitatea propriei sale căsătorii, pentru el contează cu atât mai mult să nu existe niciun scandal în privința ta.

— Harry se interesează de valabilitatea propriei sale căsătorii?

— Desigur.

— Crezi că are de gând să o părăsească pe Caterina? șoptesc eu.

— Așa ar trebui să facă, zice Archibald, de parcă ar pronunța o sentință cu privire la ea, o femeie fără vină, o femeie fără putere.

— Am auzit că vine un nunțiu papal în Anglia ca să-i împace?

Archibald râde scurt.

— Ca să-i spună Caterinei să-l lase.

Mă întorc cu spatele la el, mă-ndrept spre fereastră și mă uit în jos, în grădini. Florile de măr cad în vârtejuri, de parcă ar ninge în plină primăvară. Nu-mi dau seama dacă să mă simt biruitoare sau extrem de nefericită. E ca și cum stânca înaltă căreia i se spune Jilțul lui Arthur s-ar fi clătinat dintr-odată și s-ar fi prăbușit.; orizontul s-a schimbat complet. Caterina mi-a condus viața; am invidiat-o, am iubit-o și nu au fost puține clipele când m-a înfuriat și aproape că m-a distrus. Dar, oare, ar putea să dispară pur și simplu? Ar putea, oare, să devină dintr-odată neînsemnată?

— Ea nu va accepta niciodată, prezic eu.

— Nu, dar dacă se dovedește că această căsătorie nu este valabilă, atunci ea nu mai poate face nimic.

— Din ce motiv ar putea să nu fie?

— Pentru că a fost măritată cu fratele tău Arthur, zice simplu Archibald, de parcă ar trebuie să fie limpede.

Îmi aduc aminte de scrisoarea lui Mary, în care mă prevenea ce trebuie să spun. Cele două surori ale mele, șușotind împreună, vor fi pregătit un răspuns pentru fiecare întrebare. Nu se consultă cu mine, ci îmi poruncesc.

— Au primit o dispensă din partea papei zic eu, așa cum m-a îndemnat Mary să zic.

— Poate că dispensa nu a fost valabilă.

Mă uit la el fără nicio expresie.

— Ce fel de argument e ăsta? Bineînțeles că o dispensă papală este valabilă.

— Aproape că nu mai vreo însemnătate acum. Nepotul reginei îl are pe papă în custodia sa. Mă îndoiesc că Sfântul Părinte va fi îndeajuns de curajos să o facă de rușine pe ruda temnicerului său. El nu va îngădui niciodată divorțul fratelui tău. Nu va îngădui niciodată divorțul tău.

— Dar asta n-are nimic de-a face cu mine! zic eu.

— Papa își are propriile necazuri — n-o să-i pese de ale tale. Iar Harry n-o să vrea să obțină nimeni un divorț, cu excepția lui. Archibald pune degetul pe rană și rezumă cu toată limpezimea vanitatea tot mai mare a lui Harry și orgoliul pe care i-l știm cu toții. N-o să vrea să creadă cineva că un Tudor ar putea cere anularea căsătoriei pentru alt motiv decât voia dovedită a Domnului, continuă el. Ultimul lucru pe care-l vrea e ca tu — cu trecutul tău și căsătoria făcută după propria ta dorință, atât de departe de Dumnezeu, o femeie care s-a făcut de rușine — să ceri un divorț înaintea lui și să-i pătezi bunul nume. Va vrea ca purtarea tuturor să fie dincolo de orice îndoială pentru ca el să poată cere o anulare fără să aducă vorba de… Se întrerupe, căutând cuvântul potrivit.

— De ce?

— De dorința lui trupească egoistă.

Mă uit la el, uluită că spune pe nume viciului lui Harry în mod atât de direct.

— N-ar trebui să spui asta despre el, nici măcar mie.

— Să fii foarte sigură că n-ar vrea să se spună asta despre tine.

Mă gândesc că Henric Stewart ar putea tot atât de bine să vină la curte, că putem avea alinarea de a ne ține companie unul altuia, de vreme ce nu vom fi niciodată liberi să ne căsătorim, însă, spre mirarea mea, fiul meu James se împotrivește. Stă cât se poate de drept, cu un pic mai înalt decât mine, și îmi zice că nu poate să treacă cu vederea niciun fel de imoralitate la curtea sa.

Mai că-i râd în față.

— James! zic eu, vorbindu-i de parcă e un băiețel supărat. Nu poți să fii judecătorul prietenilor mei.

— Ba voi fi, zice el. Vorbește cu răceală, deloc ca băiatul meu. Să fii sigură că aceasta este casa mea și eu voi fi judecătorul celor de-aici. Mi s-a pus un tată vitreg într-o poziție mai presus de a mea, nu voi accepta încă unul. Credeam că nu te mai gândești să-ți iei un soț.

— Henric n-ar încerca să te conducă! exclam eu. Întotdeauna ți-a fost prieten. E foarte fermecător, îmi place foarte mult de el, e o

plăcere să fii cu el.

— Acestea sunt exact motivele pentru care nu l-aș vrea aici, zice James înțepat.

— Nu e tatăl tău vitreg; nu poate fi niciodată soțul meu.

— Asta face să fie și mai rău. Aș fi crezut că ți-ai da seama de asta.

— Fiule, te înșeli, îi zic, supărându-mă.

— Nu mă înșel, mamă.

— Nu voi accepta să fiu condusă de nimeni. Nici măcar de tine, fiule. Sunt o prințesă Tudor.

— Numele ăla a devenit întruchiparea rușinii, zice James afectat. Adulterul fratelui tău e cunoscut în toată lumea, propriul tău nume este defaimat. Nu voi accepta să se vorbească despre mama mea prin toate tavernele.

— Cum îndrăznești? Când toată lumea știe că tu și suita ta jucați jocuri de noroc și preacurviți, că sunt niște desfrânați care beau până se pun în cap! Cum îndrăznești să mă învinuiești? N-am făcut decât să mă mărit o dată din dragoste și am fost trădată. Acum vreau să mă mărit din nou. Ce ar putea fi greșit în asta?

Nu zice nimic. Se uită neclintit la mine, așa cum ar fi făcut tatăl lui.

Mă răsucesc fără să fac vreo reverență și ies val-vârtej din odaie.

## Castelul Stirling, Scoția,<br>vara anului 1527

Plec la Stirling și cineva îi spune de îndată lui Harry că am fost alungată de la curtea propriului meu fiu și că mi-am luat un amant și trăiesc ca o desfrânată. Cineva i-a spus că fiul meu s-a rugat de mine să-mi îndrept purtarea și să mă depărtez de păcat și că, atunci când n-am vrut să fac asta, el m-a alungat cu bună seamă. Harry îmi trimite furios o scrisoare în care mă amenință cu osânda veșnică dacă nu voi renunța la adulter. Îi scrie, de asemenea, lui James și îi spune că și el trebuie să-și îndrepte purtarea. Trebuie să o termine cu băutura și femeile și să se dedice practicilor cavalerești și sporturilor nobile. Sunt nedumerită când aflu de această nouă moralitate aspră a lui Harry, dar primesc de la Mary un bilețel scris în grabă:

*Domnișoara Anne nu vrea să cadă în brațele regelui. Ei vorbesc tot timpul despre virtutea ei și despre cât de lovită e ea de soartă. N-am mai văzut niciodată un asemenea fel de ispitire Noi trebuie să ținem seama cu toții de castitatea ei în vreme ce ea își poartă rochiile adânc decoltate și bonetele date spre spate. Simulează un accent franțuzesc și citește cărți eretice. Este cu adevărat o femeie modernă. Ne declarăm*

*cu tărie castitatea în vreme ce dansăm ca niște curve. Regina este bolnavă; chiar nu știu cu reușește să reziste la cină când mâncărurile cele mai bune merg la amanta lui Harry și ei își ling nefericiți lingurile.*

*Abia dacă mai îndura ce se întâmplă la curte. Nu m-aș duce deloc dacă nu m-ar sili Charles. Caterina te roagă s-o încredințezi că nu vei face nimic care să submineze statutul căsătoriei. A auzit că ai părăsit curtea fiului tău ca să trăiești cu amantul tău. I-am zis că trebuie să fie o minciună. Știu că n-ai face un asemenea lucru. De dragul tău și de dragul nostru, n-ai face așa ceva. Nu-i așa? Jură-mi că n-ai face asta.*

## Castelul Stirling, Scoția,
## toamna anului 1527

Nu răspund imediat. Nu-i pot oferi Caterinei încredințarea pe care mi-o cere; nu pot să-mi sacrific propria fericire ca să o sprijin pe a ei. Nu pot să împrumut fățărnicia propriului meu frate. Nu pot să pretind că sunt călăuzită numai de voia Domnului. Pentru prima oară în viața mea, când nu-mi mai e frică și nu mă mai simt în primejdie. James e în siguranță, fiica mea trăiește fericită la Tantallon, țara e liniștită sub conducerea lui Archibald, eu și Henric trăim ca un lord și o lady retrași, conducându-ne moșia și bucurându-ne de viață. Mă simt de parcă niciodată până acum n-am izbutit să fiu fericită și împăcată. Sunt în sfârșit departe de Archibald și eliberată de sentimentul amestecat de teamă și dorință pe care el mi-l inspiră. Pot în sfârșit să fiu cu bărbatul care mă iubește și pot să răspund iubirii lui cu inima deschisă, fără niciun gând ascuns, fără minciuni. Aceasta este toamna mea, aceasta este vremea mea.

Aducem lemne pentru focurile de peste iarnă. Facem rezerve de pește sărat și cărnuri afumate în cămările mari ale castelului. Călărim pe sub copaci care își scutură frunzele în culori de pietre nestemate, rubine și bronz, aur și smarald, când Henric dă din cap spre poarta castelului, sus deasupra noastră, în vârful muntelui, și zice:

— Privește! Ăla nu e steagul papal? Au arborat steagul papal? Trebuie să fi venit un mesager de la papă.

Îmi mijesc ochii spre apusul stacojiu.

— Ba da, spun eu, ducându-mi mâna la gât. O, Henric, e oare cu putință să aducă vreo veste despre divorțul meu?

— S-ar putea, zice el fără să șovăie. Își pune mâna peste a mea pe frâie. Nu-ți pierde cumpătul, iubita mea. Ar putea fi orice veste. Că papa a fost eliberat. Un nou papă. Divorțul sau orice altceva.

— Vino! îi zic, și calul meu face un salt înainte și mergem prin păduri și în sus pe munte, de jur împrejur, pe cărarea șer- puită până

în vârf, și intrăm în fugă în castel. Îl găsim pe trimisul papal în sala cea mare cu o cană de bere încălzită în mână, stând în fața șemineului.

Se înclină când intru și, când văd cât de adâncă este plecăciunea pe care i-o face lui Henric, știu că noi am câștigat.

— Sfântul Părinte mi-a acordat divorțul, spun eu sigură pe mine.

Trimisul papei face încă o reverență, în mod egal în fața noastră, de parcă Henric este deja soțul meu.

— Da, răspunde el.

În sfârșit. Nu-mi vine să cred. M-am eliberat în sfârșit de Archibald. Acesta este botezul întru eliberarea de păcat, aceasta este nașterea mea. Aceasta este reînnoirea mea. Dacă aș fi o eretică, aș spune că aceasta este a doua mea venire pe lume. Am șansa să fiu din nou fericită. Am șansa să mă căsătoresc din nou. Voi fi inima vieții lui Henric și îmi voi ține capul sus în Scoția și în fața lumii. S-a întâmplat chiar ceea ce Caterina zicea că nu s-ar putea întâmpla niciodată — s-a întâmplat în ciuda interdicției ei. Eu și papa însuși am sfidat-o. Ea zicea că nu pot să divorțez, că nu trebuie să divorțez — și, iată-mă divorțată. Aceasta este victoria vrerii mele asupra vrerii ei și sunt nespus de fericită.

În seara aceea dăm un mare ospăț: pulpe de căprioară, plăcinte de păsări cântătoare, felii de gâscă friptă, pește din belșug, mistreț fript și tavă după tavă de dulciuri la sfârșitul cinei. Toată lumea știe că trimisul papal a adus vești bune și că am scăpat de Archibald; cu siguranță cineva trebuie să fi plecat deja pe furiș la Edinburgh să-i spună că în cele din urmă m-a pierdut și că sunt liberă. Margaret nu va fi numită nelegitimă și voi cere să locuiască împreună cu mine.

Râd la gândul că sunt din nou o femeie liberă. Mai că nu-mi vine a crede că e adevărat, după atâția ani de așteptare, după atât de multe scrisori cumplite din Anglia. Îmi închipui că vor auzi cât de curând despre asta și mă gândesc la cumnata mea, rugându-se în genunchi pentru sufletul meu și pentru sufletul soțului ei. Îmi dau seama că îmi pare rău pentru ea, pentru Caterina, soția care va fi dată la o parte; și mă bucur și sunt mândră de mine însămi că mă voi mărita iarăși, cu un bărbat tânăr care mă iubește pentru mine însămi. Cred că sunt o femeie tânără și, la fel ca târfa aia de Anne Boleyn, o femeie care îndrăznește să înfrunte legile vechi și să își aleagă propriul ei viitor. Îmi dau seama că pe Caterina și pe toți bătrânii care ar vrea să-și țină femeile așa cum sunt acum sunt, sub stăpânirea bărbaților, îi văd ca pe niște dușmani. Lumea se schimbă și eu sunt în fruntea schimbării.

— Ce vești aveți de la fratele meu, regele Angliei? îl întreb pe mesagerul papal, în timp ce paharnicul îi mai toarnă o cupă cu vin.

— Sfântul Părinte a primit o solicitare, zice mesagerul. Va trimite un nunțiu papal la Londra pentru a cerceta lucrurile.

Sunt atât de surprinsă, încât scap lingura.

— Ce dovezi sunt? Credeam că nunțiul papal vine să îi împace sau să stea de vorbă cu regina, nu?

— Va cerceta dovezile pentru o anulare, răspunde omul, de parcă ar fi foarte simplu. Sfântul Părinte face o examinare completă.

Ar fi trebuit să prevăd asta, dar dibăcia lui Harry de a zice una și de a face alta continuă să mă uimească.

— Fratele meu încearcă să-și anuleze căsătoria?

— Alteța Ta nu știa?

— Știam că avea îndoieli. Credeam că nunțiul papal merge la Londra pentru a lămuri aceste îndoieli. N-am știut că poate fi vorba de o investigare. N-am știut că există dovezi. Credeam că fratele meu regele e împotriva desfacerii căsătoriei.

Un mic zâmbet ascuns îmi dă de-nțeles că și mesagerului i s-a spus asta.

— Nu este o chestiune de desfacere a unei căsătorii valabile, zice el cu precauție. Înțeleg că regele crede că n-a avut loc o căsătorie valabilă cu regina. A adus dovezi. Și, desigur, n-are un moștenitor.

— N-a avut un moștenitor de parte bărbătească timp de optsprezece ani, zic eu aspru. Și are o prințesă. De ce s-ar gândi la o anulare tocmai acum?

— După câte se pare, nu pentru a se însura cu altă doamnă, zice grijuliu mesagerul. Ci pentru a se asigura că nu trăiește în păcat. Nu acționează în interes propriu; crede că Dumnezeu n-a binecuvântat căsătoria pentru că n-a existat nicio căsătorie. N-a existat niciodată vreo căsătorie.

Îi arunc o privire lui Henric, care e așezat în capul mesei lorzilor, nu lângă mine, de vreme ce încă nu e soțul meu.

— Chiar și aici, în Scoția, am auzit de Anne Boleyn, adaug eu.

Trimisul papal clatină încet din cap, delectându-se cu tăgăduirea aceasta abilă a unor fapte atât de bine cunoscute.

— Dar nu și la Vatican. Curia n-a auzit de această doamnă, minte el cu mare delicatețe. Numele ei nu e pomenit în niciun document. Prezența ei la curtea din Londra nu constituie nicio dovadă Fratele Domniei Tale caută o anulare a căsătoriei sale din motive religioase, nu din sentimente personale. Are îndoieli. Nu are dorințe.

**Castelul Stirling, Scoția,**
**primăvara anului 1528**

Eu și Henry ne cununăm în micuța capelă de la Stirling. Aceasta este una dintre cele mai vechi clădiri de pe partea abruptă a castelului, situată între zidurile interioare și cele exterioare, astfel că pardoseala din dale de piatră urcă în pantă spre altar, iar apoi într-un șir de trepte tocite din piatră. Eu și Harry mergem ținându-ne de mână și ca să ajungem la duhovnicul meu urcăm pe panta abruptă și îmi dau seama că așa a fost viața noastră împreună.

Avem martori — n-am de gând să mai îngădui cuiva să spună că n-am avut parte de o cununie, ci a fost numai o logodnă în taină prin unirea mâinilor. Preotul aduce un corist să cânte imnul, dar este o ceremonie restrânsă. Henry îmi oferă inelul clanului său, cu emblema pelicanului de pe blazonul familiei sale. Îmi dăruiește o pungă cu aur. Mergem în pat în acea după-amiază și astfel căsătoria s-a săvârșit, este cu neputință de desfacut. În sfârșit mă mărit cu un bărbat bun în siguranța propriului meu castel din Scoția. Pe când moțăi în brațele sale și după-amiaza rece de primăvară e cuprinsă întuneric, mă gândesc la Caterina și la mângâierile reci pe care le caută în credință. Îmi aduc aminte cât de înverșunată era că știe ce e bine, că știe care e voia Domnului. Însă iată-mă! Eu sunt cumnata ei mai puțin deșteaptă, mai puțin pioasă, mai puțin educată, mai săracă și cu mai puține bijuterii, inferioară ei în toate, dar, cu toate astea, eu sunt căsătorită cu un bărbat tânăr și frumos, avem viața înainte, pe când ea, în timp ce curtea dansează în sala cea mare, se roagă singură, abandonată de regele care îi spune că este cea mai bună soție pe care ar putea s-o aibă, dar că, din păcate, nu e deloc soția lui.

Nu avem parte de o lună de miere liniștită la Stirling. La doar câteva săptămâni după căsătorie, gărzile de pe zidurile castelului sună alarma. De îndată ce se bate tocsinul, animalele care pasc în pădurea de lângă castel sunt mânate în curte, podul mobil este ridicat și poarta-ghilotină se lasă cu zgomot în jos. Oamenii din afara castelului care își vizitează prietenii sau familia în orășelul de la poalele muntelui sunt alungați, lăsați pe dinafara porților zăvorâte până la trecerea primejdiei, și unii dintre sătenii care au venit să muncească la bucătării sau să slujească în castel rămân blocați înăuntru cu noi. Suntem în stare de asediu în câteva clipe și alerg din odăile reginei, unde mă rugam, la postul de santinelă de deasupra porții principale la căpitanul castelului. În stânga mea îi văd scoțând tunurile mari dispuse în baterie, țintind către vale, pe unde trebuie să se apropie orice oștire inamică, expusă pe flancuri focului nostru. În spatele nostru oamenii pregătesc poarta palatului să reziste unui posibil atac, și arcași cu arme de mână traversează alergând scuarul corpului de gardă ca să se alinieze pe zidurile care dau spre singurul drum spre

castel.

— Ce e asta? întreb scurt. Sunt cei din clanul Douglas?

— O avangardă. Nu pot să văd cine e.

Văd un sol călărind în sus pe drum, cu doi oameni în spatele lui, arătând la fel de neliniștiți ca oricine s-ar afla sub privirea a 40 de tunuri. Steagurile flutură în fața și în spatele lui.

— Stați! tună căpitanul castelului. Cine sunteți!

— Un mandat de arestare.

Solul ridică o foaie de hârtie, dar e prea departe ca să se vadă dacă e un fals.

— Pentru cine?

Asta e neobișnuit. Pe cine pot să vrea?

— Un binecunoscut trădător, Henric Stewart, pentru că s-a însurat cu regina regentă fără permisiunea fiului ei, regele.

Căpitanul se uită pieziș la mine și îmi vede fața năucită. Ăsta e chiar ultimul lucru la care mă așteptam. Credeam că eu și Archibald am căzut de acord că ar trebui să fiu liberă. Credeam că a fost porunca lui Harry. Credeam că Ard e mulțumit cu puterea pe care a pus mâna și cu foloasele pe care le are de pe urma pământurilor mele.

— În numele regelui Scoției, deschideți poarta! strigă solul.

Este o parolă căreia nu i se poate opune rezistență. Nu putem să ne împotrivim numelui regelui Scoției fără să fim declarați noi înșine trădători. Îmi mușc buza în timp ce căpitanul se uită la mine după un ordin.

— Trebuie să deschid, zice el.

— Știu că trebuie s-o faci, îi zic. Dar mai întâi trimite pe cineva afară ca să fim siguri că este sigiliul regelui.

Trag de timp, dar n-am niciun plan în cele zece minute în plus. Henric vine în spatele meu și privesc și el și căpitanul cum intendentul nostru iese să cerceteze sigiliul. Vedem gestul pe care-l face către căpitan pentru a confirma că documentul este autentic. Căpitanul urlă la oamenii săi și poarta-ghilotină se ridică încet, scârțâind.

— Poți să ieși călare pe una dintre porțile din zid, cât intră ei pe poarta principală? Apuc cu disperare mâinile lui Henric și îi cercetez fața albă.

— L-ar captura pe drumul în jos spre sat, e de părere căpitanul. Sigur au o gardă în așteptare și pichete peste tot în jur.

— Putem să-l ascundem?

— Atunci ne-am face și noi vinovați de trădare.

— Nu m-am gândit! Nu mi-am închipuit niciodată!

— Voi solicita un permis de liberă trecere, zice Henric încet. Voi cere un proces. Dacă voi ieși în public cu unii dintre oamenii mei, iar tu le vei scrie lorzilor din consiliu, mă vor judeca pentru trădare, dar poate că mă vor ierta. Nimeni nu m-ar învinovăți pentru că m-am

însurat cu tine. Nimeni nu te-ar învinovăți pe tine. Ești divorțată legal.

— Nu e cu nimic mai rău decât ceea ce a făcut Charles Brandon cu Mary, spun eu. Tot ce au primit a fost o amendă pe care n-au plătit-o niciodată.

— În orice caz, nici măcar Archibald nu va îndrăzni să mă execute pentru asta, zice Henric batjocoritor.

— Încearcă doar să mă sperie, zic eu.

Mâinile mele tremurânde sunt cea mai mare dovadă a biruinței sale.

— Voi merge, zice Henric. Prefer să merg de bună voie decât să fiu capturat.

Vreau să-l trag înapoi, dar îl las să coboare scările de piatră și să-l întâmpine pe sol în scuarul corpului de gardă. Îl urmez încet în timp ce poarta de la castelul interior se deschide și Henric le poruncește slujitorilor și cailor săi să meargă cu el la Edinburgh. Vorbește cu heraldul și îl văd repetând o întrebare și apoi clătinând din cap.

— Te voi urma, îi zic încet. Și voi da de Archibald. N-o să-mi zică nu când mă voi afla în fața lui, pledând pentru tine.

— Nu e Archibald, zice el, înmărmurit. Este un mandat autentic trimis de însuși fiul tău James. Iar el acționează la porunca regelui Angliei. Fratele tău vrea să fiu judecat pentru trădare, iar fiul tău mă vrea mort.

## Castelul Stirling, Scoția,<br>vara anului 1528

Îmi scriu toți: Harry, Thomas Wolsey, Caterina, Mary Toți deplâng divorțul meu; Harry mă amenință cu osânda adulterinelor. Caterina mă imploră să mă gândesc la fiica mea care va înceta să mai fie copil legitim și va coborî la rangul cuiva de origine umilă. Thomas Wolsey îmi spune că fanfaronada plină de furie a lui Harry nu e decât copia fidelă a cuvintelor pe care le rostește, iar Mary îmi spune că rochiile se croiesc acum astfel încât să alunece pe umăr.

Îi scriu lui Archibald, îi scriu lui James. Îi scriu lui William Dacre, moștenitorul lordului Thomas Dacre, le scriu lui Mary, Caterinei și lui Harry; îi scriu cardinalului Wolsey. Dacă aș îndrăzni, i-aș scrie lui Anne Boleyn, în calitatea ei de cea mai puternică sfătuitoare a lui Harry la curte. Încerc să-mi stăpânesc spaima și scriu, cât de cumpătat pot, că fosta mea căsătorie a fost anulată de însuși papa pe temeiul căsătoriei anterioare a soțului meu cu lady Janet Stewart de Traquair. De vreme ce sunt liberă, am ales să mă căsătoresc cu Henric Stewart și, deși ar fi trebuit să cer permisiunea pentru această căsătorie, eu, la

fel ca sora mea Mary, cer această permisiune după nuntă. Tot ce nădăjduiesc e să am parte de același tratament cu sora mea Mary, care s-a căsătorit cu Charles Brandon fără permisiunea fratelui ei. Tot ce nădăjduiesc este să fiu tratată în mod corect, așa cum a fost Mary.. De ce eu ar trebui să îngădui să se poarte cu mine mai aspru decât cu ea? De ce să mă trateze cineva cu mai multă asprime decât pe Mary — care era văduva unui rege și s-a măritat cu alesul ei în timpul anului de doliu? Ce ar putea fi mai lipsit de respect decât asta?

Îi scriu lui Archibald pe un ton pașnic și sobru. Îi spun că sunt fericită că fiica noastră este în siguranță în grija lui, dar îi reamintesc că ea e de rang înalt prin naștere și e un copil legitim.

Își păstrează bunul nume. Mă aștept ca ea să mă viziteze când o să cer asta. Mă aștept s-o văd când vreau s-o văd.

Primesc un răspuns de la fiul meu James. Nici măcar nu răspunde apelului meu la milă pentru Henric Stewart. Nu scrie despre nimic personal; orice îmi scrie este citit de sfetnicii lui Archibald. Însă această scrisoare anunță că James convoacă o întrunire a consiliului pentru a se plânge de anarhia de la granițe. Nu știu de ce s-ar ocupa deodată James de situația nefericită de la granițe, nici de ce mi-ar spune mie asta, când eu îl implor să-l elibereze pe tânărul meu soț.

Într-o seară, pe când scriu un alt rând de rugăminți, aud strigătul uneia dintre gărzi și dangătul brusc al clopotului de alarmă. Sunt trei dangăte puternice, care transmit că de poarta principală s-au apropiat câțiva oameni, nu sunt numai bătăile sacadate care avertizează că se apropie o armată. Mă rog, de îndată să fie Henric Stewart care se întoarce la mine și las penița, trag o pelerină pe mine și ies afară în curtea exterioară. Poarta de la intrarea principală se deschide și, sub privirile mele, porțile imense se deschid fără vreo poruncă din partea căpitanului castelului și aud zgomotul soldaților care aclamă.

Asta e ceva neobișnuit. Nu l-ar aclama pe Henric Stewart și nu-mi pot închipui cine altcineva ar putea veni după ora stingerii. Străbat în grabă curtea exterioară ca să văd ce oaspete întârziat s-a pomenit cu porțile deschise și în uralele gărzii mele, când văd un cal mare de luptă și deasupra lui, zâmbetul strălucitor al fiului meu James.

— James! e tot ce pot să spun, iar el oprește calul, sare jos de pe șa și îi aruncă frâiele slujitorului său. James!

E îmbrăcat ca un om sărac, într-o pelerină maro din lână, cu un tartan gri cu maro peste umeri. Are o curea groasă la brâu și un cuțit mare într-o teacă ieftină la șold. Are cizmele lui bune de călărie și binecunoscutul său zâmbet larg biruitor.

— Am reușit să plec!

Mă ridică în brațe și mă sărută, câte un sărut apăsat pe fiecare obraz, apoi mă ia de mijloc și dansează cu mine prin curte, în timp ce calul lui pufnește și se dă înapoi de lângă noi, iar oamenii aclamă.

— Am reușit să plec. În sfârșit. Am făcut-o. Am scăpat de acolo.

— Cum, cum ai făcut-o?

— Archibald a plecat la granițe să se lupte cu propriii lui ticăloși, și eu le-am spus tuturor celorlalți că o să mă trezesc în zori ca să merg la vânătoare. M-am dus la culcare devreme și toată lumea a făcut la fel. Jockie Hart și ăștia doi mi-au pregătit calul și un schimb de haine și au jurat că vor veni cu mine. Am pus să ni se scoată caii din grajd și, înainte de ivirea zorilor, înainte chiar ca ei să știe că noi am plecat, eram departe pe Drumul Nordului,

— O să vină după tine, îi zic, aruncând o privire spre sud, de parcă aș vedea armata lui Archibald venind de la Edinburgh.

— Cu siguranță. Și o să se gândească că am venit la tine. Hai să intrăm și să punem să se închidă porțile și să se posteze gărzi.

Mă trage înăuntru, cu un braț pe după umărul meu, și poruncesc să se aducă lumânări. Intrăm în sală și oamenii din serviciul meu, jumătate dintre ei dormind pe mesele fixate pe capre, se trezesc, se ridică în picioare și aclamă la auzul veștii secă regele e aici, regele însuși, și că el nu va mai fi niciodată capturat.

— Trebuie să arborăm steagul regal, poruncesc eu. Așa, dacă vor veni împotriva noastră, vor fi declarați trădători. Și trebuie să emiți un mandat pentru a interzice oricărui membru al clanului Douglas să se apropie de tine.

— Scrie-l, zice James. O să-l semnez și o să-l pecetluiesc cu inelul meu.

— L-ai adus?

— Îl port tot timpul, zice James. Archibald are sigiliul cel mare, dar eu îl am pe ăsta.

— Și dă o proclamație că toți lorzii care îi sunt loiali lui James trebuie să vină aici să se alăture Alteței Sale. Vom convoca un consiliul al lorzilor și apoi un parlament la Edinburgh, îi zic mai-marelui peste dieci, care scrie de zor, cu măsuța de scris agățată de gât, presărând nisip pe scrisoare ca să se usuce. Râd ușor tulburată. „E o mascaradă, începe din nou. Însă de data asta avem costumele și știm mișcările."

— Și scrie la Castelul Edinburgh pentru a porunci eliberarea lui Henric Stewart, zice James.

Ridic privirea.

— Nu e asta dorința ta? mă întreabă.

— Da, desigur, dar am crezut că te opui căsătoriei mele.

— Eram împotriva scandalului, nu a căsătoriei, zice el, pedant ca orice tânăr. Archibald a fost cel care a poruncit închiderea soțului tău în numele meu. A vrut să-i facă pe plac fratelui tău, iar eu am consimțit, ca să creadă că noi doi suntem dușmani. Desigur, Henric Stewart nu este alegerea mea, dar dacă el este alegerea ta, poate fi

eliberat și îl voi face lord. Care e moșia lui?

— Methven, zic eu. Poate să fie Lord Methven.

— Așterne în scris, zice el, râzând. Acestea sunt primele mele acte ca rege domnitor.

## Castelul Edinburgh, Scoția, vara anului 1528

Intrăm în Edinburgh victorioși și suntem mai triumfatori decât am fost vreodată. Lorzii ne întâmpină la Sala Sfatului, lumea aruncă cu flori și apă parfumată de la ferestrele de sus și se înghesuie pe străzile înguste ca să ne vadă pe mine și pe James împreună, zâmbind și primind uralele. James, regele lor, este în sfârșit regele domnitor, iar Archibald nu se poate zări nicăieri.

Menținem castelul înarmat, aprovizionat cu hrană și pregătit de asediu, pentru că mă tem întruna că Archibald se va întoarce cu clanul Douglas după el. James are gărzi la ușa dormitorului și doarme cu un om înarmat pe un pat de scânduri lângă el. Fratele meu Harry îmi scrie că voi fi osândită veșnic pentru că mi-am încălcat jurămintele de căsătorie și trăiesc în adulter. Nici măcar nu-i răspund. E un lucru groaznic ca un frate să-i scrie astfel de cuvinte de osândă surorii lui, dar un frate care își părăsește soția în fiecare zi ca să alerge după altă femeie și care e virtuos numai pentru că amanta se joacă neîncetat cu mințile lui nu are niciun drept să vorbească așa cu mine. Niciodată nu voi mai gândi că pentru bărbați există alte legi ale cinstei și bunei-cuviințe.

Orașul zumzăie de zvonuri despre o armată Douglas masată pe munții deluroși din apropiere, pregătindu-se de asediu. Cetățenii și negustorii îl sprijină pe tânărul lor rege, dar se tem de puterea clanului Douglas. Cu numai șase ani în urmă, membrii clanului Douglas au umplut de sânge străzile din Edinburgh și sunt mai puțin de patru ani de când eu am deschis focul asupra lor, la Holyroodhouse. Oamenii nu vor să fie prinși în propriul lor oraș între două puteri care se războiesc; nu e nimic mai rău pe lume decât un război civil.

Lorzii sunt de acord că membrii clanului Douglas sunt trădători. Proclamația este făcută publică — crainicul merge la crucea din piață și, după trei sunete de trompetă, anunță numele trădătorilor. Fostul meu soț, Archibald, e condamnat la moarte. Dușmănia noastră ne-a adus în cele din urmă aici. Nu numai că am divorțat de el și m-am căsătorit cu un alt bărbat, l-am condamnat la moarte. S-ar putea să fie nevoie să fiu de față la execuția lui. Acesta trebuie să fie sfârșitul a tot

între noi.

— Ar trebui să mergem la Stirling, spune Henric.

Suntem în odăile reginei al lui James. Eu sunt așezată pe tron, iar James se plimbă cu pași mari de colo până colo, uitându-se pe fereastră. O parte dintre lorzii mai bătrâni sunt de partea noastră. Majoritatea l-au ales pe rege împotriva tatălui său vitreg. Aproape toți zic că întotdeauna i-au fost loiali, dar că au fost mituiți de aurul englezilor și le-a fost frică de Archibald.

— Să ne-ntoarcem la Stirling? întreabă James. Nu vreau să par că mi-e frică. N-o să fug.

— Mergem la Stirling pentru a ne organiza, îl sfătuiesc eu. Archibald nu poate cuceri Castelul Stirling, iar dacă instaurează stare de asediu în fața castelului, împotriva steagului regal, atunci se proclamă el însuși trădător și nimeni n-ar trebui să-l sprijine. Până vom ști dacă el are de gând să se predea ție și să-ți înapoieze castelele, putem merge acolo.

James se întoarce spre ceilalți lorzi.

— Acesta ar fi sfatul domniilor voastre? întreabă el cuviincios și cu băgare de seamă

— Da, răspunde unul dintre ei. Și trebuie să știm ce are de gând să facă pentru noi Harry al Angliei, acum că l-am pus pe tron pe nepotul lui și sora lui e căsătorită cu alt lord.

Se răsucesc toți să se uite la mine și mi-e rușine că nu pot spune cu toată încrederea că am sprijinul fratelui meu.

— Regele Angliei l-a sprijinit întotdeauna pe contele de Angus, zice fără înconjur cineva.

— Nu poate face asta acum!

— Împotriva propriei lui surori? întreabă altcineva.

Îmi întorc capul, ca să nu-mi vadă chipul schimonosit. Harry ar putea să facă asta.

## Castelul Edinburgh, Scoția, toamna anului 1528

Se întrunește parlamentul și, cum Archibald nu a venit la consiliul lorzilor, nici nu i-a jurat credință lui James, nici nu a predat pământurile și moșiile așa cum i s-a poruncit să facă, e declarat încă o dată trădător sub pedeapsa cu moartea.

Însă, chiar și acum, împotriva voinței lorzilor scoțieni, împotriva drepturilor unui rege, împotriva rugăminților surorii sale, fratele meu îl susține pe Archibald, deși acesta a îndreptat armele împotriva mea și a fiului meu. E de necrezut, la numai câteva săptămâni de la

evadarea lui James, sosește o scrisoare din Anglia, scrisă de un diac, adresată lui James în calitatea lui de rege, prin care e îndemnat să îi redea lui Archibald, cel mai înțelept sfetnic pe care îl poate oferi Scoția, puterea și proprietățile.

— Nu pomenește nimic de tine, constată James.

— Nu. Poate că nu trimite scrisori personale. E multă suferință în Anglia.

Sudoarea — cumplita boală pe care unii o numesc boala Tudorilor — face prăpăd. Harry e îngrozit de ea, încă de când bunica noastră a poruncit ca el și Arthur să nu stea niciodată în preajma vreunui bolnav. Băieții Tudor erau asemenea raritățI, încât nu puteau să se afle în apropierea bolii. În vreme ce supușii săi mor pe capete, în spatele tejghelelor, în biserici la rugăciune, pe străzi în drum spre casă, Harry o ia din loc înspăimântat și face înconjurul al Angliei, alergând de la un conac la altul, acceptând să rămână acolo numai dacă i se jură că în spatele zidurilor lor înalte nu a pătruns boala. Anne Boleyn însăși s-a îmbolnăvit și a plecat la Hever. Dacă Dumnezeul Caterinei este milos cu regina care se roagă la El cu atâta înflăcărare, Anne Boleyn va muri acolo.

James nesocotește porunca lui Harry cum că trebuie să-l repună în drepturi pe Archibald, ba chiar zice că îl va face pe fostul lui tată vitreg să răspundă în fața legii. Împreună cu o mică oștire de lorzi credincioși, Archibald instaurează asediul la castelul Tantallon. Mă gândesc la micuțul castel care dă spre mare, cu stânca încoronată cu alb din spatele lui, cu valurile mării spărgându-se de stânci. Sunt înspăimântată pentru fiica mea Margaret. James oferă o recompensă pentru ea. Archibald rezistă săptămâni în șir, iar apoi pornește într-un atac fulgerător asupra oștirii noastre și ne capturează tunurile. Călărește prin ținuturile devastate la porunca lui și trimite grupuri de atacatori care incendiază ferigile de toamnă de pe dealurile de la sud de Edinburgh, pentru ca fumul care învăluie străzile să ne sperie și să ne gândim că poate incendia orice. Luni la rând cere grațierea și revenirea la putere, iar până atunci le face viața un iad oamenilor din jurul castelului său, cotropind și incendiind tot ce prind. În cele din urmă, o apucă pe marele drum spre sud către Anglia, o instalează pe fiica mea la Castelul Norham și — lucru de mirare — se înființează la Londra ca făcător de pace: ca fiind vocea blândă și cumpănită care încearcă să domolească vârtejul păcatului meu.

Soț adulterin, un escroc și un trădător, el e întâmpinat călduros de surorile mele și de oameni care ar trebui să fie prietenii mei. Refuză să răspundă la cererile mele în ceea ce o privește pe fiica mea. Nu știu dacă voi reuși s-o aduc acasă vreodată. Urmează să fie crescută ca un

copil fură mamă? Își închipui că poate să mi-o ia ca și cum aș fi murit? Nu pot cu niciun chip să înțeleg această nedreptate. Archibald m-a părăsit, mi-a părăsit cauza, mi-a luat pământurile, mi-a răpit amândoi copiii și a purtat război împotriva propriului său popor numai pentru ambițiile sale, dar cu toate astea este privit ca un soț ofensat și ca un erou surghiunit. După sosirea lui la Londra vine și o scrisoare de la Mary, așa cum vine noaptea după zi, dar gândul ei este altul.

*A sosit cardinalul Campeggio, nunțiul papal, și s-a întâlnit atât cu cardinalul Wolsey, cât și cu fratele nostru, regele. Lui Harry i-au fost strecurate în minte aceste îndoieli cu privire la valabilitatea căsătoriei lui (nu e greu de imaginat de către cine) și nimeni nu poate nega că el este foarte tulburat. Domnișoara Boleyn și-a revenit, din păcate, după boală și acum se ascunde la Hever, astfel încât să nu poată spune nimeni că este vorba despre dorință egoistă.*

*Defapt, cardinalul Campeggio va pune capăt acestei groaznice incertitudini. Caterina i-a arătat vechea scrisoare cu dispensa de la papa Iulius al II-lea care zice că ea și Harry erau liberi să se căsătorească indiferent dacăs-a consumat sau nu căsătoria ei cu Arthur, așa că nu există temei legal pentru nicio investigație, iar ea a spus răspicat că nu se va prezenta la judecată. O, Maggie, eram acolo când cardinalul a întrebat-o dacă se gândește să se retragă la o mânăstire și să-l părăsească pe Harry. A fost foarte calmă și demnă. L-a zis că a fost voia lui Dumnezeu căsătoria ei cu Harry și că a fost o soție bună. L-a spus în față cardinalului că le-a primit pe prietenele lui Harry (se referea la târfele lui, este o rușine cum a fost silită să trăiască alături de ele) de parcă arfifost prietenele ei — și asta e adevărat. Ea zice că nu i-a greșit niciodată lui Harry, numai că Dumnezeu a crezut de cuviință să-i ia la El pe pruncii ei. Nu vrea să plece, și Campeggio n-o s-o convingă niciodată. Cred că domnișoara Boleyn va trebui să se mulțumească să fie amantă — nu poate ajunge mai sus, nu există un loc mai sus pentru una ca ea. Caterina rămâne fermă și toată lumea o admiră. O costă sănătatea, fericirea și frumusețea, dar e neclintită. Zice că o căsătorie e pe viață și nimeni nu poate tăgădui adevărul acesta. Soțul tău, contele de Angus, este la curte. E chipeș și sănătos. Vorbește cu atâta iubire despre tine și despre urmările groaznice ale trădării tale. Crede că uniunea ta cu Henric Stewart nu este valabilă, că fiul tău este prost sfătuit și că tu trăiești în păcat.*

*Margaret, mă rog să găsești o cale pentru a pune capăt acestei nefericiri și să-l chemi acasă pe Archibald. Caterina ne arată cum ar trebui să fie o soție. Ea m-a îndemnat să-ți zic că nu e prea târziu. M-a rugat să te implor să-l repui pe conte în poziția sa la curte. Margaret, te rog să te gândești la asta — dacă vei continua așa, nu ne vom mai vedea niciodată. Gândește-te la asta, gândește-te la Caterina și*

*gândește-te la băiatul tău. Gândește-te și la fiica ta, n-o vei mai vedea niciodată dacă nu te împaci cu adevăratul tău soț. Sunt atât de nefericită pentru tine și pentru Caterina, nu pot răbda să văd cum se destramă familia noastră, nu pot răbda să te văd cum te faci de râs în fața lumii. M.*

## Castelul Edinburgh, Scoția,
## iarna anului 1528

Pentru prima oară, fratele meu îmi scrie așa cum ar fi trebuit să facă de mult și-mi vorbește despre temerile sale cu privire la căsătoria lui. Îmi spune că nu are nicio altă doamnă în minte, deși eu știu că Anne Boleyn ocupă frumoasele odăi puse la dispoziție de Thomas Wolsey și că întreaga curte vine să o vadă în fiecare zi, că ea scrie post-scriptumurile la scrisorile fratelui meu, că până și această scrisoare s-ar putea să fi fost scrisă cu ea stând peste umărul lui și răsucind frazele mieroase.

Chiar și așa, nu pot să nu sufar pentru el. Este frățiorul meu. Crede — și Dumnezeu știe că are motive întemeiate să creadă — că încă din prima zi căsătoria lui a fost blestemată. Mă gândesc la bunica noastră și la cât de înverșunată era când spunea că Harry nu se poate căsători cu Caterina și mă gândesc: dacă avea dreptate? Dacă nu a existat o dispensă adevărată? Dacă ea a fost tot timpul cumnata lui Harry și niciodată soția lui? Ce altceva ar putea explica șirul cumplit de copilași morți? Ce altceva ar putea explica acea durere?

El scrie:

*Dacă această căsătorie a fost împotriva legii lui Dumnezeu și, în mod clar nulă, atunci nu numai că voi regreta despărțirea de o doamnă atât de bună și de o tovarășă de viață iubitoare, dar voi plânge și voi regreta mult mai mult nenorocirea că am trăit atât de mult timp în adulter, încălcând voia Domnului și că nu am un moștenitor adevărat, din sângele meu care să moștenească această țară. Acestea sunt durerile care mă frământă cel mai tare, acestea sunt durerile care îmi tulbură mintea și pentru aceste dureri caut un leac. Așa că eu, dragă soră, îți cer, căci nădejdea și încrederea noastră sunt în tine, să le transmiți supușilor și prietenilor noștri, supușilor și prietenilor tăi, gândul și intenția noastră, și să te rogi alături de noi ca adevărul să iasă la iveală, și să ne putem elibera mintea și mântui sufletul.*

— Dumnezeu să-l binecuvânteze, îi zic soțului meu, Henric Stewart. Dincolo de patima sa pentru femeia aia, Anne Boleyn, e cu adevărat înspăimântător ca unui bărbat să i se întâmple acest lucru — să fie căsătorit atât de mult timp și să descopere că uniunea dintre el și soția sa nu este valabilă.

— E ca un coșmar, zice Henric. Dar pare să stăruie că nu există nicio femeie tânără și frumoasă în cele mai bune încăperi ale palatului său.

— Întotdeauna există femei tinere și frumoase. Până acum Harry nu s-a îndoit niciodată că nu este valabilă căsătoria lui. Au existat femei tinere și frumoase, și ele i-au dăruit copii — chiar băieți. Dacă zice că are conștiința tulburată, atunci îl cred.

— Și ți-ai închipui-o pe Caterina dându-se la o parte?

Mi-o aduc aminte pe fata care a venit din Spania, mireasa îmbufnată de la nunta lui Arthur, văduva care trăia într-o sărăcie și umilire atât de groaznice și care a devenit apoi regina Angliei și regina militantă care și-a trimis armata împotriva soțului meu și a vrut ca trupul lui să fie conservat și trimis ca trofeu.

— Nu s-a gândit niciodată la nimeni în afară de ea însăși, zic eu cu răceală. Dar fratele meu se gândește acum la legile sfinte.

Mary îmi scrie o scrisoare de Crăciun, dar nu e decât o listă cu darurile pe care i le-a făcut Harry lui Anne. Nu se interesează de mine, nici de Henric, noul ei cumnat; nu întreabă de fiul meu, care își preia puterea ca rege. Ca întotdeauna, Mary nu înțelege ce trebuie. E plin de odăile splendide pe care le-a uzurpat Anne la Palatul Greenwich și de cum toată lumea o vizitează pe ea și o neglijează pe Caterina. Zice că Anne poartă panglici din aur incrustate cu pietre prețioase și bijuterii în formă de inimă incrustate în podoabe pentru cap ca niște coronițe. Brățările ei sunt subiectul principal de discuție la curte; se pare că inima mea ar fi îndurerată dacă i-aș vedea rubinele. Mary nu zice nimic despre suferința și necazul fratelui nostru, nici despre tulburările sufletului său.

*Caterina nu e slujită bine în odăile ei și doamnele Boleyn și Norfolk nici măcar nu o mai slujesc acum. Fratele nostru, regele, nu ia cina cu ea, nici nu-și mai petrece vreodată noaptea în patul ei.*

Simt că Mary mă scoate din răbdări. De ce să-și mai petreacă regele noaptea cu Caterina? Nu e ca și cum ar ieși vreun Prinț de Wales dacă doarme în patul ei neroditor. S-ar putea ca nunțiul papal să ajungă la concluzia că ei nu sunt deloc soț și soție. De ce să fie Caterina slujită de ducese? Dacă ea este o prințesă de Wales văduvă, atunci nu e regină și n-ar trebui să aibă parte de aceste privilegii. Mary — ea însăși regină văduvă — s-ar putea să considere că regulile curții trebuie respectate. Caterina s-a mândrit cu titlul și poziția ei, iar cât a fost deasupra noastră a tuturor ne-a umilit. Lumea mea s-a schimbat de o sută de ori fără niciun ajutor din partea ei. Acum se schimbă și lumea ei și nu mă lasă inima să-mi fie milă de ea. Ea m-a distrus odată, acum simte pe pielea ei ce am trăit eu.

## Castelul Stirling, Scoția,

## primăvara anului 1529

Bineînțeles, fiul meu James se împotrivește ideii de a se însura cu verișoara lui, prințesa Mary. Dacă există și cea mai mică șansă ca mama ei să fie doar o prințesă văduvă, și fata să fie un copil de neam regal nelegitim, atunci ea este cu desăvârșire nepotrivită ca soție pentru un rege. Amândoi împărtășim această idee. Apoi ne ajunge la urechi că Archibald îl sfatuiește pe Harry în favoarea acestei căsătorii și a unei păci cu Scoția. James se înfurie și zice că nu are nevoie nici de o pace pe care nu se poate baza, nici de o prințesă îndoielnică. Zice că vrea să se alieze cu Franța și să se însoare cu o prințesă franceză.

— James, te rog, îi zic. Nu poți să hotărăști așa dintr-odată asemenea treburi. Nimeni nu știe ce turnură vor lua lucrurile în Anglia.

— Știu că unchiul meu nu ne-a respectat niciodată, nici pe tine, nici pe mine, spune el scurt. Știu că întotdeauna l-a pus mai presus pe Archibald, contele de Angus, și că la fel face și acum.

— Sunt sigură că va respecta deopotrivă pacea și logodna.

Aproape un copil, dar un copil care are acum misiunea unui om mare, James mă învinovățește pe mine ori de câte ori Archibald ne face necazuri.

— Așa spui tu! Dar când și-a onorat el cuvântul față de o țară sau de o femeie? Fratele tău, regele, face exact ce vrea și apoi poleiește lucrurile cu sfințenie. Stai să vezi ce va face cu cardinalii de la curtea lui. O să obțină ce vrea și apoi o să facă să pară că e voia Domnului. Ei bine, pe mine nu mă păcălește cu poleiala lui.

## Castelul Stirling, Scoția,
## vara anului 1529

Aștept o scrisoare dela Mary; știu căva vrea să fie prima care să-mi spună ce a hotărât nunțiul papal în cazul fratelui nostru. Când mi se aduce scrisoarea, legată în cruciș, pecetluită zdravăn să n-o poată deschide nimeni, aproape că nu știu dacă să nădăjduiesc să fi fost declarată nulă căsătoria lui Harry sau să i se fi poruncit Caterinei să rămână. Nu există nicio îndoială către cine se îndreaptă Mary: ea a mers întotdeauna pe urmele Caterinei. A avut parte de afecțiune și sprijin din partea Caterinei. Au fost surori adevărate una pentru cealaltă. Pentru mine, Caterina a fost departe de a fi o binecuvântare. Nu lipsa de credință față de o soră mă face să mă întreb dacă vreau cu

adevărat ca ea să fie pentru totdeauna regina Angliei. Ea e de vină pentru această înstrăinare dintre noi. Când era la putere, a fost extrem de nemiloasă față de mine, iar când a început să fie în declin, mi-a cerut să o ajut.

*Anne Boleyn își depășește rangul în toate privințele!*

Mary începe fără niciun fel de salut o pagină de indignare plină de tăieturi. Întind coala pe genunchi și privesc afară pe fereastră către lac și către munții de dincolo de el. James e plecat călare peste zi, nu va fi acasă decât la ora cinei. Am tot timpul din lume să descifrez scrisul dezordonat al lui Mary.

*De Paștele ăsta, a binecuvântat inele pentru crampe[33] de parcă ar poseda atingere divină. Trăiește la fel de bine ca regina însăși — de fapt, mult mai bine, de vreme ce Caterina ține post negru în fiecare vineri și la fiecare zi de sfânt. Domnișoara Boleyn nu a îndrăznit să asiste la judecata bisericească a nunțiului papal, dar cred că, dacă ar fi făcut-o, arfifast o răzmeriță înfavoarea reginei. Femeile din capitală și din toată Anglia sunt revoltate că târfa Boleyn (cum o numesc ele!) îndrăznește să năzuiască să ia locul reginei noastre. Dacă Harry obține hotărârea pe care o vrea, mă îndoiesc că poporul va îngădui ca femeie asta să fie încoronată. E de-a dreptul îngrozitor. Nu pot nici măcar să vorbesc cu el despre asta, nu se sfătuiește cu nimeni în afară de ea și de Wolsey.*

*Îmi închipui că vei fi auzit despre activitatea instanței bisericești de la arhidiacon; însă ceea ce probabil că nu ți-a spus este că episcopul Fisher, care îi era atât de drag bunicii noastre, s-a ridicat în timpul întâlnirii de judecată și a jurat că el nu a semnat procura potrivit căreia toți clericii și-au dat acordul. Harry a spus că avea sigiliul lui și semnătura lui, iar episcopul a tăgăduit și a spus că nu erau nici sigiliul, nici semnătura lui. A fast cumplit, îngrozitor, toată lumea a înțeles că el nu și-a dat consimțământul și că totul a fost măsluit. Harry a spus că nu e deloc important, dar chiar e, Margaret. E important pentru că acum e limpede pentru toată lumea că familia Boleyn e în stare de orice.*

*Anne Boleyn s-a dus la Hever și Caterina își petrece tot timpul rugându-se. Charles zice că întrunirea cardinalilor a fast o pierdere de timp și că Harry ar face mai bine să se culce cu Anne degrabă și să spere că se va plictisi cât mai curând. În afară de dragul John Fisher, toată spune altceva. Pentru el, căsătoria Caterinei a fast bună, toată lumea știe, iar el n-o să tăgăduiască niciodată.*

*Eu nu am niciun cuvânt de spus despre asta pentru că eram prea mică. Orice ai gândi, ai face bine să nu zici nimic. Toată lumea are o părere, nimeni nu vorbește despre altceva, decât despre asta. Situația a ajuns atât de rea, încât servitorii ieșiți pe străzi în livreaua regală sunt huiduiți, și chiar și în caii servitorilor mei au aruncat cu noroi. Cred că*

*Harry va duce de râpă această familie ca s-o mulțumească pe femeia aia. Mai rău decât orice, John Fisher a rostit încă o dată, dinaintea tuturor, vorbele pe care ți le-a zis Harry când ai început divorțul (și cât de rău trebuie să-ți pară că ai făcut-o!). Îți amintești? „Această căsătorie a regelui și reginei nu poate fi dezlegată de nicio putere, omenească sau divină." Așa că acum toată lumea arată din nou cu degetul spre tine și vorbește despre divorțul tău și zice că dacă tu poți să divorțezi, atunci și Harry poate — de ce să nu poată? Așadar, este atât de rău cum te-am prevenit, iar oamenii vorbesc din nou despre tine și Caterina este foarte supărată.*

Nu-i spun mare lucru lui James despre această scrisoare când vine acasă după plimbarea lui călare, lihnit de foame și strigând că cina trebuie să fie servită imediat, de îndată ce se spală și își schimbă hainele. Îi zic doar că s-a deschis sfatul bisericesc la Londra și că, fără îndoială, arhidiaconul Magnus ne va spune mai multe. Henric este cel care mă întreabă, în timp ce stă lângă mine la cină:

— De noi au pomenit vreun pic?

— Nu. Doar despre divorțul meu și despre cât de tare s-a împotrivit Harry. El înclină din cap.

— Ar fi mai bine să nu vorbească despre noi, zice el.

Eu scutur din cap.

— Numele Tudorilor e într-o rușine atât de mare acum, încât aș prefera să nu aducă vorba despre noi..

## Palatul Holyroodhouse, Edinburgh, Scoția, vara anului 1529

Neîntoarcem la Edinburgh înainte de a face o călătorie diplomatică pe coastă și ne întâlnim cu ambasadorul englez.

— Aveți vești de la Londra? îl întreb. Au hotărât cardinalii??

— Judecata s-a încheiat. Cardinalul Campeggio ne spune acum că cel care va trebui să ia o hotărâre este papa. Zice că nunțiul papal nu are autoritatea pentru a da o hotărâre.

— Atunci de ce s-au întrunit? întreb eu, uluită.

— El ne-a dat de înțeles că are autoritate, zice Thomas Magnus cu glas pierit. Însă acum credem că a venit numai ca s-o convingă pe regină să se retragă la o mânăstire și să-și depună legământul de călugăriță. Cum ea refuză, el trebuie să ducă probele la Roma pentru o decizie.

— Dar audierea?

— A fost numai în parte, admite el. Regina n-a vrut să fie audiată.

Nu pot să cred că ea a sfidat instanța papei, căci Caterina a fost

întotdeauna foarte supusă Romei.

— Doar n-a refuzat să apară în fața a doi cardinali?

— A venit, a ținut o cuvântare și apoi a plecat.

— O cuvântare? S-a adresat curții?

— A vorbit cu așa-zisul ei soț, regele.

Mă fac că nu am auzit aceste cuvinte cu două înțelesuri.

— De ce, ce a spus?

Chiar și James, care ascultă doar pe jumătate atent, trăgându-și cu blândețe ogarul de urechi, ridică privirea, întrebând:

— Ce a spus regina?

— A îngenuncheat în fața regelui, zice Magnus, de parcă asta face să fie mai bine. A spus că atunci când s-au căsătorit ea a fost fecioară, neatinsă de niciun bărbat.

— A spus asta în timpul întrunirii? întreabă James, la fel de atent ca mine.

— A spus că i-a fost soție credincioasă douăzeci de ani și că niciodată nu i-a purtat pică pentru niciun cuvânt sau purtare nepotrivită și nu a arătat o ferâmă de nemulțumire.

James izbucnește în râs la gândul acestei femei care îmbătrânește stând îngenuncheată, jurând pentru virginitatea ei de acum mult timp, dar eu am un sentiment ciudat, care mă înfi- oară și parcă îmi vine să plâng. Ce ar putea să mă facă să-mi dea lacrimile?

— Continuați! Continuați! zice James. E ca o piesă de teatru.

— A mai zis ceva. Magnus pierde șirul. A îngenuncheat în fața lui. Era în genunchi, cu capul plecat.

— Da, ați spus asta, dar ce altceva?

— A zis că dacă există vreo pricină legală pe care ar putea cineva s-o invoce, necinste sau piedică, atunci o să plece, dar dacă nu există niciunul, atunci ea îl roagă să o lase să rămână în poziție pe care-a avut-o și să primească dreptate.

— Dumnezeule, zice James, în sfârșit atât de uimit încât să manifeste admirație. A zis ea toate astea? În fața tuturor?

— O, încă și mai mult. În cele din urmă a spus că vrea să fie cruțată de chinul curții și că și-a încredințat cauza lui Dumnezeu.

— Și apoi? întreb eu după ce îmi dreg glasul. Inima îmi bate cu putere. Nu știu ce e cu mine.

— Apoi a plecat.

— A ieșit de acolo?

Magnus încuviințează din cap, fără să zâmbească.

— I-a făcut o reverență regelui și a plecat. Regele a spus că ar trebui să fie chemată înapoi în sală și au strigat după ea „Caterina de Aragon, veniți în fața instanței”, dar ea nici măcar n-a întors capul, pur și simplu a ieșit de acolo. Iar afară…

— Ce s-a întâmplat afară?

— Afară, femeile i-au strigat binecuvântări și bărbații au zis că n-ar fi trebuit să fie silită să se prezinte. Lumea țipa că e o rușine, o rușine pentru rege, ca o asemenea soție să fie forțată să se apere.

Mă ridic de pe scaun. Inima îmi bate atât de tare, că mă gândesc că sigur sunt bolnavă. Mă gândesc la Caterina, înfruntându-l pe Harry, care e un mincinos — toată viața lui a fost un mincinos —, și făcându-l de rușine în fața celor doi cardinali, în fața lorzilor, în fața bărbaților care ne conduc, și apoi făcând o reverență și ieșind. Cum de-a îndrăznit! Ce va face el?

— Ce-o să facă el? întreb eu, cu vocea ca un croncănit. De ce nu pot să vorbesc?

Ambasadorul mă privește grav.

— Cardinalii vor înainta cauza Sfântului Părinte pentru o hotărâre. Regele nu a continuat cu apărarea, dar regina l-a sfidat în văzul tuturor și a spus că nu are încredere în sfetnicii ori în curtea lui. A cerut să fie tratată ca regină a Angliei și a spus că este fără de vină. Nu știu ce-o să se întâmple mai departe. N-am primit niciun îndemn, iar în Anglia nu s-a mai întâmplat niciodată ceva de felul ăsta.

— Unde este Harry acum?

— Pleacă în călătorie diplomatică. Ambasadorul lasă privirea în jos și își drege glasul, adăugând: N-o ia pe regină cu el.

Din asta înțeleg că este vorba de o ruptură, poate pentru totdeauna. O ia pe Anne Boleyn, strănepoata negustorului de țesături, și ea va călători alături de el în locul infantei Spaniei. Harry a părăsit-o pe Caterina. Înțeleg, de asemenea, ce simt în acest vârtej de emoții. Triumf: cuvintele lui Harry împotriva mea ar trebui să-i fie aruncate în față — poftim, fățarnicule! Și, cu toate astea, îmi pare rău, îmi pare foarte, foarte rău că s-a ajuns la asta — Caterina să îngenuncheze dinaintea lui în fața tuturor lorzilor Angliei și să declare că nu are încredere în Harry și în ei. Căsătoria de poveste care mi-a provocat chinuri de gelozie s-a încheiat, frumoasa prințesă a fost părăsită, iar eu nu pot să nu mă bucur de asta. În același timp, mă cuprinde o durere fără margini, deoarece Caterina a fost sora mea și acum este singură.

## Palatul Holyroodhouse, Edinburgh, Scotia, iarna anului 1529

Curtea noastră este la fel de strălucitoare și de cultivată ca oricare din Europa. Aducem bradul după vechea tradiție de Crăciun, avem un cimpoier în fiecare seară și dansăm dansurile vioaie ale Scoției, precum și dansurile de curte ale Franței. Avem parte de poezie la fiecare cină de la marii barzi, care recită în scoțiana lor răsunătoare

poeme despre libertate și despre frumusețea munților și mărilor furtunoase ale nordului. Avem parte de balade de la șes și de cântece de dragoste și poeme de trubaduri în franceză și latină. James iubește muzica la fel de mult ca tatăl său și cântă la lăută pentru curte și dansează toată seara. Iubește femeile și băutura — întocmai ca tatăl lui — dar eu nu zic nimic împotriva acestor pasiuni în timpul sărbătorii Crăciunului, căci orice tânăr merge să se veselească cu băutură și femei în această perioadă a anului și toți tinerii sunt beți. Nu l-am crescut să fie un sfânt, ci să fie rege, și aș prefera să am un fiu care merge la femei fără nicio rușine decât bărbatul secretos și chinuit care a devenit fratele meu.

James îi onorează pe membrii curții care l-au slujit bine în acest an și le oferă daruri bogate tuturor favoriților săi. Davy Lyndsay, aflat încă în serviciul regal, care nu a șovăit niciodată în iubirea și loialitatea sa pentru copilașul pe care i l-am dat în grijă, este înnobilat cavaler și făcut Mare Lord Herald — un herald de mare seamă. Aceasta este o alegere deosebit de bună pentru Davy, care și-a petrecut viața studiind principiile cavalerismului și poezia. Cine e mai bun să-l reprezinte pe James cu mesaje către alți regi sau împărați? James îl învestește el însuși pe noul herald și îl îmbrățișează dinaintea tuturor

— Mi-ai fost ca un tată, îi șoptește el. N-o să uit niciodată asta.

Bătrânul este foarte mișcat. Îl sărut pe obraji și descopăr că sunt uzi de lacrimi.

— Băiatul nostru o să fie un mare rege datorită învățăturilor tale, îi spun eu.

— E un rege mare pentru că este fiul unei regine mari, îmi zice el.

Primim cadouri de la Londra, însă nimic care să trădeze grija și dragostea pe care Caterina obișnuia să le pună în valurile de mătase pe care le alegea pentru mine sau în cămășile brodate pe care i le dăruia lui James. Aceste cadouri din politețe de la o curte la alta vin de la maestrul de ceremonii, ca parte a îndatoririlor sale, nu de la o femeie care își iubește sora. Mă întreb ce fel de Crăciun o avea Caterina acum că încă este soție, dar nu mai este îndrăgită; încă regină, dar prost slujită. Primesc o scrisoare de la Mary după cele douăsprezece zile, care începe cu cel mai important lucru pentru ea. Aș râde dacă nu aș înțelege că îmi descrie destrămarea curții lui Harry. Acesta este sfârșitul orânduielii pe care bunica noastră a codificat-o în marea ei carte. E sfârșitul a tot:

*A lăsat-o să meargă în fața mea.*

Mary scrie cu o simplitate dureroasă. Mai c-o am în fața ochilor, clătinând din capul bălai când domnișoara Anne merge înaintea ei,

răsturnând regulile sacre ale întâietății, ordinea nobililor, ridicându-și fusta și dansând în șir înaintea surorii mele, sora regelui Angliei, regina văduvă a Franței.

*Maggie, ea a mers înaintea mea. Era înnobilarea tatălui ei, un om foarte cumsecade, n-am nimic împotriva lui; a slujit ca intendent al verișoarei Margaret și a fost tăietor de carne pentru tine — sigur ți-l amintești. Thomas Boleyn e un bun slujitor al Coroanei, o știu.*

Parcă o aud pe Mary reluându-și șirul gândurilor, parcă aud nedumerirea ei nemărginită.

*Harry l-afăcut conte de Ormond; dar nu s-a oprit aici, ci l-a făcut apoi și conte de Wiltshire, ceea ce nu este o onoare pentru Wiltshire, sunt sigură. Fiul său urmează să fie numit viconte de Rochford.*

Las paginile ca să pot să mă gândesc. Ăsta să fie prețul ei? Harry îl înnobilează pe tată ca să cumpere onoarea fiicei? Dacă e așa, atunci chinul ar putea să ia sfârșit. Tatăl ei își pune însemnele de dublu conte, mama ei devine în același timp codoașă și contesă, iar fratele devine viconte și codoș. De ce nu? Dacă Anne Boleyn va accepta aceste onoruri în schimbul fecioriei cu care se laudă atâta, atunci putem fi toți fericiți din nou.

*Harry le-a oferit o cină fastuoasă pentru a le sărbători înnobilarea. Bineînțeles că regina nu a putut să participe, așa că i-am luat locul și am intrat în fruntea doamnelor, iar ducesa de Norfolk venea în urma mea și eram toate gata să mergem la locurile noastre obișnuite când am văzut că jilțul reginei era la masă, lângă al lui Harry, și, când m-am oprit, maestrul de ceremonii m-a condus la o masă de lângă a lui Harry, iar Anne Boleyn (lady Anne, cum e acum) a trecut pe lângă mine, a urcat treptele până la postamentul pe care erajilțul și s-a așezat lângă Harry, în dreapta lui, de parcă era regina încoronată.*

*Eu și bătrâna ducesă de Norfolk ne-am uitat una la alta cu gura căscată, ca țărăncile care văd un porc cu două capete la târg. N-am știut ce să fac sau ce să zic. Maggie, n-am fast niciodată atât de nefericită. N-am fost niciodată atât de insultată. M-am uitat în sală la Charles, și el mi-a făcut semn să mă așez să mănânc și să măprefăc că nu s-a întâmplat nimic. Așa că m-am așezat, iar EA MI-A TRIMIS MIE UN FEL DE MÂNCARE! Așa a făcut. De parcă ar trebui să-ifiu recunoscătoare că m-a favorizat. Harry se uita, dar n-a zis nimic — nici s-o oprească, nici s-o încurajeze. Ea m-a necăjit dinadins. M-am servit și m-am prefăcut că mănânc. Am crezut c-o să mi se facă rău de rușine. Harry trebuie să fie supărat pe mine de-și tratează astfel propria soră. Și-a pus târfă mai presus de soție, a pus-o mai presus de mine — ea m-a slujit ca domnișoară de onoare. Cred c-o să mor de rușine.*

*Îți urez un Crăciun mai fericit decât vom avea noi. Caterina zice că Anne Boleyn este ferm hotărâtă să-l convertească pe Harry la religia*

*reformată, iar atunci el nu va mai avea nevoie să se consulte cu papa sau să respecte legile Bisericii, ci numai ce îi spune conștiința. Doar în asta cred luteranii ăștia. Însă ce conștiință poate să aibă el?*

## Pitlochry, Scoția,
## vara anului 1530

Chiar în timp ce fratele meu așteaptă ca Vaticanul să dea o hotărâre cu privire la cererea sa de anulare a căsătoriei, Sfântul Părinte hotărăște să trimită un ambasador papal să ne viziteze. Acesta nu poate fi deloc un lucru întâmplător, îi spun lui James, pe când călărim prin ținutul sălbatic de la nord de Scone, cu calul ambasadorului trudind în spatele nostru, pe când Excelența Sa admiră peisajul care, ne spune el, este la fel de sălbatic precum Munții Apenini care protejează Roma. Sfântul Părinte vrea cu siguranță să se încredințeze că, oricâte cărți eretice ar citi fratele meu, oricâte învinuiri ar aduce conducerii de la Roma, cel puțin eu voi rămâne un copil loial cucernicei noastre bunici, lady Margaret Beaufort, și voi rămâne supusă autorității papale. James, fiul meu, este cu adevărat cucernic și se opune ereziilor lui Luther și chiar și reformiștilor germani și elvețieni care pun la îndoială mai puține lucruri din credința catolică. Ca mulți copii crescuți în împrejurări dificile, el se agață de certitudinile lumii vechi. După ce și-a pierdut un tată pământesc în pruncie și și-a sfidat un tată vitreg, nu are de gând să-l renege pe papă.

Iubim verile acestea, când mergem călare în ținuturile nordice care devin tot mai abrupte și tot mai pustii pe măsură ce înaintăm. Uneori, la apus, cerul e plin de curcubeie stranii în culori vii, nu se întunecă decât târziu, iar zorile vin foarte devreme. În toiul verii aproape că nu se întunecă; ținuturile nordice sunt tărâmul nopților albe și oamenii aproape că nu dorm deloc, ci se bucură de vară în fiece clipă — beau, dansează. James, la fel ca tatăl lui, împarte dreptate oriunde mergem și îi judecă și le dă sentințe celor vinovați. Este de nestrămutat în credința sa că regele trebuie să domnească și să instituie pace de la ținuturile nelegiuite ale Lowland-ul și până la Munții Scoției unde domnește neorânduiala. Dă speranță clanurilor nordice care năzuiesc să aibă un rege a cărui dreptate să se întindă de la mările agitate ale nordului, unde suflă întotdeauna vânt puternic, până la ținuturile neliniștite din preajma râurilor Tyne și Eden. Trimisul papal îl admiră și zice că habar nu avea de bogăția și forța acestor ținuturi nordice. Trebuie să mărturisesc că până să vin în Scoția știam prea puține despre bărbații și femeile care trăiesc pe aceste meleaguri îndepărtate,

dar am învățat cu timpul să-i iubesc și să-i respect.

— Nu știam, de pildă, începe ambasadorul în franceza lui îngrijită, apoi se întrerupe dintr-odată, căci ieșim dintr-o pădure și ajungem la o pajiște lângă un râu larg și adânc, și în fața noastră se ivește un palat din lemn adevărat așezat acolo ca o căsuță dintr-un vis. Este o priveliște nemaipomenită, are trei caturi și câte un turn mare la fiecare colț, cu steaguri fluturând în fiecare, și chiar și o gheretă la poartă și un pod mobil făcut dintr-un trunchi de copac. Pe când ne oprim caii și ne minunăm, podul mobil este coborât peste șanțul de apărare — o deviere a râului, care curge, sclipind, de jur împrejurul castelului — și ies călare John Stewart, contele de Atholl, și, pe șaua de însoțitor din spatele lui, soția sa, lady Grizel Rattray, purtând o coroniță din flori.

— Ce-i ăsta? mă întreabă uluit ambasadorul.

— Ăsta, zice James cu măreție, ascunzându-și propria mirare, ăsta este un palat de vară pe care l-a pregătit pentru noi prietenul meu credincios John Stewart. Vă rog să veniți pe aici.

Îl salută pe John și cei doi bărbați și îi văd râzând. James îl bate pe spate și laudă neobișnuita construcție, în timp ce doamna lui mă salută pe mine, iar eu o felicit pentru crearea unei asemenea comori.

Descălecăm în fața podului mobil din trunchi de copac, caii sunt duși pe câmp, iar contele și contesa lui ne conduc în casa lor minunată.

Înăuntru, pare și mai tare desprinsă dintr-un vis, podelele de la parter sunt o pajiște întinsă, presărată din abundență cu flori. La etaj sunt dormitoare în fiecare dintre cele patru colțuri ale palatului, și fiecare pat e construit în zid și presărat cu mușețel, asemenea unui umbrar parfumat, sau sunt așternuteblănuri peste el. Sala cea mare de mese este încălzită după obiceiul vechi, cu un foc în mijloc, iar pardoseala este din lut, măturat până la o curățenie desăvârșită și lustruit de toate tălpile care l-au călcat. Masa de onoare este așezată pe un postament, la care se ajunge urcând câteva trepte din lemn cioplit, și interiorul bate în verde de la lumina celor mai bune lumânări din ceară.

Privesc în jur cu încântare.

— Veniți să vă vedeți odaia, zice contesa, și mă conduce în sus pe scările din lemn până la odaia care dă spre râu și spre munții de dincolo de el. Toți pereții sunt împodobiți cu tapiserii din mătase, iar fiecare tapiserie înfățișează o pădure, o pajiște sau malul unui râu, de parcă fiecare dintre ele ar fi o fereastră spre ținutul care se întinde dincolo de pereții odăii. Ferestrele au tocuri din lemn și sunt făcute din sticlă venețiană transparentă, așa că pot să privesc râul și să-mi văd calul păscând pe luncă sau să închid obloanele ca să fie mai cald.

— E o minunăție! îi spun contesei.

Ea râde de plăcere și scutură din capul cu coronița de flori, zicând:

— Eu și soțul meu am fost atât de onorați că veniți să stați la noi, încât am vrut să aveți un palat la fel de bun ca Holyroodhouse.

Coborâm la cină. Focul este aprins și mirosul de fum de lemn se amestecă cu mirosul de carne friptă. Se gătesc toate felurile de păsări și trei feluri de vânat. Când intrăm în sală, toți ai casei se ridică să ne salute și își înalță cupele strălucitoare din cositor. Mă așez cu James pe o parte a mesei și ambasadorul se așază de cealaltă parte. Contele de Atholl stă în capătul îndepărtat al mesei, față în față cu James, iar contesa lui, în capul mesei doamnelor.

— Asta e cu adevărat foarte frumos, îmi zice ambasadorul cu glas scăzut. Cu totul neașteptat. Ce comoară de casă în mijlocul pustietății. Acest conte de Atholl trebuie să fie foarte, foarte bogat, așa-i?

— Da, zic eu. Însă nu a construit acest palat din lemn ca să-l împiedice pe James să-i ia averea. La noi nu e ca în Anglia. Un supus de vază poate să-și păstreze averea și bogățiile, oricât de măreț le-ar construi.

— A, vă referiți la bietul cardinal Wolsey, zice ambasadorul, dând din cap. A făcut greșeala de a trăi pe picior mai mare decât regele însuși, iar acum regele i-a luat tot.

— Nu cred că fratele meu este cel invidios, spun eu fără asprime. Harry a zis întotdeauna că Wolsey ar trebui să fie răsplătit pentru munca sa în slujba regatului. Veți vedea că cea care a dus la ruinarea lui Wolsey este chiar doamna care locuiește acum în frumoasa lui casă. Ambasadorul dă din cap și nu zice nimic.

— Sfântul Părinte este foarte tulburat de asta, zice el încet.

— Întra-adevăr, este cel mai rău lucru care s-ar putea întâmpla, îi răspund. Și am auzit că lady Anne e luterană, nu?

El pare foarte serios și îngrijorat, dar e prea prevăzător ca să o numească eretică.

— Îi scrieți cumnatei Voastre, regina?

— Îi scriu surorii mele Mary, căci regina a fost atât de supărată și de tulburată, încât nu am vrut să-i sporesc grijile.

— A sosit un ambasador din Spania să o sfătuiască.

— N-ar trebui să aibă nevoie de un ambasador spaniol. E regina Angliei, zic eu tăios. Ar trebui să poată avea încredere în sfaturile englezilor.

Ambasadorul se înclină.

— Adevărat. Dar cum Spania o sprijină, Sfântul Părinte trebuie să o sprijine și el. Și nu există nicio dovadă certă împotriva căsătoriei ei cu fratele Vostru. Numai de s-ar lăsa convinsă să se dea la o parte. Poate dacă ați încerca să-i sugerați că ar putea să devină stareță, să

ducă o viață de sfântă…? V-ar asculta?

Muzicanții de la galerie, clinchetul paharelor, zumzetul sporovăielilor, totul se dispare dintr-odată din urechile mele, iar strălucirea sălii, tapiseriile, lemnul sculptat, pâlpâirea flăcărilor pălesc subit. Mă gândesc o clipă ce i-aș spune Caterinei dacă aș fi chemată s-o sfătuiesc. Mă gândesc cât de mulțumitor ar fi pentru mine, cât de măreață m-aș simți dacă ea ar trebui să se dea la o parte din viața publică pentru a se izola într-o mănăstire și am rămâne numai eu și cu Mary, amândouă regine văduve, fără Caterina care să domine curtea. Mă gândesc că viața mea ar fi fost cu mult mai bună, dacă ea n-ar fi urcat atât de sus în rang, dacă n-ar fi devenit regina Angliei, de n-ar fi trimis armata engleză la Flodden, poruncindu-le să nu ia prizonieri, ci să-i omoare pe toți cei pe care îi pot omorî, dacă nu l-ar fi sfătuit niciodată pe Harry împotriva mea.

Și apoi mă gândesc altfel. Mă gândesc la ea ca prințesă de Wales când a murit Arthur și a lăsat-o fără nimic. La cumplita invidie și dușmănie a bunicii mele față de ea. Mă gândesc la cum a îndurat sărăcia și greutățile, trăind la periferia curții, întorcându-și pe dos materialul rochiilor și cârpindu-și tivurile, mâncând prost, fiind slujită și mai prost, dar fără să renunțe la chemarea pe care o credea venită de la Dumnezeu — să fie regina Angliei.

— N-aș sfătui-o să renunțe la coroana ei, îi zic cu simplitate ambasadorului. N-aș sfătui nicio femeie să renunțe la ceva ce a reușit să câștige. Aș sfătui orice femeie să muncească așa cum poate și să câștige ce poate și să păstreze ce a obținut. Nicio femeie n-ar trebui silită să-și predea bunurile sau pe ea însăși. O femeie înțeleaptă s-ar îmbogăți dacă ar fi egala unui bărbat, și o lege bună ar trebui să-i apere drepturile, nu s-o jefuiască asemenea unui soț invidios.

Ambasadorul îmi zâmbește fermecător și clatină din cap.

— Vă gândiți la o frăție a reginelor, o frăție a femeilor, zice el. Vă gândiți că o femeie se poate înălța din locul în care a lăsat-o Dumnezeu — mai prejos de soțul ei în toate privințele. Ați răsturna ordinea stabilită de Dumnezeu.

— Nu cred că Dumnezeu mă vrea prost educată și săracă, zic eu hotărâtă. Nu cred că Dumnezeu vrea ca vreo femeie să trăiască în sărăcie și prostie. Cred că Dumnezeu mă vrea după chipul și asemănarea Lui, gândind cu creierul pe care mi l-a dăruit El, câștigându-mi averea prin darurile cu care m-a înzestrat El și iubind cu inima pe care mi-a dăruit-o El.

Capelanul contelui spune ruga de mulțumire și ne plecăm capetele pentru lunga rugăciune.

— N-o să vă contrazic, zice diplomat trimisul papal. Căci vorbiți cu frumoasa logică a unei femei frumoase și niciun bărbat nu o poate înțelege.

— Iar eu n-o să vă contrazic pentru că vă închipuiți că îmi faceți un compliment, îi răspund eu. O să tac, dar știu eu ce știu.

Rămânem trei zile în palatul copacilor verzi și în fiecare din zile, James, contele și ambasadorul merg la vânătoare. Se duc și la pescuit; într-o zi, este atât de cald, încât James se dezbracă și se duce împreună cu toată curtea și contele să înoate în râu. Îi urmăresc de la fereastra alcovului meu, înspăimântată că James va fi luat de apă. El este speranța Scoției, este viitorul țării — nu-mi place deloc să mă gândesc la vreo primejdie.

În cea de-a treia zi, le mulțumim gazdelor noastre și le spunem că trebuie să plecăm mai departe. James îi sărută pe conte și pe contesă și le dăruiește un lănțișor de aur de la gâtul lui. Eu îi ofer contesei unul dintre inelele mele. Nu este unul dintre preferatele mele — e un rubin din moștenirea mea.

Pe când ne îndepărtăm călare, ambasadorul papal se uită înapoi și exclamă:

— Maica Domnului!

Ne întoarcem toți. În locul unde se înalță palatul cu turnurile sale, sunt nori de fum de la lemnul verde și trosnet de foc. Mici pocnituri de praf de pușcă, explodând sub ziduri, ne spun că focul a fost pus pentru a distruge palatul de vară. James își oprește calul și vedem cum flăcările galbene cuprind lacom frunzele uscate și crenguțele și cuprind acoperișul din ferigă în câteva clipe. Apoi se aude un zgomot puternic când iau foc pereții și o bubuitură atunci când primul turn se prăbușește în mijlocul flăcărilor.

— Ar trebui să ne-ntoarcem! Am putea să ducem apă din șanțul de apărare! țipă ambasadorul. Am putea să-l salvăm.

James ridică o mână și zice maiestuos:

— Nu, i s-a dat foc dinadins. Așa e tradiția. E o priveliște magnifică.

— O tradiție?

— Când o căpetenie din munți dă un mare ospăț, el construiește sala de mese, iar când se încheie festinul, dă foc la tot, mese, scaune, întregii săli. Aceasta nu va mai fi folosită niciodată, este o experiență unică.

— Dar tapiseriile? Argintăria?

James dă din umeri, rege până în măduva oaselor.

— Totul s-a dus. Asta e frumusețea ospitalității muntenești: nu lasă nimic pe dinafară. Am fost oaspeții unui lord de vază; el ne-a oferit tot. Vă aflați într-un regat bogat, un regat ca de basm.

Cred că James merge un pic cam prea departe, dar ambasadorul se închină de parcă tocmai a văzut o minune.

— A fost o privelişte nemaipomenită, zice el.

— Fiul meu este un rege mare, îi amintesc eu. Asta vă arată cât de mult îl preţuieşte poporul lui.

Nu mă îndoiesc nicio clipă că tapiseriile şi toate lucrurile de valoare au fost luate de contesă. Probabil că au scos ferestrele înainte să dea foc pereţilor din lemn. Însă e o privelişte măreaţă şi şi-a făcut treaba. Ambasadorul papal se va duce acasă la Roma şi îi va povesti papei că fiul meu James poate să ţintească mai sus decât la verişoara lui, prinţesa Mary. Scoţia este o ţară minunată, se poate alia cu cine doreşte. Îi poate spune, de asemenea, că nu voi fi de partea fratelui meu împotriva cumnatei mele. Suntem amândouă regine, suntem surori, şi asta înseamnă destul de mult.

## Castelul Stirling, Scoţia, iarna anului 1530

James îi acordă nespus de multă atenţie lui Margaret Erskine, o tânără drăguţă de 24 de ani, soţia lui Sir Robert Douglas de Lochleven. Nu poate să-mi placă asta. Ea este, fără îndoială, cea mai frumoasă fată de la curte şi are ceva ce-i scânteiază în priviri şi se distinge de toate celelalte tinere cu care James dansează, călăreşte şi, bănuiesc, se întâlneşte în taină să facă amor. Dar, cu siguranţă, nu e o femeie de rând cu care să te culci şi apoi s-o părăseşti. Este fiica baronului Erskine şi cu familia lor nu e de joacă.

— Cine zice că mă joc? mă întreabă James, cu zâmbetul lui pieziş.

— Nu poţi să faci altceva când intri călare în Stirling deghizat şi le săruţi pe nevestele negustorilor şi apoi le spui că eşti regele.

— O, nu mă opresc la sărutat, zice James, râzând.

— Ar trebui să te opreşti la sărutat, James; ar trebui să înţelegi, din toate câte se petrec în Anglia, câte necazuri poate provoca o femeie.

— Eu nu mă bag în necazuri. O ador pe Margaret, dar îmi place foarte mult şi Elizabeth.

— Care Elizabeth?

— Mai multe Elizabeth, de fapt, îmi răspunde el, zâmbindu-mi fără pic de căinţă. Însă nu uit niciodată că trebuie să mă căsătoresc cu un aliat pentru regat. Dar nu cred că va fi verişoara mea, prinţesa Mary.

— Harry n-o s-o dea niciodată deoparte pe Mary, indiferent ce va hotărî papa cu privire la Caterina. O iubeşte pe Mary.. Şi uite, căsătoria mea a fost desfăcută şi, cu toate astea, fiica mea nu este numită nelegitimă. Margaret e cunoscută ca lady Margaret Douglas şi primită cu mare respect la Londra. Prinţesa Mary ar putea să-şi păstreze titlul chiar dacă mama ei nu va mai fi regină. Iar tatăl ei o

iubește.

— El zice și că o iubește pe Caterina — dar asta n-o s-o ajute.

Mă uit fără expresie la fiul meu.

— Nu pot să mă gândesc la asta. Nu-mi pot imagina Anglia fără ea ca regină.

— Din cauză că atât de mult timp te-ai gândit la regina Caterina ca la o rivală și un model, zice el foarte șiret. Ai trăit în umbra ei, dar lucrurile s-au schimbat acum.

Mă uimește agerimea fiului meu.

— Asta pentru că toate trei eram sortite să fim regine. Surori și rivale.

— Știu, înțeleg asta. Dar Caterina nu este regina care era când a trimis o armată să distrugă Scoția. Timpul a învins-o, chiar dacă floarea Scoției n-a putut.

— Nu timpul, zic eu un pic aprinsă. Timpul este dușmanul oricărei femei și al cărui bărbat. Pe ea nu timpul a învins-o, ci farmecele unei femei de rând, egoismul fratelui meu și familia ei denaturată, care ar fi trebuit să trimită o armadă de îndată ce ea a fost alungată de la curte.

— Dar n-au făcut asta, întărește James. Pentru că, deși regină, era femeie și nu avea nicio putere.

— Asta e tot ce o apără pe femeie? întreb eu. Puterea? Cum rămâne cu cavalerismul? Cum rămâne cu legea?

— Cavalerismul și legea sunt apanajul celor puternici care, dacă binevoiesc, le răsfrâng asupra celor lipsiți de putere, răspunde James, un rege care a fost captiv toată copilăria sa. Niciun om cu un pic de minte nu ar trebui să se bazeze pe cavalerism. Tu n-ai făcut-o.

— Asta pentru că soțul meu îmi era dușman. La fel e și Harry pentru Caterina.

James mă face să mă gândesc la fiica mea Margaret, la micuța prințesă Mary și la mama ei, Caterina, rivala mea, sora mea, celălalt sine al meu. Dacă Harry o numește drept nelegitimă pe fiica lui, atunci el își va fi sacrificat ultimul copil legitim supraviețuitor pentru promisiunile făcute acelei Anne Boleyn; nu va avea niciun moștenitor legitim direct. Mi-o aduc aminte pe Caterina amenințându-mă cu iadul dacă voi îngădui ca Margaret să fie numită nelegitimă — mă gândesc din nou că intrăm de mână în primejdie — viața ei e a mea, spaimele ei sunt ale mele.

Dacă Harry se desparte de Caterina și o reneagă pe fiica lor, atunci fiul meu devine moștenitorul lui și ar putea să fie cel mai de seamă rege care a existat vreodată: primul monarh Tudor- Stewart care să conducă regatele unite, de la cel mai vestic punct al Irlandei, până la

cel mai nordic punct al Scoției. Ce rege ar fi fiul meu! Ce regat ar conduce! Bineînțeles că ambiția mea sporește la acest gând; bineînțeles că mă rog ca Anne Boleyn să nu-i facă niciodată un fiu legitim lui Harry. Când mesagerul de la Londra îmi aduce o scrisoare sigilată de la sora mea Mary, nu mă aștept la vești bune, nici măcar nu știu la ce să mă aștept.

*Vei fi auzit că Thomas Wolsey a murit în închisoare: o dovadă grăitoare despre cât de departe este în stare să meargă această femeie împotriva unui om de seamă al țării și fost favorit al lui Harry. Acum că îi înțelegi puterea, poate vreunul dintre noi să fie în siguranță? A organizat un bal mascat și o seară de dans care a fast cel mai îngrozitor lucru petrecut vreodată la curte, la orice curte, nu-mi pasă ce zice lumea. Ticălosul ăla de frate al ei și prietenii lui și-au înnegrit fețele ca să semene cu maurii și au dansat nebunește, plini de nerușinare. Un alt actor a fast îmbrăcat precum cardinalul — bietul Thomas Wolsey — și titlul a fost „Coborârea cardinalului în iad". A fast comandată și plănuită de tatăl și fratele ei pentru amuzamentul ambasadorului francez. Slavă Domnului că nu l-au interpretat înfața mea sau a fratelui nostru. Harry este întristat de pierderea vechiului său prieten, cardinalul, și cred că l-a pierdut pe singurul om din regat care îndrăznea să-i spună adevărul. Cu siguranță, nimeni vreodată n-a administrat regatul nostru cum a făcut-o Wolsey. Nu e nimeni care să-i poată lua locul.*

*Regina vaface Crăciunul la Greenwich, iar Anne Boleyn urmează să fie și ea acolo, cu oamenii de la curte care sunt de partea ei. Harry va merge de la una la alta și va primi două rânduri de daruri. E ca un coșmar, doar că ține de atâta timp, încât ne-am obișnuit cu două curți care se războiesc și totul ni se pare acum foarte firesc. Regii din Europa sigur ar râde văzându-ne.*

*Caterina e bolnavă de supărare, și la fel sunt și eu. Mă apasă un fel de greutate în burtă — sunt sigură că e provocată de îngrijorarea cu privire la Harry și la ce va urma. Charles zice că e o piatră și că femeia Boleyn are una acolo unde ar trebui să-ifie inima. Auzim că ești fericită și că fiul tău e în siguranță pe tronul lui. Mă bucur pentru tine. Roagă-te pentru noi, Maggie, căci nimic nu e bine în Anglia anul ăsta.*

## Castelul Stirling, Scoția,<br>primăvara anului 1531

Aflu de la ambasador ce s-a întâmplat în Anglia, care este aproape năucit de împrejurările pe care trebuie să le raporteze.

Vine în odăile mele, nădăjduind să evite orice audiență publică pentru ceea ce are de zis. Se înclină și zice că va vorbi cu fiul meu foarte curând după aceea; s-a gândit să vorbească mai întâi cu mine. Mai că mă întreabă cum să abordeze subiectul cu James. Întâi trebuie să se gândească ce îmi va zice mie.

— Am vești îngrijorătoare din Anglia, începe el.

Îmi duc mâinile la gură fără să-mi dau seama și mă gândesc: A murit Caterina? Nu e greu să ți-o închipui postind până ajunge să moară de foame, purtând cămașa ei de penitență din păr aspru frecându-i-se de piele fină până ce rănile i se infectează și mi-o pot închipui murind de inimă frântă. Însă apoi mă gândesc — nu ea, nu și-ar lăsa niciodată fiica, pe Mary, fără un protector. Nu se va retrage niciodată la o mânăstire, nu va capitula în fața morții. Nu va renunța niciodată la ea însăși sau la cauza ei. Harry va trebui s-o târască de pe tron ca s-o înlăture, Dumnezeu va trebui s-o ridice în rai; nu va pleca niciodată de bunăvoie. Pe urmă mă gândesc: Archibald e bine? E un bărbat care și-a petrecut viața la granițe, când în siguranță, când în primejdie, când în Scoția, când în Anglia. Unde e acum și ce face? Sunt întrebări pe care n-am de gând să le pun niciodată cu voce tare.

— Ce vești? întreb cu glas potolit. Muzicanții se opresc din cântat, iar toate doamnele mele, pajii de lângă mine și servitorii de lângă bufet și de la uși îi așteaptă răspunsul. Trebuie să vorbească în liniștea deplină din încăpere.

— Îmi pare rău să spun că Sfântul Părinte și-a depășit puterea și a făcut o greșeală, îmi zice.

— Sfântul Părinte a făcut o greșeală? repet erezia lui.

— Întocmai.

Ar fi mai bine să nu încerce această abordare cu James. Papa este călăuzit de Dumnezeu, nu poate să facă vreo greșeală. Însă arhidiaconul slujește un rege care zice că și el aude glasul Domnului și că regele aude mai clar decât oricine altcineva; regele știe mai bine decât Dumnezeu.

— Sfântul Părinte a luat, în sfârșit, o hotărâre în chestiunea căsătoriei fratelui meu? întreb eu.

El se înclină.

— Încă nu a luat o hotărâre, Sfântul Părinte încă se gândește; dar, între timp, înainte să-și anunțe hotărârea, el a cerut ca regele să înceapă să locuiască cu prințesa văduvă.

— Poftim? Cu cine?

Arhidiaconul mai că îmi face cu ochiul ca să înțeleg ce vrea să spună.

— Prințesa văduvă, Caterina de Aragon.

— Așa o numește papa? Nu regină?

— Nu, nu, regele e cel care a spus că toți trebuie să o pomenim cu

titlul ăsta. Vorbesc așa din supunere față de el. Regele însuși o numește sora lui.

— Și-a pierdut titlul?

— Da.

Trag aer în piept când aud această veste.

— Și ce zice Sfântul Părinte?

— Că regele trebuie să evite compania unei anumite doamne.

— Și ea e? întreb eu, de parcă n-aș ști.

— Lady Anne Boleyn. Papa zice că regele trebuie să renunțe la ea și să locuiască cu re… re… Arhidiaconul se întrerupe brusc din rostirea cuvântului interzis. Cu prințesa văduvă, încheie el.

— Papa îi poruncește fratelui meu să locuiască cu Caterina, deși fratele meu jură că ea nu e soția lui?

— Întocmai. De aceea noi considerăm că Sfântul Părinte a fost informat greșit și a făcut o greșeală.

— Noi?

— Anglia, răspunde el. Dumneavoastră de asemenea, Alteță, ca prințesă engleză. Trebuie să îi ziceți Caterinei de Aragon prințesa văduvă. Trebuie să ziceți că Sfântul Părinte a făcut o greșeală.

Calmă, mă uit la el, în timp ce el își ia libertatea de a-mi spune ce trebuie să gândesc, ce năzuiește Harry să spun.

— Alteța Sa Regele Angliei a decis că Sfântul Părinte nu poate să conducă Biserica Angliei, continuă arhidiaconul, vocea lui mieroasă coborând și mai mult când rostește această veste rușinoasă. Cum regele este conducător în regatul său, nu poate să existe alt conducător. Prin urmare, regele va fi Capul Suprem al Bisericii Angliei. Papa trebuie să fie un episcop, un conducător spiritual, nu unul lumesc: episcopul Romei.

Asta este de neînțeles pentru mine. Mă uit la el fără să pricep.

— Ați vrea să mai spuneți încă o dată?

El repetă ce a spus.

— Harry v-a cerut să-mi spuneți asta? Va anunța asta tuturor curților străine? O să-i spună papei că papa nu conduce Biserica?

Arhidiaconul încuviințează din cap, de parcă nici el nu are cuvinte.

— Și a spus asta chiar Bisericii? Clerului?

— Ei sunt de acord cu el.

— Nu pot să fie, mă împotrivesc eu. Mă gândesc la duhovnicul bunicii mele. Episcopul Fisher nu va fi niciodată de acord, îi zic. A depus legământ să fie supus papei. Nu va schimba asta pentru că Harry nu are nevoie de cuvântul papei. Mă gândesc la Thomas More, marele prelat, spaima ereticilor, și adaug: Și alții. Nu se poate ca Biserica să fie părtașă la asta.

— Nu e o chestiune de cuvânt al papei, ci a dreptului său tradițional, îmi zice arhidiaconul pe de rost.

— Aparent el avea dreptul să conducă atunci când Harry l-a rugat să trimită un cardinal.

— Acum nu, acum nu mai are, zice arhidiaconul.

Mă uit cu groază la el.

— Asta e erezie. Mai rău, e nebunie.

— Este noua lege, zice el, clătinând din cap. Sper să îi explic fiului domniei voastre avantajele…

— Cum ar fi?

— Zeciuiala, murmură el. Foloasele Bisericii. Pelerinajele, marile bogății ale Bisericii. Ele aparțin acum Coroanei Angliei. Dacă fiul Domniei Tale ar ajunge la aceeași hotărâre sfântă că și el poate să-și conducă Biserica, și el ar putea fi Capul Suprem și atunci ar primi bogățiile Bisericii. Știu că dările din Scoția nu sunt îndestulătoare…

— Vreți ca și regele Scoției să-l renege pe papă?

— Ar fi în folosul lui, cu siguranță.

— James n-o să fure de la Biserică, mă răstesc eu. James este credincios. Nu o să-și aroge poziția de papă scoțian.

— Regele nu își arogă o poziție, încearcă arhidiaconul să mă corecteze. El reinstaurează drepturile tradiționale ale regilor Angliei.

— Ce urmează? Ce alte drepturi tradiționale? Dreptul de a decide soarta femeilor? Cucerirea Scoției?

Ochii scăpărători ai arhidiaconului când își lasă capul în jos în tăcere îmi spune că Harry le va revendica și pe acestea, de va putea vreodată. Femeia aia l-a făcut să fie băiatul răsfățat care s-a născut a fi. Cred că ea face o greșeală cumplită. Îi arată lui Harry ce putere are. Oare îi va arăta și unde trebuie să se oprească?

Arhidiaconul este la fel de lipsit de succes cu James cum știam că o să fie.

— A îndrăznit să-mi spună că am putea să reformăm Biserica din Scoția, fulgeră de mânie fiul meu.

Intră val-vârtej în odăile mele înainte de cină, când sunt singură cu două doamne, dintre care una știu sigur că este amanta lui James. Ea se duce pe locul de la fereastră, unde nu ne poate auzi. Orice vrea James să știe ea, o să-i spună mai târziu. Acum vrea să vorbească cu mine.

— Papa a fost și este un bun prieten al Scoției, zice el. Iar fratele tău nu a avut nicio plângere cu privire la conducerea Romei până când a vrut ca ei să-i declare căsătoria ca nefiind valabilă. Totul e atât de limpede și de rușinos. Distruge Biserica pentru a se putea însura cu târfă lui.

Nu pot să discut cu fiul meu când e înfuriat ca acum.

— Și ce-o să se întâmple cu Biserica? Nu toți clericii vor consimți

la asta. Ce are de gând să le facă fratele tău celor care vor refuza să-l accepte Cap Suprem al Bisericii? Ce o să se întâmple cu mânăstirile? Cu abațiile? Dacă nu se vor supune conducerii lui?

Îmi dau seama că tremur

— Poate că li se va da voie să se retragă. Arhidiaconul zicea că va exista un jurământ. Toată lumea va trebui să depună un jurământ. Poate că acelora care nu vor fi de acord li se va da voie să se retragă.

James se uită la mine.

— Tuturor? Știi că nu se poate întâmpla asta, zice el batjocoritor. Fie există un jurământ, fie nu există. Dacă nu vor depune jurământul, atunci el va trebui să declare asta trădare sau erezie față de Biserica lui, sau ambele. Știi pedeapsa pentru trădare și erezie.

— Episcopul Fisher va trebui să părăsească Anglia, șoptesc eu. Va trebui să plece. Însă el n-ar lăsa-o niciodată pe Caterina fără duhovnic, fără un sfătuitor spiritual.

— N-o să plece, prezice sumbru James. Va fi un om mort.

## Palatul Westminster, Londra, Anglia, vara anului 1532

*Dragă soră,*

*Susținătorii lui Anne Boleyn — familia ei, care s-a descurcat atât de bine de la ascensiunea ei, și rudele ei, familia Howard — au devenit tot mai de nesuportat. Ea a venit să locuiască în odăile reginei și e slujită ca o femeie de neam regal. Poți să-ți imaginezi cum mă simt când o văd stând pe jilțul Caterinei și dormind în patul ei. Acum a poruncit să-i fie aduse bijuteriile Caterinei din vistieria regală, ca să le poarte la evenimentele oficiale. Bijuteriile coroanei, de parcă ea ar fi o regină încoronată. Am spus tare și răspicat ceea ce gândește toată lumea: că nu faci o regină punând o rochie de mătase pe strănepoata unui ajutor de la fermă. Poți să pui un lanț de aur pe un porc și tot nu faci din el nimic altceva decât șuncă. Bineînțeles, toată lumea din casa noastră a spus asta de nenumărate ori și s-a iscat un fel de încăierare cu slujitorii familiei Howard — cum au fost zeci de alte încăierări. Și asta nu e vina mea, eu am spus doar ce zice toată lumea.*

*În fine, omul nostru, Sir William Pennington, era copleșit și a fugit din încăierare să se refugieze în catedrala Westminster, iar brutele alea din Casa Norfolk au alergat după el și l-au omorât. L-au ucis în fața altarului, în timp ce-și ținea mâna pe piatra sacră, iar sângele îi șiroaie pe treptele arhivei. Charles i-a arestat și i-a închis pentru încălcarea refugiului într-o biserică și pentru omor, dar cei din neamul Howard au dat fuga la rege să-i spună că oamenii lor apărau onoarea lui*

*Anne, de parcă ar avea așa ceva. Ei au trecere pe lângă Harry, sunt noii lui favoriți, și acum Harry este furios pe Charles și pe mine și nu știu ce-o să ne facem.*

*A trebuit să părăsim curtea — unul dintre slujitorii noștri a fost omorât înfața unui altar, dar noi suntem cei nevoiți să plecăm! Trebuie să așteptăm până se liniștesc apele, dar pur și simplu nu avem bani, niciodată n-avem destui bani, și dacă Charles nu este la curte cu Harry care să-i dea tot timpul, nu știu cum o să ne descurcăm. Și, oricum, cum pot să merg la curte dacă ea are întâietate și se poartă ca o regină? Nu pot să mă las mai prejos de ea. Abia pot să suport să-i fac reverențe. Dacă o să pretindă să o asist în apartamentul ei? O să mă facă Harry doamna ei de onoare? Cât de departe trebuie să ajungă lucrurile până să priceapă Harry că îmi frânge inima, că frânge sufletul Caterinei și că distruge tot ce am reușit să realizăm? Mi s-a spus că a fost un Crăciunfoarte liniștit, curtea a fast la Greenwich și, pentru prima oară, Caterina n-a fost la curte, ci a fast singură la More, vechea casă a lui Wolsey. Acolo locuiește acum. Au alungat-o. Femeia aia, Anne, l-a copleșit cu daruri pe Harry, dar el a trimis înapoi cupa din aur pe care i-a dăruit-o Caterina. A înapoiat-o, ca și cum Caterina i-ar fi dușman.*

*Nu mă simt deloc bine, dar îmi închipui că e doar îngrijorarea pentru toate astea. Viața ta, atât de departe de Anglia și cu un fiu bun și un soț iubitor, pare mai bună decât a mea. Cine s-ar fi gândit că te voi invidia vreodată? Cine ar fi crezut că noi două vom fi mai fericite decât Caterina? Roagă-te pentru noi, surorile tale nefericite.*

*Mary*

*Și… se zice că Thomas More va trebui să părăsească postul de Lord Cancelar pentru că nu poate jura că Harry este adevăratul cap al Bisericii. Harry e îngăduitor față de cugetul bătrânului Thomas și zice că acesta își poate părăsi înaltafuncție ca să ducă o viață retrasă. Câți dintre noi vom fi nevoiți să plecăm de la curte și să trăim retras, în timp cefemeia aia va intra ca regină?*

## Jedburgh, Scoția,
## toamna anului 1532

Călăresc spre sud, la graniță, să mă alătur lui James. El ține scaune de judecată, executând hoți de oi și de vite, indiferent dacă vin de la sud sau de la nord de graniță, și promițând război cu Anglia.

— Voi avea pace în ținuturile de la graniță, zice el încordat. Nu mă voi opri până nu-i voi scoate pe englezi din stânele și turnurile noastre.

— Nu asta e calea, îi spun cu blândețe. Nu poți să faci pace înspăimântându-i pe oameni.

— Asta era metoda lui Douglas, spune el.

— Era.

— Te gândești vreodată la el?

Zâmbesc și dau din cap, de parcă aș fi profund neinteresată de Ard.

— Aproape niciodată.

— Știi că trebuie să întăresc granițele.

— Știu, și cred că tu ești regele care va face asta. Dar nu-l amenința pe Harry cu un război. El doar o să-ți răspundă înfierat. Are mai multe necazuri decât poate duce. Dacă va continua să se declare împotriva papei, să o insulte pe mătușa împăratului, se va pomeni numit rege eretic și toți regii catolici vor fi împuterniciți să îi declare război. Acela e momentul când ar trebui să te declari împotriva lui. Nu înainte. Iar acum, când renumele lui e tot mai plin de ocară, încât regii îl vor ocoli, acum e momentul în care ar trebui să negociezi cu el orice vrei.

— Credeam că ești o prințesă engleză și că Tudorii vor fi întotdeauna pe primul loc, remarcă James. Ți-ai schimbat părerea.

— Am venit aici pentru a aduce pace între Anglia și Scoția, dar Harry a făcut imposibil acest lucru, zic eu cu toată sinceritatea. I-am fost loială de atâtea ori, dar el nu a fost loial nici față de mine, nici față de sora mea, nici față de cumnata mea, soția lui. Cred că a devenit un om în care nu se poate încrede nimeni.

— Asta e adevărat, aprobă James din cap.

— A mutat-o pe cumnata mea într-o căsuță la Bishop's Hatfield și i-a interzis fiicei ei să o vadă. A pus o târfa în odăile mamei mele. A mers prea departe. Nu pot să-l susțin pe fratele meu, trebuie să rămân fidelă surorilor mele. Nu pot să fiu de partea lui.

James se uită la mine, cântărind cât de hotărâtă sunt.

— Totuși, când te va chema, vei alerga la el.

— Nu de data asta, îi zic. N-o s-o mai fac niciodată.

## Westhorpe Hall, Anglia, toamna anului 1532

*Harry pregătește o altă vizită oficială în Franța și cheltuie o avere pe rochii și bijuterii, cai și turniruri pentru a-l impresiona pe Francisc al Franței (întors acasă după ce a fost răscumpărat, dar la fel de mândru ca întotdeauna). Am spus că sunt prea bolnavă ca să merg, nu suport gândul acestei vizite și am o greutate atât de mare în burtă și în viscere, încât sunt cu adevărat prea bolnavă să-i fac față. N-aș putea*

*dansa la un asemenea banchet, nu mi-aș putea ridica picioarele de la pământ. Când mă gândesc la Câmpia Pânzei de Aur, pe când eram atât de tinere și de fericite! N-aș putea călători din nou în Franța alături de o femeie nerușinată în locul adevăratei regine. Harry nu se gândește s-o ia pe Caterina, nici măcar n-a văzut-o anul ăsta. Îi trimite cele mai glaciale mesaje, iar ea a trebuit să-și mute din nou reședința și să meargă la Enfield. Asta pentru că primește atât de multe vizite, încât Harry se simte rușinat. Îi scriu, dar Charles zice că n-am voie să mă duc la ea. L-ar nemulțumi prea mult pe Harry și trebuie să arăt loialitate față de el, fratele și regele meu, înaintea oricui altcuiva. Trebuie s-o salut pe femeia aia, Boleyn, cu respectul datorat celei mai de vază femei din țară. Nu îndrăznesc să spun un cuvânt împotriva ei. Mă conformez și gata. Fac cu inimă grea tot ce îmi cer Harry și Charles, iar când ea îmi trimite vreun fel de mâncare, mă prefac că mănânc, dar mi se întoarce stomacul pe dos.*

*E toată numai zâmbete. Numai zâmbete și strălucire, în bijuteriile Caterinei. Strălucește precum otrava.*

*N-am văzut-o pe Caterina de zece luni, deloc anul ăsta, și obișnuiam s-o văd a. Proape zilnic. Nu-mi scrie des, zice că nu are nimic de spus. În viața mea există prăpastia asta groaznică în locul în care era ea. E ca și cum ar fi moartă, de parcă fratele meu ar fi șters-o de pe fața pământului. Vei crede că exagerez, dar chiar simt că Harry a omorât-o — de parcă un rege ar putea să execute o regină!*

*În orice caz, nu voi merge în Franța cu femeia aia. Niciunul dintre noi nu va merge. Și aud că niciuna dintre doamnele de la curtea din Franța n-o va saluta. Cum ar putea s-o facă? E amanta lui Harry, iar tatăl ei are un titlu atât de nou, încât nimeni nu poate să-l țină minte și încă îl numesc Sir Thomas din obișnuință. Singurele însoțitoare pe care le poate avea sunt cele care îi sprijină ambiția: sora, cumnata și mama ei — și bârfele spun că Harry le-a avut pe toate trei. Sunt detestate în toată Anglia. Ea și Harry au fost nevoiți să vină acasă mai devreme din călătoria de anul ăsta pentru că era huiduită ori de câte ori era văzută.*

*Jur că uneori mă trezesc dimineața și uit că s-au întâmplat toate astea. Îmi închipui că Harry e un rege chipeș abia ajuns pe tron, Caterina e o regină iubită și cel mai de încredere sfetnic al lui, iar eu sunt din nou o copilă. Pentru o clipă sunt fericită, iar apoi mă trezesc și mi se face atât de rău, încât îmi vărs fierea de ciudă. Slavă Domnului că scumpa noastră mamă a murit înainte să o vadă pe femeia asta stând pe locul ei și aducând asemenea rușine asupra surorii noastre, asupra noastră și a numelui nostru.*

*Mary*

**Palatul Holyroodhouse, Edinburgh,**

## Scotia, iarna anului 1532

Davy Lyndsay vine la curte pentru un concurs de poezie. Ținem o „întrecere” în care un poet îl insultă râzând pe altul într-un șir de jigniri improvizate. James e spiritual și face curtea să râdă în hohote la insultele pe care le adresează tovarășului său, legându-se de toate, de la sforăitul groaznic al acestuia la afirmații scandaloase cum că își ia rimele dintr-o carte. Davy răspunde atacându-l pentru renumita lui promiscuitate. Îmi pun mâinile la urechi și zic că nu vreau să mai aud, dar James râde și spune că Davy nu zice decât adevărul și că trebuie să se însoare sau o să repopuleze ținutul pustiu al granițelor cu mici James.

Când se termină râsetele și poezia, urmează dansul și Davy vine să-mi sărute mâna și să-i privească pe dansatori alături de mine.

— Nu e cu nimic mai rău decât oricare alt tânăr, îi zic.

— Îmi pare rău să vă contrazic, dar este, spune Davy. În fiecare noapte iese călare să viziteze o femeie din oraș sau din apropiere, iar când nu pleacă dincolo de zidurile palatului, e cu una dintre slujnice sau chiar cu una dintre doamne. E un nerod, Alteța Voastră.

— E foarte chipeș, zic eu cu indulgență. Și e un bărbat tânăr. Știu că doamnele mele flirtează cu el, cum ar putea să le refuze?

— Ar trebui însurat, zice Davy.

— Știu, e adevărat, spun eu, dând aprobator din cap.

— Prințesa Mary nu e bună pentru el, zice Davy categoric. Îmi pare rău să vorbesc despre familia dumneavoastră, Alteța Voastră, dar nepoata dumneavoastră nu e potrivită. Titlul ei este incert. Poziția ei nu e sigură.

Nu mai pot să nu fiu de acord. Harry nu și-a luat propria fiică legitimă cu el într-o vizită oficială în Franța. Și-a luat băiatul din flori, pe Henric Fitzroy, și l-a lăsat acolo în vizită la copiii regelui Franței, de parcă ar fi prinț din născare. Nimeni nu poate fi sigur ce titlu i se va mai acorda lui Henric Fitzroy, dar Harry pare a-l pregăti pentru un rang regal. Nimeni nu poate fi sigur că prințesa Mary își va păstra titlul, nu se știe nici măcar dacă unei prințese i se poate lua titlul. În istoria lumii, niciun rege n-a încercat să facă un asemenea lucru.

— S-a născut cu sânge regal. Nimeni nu poate nega asta.

— Din păcate, e tot ce zice el.

Rămânem tăcuți un moment.

— Aveți vești despre fiica domniei voastre, lady Margaret? mă întreabă Davy cu blândețe.

— Archibald nu vrea s-o lase să vină la mine. A pus-o în slujba lui lady Anne Boleyn. Simt cum mi se strâmbă gura de dispreț și îmi

controlez expresia. E în grațiile unchiului ei, regele. Se zice că ar avea o poziție de invidiat.

— Tânărul James vrea să se însoare cu fiica regelui francez, spune Davy. E un lucru la care toată lumea se gândește de mulți ani; ea are o zestre frumoasă și e vorba de Vechea Alianță.

— Lui Harry n-o să-i placă asta, prevăd eu. Nu o să vrea ca Franța să se amestece în treburile Scoției.

— Nu-i nevoie ca ei să se amestece, afirmă Davy. Ea vine să fie soția lui, nu e regentă. Și ne trebuie banii pe care i-ar aduce. Nu obții o zestre ca a ei de la fete scoțiene ca Margaret Erskine!

— Atunci rămâne prințesa Madeleine a Franței, zic eu. Asta dacă nu primim vești bune din Anglia.

Davy Lyndsay se uită la mine cu un zâmbet hâtru.

— Sperați la vești bune din Anglia?

— Nu cu adevărat, nu mai aștept așa ceva. Nu mai primesc niciodată vești bune din Anglia.

## Palatul Holyroodhouse, Edinburgh, Scoția, primăvara anului 1533

Nu primim vești bune din Anglia. Îmi scrie chiar Harry de Anul Nou:

*Soră,*

*Îți scriu cu mare plăcere ca să îți spun că m-am însurat cu marchiza de Pembroke, lady Anne Boleyn, o doamnă cu o virtute și o reputație impecabile, care a consimțit să-mi fie soție, căci legătura mea anterioară nu a fost o căsătorie — așa cum este de acord acum orice învățat. Regina Anne va fi încoronată în iunie. Prințesa văduvă de Wales va trăi retrasă la țară. Fiica ei, lady Mary, vafi o lady respectată și va sluji în odăile reginei.*

## Palatul Linlithgow, Scoția, primăvara anului 1533

S-a terminat, așadar, mă gândesc.

S-a terminat, totul s-a terminat pentru Caterina. Rivala și sora mea, dușmanca și prietena mea e distrusă odată cu această ultimă lovitură dată mândriei, numelui, chiar ființei ei. O mută din nou, de data asta într-un palat episcopal vechi și prost întreținut, Buckden, în

Cambridgeshire, cu servitori puțini și cu o alocație prea mică pentru a-și păstra poziția ca regină. E din nou săracă, la fel cum era când mânca pește vechi. Aud că încă mai poartă pe sub rochii cămașa de penitență din păr aspru și că acum își peticește mânecile și își răscroiește hainele. Însă de data asta nu se poate ajuta de trecerea ei și de curajul din tinerețe și să spere la zile mai bune. E singură. Duhovnicul ei, episcopul Fisher, e închis în propria casă, fiica ei e ținută departe de ea. Lady Mary nu are voie să-și vadă mama; nu poate nici măcar să meargă la curte decât dacă îi face reverențe lui Anne Boleyn ca regină.

Ea e fiica mamei sale.

Nu vrea să facă asta.

Sunt într-o situație mai bună decât surorile mele. Mă agăț de această mică bucurie, la fel de încăpățânată ca atunci când eram niște copile și ne întreceam pentru supremație. Sunt măritată cu un bărbat bun, stau în micuța mea cameră din piatră din vârful castelului meu și pot să văd în jurul meu cum țara se bucură de pace, iar fiul meu este recunoscut rege. Îmi doresc să-mi fi luat rămas bun de la Caterina. De la Mary nici măcar n-am știut că ar fi trebuit să-mi iau rămas bun, până să-i primesc scrisoarea:

*Dragă soră,*

*Durerea din burtă mi s-a înrăutățit; simt o umflătură și nu pot să mănânc, nimeni nu știe dacă voi apuca Crăciunul. Am fost scutită de la a participa la încoronare — și mă îndoiesc că voi vedea nașterea bastardului Boleyn. Dumnezeu să mă ierte, dar mă rog să piardă sarcina și îmi doresc ca umflătura din pântecul ei să fie o piatră ca a mea. Îi scriu Caterinei, dar îmi sunt citite scrisorile și ea nu poate să răspundă, așa că nu mai știu nimic de ea. Pentru prima oară în viața mea nu știu ce mai face și n-am mai văzut-o de aproape doi ani.*

*Mi se pare acum că eram trei fete care aveau atât de multe lucruri la care să spere și că lumea asta aspră ne-a adus pe toate trei aici. Când bărbații au atâta putere asupra femeilor, ele se pot simți foarte neputincioase — și sunt foarte neputincioase. Ne-am petrecut vremea admirându-ne și invidiindu-ne una pe alta, când ar fi trebuit să ne călăuzim și să ne apărăm. Acum eu sunt pe moarte, tu trăiești cu un bărbat care nu e soțul tău, adevăratul tău soț îți este dușman, fiica ta s-a înstrăinat de tine, iar Caterina a pierdut bătălia împotriva prințului cu care s-a măritat din dragoste. Ce rost are dragostea dacă nu ne face mai bune? Ce rost are săfim surori dacă nu ne ocrotim una pe alta?*
*M.*

## Nota autoarei

Așa cum o arată lista cărților de la sfârșitul volumului, există puține biografii despre Margaret, regina văduvă a Scoției. Multe relatări despre ea sunt tățiș ostile. Ea suferă (așa cum suferă multe femei din istorie) de a se fi scris atât de puțin despre ea, încât adesea nu știm ce tăcea și aproape niciodată nu știm ce gândea. Mărturiile fragmentare oferă imaginea unor modificări bruște ale parcursului și ale loialității ei, și foarte mulți istorici au presupus că trebuie să fi fost fie lipsită de pricepere, fie irațională. Ei explică asta sugerând că era sub stăpânirea megalomaniei sau dorinței trupești sau, și mai simplu (și mai tradițional) că a fost o femeie capricioasă tipică.

Desigur, eu resping conceptul de „fire" a femeilor (mai ales dacă se spune că este slabă moralicește și intelectual), iar în cazul lui Margaret cred că ea a fost, fără îndoială, mai chibzuită și mai bun strateg decât modelul de comportament feminin tip lupoaică/nepri- ceută. Acest roman sugerează că Margaret a tăcut, probabil, cum a putut mai bine în împrejurări care depășeau pe mulți oameni — deopotrivă bărbați și femei. Toți cei care căutau puterea în Europa la sfârșitul perioadei medievale își schimbau loialitatea cu o remarcabilă viteză și lipsă de onoare. Pentru Margaret, asemenea dușmanilor și prietenilor ei bărbați, singurul mijloc de a supraviețui era să își schimbe aliații, să comploteze împotriva dușmanilor și să se miște cât de iute și de imprevizibil putea.

Ea s-a născut în 1489 ca al doilea cel mai mare copil din căsătoria aranjată a lui Elizabeth de York — o Plantageneată din fosta familie regală — cu Henric Tudor, învingătorul din bătălia de la Bosworth, și cred că acest sentiment de a fi prima generație născută dintr-o nouă dinastie a fost la fel de puternic pentru ea pe cât a fost pentru mai bine cunoscutul ei frate, Henric al VIII-lea, dându-le amândurora suficiență și, în același timp, nesiguranță. Cred că s-ar putea ca ea să fi avut întotdeauna un sentiment al propriei importanțe, ca fata Tudor cea mai mare, și al inferiorității, fiind femeie și nu unul dintre importanții moștenitori Tudor bărbați. Ea era sora mai mare și mai urâțică a unui copil care avea să devină o frumusețe celebră, și apoi tânăra soție a unui soț mult mai în vârstă, într-o căsătorie aranjată în scop politic.

I-am scris povestea sub formă de ficțiune, la persoana I și la timpul prezent, deoarece am vrut să pot să mă folosesc de această explicație psihologică și să o evidențiez prin felul în care i-am construit personajul. Am vrut să descriu ce-au însemnat pentru ea cele trei mariaje, ca experiență lăuntrică, și nu doar ca impresie exterioară, așa cum s-a consemnat. Nu există nicio relatare despre ce a simțit când a

pierdut custodia fiicei ei Margaret, nici ce a simțit când l-a părăsit pe fiul ei James, nici durerea ei la moartea lui Alexander. Regulile după care se scrie istoria spun că istoricul poate doar să speculeze cu privire la emoțiile ei; însă un romancier are voie, de fapt e obligat, să re-creeze o versiune a lor. Acesta este punctul în care ficțiunea istorică — forma hibridă — face ceva ce mi se pare extrem de interesant — ia consemnările istorice și le întoarce pe dos; lumea interioară explică înregistrarea exterioară.

Unele scene din acest roman sunt istorie. Sosirea lui Margaret la castelul Stirling cu copiii nelegitimi ai soțului ei venind în fugă să o salute are la bază biografia Mariei Perry:

> *Margaret, care trebuie să fi auzit povești despre „trecutul" soțului ei, a fost uimită să descopere că acel castelul primit de ea moștenire ca văduvă era folosit drept loc de creștere al copiilor nelegitimi ai regelui. Erau șapte în total. (Perry, p. 45)*

S-au consemnat, de asemenea, fervoarea religioasă, sentimentul de vinovăție și promiscuitatea plină de energie a soțului lui Margaret. Uciderea lui la Flodden a fost tragedia tinereții ei, iar furtul cadavrului său ca trofeu este adevărat și a fost într-adevăr ordonat de cumnata lui Margaret, Caterina de Aragon.

Este o fărâmă tragică de istorie, dar o sursă de inspirație pentru un romancier! Gândul la Caterina dând ordinul de a nu se lua prizonieri — în fapt, un ordin de a omorî răniții și pe cei care încercau să se predea — în lupta împotriva soțului cumnatei ei m-a inspirat să scriu acest roman ca povestea a trei surori: frumoasa și răsfățata regină văduvă a Franței, celebra Caterina de Aragon, a cărei domnie a început cu mari speranțe și a sfârșit în durere, și aproape necunoscuta Margaret, a cărei viață a fost o luptă pentru putere politică și fericire personală.

Având asta în minte, am fost frapată de cum s-au împletit și s-au reflectat una pe alta poveștile lor. Toate trei au avut parte de căsătorii aranjate, au rămas văduve și s-au recăsătorit cu bărbați aleși de ele. Toate trei au pierdut copii la vârste foarte fragede. Toate trei au depins de bunăvoința lui Henric al VIII-lea, toate trei au căzut din grațiile lui, toate trei au fost amenințate de ascensiunea lui Anne Boleyn. Toate au fost prințese prin naștere, dar au avut parte de datorii și chiar de sărăcie. S-au întâlnit ca fote înainte de căsătoria Caterinei și apoi din nou ca femei rămase văduve când Margaret s-a întors la Londra; au lucrat împreună când au pledat pentru ucenici. O femeie Tudor care să spere la dragoste în căsnicie este ceva neobișnuit. Istoricii ar zice că, până în secolul al XVIII-lea, mariajele elitei au fost aproape toate niște contracte. Însă în Margaret și în sora ei Mary vedem două femei Tudor — de fapt prințese Tudor — cu ambiții romantice puternice purtându-se independent, chiar sfidându-i

pe tutorii lor bărbați. Margaret a fost o femeie uimitor de modernă în dorința ei de a se căsători din dragoste, de a divorța de un soț care lăsa de dorit și de a se căsători din nou, și totuși de a spera să păstreze puterea politică și custodia copiilor ei. Faptul că a reușit să facă așa ceva într-o lume în care legea și Biserica erau concepute să îi deservească pe bărbați, într-o țară care era violentă și primejdioasă, într-o perioadă când nici Scoția, nici Anglia nu avuseseră niciodată o regină domnitoare, reprezintă o mărturie nu a lipsei de rațiune, ci a hotărârii, abilității și pasiunii.

Sentimentele lui Margaret pentru cei trei soți pot constitui doar o chestiune de speculație în absența oricărei consemnări personale. Eu sugerez că ea a ajuns să-l iubească pe soțul care a focut-o regină și că poate a jelit profund pierderea lui. În mod cert, se spune că ea n-a vorbit niciodată despre el în public după moartea lui. Că a fost profund și dezastruos îndrăgostită de Archibald Douglas este demonstrat de acțiunile ei consemnate de istorie — căsătoria secretă, încercarea de a-l promova în consiliu și împăcările lor. Fuga lor de coșmar în Anglia a fost așa cum am descris-o, însă de ce a rămas el în Scoția și dacă a intenționat să îi fie necredincios chiar de la începutul vieții lor casnice este ceva ce istoricii nu știu încă și s-ar putea să nu descopere niciodată. Știm că o numea pe Janet Stewart soția lui și că ei au avut o fiică ce i-a purtat numele; însă s-a întors nu o dată la Margaret. În roman sugerez că ea a fost întotdeauna atrasă de el, în ciuda infidelității și lipsei lui de credință; știm cu certitudine că ea s-a gândit la el pe patul de moarte:

> *„Doresc… să îl rogi pe rege să fie binevoitor cu contele de Angus. Îl rog pe Dumnezeu să-mi arate milă pentru că l-am ofensat atât de tare pe conte.” (Herny VIII Letters and Papers, vol. 16, octombrie 1541, 1307)*

Mulțumirile mele istoricilor care au explorat acest minunat personaj și epoca sa; urmează o listă a cărților pe care le-am studiat pentru a scrie acest portret fictiv al lui Margaret. Am vizitat, de asemenea, principalele ei reședințe și recomand insistent o vizită la castelele și palatele din Scoția. Ruinate sau restaurate, ele sunt cu adevărat frumoase, un decor potrivit pentru povestea unei femei atât de complexe și interesante.

## Bibliografie

Alexander, Michael Van Cleave. The First of the Tudors: A Study of Henry VII and His Reign. Londra: Croom Helm, 1981. Prima ediție: 1937.

Anderson, William. The Scottish Nație; or The Surnames, Families, Literature, Honours, and Biographical History of the People

of Scotland. Vol. I. Edinburgh: A. Fullarton, 1867.

Bacon, Francis. The History of the Reign ofking Henry VII and elected Works. Cambridge: Cambridge University Press, 1998.

BarreU, A. D. M. Medieval Scotland. Cambridge: Cambridge University Press, 2000.

Bernard, G. W., ed. The Tudor Nobility. Manchester: Manchester University Press, 1992.

Besant, Walter. Londra in the Time of the Tudors. Londra: Adam & Charles Black, 1904.

Bingham, Caroline. James V: King ofscots, 1512-1542. Londra: Collins, 1971.

Buchanan, Patricia Hill. Margaret Tudor, Queen ofscots. Edinburgh: Scottish Academic Press, 1985.

Carroll, Leslie. Inglorious Royal Marriages: A Demi-Millennium of Unholy Mismatrimony. New York: New American Library, 2014.

Cavendish, George. Thomas Woolsey, Late Cardinal, His Life and Death. Editor Roger Lockyer. Londra: Folio Society, 1962. Prima ediție: 1810.

Chapman, Hester W. The Sisters of Henry VIII: Margaret Tudor, Queen of Scotland; Mary Tudor, Queen offrance. Londra: Jonathan Cape, 1969.

Chrimes, S. B. Henry VII. Londra: Eyre Methuen, 1972. Claremont, Francesca. Catherine ofaragon. Londra: Robert Hale, 1939.

Clarke, Deborah. The Palace of Holyroodhouse: Official Souvenir Guide. Londra: Royal Collection Enterprises, 2012.

Cooper, Charles Henry. Memoir of Margaret, Countess of Richmond and Derby. Cambridge: Cambridge University Press, 1874.

Cox, Adrian. Linlithgow Palace: The Official Souvenir Guide. Edinburgh: Historic Scotland, 2010.

Cunningham, Sean. Henry VII. Londra: Routledge, 2007. Dawson, Jane E. A. Scotland Re-Formed, 1488-1587. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2007.

Dixon, William Hepworth. History of Two Queens. Vol. II, Anne Boleyn. Londra: Hurst and Blackett, 1873.

Donaldson, Gordon. Scotland: James V to James VII. Edinburgh: Oliver & Boyd, 1965.

Douglas, Gavin. The Poetical Works of Gavin Douglas, Bishop of Dunkeld, with Memoir, Notes and Glossary by John Small, M.A., F.S.A.Scot.: Volume First. Edinburgh: William Paterson, 1874.

Elton, G. R. England Under the Tudors. Londra: Methuen, 1955.

Fellows, Nicholas. Disorder and Rebellion în Tudor England. Bath: Hodder & Stoughton Educational, 2001.

Goodwin, George. Fatal Rivalry: Flodden 1513; Henry VIII, James IV and the Battle for Renaissance Britain. Londra: Weidenfeld &

Nicolson, 2013.

Gregory, Philippa, David Baldwin, and Michael Jones. The Women of the Cousins' War: The Duchess, the Queen and the King's Mother, Londra: Simon & Schuster, 2011.

Gunn, Steven. Charles Brandon: Henry VlII's Closest Friend. Stroud: Amberley, 2015.

Guy, John. Tudor England. Oxford: Oxford University Press, 1988.

Harris, George. James IV: Scotland's Renaissance King. Londra: Amazon, 2013.

Harvey, Nancy Lenz. Elizabeth of York: Tudor Queen. Londra: Arthur Barker, 1973.

Hay, Denys. Europe in the Fourteenth and Fifteenth Centuries. 2nd ed. New York: Longman, 1989. Prima ediție: 1966.

Hutchinson, Robert. Young Henry: The Rise of Henry VIII. Londra: Weidenfold & Nicolson, 2011.

Innes, Arthur D. England Under the Tudors. Londra: Methuen, 1905.

Jones, Michael K., and Malcolm G. Underwood. The King's Mother: Lady Margaret Beaufort, Countess of Richmond and Derby. Cambridge: Cambridge University Press, 1992.

Jones, Philippa. The Other Tudors: Henry VIITs Mistresses and Bastards. Londra: New Holland, 2009.

Kesselring, K. J. Mercy andauthority in the Tudor State. Cambridge: Cambridge University Press, 2003.

Kramer, Kyra Cornelius. Blood Will Tell: A Medical Explanation of the Tyranny of Henry VIII. Bloomington, ÎN: Ash Wood Press, 2012.

Licence, Amy: Elizabeth of York: The Forgotten Tudor Queen. Stroud: Amberley, 2013.

— În Bed with the Tudors: The Sex Lives of a Dynasty from Elizabeth of York to Elizabeth I. Stroud: Amberley, 2012.

Lindesay, Robert. The History of Scotland: From 21 Februar) „1436 to March, 1565. Edinburgh: Baskett, 1728.

Lisle, Leanda de. Tudor: The Family Story, Londra: Chatto & Windus, 2013.

Loades, David. Henry VIII: Court, Church and Conflict. Londra: The Național Archives, 2007.

— Henry VIII and His Queens. Stroud: Alan Sutton, 2000.

— Mary Rose: Tudor Princess, Queen of France, the Extraordinary Life of Henry VlII's Sister. Stroud: Amberley, 2012.

Macdougall, Norman. James IV. Edinburgh: John Donald, 1989.

Mackay, Lauren. Inside the Tudor Court: Henry VIII and His Six Wives through the Writings of the Spanish Ambassadors. Stroud: Amberley, 2014.

Mattingly, Garrett. Catherine ofaragon. Londra: Jonathan Cape,

1942. Prima ediție: 1941.

Murphy, Beverley A. Bastard Prince: Henry VIII's Lost San. Stroud: Sutton, 2001.

Newcombe, D. G. Henry VIII and the English Reformation. Londra: Routledge, 1995.

Paul, John E. Catherine of Aragon and Her Friends. Londra: Burns & Oates, 1966.

Perry, Maria. Sisters to the King: The Tumultuous Lives of Henry VIII's Sisters — Margaret of Scotland and Mary of France. Londra: Andre Deutsch, 1998.

Plowden, Alison. House of Tudor. Londra: Weidenfeld & Nicolson, 1976.

Porter, Linda. Crown ofthistles: The Fatal Inheritance ofmary Queen of Scots. Londra: Macmillan, 2013.

Reed, Conyers. The Tudors: Personalities & Practicai Politics în 16th Century England. Oxford: Oxford University Press, 1936.

Reese, Peter. Flodden: A Scottish Tragedy, Edinburgh: Birlinn, 2013.

Ridley, Jasper. The Tudor Age. Londra: Constable, 1988.

Sadler, John, and Rosie Serdiville. The Battle offlodden 1513. Stroud: The History Press, 2013.

Scarisbrick, J. J. Henry VIII. Londra: Eyre & Spottiswoode, 1968. Searle, Mark, and Kenneth W. Stevenson. Documents ofthemarriage Liturgy. Collegeville, MN: Liturgical Press, 1992.

Seward, Desmond. The Last White Rose: Dynasty, Rebellion and Treason. Londra: Constable, 2010.

Sharpe, Kevin. Selling the Tudor Monarchy: Authority and Image în 16th Century England. Londra: Yale University Press, 2009. Simon, Linda. Of Virtue Rare: Margaret Beaufort, Matriarch of the House of Tudor. Boston: Houghton Mifflin, 1982.

Simons, Eric N. Henry VII: The First Tudor King. Londra: Müller, 1968.

Smith, Lacey Baldwin. Treason în Tudor England: Politics & Paranoia. Londra: Jonathan Cape, 1986.

Soberton, Sylvia Barbara. The Forgotten Tudor Women: Margaret Douglas, Mary Howard & Mary Shelton. North Charleston: Createspace, 2015.

Starkey, David. Henry: Virtuous Prince. Londra: Harper Press, 2008.

— Six Wives: The Queens of Henry VIII Londra: Chatto & Windus, 2003.

Thomas, Paul. Authority and Disorder în Tudor Times, 1485-1603.

Cambridge: Cambridge University Press, 1999.

Thomson, Oliver. The Rises & Falls of the Royal Stewarts. Stroud:

History Press, 2009.

Vergil, Polydore. Three Books of Polydore Vergil's English History: Comprising the Reigns of Henry VI, Edward IV and Richard III. Editor Henry Ellis. Londra: Camden Society, 1844.

Warnicke, Retha M. The Rise and Fall of Anne Boleyn. Cambridge: Cambridge University Press, 1989.

Weir, Alison. Elizabeth of York: The First Tudor Queen. Londra: Jonathan Cape, 2013.

— Henry VIII: King and Court. Londra: Jonathan Cape, 2001.

— The Lost Tudor Princess: The Life of Margaret Douglas, Countess of Lennox. Londra: Vintage, 2015.

— The Six Wives of Henry VIII Londra: Bodley Head, 1991.

White, Robert. The Battle offlodden, Fought 9 Sept. 1513. Newcastle-upon-Tyne: The Society of Antiquaries of Newcastle- upon-Tyne, 1859.

Williams, Patrick. Katharine of Aragon: The Tragic Story of Henry VIlts First Unfortunate Wife. Stroud: Amberley, 2013.

Wilson, Derek. In the Lion's Court: Power, Ambition and Sudden Death in the Reign of Henry VIII. Londra: Hutchinson, 2001.

Yeoman, Peter. Edinburgh Castle: Official Souvenir Guide. Edinburgh: Historic Scotland, 2014.

Yeoman, Peter, and Kirsty Owen. Stirling Castle, Argyll's Lodging and Mar's Wark: Official Souvenir Guide. Edinburgh: Historic Scotland, 2011.

## Periodice

Dewhurst, John „, The Alleged Miscarriages of Catherine of Aragon and Anne Boleyn", Medical History 28, no. 1 (1984): pp. 49-56.

Whitley, Catrina Banks, and Kyra Kramer „, A New Explanation for the Reproductive Woes and Midlife Decline of Henry VIII", Historical Journal 53, no. 4 (2010): pp. 827-848.

Alte surse

Henry VIII: Letters and Papers; sursă online: http://^^w. British-history.ac.uk/search/series/letters-papers-hen8.

În seria ACTUAL au apărut:

Bernhard Schlink — Femeia de pe scări Mary Chamberlain — Croitoreasa de la Dachau Patti Smith — Torcătoarea de vise Andrei Matane — Patria locotenentului Schreiber: romanul unei vieți

Hiromi Kawakami — Prăvălia de mărunțișuri a domnului Nakano Emir Kusturica — Străin în căsnicie Helene Grimaud — Lecții aparte Irvine Welsh — Viața sexuală a gemenelor siameze Nuruddin Farah — Ascuns la vedere Natsuo Kirino — Insula Tokyo Gyorgy Dragoman — Rugul Brooke Davis — Obiecte pierdute Milena Busquets — Până și

asta o să treacă Margaret Mazzantini — Splendoare Jean Mattern — Septembrie David Cronenberg — Mistuiți Philippa Gregory — Blestemul regelui Harper Lee — Du-te și pune un străjer Ali Eskandarian — Anii de aur Viktor Remizov — Cenușă și țărână Anchee Mân — Sămânța încolțită Takashi Hiraide — Pisica musafir Zeruya Shalev — Durere Tracy Chevalier — La marginea livezii Saud al-Sanousi — Tulpina de bambus Elif Shafak — Bastarda Istanbulului Roy Lewis — Cum l-am mâncat pe tata sau Omul evoluției Christine Angot — O iubire imposibilă Maria Duenas — Cumpătarea Burhan Sonmez — Istanbul Istanbul Florian Illies — 1913: Vara secolului Yann Martel — Munții înalți ai Portugaliei Philippa Gregory — Îmblânzirea reginei Ngugî wa Thiongo — Un bob de grâu Jonathan Franzen — Puritate Susan Abulhawa — Albastrul dintre cer și ape

Patti Smith — Trenul M Michele Mari — Roderick Duddle Simon Liberați — Eva

Philippe Besson — Rătăcitori prin Lisabona Irina Teodorescu — Blestemul tâlharului mustăcios Jon Kalman Stefansson — Tristețea îngerilor David Duchovny — Bucky F*cking Dent Charles Bukowski — Dragoste la 17,50 $

lan McEwan — Coajă de nucă Anna Gavalda — O viață mai bună Eowyn Ivey — Spre marginea luminoasă a lumii Geraldine Brooks — Poporul cărții Dorit Rabinyan — Viața dincolo de graniță Clara Uson — Fiica Estului Asko Sahiberg — Irod Andrei' Makine — Arhipelagul altei vieți Philippa Gregory — Trei surori, trei regine în pregătire:

lan Meguire — Apele Nordului www.polirom.ro

Redactor: Alina Aviana Coperta: Carmen Parii Tehnoredactor: Gabriela Ghețău

Bun de tipar: mai 2017. Apărut: 2017 Editura Polirom, B-dul Carol I nr. 4 P.O. BOX 266 700506, Iași, Tel. & Fax: (0232) 21.41.00; (0232) 21.41.11;

(0232) 21.74.40 (difuzare); E-mail: office@polirom.ro București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, se. 1, et. 1, sector 4, 040031, O.P. 53 Tel.: (021) 313.89.78; E-mail: office.bucuresti@polirom.ro

Tiparul executat la GANESHA PUBLISHING HOUSE — București tel.: 021 423.20.58, tel. /fax: 021 424.98.13, e-mail: contact@ganesa.ro, web: ganesa.ro

Contravaloarea timbrului literar se depune în contul Uniunii Scriitorilor din România Nr. R044RNCB5101000001710001 BCR UNIREA

www.polirom.ro
Carte publicată și în ediție digitală

## Observații

[←1]

Basse danse, un dans de curte celebru în secolele XV-XVI, caracterizat prin mișcări lente.

[←2]

Joc de cuvinte intraductibil. În limba engleză, cuvântul pentru „soră“ este „sister”, iar cel pentru „cumnată” este „sister-in-law”, care în traducere literală înseamnă „soră prin lege“

[←3]

„Sudoarea englezească”, numele unei epidemii mortale care a cuprins Europa Occidentală și mai ales Anglia între 1485 și 1551.

[←4]

Nu pot să zic (lat.).

[←5]

Vechiul Testament, Deuteronomul, 25:5, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, p. 221.

[←6]

Locul unde s-a desfășurat bătălia care a pus capăt Războiului celor Două Roze (1485), în urma căreia a fost ucis Richard al III-lea și Henric Tudor a fost încoronat ca Henric al VII-lea.

[←7]

Limba galică din Highlands (Scoția).

[←8]

Regiunea muntoasă din nordul Scoției.

[←9]

Partea de sud a Scoției, cu ținuturi joase.

[←10]

Pânză pentru altar pe care sunt așezate pâinea sfințită și potirul.

[←11]

The Isles, în original, denumirea generică pentru insulele care făceau parte din regatul Scoției: Insulele Hebride, insula Man, insulele care alcătuiesc Firth of Clyde, insula Orkney și insula Shetland.

[←12]

Este vorba despre viitorul Carol Quintul.

[←13]

Port din districtul cu același nume din nordul orașului Edinburgh, situat la gura de vărsare a râului Water of Leith.

[←14]

Oraș din Belgia, numit în prezent Mechelen.

[←15]

Carver, în original, titlu purtat la curte de cel care se ocupa de ser virea cărnii la masă și se ocupa direct de rege și de regină (n.r.).

[←16]

. În original morality play, piesă alegorică la modă în secolele al XV-lea și al XVI-lea, în care personajele întruchipează virtuți și vicii.

[←17]

Unitate monetară folosită odinioară în Anglia, monedă în valoare de cinci șilingi.

[←18]

Specie a literaturii liturgice apusene, conținând rugăciuni cu indicarea orelor la care trebuiau rostite, precum și ilustrații cu miniaturi prezentând muncile specifice fiecărui anotimp și sărbătorile religioase importante.

[←19]

Estuarul râului Forth, la vărsarea acestuia în Marea Nordului.

[←20]

Lat. *Tyto alba*, specie de bufniță.

[←21]

Unitate de măsură englezească pentru lungime, egală cu 0.91 m.

[←22]

Yule log, în original, buștean sau butuc care se aprindea odinioară cu ocazia ceremoniei focului în Ajunul Crăciunului.

[←23]

În original, commendator, față bisericească (de regulă episcop) căreia i se încredința deținerea beneficiilor unei parohii vacante până la numirea unui titular.

[←24]

*May Day*, în original, sărbătoare în cinstea primăverii.

[←25]

Joc de cuvinte în original, plecând de la pronunția oarecum asemănătoare a numelui propriu francez Bastie și a cuvântului englezesc Beauty (frumusețe).

[←26]

Căpitane (fr.).

[←27]

Sat din ținutul Norfolk renumit pentru altarele închinate Fecioarei Maria și important centru de pelerinaj începând cu anul 1061.

[←28]

Biblia, Noul Testament, Epistola întâia către Corinteni a Sfântului Apostol Pavel, 3:3.

[←29]

Regina albă (fr.).

[←30]

Bucură-te, Marie, cea plină de har, Domnul este cu tine. Binecuvântată ești tu între femei și binecuvântat este rodul trupului tău, Iisus. Sfântă Marie, maica lui Dumnezeu, roagă-te pentru noi păcătoșii acum și în ceasul morții noastre. Amin (lat.).

[←31]

Clarenceux Herald, în original, mare demnitar regal provincial, având jurisdicția asupra provinciilor din sudul Angliei.

[←32]

Fiul lui Gudeman.

[←33]

În original, *cramp-rings*, inele cu puteri miraculoase în vindecarea crampelor, cârceilor, dar și a epilepsiei. Pe vremea regelui anglo-saxon Eduard Confesorul (cca.1003/1004-1066), un pelerin venit de la Ierusalim aduce cu el un asemenea inel, iar de-atunci, toți urmași la tron ai Angliei preiau obiceiul binecuvântării acestor inele (n.r.).